

СТІВЕН КІНГ

ІНСТИТУТ

СТІВЕН КІНГ

INSTITUT

CTIBEH
KING

**STEPHEN
KING**

THE INSTITUTE

A NOVEL

СТІВЕН
КІНГ

ІНСТИТУТ

РОМАН

ХАРКІВ КЛУБ
2020 СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЯ

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»

2020

ISBN 978-617-12-8080-9 (fb2)

Жодну з частин цього видання не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі без письмового дозволу видавництва

Електронна версія зроблена за виданням:

Перекладено за виданням: King S. The Institute : A Novel / Stephen King. — New York : Scribner, 2019. — 576 p.

Переклад з англійської *Анастасії Рогози, Володимира Куча*

Обережно! Ненормативна лексика!

Дизайнер обкладинки *Петро Вихорь*

Кінг С.

К41 Інститут : роман / Стівен Кінг ; пер. з англ. А. Рогози, В. Куча. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2020. — 608 с.

ISBN 978-617-12-7678-9

ISBN 978-1-9821-1056-7 (англ.)

Тієї ночі почався кошмар. Батьків Люка вбили, а самого хлопця закинули в позашляховик та повезли в невідомому напрямку. Він приходить до тьми в місці, яке називають Інститутом. Таке собі гетто для дещо... незвичайних дітей. Їх викрадають і тримають тут, наче піддослідних щурів. Директорка місіс Сігсбі та співробітники цієї зловісної установи безжально «викачують» з дітей їхні телепатичні й телекінетичні здібності. Нова знайома Люка каже, що звідси неможливо втекти. Але він має спробувати...

УДК 821.111(73)

© Stephen King, 2019

© Depositphotos.com / grandfailure, обкладинка, 2020

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2020

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад і художнє оформлення, 2020

Стівен Кінг

Інститут

Присвячується моїм онукам Ітану, Ейдану і Раяну

І кликнув Самсон до Господа, та й сказав: Владико Господи, згадай же про мене, та зміцни мене тільки цього разу, Боже, і нехай я пімщу филистимлянам одну пімсту за двоє очей своїх!

І обняв Самсон обидва серединні стовпи, що на них міцно стояв той дім, і обперся на них, на одного правицею своєю, а на одного лівицею своєю.

І сказав Самсон: Нехай помру я разом із филистимлянами! І він з великою силою сперся на стовпи, і впав той дім на володарів та на ввесь той народ, що в ньому... І були ті померлі, що він повбивав їх при своїй смерті, численніші за тих, що повбивав їх за свого життя.

Суддів 16

Хто ж спокусить одне з цих малих, що вірують в Мене, то краще б такому було, коли б жорно млинове на шию йому почепити і його потопити в морській глибині...

Матвія 18^[1]

За даними Національного центру протидії викраденням і сексуальній експлуатації неповнолітніх, щороку в США зникають 800 000 дітей.

Більшість знаходяться.

Тисячі — ні.

Нічний патрульний

1

Пів години тому рейс «Дельти» з Тімом Джеймісоном на борту мав вилетіти з Тампи до яскравих вогнів і високих будівель Нью-Йорка, а літак і досі стояв біля виходу на посадку. Коли до салону зайшли представник «Дельти» й білява жінка з бейджиком служби безпеки на шиї, між тісними рядами економкласу почулося незадоволене, застережливе бурмотіння.

— Хвилинку уваги, будь ласка! — виголосив представник авіакомпанії.

— Ця затримка ще довго триватиме? — спитав хтось із пасажирів. — Кажіть як є.

— Затримка буде недовгою, капітан хоче всіх вас запевнити, що рейс прибуде більш-менш вчасно. Проте до нас звернулась федеральна офіцерка, якій треба сісти на цей літак, тож комусь доведеться поступитися їй місцем.

Здійнявся колективний стогін, і Тім помітив, як деякі пасажирки розблокували свої телефони на випадок проблем. А проблеми в таких ситуаціях уже траплялися.

— Авіакомпанія «Дельта» надає безкоштовний квиток на наступний рейс до Нью-Йорка, який відлітає завтра о шостій сорок п'ять ранку...

Здійнявся ще один стогін. Хтось сказав:

— Ох, пристрельте мене.

Представник спокійно вів собі далі:

— Вам видадуть ваучер на готель, де ви переночуєте, а ще — чотири сотні доларів. Чудова оборудка, панове. Хто згоден?

Згодних не знайшлося. Блондинка від служби безпеки мовчала, тільки прочісувала повний салон економкласу своїми всевидючими, проте якимись неживими очима.

— Вісімсот, — сказав «Дельта». — Плюс готельний ваучер і безкоштовний квиток.

— Він як телевікторину веде, — буркнув чоловік, що сидів перед Тімом.

Згодних так само не було.

— Тисяча чотириста?

І жодного охочого. Тіму ситуація видавалась цікавою, проте не геть несподіваною. І не тільки тому, що на рейс о шостій сорок п'ять треба вставати бозна-коли. Більшість його сусідів в економкласі летіли або сім'ями, що, оглянувши принади штату Флорида, поверталися додому, або парочками, які хизувалися пляжними сонячними опіками; або ж це були дебелі, червонопикі й роздратовані чоловіки, на яких у Нью-Йорку, вочевидь, чекали справи, варті більше за чотирнадцять сотень баксів.

Із заднього ряду хтось гукнув:

— Докиньте ще кабріолет «Мустанг» і поїздку в Арубу на двох — і обидва наших місця забирайте!

Цей дотеп викликав сміх. І не дуже приязний.

Працівник аеропорту глянув на блондинку з бейджем, але якщо і сподівався на допомогу, то такої не отримав. Жінка так само вдивлялася в пасажирів, не рухаючи жодним м'язом, лише очима. Працівник зітхнув і мовив:

— Тисяча шістсот.

Тім Джеймісон раптом збагнув, що йому хочеться зійти нахер із цього літака і рушити на північ автостопом. І хоч раніше такий варіант йому взагалі на думку не спадав, та він уявив, як їде туди на попутках, і уявив цілком ясно. Ось він стоїть на автостраді 301, деś у глибинці округу Ернандо, і здіймає вгору великий палець. Спекотно, навкруги рояться комахи, на білборді висить реклама якогось недолугого адвоката, «Пускайся навтьоки»^[2] горлає з бумбокса, що стоїть на бетонній приступочці біля трейлера неподалік, де чоловік із голим торсом миє автівку, і ось нарешті під'їжджає якийсь безіменний фермер і саджає його до себе в пікап із дерев'яним кузовом, повним кавунів, і магнітиком з Ісусом на приладовій дошці. І найкраще — це навіть не готівка, що лежатиме в його кишені. Найкраще — це стояти там самотою, за багато миль від цієї бляшанки з сардинами, де змішались непримиренні запахи парфумів, поту і лаку для волосся.

Проте лишилася ще одна приємна справа — розкрутити державу на додаткові кілька доларів.

Він підвівся на свій цілком нормальний зріст (п'ять і десять із дрібкою^[3]), поправив на носі окуляри й підняв руку.

— Округліть до двох тисяч, сер, плюс видайте гроші за квиток готівкою, і місце ваше.

2

Як з'ясувалося, ваучер був від зачучвереного готелю, що розташувався в кінці найактивнішої злітної смуги міжнародного аеропорту Тампи. Тім заснув під гуркіт літаків, прокинувся також під гуркіт і спустився в буфет із символічним сніданком, щоб спожити варені яйця і два вистиглі гумові млинці. Харчі хоч і не вишукані, але Тім поїв з апетитом і повернувся до себе в номер чекати дев'ятої години, коли відкриваються банки.

Він без проблем перевів у готівку свій неочікуваний виграш, бо в банку вже знали, що він прийде, і платіж затвердили заздалегідь. Тім не мав наміру сидіти в зачучвереному готелі й чекати з моря погоди. Він узяв свої дві тисячі п'ятдесятками і двадцятками, згорнув і поклав їх у ліву нагрудну кишеню, забрав у банківського охоронця свою брезентову торбу й викликав «убер» до Еллентона. Там він розрахувався з таксистом, дійшов до найближчого знака автостради 301 і випнув угору великий палець. За п'ятнадцять хвилин його підібрав старигань у бейсболці з логотипом «Кейс»^[4]. У пікапі не було кавунів, та й кузов виявився не дерев'яний, але решта майже збігалася з учорашньою фантазією Тіма.

— Куди прямуєш, друже? — спитав старигань.

— Ну, — відповів Тім, — зрештою в Нью-Йорк. Мабуть.

Старигань випустив у вікно цівку тютюнового соку.

— І хто ж це при здоровому глузді захоче туди їхати?

«Захоче» він протягнув на південний манер — «з'хо-оче».

— Не знаю, — відказав Тім, хоч і знав. Один давній товариш по службі розповів йому, що у Великому Яблуці багато роботи в сфері охорони, і деякі компанії зважатимуть радше на його досвід, аніж на те сране фіаско в стилі Руба Голдберга^[5], що поклало край його кар'єрі в поліції штату Флорида.

— Просто сподіваюся надвечір дістатися Джорджії. Може, мені там більше сподобається.

— Оце по-нашому, — сказав старигань. — У Джорджії незле, особливо як персики любиш. А я від них у нужник бігаю. Ти не проти музики, еге ж?

— Аж ніяк.

— Попереджаю, я її голосно ставлю. Бо глухий трохи.

— Та я вже щасливий, що ви мене підібрали.

Замість нафантазованого «Спідвагона» заграв Вейлон Дженнінгз, але Тіма це цілком влаштовувало. За Вейлоном зазвучали Шутер Дженнінгз і Марті Стюарт^[6]. Двоє чоловіків їхали в смугастому від бруду «додж ремі», слухали музику і дивилися на біг автостради. За сімдесят миль^[7] старий зупинився, торкнувся на прощання козирка бейсболки і побажав Тіму га-арного дня.

Але того дня Тім так і не дістався Джорджії — він провів ніч у ще одному зачучвереному мотелі з придорожнім лотком, де торгували апельсиновим соком. А от наступного дня — дістався. У місті під назвою Брунсвік (де винайшли якусь там смачнющу печеню) він став на два тижні на роботу на заводі з переробки сміття — і зробив це так само наздогад, як і віддав своє місце на рейс «Дельти» в Тампі. Гроші йому були не потрібні, але Тім вважав, що йому потрібен час. У нього в житті тривав перехідний етап, і розпочався він далеко не вчора. А ще по сусідству були боулінг і ресторан «Денніз». Безпрограшна комбінація.

3

Тім стояв на з'їзді до Брунсвіка, що на північному шосе I-95, і почувався досить невбого як на бурлаку: до баришу від авіаліній додалася ще й зарплатня від сміттепереробного заводу. Тім із годину простояв на сонці і вже збирався був махнути рукою та повернутися в «Денніз» по склянку солодкого чаю, коли на узбіччі зупинився універсал «вольво». У багажнику лежало повно картонних коробок. Літня жінка за кермом опустила шибку з пасажирського місця й оглянула Тіма крізь товсті скельця окулярів.

— Хоч ви й невеликий, а м'язи, здається, нівроку, — мовила вона. — Ви ж не гвалтівник і не психопат, атож?

— Ні, мем, — відповів Тім і подумав: «А що б іще я вам сказав?»

— Ясна річ, що б іще ви сказали? До Південної Кароліни їдете? Це судячи з вашої брезентової торби.

«Вольво» оминула якась автівка і, ревучи клаксоном, помчала далі по схилу. Жінка не звернула на те уваги, лиш не зводила з Тіма своїх спокійних очей.

— Так, мем. Аж до Нью-Йорка прямую.

— Я доведу вас до Південної Кароліни — углиб цього невігласного штату не заїжджатиму, біля кордону будемо, — якщо ви мені трохи допоможете навзаєм. Рука руку мие, якщо ви мене розумієте.

— Ви мені спинку почухаєте, а я — вам, — усміхаючись, мовив Тім.

— Ніхто тут нікого не чухатиме, але прошу сідати.

Тім так і вчинив. Жінку звали Марджорі Келлерман, і вона керувала бібліотекою Брунсвіка. Також була членкинею якоїсь спілки під назвою Південно-Східна бібліотекарська асоціація. В якої, розповіла Марджорі, не було грошей, бо «Трамп зі своїми поплічниками все забрали. У культурі вони тямлять не більше, ніж віслюк — в алгебрі».

За шістдесят п'ять миль на північ, досі в штаті Джорджія, вони зупинилися при маленькій убогій бібліотеці міста Пулер. Тім розвантажив коробки з книжками й закотив їх на візочку в бібліотеку. А звідти викотив до «вольво» ще з дюжину коробок. Їх, як пояснила Марджорі Келлерман, треба доправити в громадську бібліотеку міста Ємассі, що за сорок миль на північ, уже в межах Південної Кароліни. Та невдовзі після того, як вони проминули Гардівілл, поступ припинився. Легковики і вантажівки заповнили обидві смуги, і за «вольво» вже шикувалися нові.

— Ох, ненавиджу, коли таке трапляється, — сказала Марджорі, — а таке враження, що в Південній Кароліні воно трапляється постійно, тут скнаряться на розширення доріг. Десь там попереду аварія, і з двома смугами її неможливо об'їхати. Ми тут пів дня стоятимемо. Містере Джеймисон, можете бути вільні. На вашому місці я б повернулася назад до виїзду з Гардівілла і поспитала щастя на трасі 17.

— А як же ті коробки з книжками?

— Ой, знайду іншу пару сильних рук, щоб допомогли розвантажитися, — сказала вона й усміхнулася до Тіма. — Правду

кажучи, коли я побачила вас на тому пекучому сонці, то вирішила трохи погратися з вогнем.

— Ну, якщо ви певні.

Від автомобільного затору Тіму ставало тісно й задушно. Власне, так само він почувався на задніх рядах економкласу рейсу «Дельта».

— Якщо не певні, то я лишуся, — продовжив він. — Я ж не мчу до фінішної прямої чи щось таке.

— Я певна, — сказала Марджорі. — Рада була з вами познайомитися, містере Джеймісон.

— Навзаєм, міз^[8] Келлерман.

— Грошова допомога вам потрібна? Якщо так, можу виділити десять доларів.

Тіма зворушила і здивувала (вже не вперше) ця звичайна доброта і щедрість звичайних людей, особливо тих, кому давати особливо нема чого. Добра країна, ця Америка, і байдуже, що багато хто (як і сам Тім, час від часу) з цим не погоджується.

— Ні, не треба. Дякую за пропозицію.

Він потис Марджорі руку, вийшов з автівки й пішки повернувся вздовж розділової лінії I-95 до виїзду з Гардівілла. Не зловивши одразу попутку на трасі 17, він пройшов кілька миль уперед до сполучення з шосе 92. Там стояв знак, що вказував на місто Дюпрей. Уже почало вечоріти, і Тім вирішив, що варто пошукати якийсь мотель для ночівлі. Ясна річ, це буде мотель із розряду зачучверених, але альтернатива (спати просто неба, щоб тебе заживо з'їли москіти, або десь у фермерському сараї) вабила ще менше. Тож Тім вирушив у Дюпрей.

Великі події обертаються на малих шарнірах.

4

За годину Тім сидів на камені край двосмугової дороги і чекав, поки проїде вантажний поїзд, який здавався йому нескінченним. Валка рухалась у напрямку Дюпрея зі статечною швидкістю в тридцять миль на годину: криті вагони, автомобілевози (здебільшого жертви аварій, аніж нові автівки), цистерни, платформи і напіввагони, вантажені бозна-якими згубними речовинами, що від них може і сосновий ліс зайнятися, і населення Дюпрея надихатись токсичними, навіть смертельними випарами. Під кінець проїхав помаранчевий кабуз^[9] — там у шезлонгу сидів чоловік у робочому комбінезоні, читав книжку

в м'якій обкладинці й кури́в цигарку. Він відірвався від книжки і помахав Тіму. Тім помахав у відповідь.

Місто стояло за дві милі звідти, і розбудувалося воно навколо перехрестя штатного автошляху 92 (який тепер називався Мейн-стріт) і ще двох вулиць. Дюпрею начебто вдалось уникнути навали мережевих магазинів, що вже заповнили більші міста. Була там крамниця «Вестерн-авто», але вже закрита, з позамиленими шибками. Тім помітив бакалійну лавку, аптеку, роздрібний магазинчик, де продавалось всього потроху, і пару салонів краси. Також там був кінотеатр, що на його маркізі красувався напис «ПРОДАЖ І ОРЕНДА», крамниця автозапчастин із люксовою назвою «Майстерня швидкості Дюпрея», а ще ресторан «Харчевня у Бев». Ще там було три церкви: одна — методистська, дві інші — сторонніх конфесій, та всі вони закликали «прийти до Христа». На скісних паркувальних місцях, що тягнулися вздовж ділового кварталу, стояло не більше двох дюжин автівок і фермерських вантажівок. Тротуари були практично безлюдні.

Тім пройшов ще три квартали і за черговою церквою помітив мотель «Дюпрей». За ним, там, де Мейн-стріт знову перетворювалася на штатний автошлях 92, розташувалися ще один залізничний переїзд, депо і низка металевих дахів, що зблискували на сонці. За цими будівлями знову підступала стіна соснового лісу. Загалом Тім постановив, що Дюпрей дуже схожий на місто з балад у стилі кантрі, тих ностальгійних мелодій, що їх наспівують Алан Джексон і Джордж Стрейт. Вивіска на мотелі була стара та іржава, тож заклад міг бути так само закритий, як і кінотеатр, але оскільки вже схилялося надвечір і інших варіантів для ночівлі не спостерігалось, Тім рушив до мотелю.

На півдорозі, після міської адміністрації Дюпрея, Тім натрапив на цегляну будівлю з мереживом плюща, що дерся вгору стінами. На дбайливо підстриженому моріжку стояв знак, який сповіщав: це Управління шерифа округу Фейрлі. Тім прикинув, який же задріпаний це має бути округ, якщо таке місто вважається його столицею.

Перед управлінням стояли дві патрульні автівки, одна — відносно новий седан, друга — старенький і зальопаний брудом позашляховик «тойота 4-раннер» із блимавкою. Тім кинув оком на вхід (майже несвідомий погляд зайдисвіта, що в його кишені лежить чимало грошень), піднявся на кілька сходино́к, а потім повернувся, щоб

уважніше роздивитися дошки оголошень обабіч двійчастих дверей. І одне оголошення зокрема. Він спершу вирішив, що щось неправильно прочитав, тож хотів ще раз пересвідчитись.

«Не в наш час і не в наш вік, — подумав Тім. — Бути цього не може».

Але воно могло і було. Поруч із плакатом з написом «ЯКЩО ТИ ДУМАЄШ, ЩО В ПІВДЕННІЙ КАРОЛІНІ ЛЕГАЛІЗОВАНО МАРИХУАНУ — ПОДУМАЙ ЩЕ РАЗ» висіло просте оголошення «ПОТРІБЕН НІЧНИЙ ПАТРУЛЬНИЙ. ЗАЯВКИ ПРИЙМАЮТЬСЯ В УПРАВЛІННІ».

«Ого, — подумав Тім. — Нічого собі привіт із минулого».

Він розвернувся до іржавої мотельної вивіски і знову завмер, міркуючи про те оголошення щодо роботи. Саме в цю мить двері поліцейського відділку прочинилися і з них, поправляючи кашкета на рудому волоссі, вийшов довготелесий коп. На жетоні миготіли промені вечірнього сонця. Коп оцінив робочі черевики Тіма, його запилюжені джинси й легку полотняну сорочку. Погляд на секунду спинився на брезентовій торбі, що висіла в Тіма на плечі, а тоді перемістився до обличчя.

— Я можу вам чимось допомогти, сер?

Тіма охопив той самий імпульс, який змусив його піднятися з місця в тому літаку.

— Мабуть, нічим, але хтозна?

5

Рудоволосий коп виявився помічником шерифа Таггартом Фарадесом. Він провів Тіма всередину. З дворової частини будівлі, де була зона утримання на чотири камери, в передпокій долітали знайомі запахи зашкарублої хлорки й аміаку. Представивши Тіма Вероніці Гібсон, помічниці середнього віку, яка того дня чергувала за диспетчерським пультом, Фарадей попросив у Тіма водійські права і ще хоч один особистий документ. Тож на додачу до прав Тім дістав поліцейське посвідчення міста Сарасота і навіть не намагався приховати той факт, що термін дії сплив дев'ять місяців тому. Менше з тим, коли помічники його побачили, ставлення до Тіма трохи змінилося.

— Ви не мешканець округу Фейрлі, — мовила Ронні Гібсон.

— Ні, — погодився Тім. — Аж ніяк. Але можу ним стати, якщо отримаю роботу нічного патрульного.

— Зарплатня невелика, — попередив Фарадей, — і в будь-якому разі не мені вирішувати. Наймає та звільняє тут шериф Ешворт.

— Наш останній нічний патрульний вийшов на пенсію і переїхав у Джорджію, — сказала Ронні Гібсон. — У нього БАС, хвороба Лу Геріга^[10]. Хороша людина. І таке нещастя. Але в Джорджії знайшлися небайдужі, які про нього подбають.

— І завжди так трапляється, що саме хорошим людям доля підносить гівна на лопаті, — сказав Таг Фарадей. — Дай-но йому анкету, Ронні. — І до Тіма: — Установа в нас тут невеличка, містере Джеймісон, команда з семи, двоє з яких — на пів ставки. Це все, що наші платники податків можуть собі дозволити. Шериф Джон наразі на патрулюванні. Якщо о п'ятій, максимум о п'ятій тридцять його тут не буде, значить, він поїхав додому вечеряти і повернеться аж завтра.

— У будь-якому разі сьогодні я ночую тут. За умови, звісно, що мотель працює.

— О, я певна, що в Норберта знайдеться кілька вільних кімнат, — сказала Ронні Гібсон.

Вони з рудим презирнулися і засміялися.

— Таке враження, що в готель на чотири зірки я не попаду.

— Тут без коментарів, — відповіла Гібсон, — але перш ніж лягати спати, я б на вашому місці перевірила простирадла на предмет маленьких червоних жучків. Чому ви пішли з поліції Сарасоти, містере Джеймісон? Як на мене, ви замолодий для виходу на пенсію.

— Це питання я обговорюватиму з вашим головним, якщо він погодиться на співбесіду.

Двоє офіцерів ще раз обмінялись поглядами, на цей раз довшими, а тоді Таг Фарадей сказав:

— Ну, Ронні, дай чоловікові анкету. Було приємно з вами познайомитися, сер. Ласкаво просимо в Дюпрей. Поводьтеся належно, і ми з вами порозуміємося.

Із цими словами він пішов, залишивши інтерпретацію поняття «належного поводження» відкритою. Крізь загратоване вікно Тім бачив, як «4-раннер» здає назад із паркінгу і їде геть короткою головною вулицею міста Дюпрей.

Анкета була почеплена на планшетну дощечку. Тім присів на один із трьох стільців попід лівою стіною, поклав між ногами торбу і взявся заповнювати бланк.

«Нічний патрульний, — подумав він. — А біс мене бери».

6

Шериф Ешворт (або, як дізнався Тім, шериф Джон — для більшості містян, а також його помічників) був чоловіком із великим черевом і повільною ходою. Ще він мав відвислі, мов у басет-гаунда, щоки і копицю білого волосся. На форменій сорочці стояла пляма від кетчупу. На стегні — пістолет «глок», на мізинці — каблучка з рубіном. Акцент — сильний, поведження — приязне, мов зі старим другом, але очі, глибоко посажені у вгодованих очницях, були розумні й допитливі. Його запросто могли б узяти на роль в один із тих типових фільмів про життя на півдні, на кшталт «Широко крокуючи»^[11], — якби не чорний колір шкіри. І ще дещо: на стіні, біля офіційного портрета президента Трампа, висів диплом у рамці — з Національної академії ФБР у Куантіко. Таких речей не виграють у лотереях, де треба збирати кришки від коробок із пластівцями.

— Ну гаразд, — мовив шериф Джон, відкинувшись на спинку офісного крісла. — Часу в мене небагато. Марселла дуже злиться, коли я спізнююсь до вечері. Ті'ко якщо то не кризова ситуація.

— Зрозуміло.

— І одразу перейдемо до найцікавішого. Чого ви пішли з поліції Сарасоти і що ви тут робите? У Південній Ка'ліні битих шляхів небагато, а Дюпрей і поготів на такому не стоїть.

Скоріш за все, цього вечора Ешворт уже не стане телефонувати в Сарасоту, але неминуче зателефонує зранку, тож дарма правду присолоджувати. Та Тіму й не дуже хотілося. Якщо він не отримає посаду нічного патрульного, то переночує в Дюпреї, а зранку поїде далі, продовжить подорож із перестанками до Нью-Йорка, що, як він тепер зрозумів, стала необхідним перепочинком між подіями, які відбулися одного дня наприкінці минулого року в сарасотському торговельному центрі «Вестфілд», і тими подіями, що можуть відбутись у майбутньому. Окрім того, краще гірка правда, ніж солодка брехня, — хоча б тому, що в наш час, коли людина з клавіатурою

та вай-фаєм має доступ до практично будь-якої інформації, брехня самому брехунові на шкоду.

— Мені запропонували вибір: відставка або звільнення. Я обрав відставку. Такий варіант небагатьом сподобався, і менш за все мені, бо я любив свою роботу і любив узбережжя Мексиканської затоки, та кращого виходу не було. Таким чином я можу отримувати трохи грошеньт — далеко не повна пенсія, але краще, ніж нічого. Я ще й з колишньою дружиною ділюся.

— Причина? І давайте чимпростіше, поки в мене вечеря не вистигла.

— Тут недовго розповідати. Якось наприкінці робочої зміни, а це було минулого листопада, я заскочив у торговельний центр «Вестфілд», щоб взуття собі купити. На весілля мав іти. І тоді я ще був у поліцейській формі, розумієте?

— Розумію.

— Я саме виходив із «Взуттєвої комори», коли до мене підбігла жінка і сказала, що біля кінотеатру якийсь підліток розмахує пістолетом. Тож я швидким кроком рушив туди.

— Зброю дістали?

— Ні, сер, тоді ще ні. Хлопцю з пістолетом було років чотирнадцять, і я для себе визначив, що він п'яний або під кайфом. Другого хлопця він уклав на підлогу, кóпав його ногами. А ще тицяв у нього пістолетом.

— Схоже на ту клівлендську справу. Коли коп застрелив чорношкірого хлопчика, який розмахував страйкбольним пістолетиком^[12].

— Я коли підійшов, то саме про це й подумав, але коп, який застрелив Таміра Райса, клянеться, що вирішив, наче то була справжня зброя. Тут я був майже певен, що пістолет несправжній, але певен не на сто відсотків. Може, ви самі здогадаєтесь чому.

Шериф Джон Ешворт наче забув про вечерю.

— Бо ваш зловмисник тицяв цим пістолетом у хлопця, що його вклав на підлогу. Який сенс наставляти на людину несправжню зброю. Хіба що, ма'ть, хлопець на підлозі сам того не знав.

— Зловмисник казав, що то він просто вимахував пістолетом, а не наставляв на хлопця. Промовляв: «То моє, суко така, а ти мого не займатимеш». Я цього не бачив. З моєї точки зору було так, наче він

наставив на хлопця зброю. Я заволав, щоб він кинув пістолет і підняв руки. Він чи то не почув мене, чи то не звернув уваги. Усе копав пацана і тицяв пістолетом. Чи розмахував, якщо так воно було. У будь-якому разі я дістав із кобури свою зброю. — Тім помовчав. — Хлопці були білі, якщо це має якесь значення.

— Для мене не має. Хлопці билися. Один у результаті опинився на підлозі, його кривдили. У другого був, справжній чи несправжній, пістолет. То ви його підстрелили? Скажіть мені, що до цього не дійшло.

— Ніхто нікого не підстрелив. Але... ви самі знаєте, що як хтось б'ється на кулаках, то навколо збираються глядачі, але якщо з'явилася зброя, то всі розбігаються навсібіч.

— Точно. Якщо мають здоровий глузд, то тікають далі, ніж бачать.

— Так і було, за винятком кількох осіб, які нікуди не пішли.

— Ті, що знімали на телефони.

Тім кивнув.

— Четверо чи п'ятеро Спілбергів недопечених. Ну, я направив пістолет у стелю і виконав те, що мало б стати застережним пострілом. Певно, рішення було не найкраще, але на той час воно видавалося правильним. Єдиним правильним. А в тій частині центру висять люстри. Куля в одну таку влучила, і люстра впала на голову гаві. Пацан випустив пістолет, і щойно зброя торкнулася підлоги, я зрозумів — вона не справжня, бо відскочила. Як виявилось, це був пластмасовий водяний пістолетик під «кольт» сорок п'ятого калібру. Хлопець, що його копали на підлозі, отримав кілька синців і порізів, навіть шви накладати не довелося, але той випадковий свідок знепритомнів і до тьми прийшов аж через три години. Струс мозку. Як каже його адвокат, у чоловіка розвинулася амнезія й сильний головний біль.

— І на відділок подали позов?

— Так. Справу ще розглядають, але врешті-решт він щось таки отримає.

Шериф Джон замислився.

— Якщо він там тинявся з метою зазняти сутичку, то багато не отримає, і байдуже, як сильно в нього голова болить. Припускаю, що управління пред'явило вам недбале поводження зі зброєю.

Так і було, подумалося Тіму, і було б добре, якби на тому все скінчилося. Але ні. Хоча шериф Джон і скидався на афроамериканську

версію Босса Гогга з «Придурків із Газзарда»^[13], але дурнем він точно не був. І явно, як і будь-який коп, він співчував ситуації Тіма, проте йому треба було перевіряти факти. І краще, аби решту фактів він почув від самого Джеймісона.

— Перш ніж піти до взуттєвої крамниці, я зазирнув у «Пляжне ледащо» і пропустив кілька чарок. Офіцери, що приїхали на виклик і взяли малого під варту, почули в мене з рота алкоголь і попросили пройти тест. Я видув шість десятих проміле, тобто все в рамках закону, але недобре з огляду на те, що я щойно стріляв із табельної зброї й таким чином відправив людину на лікарняне ліжко.

— А ви часто випиваєте, містере Джеймісон?

— Протягом шести місяців після розлучення випивав дуже часто, але то було два роки тому. Зараз уже ні.

«А що б іще він від мене почув», — подумав Тім.

— Угу, а тепер подивимося, чи я все правильно зрозумів. — Шериф підняв угору товстий вказівний палець. — Зміна ваша на той час скінчилася, а звідси маємо, що якби ви були в цивільному, то та жінка взагалі до вас би не підбігла.

— Певно, що ні, але я б почув колотнечу і все одно туди пішов. Для справжніх копів робоча зміна ніколи не закінчується. Певен, що ви це знаєте.

— Угу, але чи мали б ви з собою зброю?

— Ні, вона б лежала під замком у мене в автівці.

На цю заяву Ешворт вистромив другого пальця, а потім підняв і третього.

— Імовірно, що в того хлопця був несправжній пістолет, але міг бути й справжній. Так чи інакше, стовідсотково стверджувати ви не могли.

— Так.

Угору здійнявся четвертий палець.

— Ваш застережний постріл влучив у люстру, від чого вона впала, і не просто на підлогу, а на голову невинного перехожого.

Тім кивнув. Шериф вистромив великого пальця.

— А до того, як зчинилася та суперечка, ви, так уже сталося, спожили дві порції алкогольного напою.

— Так. І на той момент — у поліцейській формі.

— Нерозважний вчинок, не... як там кажуть... недалекоглядний, але все одно мушу визнати, що вам просто дико не поталанило. — Шериф Джон барабанив пальцями по краю стола. Наприкінці кожної дрібушки тихо клацала рубінова каблучка на мізинці. — Гадаю, ваша історія занадто неймовірна як на побрехеньку, але я, мабуть, усе одно зателефоную на ваше попереднє місце роботи і сам усе перевірю. Хоча б заради того, щоб іще раз почути й подивуватися з такої історії.

Тім усміхнувся.

— Я звітував перед Бернадетт Діпіно. Вона головує в поліцейському управлінні Сарасоти. А вам уже треба їхати додому вечеряти, інакше дружина розсердиться.

— Угу, за Марсі я сам якось подбаю. — Шериф перехилився вперед через свій живіт. Тім уперше побачив, щоб у нього так блищали очі. — А якщо я зараз піднесу вам «трубочку», містере Джеймісон, що ви мені надмухаєте?

— То несіть, і дізнаємось.

— Мабуть, нічого я не нестиму. Бо, мабуть, нема на то потреби. — Шериф відкинувся назад, і крісло видало ще один стражденний стогін. — Чому вам заманулося стати нічним патрульним у такому нікчемному городиську, як наше? Зарплатня — всього сто доларів на тиждень, і якщо з неділі по четвер клопоту небагато, то в п'ятницю й суботу буває гірше. Стрип-клуб у Пенлі закrywся ще торік, але в безпосередній близькості маємо кілька нічних забігайлівок і барів із танцями.

— У мене дідусь служив нічним патрульним у Гіббінгу, штат Міннесота. Місто, де виріс Боб Ділан, знаєте такого? Це було вже після того, як дід вийшов на пенсію, а працював він у поліції штату. Саме через нього я й захотів стати копом, іще з дитинства. Тож я побачив ваше оголошення й просто подумав...

Тім стеноу плечима. Що він тоді подумав? Приблизно те саме, що й тоді, як вирішив найнятися на сміттепереробний завод. Нічого такого особливого він не думав. І зараз Тім збагнув, що, принаймні з емоційної точки зору, йому дещо непереливки.

— Вирішили піти дідовою стежкою, угу. — Шериф Джон зчепив руки на своєму об'ємному животі й утупив у Тіма очі — яскраві допитливі очі, що глибоко сиділи в ситих западинах. — Вважаєте себе

на пенсії, у цьому річ? І просто шукаєте заняття, щоб згаяти гулящий час? А вам іще не зарано, як гадаєте?

— Я пішов із роботи в поліції, так. Із цим покінчено. Один друг сказав, що влаштує мене охоронцем у Нью-Йорку, а мені саме закортіло змінити обстановку. Та, може, для цього не доведеться їхати в Нью-Йорк.

Тіму саянула думка, що насправді він прагнув не зовнішніх, а внутрішніх змін. Може, на посаді нічного патрульного цього й не досягнеш, але, знову ж таки, все можливо.

— Розлучений, кажете?

— Так.

— Діти?

— Немає. Дружина хотіла, а я — ні. Відчував, що не готовий.

Шериф Джон опустив погляд на анкету Тіма.

— Тут написано, що вам сорок два. У більшості випадків, хоч і не завжди, якщо до цього віку не готові...

Він замовк і в найкращих копівських традиціях став чекати, коли Тім завершить фразу. Тім не озвався.

— Може, врешті ви й справді прямуєте до Нью-Йорка, містере Джеймісон, але наразі просто мандруєте без мети. Правильно кажу?

Тім поміркував над цим і погодився.

— Звідки мені знати, що як я влаштую вас на роботу, то за пару тижнів чи за місяць вам не стукне в голову помандрувати собі далі? Дюпрей — не найцікавіше місце на землі чи навіть у Південній Ка'ліні. Я до того веду, сер, що звідки мені знати, чи можна на вас покладатися?

— Поки я нікуди не збираюся. Тобто, допоки я влаштовуватиму вас на посаді нічного патрульного. Як ви вирішите, що не влаштовую, то й спишете мене. Якщо я сам вирішу поїхати, то попереджу заздалегідь. Обіцяю.

— На таку зарплатню не проживеш.

Тім знизав плечима.

— Знайду ще щось, як треба буде. Хочете сказати, що я тут єдиний працюватиму на двох роботах, аби хоч якось прожити? До того ж у мене є на схові невеличка сума.

Шериф Джон трохи посидів не рухаючись, поміркував, а тоді схопився на ноги. І зробив це з дивною легкістю як на такого

опасистого чоловіка.

— Приходьте завтра зранку, і подивимось, що ми з вами робитимемо. Десь на десяту буде якраз.

«А до того матимете достатньо часу переговорити з поліцейським управлінням Сарасоти, — подумав Тім, — і з'ясувати, чи згідна з дійсністю моя історія. А ще перевірити, чи нема в моєму послужному списку темних плям».

Тім і собі підвівся й простягнув уперед руку. Хватка в шерифа Джона була доброю й міцною.

— Де ви зупинилися на ніч, містере Джеймісон?

— Буду в тому motelі, що далі вулицею, якщо місце знайдеться.

— Ой, у Норберта повно вільних номерів, — відказав шериф, — і не думаю, що він вам травку штовхатиме. Як мене попитати, від вас і досі віддає копом на службі. І як не маєте проблем із перетравленням жирної їжі, то неподалік є «Бев», вони відкриті до сьомої. Мені самому до смаку тамтешня печінка з цибулею.

— Дякую. І дякую, що поспілкувалися зі мною.

— Нема за що. Цікава була розмова. І коли прийдете в наш motel, то скажіть Норберту, що шериф Джон велів поселити вас у хороший номер.

— Так і зроблю.

— І я б усе одно перевірів лежак на предмет паразитів.

Тім усміхнувся:

— Таку пораду я вже чув.

7

Обід у ресторанчику «Бев» складався з курячого битка, спаржевої квасолі й персикового коблера^[14] на десерт. Непогано. Інша річ — номер, що йому дістався в motelі «Дюпрей». Порівняно з ним номери, що в них Тім зупинявся протягом своєї довгої прогулянки на північ, видавалися палацами. Кондиціонер у вікні діловито торохтів, та багато прохолоди не приносив. Іржава духова лійка протікала, і зупинити цей капіж не було можливості (зрештою Тім підклав рушник, щоб приглушити цей ритмічний стукіт). Абажур на лампі біля ліжка був у кількох місцях пропалений. Єдина картина в кімнаті (тривожна композиція з вітрильним кораблем і командою, що повністю складалася з чорношкірих чоловіків — вишкірених і, можливо,

одержимих думками про вбивство) висіла криво. Тім спробував її поправити, та картина знов одразу з'їхала навскоси.

Надворі знайшовся садовий стілець. Сидіння провисло, ніжки проіржавіли так само, як і духова голівка, але вагу Тіма він витримав. Джеймісон сидів, випроставши ноги, ляпав комах і дивився, як сонце пропалює лісову гущавину помаранчевими, мов вогонь у печі, променями. Від цього споглядання йому стало радісно й меланхолійно водночас. Десь о восьмій п'ятнадцять з'явився ще один майже безкінечний вантажний поїзд, він перетнув штатну дорогу й покотився далі повз складські приміщення на краю міста.

— Клятий «Джорджія Саузерн» завше спізнюється.

Тім озирнувся і збагнув, що лицезріє власника і єдиного працівника вечірньої зміни в цьому вишуканому закладі. Чоловік був худий, мов терлиця. Верхню частину тулуба прикривав довгий жилет в індійських огірках. На ногах — штани кольору хакі, підкочені, щоб краще було видно білі шкарпетки й старі кеди «Конверс». В обличчі було щось щуряче, а обрамляла його вінтажна зачіска «під бітлів».

— Та що ви таке кажете, — відреагував Тім.

— Байдуже, — продовжив Норберт і стеновав плечима. — Вечірній поїзд завше проїжджає без зупинок. Опівнічний — *майже* завше, якщо тільки не треба відчепити дизель чи відвантажити фрукти й городину для бакалійної лавки. Он-но вузол. — Чоловік тицьнув кудись схрещеними пальцями. — Одна колія іде в Атланту, Бірмін'ем, Гантсвілл, такі-о місця. Втора йде з Джексонвілла в Чарльстон, Вілмінгтон, Ньюпорт-Ньюз, такі-о місця. Головно спиняються денні товарняки. Думаєте стати на роботу на складах? Там завше бракує робочих рук. Тільки спину треба сильну мати. Не для мене це заняття.

Тім поглянув на чоловіка. Норберт почовгав кедами й утнув вищир, у якому проглядались, як це називав Тім, зуби «в стилі кантрі». Тобто зуби ще були на місці, але готові скоро повипадати.

— Де ваша автівка?

Тім мовчав і не відводив очей.

— Ви коп?

— Зараз я мужик, який милується заходом сонця крізь дерева, — сказав Тім, — і я б радше цим займався на самоті.

— Ні слова більш, ні слова більш, — відповів Норберт, рушив на відступ і зупинився тільки щоб кинути через плече єдиний

примружений оцінювальний погляд.

Вантажний поїзд врешті-решт проїхав. Згасло червоне світло на переїзді. Піднялися шлагбауми. Нечисленні автівки, що чекали на перехресті, завели двигуни й поїхали далі. Тім спостерігав, як сонце, опускаючись, міняє колір з помаранчевого на червоний — «небо ввечері пашіє, то й моряк собі радіє», як сказав би його дід, нічний патрульний. Тім дивився, як тіні сосен видовжуються та з'єднуються на штатному шосе 92. Він був майже певен, що не отримає посади нічного патрульного, і, може, воно й на краще. Таке враження, що Дюпрей розташувався геть далеко від цивілізації — не просто на запасній колії, а взагалі на безпутті. Якби не ті чотири склади, то цього міста, певно, просто не існувало б. Під яким таким *кутом* треба дивитися, щоби вбачити сенс в існуванні цих складських приміщень? Для чого вони? Зберігати телевізори, що прийшли з якогось північного порту на кшталт Вілмінгтона чи Норфолка, аби потім їх доправили в Атланту чи Марієтту? Зберігати коробки з комп'ютерним приладдям, що приходять з Атланти, щоб потім їх знову завантажили на поїзди й відправили у Вілмінгтон, Норфолк або Джексонвілл? Зберігати добрива й небезпечні хімікати, бо в цій частині Сполучених Штатів нема закону, який би це забороняв? І так по колу, знову й знову, але ж кожен дурень знає, що *кутів* у колі чортма.

Тім зайшов у номер, замкнув двері (марний вчинок, бо стулка була така хистка, що з єдиного копняка виб'єш), скинув одяг і вклався в самій білизні на ліжко — провисле, проте без паразитів (принаймні наскільки йому вдалося в цьому пересвідчитись). Він закинув руки за голову і взявся витріщатися на картину з вищиреними чорношкірими, що становили екіпаж на фрегаті, чи як там звуться такі кораблі. Чим вони займалися? Чи були вони піратами? Як на Тіма, то саме на піратів і скидалися. Але хоч ким вони були, зрештою все закінчиться розвантаженням і завантаженням у черговому порту призначення. Може, це всього стосується. І всіх. Не так давно він і сам вивантажився з рейсу «Дельти», що летів у Нью-Йорк. А після того — завантажував у сортувальний апарат пляшки й бляшанки. Сьогодні він, на прохання милої пані бібліотекарки, завантажив книжки в одному місці й розвантажив їх в іншому. І тут він опинився тільки через те, що автівки геть перевантажили шосе I-95, бо чекали на аварійну бригаду,

що мала приїхати і відтягти вбік розбиту машину якогось бідолахи. Мабуть, уже після того, як нещасного водія завантажили до швидкої та вивантажили в найближчій лікарні.

А нічний патрульний нічого не вантажить, подумав Тім. Він просто ходить і стукає у двері. У цьому, як казав його дід, і є вся краса.

Тім заснув і прокинувся лиш раз опівночі, коли проторохтів іще один вантажний поїзд. Він сховався у туалет і, перш ніж знов улягтися в ліжку, зняв ту криву картину й притулив команду вищирених чорношкірих обличчям до стіни.

Від цього клятого малюнка дрижаки пробірали.

8

Коли наступного ранку задзвонив телефон, Тім уже прийняв душ, знов усівся на садовий стілець дивитися, як тіні, що покривали дорогу на світанку, починають відступати в інший бік. Телефонував шериф Джон. Часу він не гаяв.

— Я думав був, що ваша головна так рано на роботу не приходить, тож подивився про вас в інтернеті, містере Джеймісон. І, здається, ви в анкеті пропустили кілька фактів. Та й у розмові не згадали. У 2017 році ви отримали грамоту «За врятоване життя», а в 2018-му відхопили звання «Найкращого полісмена міста Сарасота». Ви що, просто про це забули?

— Ні, — відповів Тім. — Я спонтанно подав заяву. Якби було більше часу подумати, я б усе це дописав.

— Розкажіть мені про алігатора. Я виріс на березі Малого Болота Пі-Ді, тому обожаю цікаві байки про 'гаторів.

— Ну, байка не дуже цікава, бо 'гатор не дуже великий. І я не рятував життя тому малому, хоч історія дійсно з гумором.

— Розповідайте.

— Надійшов виклик із «Верховини», це такий приватний гольф-клуб. Я саме був неподалік. Малий сидів на дереві біля одної з водних перепон. Йому було років одинадцять-дванадцять, і він горлав на всі печінки. Алігатор сидів унизу, під деревом.

— Схоже на «Малого чорного Самбо»^[15], — сказав шериф Джон. — Тільки, якщо не помиляюся, в оповіданні замість 'гаторів були тигри, і оскільки гольф-клуб приватний, то можу поспорити, що й малий на дереві не був чорношкірим.

— Не був, і алігатор радше спав, ніж чатував, — відповів Тім. — Усього футів зо п'ять. Максимум шість. Я позичив у батька того малого ключку айрон № 5 — а саме батько висунув мене на нагороду — і влупив йому кілька разів.

— Влупив алігатору, сподіваюся, а не батькові.

Тім засміявся.

— Точно. Алігатор повернувся до себе у водну перепону, малий зліз із дерева, і на цьому все скінчилося. — Тім помовчав і продовжив: — Я ще й у вечірні новини потрапив. Ведучий жартував про те, як я 'гатора «драйвонув»^[16]. Гумор гольфістів, усе таке.

— Угу, а найкращий полісмен?

— Ну, — мовив Тім, — я завжди приходив вчасно, ні разу не сидів на лікарняному, і звання треба було хоч комусь віддати.

Кілька секунд на іншому кінці дроту панувала тиша. Тоді шериф Джон сказав:

— Не знаю, як воно зветься: благопристойна скромність чи низька самооцінка, але мені що те, що друге не до вподоби. Розумію, що при такому короткому знайомстві багато не розказують, але я людина відверта. Рубаю з плеча, як то люди кажуть. Наприклад, моя дружина.

Тім поглянув на дорогу, на залізничні колії, на тіні на відступі. Кинув оком на водонапірну вежу, що височіла над містом, наче робот-загарбник у якомусь фантастичному кінофільмі. Буде черговий спекотний день — дійшов висновку Тім. Та він дійшов і ще одного висновку. У цю саму мить він міг отримати або прогавити роботу. Усе залежало від того, що він зараз скаже. Питання в тому, чи Тімові справді так хотілося бути нічним патрульним, чи це просто забаганка, що виросла з сімейної легенди про дідуся?

— Містере Джеймісон? Ви ще тут?

— Почесне звання я заслужив. Воно могло дістатися й іншим офіцерам, я працював із чудовими людьми, але так, я його заслужив. Коли поїхав із Сарасоти, то багато з собою не взяв — планував, щоб мені переслали решту, коли я трохи обізнаюся в Нью-Йорку, — але цей диплом прихопив. Він у мене в торбі. Якщо хочете, можу показати.

— Хочу, — відповів шериф Джон, — і не тому, що я вам не вірю. Просто хочу подивитися. У вас дуже вже висока кваліфікація як на нічного патрульного, але якщо вам справді так хочеться в нас

працювати, то починайте сьогодні ввечері, об одинадцятій. З одинадцятої до шостої, такі умови.

— Мені і справді хочеться, — сказав Тім.

— Гаразд.

— І все, так просто?

— Ще я така людина, що довіряє своїм інстинктам, плюс я наймаю нічного патрульного, а не охоронця в «Брінкс»^[17], тому так, усе просто. О десятій можете не приходити. Поспіть ще трошки і завітайте до нас десь опівдні. Офіцерка Галліксон вас проінструктує. Це багато часу не займе. Не ядерна фізика, як то кажуть, проте ядерні двигуни в нас на Мейн-стріт дійсно можна побачити — у суботні ночі, коли зачиняються бари.

— Гаразд. І дякую вам.

— Подивимось, як ви мені дякуватимете після першого вікенду. І ще дещо. Ви не помічник шерифа і не маєте права носити вогнепальну зброю. Якщо потрапите в ситуацію, що з нею ви самі не впораєтесь чи оціните її як небезпечну, то звітайте по рації в головний офіс. Домовилися?

— Так.

— Сподіваюся на це, містере Джеймісон. Бо якщо я дізнаюся, що ви носите на чергування зброю, то наступним ви нестимете свої валізи геть із міста.

— Зрозумів.

— Тоді відпочивайте. Незабаром ви станете створінням ночі.

«Як граф Дракула», — подумав Тім.

Він поклав слухавку, повісив на двері табличку «НЕ ТУРБУВАТИ», запнув тонкі сумовиті штори, завів на телефоні будильник і знову ліг спати.

9

Помічниця шерифа Венді Галліксон (одна з тих, що працювали в управлінні на пів ставки) була на десять років молодша за Ронні Гібсон; справжня красуня, попри те що зачісувалася в такий тугий пучок, що її біляве волосся мало не кричало. Тім не пробував її причарувати — очевидно, що Венді мала античарівливий щит і користувалася ним на повну. Він на хвилюк загадався, чи не хотіла б

офіцерка бачити на посаді нічного патрульного когось іншого, наприклад брата чи бойфренда.

Венді видала Тімові карту ділового (хоч насправді не дуже) кварталу Дюпрея, портативну рацію, що її носять на поясі, і табельний годинник, який чіпляється туди ж. Не на батарейках, як пояснила помічниця Галліксон, тож на початку кожної зміни Тім має його накручувати.

— Можу поспорити, що це останнє слово техніки на 1946 рік, — сказав Тім. — А насправді навіть круто. Ретро.

Венді не усміхнулася.

— Відмічатиметесь біля «Малого двигуна Фромі» і ще раз — у залізничному депо на західному кінці Мейн-стріт. З одного пункту до іншого — одна і шість десятих милі. Ед Вітлок зазвичай робив по чотири обходи за зміну.

А це майже тринадцять миль.

— Ну, послуги «Доглядачів ваги»^[18] мені точно не знадобляться.

І все одно — жодних усмішок.

— Ми з Ронні Гібсон розробимо графік. Дві ночі на тиждень у вас будуть вихідні, можливо, по понеділках і вівторках. Після вікенду в місті досить тихо, та, може, ми вас час від часу будемо совати. Тобто якщо ви тут надовго.

Тім склав руки на коліні та з півусмішкою глянув на жінку.

— Помічнице Галліксон, у вас до мене якісь претензії? Якщо так, то кажіть зараз або мовчіть вічно.

Обличчя й волосся в помічниці були по-нордичному світлі, тож не було жодної можливості приховати рум'янець, який залив їй щоки. Від чого вона стала ще гарнішою, хоч Тім і підозрював, що Венді терпіти не могла такі ситуації.

— Не знаю, маю я до вас претензії чи ні. Час покаже. У нас тут добра команда. Маленька, але добра. Ми працюємо дружно, як один. А ви — просто якийсь чоловік, що зайшов сюди з вулиці й став до нас на роботу. Люди в місті жартують про нічних патрульних, та Ед був справжній молодець, не звертав уваги на всі ті насміхи. Це важлива робота, особливо в містечку з таким нечисленним поліцейським управлінням.

— Унція застережних заходів врятує від фунта проблем, — мовив Тім. — Так мій дід казав. Він був нічним патрульним, офіцерко

Галліксон. Саме тому я найнявся на цю роботу.

На цих словах Венді наче трохи розтанула.

— Щодо табельного годинника погоджуюсь, він архаїчний. Але звикайте — ось і все, що я маю вам сказати. Нічний патрульний — аналогова посада в наш цифровий вік. Принаймні в Дюпреї.

10

Невдовзі Тім зрозумів, що вона мала на увазі. Він, по суті, став патрульним копом зразка 1954 року, хіба що без пістолета і навіть без гумової палиці. Арештовувати він теж права не мав. Кілька великих міських фірм поставили собі пристрої системи безпеки, але більшість маленьких крамниць такої технології не мали. У таких закладах, як «Крамниця Дюпрея» та «Аптека Оберга», він перевіряв, чи горять зелені вогники сигналізації та чи немає ознак незаконного проникнення. Коли ж підходив до менших магазинів, то смикав дверні ручки, зазірав у шибки і за звичаєм тричі стукав. Інколи Тім отримував відповідь — помах чи кілька слів, але в більшості випадків відповіді не надходило, і це було добре. Тім ставив крейдою відмітку й рухався далі. На зворотному шляху він проводив ту саму операцію, тільки вже стираючи відмітки. Сам процес нагадував йому старий ірландський анекдот: «Як дістанешся туди першим, Педді, зроби крейдою позначку на дверях. А як я дістанусь туди першим, то зітру». На перший погляд, позначки не мали жодного практичного призначення, то була звичайна традиція, що численними поколіннями нічних патрульних сягала, певно, аж періоду Реконструкції^[19].

Завдяки одному з помічників шерифа, що також працював на пів ставки, Тім знайшов собі пристойне житло. Джордж Беркетт розповів, що в його матері є маленька мебльована квартира над гаражем і вона може задешево ту квартиру здавати, якщо Тіма це цікавить.

— Усього дві кімнати, та досить непогані. Там пару років жив мій брат — іще до того, як переїхав у Флориду. Найнявся там у парк розваг від «Юніверсал», що в Орlando. Пристойно заробляє.

— Молодець.

— Так, але й ціни вони там правлять у Флориді... фух, захмарні. І мушу тебе попередити, Тіме, що як ти винайматимеш квартиру, то щоб музику гучно по ночах не слухав. Мама не люблять музики. Мамі

навіть не подобалось Флойдове банджо, а він грає так, що аж піджак завертається. І вони добряче за те сварилися.

— Джордже, я нечасто буватиму вдома по ночах.

Офіцер Беркетт, років двадцяти п'яти віку, був добродушний і веселий, однак не обтяжений вродженим інтелектом. Він просяяв:

— Точно, а я геть про це забув. Менш із тим, там стоїть маленький «Керрієр» — не дуже потужний, та холодитиме так, що можна буде спати — Флойд принаймні міг. То що, цікавить?

Тім зацікавився, і хоча вікнотрус і справді багато не видавав, та ліжко виявилось зручним, вітальня — затишною, а душ не крапотів. Кухня складалася тільки з мікрохвильовки й електроплитки, але Тім усе одно переважно харчувався в ресторанчику «Бев», тож із цим проблем не було. Та й кращу орендну плату важко було знайти — сімдесят на тиждень. Джордж змалював зі своєї мами мало не дракона, проте місіс Беркетт виявилася старою добрякою з таким сильним південним акцентом, що з її слів Тім розумів лиш половину.

Інколи вона лишала в нього під дверима загорнутий у провощений папір шматок кукурудзяного хліба чи пирога. То наче не орендодавця була, а фея з краю Діксі^[20].

Норберт Голлістер зі щурячим обличчям, власник мотелю, виявився правий щодо «Сховів і складів Дюпрея». Там постійно бракувало робочих рук, і там постійно когось наймали. Тім здогадувався, що в таких місцях, де фізична праця оплачується найменшою дозволеною законом погодинною ставкою (у Південній Кароліні вона становила сім із чвертю доларів), висока плинність кадрів — типове явище. Тім пішов до бригадира Вела Джарретта, який постановив йому робочий графік у три години на день, починаючи з восьмої ранку. Таким чином, у Тіма був час перекусити і привести себе до ладу після нічної зміни на патрулюванні. Тож, на додачу до своєї опівнічної діяльності, він знову щось завантажував і розвантажував.

Так влаштований світ, казав Тім сам собі. Так влаштований світ. І це лиш тимчасово.

11

Пробавляючи час у цьому маленькому південному місті, Тім Джеймісон запав у заспокійливу рутину. Він не мав наміру лишатися в Дюпреї до кінця життя, але розглядав перспективу лишитися там на Різдво (може, навіть поставити малесеньку штучну ялинку у своїй малесенькій квартирі над гаражем), а то й до наступного літа. Дюпрей

було важко назвати культурною оазою, і він розумів, чому більшості дітлахів до чортиків кортіло втекти від цієї монохромної нудьги, але Тім у ній просто розкошував. Він також розумів, що з часом це зміниться, але наразі його все влаштовувало.

Підйом о шостій вечора, вечеря у «Бев», інколи на самоті, інколи з одним із помічників шерифа, нічне патрулювання протягом наступних семи годин, сніданок у «Бев», керування автонавантажувачем на «Сховах і складах Дюпрея» до одинадцятої, сендвіч із колою чи солодким чаєм у затінку залізничного депо, повернення до апартаментів місіс Беркетт, сон до шостої. У вихідні Тім інколи спав по дванадцять годин поспіль. Він читав юридичні трилери Джона Грішема, проковтнув усю серію «Пісні льоду й полум'я»^[21]. Він був великим прихильником Тиріона Ланністера. Тім знав, що за книгами Мартіна знято телесеріал, але не відчував потреби його дивитися, бо всіма необхідними драконами його забезпечувала фантазія.

Під час служби в поліції він познайомився з нічним боком Сарасоти, який так само відрізнявся від денного життя в цьому курортному, сонячному, приморському місті, як містер Гайд від доктора Джекілла. Нічний бік був часто-густо огидний, а інколи й небезпечний, і хоча Тім ніколи не опускався до використання паскудного поліцейського сленгу щодо мертвих наркоманів чи скривджених проституток — ЛНП, або «люди не постраждали», — десять років служби в правоохоронних органах зробили з нього циніка. Деколи (а як тобі прислівник «часто» — казав Тім сам собі, коли хотів бути чесним) він приносив ці емоції додому і домішував їх до тої кислоти, що роз'їдала його шлюб. Тім гадав, що саме через ці емоції він також відкидав ідею завести дитину. Забагато зла в цьому світі. Забагато небезпечних ситуацій. І алігатор на гольф-корті — не найгірша з них.

Коли він тільки влаштувався нічним патрульним, то й подумати не міг, що в містечку на п'ять тисяч п'ятсот мешканців (більшість із яких жили в поблиській сільській місцевості) може відбуватися якесь нічне життя, але в Дюпреї воно було, і з часом Тім збагнув, що воно йому до вподоби. І люди, яких він зустрічав на нічному боці, стали найкращою складовою роботи.

Серед таких була місіс Ґулсбі, з якою він обмінювався помахами й мовчазними привітаними. Так відбувалось майже щоночі, коли Тім вирушав на перший обхід. Жінка сиділа на лавці в себе на ганку, легенько похитувалася з боку в бік і попивала з чашки, що могла містити як віскі, так і газованку з сиропом або ромашковий чай. Бувало, вона сиділа там само навіть тоді, коли Тім повертався вже з другого обходу. Френк Поттер, помічник шерифа, з яким Тім інколи вечеряв у «Бев», розповів, що минулого року місіс Ґ. поховала чоловіка. Фура Венделла Ґулсбі зісковзнула з автостради штату Вісконсин через хуртовину.

— Їй ще й п'ятдесяти немає, але Вен і Адді довго, дуже довго були одружені, — розповів Френк. — Побралися ще тоді, коли їм віку не ставало голосувати чи купувати алкоголь. Як у пісні Чака Беррі, тій, про підліткове весілля. Зазвичай такі союзи довго не тримаються, але не в їхньому випадку.

Також Тім познайомився з Сиротою Енні, безхатньою жінкою, що переважну більшість ночей проводила на надувному матраці в провулку між офісом шерифа і «Крамницею Дюпрея». Окрім того, за залізничним депо в неї стояв невеличкий намет, і коли дощило, вона спала там.

— Насправді її звати Енні Леду́, — відповів на питання Тіма Білл Віклоу. Білл був найстаршим помічником шерифа, працював на пів ставки і знав у Дюпреї геть усіх. — Вона вже роками спить у тому провулку. Полюбляє його більше за намет.

— А що робить, коли холодніше? — спитав Тім.

— Їде в Ємассі. Зазвичай її туди відвозить Ронні Гібсон. Вони родичі в якомусь там коліні, чотириюрідні чи щось таке. Там притулок для безхатків. Енні каже, що не користується тими послугами без великої необхідності, бо там повно божевільних. А я їй кажу: сестро, глянь на себе.

Тім раз на ніч зазірав до неї в провулок, а якось після зміни у депо відвідав її в наметі, здебільшого з простої цікавості. Перед наметом були встромлені в землю бамбукові палиці, а на них висіло три прапори: зоряно-смугастий, зоряно-поперечастий^[22] і ще один, якого Тім не впізнав.

— Це прапор Гвіани, — сказала Енні, коли він поцікавився. — Знайшла його в сміттєвому бачку за «Зоуніз». Гарний, еге ж?

Вона сиділа у вкритому прозорим пластиком шезлонгу і плела шарф, такий довгий, що міг би стати в лад якомусь велетню з книжок Джорджа Р. Р. Мартіна. Енні була досить товариською і не виявляла жодних ознак того, що колишні колеги Тіма з поліції Сарасоти називали «параноїдальним синдромом безхатків». Проте вона також була фанаткою нічної радіобесіди на станції WMDK, і розмови з нею почасти збивалися на дивні манівці, де йшлося про летючі тарілки, замісників^[23] і одержимості.

Якось уночі Тім застав Енні в провулку — вона лежала на надувному матраці й слухала маленький радіоприймач. Він спитав, чому вона лишається ночувати тут, коли має намет у, на перший погляд, пречудовому стані. Сирота Енні, якій могло бути шістдесят, а могло й вісімдесят років, поглянула на Тіма так, наче той з глузду з'їхав.

— Тут я ближче до поліції. Ви знаєте, що є там за депо, що є там за складами, містере Джей?

— Мабуть, ліси.

— Ліси і болота. Цілі милі трясовини, багнища і вітролому, які тягнуться аж до Джорджії. Там водяться всілякі тварі, а ще — люди погані. Коли з неба сечить і мені тре' лишатись у наметі, то я кажу собі, що в таку погоду надвір нічо' не виходить, та все одно погано сплю. Маю ніж і тримаю його під рукою, та не думаю, що з нього буде багато користі, як на руків'я скоче якийсь болотяний хом'як.

Енні була худою на межі виснаження, і Тім узяв за звичку носити їй невеличкі гостинці з «Бев» перед тим, як табелюватись на свою коротку зміну з навантаження і розвантаження на складському комплексі. Інколи він приносив пакетик вареного арахісу чи хрустиків «Макс», іншим разом — шоколадне печиво із зефіровим начинням або вишневе тістечко. А якось Тім притяг їй банку «Віклз», яку Енні враз схопила і притисла між своїх кволих грудей, сміючись від задоволення.

— «Вікли»! Я не їла їх відтоді, як Гектор ще був цуценям! Чого ви такий добрий до мене, містере Джей?

— Не знаю, — відказав Тім. — Мабуть, Енні, ти просто мені подобаєшся. Можна мені одненький?

Енні простягнула банку.

— Звісно. Вам у будь-якому разі доведеться її відкрити, бо в мене кістки крутить від артриту. — Вона виставила перед ним руки,

показуючи пальці — такі покручені, що вони скидалися на уламки дерев, винесені на берег після шторму. — Я досі можу плести й шити, але Бог зна, скільки це триватиме.

Тім відкрутив кришку, трохи поморщився від сильного запаху оцту і виловив собі один пікуль. З нього скрапувала рідина, яка спокійно могла бути формальдегідом.

— Оддай, оддай!

Тім передав Енні банку і з'їв свій «вікл».

— Господи, Енні, та в мене рот після такого не розліпиться.

Вона засміялася, хизуючись рештками зубів.

— Найкраще їх їсти з хлібом і маслом, а запивати холодною «Роял колою». Чи пивом, але я такого вже не вживаю.

— Що це ти плетеш? Шарф?

— Господь не зійде у своєму убранні, — відповіла Енні. — А тепер ідіть, містере Джей, виконуйте свій обов'язок. І стережіться людей у чорних автомобілях. Джордж Оллмен з радіобесід постійно про них говорить. Ви знаєте, звідки вони такі беруться, атож?

Вона кинула на Тіма тямущий погляд. Може, то вона так жартувала. Або ні. Із Сиротою Енні ніколи не знаєш напевно.

Корбетт Дентон був іще одним мешканцем нічного боку Дюпрея. Міський перукар, що його місцеві називали Барабанщиком — через якусь підліткову витівку, про яку ніхто нічого напевно не знав, тільки те, що вона скінчилася місячним усуненням від занять у старших класах. Може, за безтурботного юнацтва Корбетт і справді був забіякою, але ті дні давно минули. Зараз Барабанщик мав під чи трохи за шістдесят, а також надмірну вагу, лисину і схильність до безсоння. Коли він не міг спати, то сідав на ганку перукарні й дивився на спорожнілу головну вулицю Дюпрея. Тобто спорожнілу за винятком Тіма. Вони обмінювалися безцільними мовленнєвими маневрами, що притаманні ледве знайомим людям, — про погоду, бейсбол, щорічний міський «Розпродаж на узбіччі», поки однієї ночі Дентон не сказав дещо таке, від чого Тім перейшов у «жовтий» рівень тривоги.

— Знаєте, Джеймісон, це життя, яким ми типу живемо, воно несправжнє. Це просто гра тіней, і я тільки зрадію, коли світло вимкнеться. У темряві всі тіні зникнуть.

Тім присів на сходинку під перукарське жезло, чий безкінечний коловоріт уночі спинявся. Зняв окуляри, протер їх об сорочку й знову

надягнув.

— Дозволено вільно говорити?

Барабанщик Дентон швиргнув недопалок у рівчак, де той пустив стрімкі іскри.

— Викладайте. Усі мають дозвіл вільно говорити між північню і четвертою ранку. Принаймні я так вважаю.

— Схоже на те, що у вас депресія.

Барабанщик засміявся.

— Ото Шерлок Голмс.

— Вам би варто сходити до лікаря Роупера. Існують таблетки, які покращать вам настрій. Моя колишня такі п'є. Хоча, певно, мій відхід покращив їй настрій значно більше.

Тім усміхнувся, показуючи, що то був жарт, але Барабанщик Дентон не став усміхатися навзаєм, тільки підвівся зі сходів.

— Знаю я про ці пігулки, Джеймісоне. Вони діють як випивка чи травка. А може, як екстазі, що його дітлахи зараз ковтають на своїх рейвах, чи як вони там називаються. Ти від них на деякий час починаєш вірити, що це все насправді. Що це все має значення. Але це не так, і нічого воно не має.

— Годі вам, — тихо мовив Тім. — Не годиться так жити.

— Як на мене, то тільки так і годиться, — сказав перукар і рушив до сходів, що вели в його квартиру над перукарнею. Ішов він повільно і вайлувано.

Тім занепокоєно дивився йому вслід. Він думав про те, що Барабанщик Дентон — це один із тих хлопаків, які однієї дощової ночі раптом кінчають із життям. І пса з собою прихоплюють, якщо такий є. Наче ті давні єгипетські фараони. Тім подумав, чи не варто це обговорити з шерифом Джоном, а потім згадав Венді Галліксон, яка ще не сильно до нього відтанула. Найменше йому хотілося, щоб вона або якийсь інший помічник вирішили, що Джеймісон стрибає вище голови. Тім уже не перебував у лавах правоохоронних органів, а був звичайним нічним патрульним. Краще про це все забути.

Але Барабанщик Дентон так і не йшов Тімові з думки.

12

Однієї ночі наприкінці червня, коли Тім робив свої обходи, він помітив двох хлопчиків, що прямували на захід по Мейн-стріт. За

спинами вони мали рюкзаки, а в руках — скриньки для ланчів. І могли б вони йти до школи, якби то не була друга година ночі. Ці вночішні погуляльники виявилися близнюками Білсонами. Вони розлютились на батьків, які відмовилися брати їх із собою на сільськогосподарський ярмарок у Даннінгу — через погані оцінки в шкільних табелях.

— У нас там більшість «сішок», і нічо' ми не завалили, — сказав Роберт Білсон, — і в наступний клас нас перевели. Так що ж у цьому поганого?

— Це нечесно, — докинув слово Роланд Білсон. — Тож ми прийдемо на ярмарок із самого ранку і знайдемо собі роботу. Ми чули, там завжди потрібні всякороби.

Тім думав був повідомити хлопцям, що правильно казати «різнороби», але вирішив, що суть не в тому.

— Знаєте, малі, не хочу вам псувати всю малину, але вам по скільки? Одинадцять?

— Дванадцять! — хором проскандували хлопці.

— Окей, дванадцять. Не кричіть, люди сплять. Ніхто вас там найме ні на яку роботу. А натомість вас кинуть до «грошової тюрми», чи що там у них буває в парку розваг, і триматимуть у клітці, доки по вас батьки не прийдуть. А поки вони прийдуть, то народ ходитиме й витріщатиметься. Дехто, може, кидатиме вам арахіс або шкварки.

Білсонові близнюки втупили в нього розгублені погляди (хоча полегшення в них, мабуть, теж читалося).

— Зробімо ось що, — сказав Тім. — Ви негайно поверніть додому, а я піду слідом за вами, просто щоб упевнитись, що ваш колективний розум не підкине якоїсь іншої ідеї.

— Що таке колективний розум? — спитав Роберт.

— Така штука, яка має бути в близнюків, принаймні якщо вірити фольклору. Ви крізь двері вибиралися чи крізь вікно?

— Крізь вікно, — відповів Роланд.

— Окей, так само назад і залізете. Як пощастить, то ваші старі й не дізнаються, що ви кудись виходили.

— А ви їм не скажете? — спитав Роберт.

— Ні, якщо тільки не застукаю вас за другою спробою, — сказав Тім. — Тоді я не просто їм усе розкажу, а й додам, що коли я вас упіймав, ви мені стали огризатись.

— Але ж ми такого не робили! — вражено мовив Роланд.

— Я збрешу, — відповів Тім. — А брешу я вправно.

Він пішов за близнюками і простежив, як Роберт Білсон склав руки в приступочку, щоб допомогти Роланду залізти в прочинене вікно. Тоді Тім так само підсадив Роберта. Почекав, чи не загориться десь у будинку світло, яке б свідчило про неминуче викриття невдахутиків, а коли нічого не побачив, то продовжив свої обходи.

13

Найбільше людей гуляло містом по ночах п'ятниці й суботи, принаймні до півночі або першої години. Переважно то були парочки на побаченнях. А після того могло початися вторгнення, як це називав шериф Джон, дорожніх ракет. Молодь на форсованих легковиках і пікапах носилася по спорожній головній вулиці Дюпрея зі швидкістю шістдесят-сімдесят миль на годину^[24], вони ганяли наввипередки й будили людей паскудним репетом скловатних глушників. Часом помічник шерифа чи патрульний з поліції штату ловили одного такого хлопака і виписували штраф (чи саджали в камеру, якщо той видавав показник 09). Але навіть ураховуючи те, що по ночах на вихідних у Дюпреї чергувало по четверо поліцейських, арешти були досить рідкісним явищем. Здебільшого гонщикам усе миалося безкарно.

Тім навідався до Сироти Енні. Вона саме сиділа перед наметом і плела капці. Артрит не артрит, а пальці в неї рухалися з блискавичною швидкістю. Тім поцікавився, чи не хоче вона заробити двадцять доларів. Енні відповіла, що трохи грошень ніколи не завадить, але все залежить від того, що це за робота. Тім пояснив, і Енні загиготіла:

— Я з радістю візьмуся, містере Джей. Ну, якщо ви докинете ще пару баночок «Віклз».

Енні, яка немов жила за принципом «що більше — то краще», зробила для Тіма банер у тридцять футів завдовжки і сім завширшки. Тім почепив його на сталеву поперечину з бігунками, що він сам її зварив з обрізків труб у майстерні при «Малому двигуні Фромі». Пояснивши шерифу Джонові свої наміри й отримавши дозвіл на експеримент, Тім і Таг Фарадей почепили ту поперечину на кабелі над потрійним роздоріжжям Мейн-стріт, прив'язавши кінці до

декоративного фасаду «Аптеки Оберга» з одного боку і до позабиваного кінотеатру — з другого.

У п'ятничні і суботні ночі, коли зачинялися бари, Тім смикав за шнур і розгортав, мов віконну ролету, банер. З обох боків Енні намалювала по старомодному фотоапарату зі спалахом. А текст на банері попереджав: «СПОВІЛЬНИСЬ, ІДІОТЕ! МИ ФІКСУЄМО ТВОЇ НОМЕРИ!»

Ясна річ, ніхто такого не робив (хоча Тім і справді занотовував автомобільні номери, якщо встигав їх роздивитися), але скидалося на те, що банер Енні таки виконував свою функцію. Не досконало, та чи є щось досконале в цьому житті?

На початку липня шериф Джон викликав Тіма до себе в кабінет. Тім спитав, чи він якимось чином завинив.

— Навпаки, — відповів шериф Джон. — Ви добре виконуєте свою роботу. Та затія з банером видавалася мені безглуздою, але мушу визнати, я помилявся, а ви були праві. У будь-якому разі я ніколи особливо не переймався тими нічними перегонами чи людьми, які скаржаться, що ми надто ліниві й ніяк не покладемо цьому край. Зауважте, це ті самі люди, які з року в рік голосують за зменшення фінансування правоохоронних органів. Найбільше мене хвилювало місиво, яке нам доводиться розчищати, коли один із тих марафонців вривається в дерево чи телефонний стовп. Погано, якщо помре, але є й такі, що не приходять в норму після тої єдиної ночі дурнувятих катавасій... Я інколи думаю, що це набагато гірше. Однак червень цього року минув непогано. Навіть краще за непогано. Може, то просто виняток із правил, але я так не вважаю. Я вважаю, що це завдяки банеру. Передайте Енні, що вона, напевно, врятувала кілька життів, і коли прийдуть морози, то вона може ночувати в нас в одній із камер, якщо схоче.

— Передам, — відповів Тім. — А якщо ви запасетесь кількома банками «Віклз», то вона стане тут частою гостею.

Шериф Джон відкинувся на спинку крісла, і воно видало стогін — аж розпачливий.

— Коли я казав, що для посади нічного патрульного у вас занадто висока кваліфікація, то й половини правди не знав. Ми за вами сумуватимемо, коли ви переїдете в Нью-Йорк.

— Я нікуди не поспішаю, — відказав Тім.

Єдиним закладом у місті, що працював цілодобово, був мінімаркет «Зоуніз», розташований біля складського комплексу. На додачу до пива, содової та чипсів там продавалося небрендове пальне під назвою «Горючий Зоуні». Двоє красивих сомалійських братів, Абсіміл і Гутаал Добіра, по черзі стояли за касою в нічну зміну, що тривала з півночі до восьмої ранку. Однієї спекотної, мов чавунна пательня, ночі в середині липня Тім вправлявся собі з крейдою й вистукував двері на західному кінці Мейн-стріт, коли почув із боку «Зоуніз» якийсь ляск. Не дуже гучний, але Тім умів розпізнати постріл на слух. За ляском пролунав крик чи то від злості, чи то від болю, а потім — звук, із яким б'ється скло.

Тім пустився бігти; табельний годинник хлопав по стегну, рука машинально намацувала руків'я пістолета, якого там не було. Він побачив автівку, припарковану біля бензинових колонок, а коли наблизився до мінімаркету, то помітив, як звідти прожогом вискочили двоє молодиків. Один стискав у руці жменю, судячи з усього, готівки. Тім стрімко опустився на коліно і простежив, як вони сіли в тачку і з гуркотом подалися геть, пустивши з-під шин хмарки сизого диму, що піднявся від масних плям на асфальті. Тім зняв із пояса рацію.

— Відділок, це Тім. Хто там є, відгукніться.

На зв'язок вийшла Венді Галліксон, голос у неї був сонний і приглушений.

— Чого тобі, Тіме?

— Ситуація два-одинадцять у «Зоуніз». Був постріл.

Від цих слів вона прокинулася.

— Господи, пограбування? Я зараз же приї...

— Ні, слухай мене. Двоє зловмисників чоловічої статі, білі, юнаки років по двадцять. На малолітражці. Може, «шевроле круз», колір під флуоресцентними лампами заправки не розрізниш, але останньої моделі, номери Північної Кароліни, починаються на WTB-9, останні символи не розгледів. Донеси це до патрульних і до поліції штату, перш ніж робити щось інше!

— Що...

Тім натиснув кнопку відбою, почепив рацію назад на пояс і бігцем пустився до «Зоуніз».

Скляна вітрина на прилавку була розбита, касовий апарат — відчинений. Один із братів Добіра лежав на боці в калюжі крові, і кров текла й далі. Він хапав ротом повітря, кожен вдих закінчувався свистом. Тім опустився перед ним на коліна.

— Доведеться перевернути вас на спину, містере Добіра.

— Прошу, не треба... болять...

Тім не сумнівався, що болять, але мусив оглянути поранення. Куля продірявила верхній правий бік фірмового синього халата «Зоуніз», який тепер ставав брудно-пурпуровим від крові. Кров лилася з рота Добіра, просякала йому борідку. Він кашлянув, і дрібні бризки зросили Тімові обличчя й окуляри.

Тім знову схопився за рацію і зрадів, що Галліксон досі на місці.

— Венді, потрібна швидка. Щоб вони сюди за рекордний час із Даннінга встигли. Один із братів Добіра поранений, здається, куля пробила легеню.

Вона прийняла інформацію, потім почала ставити питання. Тім урвав зв'язок, впустив рацію на підлогу і стягнув із себе футболку. Притис її до дірки в грудях чоловіка.

— Потримайте її кілька секунд, містере Добіра.

— Важко... дихати.

— Знаю, що важко. Тримайте. Це допоможе.

Добіра притис зібгану футболку до грудей. Тім знав, що довго він так її не протримає і що швидко в найближчі двадцять хвилин годі чекати. Та навіть її приїзд за двадцять хвилин можна буде вважати дивом.

У маленькій крамничці на заправці було повно снєків, але мало засобів першої медичної допомоги. Проте знайшовся вазелін. Тім схопив одну банку, а в сусідньому ряду виявив пачку підгузків «Гаггіс». Розірвав упаковку на ходу, поки біг до чоловіка, що лежав на підлозі. Прийняв футболку, яка вже змокрила від крові, обережно відгорнув так само мокрий синій халат і став розстібати гудзики на сорочці Добіра.

— Ні-ні-ні, — простогнав Добіра. — Болять, не чіпайте, прошу.

— Доведеться.

Тім почув звук двигуна, він наближався. В уламках розбитого скла затанцювали, застрибали сині, як у джек-поті, вогники. Тім не озирнувся.

— Тримайтеся, містере Добіра.

Він зачепнув із банки вазеліну і напхав ним рану. Добіра скрикнув від болю, а потім глянув на Тіма широко розплющеними очима.

— Можу дихати... трохи краще.

— Це всього лиш тимчасова латка, але якщо вам легше дихати, то колапсу легені, мабуть, не було.

Принаймні цілковитого колапсу, подумав Тім.

До крамниці зайшов шериф Джон і так само опустився на коліна поруч із Тімом. На ньому була піжамна сорочка розміром із гот-вітрило і формені штани. Волосся стирчало навсібіч.

— Швидко ви доїхали, — сказав Тім.

— Я був на ногах. Не міг заснути, тож робив собі сендвіч, коли Венді зателефонувала. Сер, ви Гутаал чи Абсіміл?

— Абсіміл, сер.

Сомалієць так само дихав із присвистом, але голос уже був сильніший. Тім узяв один підгузок і, не розгортаючи, притис до рани.

— Ой, так болить.

— Наскрізна рана чи куля ще там? — спитав шериф Джон.

— Не знаю і не хочу його знов перевертати, щоб дізнатися. Стан відносно стабільний, треба просто дочекатися швидкої.

З Тімової рації почувся тріскіт. Шериф Джон сторожко дістав її з купи битого скла. Це була Венді.

— Тіме? Білл Віклоу помітив цих хлопців на дорозі Діп-Мідоу і погнався за ними з блимавкою.

— Венді, це Джон. Скажи Біллу, щоб діяв обережно. Вони озброєні.

— Вони вже під арештом, ось які вони. — Якщо раніше Венді була сонна, то зараз вона вже повністю прокинулась, і голос у неї був задоволений. — Вони хотіли втекти й покинули автівку. В одного зламана рука, другий прикований наручниками до «кенгурятника» на машині Білла. Поліція штату вже в дорозі. Скажи Тіму, що він не помилився, це таки «круз». Як Добіра?

— З ним усе буде добре, — відповів шериф Джон.

Тім у цьому був не певен, але розумів, що шериф звертається не лише до помічниці Галліксон, а й до пораненого чоловіка.

— Я віддав йому гроші з каси, — сказав Добіра. — Нас так навчили.

Попри все, він немов цього соромився. *Дуже* соромився.

— І правильно зробили, — сказав Тім.

— А той, що був зі зброєю, все одно в мене вистрелив. Потім другий розбив скло на прилавку. Щоб узяти...

Він знову закашлявся.

— Нічого не кажіть, — мовив шериф Джон.

— Щоб узяти лотерейні квитки, — закінчив Абсіміл Добіра. — Ті, що зішкрябуються. Їх треба повернути. Якщо вони не куплені, то вважаються власністю... — він кволо кашлянув, — штату Південна Кароліна.

— Не розмовляйте, містере Добіра, — відповів шериф Джон. — Припиніть перейматися цими клятими шкрябалками і побережіть сили.

Містер Добіра заплющив очі.

15

Наступного дня, поки Тім їв свій ланч на ганку залізничного депо, туди під'їхав шериф Джон на персональній автівці. Він піднявся сходами і зиркнув на провисле сидіння вільного стільця.

— Як гадаєш, воно мене витримає?

— Є тільки один спосіб дізнатися, — відказав Тім.

Шериф Джон з обережністю сів.

— У лікарні кажуть, що з Добіра все буде гаразд. Із ним сидить брат, Гутаал, він повідомив, що раніше вже бачив цих двох потолочей. Пару разів.

— Бо їм нада було точку зацінитись, — мовив Тім.

— Точно. Я послав Тага Фарадея, щоб він узяв свідчення в обох братів. Кращого за Тага в нас немає, та ти й без мене знаєш.

— Гібсон і Беркетт теж нівроку.

Шериф Джон зітхнув:

— Так, але ані Гібсон, ані Беркетт не змогли би діяти так швидко і рішуче, як оце ти минулої ночі. А бідолаха Венді, мабуть, просто стояла б там із роззявленим ротом, а то й узагалі зомліла б на місці.

— Але диспетчерка з неї добра, — сказав Тім. — Вона просто створена для цієї роботи. Ну, з моєї точки зору.

— Угу, а ще вона справжня майстриня канцелярії: минулого року привела до ладу всі наші теки і перекинула всю інформацію на

флешки. Але в польових умовах від неї майже ніякої користі нема. Проте вона рада, що працює в нашому колективі. А *ти*, Тіме, не хотів би до цього колективу приєднатися?

— Не думав, що ви знайдете гроші на ставку ще одного копа. Вам що, колективну зарплатню підвищили?

— Та якби ж то. Просто наприкінці цього року Білл Віклоу здає поліцейський жетон. І я подумав, що, може, ви з ним роботами обмінюєтесь. Він ходитиме й стукатиме, а ти знов одягнеш уніформу і носитимеш пістолета. Я вже питав Білла. Він сказав, що нічне патрулювання йому підійде, принаймні на деякий час.

— Можна я це обміркую?

— Не бачу причин, чому ні. — Шериф Джон підвівся. — До кінця року ще п'ять місяців. Але ми б з радістю взяли тебе в штат.

— Це стосується і помічниці Галліксон?

Шериф Джон заусміхався.

— Прихильність Венді важко здобути, але вчора вночі ти дуже непогано просунувся.

— Справді? А якщо я запрошу її на вечерю, як гадаєте, що вона відповість?

— Гадаю, що погодиться, якщо тільки ти не збираєшся вести її в «Бев». Така гарненька дівчина очікуватиме запрошення до «Загону» в Даннінгу, і це щонайменше. Може, згодиться ще той мексиканський ресторан у Гардівіллі.

— Дякую за наводку.

— Нема питань. І подумай про мою пропозицію.

— Гаразд.

І Тім думав. Думав, поки однієї спекотної ночі в кінці літа не розверзлося пекло.

Розумник

1

Одного чудового квітневого ранку в Міннеаполісі (а відбувалося це того ж року, хоч до приїзду Тіма Джеймісона в Дюпрей ще лишалось кілька місяців) Герберта й Айлін Еллісів припросили в кабінет Джима Грієра, одного з трьох профконсультантів Бродерікської школи для обдарованих дітей.

— У Люка якісь негаразди? — спитала Айлін, коли вони всілися. — Якщо так, то він нам нічого не розповідав.

— Аж ніяк, — сказав Грієр.

Консультанту було за тридцять, він мав каштанове рідкувате волосся та обличчя завзятого науковця. Одягнений був у теніску з розстібнутим комірцем і джинси з напрасованими стрілками.

— Слухайте, — продовжив він, — вам же відомо, як у нас тут усе влаштовано? Як усе має бути влаштовано з урахуванням розумових здібностей наших учнів. Ми їх розподіляємо не на стандартні шкільні класи, а на групи. Бо інакше з ними не можна. Є десятирічні з легкою формою аутизму, які розв'язують задачі з математики програми старших класів, але читають, як у третьому. Є діти, які вільно розмовляють чотирма мовами, та ледве дробі множать. Ми навчаємо їх усіх дисциплін і надаємо житло дев'яноста п'яти відсоткам учнів — доводиться, бо вони до нас з'їжджаються з усіх Сполучених Штатів, а ще кільканадцять прибули з-за кордону. Але основну увагу зосереджуємо на їхніх особливих здібностях, якими б вони не були. Через це традиційна система, де діти просуваються від дитсадочка до дванадцятого класу, для нас узагалі неефективна.

— Ми це розуміємо, — сказав Герб, — і знаємо, що Люк — розумний малий. Саме тому він тут.

Тільки батько не додав (а Грієр і так знав), що вони нізащо не змогли б собі дозволити навчання в такій школі з її астрономічними цінами. Герб працював бригадиром на заводі з виготовлення коробок, Айлін була вчителькою середніх класів. А Люк — один із нечисленних

учнів Брода на денній формі навчання і один із дуже нечисленних, які навчаються за рахунок грантів.

— Розумний? Не зовсім.

Грієр зазирнув у розгорнуту теку, що лежала на абсолютно чистому столі, і Айлін раптом охопило передчуття, що зараз їх або попросять забрати сина зі школи, або скасують йому стипендію, і в результаті його просто доведеться забрати. Річна плата за навчання в Броді становила плюс-мінус сорок тисяч доларів, приблизно стільки ж, скільки в Гарварді. І зараз Грієр їм скаже, що це все помилка, що Люк не такий розумний, як вони вважали. Що він звичайний хлопчик, який читав набагато більше за своїх однолітків і вміє це все запам'ятовувати. Айлін і сама десь читала, що ейдетична пам'ять — не таке рідкісне явище серед малих, і десять-п'ятнадцять відсотків усіх звичайних дітлахів мають здібність запам'ятовувати майже все поспіль. Підступ у тому, що цей талант зазвичай зникає, коли починається підлітковий вік, а для Люка цей момент уже був не за горами.

Грієр усміхнувся:

— Говоритиму з вами напрямець. Ми пишаємося тим, що навчаємо обдарованих дітей, але такого учня, як Люк, у Бродеріку, щиро кажучи, ніколи не було. Один із наших заслужених викладачів, містер Флінт, якому зараз уже за вісімдесят, узявся прочитати Люку курс з історії Балкан — складна тема, але вона чудово проливає світло на поточну геополітичну ситуацію. Принаймні Флінт так каже. Після першого тижня занять він прийшов до мене і повідомив, що його досвід роботи з вашим сином схожий на досвід юдейських старців, коли Христос не просто повчав їх, а й докоряв їм, кажучи, що сквернить людину не те, що входить до уст, а те, що виходить.

— Щось я збився з пантелику, — сказав Герб.

— Біллі Флінт теж збився. У тому й річ. — Грієр нахилився вперед і продовжив: — Вам ось що треба зрозуміти. Люк за єдиний тиждень осягнув надзвичайно складну програму, розраховану на два семестри аспірантури, і дійшов багатьох висновків, які Флінт намірявся зробити тільки тоді, коли вони належним чином опрацюють усе історичне підґрунтя. І з деякими висновками викладача Люк сперечався, і дуже переконливо, називаючи їх «радше стереотипними думками, аніж

оригінальними ідеями». Хоча, як додав Флінт, він робив це дуже ввічливо. Мало не вибачаючись.

— Не знаю, як на це реагувати, — сказав Герб. — Люк небагато розповідає про навчання, бо, каже, ми не зрозуміємо.

— Зрештою, це правда, — погодилась Айлін. — Я, може, колись щось знала про біноміальну теорему, та це було давно.

Герб продовжив:

— Коли Люк приходить додому, то поводитьсь як усі інші. Як поробить домашнє завдання і виконає хатні справи, то запускає свій «ікс-бокс» чи йде надвір грати в баскетбол зі своїм другом Рольфом. І досі дивиться «Губку Боба Квадратні Штани». — Герб подумав і додав: — Хоча зазвичай це робить із книжкою на колінах.

«І це правда», — подумала Айлін. Зовсім нещодавно — «Принципи соціології». До того — Вільям Джеймс. До нього — «Велика книга АА», а ще до того — повне зібрання творів Кормака Мак-Карті^[25]. Він читав, мов корова пасеться на пасовиську — рухається туди, де трава зеленіша. Герб це волів ігнорувати, бо його лякала химерність ситуації. Айлін також цього боялася, і тому, мабуть, нічого не знала про те, що Люк проходить курс з історії Балкан. Він їй не розповідав, бо вона не питала.

— У нас тут є генії, — сказав Грієр. — Власне, відсотків п'ятдесят учнівського складу Брода можна вважати геніями. Але вони обмежені. Люк не такий, бо він — *глобальний*. Не просто одна дисципліна, а все на світі. Не думаю, що він колись професійно гратиме в бейсбол чи баскетбол...

— Якщо вдасться в мене, то буде занизьким для професійного баскетболу. — Герб усміхався. — Хіба тільки стане черговим Спадом Веббом^[26].

— Ш-ш-ш, — урвала чоловіка Айлін.

— Але грає він із запалом, — продовжував Грієр. — Йому подобається спорт, і він не вважає, що марнує на нього час. Тяхтієм його не назвеш. Він добре ладнає з товаришами. Не інтроверт, без жодних розладів емоційної діяльності. Звичайний американський хлопчик помірної крутості, який носить футболки з рок-гуртами і бейсболки козирком назад. У звичайній школі він, певно, був би не таким крутим, бо казався б від щоденної тягомотини, але думаю, що й там у нього було б усе гаразд, він би просто займався

самоосвітою. — Тут Грієр поспішно додав: — Тільки не раджу вам перевіряти це на практиці.

— Ні, ми раді, що він тут навчається, — відповіла Айлін. — Дуже раді. І ми знаємо, що він хороша дитина. І любимо його до нестями.

— І він вас любить. Я мав із Люком кілька бесід, і він дуже недвозначно про це говорив. Нечасто знайдеш таку обдаровану дитину. Ще більша рідкість, коли ця дитина настільки врівноважена і свідомо, тобто сприймає зовнішній світ так само адекватно, як і свій внутрішній.

— То як проблем немає, чому ми тут? — спитав Герб. — Тільки не подумайте, я зовсім не проти слухати, як ви співаєте славу моєму синові. Я, до речі, і в «коняку»^[27] в нього досі виграю, хоч Люк досить пристойно кидає гаком.

Грієр відкинувся на спинку крісла. Усмішка зникла з обличчя.

— Ви тут тому, що ми вже майже вичерпалися в плані того, що можемо Люкові дати, і він це знає. Він виявив зацікавленість у тому, щоб навчатися в коледжі, і в доволі оригінальний спосіб. Йому б хотілося опанувати інженерну спеціальність у Массачусетському технологічному інституті, що в Кембриджі, а також англійську філологію в Емерсоні, що по інший берег ріки, в Бостоні.

— Що? — перепитала Айлін. — *Одночасно?*

— Так.

— А як же академічний тест^[28]? — спитала Айлін, бо більше нічого на думку не спадало.

— Він у нього наступного місяця, у травні. У школі «Норт-ком'юніті». Йому цей тест скласти — раз чхнути.

Айлін подумала, що треба буде спакувати Люкові ланч. Бо вона чула, що їжа в кафетерії Норт-кому просто огидна.

Вражений Герб секунду помовчав, а потім сказав:

— Містере Грієр, нашому синові *дванадцять*. Йому, власне, тільки минулого місяця виповнилося дванадцять. Може, він і розуміється на Сербії, що ті секретні агенти, але вуса він собі тільки за три роки відростить. Ви... це...

— Я розумію, як ви почуваєтесь, і цієї розмови взагалі не було б, якби мої колеги консультанти й решта викладацького складу не вважали, що він в академічному, соціальному та емоційному плані готовий до такого навчання. І так, в *обох* університетах.

Заговорила Айлін:

— Я не пущу дванадцятирічного хлопчика на інший кінець країни, щоб він жив із дорослими студентами, які вже можуть випивати й по клубах ходити. Якби в нас там були родичі, в яких він міг би зупинитися, то все було б інакше, але...

Грієр кивав у такт її словам:

— Я розумію і цілком із вами погоджуюсь, і Люк також знає, що він іще не готовий до самостійного життя, хоча б і під наглядом керівництва. У нього нема ілюзій з цього приводу. Проте поточна ситуація його дедалі більше розчаровує й засмучує, бо він спраглий до знань. Власне, вже змучений спрагою. Не знаю, що то за надзвичайний пристрій у нього в голові — ніхто з нас не знає, старий Флінт, певно, підійшов найближче до розгадки, коли говорив про Ісуса й старців, — але коли я намагаюсь уявити цей пристрій, то на думку спадає величезний, блискучий механізм, який працює всього на два відсотки своєї потужності. Максимум — на п'ять. Але оскільки це *людський* механізм, то він відчуває... спрагу.

— А ще сум і розпач? — додав Герб. — Гм. Цього ми за ним не помічали.

«Я помічаю, — подумала Айлін. — Не завжди, але час від часу. Так. Тоді, як торохтять тарілки і двері зачиняються самі собою».

Вона уявила величезний блискучий механізм Грієра — такий здоровенний, що зайняв би три чи навіть чотири будівлі розміром із якийсь складський комплекс. А над чим, власне, цей механізм працює? Наразі, мабуть, виготовляє паперові склянки чи штампує алюмінієві таці для фастфуду, не більше. Так, вони мають забезпечити Люка кращими умовами, та чи аж такими?

— А як щодо Університету Міннесоти? — спитала вона. — Або Конкордія в Сент-Полі? Якби він пішов в один із цих закладів, то зміг би жити вдома.

Грієр зітхнув.

— Це все одно, що забрати його з Брода й перевести до звичайних старших класів. Ми з вами говоримо про хлопця, для якого звична шкала коефіцієнта інтелекту не підходить. Він знає, де хоче навчатися. Він знає, що йому треба.

— А я не знаю, що нам із цим робити, — сказала Айлін. — Він, певно, і гранти на навчання в цих університетах зможе отримати, але

ж ми *працюємо* тут. І грошей в нас небагато.

— І ось тепер — про це, — відповів Грієр.

2

Коли цього ж дня після обіду Герб і Айлін повернулися до школи, Люк тусив на під'їзній доріжці з чотирма іншими дітьми: двома хлопцями й двома дівчатами. Вони сміялись і жваво розмовляли. Як на Айлін, вони нічим не відрізнялися від звичайних дітлахів: дівчата — в спідницях і легінсах, пуп'янки грудей тільки починали розквітати, Люк зі своїм другом Рольфом — у мішкуватих вельветових штанах, що цього року стали писком юнацької моди, і у футболках. На Рольфовій було написано «ПІВО — ДЛЯ ПОЧАТКІВЦІВ». У руках він тримав віолончель у стьобаному чохла й виробляв навколо неї щось на кшталт танцю на пілоні, розпинаючись при цьому чи то про весняний бал, чи то про теорему Піфагора.

Люк помітив батьків, затримався рівно на стільки, щоб виконати складне рукостискання з Рольфом, а тоді схопив свій наплічник і пірнув на заднє сидіння «4-раннера» Айлін.

— І батько, і ненька, — сказав він. — Чудово. Чим я заслужив таку непересічну шану?

— Ти справді хочеш учитися в Бостоні? — спитав Герб.

Люк не знітився, він засміявся і здійняв угору кулаки.

— Так! А можна?

Наче питає, чи можна в п'ятницю заночувати в Рольфа, — зачудувалася Айлін. Вона згадала, як Грієр описав талант, що дістався їхньому синові. Він назвав його *глобальним*, і це було ідеальне слово. Люк був генієм, що якимось чином не збочився під дією власного непомірного інтелекту. Він без жодних докорів сумління міг стати на скейтборд і покотити цей унікальний мозок униз крутим хідником, так би мовити, стрімголов на вибори^[29].

— Пропоную заїхати кудись на обід і все обговорити, — сказала Айлін.

— «Рокет піца»! — вигукнув Люк. — Що скажете? За умови, тату, що ти випив свій прілосоєк^[30]. А ти випив?

— Ой, повір мені, після сьогоднішньої розмови я прийом ліків пропустити ніяк не міг.

3

Вони замовили пепероні, і Люк одноосібно знищив цілу половину разом із трьома склянками кóли, що їй подали у величезному глеку. Батькам тільки й лишалось дивуватися зі шлунково-кишкового тракту й сечового міхура свого сина, а ще — з його розуму. Люк пояснив, що спершу він обговорив усе з містером Грієром, бо:

— Я не хотів вас лякати. То була звичайна розвідувальна бесіда.

— Виклав подивитися, чи кіт буде їсти, — сказав Герб.

— Точно. Почепив на держало побачити, хто козирне. Сів на поїзд о 5:15 перевірити, чи не зупиниться він в Едіні. Жбурнув об стіну дізнатися, скільки...

— Годі. Він пояснив, як облаштувати все на той випадок, якщо ми вирішимо поїхати туди з тобою.

— Вам доведеться поїхати, — щиро мовив Люк. — Я ще замалий, щоб жити без своїх шанованих і поважаних батька-неньки. До того ж... — Він глянув на них поверх решток піци. — Працювати я не зможу. І надто за вами сумуватиму.

Айлін наказала очам не сльозитися, та вони, звісно, не послухались. Герб простягнув їй серветку. Айлін мовила:

— Містер Грієр... ем-м... змалював нам сценарій, якщо так можна висловитись... як і де ми зможемо... ну...

— Перебазуватися, — сказав Люк. — Хтось буде останній шматок?

— Їж, — відповів Герб. — Тільки гляди не вдався, а то не вийде повернути оту божевільну штуку з універсами.

— *Ménage à college*^[31], — сказав Люк і засміявся. — Він вам розповів про багатих учнів, так?

Айлін поклала серветку.

— Господи, Люкі, ти обговорював із профконсультантом фінансові можливості своїх батьків? І хто ж виконує роль дорослих у цих перемовинах? Бо я вже сама не певна.

— Не хвилюйся, *tatacita*^[32], це ж самоочевидно. Хоч я сам спершу думав про дотаційний фонд. У Броді він просто величезний, з нього можна було б спокійно оплатити наш переїзд, то просто крапля в морі, але довірители б ніколи на це не пішли, дарма що це абсолютно логічно.

— А це логічно? — спитав Герб.

— Ще й як. — Люк з ентузіазмом проживав шматок, проковтнув і сьорбнув колу. — Я інвестиція. Акція з хорошим потенціалом

економічного росту. Вклади п'ять центів, а забери долар, правильно? На цьому будується Америка. Довірителі без проблем це все передбачають, але не можуть вибратися зі своєї когнітивної скриньки.

— Когнітивної скриньки, — промовив батько Люка.

— Так, ну це така скринька, що утворюється в результаті спадкової діалектики. А коріння сягає ще, певно, племінного устрою, хоч уявити собі плем'я довірителів — ще та комедія. Тож вони такі думають: «Якщо ми зробимо це для нього, то, може, доведеться потім так робити і для інших. Ось вам і скринька. Вона типу передається в спадок.

— Стереотипні думки, — сказала Айлін.

— Та ото ж, мамо. Довірителі перекинуть нас якомусь багатому випускникові — з тих, що заробили *mucho*^[33] баксів, вийшовши за межі тої скриньки стереотипів, але й досі з теплом у серці згадують біло-сині кольори старого Бродеріка. Містер Грієр буде виразником інтересів. Принаймні я на це сподіваюся. Оборудка така: вони допоможуть мені зараз, а я допоможу школі потім, коли стану багатим і знаменитим. Що до першого, що до другого мені насправді байдуже, бо я представник середнього класу до мозку кісток, та може так статися, що я все одно розбагатію, як побічний ефект. Це, звісно, за умови, що не підхоплю якусь капосну хворобу, не помру в результаті терористичного акту чи щось таке.

— Не припрошуй біду словами, — сказала Айлін і перехрестила захаращений стіл.

— Забобони, мам, — поблажливо мовив Люк.

— Та все-таки зваж на мене. І витри рота. Соус від піци. Наче в тебе з рота кровить.

Люк витер рота. Заговорив Герб:

— Зі слів містера Грієра, певні зацікавлені особи і справді можуть проспонсорувати наш переїзд і навіть нас самих протягом перших шістнадцяти місяців.

— А він сказав, що ті самі люди, які вас спонсоруватимуть, можуть допомогти тобі знайти нову роботу? — Очі в Люка блищали. — Кращу? Тому що одним із випускників нашої школи є Даглас Фінкель. І так склалося, що він також є власником «Американських паперових товарів», а це ж твоя зона комфорту. Твій коник. Місце, де мрії ста...

— Прізвище Фінкеля і справді прозвучало, — сказав Герб. — Суто гіпотетично.

— А ще... — Люк повернувся до мами, очі його палали. — Щодо вчителів, то в Бостоні зараз попит перевищує пропозицію. Середня початкова зарплатня для людини з твоїм досвідом становить шістдесят п'ять штук на рік.

— Сину, звідки ти всі ці речі знаєш? — спитав Герб.

Люк стенив плечима:

— З Вікіпедії, це по-перше. Тоді я йду за посиланням на основні джерела, наведеним у статті. Загалом, треба просто бути в курсі справ свого оточення. Моє оточення — це Бродерікська школа. Я знаю всіх довіритель, а заможних випускників уже довелося пошукати.

Айлін потягнулася через стіл, забрала з синові руки останній недоїдений шмат піци і поклала його на бляшану тачку до недоїдків.

— Люкі, навіть якщо це все справдиться, невже ти не сумуватимеш за друзями?

Погляд Люка затуманився.

— Ага. Особливо за Рольфом. І Майєю. Хоч офіційно ми й не запрошуємо дівчат на весняний бал, але неофіційно ми з нею в парі. Тому так. *Але*.

Батьки чекали. Їхній син, завжди красномовний і часто-густо балакучий, тепер не міг і двох слів зв'язати. Він почав був говорити, потім замовк, тоді знов почав і знову замовк.

— Не знаю, як це сказати. Не знаю, чи я *зможу* це сказати.

— Спробуй, — відповів Герб. — У нашому житті буде ще багато важливих розмов, і ця поки що найважливіша. Тож спробуй.

У рамках щогодинної вистави перед рестораном опинився Річі Рокет і взявся танцювати під «Мамбо № 5»^[34]. Айлін дивилася, як чоловік у сріблястому костюмі космонавта махає рукою в рукавичці, підзиває дітей з найближчих столиків. До нього приєдналися кілька малих, вони вихлялися під музику і сміялися, а їхні батьки спостерігали за дійством, фотографували і плескали в долоні. Не так давно, п'ять коротких років тому, Люкі теж був серед цих дітлахів. А тепер вони обговорювали якісь неймовірні життєві зміни. Вона не знала, як така дитина, такий Люк народився в такої пари, як вони — звичайні люди зі звичайними бажаннями й пориваннями. Інколи Айлін шкодувала, що все склалося саме так, а не інакше. Інколи відверто

ненавиділа роль, яка випала на її долю, але щоб ненавидіти Люка — ні, такого ніколи не було й не буде. Він же її маленький, єдиний і неповторний хлопчик.

— Люку? — мовив Герб. Він говорив дуже тихо. — Сину?

— Річ у тому, що буде далі, — відповів Люк.

Він підвів голову і подивився просто їм у вічі. Погляд аж сяяв інтелектом, що його батьки дуже рідко бачили. Він ховав від них цей розум, бо знав, що то лякає їх набагато більше, ніж якесь там торохтіння тарілками.

— Хіба не розумієте? У тому, що буде далі. Я хочу туди поїхати... і вчитися... а тоді рухатися далі. Ці заклади, вони як Брод. Не мета, а лиш крок до мети.

— Якої мети, любий? — спитала Айлін.

— *Не знаю.* Я стільки всього хочу дізнатися, стільки всього зрозуміти. У мене в голові сидить така штука... вона сягає аж... інколи її вдається вдовольнити, але здебільшого — ні. Інколи я відчуваюся таким маленьким... таким, чорт забирай, дурним.

— Милий мій, ні. Дурний — це останнє слово, яким можна тебе описати.

Айлін простягнула до сина руку, але він відсахнувся, похитав головою. На столі дрижала бляшана таця. Стрибали кірки від піци.

— Є така безодня, розумієте? Часом вона мені сниться. У неї нема дна, і вона повниться речами, мені не відомими. Не знаю, як безодня може чимось повнитись, це ж оксюморон, але так воно є. Поруч із нею я відчуваюся малим і дурним. Але через неї перекинуто міст, і я хочу ним пройти. Я хочу стати в центрі мосту, зійняти руки...

Зачаровані, трохи налякані батьки дивилися, як Люк підняв долоні до скронь, обабіч видовженого, зосередженого обличчя. Таця вже не дрижала, а торохтіла по столу. Таке інколи траплялося з тарілками в їхній кухонній шафі.

— ...і тоді всі ці речі вплинуть із темряви нагору. Ось що я знаю.

Бляшана таця проїхалася по столу і з ляском упала на підлогу. Герб і Айлін не звернули на те уваги. Таке траплялося в присутності Люка, коли хлопець чимось непокоївся. І батьки вже звикли.

— Я розумію, — сказав Герб.

— Чорта з два він розуміє, — сказала Айлін. — Жоден із нас не розуміє. Але тобі варто готуватися до тесту. Скласти його. Поки ти цим

займатимешся, то ще можеш передумати. А якщо не передумаєш, якщо будеш серйозно налаштований... — Вона глянула на Герба, той кивнув. — Ми спробуємо здійснити твою мрію.

Люк заусміхався, тоді підняв з підлоги бляшану тацю. Зиркнув на Річі Рокета.

— Я так само з ним танцював, коли був малим.

— Так, — погодилась Айлін. Їй знову знадобилася серветка. — Ой як танцював.

— Ти ж знаєш ту промовку про безодню, так? — спитав Герб.

Люк похитав головою — може, тому що це дійсно була одна з тих небагатьох речей, яких він не знав, а може, тому що не хотів псувати батькові задоволення від фінального слова.

— Коли ти вдивляєшся в неї, вона вдивляється в тебе.

— Ще й як вдивляється, — сказав Люк. — Чуєте, а ми десерт замовляти будемо?

4

Враховуючи письмове завдання, академічний тест тривав чотири години, але на середині організатори милостиво влаштували перерву. Люк сидів на лаві у шкільному коридорі, наминав бутерброди, що йому спакувала мама, і шкодував, що не має при собі книжки. Він приніс на іспит «Голий ланч»^[35], та один з наглядачів її конфіскував (разом із телефоном, і не лише Люка, а й інших учнів), сказавши, що поверне потім. До того ж чоловік нашвидку прогортав книжку — шукав чи то непристойні ілюстрації, чи то шпаргалки.

Уже поїдаючи печиво «Снекімалз», Люк збагнув, що навколо нього згуртувались кілька учнів, які також складали іспит. Великі хлопці й дівчата, що навчалися в старших класах.

— Малий, — спитав один із них, — що ти в біса тут робиш?

— Складаю тест, — відповів Люк. — Як і ви.

Учні поміркували. Тоді одна дівчина спитала:

— Ти геній? Як у кіно?

— Ні, — усміхаючись, відказав Люк, — але я таки ночував у «Голідей Інн Експрес»^[36].

Усі засміялись, і це було добре. Один із хлопців виставив долоню, і Люк дав йому «п'ять».

— Куди ти вступаєш? До якого університету?

— До МТІ, якщо пройду, — відповів Люк.

Тут він злукавив, бо йому вже гарантували попередній вступ до обох вищих шкіл, що він собі обрав, за умови, якщо сьогодні він упорається з тестом. А з цим проблем не буде. Поки що тестові завдання були легкі, мов літній вітерець. Що Люка насправді лякало, так це діти, які зібралися навколо. Восени він уже сидітиме в класі з такими самими — набагато дорослішими і майже вдвічі вищими на зріст, і ясна річ, що вони всі на нього витріщатимуться. Люк це обговорював з містером Грієром, казав, що вони дивитимуться на нього, як на шибздика.

«Головне — як почувашся ти сам, — відповів містер Грієр. — Намагайся про це не забувати. І якщо тобі знадобиться порада чи просто з'явиться потреба обговорити з кимось свої відчуття, то не зволікай. І ти завжди можеш мені написати».

Ще одна дівчина, гарненька руда, спитала, чи розв'язав він задачу про готель, що була в розділі математики.

— Там, де про Аарона? — уточнив Люк. — Так, певно, що розв'язав.

— І який варіант був правильний, пам'ятаєш?

Задача полягала в тому, щоб з'ясувати, скільки якийсь дядько на ім'я Аарон має заплатити за кімнату в motelі за x ночей, якщо тариф становить \$ 99,95 за добу, плюс податок у розмірі 8 %, плюс додатковий разовий внесок у п'ять баксів. Звісно, Люк пам'ятав цю задачу, бо вона була з невеличкою каверзою. У відповіді стояла не цифра, а рівняння.

— Варіант «В». Дивися. — Він дістав ручку і став писати на своїй паперовій торбочці від ланчу: $\langle 1,08(99,95x) + 5 \rangle$.

— Ти впевнений? — перепитала дівчина. — Бо я вибрала «А».

Вона нахилилася, взяла в Люка торбочку (він відчув легкий запах парфумів — бузок, дивовижний) і написала: $\langle (99,95 + 0,08x) + 5 \rangle$.

— Чудове рівняння, — сказав Люк, — але саме таким чином люди, що розробляють тести, хочуть узути тебе спрожого. — Він постукав пальцем по рівнянню. — Твоє відображає тільки одну ночівлю. Ще й не враховує податок за кімнату.

Дівчина простогнала.

— Нічого страшного, — мовив Люк. — З іншими ти, певно, впоралася.

— Може, це ти неправий, а вона права, — сказав один із хлопців — той, який дав Люку «п'ять».

Дівчина похитала головою:

— Малий правий. Я забула врахувати блядський податок. Дурепа.

Люк дивився, як вона, похнюпившись, іде геть. Один із хлопців пішов за нею, обійняв за талію. Люк йому заздри.

Другий хлопець, довгало в дизайнерських окулярах, присів поруч із Люком.

— Дивно воно, мабуть, — сказав він. — Бути тобою, я маю на увазі.

Люк замислився.

— Інколи, — відповів він. — Але загалом, ну, життя як життя.

З-за дверей визирнув наглядач і заколихав дзвінком.

— Ходімо, діти.

З полегшенням Люк підвівся і кинув торбочку з-під ланчу в смітник, що стояв біля дверей до спортивної зали. Він востаннє глянув на гарненьку рудоволосу дівчину, і коли заходив до аудиторії, смітник зсунувся на три дюйми ліворуч.

5

Друга половина іспиту була такою ж легкою, як і перша, і Люк вирішив, що з есе він теж непогано впорався. Принаймні не розтікався мислю по дереву. Уже виходячи зі школи, він знову побачив ту руду гарнюню. Вона сиділа на лавці самотою і плакала. Люк загадався, чи сильно накосячила вона в тесті, і якщо так — то наскільки все погано: не потрапить в обраний універ чи взагалі в жоден. Він загадався, як воно — мати такий мозок, що не знає відповідей на всі питання. Загадався, чи не варто йому підійти до дівчини і спробувати її втішити. Загадався, чи сприйме вона таку спробу від хлопця, що, по суті, був іще малолітньою козюлькою. Певно, скаже йому прикинутися віником і вимітатися. А ще Люк зачудувався з того, як посунувся смітник, — воно було якось моторошно. Тут йому спало на думку (наче одкровення сянуло), що все життя — це, по факту, один великий академічний тест, тільки замість чотирьох чи п'яти варіантів відповіді тобі дають кількадесят. Включно з лайном на кшталт «рано чи пізно» або «може, так, може, ні».

Мама махала йому рукою. Люк махнув у відповідь і побіг до автівки. Коли він усівся і пристебнувся, Айлін спитала, як він, на його ж думку, впорався.

— На відмінно, — відповів Люк.

Він променисто усміхнувся до мами, але з голови йому ніяк не йшла та руда дівчина. Погано, що вона плакала, однак якимось чином гірше було те, як вона похнюпилася, коли він зазначив її помилку, — мов квіточка зів'яла.

Він наказав собі не думати про це, та, ясна річ, не зміг. «Спробуйте не думати про полярного ведмеда, — сказав якимось Федір Достоевський, — і побачите: ця клята тварина щосекунди спливатиме в голову».

— Мамо?

— Що?

— Як гадаєш, пам'ять — це дар чи прокляття?

Айлін навіть не замислилась над відповіддю. Бог знає, що вона сама пам'ятала.

— І те, і друге, любий.

6

Якось у червні, о другій ночі, поки Тім Джеймісон патрулював собі головну вулицю Дюпрея, на алею Диколіса, що в передмісті на півночі Міннеаполіса, завернув чорний універсал. Диколіс — дивна назва для вулиці, тож Люк і його друг Рольф перейменували її на алею Диколіза — почасти тому, що так назва стала ще дивнішою, а почасти тому, що їм обом уже кортіло лизатися з дівчатами, причому дико.

В універсалі сиділи чоловік і дві жінки. Його звали Денні, їх — Мішель і Робін. Денні був за кермом. Десять посередині цієї звивистої тихої вулички він погасив фари, беззвучно підкотив до узбіччя і заглушив двигун.

— А ви певні, що цей — не ТП? Бо фольгову шапочку я з собою не брав.

— Ха-ха, — без жодної інтонації вимовила Робін; вона сиділа позаду.

— Звичайний ТК, — відповіла Мішель. — Нема причин накладати в штанці. Давайте вже до справи братися.

Денні відчинив бардачок між двома передніми сидіннями і дістав звідти мобільник, що скидався на біженця з дев'яностих: масивний прямокутний корпус і коротка товстенька антена. Денні передав телефон Мішель. Поки жінка натискала кнопки, він відчинив у бардачку фальшиве дно і дістав рукавички з тонкого латексу, два «глоки-37» і аерозольний балончик, який, якщо вірити етикетці, містив освіжувач повітря «Глейд». Один із пістолетів він передав на заднє сидіння Робін, другий лишив собі, а аерозольний балончик віддав Мішель.

— За роботу, велика трійце, за роботу, — з протягом примовляв Денні, натягаючи рукавички. — Рубін, Рубін, суперзагін.

— Не вимахайся, не школяр уже, — сказала Мішель, а тоді заговорила в телефон, який притискала до вуха плечем, щоб і собі рукавички натягнути: — Саймондс, прийом.

— Прийом, — відповів Саймондс.

— Це Рубінові. Ми на місці. Вирубай систему.

Вона чекала, прислухаючись до Джеррі Саймондса на іншому кінці дроту. У будинку Еллісів, де спали Люк і його батьки, згасли встановлені в передпокої й на кухні панелі сигналізації «ДеВолт». Мішель отримала відмах і підняла великі пальці, передаючи сигнал колегам.

— Окей. Усе готово.

Робін перекинула через плече екстрену валізку, яка скидалася на звичайну жіночу сумочку середнього розміру. Поки вони вибиралися з універсала з номерами дорожнього патруля штату Міннесота, у салоні не засвітилося. Група тісним рядком промайнула між оселею Еллісів і сусіднім будинком Дестінів (де спав Рольф і, певно, бачив уві сні дикі лизання) і зайшла на кухню з Робін на чолі, бо в неї були ключі.

Вони зупинилися біля плити. З екстреної валізки Робін дістала два компактні глушники і три пари легких спецокулярів на еластичних лямках. Від окулярів вони стали схожі на комах, зате на темній кухні було видно як удень. Денні й Робін прикрутили глушники. Мішель повела загін через вітальню до передпокою, потім на сходи.

Вони повільно, проте досить упевнено пересувалися коридором на другому поверсі. Кроки заглушала килимова доріжка. Денні й Робін зупинилися перед першими зачиненими дверима. Мішель пройшла до

других. Вона озирнулася на колег, засунула під пахву аерозольний балончик і підняла обидві руки з розчепіреними пальцями: «Дайте мені десять секунд». Робін кивнула і вистромила вгору великі пальці.

Мішель відчинила двері і зайшла до спальні Люка. Завіси на дверях тихо рипнули. Силует у ліжку (з-під ковдри стирчала тільки копичка волосся) трохи поворушився, потім знов завмер. О другій ночі цей малий мав би спати мертвим сном, перебувати в його найглибшій фазі, але де там. Може, малі генії сплять не так, як звичайні діти, хтозна. Може, хтось і знає, тільки не Мішель Робертсон. На стіні висіли два плакати, їх можна було чітко роздивитися крізь окуляри денного бачення. На одному скейтбордист застиг у стрибку: коліна зігнуті, руки випростані, зап'ястки зведені над головою. На другому — «Рамонз», панк-група, яку Мішель слухала ще в середній школі. Вона подумала, що всі учасники гурту вже померли, подалися до великого небесного пляжу Рокевей.

Жінка рушила вглиб кімнати, подумки справляючи відлік: чотири... п'ять...

На рахунок шість вона стукнулася стегном об письмовий стіл. На ньому стояв якийсь приз, він перекинувся. Стук був негучним, але малий перекотився на спину і розплющив очі.

— Мамо?

— Еге ж, — відповіла Мішель. — Як тільки схочеш.

Вона помітила, як в очі хлопця закрадається тривога, як він розтулив рота, щоб іще щось сказати. Мішель затамувала подих і розпорскала аерозоль у двох дюймах від обличчя хлопчика. Той моментально знепритомнів. Як завжди. І коли діти прокидалися за шість чи вісім годин по тому, то жодного похмілля не відчували. Хімія полегшує нам життя — так думала Мішель, рахуючи далі: сім... вісім... дев'ять.

На рахунок десять Денні й Робін увійшли в кімнату Герба та Айлін. І одразу побачили: є проблема. Жінки в ліжку не було. Двері у ванну кімнату стояли прочинені, по підлозі стелилася трапеція світла. Надто яскраве як для спецокулярів. Денні й Робін зняли їх і випустили з рук. Підлога тут була з лакованого паркету, і в тихій кімнаті ясно пролунав подвійний стукіт.

— Гербе? — почувся тихий голос із ванної. — Ти що, склянку з водою перекинув?

Робін наблизилась до ліжка, дістала «глок», що висів у неї за спиною, на поясі слаксів. Денні рушив до дверей у ванну кімнату, навіть не намагаючись стишити кроки. Для цього вже було запізно. Він зупинився, притис до щоки пістолет.

На подушці, де спала жінка, досі виднілася вм'ятина від голови. Робін затулила нею обличчя чоловіка і зробила постріл. «Глок» видав глухий звук, схожий на кашель, не гучніший, і лишив на подушці маленьку коричневу пляму від сажі, що вирвалася з бокових отворів глушника.

Айлін вийшла з ванної, вигляд у неї був занепокоєний.

— Гербе? З тобою все га...

Вона помітила Денні. Він схопив її за горло, приставив до скроні «глок» і натиснув на гачок. Почувся ще один глухий кашель. Айлін сповзла на підлогу.

Тим часом ноги Герба Еллісона безцільно хвицались, ковдра, що нею вкривалися покійні чоловік і дружина, здималася і напиналася. Робін ще двічі вистрелила в подушку, і другий постріл уже скидався не на кашель, а на гавк, третій був іще гучніший.

Денні прийняв подушку.

— Ти що, «Хрещеного батька» передивилася? Господи, Робін, у нього пів голови нема. І що їм тепер у похоронному бюро робити?

— Я зі своїм завданням упоралася, ось що важливо.

Правда полягала в тому, що Робін не любила дивитися на тих, у кого стріляла, на те, як у їхніх очах згасає світло.

— Дівчинко, тобі треба мужності набратися. Третій вийшов гучний. Годі.

Вони підібрали окуляри і пішли в кімнату малого. Денні взяв Люка на руки (тут проблем не виникло, бо хлопець важив не більш ніж дев'яносто фунтів^[37]) і вихнув підборіддям, щоб жінки рушили вперед. З будинку вони вийшли так само, як і зайшли, — через кухню. У найближчому домі не горіло ані вогника (навіть третій постріл не був аж настільки гучним), а з супровідних звуків чулись тільки цвіркуні й виття сирени десь удалині, може, аж у Сент-Полі.

Мішель перша промайнула між будинків, оглянула вулицю і подала знак решті, що шлях вільний. Саме цей момент Денні Вільямс ненавидів найбільше. Якщо якийсь безсонний хлоп визирне у вікно і побачить трьох людей, що йдуть сусідським моріжком о другій ночі,

то це буде підозріло. А якщо один із цих трьох ще й нестиме, очевидячки, тіло, то це вже буде *вкрай* підозріло.

Проте алея Диколіса (названа так на честь якогось мертвого товстосума з Міст-Близнюків^[38]) міцно спала. Робін прочинила задні двері універсала, сіла і простягла руки до Денні. Той передав їй хлопчика, і Робін затигла його всередину, притиснувши до себе. Голова Люка теліпалася в неї на плечі. Жінка стала намацувати пасок безпеки.

— Фу, в нього слина тече, — сказала вона.

— Ага, з непритомними таке буває, — відповіла Мішель і зачинила задні двері. Тоді вмостилася на пасажирському сидінні, а Денні зайняв своє місце за кермом.

Поки Мішель складала пістолети й аерозоль, Денні повільно їхав геть від будинку Еллісів. На першому перехресті він увімкнув фари.

— Телефонуй, — сказав Денні.

Мішель набрала той самий номер.

— Це Рубінові. Пакунок у нас, Джеррі. РЧП^[39] в аеропорт — двадцять п'ять хвилин. Запускай систему.

У будинку Еллісів увімкнулася система сигналізації. Коли поліція приїде, там знайдуть два трупи й одного зниклого, причому малий, за логікою, стане головним підозрюваним. Як не є, а хлопець страшенно розумний, а такі розумники часто мають нездорову психіку, правда ж? Трохи нестабільні, так? Попитають у малого, як знайдуть, а знайти його — справа часу. Діти тікають, та навіть найрозумніші не можуть ховатися вічно.

І цей ховатиметься недовго.

7

Люк прокинувся, пам'ятаючи свій сон — не зовсім кошмар, але точно не з приємних. У нього в кімнаті — якась дивна жінка, вона схиляється над ліжком, біляве волосся звисає обабіч обличчя. «Еге ж, як тільки схочеш», — сказала вона. Наче дівка з тих порнороликів, що вони інколи дивилися з Рольфом.

Люк сів, роззирнувся і спершу вирішив, що це черговий сон. Його кімната (ті самі сині шпалери, ті самі постери, той самий письмовий стіл із кубком Малої бейсбольної ліги), але куди поділося вікно? Вікно, що виходило на Рольфів будинок, щезло.

Люк міцно стулив повіки, тоді різко розплющив. Нічого не змінилося. Кімната без вікон так і лишилася без вікон. Він хотів був себе вщипнути, але це такий заїжджений прийом. Натомість він побарабанив собі пальцями по щоці. Усе по-старому.

Хлопець вивбрався з ліжка. Одяг висів на стільці, куди напередодні ввечері поклала його мама: спіднє, шкарпетки і футболка — на сидінні, джинси — перекинуті через спинку. Люк повільно одягнувся, усе позираючи на те місце, де мало б бути вікно, а тоді заходився взуватися. По боках кросівок стояли його ініціали, «ЛЕ», як і належить, тільки от середня риска в літері «Е» трохи задовга — у цьому Люк був певен.

Він перевернув їх підошвою догори, видивляючись вуличний бруд, але нічого такого не побачив. Тепер Люк остаточно переконався. Це не його кросівки. Та й шнурівки не такі, як треба. Надто чисті. Проте взуття пасувало ідеально.

Люк підійшов до стіни, приклав до неї руки і почав натискати, обмацувати поверхню, шукаючи під шпалерами вікно. Але вікна не було.

Тоді Люк загадався, чи він часом не збожеволів, чи не зламався, як це траплялося з дітьми в жахастиках, що їх написав і зняв М. Найт Ш'ямалан. Діти з високорозвиненим інтелектом схильні ж до таких зривів? Але Люк не збожеволів. Він був такий самий притомний, як і ввечері, коли лягав спати. У кіно божевільні діти вважають себе притомними, і це фірмовий прийом Ш'ямалана, але якщо спиратися на книжки з психології, які прочитав Люк, то більшість божевільних усвідомлюють свій безум. Тож із Люком усе гаразд.

Коли він був ще малим (п'ять років віку проти теперішніх дванадцяти), то, мов навіжений, збирав передвиборчі значки. Тато радо допомагав розширювати колекцію, бо більшість значків задешево продавалися на *eBay*. Особливо Люка причаровували (з причин, які він і сам собі не міг пояснити) значки кандидатів, які програли президентські вибори. Запал із часом минув, і більша частина колекції, певно, тепер лежала на горищі чи в підвалі, але один значок Люк приберіг — такий собі талісман. На ньому був синій літак, а колом літака — фраза: «КРИЛА ЗА ВІЛЛКІ». Венделл Віллікі змагався з Франкліном Рузвельтом у президентських перегонах 1940 року, але

зазнав нищівної поразки, вигравши всього лиш у десяти штатах із загальною кількістю у вісімдесят два голоси виборників.

Люк тримав цей значок у своєму кубку Малої ліги. Тепер він спробував його намацати, але нічого не знайшов.

Тоді він перейшов до постера з Тоні Гоуком, який стрибав на своїй дошці «Бьордгауз». На перший погляд плакат був той самий, але ж ні. Бракувало маленького розриву з лівого боку.

Не його кросівки, не його постер, немає значка Віллі.

Не його кімната.

У грудях щось затріпотіло, і Люк кілька разів глибоко вдихнув, щоб заспокоїтися. Підійшов до дверей і схопився за ручку з упевненістю, що в цій кімнаті його замкнули.

Двері прочинились, але коридор за ними виявився геть не схожим на галерею на другому поверсі будинку, в якому він прожив дванадцять із гаком років. Замість обшитих деревом стін Люк побачив шлакобетон, блоки пофарбовані в блідо-зелений промисловий колір. Навпроти дверей висів плакат із трьома дітьми. Вони були приблизно одного віку з Люком і бігли крізь високу траву якоюсь лукою. Один застиг у напівстрижку. Діти були або подурілі, або щасливі до безтями. Унизу стояла фраза, яка натякала на другий варіант. «ЩЕ ОДИН ДЕНЬ У РАЮ» — ось що там було написано.

Люк вийшов із кімнати. Праворуч у кінці коридору стояли двійчасті двері з великими металевими ручками — такі бувають у різних офіційних установах. У лівому кінці були такі самі двері, а футів за десять до них на підлозі сиділа дівчина. Чорношкіра, одягнена в кльоші й сорочку з рукавами-ліхтариками. І хоч, на перший погляд, вона була приблизно одного з Люком віку, але в зубах тримала дещо схоже на сигарету.

8

Місіс Сігсбі сиділа в себе за робочим столом і вдивлялася в екран комп'ютера. На ній був пошитий на замовлення діловий костюм від *DVF*, що жодним чином не приховував її, м'яко кажучи, худорляву статуру. Сиве волосся було ідеально зачесане. Під боком у неї стояв лікар Гендрікс. «Доброго ранку, Чуперадло», — подумав він те, що нізащо б не вимовив уголос.

— Ну, — сказала місіс Сігсбі, — ось він. Наш новоприбулий. Лукас Елліс. Навіть не підозрює про те, що вперше і востаннє покатався на «гольфстрімі». Судячи з усього, винятково обдарована дитина.

— І недовго таким пробуде, — відповів лікар Гендрікс і пирснув своїм фірмовим реготом: спершу видихнув, потім вдихнув, від чого сміх скидався на віслючий крик. До того ж передні зуби сторчаком і надзвичайно високий зріст (шість футів сім дюймів) — усе це відобразилось у його прізвиську «Данкі Конг»^[40].

Місіс Сігсбі обернулася до лікаря й окинула його суворим поглядом.

— Ідеться про наших підопічних. Тож низькопробні жарти тут недоречні, Дене.

— Перепрошую.

«Та кого ти дуриш, Сігтерс?» — хотілося додати лікарю. Сказати таке вголос було б нерозважливо, та й питання було в кращому випадку риторичним. Гендрікс розумів, що нікого вона не дурить, тим паче себе. А Сігтерс — це такий собі вигаданий персонаж, невідомий нацистський штукарь із тих, кому на думку спадають чудові ідеї на кшталт повісити гасло «Arbeit macht frei» — «Праця звільняє» — над входом в Освенцим.

Місіс Сігсбі підняла вгору вступну анкету новачка. Гендрікс приліпив у верхній правий куток круглу рожеву наліпку.

— То ви *щось* дізнаєтєся від своїх рожевих, Дене? Хоч щось?

— Ви ж у курсі, що дізнаємось. Ви ж бачили результати.

— Так, але чи мають вони якусь практичну цінність?

Перш ніж лікар устиг відповісти, у дверях вигулькнула голова Розалінд.

— Маю для вас документи на опрацювання, місіс Сігсбі. У нас іще п'ятеро на підході. Вони внесені в планову відомість, але прибудуть раніше, ніж очікувалось.

Вигляд у місіс Сігсбі був задоволений.

— Усі п'ятеро сьогодні? Певно, я таки відповідаю цій роботі.

Гендрікс, також відомий як Данкі Конг, подумав: «У тебе язик не повернувся б сказати “підходжу для роботи”, еге ж? Ти б по шитому розпоролася».

— Сьогодні — лише двоє, — відповіла Розалінд. — Увечері. Від Смарагдових. Ще троє — завтра, від Опалових. Четверо ТК. Один ТП,

справжня знахідка. Дев'яносто три нанограми МНФ.

— Ейвері Діксон, правильно? — спитала місіс Сігсбі. — Із Солт-Лейк-Сіті.

— З Орема, — виправила Розалінд.

— Мормон із Орема, — сказав лікар Гендрікс і видав віслучий смішок.

«Справжня знахідка, ще б пак», — подумала місіс Сігсбі. На анкеті Діксона не буде жодних рожевих наліпок. Він для них надто цінний. Мінімальна кількість уколів, ніяких судом, ніяких ризикованих занурень. Бо ж показник МНФ за дев'яносто.

— Чудові новини. Справді чудові. Принеси теки й поклади їх мені на стіл. Відправила на електронну пошту?

— Звісно.

Розалінд усміхнулася. Світ зараз в'юном крутився навколо електронного листування, але обидві жінки знали, що місіс Сігсбі надає перевагу паперу, а не пікселям. У цьому плані вона була досить старомодною.

— Теки принесу, цю ж мить.

— І каву, будь ласка, цю ж мить.

Місіс Сігсбі обернулася до лікаря Гендрікса. «Такий височенний, а ніяк не позбудеться свого “фартушка”, — подумала вона. — Він же лікар, має знати, як це небезпечно, особливо для людей такого зросту: у них серцево-судинна система і без того перевантажена. Але ніхто так не ігнорує лікарняні приписи, як самі лікарі».

Ані місіс Сігсбі, ані Гендрікс до ТП не належали, але в цю мить їм саянула одна й та сама думка: наскільки б легше їм велося, якби між ними була взаємна симпатія, а не зневага.

Щойно вони лишилися в кімнаті віч-на-віч, місіс Сігсбі відкинулася на спинку крісла і поглянула на лікаря, що навис у неї над головою.

— Я згодна, що розумові здібності юного містера Елліса не мають жодного значення для роботи, якою ми займаємося в Інституті. З таким же успіхом він міг би мати коефіцієнт інтелекту 75. Проте саме в цьому криється причина, з якої ми взяли його раніше строку. Його прийняли навіть не в один, а одразу в два вищі навчальні заклади — МІТ і Емерсон.

Гендрікс кліпнув.

— У дванадцять років?!

— Атож. Убивство батьків і його дальше зникнення неодмінно потраплять у новини, але *великого* галасу за межами Міст-Близнюків не буде, хоч інтернет, напевно, дуднітиме десь із тижднів. Галасу було б набагато більше, якби він спершу досяг академічних висот у Бостоні, а потім уже пішов у безвість. Такі діти частенько потрапляють у телевізійні новини, зазвичай у рубрику «Ой-ой-ой!». А що я завжди кажу, лікарю?

— Що в нашій справі відсутність новин — це хороші новини.

— Правильно. В ідеальному світі ми б його не чіпали. Бо ТК у нас і так предостатньо. — Вона постукала пальцем по рожевому колу на вступній анкеті. — А як показує цей стікер, у нього навіть МНФ недостатньо високий. От тільки...

Завершувати речення не було потреби. Певні сировини зустрічаються дедалі рідше. Слонові бивні. Тигрові шкури. Роги носорогів. Рідкісні метали. Навіть нафта. А тепер сюди можна додати ще й цих особливих дітей, чиї екстраординарні здібності не мають нічого спільного з коефіцієнтом інтелекту. Цього тижня прибудуть іще п'ятеро, разом із малим Діксоном. Дуже непоганий улов, хоча два роки тому ця цифра могла сягати тридцяти.

— О, дивись, — сказала місіс Сігсбі. На екрані комп'ютера новоприбулий наближався до найдавнішого пожильця Передньої половини. — Зараз він зустрінеється з дівцею-розумницею Бенсон. Вона й поділиться з ним новинами, принаймні надасть свою версію.

— І досі в Передній половині, — сказав Гендрікс. — Чорт, треба з неї зробити офіційну зустрічальницю.

Місіс Сігсбі обдарувала його крижаною посмішкою.

— Краще вона, ніж ти, док.

Гендрікс поглянув униз і мало не відповів: «З цієї спостережної точки, Сіггерс, мені чітко видно, що в тебе рідшає волосся. Це наслідок твоєї млявої, проте довготривалої анорексії. І шкіра на голові в тебе рожева, наче око кролика-альбіноса».

Він ще багато хотів сказати цій жінці без цицьок, проте з досконалою граматиною, цій головній адміністраторці Інституту. Але він ніколи цього не скаже. Нерозумно було б.

Уздовж шлакоблокових стін коридору тягнулися ряди дверей і плакатів. Дівчина сиділа під тим, на якому чорношкірий хлопчик і білошкіра дівчинка притискалися одне до одного чолами і шкірилися, мов дурники. Унизу стояв підпис: «БУДЕ НАМ ЩАСТЯ!»

— Подобається? — спитало дівча під плакатом.

Зблизька стало зрозуміло, що цигарка, яка стирчала в неї з рота, була кондитерським виробом.

— Я б поміняла на «БУДЕ НАМ ТРЯСЦЯ», але в мене можуть ручку відібрати, — продовжила дівчина. — Бува, на гальмах спускають, а бува, гайки закручують. Проблема в тому, що ніколи не вгадаєш, яким боком воно вилізе.

— Де я? — спитав Люк. — Що це за місце?

Йому хотілося плакати. Він припускав, що це від дезорієнтації.

— Ласкаво просимо до Інституту, — відповіла дівчина.

— Ми ще в Міннеаполісі?

Вона засміялася.

— Де там. І не в Канзасі, Тото^[41]. Ми в Мейні. Десь у дідька в зубах. Принаймні якщо вірити Морін.

— У Мейні? — Люк потрусив головою, наче йому щойно в скроню кулаком зарядили. — Ти певна?

— Ага. А ти крепко побілів, мій білий хлопчику. Краще тобі сісти, перш ніж осядеш.

Люк присів, допомагаючи собі одною рукою, — ноги ледве згиналися. Це більше було схоже на падіння.

— Я був удома, — сказав він. — Був удома, а потім прокинувся тут. У кімнаті, яка достоту схожа на мою, але не моя.

— Знаю, — відповіла дівчина. — Шок, еге ж?

Вона просунула руку в кишеню штанів і дістала звідти скриньку. На кришці був намальований ковбой, що крутив ласо. І напис: «ЦИГАРКИ-ЦУКЕРКИ. КУРИ, ЯК ТАТУСЬ!»

— Хочеш? Може, від цукру тобі в голові проясниться. Мені завжди допомагає.

Люк узяв скриньку і відкинув кришку. Там лишалось всього шість сигарет, і в кожній був червоний кінчик, мабуть, щоб зімітувати тліючий тютюн. Він узяв одну, сунув собі між губи, тоді перекусив навпіл. У роті стало солодко.

— Тільки не роби цього зі справжніми сигаретами, — сказала дівчина. — Там смак далеко не такий хороший.

— Не знав, що вони досі продаються, — мовив Люк.

— Такі точно не продаються, — відповіла вона. — «Кури, як татусь»? Знущаєтесь? Мабуть, старовинні. Тут у їдальні повно всякого химерного лайна. Є й *справжні* сигарети, прикинь? Усі фабричні, типу «Лакі», «Честерфілд» або «Кемел», як у тих старих фільмах на каналі «Тьорнер». Мені все кортить спробувати, але, чорт, на них треба *стільки* жетонів.

— Справжні сигарети? Вони ж тут не для дітей?

— А тут самі діти й живуть. Хоча в Передній половині їх зараз небагато. Морін каже, що невдовзі очікується поповнення. Не знаю, звідки вона цю інформацію бере, але зазвичай не помиляється.

— Сигарети для дітей? Що це за місце таке? Країна Розваг?

Тільки розвагами тут поки що не пахло.

— Як у «Піноккіо»? — пирснула дівчина. — Класний дотеп!

Вона здійняла руку. Люк дав їй «п'ять», і йому стало трохи краще. Чому — важко сказати.

— Як тебе звати? Я ж не можу і надалі називати тебе «білим хлопчиком». Це типу расове профілювання.

— Люк Елліс. А тебе?

— Каліша Бенсон. — Тут вона підняла палець. — А тепер слухай уважно, Люку. Можеш називати мене Каліша, а можеш — Ша. Тільки не клич мене «молодчинкою».

— Чому ні?

Люк досі намагався звести докупити думки, але виходило кепсько. Тобто взагалі не виходило. Він з'їв другу половину сигарети, ту, що з бутафорським вогником.

— Тому що так кажуть Гендрікс і його колеги-недоумки перед тим, як почати тести чи укол тобі зробити. «Я зара' тобі голку в руку встромлю, і воно болітиме, тож будь молодчинкою. Я зара' мазок у тебе з горла візьму, і ти ремигатимеш так, наче якогось блядського опариша ковтнула, тож будь молодчинкою. Зара' ми тебе зануримо в бак, тож затамуй дихання і будь молодчинкою». Ось чому мене не можна називати «молодчинкою».

Люк майже не звернув уваги на всі її слова про тести, вони дійдуть до нього пізніше. Він зосередився на слові «блядський». Він часто чув

його від хлопців (вони з Рольфом рясно його вживали, коли були не вдома), а ще він чув його від тої симпатичної рудої, яка, певно, таки провалила академічний тест, але ніколи — від дівчини свого віку. Люк вирішив, що це від того, що він жив у теплих умовах.

Каліша поклала йому руку на коліно, від чого Люка пройняв легкий трепет, а тоді серйозно подивилася на хлопця.

— Але дам тобі таку пораду: ти не соромся і будь молодчинкою, як би воно не боліло і що б вони не пхали тобі в горло або в дупу. Щодо бака нічого напевно не можу сказати, я там ще не була, тільки чула про нього, але знаю от що: поки вони проводять над тобою тести, ти лишаєшся в Передній половині. Я не знаю, що там відбувається у Задній половині, і знати не хочу. Мені відомо тільки те, що Задня половина — це як та пастка, «Мотель для тарганів», діти туди заходять і більше звідти не виходять. Принаймні сюди вони не повертаються.

Люк окинув оком шлях, яким дістався до Каліші. Багато мотиваційних постерів, так само багато дверей, десь по вісім із кожного боку.

— Скільки тут дітей?

— П'ятеро, разом зі мною і тобою. У Передній половині взагалі велелюдно не буває, а зараз вона тим паче схожа на місто-привид. Діти приходять і йдуть.

— Про Мікеланджело розмови ведуть [\[42\]](#), — пробурмотів Люк.

— Га?

— Нічого. Що...

У кінці коридору прочинилися двійчасті двері, і крізь них позадувала жінка в коричневій сукні. Вона притримувала двері сидницями і намагалася щось викотити, та ніяк не виходило. Каліша миттю звелася на ноги.

— Агов, Морін, стривайте, ми вам допоможемо.

Вона сказала «ми», а не «я», тому Люк також підвівся й пішов слідом за Калішею. А коли наблизився, то побачив, що коричнева сукня виявилася чимось на кшталт уніформи, що її носять покоївки в шикарних готелях. Ну, помірно шикарних, бо ніякої пишноти типу рюшів на сукні не було. Жінка намагалася перекотити візок із пранням через металеву смужку між коридором і великою кімнатою поза дверима. Приміщення скидалося на залу відпочинку — там були столи і стільці, а крізь вікна падало яскраве сонячне світло. Також там стояв

телевізор розміром з кіноекран. Каліша прочинила другу половину дверцят, щоб звільнити прохід. Люк ухопився за візок із білизною (збоку стояв напис «ДЕНДАКС») і допоміг жінці закотити його в коридор, як він для себе визначив, спального блоку. У візку лежали простирадла й рушники.

— Дякую, синку, — сказала жінка.

Вона була вже досить літня, у волоссі проглядалося багато сивини, і вигляд вона мала втомлений. На обвислій лівій груді виднівся бейджик з іменем «МОРІН». Жінка озирнула хлопця.

— Ти новенький. Люк, правильно?

— Люк Елліс. Звідки ви знаєте?

— У мене в денному розпорядку зазначено.

З кишені спідниці вона висунула край складеного аркуша, потім запхала його назад.

Люк простягнув руку, як його й учили.

— Приємно познайомитися.

Морін потисла навзаєм. Вона справляла враження хорошої людини, тож, певно, йому справді було приємно познайомитись. А от перебувати тут — неприємно. Люку було страшно, він хвилювався за батьків, за себе також. На цю мить вони вже мали б виявити зникнення. Він не думав, що вони одразу запишуть його до втікачів, та яких іще висновків можна дійти, коли бачиш спорожнілу синову кімнату? Незабаром його розшукуватиме поліція, якщо вже не шукає, але якщо Каліша права, то пошук відбуватиметься далеко не в цій місцині.

Долоня Морін була суха й тепла.

— Мене звати Морін Альворсон. Покоївка і майстриня на всі штуки. Я пильнуватиму лад у твоїй кімнаті.

— Дивися не навантажуй її роботою, — сказала Каліша й кинула на Люка застережливий погляд.

Морін усміхнулася.

— Калішо, сонечко ти моє. Цей хлопчина на нечупару не схожий, на відміну від Нікі. Той узагалі як Пігпен із коміксів «Пінатс». Він зараз у себе в кімнаті? Бо я не бачила його на майданчику разом із Джорджем і Айріс.

— Ви ж знаєте Нікі, — відповіла Каліша. — Якщо він встає до першої дня, то вважає, що це зрання.

— Тоді я займуся іншими кімнатами, але о першій на нього вже чекатимуть лікарі. І якщо він до того не встане, вони його піднімуть. Рада була познайомитися, Люку.

І Морін рушила у справах — не тягнучи візок за собою, а штовхаючи перед себе.

— Ходімо, — сказала Каліша і взяла Люка за руку.

Хоч як він хвилювався за батьків, та все одно тілом пробігла та сама мурашня.

Дівчина потягнула його в кімнату відпочинку. Люк хотів був дослідити приміщення, особливо торговельні автомати (справжні сигарети, таке взагалі можливо?), але щойно за ними зачинилися двері, Каліша стала до нього впритул. Погляд у неї був серйозний, мало не лютий.

— Не знаю, скільки ти тут пробудеш... не знаю, скільки я сама тут пробуду, як на те пішло, але поки ти тут, Морін ображати не смій, чуєш мене? У цьому місці повно зловорожих гівнюків, але вона не така. Вона *хороша*. І в житті у неї не все гаразд.

— Що саме не гаразд?

Люк спитав переважно з ввічливості. Він позирав у вікно на, судячи з усього, той самий ігровий майданчик. Там перебувало двоє дітлахів, хлопець і дівчина, мабуть, одного з них віку чи трохи старші.

— По-перше, вона гадає, що в неї якась хвороба, але не хоче йти до лікарів, бо не може собі *дозволити* на щось хворіти. Вона заробляє всього сорок штук на рік, а боргів у неї на суму вдвічі більшу. Може, втричі. То чоловік її набрав, а тоді пропав. А борги ростуть і ростуть. Через проценти.

— Вигр, — мовив Люк. — Так мій тато каже. Скорочено від «виграш». Це слово з української, зиск так називають, здобуток, перемогу. Тільки так кажуть рекетири, а тато говорить, що компанії з випуску кредитних карток тільки рекетом і займаються. Якщо брати до уваги капіталізацію процентів, то він має...

— Що має? Рацію?

— Ага. — Він відвернув очі від дітей на майданчику (певно, Джордж і Айріс) та подивився на Калішу. — Це вона сама тобі сказала? Розповіла таке дитині? Ти, мабуть, профі з інтроспекції.

Спершу Каліша здивувалася, потім розсміялася. А точніше, видала голосний регіт, обхопивши руками стегна і закинувши голову назад.

І від цього вона стала схожа не на дівчинку, а на дорослу жінку.

— З інтерспекції! Ну ти й загнув, Люкі!

— Інтро, а не інтер, — виправив він. — Інтро — це «всередині», інтер — «між». З твого варіанта виходить, наче ти з групою людей зустрічаєшся і цілі консультації з кредитування проводиш. — Люк затнувся. — Це, ну, жарт такий.

Фіговий жарт, якщо чесно. Ботани так жартують.

Каліша оцінювально на нього подивилася, окинула поглядом з голови до ніг, потім знов перевела очі вгору, чим іще раз викликала той самий, не сказати щоб неприємний, трепет.

— І наскільки ж ти розумний?

Люк трохи знітився і стенив плечима. Він зазвичай не викобенювався, бо це найгірший у світі спосіб заводити друзів чи впливати на людей, але він був засмучений, збентежений, занепокоєний і (чого вже гріха таїти) до всирачки переляканий. Що далі, то частіше йому на думку спадав термін «кіднепінг». «Кід» — дитина, «неп» — спати, а Люк був дитиною і дійсно спав у себе вдома, аж потім, якщо вірити Каліші, опинився за багато миль від власної оселі. Чи могли батьки отак просто його відпустити, без жодних суперечок або відвертої боротьби? Навряд. Що б із ним тоді не трапилося, Люк сподівався, що мама з татом усю цю пригоду спокійно проспали.

— Достобіса розумний, ось що я думаю. Ти ТП чи ТК? Гадаю, що ТК.

— Не розумію, про що ти.

Хоча насправді він, певно, розумів. Люк пригадав, як інколи в кухонній шафі торохтіли тарілки, як двері в спальню зачинялися і відчинялися самі по собі, як вібрувала тача в «Рокет піці». А ще — як посунувся смітник того дня, коли він складав академічний тест.

— ТП — це телепатія. ТК — це...

— Телекінез.

Каліша всміхнулася і наставила на Люка пальця.

— А ти таки розумний малий. Правильно, телекінез. У тебе або одне, або друге, бо обидві здібності ніхто не має — принаймні так говорять лаборанти. Я — ТП.

Останню фразу вона вимовила з гордістю.

— Ти читаєш думки, — сказав Люк. — Ага, аякже. Щодня і двічі по неділях.

— А звідки, по-твоєму, я дізналася про Морін? Вона нічого й нікому тут не розказує про свої трабли, не така вона людина. І подробиць я не знаю, тільки в загальних рисах. — Каліша замислилась. — І ще щось, про якесь дитя. А це дивно. Тому що я раз спитала, чи є в неї діти, і вона відповіла, що ні.

Вона знизала плечима.

— Я змалечку вміла таке робити — час від часу, не постійно, — але й супергероєм мене не назвеш. Якби ж то так, я б уже звідси виборсалася.

— Ти не жартуєш?

— Ні, і ось тобі перший тест. Перший з багатьох. Я загадала число від одного до п'ятдесяти. Що це за число?

— Без поняття.

— Справді? Не прикидаєшся?

— Зовсім не прикидаюся.

Люк підійшов до дверей в іншому кінці зали. Надворі хлопчик закидав у кільце м'яч, а дівчинка стрибала на батуті — нічого особливого, звичайні скоки на сідниці й раз по разу перевероти. Тільки не схоже було, що вони гарно бавлять час — скоріше, намагаються його *згаяти*.

— Це Джордж і Айріс?

— Угу. — Каліша стала поруч із Люком. — Джордж Айлс і Айріс Стенгоуп. Вони обоє ТК. ТП рідші. Чуєш, хлопчику-розумнику, як правильно — рідший чи більш рідкий?

— Ну, другий варіант частіше вживається щодо супу. Або посліду.

Каліша на кілька секунд замислилась, тоді розсміялась і знову тицьнула в Люка пальцем.

— Класний дотеп!

— А нам можна надвір?

— Та можна. Двері на майданчик ніколи не замикаються. Тільки тобі навряд чи захочеться там довго сидіти, бо комашня в цих нетрях злокусюча. В аптечці у себе у ванній знайдеш «Діт». Ти ним не нехтуй, раджу якомога товстішим шаром намазуватися. Морін каже, що з комашнею буде легше, коли бабки повилуплюються, та я їх іще не бачила.

— А ці діти, вони хороші?

— Джордж і Айріс? Ну, мабуть, так. Тобто ми ніякі не друзяки абощо. З Джорджем я знайома тільки тиждень. Айріс сюди потрапила... гм... днів десять тому. Десь так. Окрім мене, найдовше тут пробув Нік. Нік Вілгольм. Ти не шукай міцних стосунків у Передній половині, розумако. Як я вже казала, діти приходять і йдуть. І розмови про Мікеланджело вони *аж ніяк* не ведуть.

— А ти вже скільки тут, Калішо?

— Майже місяць. Я старожилка.

— То, може, розкажеш, що тут відбувається? — Люк кивнув у бік дітей, що гралися надворі. — Чи вони розкажуть?

— Розповімо тобі, що знаємо і що кажуть нам санітари й лаборанти. Але маю таку підозру, що вони здебільшого брешуть. Джордж такої ж думки. А от Айріс... — Каліша засміялася. — Вона як агент Малдер у «Секретних матеріалах». Вона *хоче* вірити.

— Вірити в що?

Дівчина глянула на Люка. І від цього погляду — мудрого і водночас сумного — знову стала схожа на дорослу жінку, а не на дитину.

— У те, що це просто невеличкий гак на великій автостраді життя і що врешті-решт усе буде добре, як у мультиках про Скубі-Ду.

— Де твої батьки? Як ти сюди потрапила?

Дорослий погляд щез.

— Зараз я не хочу про це говорити.

— Окей.

Люкові теж не дуже хотілося. Принаймні поки що.

— А коли познайомишся з Нікі, то не переймайся, якщо він удариться в шаленство. Це він так пару випускає, і почасти це шаленство буває досить... — Вона замислилась. — Потішним.

— Як скажеш. І зроби мені послугу.

— Гаразд, якщо зможу.

— Не називай мене розумакою. У мене є ім'я, Люк. Ним і користайся, добре?

— Запросто.

Люк потягнувся до дверей, але Каліша поклала йому руку на зап'ясток.

— І ще дещо, перш ніж ми вийдемо надвір. Обернися до мене, Люку.

Він послухався. Дівчина була десь на дюйм за нього вища. Він навіть не підозрював, що вона збирається його поцілувати, аж доки Каліша не вп'ялася в нього губами. Навіть на кілька секунд просунула йому в рота язика, і від цього Люка вже не трепет огорнув, а наче блискавка пройняла, ніби він пальці в розетку застромив. Його перший справжній поцілунок, і, без сумніву, — диколиз. Люк подумав (наскільки він *узагалі* міг думати в результаті такого досвіду), що Рольф просто тріснув би від заздрощів.

Каліша відсунулася, вигляд у неї був задоволений.

— Тільки не подумай, що це справжнє кохання чи що там. Я навіть не певна, що зробила тобі послугу, але все можливо. Коли я сюди потрапила, то перший тиждень просиділа в карантині. І жодних уколів, щоб бачити кола.

Вона вказала на плакат, що висів біля автомата з цукерками. Там було зображено хлопчика, що сидів на стільці й радісно тицяв пальцем на рій цяток, які купчилися на білій стіні. Усміхнений лікар (білий халат, стетоскоп на шиї) стояв поруч, поклавши руку хлопчику на плече. Над картинкою було написано «УКОЛИ, ЩОБ БАЧИТИ КОЛА!», а знизу: «ЩО ШВИДШЕ ТИ ПОБАЧИШ КОЛА, ТО ШВИДШЕ ПОВЕРНЕШСЯ ДОДОМУ!»

— Що це в біса означає?

— Поки не бери в голову. Мої батьки були запеклими антиваксами, тож за дві доби після моєї з'яви в Передній половині я злягла з вітряною. Кашель, температура, здоровенні огидні червоні плями, повний набір. Певно, я вже успішно перехворіла, бо вийшла в люди і мене знову тестують, але може таке бути, що я й досі трохи заразна. Як тобі пощастить, то підхопиш від мене вітрянку і пару тижнів питимеш сік і дивитимешся телевизор замість усіляких голок і МРТ.

Дівчина знадвору їх помітила і замахала рукою. Каліша махнула у відповідь і, перш ніж Люк устиг щось відповісти, поштовхом прочинила двері.

— Ходімо. Зітри з обличчя цей побаранілий вираз і нумо знайомитися з Факерами^[43].

Уколи, щоб бачити кола

1

Вийшовши за двері інститутського кафетерію, а за сумісництвом і кімнати відпочинку з телевізором, Каліша оповила однією рукою плечі Люка і притягла до себе. Він подумав був (а радше сподівався), що вона знову збирається його поцілувати, але натомість дівчина зашепотіла йому на вухо. Губи лоскотали шкіру, тілом бігали мурашки.

— Говори про що завгодно, але про Морін нічого не розповідай, окей? Ми припускаємо, що нас лише зрідка підслуховують, але краще не ризикувати. Не хочу, щоб у неї були проблеми.

Морін — гаразд, вона тут покоївка, але *хто* ж їх підслуховує? Люк іще ніколи не почувався таким розгубленим — навіть тоді, коли він, чотирирічний, на цілих п'ятнадцять нескінчених хвилин залишався сам без мами в «Молл оф Америка».

А тим часом, як і передбачила Каліша, його знайшла комашня. Маленькі чорні кузьки хмарами кружляли над головою.

Земля на дитячому майданчику була здебільшого всипана гравієм. Територія при баскетбольних кільцях, де малий на ім'я Джордж усе кидав м'яч, була заасфальтована, а навколо батута лежало якесь губчасте покриття — щоб пом'якшити падіння, якщо хтось неправильно стрибне і відлетить убік. Ще там були корти для шафлборду й бадмінтону, мотузкова траса і набір яскравих кольорових циліндрів, з яких діти будують собі тунелі. Хіба що всі тутешні діти вже були задорослі для такої розваги. Ще там стояли гойдалки, балансири і гірка. Обабіч довгої зеленої шафи розташувалися столи для пікніків, а на самій шафі висіли оголошення: «ІГРИ Й СПОРЯДЖЕННЯ» та «БУДЬ ЛАСКА, СКЛАДАЙТЕ ВСЕ НА МІСЦЕ».

Майданчик був обгороджений сітчастим парканом заввишки щонайменше десять футів, і Люк помітив камери, що споглядали за ними з двох позицій. Камери були запилюжені, наче їх уже давно ніхто не чистив. За парканом — самий ліс, переважно сосновий. Судячи з товщини дерев, Люк припустив, що їхній середній вік становить

плюс-мінус років вісімдесят. Формула (узята з книжки «Дерева Північної Америки», яку він читав по суботніх вечорах десь у віці десяти років) була досить простою. Немає потреби рахувати кільця. Просто на око прикидаєш окружність якогось одного дерева, ділиш його на число пі, щоб отримати діаметр, а потім множиш цю цифру на середній коефіцієнт росту північноамериканських сосен, який становить 4,5. Підрахувати досить легко, так само як і дійти наступного логічного висновку: ці дерева не проріджували дуже давно, може, вже кілька поколінь. Хай чим був цей Інститут, стояв він посеред старого лісу, тобто в Богом забутій глушині. А від дитячого майданчика на думку спадало тільки одне: якщо десь існує в'язничний прогулянковий двір для дітей віком від шести до шістнадцяти, то виглядає він саме так.

Дівчинка, Айріс, помітила їх і помахала рукою. Вихаючи кінським хвостом, вона двічі стрибнула на батуті, а тоді скакнула вбік і приземлилася на губчасте покриття — ноги розведені, коліна зігнуті.

— Ша! Кого це ти привела?

— Це Люк Елліс, — відповіла Каліша. — Сьогодні вранці прибув.

— Привіт, Люку.

Айріс підійшла ближче і простягнула руку. Худорлява дівчина, на пару дюймів вища за Калішу, із симпатичним приємним обличчям. Щоки й чоло в неї блищали від, як вирішив Люк, суміші поту і репеленту.

— Айріс Стенгоуп.

Люк потис їй руку, усвідомлюючи, що комашня («мінджі» — ось як її називають у Міннесоті, але як вона зветься тут, Люк не мав жодного уявлення) уже почала його куштувати.

— Не радий тут перебувати, але певно що радий з тобою познайомитися.

— Я з Абіліна, штат Техас. А ти?

— З Міннеаполіса. Це в...

— Я знаю, де це, — сказала Айріс. — У краю мільярда озер чи ще якоїсь фігні.

— Джордже! — гукнула Каліша. — Де твої манери, юначе? Ходи-но сюди!

— Гаразд, але стривай. Це важливо. — Джордж відійшов на край баскетбольного майданчика, став при штрафній лінії, притис до грудей

м'яч і заговорив низьким, схвильованим голосом: — Окей, шановна публіко, після семи напружених матчів настав вирішальний момент. У нас додатковий овертайм, «Візардз» відстають від «Селтікс» на одне очко, і Джордж Айлс, який щойно встав із лави запасних, має шанс вибороти перемогу кидком зі штрафної лінії. Як влучить раз, то виборе для «Візардз» нічию. Як влучить двічі, то його ім'я увійде в історію, портрет повісять у Баскетбольній залі слави і, може, йому навіть дістанеться кабріолет «Тесла»...

— Це має бути індивідуальне замовлення, — сказав Люк. — «Тесла» не виготовляє кабріолетів, принаймні поки що.

Джордж не звертав уваги.

— Ніхто не очікував, що Айлс опиниться в такій ситуації, і в останню чергу — сам Айлс. На арені центру «Верайзон» запала зловісна тиша...

— Аж тут хтось перднув! — закричала Айріс, висунула поміж губів язика і видала довгий і виразний звук. — Справжній випал духового оркестру! І до того ж смердючий!

— Айлс робить глибокий вдих... двічі б'є м'ячем по підлозі — його фірмовий жест...

— Джордж у нас не просто слабкий на язик, у нього ще й активне уявне життя відбувається, — сказала Айріс Люку. — З часом звикаєш.

Джордж глянув на трійцю.

— Айлс кидає сердитий погляд на самотнього фана «Селтікс», що піддрочує його з центрального кола... це дівчина, тупенька на вигляд, а також навдивовижу потворна...

Айріс іще раз «перднула» йому губами.

— Айлс розвертається обличчям до кошика... кидок...

М'яч навіть не торкнувся кільця чи щитка.

— Господи, Джордже, — мовила Каліша, — це просто жах. Давай уже нічию або програвай, щоб ми змогли поговорити. Цей малий не розуміє, що з ним відбувається.

— Наче ми розуміємо, — сказала Айріс.

Джордж зігнув ноги в колінах і кинув ще раз. М'яч прокотився по ободу корзини... поміркував трохи... і впав убік.

— Перемога «Селтікс», перемога «Селтікс»! — закричала Айріс, підстрибнула, мов чирлідерка, замахала невидимими помпонами. — А тепер ходи сюди і привітайся з новеньким.

Джордж рушив до них, дорогою відмахуючись від комашні. Він був низенький і опецькуватий, і Люк подумав, що хлопець зможе професійно грати в баскетбол хіба що у фантазіях. Очі в Джорджа були світло-блакитні, вони нагадали Люкові фільми з Полом Ньюменом і Стівом Макквіном, які вони з Рольфом дивилися по ТСМ. Від думки про те, як вони з другом валялися перед телевізором і поїдали попкорн, Люкові стало зле.

— Агов, малий, як тебе звати?

— Люк Елліс.

— А я — Джордж Айлс, хоча дівчата вже, мабуть, тобі сказали. Я для них як бог.

Каліша анітрохи не знітилась. Айріс виставила середній палець.

— Бог *кохання*.

— Тільки хай буде Адоніс, а не Купідон, — встряв у розмову Люк. Принаймні спробував. — Адоніс — це бог краси й бажання.

— Як скажеш. То як тут тобі поки що? Відстій, скажи?

— Що це за місце? Каліша назвала його Інститутом, але що це значить?

— З таким самим успіхом можемо називати його «Притулком місіс Сігсбі для неслухняних дітей з паранормальними здібностями», — сказала Айріс і сплюнула.

Це навіть не те що почати дивитися фільм із середини. Це наче почати дивитися серіал із середини третього сезону. І сюжет у серіалу геть заплутаний.

— Хто така місіс Сігсбі?

— Тутешня стервоматка, — сказав Джордж. — Ти ще з нею познайомишся, і дам тобі на цей випадок пораду — не кривослов. Вона не любить, коли їй кривословлять.

— Ти ТП чи ТК? — спитала Айріс.

— Припускаю, що ТК. — Хоча насправді це вже було далеко не припущення. — Інколи біля мене рухаються речі, а оскільки я не вірю в полтергейстів, то це, певно, я і роблю. Але ж моїх здібностей недостатньо, щоб...

Люк затнувся. «Недостатньо для того, щоб я опинився тут», — подумав він. Однак він *уже* тут.

— Позитивний ТК? — спитав Джордж і рушив до столу для пікніків.

Люк посунув за ним, дві дівчини — слідом. Він міг вирахувати приблизний вік лісу, що їх оточував, знав назви сотні різних бактерій, міг прочитати цим дітлахам лекцію про Гемінґвея, Фолкнера чи Вольтера, та все одно він ніколи й аж настільки не пас задніх.

— Уявлення не маю, що це значить.

Пояснила Каліша:

— Пози — це так *вони* називають дітей типу мене і Джорджа. Лаборанти, доглядачі та лікарі. Ми не маємо цього знати...

— Але знаємо, — закінчила Айріс. — Так званий секрет Полішинеля. Позитивні ТП і ТК можуть застосовувати здібності, коли заманеться, принаймні в більшості випадків. На відміну від решти. У мене речі рухаються тільки тоді, коли я злюся, дуже радію або мене просто захопили розполохом. Це відбувається несамохіть, як чхання. Тож я середньостатистична. А середньостатистичних ТК і ТП вони називають «рожевими».

— Чому? — спитав Люк.

— Бо якщо в тебе посередні здібності, то на паперах у твоїй теці ставлять маленьку рожеву крапку. Ми також не мали б знати, що там у наших теках, але я примудрилася зазирнути у свою. Інколи вони недбалі.

— Але обережність не завадить, бо вони цю недбалість можуть засунути тобі в дупу і повернути, — сказала Каліша.

— У «рожевих» більше тестів і більше уколів, — сказала Айріс. — І в баці я побувала. Паршиво, але жити можна.

— Що таке...

Джордж не дав Люкові закінчити питання.

— Я ТК-поз, у мене в теці немає рожевих крапок. Рожевий — не про цього малого.

— Ти бачив свою справу? — спитав Люк.

— А мені не треба. Я й так крутий. Диви-но.

Жодної концентрації в стилі індуїстських свамі — малий стояв собі спокійно, аж раптом сталось дещо надзвичайне. (Принаймні Люку це видалось надзвичайним, хоча на дівчат, вочевидь, великого враження не справило.) Хмара «мінджів», що кружляла в Джорджа над головою, відлетіла назад, утворивши при цьому щось на кшталт хвоста комети, — наче комашню здув сильний порив вітру. От тільки вітру *не* було.

— Бачиш? — спитав Джордж. — ТК-поз у дії. Тільки воно недовго триває.

І правда. Комашня вже повернулася і намотувала кола біля Джорджа. Відлякував її тільки репелент.

— А цей твій другий кидок у кошик? — спитав Люк. — Ти міг скерувати м'яч?

Джордж із жалем похитав головою.

— От би вони дістали якогось потужного ТК-поза, — сказала Айріс.

Запал від знайомства з новеньким уже минув. Вона виглядала втомленою, наляканою і старшою за свій вік — п'ятнадцятирічний, за припущенням Люка.

— Щоб він нас *нахрін* звідси телепортнув, — продовжила вона, сіла за стіл для пікніків і затулила очі рукою.

Каліша присіла поруч і поклала їй руку на плече.

— Годі тобі, все буде добре.

— Ні, не буде, — відповіла Айріс. — Поглянь на мене, я наче подушечка для голок.

Айріс випростала руки. На лівій було два пластирі, на правій — три. Тоді дівчина хутко протерла очі й змінила вираз на обличчі — як визначив Люк, він мав означати впевненість і рішучість.

— То що, новенький, — знову заговорила Айріс, — *ти* можеш зумисне рухати речі?

Люк ніколи не порушував уголос тему «думки, що править матерією», тобто телекінезу, хіба що зі своїми батьками. Мама казала, що як люди про це дізнаються, то перепудяться. Тато казав, що це не найважливіша його здібність. Люк з обома точками зору погоджувався, але ці діти не спуджувались, і *тут* ця здібність таки багато важила. Це було ясно як день.

— Ні. Я навіть вухами ворухити не можу.

Усі засміялись, і Люк розслабився. Це місце було дивним і лячним, але хоч діти видавалися нормальними.

— Час від часу щось навколо мене рухається, та й по всьому. Тарілки чи столове приладдя. Інколи двері самі по собі зачиняються. Раз чи двічі вмикалась лампа в мене на столі. Нічого такого визначного. Чорт, я навіть був не певен, чи сам це роблю. Гадав, що це протяг... або глибинні коливання ґрунту...

Діти споглядали його мудрими очима.

— Окей, — здався Люк. — Я знав. І мої батьки також. Та ми не сприймали це як щось особливе.

А може, і сприймали б, подумалося Люку, якби він не був таким страшенно розумним малим, що його прийняли не в один, а в цілих два університети у віці дванадцяти років. Уявімо семирічного хлопця, який грає на піаніно, що той Ван Клайберн. Кому яке діло, якщо він іще й пару картярських фокусів знає? Чи вміє ворухити вухами? Проте Джорджу, Айріс і Каліші він не міг цього сказати. Воно би прозвучало як хвастощі.

— Маєш рацію, *нічого* такого особливого! — обурено мовила Каліша. — У цьому, бляха, і прикол! Ми ж не якась там Ліга справедливості або Ікс-мени!

— Нас викрали?

Люк усім серцем сподівався почути сміх. Сподівався, що зараз хтось скаже: «Звісно, що ні».

— Пф-ф-ф, а то, — натомість сказав Джордж.

— Через те що ти на пару секунд можеш комашню відігнати? Через те... — Люк згадав, як зі столу в «Рокет піці» впала таця, — що вряди-годи я заходжу до себе в кімнату і двері зачиняються самі по собі?

— Ну, — сказав Джордж, — якби вони цупили людей за вродою, то Каліші з Айріс тут не було б.

— От мудодзвон, — відреагувала Каліша.

— Навдивовижу витончена відповідь. Десь на одному щаблі з «погризи мою сарделю».

— Мені часом аж кортить, щоб тебе забрали в Задню половину, — сказала Айріс. — Мене, мабуть, Боженька за це на смерть покарає, але...

— Стривайте, — мовив Люк. — Постривайте-но. А тепер усе спочатку.

— Це і є початок, братику, — почувся голос у них за спинами. — І швидше за все, на жаль, це ще й кінець.

2

Люк вирішив, що новоприходьку років шістнадцять, та пізніше дізнався, що той на два роки старший. Нік Вілгольм був високий і синьоокий, із густим нечесаним волоссям кольору чорніше чорного,

яке конче потребувало подвійної дози шампуню. Одягнений він був у жмакану сорочку на гудзиках, жмакані шорти, білі спортивні шкарпетки, спущені до середини литок, і брудні кросівки. Люк пригадав, що Морін порівнювала його з Пігпенем із коміксів «Пінатс».

Інші дітлахи позирали на Ніка сторожко, але з повагою, і Люк це одразу відчув. Каліша, Айріс і Джордж отримували не більше задоволення від перебування в цьому місці, аніж Люк, але вони намагалися не занепасти духом. Окрім того моменту, коли Айріс відхилилася від загального курсу, всі вони немов понатыгали трохи дурнуваті маски «не-журімось-браття». Та тільки не цей хлоп. Наразі Нікі не лютився, та було ясно, що в недалекому минулому лютує таки його посідала. На набряклій нижній губі загоювались рани, під оком бліднув синець, а на щоці красувався другий, свіжий.

Забіяка, значить. Свого часу Люк уже мав справу з кількома, навіть у Бродерікській школі було двійко таких. Вони з Рольфом усіляко їх уникали, але якщо це місце, як уже почав підозрювати Люк, виявиться тюрмою, то уникати Ніка Вілгольма можливості не буде. Проте склалось враження, що решта дітлахів його не бояться, і це був добрий знак. Нікі, певно, злився через саме існування закладу з невиразною назвою «Інститут», але в компанії товаришів він просто видавався напруженим. Зосередженим. І все одно ті відмітини на обличчі Нікі свідчили про неприємні перспективи, особливо якщо він не був забіякою з натури. А якщо ці відмітини лишила рука якогось учителя? Якби шкільний учитель щось таке втнув, і не тільки в Броді, а будь-де, то його б турнули з роботи, імовірно, подали б на нього до суду, а то й заарештували.

Люк пригадав, як Каліша сказала: «І не в Канзасі, Тото».

— Я Люк Елліс.

Він простягнув руку, не знаючи, чого насправді очікувати.

Нік проігнорував цей жест і відчинив зелену шафу з інвентарем.

— Ти граєш у шахи, Еллісе? Бо троє інших — відстійні шахісти. З Донною Гібсон ще виходила яка-не-яка гра, але три дні тому вона вирушила в Задню половину.

— І більше ми її не побачимо, — меланхолійно мовив Джордж.

— Граю, — відповів Люк, — але зараз немає бажання. Я хочу знати, де я і що тут відбувається.

Нік дістав шахівницю і скриньку з двома арміями. Швидко розставив фігури, позираючи на дошку крізь чуприну, що спадала йому на очі, — прибирати волосся він явно не збирався.

— Ти в Інституті. Десь у глушині штату Мейн. Це навіть не місто, так, координати на карті. Квадрат 110. Ша це «зловила» від кількох людей. Так само як Донна чи Піт Літлджон. Він — ще один ТП, який пішов у Задню половину.

— Таке враження, що Піті вже цілу вічність нема, хоча його тільки минулого тижня забрали, — тужливо мовила Каліша. — Пам'ятаєте всі ті прищики? І як у нього окуляри весь час з'їжджали?

Нікі не звернув уваги.

— А службовці зоопарку і не намагаються цього приховати чи заперечити. І навіщо, якщо вони день за днем працюють із ТП-дітьми? А за ту інформацію, яку справді треба тримати в таємниці, вони не хвилюються, бо навіть Ша не може так глибоко копнути, а вона досить вправна.

— Я майже щоразу відгадую дев'яносто відсотків колоди Райна, — сказала Каліша; вона не вихвалялася, просто констатувала факт. — І зможу назвати ім'я твоєї бабусі, якщо ти його подумки чітко промовиш. Але до потаємних думок мені зась.

«Мою бабусю звати Ребекка», — подумав Люк.

— Ребекка, — сказала Каліша і, побачивши здивований вираз Люка, нестримно загіготіла. Від цього вона знову стала схожа на дитину, якою і була донедавна.

— Бери собі білих пацанів, — сказав Нікі. — Я завжди граю чорними.

— Нік — це наш почесний беззаконник, — вставив Джордж.

— І ці відмітини — тому доказ, — додала Каліша. — Користі з того мало, та Нік, здається, не може собі зарадити. У кімнаті в нього безлад — ще одна форма дитячого бунтарства, від чого в Морін тільки роботи більшає.

Нікі глянув на чорношкіру дівчину; усмішки на його обличчі не було.

— Якби Морін була святою, як воно тобі здається, то вона б уже нас звідси витягла. Чи повідомила б у найближчий поліцейський відділок.

Каліша похитала головою:

— Не плекай ілюзій. Якщо тут працюєш, то навряд чи можеш від усього цього відгородитися. Хороший ти чи поганий.

— Пакосний чи приятний, — із серйозним виглядом додав Джордж.

— Окрім того, найближчий поліцейський відділок, певно, становить купку Деп'юті Доугів і Гірамів Гоугендлів^[44] та розташований за багато миль звідси, — сказала Айріс. — І оскільки ти, Ніку, перебрав на себе повноваження генерального просвітника, то чому б тобі не ввести цього малого в курс справи? Дідько, хіба ти сам не пам'ятаєш, як воно — прокинутися тут, у кімнаті, що так схожа на твою власну?

Нік трохи відсунувся від столу і схрестив на грудях руки. Люк випадково помітив, як на нього дивиться Каліша, і подумав, що якщо вона колись і цілувала Нікі, то не лише для того, щоб заразити вітряною.

— Окей, Еллісе, розповім тобі все, що ми знаємо. Або гадаємо, що знаємо. Багато часу не забере. Леді, не соромтеся долучатися до розмови. Джордже, коли відчуєш, що підступає черговий напад курзуверзу, тримай рота на замку.

— Дякую, — відповів Джордж. — А потім я тобі дам на сво'му «порше» покататись.

— Каліша тут найдовше, — сказав Нікі. — Через вітрянку. Скільки ти дітей перебачила за цей час, Калішо?

Дівчина замислилась:

— Може, двадцять п'ять. Чи трохи більше.

Нікі кивнув:

— Вони, тобто ми, прибуваємо сюди з усіх усюд. Ша — з Огайо, Айріс — із Техасу, Джордж — зі Славетної Дірки, що в штаті Монтана...

— Я з Біллінгза, — сказав Джордж. — Цілком пристойне місто.

— Першим ділом вони нас чипують, мов перелітних птахів чи якихось клятих буйволів. — Нікі відгорнув волосся і відтягнув мочку вуха — у ній виднівся кругляк з яскравого металу, розміром приблизно з дайм^[45]. — Нас обстежують, тестують, нам роблять уколи, щоб бачити кола, а тоді знову обстежують і знову тестують. Рожеві отримують більше уколів і більше тестів.

— А я отримала бак, — знову нагадала Айріс.

— Честь тобі й хвала, — сказав Нік. — Якщо ти поз, то тебе, наче домашню тваринку, змушують виробляти тупі фокуси. Так склалося, що я сам — ТК-поз, але Джордж-говорун вправляється набагато краще за мене. Був тут іще один малий, не пам'ятаю, як його звали, то він був навіть кращий за Джорджа.

— Боббі Вашингтон, — сказала Каліша. — Маленький чорношкірий хлопчик, може, років дев'яти. Він запросто скидав тарілки зі столу. Його вже немає... скільки, Нікі? Два тижні?

— Трохи менше, — відповів Нікі. — Якби два тижні, то це було б іще до мене.

— Сьогодні сидить із нами на вечері, — продовжила Каліша, — а завтра вже потрапляє в Задню половину. Вжух — і нема. Зараз — бачиш, згодом — ні. Я, певно, буду наступною. Наскільки я розумію, вони майже покінчили зі своїми тестами.

— І я туди ж, — кисло мовив Нікі. — Вони, мабуть, зрадіють, коли мене здихаються.

— «Мабуть» можеш викреслити, — сказав Джордж.

— Нам роблять уколи, — сказала Айріс. — Деякі — болючі, деякі — ні, після одних із тобою щось коїться, після других — ні. У мене якось піднялася температура і голова до біса розболілася. Я вже думала була, що підхопила від Каліші вітрянку, але за день воно минуло. Тобі робитимуть уколи, доки ти не побачиш кола, такі собі цятки, і не почуєш гудіння.

— Ти ще легко збулася, — сказала їй Каліша. — Деяких малих... був тут один на ім'я Морті... забула його прізвище...

— Той носодлуб, — відповіла Айріс. — Який тусив із Боббі Вашингтоном. Я теж не пам'ятаю, яке в Морті прізвище. Він пішов у Задню половину за два дні після мого приїзду.

— Тільки, може, нікуди він не пішов, — сказала Каліша. — Він тут зовсім недовго пробув, і після одного уколу в нього на шкірі повиступали якісь плями. Він мені сам розповів у кафетерії. Сказав іще, що в нього серце б'ється, мов скажене. Він наче серйозно захворів. — Каліша помовчала і додала: — Може, навіть помер.

Джордж дивився на неї широко розплющеними, занепокоєними очима.

— Цинізм і підліткові страхи — я все розумію, тільки не кажи, що справді в це віриш.

— Ну, я *не хочу* вірити... — відповіла Каліша.

— А тепер усі заткайтесь, — сказав Нікі, перехилився через шахівницю і пильно глянув на Люка. — Нас викрадають, так. Через наші паранормальні здібності, так. Як нас знаходять? Не знаю. Та це масштабна операція, бо і заклад у нас тут масштабний. Справжній, бляха, комплекс. Тут є лікарі, лаборанти і ті, хто називає себе доглядачами... Це наче невеличка лікарня в лісовій гущавині.

— І охоронці, — сказала Каліша.

— Ага. На чолі з таким здоровим лисим хріном. Стекгаусом його звати.

— Маячня якась, — мовив Люк. — В Америці?

— Це не Америка, це Королівство Інституту. Як підеш у кафетерій снідати, Еллісе, то поглянь у вікна. Побачиш там дерева, багато дерев, але якщо придивишся пильніше, то побачиш іще одну будівлю. Із зеленого шлакоблоку, так само як ця. Мабуть, щоб зливалася з деревами. Так от, це — Задня половина. Куди відправляють дітей після всіх уколів і тестів.

— І що відбувається там?

Відповіла Каліша:

— Ми не знаємо.

Люк уже хотів був спитати, чи не знає цього Морін, але пригадав засторогу, яку Каліша була прошепотіла йому на вухо: «Нас підслуховують».

— Знаємо тільки те, що нам кажуть, — відповіла Айріс. — А нам кажуть...

— Що все буде ДО-О-О-ОБРЕ-Е-Е!

Нікі прокричав це так голосно і так несподівано, що Люк відсахнувся і мало не впав із лави. Чорновоłosий хлопець схопився на ноги і став вдивлятись у запилюжене вічко відеокамери. Люк пригадав ще одне попередження Каліші: «Коли познайомишся з Нікі, то не переймайся, якщо він удариться в шаленство. Це він так пару випускає».

— Вони мов ті місіонери, що продають Ісуса зграйці індіанців, а індіанці такі... такі...

— Наївні? — запропонував Люк.

— Точно! Ось воно! — Нікі так само вдивлявся в камеру. — Зграйка індіанців, таких наївних і готових вірити в *що завгодно*, як-от:

якщо продати рідну землю за жменю намистин і пару сраних блохастих покривал, то можна потрапити до раю, стрітися зі своїми мертвими родичами й зазнати вічного щастя! От і ми — зграйка індіанців, таких наївних і готових вірити в що завгодно, аби тільки воно звучало добре, аби тільки скидалося на *гепні... блядь... ЕНД!*

Нікі крутнувся назад до дітлахів — волосся майорить, очі горять, руки стискаються в кулаки. Люк помітив, що на кісточках пальців теж загоювались рани. Він сумнівався, що Нікі міг відбиватися з тією ж силою, з якою отримував удари, — зрештою, він усього лиш дитина, — але, здається, він хоч примудрився дати здачі.

— Гадаєте, Боббі Вашингтон мав якісь сумніви, що всі його муки скінчаться, щойно він потрапить у Задню половину? А Піт Літлджон? Господи Ісусе, та якби в людей був порох замість мізків, ці двоє навіть власного носа підірвати не змогли б.

Він знову повернувся до брудної камери в себе над головою — єдиного об'єкта, на якому Нікі міг зганяти злість. Через те ситуація видавалася трохи абсурдною, але Люк усе одно захопився хлопцем. Бо Нік не примирявся з обставинами.

— Слухайте, ви, там! Бийте мене до всирачки, забирайте мене в Задню половину, але я на кожному кроці вам опиратимусь! *Нік Вілгольм не продається за намистини й покривала!*

Важко дихаючи, він сів. Потім усміхнувся, і Люк побачив ямочки на щоках, білі зуби й привітні очі. Сердита і похмура особистість зникла, мов її ніколи й не було. Люка не вабило до хлопців, але коли він побачив цю усмішку, то зрозумів, чому Каліша й Айріс дивляться на Ніка так, наче він соліст у бойбенді.

— Краще б узяли мене в команду, а не тримали тут, мов курчатко в курнику. Я підняв би цю місцину краще за Сігсбі, Гендрікса й усіх інших лікарів. Бо я *переконливий!*

— У цьому я не сумніваюся, — сказав Люк, — тільки не до кінця розумію, до чого ти ведеш.

— Ага, ти трохи відійшов від теми, Нікі, — зауважив Джордж.

Нікі знову склав руки на грудях.

— Перш ніж я надеру тобі зад у шахах, новачку, дозволь іще раз змалювати ситуацію. Нас сюди привозять. З нами проводять тести. Наколюють нас бозна-чим, а потім знову проводять тести. Декому випадає бак, усі діти проходять той дивний експеримент на очі, від

якого мало не неприємнієш. У нас є кімнати, достоту схожі на наші власні, і це, не знаю, типу має якось урівноважувати наш хиткий емоційний стан.

— Психологічна акліматизація, — сказав Люк. — Видається логічним.

— У кафетерії непогано годують. Можна навіть вибрати з меню, хоч воно обмежене. Двері до кімнат не замикаються, тому якщо в тебе не виходить заснути, то можна піти туди і влаштувати опівнічний перекус. Нам лишають печиво, горіхи, яблука, усе таке. Або можна сходити в буфет. Автомати там працюють на жетонах, яких у мене немає, бо тільки хороші хлопчики й дівчатка отримують жетони, а я — нехороший хлопчик. Як на мене, то всіх скаутів треба ставити на їхні маленькі худенькі...

— Не відволікайся, — різко мовила Каліша. — Годі лайно товкти.

— Слухаюсь! — Нік обдарував її чарівливою усмішкою і знову зосередив увагу на Люкові. — Тут багато можливостей добре поводитись і набирати собі жетони. У буфеті — купа снєків і содової, напрочуд широкий асортимент.

— «Крекер Джекс», — замріяно мовив Джордж. — «Гоу-го»^[46].

— Плюс сигарети, коктейлі з вина і фруктових соків, а також міцніші речовини.

— Там висить оголошення «БУДЬ ЛАСКА, СПОЖИВАЙТЕ АЛКОГОЛЬ У ПОМІРНИХ ДОЗАХ», — сказала Айріс. — І паралельно малі десятирічні діти тиснуть кнопки, щоб дістати собі яблучного вина «Блакитні Гаваї» чи «Міцний лимонад від Майка» — сміх та й годі!

— Та ви мене розігруєте, — сказав Люк, але Каліша з Джорджем тільки ствердно кивали.

— Підпити можна, а от нализатись у ніч не вийде, — сказав Нік. — Ні в кого на це жетонів не вистачить.

— Це правда, — додала Каліша, — але так само тут є діти, які за першої можливості до пляшки прикладаються.

— Тобто алкоголіки? Десяти- й одинадцятирічні алкоголіки? — Люк не міг у це повірити. — Ви жартуєте.

— Ні. Вони роблять усе, що їм накажуть, аби тільки щодня дориватися до автомата з бухлом. Я тут не настільки довго пробула,

щоб типу докладно цю тему дослідити, але старожили всяке можуть порозказувати.

— А ще, — втрутилася Айріс, — у нас тут вдосталь дітлахів, які вже встигли виробити неабияку залежність від цигарок.

Абсурд, але Люк також угледів у цьому певну божевільну логіку. Він пригадав римського сатирика Ювенала, який казав, що як забезпечити людей хлібом і видовищами, то вони будуть щасливі й не чинитимуть прикростей. Мабуть, такий самий ефект справляють випивка й сигарети, особливо якщо підсовувати їх переляканим, нещасним дітям, які сидять під замком.

— А на результати тестів це не впливає?

— Важко сказати, бо ми не знаємо, що це за тести, — відповів йому Джордж. — Здається, вони тільки й домагаються, аби ти побачив цятки і почув гудіння.

— Які цятки? Яке гудіння?

— З часом дізнаєшся, — сказав Джордж. — Самі по собі цятки й гудіння — не такі вже й погані. Найбільша хрінь у тому, як їх дістати. Ненавиджу уколи.

— Три тижні плюс-мінус, — продовжив Нікі. — Саме стільки більшість дітлахів проводять у Передній половині. Принаймні Ша так вважає, а вона тут найдовше. Потім ми вирушаємо в Задню половину. А після Задньої половини, якщо вірити легендам, нам якимось чином стирають спогади про перебування тут. — Нік здійняв руки до неба й розчепірів пальці. — І після *цього*, діти мої, ми поинемо на небеса! Чисті й безгрішні, окрім хіба що звички скурювати пачку цигарок на день! Алілуя!

— Він має на увазі, повернемось додому, до батьків, — тихо сказала Айріс.

— Де нас чекатимуть із розкритими обіймами, — підхопив Нікі. — І не ставитимуть жодних запитань, лишень: «Ласкаво просимо додому, ходімо святкувати в “Чак-і-Чіз”!» Як тобі, Еллісе, скидається на правду?

Люку не скидалося.

— Але ж наші батьки живі, правда?

Люк не знав, що там почулось іншим, але йому власний голос здався напрочуд тоненьким.

Ніхто не відповів, усі просто дивилися на Люка. І такої відповіді було достатньо.

3

У двері кабінету місіс Сігсбі постукали. Вона запросила відвідувача, не відриваючи погляду від екрана комп'ютера. Увійшов чоловік, майже такий же високий, як і лікар Гендрікс, але на десять років молодший і в набагато кращій фізичній формі — з широкими плечима й добре розвиненою мускулатурою. Шкіра на черепі гладенька, виголена і блискуча. На чоловікові були джинси і синя робоча сорочка з закоченими рукавами, що виставляли напоказ неабиякі біцепси. На стегні висіла кобура, а з неї стирчав короткий металевий стрижень.

— Прибула група Рубінових — це якщо захочеш обговорити з ними операцію щодо Елліса.

— Щось термінове або незвичайне в цій справі, Треворе?

— Ні, мем, навряд, і якщо я заважаю, то можу зайти пізніше.

— Усе гаразд, я за хвилину звільнюся. Наші мешканці вводять новенького в курс. Ходи подивися. Досить потішна суміш міфів і спостережень. Наче з сюжету «Володаря мух».

Тревор Стекгаус обійшов робочий стіл місіс Сігсбі. І побачив Вілгольма, цього докучливого малого засранця, який сидів за шаховою дошкою — фігури розставлені, усе готове до гри. Навпроти Ніка — новоприбулий. Дівчата стояли поруч, зосередившись, як завжди, на Вілгольмі — красивому, похмурому і бунтівному Джеймсі Діні^[47] наших днів. Скоро він піде. Стекгаус уже всі жданики поїв, поки Гендрікс його випише.

— Як гадаєте, скільки тут людей загалом працює? — спитав новенький.

Айріс і Каліша (також відома як Вітрувата дівчина) презирнулися. Відповіла Айріс:

— П'ятдесят? Думаю, як мінімум стільки. Лікарі... лаборанти і доглядачі... працівники кафетерію... гм...

— Два чи три санітари, — сказав Вілгольм, — і покоївки. Зараз тут одна Морін, бо нас усього п'ятеро, але коли дітей більше, то нам присилають іще пару. Може, із Задньої половини приходять, я не певен.

— Як про таке місце досі ніхто не дізнався, якщо тут стільки людей працює? — спитав Елліс. — Почнемо хоча б з того, де вони паркують автівки.

— Цікаво, — мовив Стекгаус. — Здається, раніше цього питання ще ніхто не ставив.

Місіс Сігсбі кивнула.

— Цей дуже розумний, і не просто начитаний чи ерудований, як я бачу. А тепер цить. Я хочу послухати.

— ...мають лишатися, — говорив Люк. — Розумієте логіку? Наче службове відрядження. А це значить, що Інститут має бути державною установою. Щось на кшталт секретних в'язниць, куди доправляють терористів для допитів.

— Плюс стара добра гідротерапія з мішком на голові, — сказав Вілгольм. — Ніколи не чув, щоб так чинили з тутешніми дітьми, але можливості не виключаю.

— У них є бак, — сказала Айріс. — Ось вам і гідротерапія. Натягають тобі на голову шапочку, занурюють під воду і знімають показники. Насправді, це краще за уколи. — Вона замовкла, тоді додала: — Принаймні як на мене.

— Працівники, певно, виходять на зміни групами, — сказав Елліс.

Місіс Сігсбі подумала, що він радше звертається до самого себе, аніж до решти. «Певно, з ним це часто відбувається», — майнула в неї думка.

— Тільки так воно працюватиме, — закінчив Люк.

Стекгаус кивав.

— Добрі умовиводи. Дуже добрі, — сказав він. — Скільки йому, дванадцять?

— Почитай документацію як належить, Треворе.

Місіс Сігсбі натиснула кнопку на клавіатурі, і на екрані з'явився скрінсейвер: фотографія двох її дочок-близнючок у подвійному візку. Знімок, зроблений за багато років до того, як у них з'явилися груди, зухвалі манери і негідні бойфренди. А ще, у випадку Джуді, наркотична залежність.

— Рубінові відзвітували?

— Мені особисто. Коли копи перевірять комп'ютер малого, то побачать, що він почитував історії дідлахів, які вбили власних батьків. Небагато, два чи три випадки.

— Іншими словами, стандартна процедура.

— Так, мем. Як не зламане — не лагодь.

Стекгаус посміхнувся. Сігсбі подумала, що цей посміх — майже такий самий чарівливий, як стоватна усмішка Вілгольма. Проте не зовсім. Їхній Нікі — справжній магніт для дівчат. Принаймні поки що.

— Хочеш поспілкуватися із загоном чи самого звіту вистачить? Його просто зараз складає Денні Вільямс, тож звіт буде досить читабельним.

— Просто звіт, якщо все пройшло гладенько. Розалінд його принесе.

— Добре. Що там із Альворсон? Є від неї якась інформація?

— Ти про те, чи не милуються ще Вілгольм із Калішею? — Сігсбі звела вгору одну брову. — Це має безпосередній стосунок до твоєї місії з охорони і безпеки, Треворе?

— Та не всралось мені, чи ті двоє милуються. Хоч, власне кажучи, я за те, щоб вони не зволікали і втрачали незайманість, якщо така в них іще є, поки мають змогу. Але час від часу Альворсон і справді постачає інформацію, яка має безпосередній стосунок до моєї місії. Як, наприклад, її розмови з малим Вашингтоном.

Морін Альворсон, покоївка, яка, на перший погляд, симпатизувала юним піддослідним Інституту, насправді була підсадною качкою. (Враховуючи уривки поговорів і пліток, що їх приносила Морін, місіс Сігсбі гадала, що термін «шпигунка» для неї надто пишний.) Ані Каліша, ані інші ТП цього не вчували, бо Морін напрочуд уміло й глибоко приховувала спосіб, у який заробляла кілька додаткових баксів.

Особливу цінність Морін становила ідея, насаджена ретельно і обережно: начебто в певних місцях по Інституту (південний закуток кафетерію і невеличка ділянка біля торговельних апаратів у буфеті, наприклад) є «глухі» зони для камер відеоспостереження. Саме в цих місцях Альворсон вивуджувала в дітей секрети. Абищиці здебільшого, та час від часу серед жужелі траплявся золотий самородок. Малий Вашингтон, приміром, розповів Морін, що має думку вчинити самогубство.

— Останнім часом нічого, — сказала Сігсбі. — Я тебе поінформую, Треворе, як вона передасть щось таке, що, з моєї точки зору, може тебе зацікавити.

— Окей. Я просто спитав.

— Зрозуміла. А тепер іди, будь ласка. У мене робота.

4

— А їбись воно конем, — сказав Нікі, знову всівся на лаві й відкинув з очей волосся. — Скоро пролунає тень-телен, а мені після ланчу ще очний тест проходити і в білу стінку втикати. Подивимось, Еллісе, на що ти здатен. Твій хід.

Люк не пригадував, щоб йому колись так не хотілося грати в шахи. У нього ще лишилась тисяча інших питань, здебільшого про кола, та, певно, зараз був не час. Зрештою, існує така штука, як інформаційне перевантаження. Він посунув королівського пішака на дві клітини. Нікі виконав зустрічний маневр. Люк відповів королівським слоном, замірившись на пішака при королі Ніка. Вони ще обмінялися ходами, і врешті Люк гарненько й зручненько розташував свого ферзя біля короля Нікі. Той насупився на шахівницю.

— Мат? За чотири ходи? Ти серйозно?

Люк стенив плечима:

— Це називається дитячий мат. Спрацьовує лиш у тому випадку, коли ти граєш білими. Наступного разу ти все передбачиш і упередити ситуацію. Найкращий спосіб — посунути пішака на клітину проти ферзя. Або піти своїм ферзем.

— Якщо я так зроблю, ти все одно мене переможеш?

— Може. — Дипломатична відповідь. Справжня становила «звісно».

— Срака-мотика. — Нікі так само вдивлявся в шахівницю. — Хитро, бляха. Хто тебе навчив?

— То я кілька книжок попочитав.

Нікі підвів погляд, наче вперше по-справжньому побачив Люка, і поставив Калішине питання:

— І *наскільки* ж ти розумний, хлопче?

— Настільки, щоб побити тебе в шахи, — відказала Айріс, позбавивши Люка необхідності відповідати самому.

Цієї миті пролунав мелодійний передзвін на дві ноти: тень-телен.

— Ходімо на ланч, — сказала Каліша. — Помираю з голоду. Пішли, Люку. Хто програв, той прибирає шахи.

Нікі наставив на неї пальця пістолетом і беззвучно промовив «бабах», але при цьому він усміхався. Люк підвівся і пішов слідом за дівчатами. Біля дверей до зали з телевизором його нагнав Джордж і схопив за руку. З книжок із соціології (а також із власного досвіду) Люк знав, що діти в групах мають тенденцію перебирати на себе певні легко пізнавані ролі. Якщо Нікі Вілгольм був бунтарем, то Джордж Айлс — блазнем. Тільки от зараз він був серйозним, що серцевий напад. Говорив тихо і швидко:

— Нікі — хороший хлопець, він мені подобається, дівчата за ним упадають, і ти, певно, теж його полюбиш, і це нормально, тільки прикладу з нього не бери. Він ніяк не змириться з тим, що ми тут застрягли, але ж нічого не вдієш, тож розстав собі пріоритети. Наприклад, із цятками. Якщо ти їх побачиш, то так і кажи. Якщо не побачиш, теж кажи. Не бреш. Вони *знають*, коли ти брешеш.

Їх наздогнав Нікі.

— Про що ти тут гуториш, Джорджику-хлопчику?

— Цікавився, звідки діти беруться, — сказав Люк. — Я порадив попитати в тебе.

— О Господи, ще один, бляха, комік. Тільки цього нам і бракувало. — Нікі схопив Люка за шию і жартома придушив, що, як сподівався Люк, свідчило про його приязнь. Може, навіть повагу. — Годі вже, ходімо їсти.

5

Приміщення, яке нові друзі Люка називали буфетом, було частиною зали відпочинку, просто навпроти того здорового телевізора. Люку хотілось придивитися до торговельних автоматів, але решта рухалися досить швидко, тож шансу цього разу теж не випало. Проте він таки помітив оголошення, про яке говорила Айріс: «БУДЬ ЛАСКА, СПОЖИВАЙТЕ АЛКОГОЛЬ У ПОМІРНИХ ДОЗАХ». То, може, вони і не забивали йому баки з приводу випивки.

Не Канзас і не Країна Розваг, подумалося Люку. Це Дивокрай. Хтось посеред ночі зайшов до нього в кімнату і зіштовхнув у кролячу нору.

Кафетерій виявився не такий великий, як у Бродерікській школі, але майже. А через те, що відвідувачів було всього п'ятеро, приміщення видавалося просторішим. Переважно столи були

розраховані на чотирьох, але посередині зали стояли кілька більших. Один із них — з п'ятьма стільцями. Підійшла жінка в рожевій блузі й рожевих, до комплекту, штанах і розлила їм по склянках воду. Як і в Морін, у неї на грудях висів бейджик. «НОРМА».

— Як ся маєте, мої курчаточка? — спитала вона.

— Кудкудакаємо собі потихеньку, — безтурботно відповів Джордж. — А ви?

— І в мене все нормально, — сказала Норма.

— А у вас часом немає при собі квиточка на вільний вихід із в'язниці?

Норма відповіла йому посміхом «у крейсерському режимі» і пішла назад до двостулкових дверей, які, ймовірно, вели на кухню.

— І для кого я стараюся? — мовив Джордж. — Марную тут свої найкращі жарти. Марную, кажу вам.

Він потягнувся до стосу меню в центрі столу і роздав їх друзям. Згори стояла сьогоднішня дата. Під нею були ЗАКУСКИ (крильця «баффало» або томатний суп-пюре), ОСНОВНІ СТРАВИ (бургери з м'ясом бізона або американське чоп-суї) і ДЕСЕРТИ (яблучний пиріг із морозивом або щось під назвою «тістечко з магічним заварним кремом»). І кілька безалкогольних напоїв.

— Можеш і молока замовити, вони просто не зазначають його в меню, — сказала Каліша. — Більшість його не п'є, хіба що пластівці на сніданок заливають.

— А тут справді добре годують? — спитав Люк.

Це прозаїчне питання (наче вони перебували на якомусь із курортів «Сандалз», де харчування входить у вартість готелю) принесло відлуння нереальності й дезорієнтації.

— Так, — відповіла Айріс. — Нас інколи зважують. Я чотири фунти набрала.

— Відгодовують на забій, — додав Нікі. — Як Гензеля і Гретель.

— По п'ятницях на вечерю і по суботах на обід — буфет, — продовжила Каліша. — Їж скільки влізе.

— Як Гензель і, бляха, Гретель, — повторив Нікі. Він повернув голову вбік і подивився в камеру в кутку. — Повертайся, Нормо. Гадаю, ми готові.

Жінка одразу повернулася, і в Люка тільки посилилось відчуття нереальності. Але коли принесли його крильця «баффало» і чоп-суї,

він поїв з апетитом. Люк перебував у дивному місці, він боявся за себе і жахався того, що могло статися з його батьками, але також йому було дванадцять.

Вік, коли організм росте.

6

Певно, хтось таки за ними спостерігав, ким би цей *хтось* не був, бо щойно Люк проковтнув останній шмат заварного тістечка, як у нього під боком вигулькнула ще одна жінка в тій самій рожевій квазіуніформі. На її іменній табличці було написано «ГЛЕДІС».

— Люк? Прошу, ходімо зі мною.

Люк глянув на чотирьох своїх товаришів. Каліша й Айріс не піднімали очей. Нікі дивився на Гледіс, у черговий раз склавши руки на грудях і злегка посміхаючись.

— Чому б тобі, любонько, не прийти трохи пізніше? Наприклад, на Різдво. Я тебе під омелою залупцюю.

Гледіс не звертала на нього уваги.

— Люку, будь ласка.

Джордж єдиний дивився йому у вічі, причому з таким виразом, що Люк пригадав фразу, яку сказав йому Айліс при вході до кафетерію: «Розстав собі пріоритети». Люк підвівся.

— До скорого тоді. Мабуть.

Каліша промовила до нього самими губами: «Уколи — на кола».

Гледіс була мініатюрна і симпатична, але в Люка були всі підстави вважати, що вона має чорний пояс і може спокійно перекинути хлопця через плече, якби він надумав заподіяти їй турбот. Навіть якщо це не так — *хтось* усе одно дивиться, і Люк не сумнівався, що підкріплення негайно прибіжить. Було і ще дещо, достатньо вагомий фактор. Люка виховали чемним і слухняним. І навіть у такій ситуації перебороти звички було важко.

Гледіс провела його повз ряд вікон, про які говорив Нікі. Люк визирнув надвір, і так, там виднілась іще одна будівля. Він ледве міг її розгледіти крізь щільні ряди дерев, але споруда там беззаперечно була. Ось вона, Задня половина.

Перед тим як вийти з кафетерію, Люк озирнувся через плече в надії отримати хоч якесь підбадьорення — махнув би хтось рукою або хоч Каліша усміхнулася. Ніхто йому не махнув, ніхто не усміхнувся. Діти

дивилися на нього так само, як тоді на дитячому майданчику, коли він запитав, чи живі їхні батьки. І якщо того вони напевно не знали, то зараз могли точно сказати, куди прямує Люк. Що б воно не було, нові друзі Люка крізь це вже проходили.

7

— Божечки, такий чудовий день, правда? — мовила Гледіс, ведучи Ніка шлакоблоковим коридором повз двері до його кімнати.

Коридор тягся в інше крило, де було ще більше дверей, ще більше кімнат, але вони завернули ліворуч у прибудову, яка виявилася звичайним ліфтовим майданчиком.

Люк, який зазвичай вправно підтримував повсякденні балачки, нічого не відповів. Він був майже певен, що в цій ситуації Нікі саме так і вчинив би.

— А от комашня... бр-р-р! — Вона відігнула рукою невидимих комах і засміялася. — Раджу добряче намащуватися «Дітом», принаймні до червня.

— Коли бабки вилупляться.

— Так! Точно! — Вона знову залилася сміхом.

— Куди ми йдемо?

— Побачиш.

Гледіс поводи́ла бровами, мов казала: «Не псу́й собі сюрпри́з».

Двері ліфта відчинилися. Звідти вийшли двоє чоловіків у синіх сорочках. Один був «ДЖО», другий — «ХАДАД». Обидва тримали в руках айпади.

— Привіт, хлопці, — весело сказала Гледіс.

— Привіт, дівчинко, — відповів Хадад. — Як воно?

— Чудово, — процвірінькала Гледіс.

— А ти як, Люку? — спитав Джо. — Нормально пристосовуєшся?

Люк нічого не відповів.

— Он як, гра в мовчанку? — Хадад вишкірився. — Поки потерпимо. А пізніше, може, вже й ні. Ось у чому річ, Люку — ти нам не грубіянь, і ми тобі не будемо.

— Поводься добре, щоб і тобі добре велося, — додав Джо. — Мудрі слова. Побачимось пізніше, Гледіс?

— Обов'язково. Сам обіцяв пригостити чаркою.

— Як скажеш.

Чоловіки пішли собі далі. Гледіс завела Люка в ліфт. Там не було жодних цифр чи кнопок. Вона промовила «Бі», тоді дістала з кишені штанів картку і помахала нею перед сенсорним приладом. Двері зачинилися. Кабіна спустилася, та недалеко.

— «Бі», — проворкував приємний жіночий голос звідкись згори. — Поверх «Бі».

Гледіс знову помахала карткою. Двері прочинилися, і за ними показався широкий хол, освітлений за допомогою напівпрозорих стельових панелей. Грала тиха музика — таку, подумав Люк, люблять ставити в супермаркетах. Колом ходило кілька людей, хтось штовхав перед собою візочки з обладнанням, хтось ніс дротяні кошики з, певно, зразками крові. На дверях стояли номери, і біля кожного — літера «В». Поверх «Бі».

«Масштабна операція, — сказав тоді Нікі. — Комплекс». Певно, він не помилявся, бо якщо тут є підземний поверх «В», то логічно припустити, що поверх «С» також існує. Може, навіть «D» і «Е». За всіма ознаками, це мала б бути державна установа — так вирішив Люк, але як у них виходить тримати таку масштабну операцію в таємниці? Це не просто незаконно, не просто суперечить конституції — тут дітей викрадають.

Вони проходили повз прочинені двері, і Люк побачив за ними приміщення, схоже на побутову кімнату. Там стояли столи і торговельні автомати (хоча й жодних оголошень про «СПОЖИВАННЯ АЛКОГОЛЮ В ПОМІРНИХ ДОЗАХ»). За одним столиком сиділо троє — чоловік і дві жінки. Вони були одягнені в цивільне: джинси й сорочки на гудзиках, — і пили каву. Одна жінка, білявка, видалася Люку знайомою. Спершу він не міг уторопати чому, аж потім подумки почув голос: «Еге ж. Як тільки схочеш». Це був останній спогад перед тим, як він тут прокинувся.

— Ти, — сказав Люк і показав на жінку пальцем. — Це була ти.

Вона не промовила ані слова, обличчя її теж нічого не промовляло. Але жінка подивилася на Люка. І не відводила очей, доки Гледіс не зачинила двері.

— Це та сама жінка, — сказав Люк. — Я знаю, це вона.

— Уже недалеко, — відповіла Гледіс. — І пробудеш ти там недовго, а тоді повернешся до себе в кімнату. Певно, тобі захочеться перепочити. Перші кілька днів зазвичай виснажливі.

— Ви мене чули? Це вона зайшла до мене вночі. Вона щось розпилила мені в обличчя.

Жодної відповіді, тільки та сама посмішка. Люку вона видавалася ще більш моторошною з кожним разом, як з'являлася на обличчі Гледіс.

Вони дісталися дверей «В-31».

— Поводься добре, і отримаєш п'ять жетонів, — сказала Гледіс, засунула руку в другу кишеню штанів і дістала жменю металевих кругляків, схожих на четвертаки, тільки з обох боків був викарбуваний трикутник. — Бачиш? Ось вони в мене, туточки.

Вона легенько постукала в двері. Відчинив чоловік у синьому. Його звали «ТОНІ». Він був високий, білявий, а також гарний — якби одне око трохи не косило. Люк подумав, що він схожий на якогось лиходія з фільмів про Джеймса Бонда, може, той пещений лижний інструктор, що виявився найманим убивцею.

— Привіт, красунечко. — Він цьомкнув Гледіс у щоку. — О, ти Люка привела. Привіт, Люку.

Він простягнув руку. Люк, наслідуючи Нікі Вілгольма, не став її тиснути. Тоні засміявся, наче це був доконче вдалий жарт.

— Заходь, заходь.

Як виявилось, припрошували тільки Люка. Гледіс легко штовхнула його в плече і зачинила за собою двері. У центрі кімнати Люк побачив предмет, який його дуже занепокоїв. Схожий на стоматологічне крісло. Тільки він ніколи не бачив стоматологічних крісел із ремнями на бильцях.

— Сідай, орлику, — сказав Тоні.

Не «молодчинка», подумалося Люку, але близько.

Тоні підійшов до довгого столу, висунув шухляду і взявся в ній копирсатись. Він насвистував. А коли повернувся до Люка, то тримав у руці якийсь невеличкий інструмент, схожий на паяльник. Тоні наче здивувався, що Люк так і стоїть біля входу.

— Я сказав: сідай.

— Що ви цим робитимете? Тату мені наб'єте?

Він згадав про євреїв, яким на вході в табори Освенцима чи Берген-Бельзена набивали номери на руках. Абсурдна ідея, проте...

Тоні зачудувався, потім розсміявся.

— Боже, та ні. Я просто вживлю тобі чип у мочку вуха. Проколю, як на пірсинг чи сережки. Нічого особливого, всі наші гості такий мають.

— Я не гість, — задкуючи, мовив Люк. — Я в'язень. І нічого ви мені у вухо не вживите.

— А от і вживлю, — сказав Тоні з тим самим вишкіром. Так само схожий на чоловіка, який спершу допомагає малим дітям стати на лижі, а тоді намагається вбити Джеймса Бонда отруйним дротиком. — Дивися, це ж не більше, ніж щипок. Тому не ускладнюй нам обом життя. Сідай у крісло, і за пару секунд усе скінчиться. Коли підеш до себе, Гледіс тобі видасть жменю жетонів. Якщо ж захочеш піти складним шляхом, то все одно отримаєш чип, а жетони — ні. Що скажеш?

— Я в те крісло не сідатиму.

Усе тіло Люка пробирали дрижаки, проте голос звучав упевнено.

Тоні зітхнув. Він обережно поклав прилад для чипування на стіл, підійшов до Люка і впер руки в стегна. Тепер він мав серйозний, майже скорботний вигляд.

— Ти певен?

— Так.

У вухах задзвеніло від смачного ляпаса — навіть перш ніж Люк устиг усвідомити, що права рука Тоні злетіла зі стегна вгору. Люк похитнувся, зробив крок назад і впер у чоловіка приголомшений, незмигний погляд. Рідний тато тільки раз йому наклепав (і несильно), коли Люкові було чотири чи п'ять років і він бавився з сірниками. Але йому ще ніколи не давали ляща. Щока горіла, хлопець і досі не міг повірити в те, що сталося.

— Оце болить набагато дужче за щипок у вухо, — сказав Тоні; вишкір тепер зник. — Хочеш, повторю? Я залюбки. Ви, діти, вважаєте, що вам цілий світ належить. Біда-біда.

Саме тоді Люк помітив у Тоні на підборідді маленький блакитний синець, а на лівій щелепі — невеликий поріз. Він пригадав свіжий синець на обличчі Нікі Вілгольма. Якби ж тільки Люк був таким самим відчайдухом — та він не був. Правду кажучи, він узагалі не вмів битися. А якби спробував, то Тоні, певно, по всій кімнаті його б розмавав.

— Готовий сісти в крісло?

Люк сів.

— Будеш добре поводитися чи треба ремені в'язати?

— Я добре поводитимусь.

Люк так і вчинив, і Тоні виявився правий. Укол у мочку вуха був не таким болючим, як ляпас, можливо, через те що хлопець був до цього готовий або тому що цей штрик більше нагадував медичну процедуру, а не напад. Коли з цим було покінчено, Тоні пішов до стерилізатора і дістав звідти голку для ін'єкцій.

— Раунд другий, орлику.

— Що в шприці? — спитав Люк.

— Не твоє мелеться.

— Якщо воно в мене ввіллється, то саме моє й мелеться.

Тоні зітхнув.

— З ременями чи без? Тобі вирішувати.

Люк згадав пораду Джорджа: «Розстав собі пріоритети».

— Без.

— Хороший хлопчик. Один маленький укол — та й край.

Але це був не просто маленький укол. Не те щоб аж так боліло, проте пекло добряче. Жар охопив руку аж по зап'ясток, наче в цій частині тіла піднялась температура, але потім усе прийшло в норму.

Тоні наліпив на місце уколу прозорий пластир, а тоді розвернув крісло так, щоб Люк дивився на білу стіну.

— Тепер заплющ очі.

Люк заплющив.

— Щось чуєш?

— Що, наприклад?

— Припини ставити питання і відповідай на мої. Ти щось *чуєш*?

— Помовчте і дайте мені послухати.

Тоні замовк. Люк став слухати.

— Хтось щойно пройшов коридором повз двері. І хтось засміявся. Гадаю, Гледіс.

— Більш нічого?

— Ні.

— Окей, поки все нормально. Тепер рахуй до двадцяти, тоді розплющуй очі.

Люк порахував і розплющив.

— Що ти бачиш?

— Стіну.

— І все?

Люк подумав, що Тоні майже напевне має на увазі цятки. «Якщо ти їх побачиш, то так і кажи. Якщо не побачиш, теж кажи, — радив йому Джордж. — Не бреш. Вони *знають*, коли ти брешеш».

— І все.

— Точно?

— Так.

Тоні ляснув його по спині, від чого Люк підстрибнув.

— Окей, орлику, ми закінчили. Зараз дам тобі льоду на вухо. І прегарного тобі дня.

8

Гледіс уже чекала на хлопця, коли Тоні вивів його з кімнати «В-31». Вона посміхалася своєю посмішкою професійного метрдотеля.

— Як усе пройшло, Люку?

Тоні відповів за нього:

— Добре. Хороший малий.

— Інакших у нас і не буває, — майже проспівала Гледіс. — Гарного тобі дня, Тоні.

— І тобі, Глед.

Вона повела Люка назад до ліфта і всю дорогу радісно про щось щебетала. Люк гадки не мав, про що саме. Рука вже майже не боліла, та він так само прикладав до пульсуючого вуха пакет із льодом. Але найгіршим виявився ляпас. Із багатьох причин.

Гледіс провадила його коридором промислового зеленого кольору, повз плакат, під яким колись сиділа Каліша, повз другий, на якому було написано «ЩЕ ОДИН ДЕНЬ У РАЮ», і врешті-решт вони дісталися кімнати, так схожої на його власну, та все одно не його.

— Час для дозвілля! — вигукнула Гледіс, наче видала Люку вельми коштовну нагороду. Але наразі можливість побути на самоті дійсно скидалася на нагороду. — Ти ж отримав свій укол?

— Так.

— Якщо почне боліти рука або відчуєш запаморочення, то скажи мені чи іншому доглядачеві, окей?

— Окей.

Він уже прочинив двері, та не встиг увійти, коли Гледіс схопила його за плече і розвернула до себе. На обличчі була та сама посмішка метрдотеля, але пальці сталевую хваткою вп'ялися йому в плоть. Не

так сильно, щоб заболіло, але достатньо, щоб попередити про імовірний біль.

— На жаль, жетонів ти не отримаєш, — сказала вона. — Я в Тоні й не питала. Мені все розказав знак у тебе на щоці.

Люку хотілося відповісти: «Не потрібні мені твої срані жетони», але він змовчав. І боявся він не чергового ляпаса, а того, що від звуку свого власного голосу — слабенького, невпевненого, спантеличеного голосу шестирічної дитини — він розплачеться просто перед Гледіс.

— Дозволь дати тобі одну пораду, — сказала вона, на цей раз уже не всміхаючись. — Затям собі: ти тут для того, щоб служити, Люку. А це означає, що тобі треба швидко подорослішати. Тобто тверезіше дивитися на життя. З тобою відбуватиметься багато речей. І не завжди це будуть хороші речі. Ти можеш бути молодчинкою й отримувати за це жетони, а можеш бути паскудником і не отримувати їх. Ті не дуже хороші речі стануться з тобою так чи інакше, тож як тобі вчинити? Відповідь досить очевидна.

Люк нічого не відповів. Проте Гледіс знову запосміхалася — тим самим посміхом метрдоителя, що наче промовляв: «О так, сер, я цю ж мить проведу вас до столика».

— Ще літо не мине, а ти вже повернешся додому і житимеш так, наче цього всього не було. А як щось і пригадаєш, то не ясніше, ніж звичайний сон. Але поки це *не* сон, чому б тобі не зробити своє перебування тут якомога комфортнішим? — Вона розслабила хватку і легко підштовхнула його до дверей. — Мабуть, тобі слід трохи перепочити. Іди приляж. Ти бачив цятки?

— Ні.

— Ще побачиш.

Вона дуже м'яко зачинила за ним двері. Люк сновидою пройшовся до ліжка, що було не його ліжком. Ліг, поклав голову на подушку, що була не його подушкою, і впер погляд у порожню стіну, в якій не було вікна. І цяток на ній теж не було — про що б то не йшлося. У голові промайнула думка: «Хочу до мами. О Господи, як же я хочу до мами».

І на цьому Люк не витримав. Він впустив пакет із льодом, затулив долонями очі й розплакався. Чи піддивлявся хтось за ним? Чи прислухався до його схлипів? Байдуже. До цього йому вже не було діла. Люк плакав, поки не заснув.

Коли Люк прокинувся, то почувався трохи краще — свіжіше чи що. Він помітив дві речі, які хтось заніс у його кімнату, поки він був на ланчі й знайомився зі своїми новими чудесними друзями Гледіс і Тоні. На столі стояв ноутбук. «Макбук», як у Люка вдома, тільки старіша модель. Друга річ — маленький телевізор на підставці в кутку.

Спершу Люк пішов до комп'ютера, ввімкнув його і, коли пролунала знайома трель «Макінтоша», відчув ще один приплив туги за домівкою. Замість віконця для пароля перед ним з'явився синій екран з повідомленням: «ЩОБ ВІДКРИТИ, ПОКАЖІТЬ НА КАМЕРУ ОДИН ЖЕТОН». Люк кілька разів покладав клавішу «Return», знаючи наперед, що діла не буде.

— Ах ти ж суча срань.

А тоді, попри весь жах і сюрреалізм ситуації, Люк не втримався і засміявся. Смішок вийшов різкий і короткий, але щирий. Чи відчував він деяку зверхність (може, навіть зневагу) при згадці про дітей, які канючать жетони на винні коктейлі чи сигарети? Звісно, що відчував. Чи думав він: «Я такого ніколи не робитиму»? Звісно, що думав. Коли Люк міркував про дітей, які пили й курили (хоча траплялося таке нечасто, бо знаходились і важливіші теми для роздумів), то неодмінно згадував про лузерів-готів, які слухають «Пантеру» і малюють криві дияволові роги на джинсових куртках, згадував невдах — таких тупих, що вони плутають акт бунтарства з путами залежності. Люк навіть не припускав, що може до такого опуститися, але ось, будь ласка: він вдивляється в чистий синій екран ноутбука і клацає клавішею, мов той щур у скрині Скіннера^[48], який молотить лапкою по важелю заради якогось поживного пластівця чи кількох кристалів кокаїну.

Люк закрив ноутбук і схопив дистанційний пульт від телевізора. Він майже не сумнівався, що зараз перед ним з'явиться ще один синій екран із повідомленням про те, що для ТБ йому також знадобиться жетон або жетони, але натомість виринув Стів Гарві, який брав інтерв'ю в Девіда Гассельгоффа^[49], розпитував про те, що б Гофф хотів устигнути зробити перед смертю. Аудиторія сміялася над дотепними відповідями Гоффа.

Кнопка «меню» на пульті викликала вказівник системи «Директ-ТВ», подібний до того, який був у Люка вдома, але так само, як і ця кімната чи ноутбук, не ідентичний. Попри великий вибір кінофільмів

і спортивних передач там не знайшлося мережевих чи новинних каналів. Люк вимкнув телевізор, поклав на нього пульт і роззирнувся.

Окрім дверей, що вели в коридор, у кімнаті їх було ще двоє. Одні — від стінної шафи. Там висіли джинси, футболки (їх не намагались скопіювати з Люкових, і від цього вже було легше), кілька сорочок, дві пари кросівок і одна пара капців. Взуття на твердій підошві не знайшлося.

Інші двері відчинялися до маленької, до блиску вилізаної ванної кімнати. На раковині була пара зубних щіток, іще не розпакованих, а також непочатий тюбик пасти «Крест». У добре вкомплектованій медичній шафці Люк побачив зубний еліксир, пляшку дитячого тайленолу з чотирма таблетками, дезодорант, кульковий інсектицид «Діт», пластирі та ще кілька препаратів — одні корисні, другі не дуже. Єдина річ, котрою хоч якось можна заподіяти собі шкоди, — це кусачки для нігтів.

Люк причинив дверцята шафи і глянув на себе в дзеркало.

Волосся розкосмачене, під очима темні кола («кола від дробки», як би їх назвав Рольф). Він начебто помолодшав і постарішав одночасно, і це було дивно. Він оглянув травмовану мочку правого вуха і побачив малесеньке металеве коло, вкарбоване в злегка почервонілу шкіру. Люк не сумнівався, що десь там, на поверсі «В», або «С», або «D», сидить комп'ютерний технік, який може відстежити будь-які його пересування. Може, і просто зараз відстежує. Лукас Девід Елліс, який планував отримати дипломи МІТ і Емерсона, знівелювався до цятки, що блимає десь на комп'ютерному екрані.

Люк повернувся до своєї кімнати («Це просто кімната, — проговорив він до себе, — просто кімната, і ніяка вона *не моя*»), знову роззирнувся і збагнув одну гнітючу річ. Книжок не було. Жодної. Це так само кепсько, як і відсутність комп'ютера. Може, навіть гірше. Люк підійшов до комода і став висувати одну за одною шухляди, сподіваючись знайти хоч Біблію чи Книгу мормонів, які інколи підкладають у готельних номерах. Але побачив тільки охайні стосики білизни і шкарпеток.

Що ж тоді лишається? Інтерв'ю Стіва Гарві й Девіда Гассельгоффа? Повтори «Найкумедніших домашніх відео Америки»?

Ні. Нізащо.

Він вийшов із кімнати з надією, що десь поблизу буде Каліша чи хтось іще з дітлахів. Але натомість він знайшов Морін Альворсон, яка повільно тягнула коридором свій візочок «Дендакс» із білизною. На візочку височіли складені простирадла і рушники. Вигляд у Морін був надзвичайно втомлений, вона важко дихала.

— Вітаю, міз Альворсон. Давайте я за вас візок покочу.

— То добре було б, — сказала вона з усмішкою. — У нас п'ятеро новеньких на підході, двоє — цього вечора, троє — завтра, і мені треба приготувати їм кімнати. Оно вони, далі коридором.

Морін указала в протилежному напрямку від кімнати відпочинку і дитячого майданчика.

Люк повільно штовхав візочок, бо Морін повільно йшла.

— Ви, мабуть, не в курсі, як мені заробити жетонів, а, міз Альворсон? Мені один потрібен, щоб розлочити комп'ютер у себе в кімнаті.

— А ти зможеш застелити ліжко, якщо я стоятиму поруч і даватиму вказівки?

— Звісно. Я вдома сам ліжко застеляю.

— А «лікарняні кутики» робити вмієш?

— Ну... ні.

— То байдуже, я тобі покажу. Застелиш мені п'ять ліжок, і я дам тобі три жетони. Це все, що є в мене в кишені. Багато мені не видають.

— Було б класно.

— Гаразд, тільки годі називати мене міз Альворсон. Давай Морін або просто Мо. Так само як інші дітлахи.

— Без питань, — сказав Люк.

Вони минули прибудову з ліфтом і вийшли в дальній коридор. Стіни також були завішені мотиваційними плакатами. Ще там стояв автомат із льодом, як у готельних коридорах, і працював він начебто без жетонів. Щойно його минувши, Морін поклала долоню на Люкову руку. Він покинув штовхати візочок і запитально на неї глянув.

Жінка заговорила — трохи голосніше за звичайний шепіт:

— Бачу, тебе чипували, але жетонів ти не отримав.

— Ну...

— Розповідай, тільки тихіше. У Передній половині є кілька місць, де ці клятві мікрофони не ловлять звук, так звані мертві зони, і я знаю їх усі. Одна така — тут, біля автомата з льодом.

— Окей...

— Хто тобі ставив чип і залишив відмітину на щоці? Тоні?

Люкові запекло в очах, і він не зовсім довіряв своєму голосу, безпечне те місце чи ні. Просто кивнув.

— Це один із тутешніх поганців, — сказала Морін. — Зік — другий. І Гледіс теж, хоч вона і часто всміхається. Тут працює багато людей, які полюбляють шпигати дітей, але ці троє найгірші.

— Тоні дав мені ляща, — прошепотів Люк. — Потужного.

Морін скуйовдила йому волосся. Так жіночки полюбляють робити немовлятам чи малим дітям, але Люк був не проти. Його торкнулися з добротою, і зараз це мало велике значення. Зараз цей жест був для нього всім.

— Роби як він каже, — мовила Морін. — Не сперечайся з ним, така тобі порада. Тут є з ким посперечатися, можна навіть сперечатися з місіс Сігсбі, хоч і собі не на користь, але Тоні й Зік — це два поганючі джмелі. І Гледіс теж. Вони вміють *жалити*.

Морін рушила далі коридором, але Люк схопив її за рукав коричневої уніформи і потягнув назад, у безпечну зону.

— Мені здається, що Нікі вдарив цього Тоні, — прошепотів він. — Бо в нього був поріз, і око трохи заплигло.

Морін усміхнулася, показавши зуби, що давно вже вимагали візиту до стоматолога.

— Молодець Нікі, — сказала вона. — Тоні, мабуть, відплатив йому стократ, та все одно... молодець. А тепер ходімо. З твоєю допомогою ми швиденько ці кімнати приготуємо, і оком не змигнеш.

У першій кімнаті, в яку вони навідалися, висіли постери Томмі Піклза і Зуко, персонажів дитячого каналу «Нікелоден», а на столі стояли солдатики «Джі-Ай Джо». Люк упізнав кількох, бо сам не так давно пройшов крізь фазу іграшок «Джі-Ай Джо». На стінах були яскраві шпалери з веселими клоунами, що тримали в руках повітряні кульки.

— А щоб мене, — сказав Люк. — Це ж кімната малюка.

Морін із подивом глянула на хлопця, наче хотіла сказати: «Та ти й сам не Мафусаїл». Але промовила:

— Правильно. Його звати Ейвері Діксон, і, якщо вірити моєму розпису, йому десять років. Нумо до роботи. Можу поспорити, що

більше одного разу мені показувати не доведеться. Ти, здається, все з першого разу переймаєш.

10

Повернувшись до себе в кімнату, Люк підніс один жетон до камери ноутбука. Від цього він почувався трохи дурнувато, але комп'ютер одразу завантажився, показавши спершу синій екран із повідомленням: «ВІТАЄМО, ДОННО!» Люк насупився, потім злегка всміхнувся. Колись, іще до його приїзду, цей комп'ютер належав (чи був виданий у тимчасове користування) якійсь дівчині на ім'я Донна. І вітальне повідомлення на екрані не встигли змінити. Хтось помилився. Невелика помилка, та ось вона сталась, тож можуть бути й інші.

Вітання зникло, і з'явилася стандартна заставка на робочому столі: безлюдний пляж під вечірньою загравою. Інформаційна панель знизу екрана була така сама, як на домашньому комп'ютері Люка, хіба що з однією показною (а це вже було не дивно) відмінністю: ніякої маленької іконки з поштовою маркою. Проте були дві інші, з символами інтернет-провайдерів. Люк здивувався, але це був приємний сюрприз. Він запустив браузер «Firefox» і набрав «AOL вхід». Повернувся синій екран, цього разу в центрі блимало червоне коло. Лагідний комп'ютерний голос промовив: «Вибач, Дейве, на жаль, я не можу цього зробити».

На мить Люку здалося, що це ще одна помилка (спершу Донна, потім Дейв), аж тоді він збагнув, що це голос бортового комп'ютера ЕАЛ 9000 з «Космічної одісеї 2001». Не ляп, а просто жарт від кіномана, і за цих обставин він був смішний, що гумові милиці.

Люк забив у пошук «Герберт Елліс» і знов натрапив на ЕАЛ. Поміркувавши, він заугливів театр «Орфей» на Геннепін-авеню, але не тому, що збирався на виставу (принаймні в найближчому майбутньому), а тому, що треба було дізнатися, до якої інформації в нього *взагалі* є доступ. Хоч щось мало ж бути, інакше навіщо тоді пускати його в інтернет?

Сайт «Орфа» (як називали цей театр батьки Люка) виявився одним з дозволених ресурсів для «гостей» Інституту. Люка сповістили, що в репертуар повертається «Гамільтон» («на прохання публіки!»), а наступного місяця з'явиться Петтон Освальт («ви луснете від сміху!»). Потім він спробував зауглити Бродерікську школу і без

проблем зайшов на офіційний сайт. Знайшов містера Грієра, свого профконсультанта, і знов зустрівся з ЕАЛ. Люк починав розуміти екранний розпач доктора Девіда Боумена.

Люк хотів був закрити браузер, а тоді передумав і забив у рядок пошуку «Поліція штату Мейн». Палець завис над клавішею введення, мало не натиснув, та потім відсунувся. Прозвучало б чергове беззмістовне вибачення ЕАЛ, але Люк сумнівався, що на цьому б усе закінчилося. Імовірно, на одному з підземних поверхів увімкнулася б сигналізація. І не імовірно, а точно. *Вони* можуть забути змінити ім'я дитини в привітальній фразі комп'ютера, але не забудуть зазирнути в додаток, що сигналізуватиме про спробу дитини вийти на зв'язок із правоохоронними органами. І по цьому буде покарання. Мабуть, гірше за звичайний ляпас. І від комп'ютера, який колись належав дівчині на ім'я Донна, не буде ніякої користі.

Люк відкинувся на спинку стільця і схрестив руки на своїх вузьких грудях. Згадав про Морін і про те, як жінка по-дружньому скуйовдила йому волосся. Лиш маленький, побіжний жест доброти, але він (разом із кількома жетонами) трохи притлумив страждання від ляпаса Тоні. Що там казала Каліша, що в жінки боргів на сорок тисяч доларів? Мабуть, удвічі більше.

Почасти через дружній жест Морін, почасти щоб просто якось згаяти час, Люк загуглив «я в боргах допомога». Комп'ютер миттєво надав йому доступ до найрізноманітнішої інформації на цю тему, включно з низкою компаній, які запевняли, що позбутися цих прикрих боргів — справа щонайпростіша, і загнаним боржникам тільки й треба, що зробити єдиний телефонний дзвінок. Щодо цього Люк мав сумніви, але знав, що деякі люди сумніватися не будуть. Саме так вони й потрапляють у скруту.

Але, якщо вірити Каліші, Морін Альворсон не належала до їхнього числа. Ша казала, що це чоловік Морін вліз у величезні борги, а тоді накивав п'ятами. Може, правда, може, ні, але в будь-якому разі є багато способів цю проблему розв'язати. Так завжди було, просто треба ці способи знайти — у цьому й полягає процес пошуку і дослідження. Зрештою зиск із цього комп'ютера таки буде.

Люк обрав ресурс, що видавався найбільш надійним, і невдовзі вже з головою поринув у питання боргів і відплат. Ним опанувала стара спрага до знань. Бажання дізнатися щось нове. Виокремити

й зрозуміти ключові питання. Як і зазвичай, один факт виводив до ще трьох (а то й шістьох чи дванадцятьох), і зрештою почала вимальовуватися цілісна картина. Щось на кшталт ландшафтно́ї карти. Найцікавіша інформація (наріжний камінь, до якого прилягають усі інші) виявилася простою, але приголомшливою (принаймні з точки зору Люка). Борг — це *товар*. Його можна продавати і купувати, і в певний момент він навіть опинився в основі економіки не лише Сполучених Штатів, а й цілого світу. І при цьому його насправді не існує. Це не якась матеріальна річ, як-от газ, золото чи діаманти, це лиш ідея. Обіцянка відплати.

Пролунав сигнал месенджера, і Люк затрусив головою, наче виринув із надміру реалістичного сну. За годинником комп'ютера була майже п'ята вечора. Люк клікнув на іконці з хмаркою, що майоріла внизу екрана, і прочитав:

Micic Cігсбі: Привіт, Люку, я керую цим закладом, і мені б хотілося з тобою зустрітись.

Люк поміркував, а тоді надрукував:

Люк: А в мене є вибір?

Відповідь не забарилась:

Micic Cігсбі: Ні. ☐

— Засунь цей смайлик собі в...

У двері постукали. Люк пішов відчиняти, очікуючи побачити Гледіс, але цього разу прийшов Хадад — один із тих двох чоловіків у ліфті.

— Не хочеш прогулятися, здорованню?

Люк зітхнув.

— Секунду. Я тільки кросівки взую.

— Нема питань.

Хадад провів його повз ліфт до дверей і відімкнув їх електронною карткою. Відмахуючись від комашні, вони подолали невелику відстань до адміністративної будівлі.

11

Місіс Сігсбі нагадала Люкові старшу сестру його батька. Як і тітка Рода, ця жінка була худюща, з легким натяком на стегна і груди. Тільки в тітки Роди навколо рота були зморшки від усмішок, а в очах — завжди тепло. Вона любила обійматися. Люк подумав, що годі

сподіватися на обійми від жінки, яка стояла зараз біля свого письмового столу, в костюмі сливового кольору і з такими ж підборами. Посмішки, мабуть, з'являться, та вони будуть еквівалентом тридоларової купюри. У погляді місіс Сігсбі читалося ретельне оцінювання — і нічого більше. Нічого взагалі.

— Дякую, Хададе. Далі я сама.

Санітар (Люк вирішив, що саме ним працює Хадад) ввічливо кивнув і вийшов із кабінету.

— Почнемо з очевидного, — сказала вона. — Ми сам на сам. Невдовзі після прибуття новачків я проводжу з кожним сам на сам приблизно десять хвилин. Дехто, розгублений і розлючений, намагається на мене напасти. Я зла на них за це не тримаю. Чого б, заради всього святого? Нашим найстаршим пожильцям максимум шістнадцять, а середній вік становить одинадцять з половиною років. Діти, інакше кажучи, а в дітей у більшості випадків слабкий контроль імпульсивності. Цю агресивну поведінку я сприймаю як можливість для навчання... і я їх навчаю. Тебе, Люку, теж треба буде вчити?

— Контролю імпульсивності — ні, — відповів Люк.

Він замислився, чи був Нікі серед тих, хто спробував підняти руку на цю охайну маленьку жіночку. Може, треба потім спитати.

— Добре. Прошу сідати.

Люк вмотивувався на стілець перед її робочим столом, похилився вперед і міцно стис руки між колінами. Місіс Сігсбі сіла навпроти, з поглядом директорки, яка не стане терпіти жодних викрутасів. Яка дуже жорстко розбирається з викрутасами. Люк іще ніколи не зустрічав безжальних дорослих, але вирішив, що одна така зараз сидить перед ним. Жаска думка, і першим порухом було відкинути її як дурницю. Люк заглушив це поривання. Краще повірити в те, що він просто жив у тепличних умовах. Краще — безпечніше — вважати цю жінку тою, за кого він її брав, якщо і доки не з'ясується протилежне. Ситуація кепська, хоч із цього приводу сумнівів нема. І найгірша помилка, якої він зараз може припуститися, — це дурити себе самого.

— Ти вже заприятелював із дітьми, Люку. Це добре, хороший початок. Під час твого перебування в Передній половині ти познайомишся і з іншими дітьми. Двоє, хлопчик на ім'я Ейвері Діксон і дівчинка на ім'я Гелен Сімміз, щойно до нас прибули. Наразі вони сплять, але вже незабаром ви зустрінетесь, може, з Гелен — іще до

відбою о десятій вечора. Ейвері, певно, проспить цілу ніч. Він молодший, тому, коли прокинеться, перебуватиме в нестабільному емоційному стані. Сподіваюся, ти візьмеш його під крило, бо певна, що так само вчинять Каліша, Айріс і Джордж. Може, навіть Нік, хоч ніхто не може передбачити його реакцію. Включно з самим Ніком, гадаю. Допоможеш Ейвері акліматизуватися в новій ситуації — заробиш жетони. Як тобі вже відомо, вони є основним способом розрахунку тут, в Інституті. Тобі вирішувати, але ми за тобою наглядаємо.

«Це я знаю, — подумав Люк. — І слухаєте. Окрім як у тих кількох місцях, де вам не чутно. Якщо припустити, що Морін права».

— Друзі вже поділилися з тобою певною інформацією, і деякі відомості правдиві, а деякі надзвичайно далекі від правди. Зараз я тобі скажу цілковиту правду, тож слухай уважно. — Вона нахилилася вперед, виклала руки перед собою на стіл і зазирнула просто в очі Люку. — Готовий мене слухати, Люку? Бо я, як то кажуть, двічі не пережовую.

— Так.

— «Так» що? — grimнула вона, хоч обличчя лишалося абсолютно спокійним.

— Готовий слухати. Обернувся в увагу.

— Чудово. Деякий час ти поживеш у Передній половині. Може, десять днів, може, два тижні, може, цілий місяць, хоча дуже рідко наші призовники лишаються там аж на стільки.

— Призовники? Хочете сказати, мене мобілізували?

Вона коротко кивнула.

— Саме так. Іде війна, Люку, і тебе призвали послужити своїй країні.

— Чому? Тому що я вряди-годи можу, не торкаючись, посунути склянку чи книжку? Це дур...

— *Стули рота!*

Шокований майже так само, як після того розгонистого ляпаса Тоні, Люк стулив.

— Коли я говорю, ти слухаєш. І не перебиваєш. Ясно?

Не довіряючи власному голосу, Люк тільки кивнув.

— Тривають перегони, тільки не військових, а ментальних здібностей, і якщо ми програємо, наслідки будуть не просто жахливі,

а катастрофічні. Хоча тобі всього дванадцять, ти став солдатом у цій неоголошеній війні. Те саме стосується Каліші й решти. Чи це тобі до вподоби? Звісно, ні. Призовникам це ніколи не до вподоби, тож призовників інколи доводиться вчити, що непослух матиме свої наслідки. Гадаю, тобі вже дали один урок із цього приводу. Якщо ти такий розумний, як це написано у тебе в досьє, то другий, може, і не знадобиться. Але якщо знадобиться, ти його отримаєш. Ти тут не в себе вдома. І не в себе в школі. Тут тобі не стануть задавати більше домашньої роботи, чи викликати в кабінет до директора, чи лишати після занять. Тут тебе *каратимуть*. Ясно?

— Так.

Хорошим хлопчикам і дівчаткам — жетони, поганим — удари. Чи щось гірше. Моторошне, але просте правило.

— Тобі зроблять низку ін'єкцій. З тобою проведуть низку тестів. Слідкуватимуть за твоїм фізичним і психічним станом. Зрештою потрапиш до, як ми її тут називаємо, Задньої половини, і там тобі даватимуть певні завдання. Твоє перебування в Задній половині може тривати, наприклад, пів року, хоч у середньому воно становить усього шість тижнів. Потім тобі зітруть спогади про це місце, і ти повернешся додому, до батьків.

— Вони живі? Мої батьки живі?

Місіс Сігсбі засміялась, і сміх прозвучав несподівано весело.

— Звісно, що живі. Ми не вбивці, Люку.

— Тоді я хочу з ними поговорити. Дозвольте з ними поговорити, і я зроблю все, що ви скажете.

Слова зірвалися з язика, перш ніж Люк усвідомив поспішність такої обіцянки.

— Ні, Люку. Ми так і не досягли порозуміння. — Вона відкинулася назад. Руки знову випросталися по столу. — Це не перемовини. Ти робитимеш усе, що ми скажемо, так чи інакше. Повір мені на слові й позбав себе зайвого болю. Під час перебування в Інституті ти не матимеш жодного зв'язку із зовнішнім світом, включаючи твоїх батьків. Ти виконуватимеш усі накази. Ти підкорятимешся всім правилам. Проте скоро ти побачиш, що, за деякими винятками, ці накази зовсім не важкі, а правила — не складні. Час минатиме швидко, і коли ти від нас підеш, то прокинешся у себе в кімнаті, наче цього всього ніколи не було. Найсумніше те — принаймні я так вважаю, —

що ти навіть не здогадуватимешся, що мав велику честь послужити своїй країні.

— Не розумію, як це можливо, — сказав Люк.

Він звертався радше не до жінки, а до себе. Так траплялося щоразу, коли якесь питання (задача з фізики, картина Мане, короткочасні й довгострокові боргові зобов'язання) поглинало всю його увагу.

— Мене стільки людей знає. Зі школи... люди, з якими працюють мої батьки... друзі... ви ж не зможете їм спогади стерти.

Місіс Сігсбі не засміялася, проте всміхнулася.

— Ти б дуже здивувався, якби дізнався, що можемо. Розмову закінчено.

Вона підвелася, обійшла стіл і простягнула руку.

— Рада була з тобою познайомитися.

Люк також підвівся, але руки не простягнув.

— Потисни мені руку, Люку.

Щось у глибині Люка хотіло підкоритися, старі звички важко побороти, проте він так і не поворухнув рукою.

— Потисни, бо пошкодуєш. Я не повторюватиму.

Люк побачив, що свою обіцянку вона неодмінно виконає, і потис їй руку. Вона не відпустила одразу. Хоч і не давила, було ясно, що рука в неї сильна. Сігсбі дивилася просто йому в очі.

— Може, ще побачимось, але сподіваюся, що це був твій, як то кажуть, перший і останній візит до мого кабінету. Якщо тебе знову сюди викличуть, то розмова буде вже не такою приємною. Зрозумів?

— Так.

— Добре. Я знаю, в тебе зараз важкий період, але роби так, як тобі кажуть, і вийдеш звідси цілим і неушкодженим. Повір мені. А тепер іди.

Люк пішов, знову почувуючись хлопчиськом уві сні або ж Алісою в кролячій норі. Хадад гомонів із чи то секретаркою, чи то асистенткою місіс Сігсбі, хто там вона така, і чекав на Люка.

— Я проведу тебе назад у кімнату. Тримайся біля мене, так? І не думай бігти до дерев.

Вони вийшли надвір і рушили до житлового комплексу, аж раптом Люк зупинився — його накрила хвиля запаморочення.

— Чекайте, — сказав він. — Заждіть.

Він нахилився, обхопив коліна руками. На мить перед очима замайорів рій кольорових вогників.

— Зараз знепритомнієш? — спитав Хадад. — Як гадаєш?

— Ні, — відповів Люк, — але дайте мені пару секунд.

— Звісно. Тобі ж робили укол, так?

— Так.

Хадад кивнув.

— На деяких дітей так і діє. Запізнена реакція.

Люк вирішив, що зараз його питатимуть щодо цяток чи кіл, але Хадад просто чекав, насвистуючи крізь зуби і відганяючи від себе хмарини мокреців.

Люк пригадав холодні сірі очі місіс Сігсбі, її безапеляційну відмову розповідати, як таке місце може існувати без певної форми — як це правильно сказати? — мовчазної згоди уряду? Таке враження, що місіс Сігсбі хотіла, щоб Люк сам здогадався.

«Роби так, як тобі кажуть, і вийдеш звідси цілим і неушкодженим. Повір мені».

Люку було всього дванадцять, і він розумів, що його життєвий досвід досить обмежений, але в одному він був певен: коли хтось каже «повір мені», то зазвичай бреше в очі.

— Тобі вже краще? Можеш іти, синку?

— Так. — Люк випростався. — Тільки я вам не син.

Хадад вишкірився, зблиснувши золотим зубом.

— Поки — син. Ти син Інституту, Люку. Тому розслабся і починай звикати.

12

Щойно вони зайшли в житловий блок, Хадад викликав ліфт, сказав: «Бувай, крокодиле!» — і ступив у кабінку. Люк попрямував до себе в кімнату, та побачив Нікі Вілгольма, який сидів на підлозі перед автоматом із льодом і їв шоколадні цукерки з арахісовим маслом. У Нікі над головою висів плакат із двома мультяшними бурундуками, що в них з усміхнених ротів виривалися хмаринки зі словами. У лівій було написано: «Живи життям, яке любиш!», а в правій: «Люби життя, яким живеш!» Люк спантеличено витріщився на плакат.

— Як схарактеризувати подібний постер, що висить у подібному місці, розумнику? — спитав Нікі. — Іронія, сарказм чи лайно собаче?

— Усе разом, — відповів Люк і присів поруч із Нікі.

Той простягнув йому упаковку «Різ».

— Хочеш другу?

Люк хотів. Він подякував, вийняв цукерку з гофрованої обгортки і з'їв її за три швидкі укуси. Нікі здивовано за ним спостерігав.

— Тобі зробили перший укол, так? Від них дико хочеться солодкого. На вечерю ти, певно, багато не з'їси, але десерт вмелеш. Неодмінно. Кіл ще не бачив?

— Ні.

Тут Люк згадав, як похилився і схопився за коліна, чекаючи, поки минеться запаморочення.

— Хоча може. Що воно таке?

— Лаборанти називають їх «вогниками Штазі». Це частина підготовки. Мені робили мало уколів, і тестів майже не проводили, бо я ТК-поз. Так само як Джордж, а Каліша — ТП-поз. Якщо ти середняк, то тобі більше всього дістається. Ну, середняками нас усіх назвати важко, інакше нас би тут не було, але ти розумієш, про що я.

— Вони хочуть посилити наші здібності?

Нікі стенив плечима.

— До чого нас готують?

— До того, що відбувається в Задній половині. Як пройшла зустріч зі стервоматкою? Штовхнула тобі промову про служіння країні?

— Вона сказала, що мене мобілізували. А мені це більше нагадує примусове «гуртове» вербування. Ще в сімнадцятому і вісімнадцятому століттях, коли капітанам бракувало матросів на кораблях...

— Я знаю, що таке примусове вербування, Люкі. Я, до твого відома, теж учився в школі. І ти не помиляєшся. — Нікі підвівся. — Вставай, ходімо на майданчик. Даси мені ще один урок із шахів.

— Мені, мабуть, хочеться просто полежати, — відповів Люк.

— А ти справді блідий на лице. Але ж цукерка допомогла, так? Зізнайся.

— Так, — погодився Люк. — Що ти зробив, щоб отримати жетон?

— Нічого. Морін мені його підсунула перед тим, як іти зі зміни. Каліша права щодо неї, — знехотя промовив Нікі. — Якщо в цьому палаці срані і є хороша людина, то це Морін.

Вони підійшли до дверей у Люкову кімнату. Нікі підняв кулак, і Люк стукнув об нього своїм кулаком.

— Побачимося, коли пролунає тень-теленя, розумако. А поки — не вішай кирпичу.

Морін і Ейвері

1

Люк запав у сон, сповнений неприємних уривчастих видінь, і прокинувся лише тоді, як пролунав тень-телен до вечері. Він був радий цьому передзвону. Нікі таки помилився — Люкові хотілося їсти, і він зголоднів за товариством так само, як і за їжею. Однак він зупинився в буфеті перевірити, чи діти не забивали йому баки. Як виявилось, не забивали. Біля автомата зі снеками стояв іще один — вінтажний і доверху забитий сигаретами. Згори на підсвіченому квадраті виднілися чоловік і жінка у вишуканій сукні, вони курили на балконі і сміялися. Поруч був іще один автомат на жетонах — з алкогольними напоями в маленьких пляшечках, що їх деякі схильні до пиятики учні Брода називали «рейсовими ковточками». Пачку сигарет можна було дістати за шість жетонів, пляшечку «Чорничного вина Леру» — за п'ять. У протилежному кінці кімнати стояв яскраво-червоний холодильник із колою.

Раптом Люка обхопили ззаду чийсь руки і здійняли в повітря. Люк заверещав від несподіванки, і на вухо йому загоготів Нікі.

— Як напудиш у штанці, то встанеш уранці і пустишся в танці!

— Пусти мене!

Натомість Нікі взявся гойдати його з боку в бік.

— Люкі-тідді-укі-делі-Люкі! Дрібноногий, куцоногий, кривоногий Люкі!

Він поставив Люка на підлогу, крутнув, підняв йому руки й схопився вихляти стегнами під музак, що линув із колонок під стелею. У Нікі за спиною стояли Каліша і Айріс та споглядали ці викрутаси з виразом «хлопці не дорослішають».

— Хочеш позмагатися, Люкі? Дрібноногий, куцоногий, кривоногий Люкі?

— Засунь свого носа мені в дупу і позмагайся за повітря, — відповів Люк і засміявся.

До Нікі пасувало одне слово (байдуже, в якому гуморі він був — поганому чи хорошому): «живчик».

— Крутий дотеп, — сказав Джордж, втиснувшись між двома дівчатами. — Я його на потім припасу.

— Тільки не забудь вказати автора, — мовив Люк.

Нікі облишив танці.

— З голоду вмираю, мій милий Юраю. Ходімо їсти.

Люк прочинив холодильник із колою.

— Я так розумію, безалкогольні напої тут безкоштовні. Платити треба тільки за бухло, цигарки та снеки.

— Ти все правильно розумієш, — сказала Каліша.

— І, е-е-е...

Люк указав на автомат зі снеками. Більшість можна було купити всього за один жетон, але Елліс тицяв у товар за шість.

— Це...

— Цікавишся, чи брауні «Веселий хлопчисько» — це те, про що ти подумав? — спитала Айріс. — Я сама не пробувала, але впевнена майже на всі сто.

— Атож, — відгукнувся Джордж. — Я свій кайф отримав, а на додачу — ще й висипку. У мене алергія. Ходімо вже їсти.

Вони всілися за один стіл. Замість НОРМИ тепер була ШЕРРІ. Люк замовив паніровані гриби, котлету з салатом і щось таке під псевдонімом «Ванільне крем-брюле». Може, в цьому химерному Дивокраї таки водилися розумні люди (місіс Сігсбі аж ніяк не скидалась на дурепу), але меню складали точно не вони. Чи це в Люка так проявлявся інтелектуальний снобізм?

Він вирішив, що йому насправді байдуже.

Діти трохи погомоніли про свої школи, куди вони ходили ще за нормального життя — звичайні школи, наскільки зрозумів Люк, жодних спеціальних закладів для надміру розумних дітей. Також обговорили улюблені телепередачі й кіно. І все було добре, доки Айріс не підвела руку, щоб змахнути з ластатої щоки сльозу, і тоді Люк збагнув, що вона плаче. Не сильно, лиш трошки, але так, сльози були справжні.

— Уколів сьогодні не отримала, зате мені зміряли цю кляту температуру в дупі, — сказала вона, а коли побачила зачудований погляд Люка, то всміхнулася, від чого щокою скотилася ще одна сльозинка. — Нам ставлять ректальні градусники.

Решта закивали.

— Уявлення не маю чому, — сказав Джордж, — але це принизливо.
— Це дев'ятнадцяте століття, — сказала Каліша. — Певно, у них є на те причини, але...

Вона знизала плечима.

— Хто хоче кави? — спитав Нік. — Я принесу, якщо...

— Агов.

Це пролунало від дверей. Вони озирнулися і побачили дівчину в джинсах і топіку. Коротке волосся сторчма було пофарбоване в зелене з одного боку і в синьо-пурпурове — з другого. Попри цей панківський прикид, вона була схожа на казкове дитинча, що загубилося в лісі. Люк прикинув, що дівчина з ним приблизно одного віку.

— Де я? Хтось знає, що це за місце?

— Ходи сюди, сонце, — сказав Нікі й блимнув своєю запаморочливою усмішкою. — Тягни собі сідало. Скуштуй наїдків.

— Я не голодна, — відповіла новенька. — Одне мені скажіть — кому я маю відсмоктати, щоб звідси вибратись?

Так вони познайомилися з Гелен Сіммз.

2

Поївши, вони пішли на дитячий майданчик (Люк не проминув нагоди вимаститися антикомашином) і ввели Гелен у курс справ. Виявилось, що вона ТК і, як Джордж із Нікі, поз. Довела це, перекинувши на дошці кілька шахових фігур, що їх повиставляв там Нікі.

— І не просто поз, а *крутезний* поз, — сказав Джордж. — Дай-но я спробую.

Він примудрився перекинути пішака, чорний король трохи похитався — та й по всьому. Джордж відсунувся і шумно видихнув.

— Окей, Гелен, ти перемогла.

Люк спитав, чи вона переймається долею батьків.

— Не дуже. Батько в мене алкоголік. Мама з ним розлучилася, коли мені було шість, і вийшла заміж за, хто б міг подумати, ще одного алкоголіка. Тоді, мабуть, вирішила, що як не можеш їх подужати, то треба єднатися, тож тепер вона теж алкашка. Але я сумую за братом. Як гадаєте, з ним усе гаразд?

— Аякже, — без особливої впевненості мовила Айріс, попленталася до батута й стала стрибати.

Якби Люк узявся за такі фізичні вправи щойно після їжі, йому неодмінно зробилося б зле, але Айріс за вечерею майже нічого не їла.

— А тепер іще раз і по порядку, — сказала Гелен. — Ви не знаєте, навіщо нас тут зібрали, хіба що це якимось боком стосується наших паранормальних здібностей, з якими навіть конкурс «Америка має талант» не пройде.

— Ми б навіть на «Малих крутеликів» не потрапили, — сказав Джордж.

— З нами проводять усілякі тести, доки ми не побачимо цятки, але ніхто не знає навіщо.

— Точно, — сказала Каліша.

— Тоді нас переводять у те друге місце, Задню половину, але що там відбувається, невідомо.

— Ага, — сказав Нікі. — А ти в шахи грати вмієш чи тільки фігури перекидаєш?

Гелен пропустила його питання повз вуха.

— А коли роботу зроблено, то нам якимось фантастичним чином стирають пам'ять, і далі ми живемо-поживаємо й добра наживаємо.

— Так нам кажуть, — мовив Люк.

Гелен поміркувала, тоді сказала:

— Схоже на пекло якесь.

— Ну, — озвалася Каліша, — мабуть, саме тому Боженька дав нам винні коктейлі та брауні «Веселий хлопчисько».

З Люка було досить. Скоро він знову розплачеться — передчуття насувалося, мов грозова хмара. І плакати на людях нормально для Айріс, бо ж вона дівчина, але Люк мав власне уявлення (звісно, застаріле, та все одно потужне) про те, як мають поводитися хлопці. Коротко кажучи, як Нікі.

Люк повернувся до себе в кімнату, зачинив двері, влігся на ліжко і затулив рукою очі. Потім без жодної очевидної причини пригадав Річі Рокета в сріблястому костюмі космонавта, який танцював так само хвацько, як оце Нікі перед вечерею, і з ним танцювали малі діти, і вони сміялися, мов божевільні, і співали разом «Мамбо № 5». Наче з ними ніколи не станеться нічого поганого, наче все життя буде сповнене невинних веселощів.

І з'явилися сльози, бо Люк був розлючений і переляканий, але перш за все — бо він скучив за домівкою. Дотепер він навіть не розумів, що значить це словосполучення. Але тут був не літній табір і не похід. Це був кошмар, і Люкові хотілося одного — щоб він скінчився. Йому хотілося прокинутись. А оскільки прокинутися Люк не міг, то, поки худорляві груди здригалися від останніх схлипів, він заснув.

3

Знову кошмари.

Люк смикнувся і прокинувся від одного, в якому безголовий чорний пес ганявся за ним по алеї Диколіса. На одну чарівну коротку мить Люкові здалося, що це *все* був сон, і тепер він повернувся до своєї справжньої оселі. А тоді поглянув на піжаму, що була не його піжамою, і на те місце на стіні, де мало бути вікно. Люк сховався у туалет і потім, оскільки спати йому більше не хотілося, ввімкнув ноутбук. Подумав був, що для входу в систему йому знадобиться ще один жетон, але ні. Може, цикл триває добу, може, якщо пощастить, аж дві. Згідно з панеллю у верхній частині екрана, зараз було п'ятнадцять хвилин по третій ночі. Отже, до світанку ще далеко — ось що маєш, коли раннього вечора лягаєш трохи подрімати, а натомість засинаєш.

Люк хотів зайти на *Youtube* і подивитися старі мультики, наприклад про Поая, від якого вони з Рольфом незмінно качалися по підлозі з криками «Де мій шпинат?» або «Ак-ак-ак!». Але тоді Люкові спало на думку, що від цього він тільки більше сумуватиме за домівкою і взагалі роз'ятриться. То що робити? Лягати назад у ліжко, де він крутитиметься без сну до перших променів сонця? Чи бродити безлюдними коридорами? Сходити на дитячий майданчик? Можна було б, бо він пам'ятав, що казала Каліша — вихід на майданчик ніколи не замикають, але там буде надто моторошно.

— То чого б тобі не подумати, засранцю?

Люк промовив це тихо, та все одно підстрибнув від звуку власного голосу, навіть припідняв руку, щоб рота затулити. Він підвівся й почав колувати кімнатою — босі ноги ляпають по підлозі, кошлатяться холоші піжами. Хороше питання. Справді, чого ж він не думав? Хіба не думання найкраще йому вдається? Лукас Елліс, розумний хлопчик. Малий геній. Який любить моряка Поая, любить іграшку «Колл оф

дьюті», любить позакидати м'яч у кошик в себе на задвірку, ще й має непогане знання письмової французької, хоч йому досі потрібні субтитри, коли по «Нетфліксу» йдуть французькі фільми, бо там так швидко всі говорять, а ідіоми просто дивовижні. Наприклад, *boire comme un trou*. Навіщо «пити як діра», коли набагато логічніше «пити як риба»? Він може списати цілу дошку математичними рівняннями, може з пам'яті протурчати всі елементи періодичної таблиці, може перелічити всіх колишніх віце-президентів аж до часів Вашингтона, може дати розумне пояснення, чому розвинути швидкість світла неможливо, хіба що на кіноекрані.

То чого він тут сидить і тільки себе жаліє? Чим іще він *може* зайнятися?

Люк вирішив підійти до цього питання не з риторичної, а з практичної точки зору. Втекти звідси, певно, нереально, але як щодо набуття нових знань?

Люк забив у пошук «Нью-Йорк Таймс» і не здивувався, коли знов почув ЕАЛ 9000. Новини дітям в Інституті — зась! Тоді постало інше питання — чи можна якось обійти цю заборону? Чи існує якийсь чорний хід? Імовірно.

Подивимось, подумав Люк. Просто подивимось. Він запустив «Firefox» і набрав *#!/cloakofGriffin!#*.

Гріффін був Невидимцем Герберта Веллса, а цей сайт, про який Люк дізнався десь рік тому, був способом обійти батьківський контроль — не зовсім дарквеб, але щось типу того. Люк ним уже користувався, і не тому, що хотів зайти на порносайти з комп'ютерів Брода (хоч кілька разів вони з Рольфом саме цим і займалися) чи побачити, як стинають голови в ІДІЛ, а просто через те, що сама затія видавалася прикольною і простою, і Люку хотілося дізнатися, чи воно спрацює. Удома і в школі працювало, та чи вийде тут? Був тільки один спосіб перевірити, і Люк натиснув на клавішу введення.

Інститутський вай-фай трохи потовкся, він узагалі був нешвидкий, а потім, коли Люк уже вирішив, що справа марна, відкрив йому Гріффіна. Згори сторінки був Невидимець Веллса: голова обмотана бинтами, очі затуляють крутецькі чорні окуляри. Під ним стояло питання-привітання: «З ЯКОЇ МОВИ БАЖАЄТЕ ПЕРЕКЛАДАТИ?» Список був довгий, від ассирійської до зулу. Уся краса цього сайту полягала в тому, що байдуже, яку ти мову обереш, головне — що

зостанеться в історії пошуку. Колись давно на гуглі був доступний потаємний хід для обмину батьківського контролю, та мудреці з Маунтін-В'ю^[50] його прикрили. Звідси й сайт «Плащ Гріффіна».

Люк навгад обрав німецьку, і перед ним з'явилося віконце «ВВЕДІТЬ ПАРОЛЬ». Послугуючись своєю, як це називав його батько, химерною пам'яттю, Люк увів #x49gerl94GbL4. Комп'ютер ще трохи потовкся, а тоді оголосив, що «ПАРОЛЬ ПРИЙНЯТО».

Люк набрав «Нью-Йорк Таймс» і натиснув *enter*. Цього разу комп'ютер думав іще довше, але зрештою сайт «Таймс» завантажився. Сьогоднішній випуск, англійською мовою, проте з цього моменту і надалі в пошуковій історії ноутбука лишатиметься тільки низка німецьких слів і їхній англійський переклад. Може, невеличка, а може, і величезна перемога. Але наразі Люку було байдуже. Перемога — і цього достатньо.

Чи скоро його дозорці зрозуміють, що відбувається? Маскування історії пошуку нічого не варте, якщо вони моніторять його екран у реальному часі. Вони побачать газету і покладуть край його діяльності. Який там «Таймс» із заголовками про Трампа і Північну Корею! Поки Люка не вичислили, треба заходити на «Стар Триб» і шукати інформацію про батьків. Але Елліс не встиг, бо з коридору почувся крик:

— Допоможіть! Допоможіть! Допоможіть хто-небудь!
ДОПОМОЖІТЬ МЕНІ, Я ЗАГУБИВСЯ!

4

Крикуном виявився маленький хлопчик у піжамі з «Зоряними війнами». Він молотив у двері маленькими кулачками, руки здіймалися і опускалися, мов поршні. Десять років? На вигляд Ейвері Діксону було шість, максимум сім. Пах і одна холоша піжамних штанів намокли й прилипали до шкіри.

— Поможіть мені, Я ХОЧУ ДОДОМУ!

Люк розирнувся довкола, сподіваючись побачити одного, а може, й кількох працівників, які бігли б до малого, але в коридорі було порожньо. Пізніше він дізнається, що дитина, яка криком проситься додому, — це нормальне явище в Інституті. Але зараз Люкові просто хотілося, щоб він замовк. Ейвері панікував і заразом наганяв паніку на Люка.

Елліс підійшов до хлопчика, опустився на коліна і взяв його за плечі.

— Гей, гей. Не розкисай, малий.

Малий тим часом витріщився на Люка очима, навколо яких проступали білі кола, та Люк був не певен, чи хлопчик його бачить. Волосся в нього спітніло і стояло сторчма. Обличчя змокло від сліз, на верхній губі зблискувала свіжа шмаркля.

— Де мамця? Де татко?

Слово «татко» прозвучало як «ТА-А-А-АТКО», наче сирена повітряної тривоги завила. Малий почав тупцяти ногами. Вдарив кулаками по Люкових плечах. Люк його відпустив, підвівся і зробив крок назад, зачудовано спостерігаючи за тим, як малий упав на підлогу й забився в істериці.

Прочинилися двері навпроти плаката «ЩЕ ОДИН ДЕНЬ У РАЮ», і з них вигулькнула Каліша у футболці з кислотними спіралями й гігантських баскетбольних шортах. Вона підійшла до Люка, стала поруч і взялася споглядати новенького, уперши руки у свої майже неіснуючі стегна. Потім перевела погляд на Люка.

— Я за свій вік перебачила істерик, але пальму першості візьме саме ця.

Прочинилися ще одні двері, і в них з'явилася Гелен Сімміз, одягнена (якщо це можна так назвати) у піжаму, що її Люк знав під назвою «бейбідолл». От у Гелен стегна *були*, разом з іншим цікавим причандаллям.

— Запхай очі назад в очниці, Люку, — сказала Каліша, — і трохи допоможи. Цей малий так лізе мені в голову, що я зараз мігрень ухоплю.

Вона стала навколішки, потягнулася до дєрвіша, чиї слова тепер деградували в безсловесний вий, і відсахнулася, щойно кулак Ейвері поцілів їй у руку.

— Боже ж мій, давай якомсь разом. Хапай його за зап'ястки.

Люк також опустився на коліна, нерішуче спробував упіймати новенького за руку, теж відсахнувся, а тоді постановив, що не хоче справити враження слинька перед тою з'явою в рожевому. Він ухопив малого за лікті й притис йому руки до боків. Люк навіть відчував, як у хлоп'яти б'ється серце, як воно скаче втричі швидше за норму.

Каліша нахилилася над хлопчиком, обхопила йому долонями обличчя і зазирнула в очі. Малий припинив верещати. Тепер чувся

тільки звук його швидкого дихання. Він, мов зачарований, глянув на Калішу, і раптом Люк збагнув, що вона мала на увазі, коли казала, що він лізе їй у голову.

— Він ТП, так? Як ти.

Каліша кивнула.

— Тільки набагато сильніший за мене чи будь-якого іншого ТП, що перебули тут за мій час. Давай віднесемо його в мою кімнату.

— А мені можна з вами? — спитала Гелен.

— Як хочеш, золотце, — сказала Каліша. — Я певна, що Люкі в захваті від твого вигляду.

Гелен зашарілася.

— Мабуть, спершу перевдягнуся.

— Роби як знаєш, — мовила Каліша, а тоді звернулась до малого: — Як тебе звати?

— Ейвері. — Голос захрип від плачу й криків. — Ейвері Діксон.

— Я Каліша. Можеш звати мене Ша, як схочеш.

— Тільки не називай її молодчинкою, — додав Люк.

5

Кімната в Каліші виявилася такою дівчачою, що Люк навіть не очікував — враховуючи те, що дівчина полюбляла вставити міцне слівце. На ліжку лежало рожеве покривало, на подушках були мереживні тасьомки. А з комода на них спозирав Мартін Лютер Кінг у рамці.

Каліша помітила, що Люк дивиться на фотографію, і розсміялась.

— Нам намагаються зробити такі самі кімнати, як удома, але, мабуть, хтось там вирішив, що реальна фотка в мене на комоді — це трохи занадто, тож її поміняли.

— А хто в тебе там був?

— Елдрідж Клівер^[51]. Чув про нього?

— Звісно. «Душа в льодах». Не читав, але збирався.

Каліша підвела вгору брови.

— Чуваче, ти *стільки* втратив.

Досі шморгаючи носом, Ейвері поліз на ліжку, та Каліша його вхопила і відтягнула назад — лагідно, але твердо.

— Не-а, тільки не в мокрих штанцях.

Вона хотіла була їх стягнути, але Ейвері відступив і затулив долонями пах, мов захищався.

Каліша поглянула на Люка і стенула плечима. Люк так само стенув, а тоді сів навпочіпки перед Ейвері.

— Ти в якій кімнаті?

Ейвері тільки похитав головою.

— Ти двері лишив відчиненими?

Цього разу малий кивнув.

— Піду принесу тобі сухий одяг, — сказав Люк. — А ти побудеш тут із Калішею, окей?

Тепер хлопчик не кивав і не хитав головою. Він просто витріщився на Люка, знесилений і спантеличений, але хоч не витворяв більше ту повітряну сирену.

— Іди, — сказала Каліша. — Я, мабуть, зможу його заспокоїти.

У дверях з'явилася Гелен, тепер на ній були джинси, і вона застібала гудзики на светрі.

— Йому полегшало?

— Трохи, — відповів Люк.

Він помітив стежку з крапель, що вели в напрямку кімнати, де вони з Морін міняли простирадла.

— А тих двох хлопців і не видно, — сказала Гелен. — Певно, сплять як мертві.

— Так і є, — мовила Каліша. — Іди з Люком, новенька. У нас тут із Ейвері взаємне думковиявлення.

6

— Малого звати Ейвері Діксон, — сказав Люк, коли вони з Гелен Сіммз зупинилися в дверях до кімнати, розташованої одразу за автоматом із льодом. Автомат тихо сам до себе торохкотів. — Йому десять. І не скажеш, правда?

Гелен подивилася на нього широко розплющеними очима.

— То ти таки ТП?

— Ні. — Люк окинув оком плакат із Томмі Піклзом і солдатиків на столі. — Я тут був із Морін. Вона одна з покоївок. Допомагав їй ліжка застеляти. Окрім білизни, кімната для нього була повністю готова.

Гелен гмикнула.

— Так ось ти хто — мазунчик.

Люк пригадав, як Тоні зацідив йому ляща, і загадавсь, чи чекає невдовзі така сама доля і Гелен.

— Ні, але Морін не така, як інші. Вона відповідає добром на добро.

— І довго ти вже тут, Люку?

— Одразу перед тобою прибув.

— То звідки ти знаєш, хто хороший, а хто — ні?

— Морін нормальна, ось і все. Допоможи мені з одягом.

Гелен прихопила з комоду штани і труси (не оминувши нагоди полазити по інших шухлядах), і вони рушили назад до кімнати Каліші. Дорогою Гелен спитала, чи проходив Люк якісь тести, про які розповідав їй Джордж. Люк сказав, що ні, але показав їй чип у вусі.

— Не опирайся. Я опирався й отримав ляпаса.

Гелен завмерла.

— Та йди ти!

Люк повернув голову, щоб показати щоку, де й досі виднілися два бліді синці від пальців Тоні.

— Мене ніхто не лупитиме, — сказала Гелен. — Це теорія, яку не варто перевіряти на практиці. — Вона вихнула своєю двоколірною копицею. — Вуха в мене вже проколоті, тож мала біда.

Каліша сиділа в себе на ліжку, а поруч із нею — Ейвері, дупцею на згорнутих рушниках. Вона пригладжувала йому спітніле волосся. Малий дивився на неї замріяно, немов вона була принцесою Тіаною^[52]. Гелен кинула одяг Люкові. Він не очікував і впустив на підлогу труси зі Спайдерменом у різних динамічних позах.

— Нема в мене бажання дивитися на його дзюрку-цюцюрку. Підуй спати. Може, коли прокинусь, то опинюся в себе в кімнаті, своїй справжній кімнаті, і все це минеться, мов сон.

— Щастя тобі з цим, — сказала Каліша.

Гелен покрокувала геть. Люк підібрав труси Ейвері саме вчасно, щоб поглянути, як вона вихляє стегнами у вицвілих джинсах.

— Ням-ням, скажи? — рівним тоном мовила Каліша.

Люк передав їй одяг, відчуючи, як пашіють його щоки.

— Це так, але над особистісними якостями їй ще працювати й працювати.

Він сподівався, що насмішить Калішу, йому подобався її сміх, але дівчина зажурилася.

— Це місце виб'є з неї весь дур. Ще трохи, і вона тікатиме й здригатиметься щоразу, як бачитиме чоловіка в синій уніформі. Як і всі ми. Ейвері, тобі треба перевдягнутися, ось твої речі. Ми з Люком відвернемося.

Вони стали до малого спинами і крізь прочинені двері вступили погляди в плакат, що називав це місце раєм. Позаду чулися сопіння і шурхотіння. Зрештою Ейвері промовив:

— Я вдягнувся. Можете обертатися.

Вони обернулися.

— А тепер віднеси ці мокрі штанці від піжами у вбиральню, — сказала Каліша, — і повісь на краї ванни.

Він, не сперечаючись, виконав прохання, тоді почовгав назад.

— Я все зробив, Ша.

З його голосу випарувалася лють. Тепер він звучав утомлено і зніяковіло.

— Ото й добре. А тепер заліжай у ліжко. Лягай, уже можна.

Каліша сіла, вмостила ноги Ейвері собі на коліна, тоді похлопала долонькою біля себе. Люк присів і спитав у Ейвері, чи йому покращало.

— Мабуть, — відповів хлопчик.

— Не мабуть, а *точно*, — сказала Каліша і знову взялася гладити малому волосся.

Люк відчув (може, повна фігня, а може, ні), що між цими двома багато чого відбувалося. Такий собі внутрішній трафік.

— Давай уже, — сказала Каліша. — Розкажуй йому свій жарт, якщо так кортить, а потім спи, бляха.

— Ти сказала погане слово.

— Авжеж. Розповідай йому жарт.

Ейвері глянув на Люка.

— Окей. Ну, перший — під мостом без хвоста, другий — на мосту з хвостом, а третій — на кортанах. Хто це?

Люк подумав був сказати Ейвері, що в пристойному товаристві так людей не називають, але потім вирішив, що в Інституті про пристойне товариство можна навіть не заїкатися, тож просто сказав:

— Не знаю.

— Бик! Тямиш?

— Атож. Чому курча дорогу перейшло?

— Щоб потрапити на інший бік?

— Ні, бо дурне було. А тепер спи.

Ейвері почав іще щось казати, може, другий жарт пригадав, але Каліша його втихомирила. Вона безперестанку гладила його по голові. Губи беззвучно рухалися. Повіки в Ейвері обважніли. Очі почали заплющуватися, потім розчахнулись, потім знов заплющились і розчахнулись, цього разу вже повільніше. Тоді повіки опустилися і більше не піднімалися.

— Що ти йому зробила? — спитав Люк.

— Заспівала колискову, що колись співала мені мама. — Каліша говорила трохи голосніше за звичайний шепіт, та в інтонаціях усе одно читалися здивування і задоволення. — Я б у ноти не попала навіть упритул, але коли співаєш подумки, то мелодія, здається, вже не так важлива.

— У мене таке враження, що він не дуже обтяжений інтелектом.

Каліша глянула на Люка так, що в нього розпашілося обличчя, так само, як коли вона перехопила погляд на ноги Гелен і поглузувала з цього приводу.

— Тобі, мабуть, весь світ видається не обтяженим інтелектом.

— Ні, я не такий, — запротестував Люк. — Я просто хотів сказати, що...

— Розслабся. Я знаю, що ти хотів сказати, але йому не мізків бракує. Не зовсім. Бути таким потужним ТП, як він, певно, не дуже добре. Коли ти не знаєш, що думають люди, то тобі змалечку доводиться... гм-м-м...

— Розшифровувати сигнали?

— Ага, воно. Звичайні люди виживають за рахунок того, що вгадують емоції за виразом обличчя, оцінюють інтонації разом зі словами, які чують. Це наче нарощувати собі зуби, щоб жувати тверду їжу. А цей малий серунчик — як кроленятко Тампер з диснейвського мультику. Його зуби ні на що не годяться, окрім трави. Розумієш мене?

Люк сказав, що розуміє. Каліша зітхнула.

— Інститут — паскудне місце для Тампера, але, може, це не так уже й важливо, оскільки ми всі зрештою потрапимо в Задню половину.

— А наскільки він сильний ТП, наприклад, порівняно з тобою?

— Дофігіща сильний. Є така штука, що вони її вимірюють, МНФ. Якось піддивилася її в ноутбуці лікаря Гендрікса, і це має бути якийсь

крутий показник, може, найкрутіший з усіх. Ти в нас голова, то, може, знаєш, що воно означає?

Люк не знав, але мав намір дізнатися. Ну, якщо в нього спершу комп'ютер не заберуть.

— Що б воно не було, але в цього малого МНФ має просто зашкалювати. Я з ним розмовляла! Це була справжня телепатія!

— Але ж ти мала справу з іншими ТП, навіть якщо вони рідкісніші за ТК. Може, не в зовнішньому світі, але тут — так точно.

— Ти не розумієш. Певно, просто не можеш. Це наче слухати платівку на програвачі, коли гучність на мінімумі, або слухати, як хтось розмовляє у подвір'ї, коли ти сидиш на кухні і працює посудомийка. Інколи взагалі нічого не розібрати, наче ти не на ту хвилю налаштований. А цей випадок — реальна тема, мов у фантастичному кіно. Люку, ти мусиш піклуватися про нього, коли мене не буде. Бо він — що той клятий Тампер. Воно й не дивно, що малий поводить себе не на свій вік. Його життя ще не було.

Найбільше Люка вразила фраза «коли мене не буде».

— Ти... тобі хтось уже казав, що час іти в Задню половину? Може, Морін натякала?

— А в цьому нема потреби. Зі мною вчора жодних сраних тестів не проводили. І уколів теж не робили. Це знак. І Нік теж піде. Джордж і Айріс, мабуть, пробудуть трохи довше.

Вона ніжно обхопила рукою Люкову потилицю, від чого хлопець знову відчув той самий електричний імпульс.

— Я зараз хвилинку пограю роль сестри, Люку, твоєї старшої сестри, тож вислухай мене. Якщо в дівчинці-панкусі тобі подобається тільки те, як вона вихляє стегнами, то хай воно так і буде. Тут не варто сильно прив'язуватися до людей. Бо коли вони йдуть, з тобою пиздець що коїться, а йдуть усі. Але про цього малого піклуйся, поки буде змога. Коли я думаю, що Тоні, або Зік, або та сучка Вайнона можуть його вдарити, то мені аж плакати хочеться.

— Зроблю все, що зможу, — пообіцяв Люк, — але сподіваюся, що ти тут іще довго пробудеш. Бо я за тобою сумуватиму.

— Дякую, але це саме те, про що я тобі щойно казала.

Вони трохи посиділи мовчки. Люк розумів, що скоро йому доведеться піти, а не хотілося. Він був ще не готовий лишатися на самоті.

— Гадаю, я зможу допомогти Морін, — тихо, майже не рухаючи губами, мовив Люк. — З тими боргами по кредитках. Але мені треба буде з нею поговорити.

Зачувши це, Каліша розчохнула очі й усміхнулася.

— Справді? Було б класно. — Вона піднесла губи до його вуха, і тілом знову забігала мурашня. Люк боявся дивитися собі на руки, бо там могли повиступати сироти. — Тільки не барися. За день чи два в неї почнеться тижнева відпустка. — Тепер дівчина поклала руку, о Боже, Люкові на стегно, так високо, де його навіть мама вже не торкалася. — Але коли відпустка скінчиться, вона три тижні пробудедесь в іншому місці. Ти зустрічатимешся з нею в коридорах чи бачитимеш у підсобці, але й по всьому. Вона не хоче нічого пояснювати навіть у безпечних зонах, тож, певно, це вона йде працювати в Задню половину.

Каліша прибрала губи від вуха, а руку — зі стегна, і Люкові закортіло, аби дівчина схотіла поділитися з ним іще якимось секретом.

— Іди до себе, — сказала вона, і з маленького бісика в її очах Люк зрозумів, що Каліша знає, як на нього вплинули ці доторки. — Спробуй трохи покуняти.

7

Люк прокинувся від глибокого сну без сновидінь — у двері хтось стукав. Він сів на ліжку і здичавіло роззирнувся, гадаючи, чи не проспав школу.

Двері прочинилися, і на Люка глянуло усміхнене обличчя. Це була Гледіс, жінка, що водила його на чипування. Яка сказала Люку, що він тут на службі.

— Кукусі! — процвірінькала вона. — Вставай-прокидайся! Ти проспав сніданок, але я принесла тобі апельсинового соку. Дорогою поп'єш. Його щойно вичавили!

Люк помітив, що на його новому ноутбучі горить зелений вогник. Комп'ютер у режимі сну, але якби Гледіс зайшла і натиснула якусь клавішу подивитися, де він там лазить в інтернеті (а це не виключено), то побачила б Невидимця Герберта Веллса із забинтованою головою й у темних окулярах. Вона б не здогадалась, що воно таке, певно, вирішила б, що це якийсь сайт із наукової фантастики або містики. Але мала би про це прозвітувати. І якщо так, то звітувала б вона перед

працівником із вищою зарплатнею. Перед тим, хто мусить цікавитись такими речами.

— Можна мені хвилинку, щоб штани вдягнути?

— Тридцять секунд. Щоб сочок не нагрівся.

Гледіс пустотливо підморгнула і причинила двері.

Люк вискочив із ліжка, натягнув джинси, схопив футболку і вивів ноутбук з режиму сну, щоб подивитися, котра година. Із подивом він з'ясував, що вже дев'ята. На мить прикинув, чи нічого не підсипали в їжу, але якби так, то він би не прокинувся посеред ночі.

«Це все через шок, — вирішив Люк. — Мій мозок і досі намагається перетравити ситуацію — знайти їй пояснення».

Він вирубив комп'ютер, розуміючи, що будь-які зусилля приховати містера Гріффіна нічого не варті, якщо хтось відстежує його пошукову історію. А якщо відстежується екран комп'ютера, то вже й не секрет, що Люк знайшов спосіб потрапити на сайт «Нью-Йорк Таймс». Звісно, якщо мислити в такому ключі, то все видаватиметься марним. І, певно, саме цього й домагаються посіпаки місіс Сігсбі — щоб йому все здавалося марним. Йому та іншим ув'язненим тут дітлахам.

Але Люк розсудив, що якби про це хтось дізнався, то комп'ютер у нього вже забрали б. А якби моніторили екран, то вже помітили б, що в привітанні стоїть чуже ім'я.

Це все видавалося логічним, але може бути, що йому просто надають більше свободи, аби він сам себе загнав у глухий кут. Параноїдальні думки, проте сама ситуація параноїдальна.

Коли Гледіс знову відчинила двері, Люк уже сидів на ліжку й взував кросівки.

— Молодчинка! — вигукнула вона, наче Люк — трирічний хлопчик, який уперше зумів самотійно одягнутися.

Гледіс дедалі менше йому подобалась, але коли вона дала Люку склянку з апельсиновим соком, він враз її осушив.

8

Махнувши електронною карткою, Гледіс цього разу наказала ліфту везти їх на поверх «С».

— Ох який гарнющий день! — видала вона, коли кабіна почала опускатися.

Певно, це був її стандартний спосіб зав'язати бесіду. Люк глипнув на її руки.

— Бачу, ви носите обручку. У вас є діти, Гледіс?

Усмішка стала обережнішою.

— А цю таємницю я лишу між мною і собою.

— Мені просто цікаво, що якби були і якби їх тримали в такому місці, то як би вам велося?

— «Сі», — промовив м'який жіночий голос. — Поверх «Сі».

Уже без усмішки Гледіс вивела Люка з ліфта, стискаючи йому руку трохи міцніше, ніж вимагала ситуація.

— А ще мені цікаво, як ви сама з собою уживаєтесь. Та це, мабуть, надто особисте питання, так?

— Годі, Люку. Я тобі сік принесла. Хоч і не повинна була.

— А що б ви сказали своїм дітям, якби люди дізналися, що тут коїться? Якби, ну, це потрапило в новини? Як би ви їм пояснили?

Гледіс прискорила крок, мало не потягнула за собою Люка, але на обличчі її гніву не було. Якби був, то Елліс хоч би отримав сумнівне задоволення від знаття, що зачепив її за живе. Але ні. Цілковита відсутність емоцій. Наче обличчя в ляльки.

Вони зупинилися біля кабінету «С-17». Полиці там угинались від медичного і комп'ютерного обладнання. Ще було м'яке крісло, як у кінотеатрах, а позаду нього на сталевому стрижні височів якийсь апарат, схожий на проєктор. На бильцях крісла хоча б не було ременів.

На них чекав технік — «ЗІК», згідно з бейджиком на синій блузі. Це ім'я було знайоме Люку. Морін казала, що він один із поганців.

— Привіт, Люку! — сказав Зік. — Як ся маєш, тихо-мирно?

Не знаючи, як відповісти, Люк стенув плечима.

— Чи проблем із тобою не буде — ось на що я натякаю, соколику.

— Ні, проблем не буде.

— Радий чути.

Зік відкрив пляшку з синьою рідиною. Різко пахнуло спиртом, і Зік дістав термометр, що здавався принаймні у фут завдовжки. Авжеж, не фут, але...

— Скидай рейтузики й перехилийся через крісло, Люку. Руки спирай на сидіння.

— Тільки не...

«Тільки не в присутності Гледіс», — хотів сказати він, але двері кабінету «С-17» вже зачинились. Гледіс зникла. Може, щоб Люка зайве не стидати, але скоріше через те, що вже донесхочу наїлася його лайняних балачок. І від такої думки Люку стало б трохи веселіше, аби не той скляний стрижень, який уже дуже скоро, а в цьому хлопець був певен, досліджуватиме незвідані до того глибини його анатомії. Таким термометром хіба що коням міряти температуру.

— Тільки не що? — Зік махав градусником із боку в бік, мов мажоретка жезлом на параді. — Не цим? Вибач, молодчику, але саме цим і мірятиму. Наказ від керівництва, сам розумієш.

— А хіба термосмужкою не легше? — спитав Люк. — Я точно знаю, що в аптеці CVS їх можна по півтора бакса купити. А з дисконтною карткою — ще деш...

— Прибережи свої премудрості для друзів. Скидай рейтузи і до крісла, інакше я сам усе за тебе зроблю. І тобі це не сподобається.

Люк повільно підійшов до крісла, розстебнув джинси, опустив їх і перехилився.

— Оу-вау, а ось і повний місяць!

Зік зупинився перед Люком. В одній руці він тримав термометр, а в другій — банку з вазеліном. Занутив термометр у банку, дістав. З кінчика звисала грудка желевної маси. Люку це все нагадувало заключну фразу з якогось масного анекдоту.

— Бачиш? Мاستила вдосталь. Болю не відчуєш зовсім. Просто розслаб сіднички і пам'ятай, що поки не відчуєш на собі *обидві* мої руки, твоя тильна незайманість не втрачається.

Зік обійшов кругом Люка, який стояв, перехилившись через крісло, тримаючи руки на сидінні й випнувши дупу. Елліс чув запах власного поту, сильний і смердючий. Він спробував нагадати собі, що не йому першому припала в Інституті така процедура. Трохи допомогло... хоч насправді не дуже. Тут у кабінеті повно високотехнологічного обладнання, а цей чоловік збирався міряти температуру таким застарілим методом, що й складно уявити. Чому?

«Щоб мене зламати, — подумав Люк. — Щоб я стовідсотково усвідомив себе лабораторним щуром, а коли маєш справу з лабораторним щуром, то показники можна знімати такими застарілими способами, якими тобі заманеться». Може, їм тут навіть *не потрібна* його температура. Може, це вони таким чином кажуть:

«Якщо ми *оце* можемо тобі в дупу засунути, що туди можна засунути ще?» Відповідь: «Усе, що нам заманеться».

— Ждання просто вбиває, правда? — почувся голос із-за спини Люка.

Цей сучий син сміявся.

9

Після збезчещення термометром, що, як здавалось Люку, тривало нескінченно довго, Зік виміряв йому артеріальний тиск, почепив на палець монітор О2, виміряв вагу і зріст. Зазирнув Люкові в горло, в ніс. Мугикаючи, занотував результати обстеження. Тим часом до кабінету повернулася Гледіс, яка попивала каву з кухлика зі стокротками і всміхалася своєю нещирою усмішкою.

— Час для ін'єкції, Лючку-малючку, — сказав Зік. — Ти ж не чинитимеш мені прикрості?

Люк похитав головою. Йому зараз хотілося лише повернутися до себе в кімнату й стерти з дупи вазелін. Йому нічого було стидатися, та він стидався все одно. Мов його позбавили гідності.

Зік зробив йому укол. Цього разу жару не було. Цього разу не було нічого, крім несильного болю, що з'явився і зник.

Зік дивився на свій наручний годинник, рухав губами, відраховуючи секунди. Люк робив те саме, тільки губами не ворухив. Коли лік сягнув тридцяти, Зік опустив руку.

— Нудоти нема?

Люк похитав головою.

— У роті є металевий присмак?

Єдиний присмак у Люка в роті лишився ще від апельсинового соку.

— Ні.

— Окей, добре. А тепер дивися на стіну. Бачиш якісь цятки? Вони ще можуть бути більші, наче кола.

Люк похитав головою.

— Ти ж не брешеш мені, соколику?

— Не брешу. Ані цятки, ані кіл.

Зік кілька секунд вдивлявся йому в очі (Люк думав був спитати, чи він там цятки побачив, але стримався). Тоді лаборант виструнчився, напоказ поплескав у долоні, наче пил обтрушував, і звернувся до Гледіс:

— Можеш його забирати. Лікар Еванс чекатиме його сьогодні по обіді, для очного. — Він показав на проєкторний апарат. — На четверту.

Люк думав поцікавитись, що то за «очне» таке, але вирішив, що насправді йому байдуже. Він зголоднів — таке враження, що це відчуття не залежало від жодних процедур, яким його тут піддавали (принаймні поки що), але ще більше, ніж їсти, йому хотілося вимитися. Він почувався так — і найкраще тут пасував саме тюремний жаргон, — наче його опустили.

— То що, не все так погано, правда? — спитала його Гледіс, коли вони вже піднімалися в ліфті. — Багато галасу з нічого.

Люк хотів був поцікавитися, чи вона також сказала б «нічого», якби йшлося про її власну дупу. Нікі, певно, поцікавився б, але він не був Нікі.

Гледіс обдарувала його черговою нещирою усмішкою, яка жахала Люка дедалі більше.

— Ти вчишся поводитись пристойно, і це *чудово*. Ось тобі жетон. Хоча ні, ось тобі два. Я сьогодні щедро.

Люк узяв.

Пізніше, коли він, похиливши голову, стояв під душем і струмені води пробиралися між пасмами волосся, Люк розплакався. Принаймні в одному вони з Гелен були схожі — йому теж хотілося, щоб усе це виявилось сном. Він би все віддав, навіть свою душу, щоб знову прокинутися від сонячних променів на ліжку і відчутти запах смаженого бекону з кухні на першому поверсі. Сльози зрештою скінчилися, і Люк відчув щось нове поза смутком і втратою, щось вагоміше й твердіше. Мов кам'яне підґрунтя, якого він до цього моменту не знав. І від усвідомлення, що воно є, стало легше.

Це був не сон, це відбувалося насправді, і просто вибратися звідси вже здавалось недостатнім. Кам'яне підґрунтя жадало більшого. Воно хотіло викрити цю зграю покидьків, що крали й мучили дітей, — від місіс Сігсбі до Гледіс з її пластиковими посміхами і Зіка з його слизьким ректальним термометром. Хотіло обвалити Інститут їм на голови, як Самсон завалив храм Дагона на филистимлян. Люк розумів, що це лиш ненависницька неспроможна фантазія дванадцятирічного хлопця, та все одно цього прагнув, і якщо знайдеться спосіб втілення, він обов'язково ним скористається.

Як любив казати його батько, добре мати якусь ціль — це допомагає пережити складні часи.

10

Коли Люк дістався кафетерію, там уже було безлюдно. Тільки самотній прибиральник («ФРЕД», як було зазначено на бейджику) мив шваброю підлогу. Для ланчу ще було зарано, але на столі біля дверей стояла миска з фруктами — апельсини, яблука, виноград і пара бананів. Люк узяв яблуко, потім пішов до торговельного автомата і за один жетон купив пачку попкорну. Сніданок чемпіонів, подумалося йому. Мама від такого розсатаніла б.

Люк поніс їжу в кімнату відпочинку і визирнув у вікно на дитячий майданчик. Джордж і Айріс сиділи за столиком для пікніків і грали в шашки. Ейвері грався на батуті, стрибав невисоко та обережно. Нікі й Гелен ніде не було видно.

— Це, мабуть, найгірше поєднання інгредієнтів, що я бачила, — сказала Каліша.

Люк підстрибнув, кілька зерняток попкорну вилетіли з торбочки й упали на підлогу.

— А щоб тобі! Налякати людину до смерті — от розвага, правда?

— Вибач.

Каліша присіла, підбрала розсипаний попкорн і кинула собі в рота.

— З підлоги? — спитав Люк. — Повірити не можу, що ти це зробила.

— Правило п'яти секунд.

— Згідно з Національною службою охорони здоров'я, тою, що в Англії, правило п'яти секунд — це міф. Сон рябої кобили.

— Що, в обов'язки генія входить руйнування ілюзій?

— Ні, я просто...

Каліша всміхнулась і підвелась.

— То я жартую з тебе, Люку. Вітрувата дівчина з тебе жартує. Втямив?

— Так.

— Ректальний градусник мав?

— Так. І давай про це не будемо.

— Домовились. Хочеш пограти в крибедж^[53] до ланчу? Якщо не знаєш правил, я тебе навчу.

— Знаю, але не хочу. Мабуть, я трохи побуду в себе в кімнаті.

— Міркуватимеш над ситуацією?

— Щось типу того. Побачимось за ланчем.

— Як пролунає тень-телен, — сказала Каліша. — Згода. Не журися, маленький герою, і дай мені «п'ять».

Вона підняла руку, і Люк помітив, що між великим і вказівним пальцями вона щось стискає. Він притис свою білу долоню до її коричневої, і між їхніми руками перейшов складений обривок паперу.

— Забачимось, хлопче.

Каліша рушила на майданчик.

Повернувшись до себе, Люк влігся на ліжко, вмовстився на бік обличчям до стіни і розгорнув папірець. Ось що написала Каліша малесенькими, дуже охайними друкованими літерами:

«Зустрінься з Морін біля автомата з льодом, навпроти кімнати Ейвері — ЧИМШВИДШЕ. Записку змий у туалеті».

Люк зібгав папірець, пішов у ванну кімнату і впустив його в унітаз, знімаючи при цьому штани. Він почувався дивно, наче грався в шпигунів із малечею, та водночас зовсім не безглуздо. Йому ой як хотілося вірити, що хоч у *la maison du chier*^[54] немає камер спостереження, але до кінця повірити в це він не міг.

Автомат із льодом. Там, де з ним учора говорила Морін. А це вже цікавіше. Зі слів Каліші, у Передній половині було кілька місць, де аудіоспостереження працювало погано чи не працювало взагалі, але Морін надавала перевагу саме цій локації. Може, там вона безпечніше почувалась — імовірно, через надто гомінливий автомат. А може, Люк просто робить висновки без достатньої кількості фактів.

Перед зустріччю з Морін він хотів зайти на сайт «Стар Триб'юн» і вже сів за комп'ютер. Навіть запустив містера Гріффіна, але на тому й зупинився. Чи йому *справді* так хочеться знати? Що як, приміром, ці покручі, ці почвари, брешуть і його батьки померли? Зайти на «Триб» у пошуках цієї інформації — все одно що поставити життя на колесо рулетки в казино.

Не зараз, вирішив Люк. Може, коли минеться відчуття приниження після термометра, але не зараз. Може, він вчиняє як сцикун — то й нехай. Люк вимкнув комп'ютер і прогулявся в інше крило. Морін біля автомата не було, але її візок із білизною стояв трохи далі коридором Ейвері (як його тепер називав про себе Люк), і він чув, як

покоївка співає щось про дощові краплини. Люк пішов на звук голосу і побачив, як вона стелить свіжі простирадла в кімнаті, завішеній постерами Всесвітньої федерації реслінгу зі здоровецькими бугаями у спандексових шортах — ті були з вигляду такі злісні, наче ковтали цвяхи, а випльовували вже скріпки.

— Добрий день, Морін, як справи?

— Добре, — відповіла вона. — Спина трохи болить, але в мене є мотрин.

— Хочете, допоможу?

— Дякую, але це вже остання кімната, я майже закінчила. Дві дівчинки й один хлопчик. Скоро мають прибути. Це хлопчача кімната. — Вона вказала на постери і розсміялася. — А то б ти сам не здогадався.

— Ну, я думав набрати трохи льоду, але в мене в кімнаті немає відерця.

— Вони складені в комірці біля автомата.

Морін випрямила спину, вперла руки в поперек і скривилася. Люк почув, як хрустять у неї хрящики.

— Ох, так набагато краще. Ходімо покажу.

— Тільки якщо вам не складно.

— Зовсім не складно. Ходи. Можеш поштовхати візочок, якщо хочеш.

Поки вони крокували коридором, Люк міркував про своє дослідження проблеми Морін. Одна жаска статистика особливо впадала в око: американці заборгували понад дванадцять трильйонів доларів. Гроші витрачені, проте не зароблені, просто обіцяні. Такий парадокс міг сподобатися тільки бухгалтеру. Велика частина цього боргу була пов'язана з іпотекою на житло і бізнес, але вагома доля позик вела також до маленьких пластикових прямокутників, які всі ми носимо в гаманцях і сумочках: такий собі оксикодон ^[55] американського покупця.

Морін відчинила невелику комірчину праворуч від автомата з льодом.

— Можеш сам собі одненьке дістати, щоб я не нахилялася? Хтось один нерозумний запхав усі відра в самий кінець.

Люк потягнувся по відро і водночас тихо заговорив:

— Каліша описала мені вашу проблему з кредитками. Я, мабуть, знаю, як усе залагодити, але це багато в чому залежить від вашого офіційного місця проживання.

— Мого офіційного...

— У якому штаті ви мешкаєте?

— Я... — Морін швидко, знишка роззирнулася. — Ми не маємо права ділитись особистою інформацією з пожилцями. Мені це коштуватиме роботи, якщо дізнаються. І не тільки роботи. Люку, чи можу я тобі довіряти?

— Триматиму рот на замку.

— Я живу у Вермонті. Місто Берлінгтон. Саме туди поїду на відпускному тижні. — Сказавши це Люку, вона наче зняла якусь внутрішню заборону, і хоч говорила Морін тихо, слова з неї просто виливалися. — Щойно почнеться відпустка, я першим ділом матиму стерти з телефона купу докучливих дзвінків. А коли дістануся додому — ще одну купу з автовідповідача на *тому* телефоні. Ну, на міському. Коли автовідповідач переповнюється, то в поштовій скриньці й під дверима мені лишають листи — попередження, погрози. Автівка, то її нехай забирають коли завгодно, вона вже розваль, але тепер ідеться про мій *дім*! За дім я вже розрахувалась — без *його* допомоги. Погасила іпотеку з премії за підписання контракту, коли влаштувалася сюди на роботу, а саме через це і влаштувалася, та будинок все одно заберуть, пропаде теє, як його там...

— Майнове право, — пошепки мовив Люк.

— Точно, воно. — Запалі щоким Морін взяли рум'янцем — чи то від сорому, чи то від люті, Люк не знав напевно. — А коли вони заберуть будинок, то забажають собі все те, що я відклала на чорний день, але ж то не для мене! Не для мене, а вони все одно заберуть. Так вони кажуть.

— Він аж стільки боргів назбирав? — Люк був вражений: не чоловік, а якийсь автомат із витрачання грошей.

— *Так!*

— Тихіше. — Однією рукою Люк тримав пластикове відерце, а другою відчинив кришку, щоб набрати льоду. — Вермонт — це добре. Там не прийняли статут про спільне майно.

— Що це означає?

«Те, чого ви не знаєте, а вони тільки з цього раді, — подумав Люк. — Ви стільки всього не знаєте їм на радість. Бо коли муха всідається на липкий папір, то нехай там і лишається».

Люк зняв із дверцят автомата пластиковий черпак і вдавав, що розбиває грудки льоду.

— Ті картки, що він ними користувався, вони на ваше ім'я чи на його?

— Звісно, що на його, та докучають мені, оскільки ми й досі офіційно одружені, а номери рахунку однакові!

Люк почав наповнювати пластмасове відерце... дуже повільно.

— Вам кажуть, що це законно, і звучить це дуже вірогідно, але вони не мають права цього робити. У Вермонті це протизаконно. Як і в більшості штатів. Якщо він користувався *своїми* картками і на чеках стоїть *його* підпис, то це *його* борг.

— А мені кажуть, що наш! Спільний!

— Вам брешуть, — похмуро мовив Люк. — І з приводу телефонних дзвінків: чи були якісь виклики після восьмої вечора?

Морін стишила голос до лютого шепоту:

— Смієшся? Вони інколи опівночі телефонують! «Платіть, інакше наступного тижня банк забере у вас будинок! Повернетесь додому, а там уже замки змінені й меблі на моріжку стоять!»

Люк читав про таке, як і про гірші ситуації. Як колектори погрожують викинути батьків із будинків для престарілих. Погрожують напосісти на дітей, які щойно досягли повноліття й прагнуть фінансової незалежності. Що завгодно, аби урвати хоч якийсь відсоток своїх поборів.

— Добре, що ви здебільшого не маєте змоги взяти слухавку і виклики переадресовуються на голосову пошту. Вам же не дозволяють проносити сюди мобільні телефони?

— Ні! Господи, в жодному разі! Він у мене замкнений в машині, у... ну, не тут. Я раз змінила номер, але вони і новий роздобули. Як їм вдалося?

«Легко», — подумав Люк.

— Не видаляйте ці виклики. Збережіть. На них стоятиме час. Колекторським агенціям заборонено дзвонити клієнтам, а саме так вони називають таких людей, як ви, після восьмої вечора.

Люк спорожнив відерце і знову взявся його наповнювати, цього разу ще повільніше. Морін дивилася на нього зачудовано, у погляді заклъовувалась надія, але Люк майже не помічав цього. Він заглибився в проблему, відстежував маршрути до вихідного пункту — де всі ці кредитні лінії можна буде обрубати.

— Вам потрібен адвокат. Але навіть не думайте звертатися до тих фірм-пройдисвітів, що їх рекламують на кабельному телебаченні. Вони спочатку обберуть вас до нитки, а потім оголосять банкрутом за сьомою статтею. Так ви ніколи не повернете собі рейтинг кредитоспроможності. Вам потрібен добropорядний юрист із Вермонту, який спеціалізується на списанні боргів, знає напам'ять акт «Про сумлінні практики стягання боргів» і ненавидить цих кровопивць. Я сам досліджу це питання і дізнаюся для вас ім'я адвоката.

— А ти зможеш?

— Безсумнівно. — Якщо в нього спершу комп'ютер не заберуть. — Адвокату треба буде дізнатися, яка саме колекторська агенція намагається витрусити з вас гроші. Хто вас залякує і телефонує серед ночі. Банки і кредитні компанії не люблять оприлюднювати імена посіпак, що вони їх наймають, але якщо Акт про сумлінну практику не скасують, а впливові люди у Вашингтоні саме цього й домагаються, то хороший адвокат змусить банк назвати своїх колекторів. Люди, які вам телефонують, весь час переступають межу. Купка покидьків, що сидять у бойлерній^[56].

Які майже нічим не відрізняються від покидьків, що працюють тут.

— Що таке бойл...

— Не зважайте. — Пояснення забрало б багато часу. — Хороший юрист із погашення заборгованості піде в банк із записами з вашого автовідповідача і поставить їх перед вибором: або вони пробачають вам борг, або ви йдете до суду і звинувачуєте їх у незаконних методах стягання боргів. Банки ненавидять судитися, особливо коли загаль може дізнатися, що вони наймають хлопців з когорт зарізяк із фільмів Скорсезе.

— То ти вважаєш, що я не мушу виплачувати борг?

Морін наче отетеріла. Люк подивився прямо в її втомлене, занадто бліде обличчя.

— *Ви* самі в чомусь винні?

Морін похитала головою.

— Але ж там така велика сума. Він оздобив собі квартиру в Олбані, понакуповував музичних центрів, комп'ютерів і телевізорів з плоскими екранами, у нього є полюбовниця, то він і їй речі купує, а ще любить казино, і це все тривало *роками*. А я, дурепа, нічого не підозрювала, поки вже запізно не стало.

— Ще не пізно, ось що...

— Привіт, Люку.

Люк підскочив і побачив Ейвері Діксона.

— Привіт. Як там батут?

— Добре. А потім набридло. Знаєш що? Мені зробили укол, і я навіть не заплакав.

— Радий за тебе.

— Не хочеш подивитися зі мною телевізор до ланчу? У них тут є «Нікелодеон», Айріс сказала. «Губка Боб», «Расті Ріветс» і «Гучний

дім».

— Не зараз, — відповів Люк, — але ти йди розважайся.

Ейвері ще кілька секунд їх пороздивлявся, а тоді попрямував у кімнату відпочинку.

Щойно малий пішов, Люк повернувся до Морін.

— Ще не пізно, ось що я хочу сказати. Але треба діяти швидко. Зустрінемося завтра, тут. Я дам вам ім'я. Хорошого адвоката. З гарним послужним списком. Обіцяю.

— Це... синку, це так добре, що аж не віриться.

Люку сподобалось, що вона назвала його сином. На серці потеплішало. Нерозумно, так, та що поробиш.

— А ви повірте. То вам таку кривду намагаються заподіяти, що аж не віриться. Мені справді час іти. Майже ланч.

— Я цього не забуду, — сказала Морін і стиснула Люкові руку. — Якщо зможеш...

У дальньому кінці коридору ляснули двері. Раптом Люк вирішив, що зараз побачить парочку санітарів — когось із поганців, наприклад, Тоні й Зіка, — які прийшли по нього. Вони його кудись відведуть і почнуть випитувати, про що вони там із Морін говорили, і якщо він одразу не розповість, то вони застосують «вдосконалені методи допиту», поки він не розколеться. І опиниться в кепському становищі, але становище Морін, певно, буде ще гірше.

— Не лякайся, Люку, — сказала вона. — Це просто нові пожильці.

У дверях з'явилися троє працівників у рожевій уніформі. Вони штовхали валку нош на колесах. На перших двох спали дівчатка-білявки. На третій лежала туша рудоволосого хлопця. Судячи з усього, фаната WWF. Коли ноші підкотились ближче, Люк сказав:

— Господи, дівчата-близнята! Ідентичні!

— Ти правий. Їх звати Герда і Грета. А тепер ходи щось поїж. Я поможу облаштувати новеньких.

11

Ейвері сидів у м'якому кріслі, гойдав ногами, поїдав желейних слимачків і дивився, що там відбувається в Губки Боба на Бікіні-Ботом.

— Мені дали два жетони, бо я не плакав, коли робили укол.

— Добре.

— Можеш собі взяти один, якщо хочеш.

— Ні, дякую. Збережи на потім.

— Окей. «Губка Боб» — то добре, але я б краще повернувся додому.

Ейвері не схлипував і не ревів, але з куточків очей потекли сльози.

— Ага, я теж. Сунься.

Ейвері посунувся, і Люк прилаштувався поруч у кріслі. Сидіти було тісненько, та затишно. Люк оповив рукою плече Ейвері й трохи стиснув в обіймах. Ейвері у відповідь похилив голову до Люка і якимось невідомим чином зворушив його, від чого Еллісу самому захотілось плакати.

— Знаєш що, в Морін є дитина, — сказав Ейвері.

— Та ну? Думаєш?

— Знаю. Був малий хлопець, тепер уже дорослий. Старший навіть за Нікі.

— Ага, ну окей.

— Це секрет, — сказав Ейвері, не зводячи очей з екрана, на якому Патрік сперечався з містером Кребзом. — Вона відкладає для нього гроші.

— Справді? І звідки ти це знаєш?

Ейвері глянув на Люка.

— Просто знаю. Так само як знаю, що твого найкращого друга звати Рольф і ти живеш на алеї Диколиза.

У Люка щелепа відвисла.

— Господи, Ейвері.

— Класно я вмію, скажи?

І хоч по щоках у нього досі текли сльози, Ейвері загиготів.

12

Після ланчу Джордж запропонував зіграти в бадмінтон три на три: він, Нікі й Гелен проти Люка, Каліші й Айріс. Джордж сказав, що команда Нікі може забирати собі Ейвері як бонус.

— Він не бонус, він баласт, — сказала Гелен і відмахнула мінджів, які хмаркою скупчились навколо неї.

— Що таке баласт? — спитав Ейвері.

— Хочеш знати, то прочитай мої думки, — сказала Гелен. — Окрім того, бадмінтон — для слабаків, які не вміють грати в теніс.

— Ти прям до шпику приємна людина, — зауважила Каліша.

Гелен попрямувала до пікнікових столиків і шафи з іграми і на ходу, навіть не озираючись, показала через плече середній палець. І порухала ним вгору-вниз. Айріс запропонувала, щоб Нікі й Джордж грали проти Люка і Каліші, а вона, тобто Айріс, стоятиме збоку і судитиме. Ейвері сказав, що допоможе. На цьому всі погодились, і гра розпочалась. Рахунок уже був 10:10, коли двері до будівлі з грюкотом прочинились і надвір, насилу крокуючи по прямій, вийшов новий хлопець. Погляд був стуманілий від снодійного, що наразі вивітрювалося з його системи. А ще цей погляд був розлючений. Люк прикинув, що на зріст новенький футів у шість, а віком — років шістнадцяти. Хлопець мав видатне черево, що наразі було просто найденим, але в старшому віці могло перетворитися на пивне. Проте обсмалені на сонці руки були оздоблені рельєфними м'язами, а ще він мав пречудові трапеції, певно, від силових вправ. Щоки поплямовані ластовинням і прищами. Очі рожеві, подразнені. Волосся нечесане, пасма після сну стирчать навсібіч. Усі покинули свої справи, щоб роздивитися новенького.

Каліша зашепотіла, не рухаючи губами, мов в'язень у тюремному подвір'ї:

— Це ж Неймовірний Галк^[57].

Новенький зупинився біля батута й оглянув решту. Він заговорив — повільно, з інтервалами випльовуючи слова, наче вважав, що звертається до мало не первісних людей з дуже обмеженими знаннями людської мови. Акцент він мав південний.

— Шо це... блядь... таке?

Ейвері задріботів йому назустріч.

— Це Інститут. Привіт, я Ейвері. А тебе як зва...

Новенький приклав долоню до підборіддя Ейвері і штовхнув. Не дуже сильно, майже мимохідь, але Ейвері вклався плазом на одну з тих гумових подушок навколо батута і шоковано, з подивом вирячився на новенького. Той не зважав ані на малого, ані на гравців у бадмінтон, ані на Айріс, ані на Гелен, яка навіть кинула викладати собі пасьянс. Новенький наче звертався сам до себе:

— Шо це... блядь... таке?

Він роздратовано відігнав від себе комашню. Як і Люк під час свого першого виходу на дитячий майданчик, цей хлопець теж не

намастився репелентом. Мінджі не просто роїлися, вони сідали на нього й куштували піт.

— Ох, чуваче, — сказав Нікі. — Не варто було тобі так штовхати Ейвері. Він просто хотів з тобою привітатись.

Новенький нарешті хоч на це звернув увагу. І повернувся до Ніка.

— Хто ти... блядь... такий?

— Нік Вілгольм. Допоможи Ейвері встати.

— Шо?!

Нік виявив терплячість.

— Ти його штовхнув, то ти його і піднімай.

— Я підніму, — сказала Каліша і поспішила до батута.

Вона нахилилася, щоб узяти Ейвері за руку, а тоді новенький штовхнув і її. Дівчина не влучила на м'яке покриття і впала на гравій, подерши собі коліно.

Нік кинув долі бадмінтонову ракетку і підійшов до новенького. Упер руки в боки.

— Тепер їм обом допоможи піднятися. Я знаю, що ти збіса розгублений, але це не виправдання.

— А що, як не допоможу?

Нікі всміхнувся.

— Тоді я тобі в'їбу, здорованю.

Гелен Сіммз із цікавістю споглядала за ситуацією з-за свого столика. Джордж, судячи з усього, вирішив відійти на безпечнішу територію. Він крокував до входу в корпус, великим гаком оминаючи при цьому новенького.

— Не витрачай на нього сил, як він хоче бути таким мудилом, — звернулася Каліша до Нікі. — З нами все гаразд, правда, Ейвері?

Вона допомогла малому підвестися і позадкувала від хлопців.

— Авжеж, гаразд, — сказав Ейвері, але його пухкенькими щоками знов полилися сльози.

— Ти кого мудилом обізвала, сучко?

— Певно, тебе, бо єдине мудило тут — ти, — сказав Нік.

Він зробив ще один крок до новенького. Люк зачудувався контрастом: новенький був киянкою, а Нікі — лезом.

— Ти мусиш вибачитись.

— Нах тебе і нах твої вибачення, — сказав новенький. — Не знаю, що це за місце, але знаю точно, що я тут не лишатимусь. А тепер

забирайся від мене нахрін.

— Нікуди ти звідси не підеш, — відказав Нікі. — Ти тут надовго, як і всі ми.

Він посміхнувся, не показуючи зубів.

— Припиніть, ви, — сказала Каліша.

Вона обхопила рукою Ейвері за плече, і Люку не знадобилося вміння читати думки, щоб здогадатися, про що вона думає — бо думали вони про одне і те саме. Новенький був важчий за Нікі фунтів на шістдесят як мінімум, а то й на всі вісімдесят, і хоча жирок на талії він мав нівроку, та руки натренував собі що ті кувалди.

— Останнє попередження, — сказав новенький. — Геть, інакше я тебе в землю, блядь, вдовбу.

Джордж наче передумав заходити всередину. Тепер він прямував до новенького — не зі спини, а збоку. Зі спини заходила Гелен, не поспішаючи, проте так само симпатично вихляла стегнами, що подобалося Люку. Дівчина і собі всміхалася.

Джордж скривив обличчя, насупився від зосередженості, стис губи, нахмурич чоло. Мінджі, що кружляли навколо двох хлопців, раптом збилися в єдину зграю і кинулися в обличчя новенькому, наче їх підхопив невидимий порив вітру. Той підняв руки до очей, замахав на комашню. Гелен впала на коліна в нього за спиною, і Нікі стусонув рудоволосого хлопця. Новенький розпластався — наполовину на гравії, наполовину на асфальті.

Гелен скочила на ноги і погарцювала геть, сміючись і тицяючи пальцем.

— Ось тобі пизди прилетіло, здорованю, і пиздою накрило!

Новенький загорлав від люті й почав підніматися. Та не встиг він стати на ноги, як Нік підійшов іще ближче і копнув його в стегно. Сильно. Новенький заверещав, схопився за ногу і підтягнув коліно до грудей.

— Боже, припиніть! — закричала Айріс. — У нас і без цього проблем вистачає.

Певно, старий Люк би з нею погодився, але новий Люк, інститутський, не поділяв такої думки.

— Він перший почав. То сам і напросився, — сказав він.

— Я вам покажу! — схлипнув новенький. — Усім вам, сраним забіякам, покажу, ви б'єтеся не по правилах!

Обличчя в нього набуло тривожного багряно-червоного кольору. Люк загадався, чи не може шістнадцятирічний хлопець із надмірною вагою дістати інсульт, і зловив себе на тому (гидко, але ж правда), що йому байдуже.

Нікі опустився на одне коліно.

— Срака тобі, а не правила, — сказав він. — А зараз слухай мене уважно, жирдяю. Ми тобі не вороги. Твої вороги — он вони.

Люк озирнувся і побачив, що біля входу в корпус пліч-о-пліч стоять троє доглядачів: Джо, Хадад і Гледіс. Хадад облишив свій приязний вираз, пластикова посмішка Гледіс зникла. Усі троє тримали чорні пристрої, з яких стирчали дроти. Доглядачі не рушили з місця, але були наготові. Бо не можна дозволяти піддослідним тваринам калічити одне одного, як подумалося Люку. Не варто такого робити. Піддослідні тварини — цінний матеріал.

— Допоможи мені з цим покидьком, Люку, — сказав Нікі.

Люк узяв новенького за руку й поклав її собі на плече. Нік те саме вчинив із другою рукою. Шкіра в хлопця була гаряча і масна від поту. Він хапав повітря крізь стиснуті зуби. Люк і Нікі разом поставили його на ноги.

— Нікі? — гукнув Джо. — Усе гаразд? Срач скінчився?

— Скінчився, — відповів Нікі.

— Сподіваюся, — сказав Хадад.

Вони з Гледіс пішли всередину. Джо лишився на місці, так само тримаючи ту чорну штуkenцію.

— Ми в повному порядку, — сказала Каліша. — То таке, не справжній срач, а невеличке...

— Непорозуміння, — додала Гелен. — Не срач, а пердь.

— Він не бажав нам зла, — сказала Айріс, — просто рознервувався.

У її голосі звучала непідробна доброта, і Люку стало трохи соромно за своє щастя з того приводу, що Нікі копнув новенького в ногу.

— Зараз блювону, — оголосив новенький.

— Тільки не на батут, навіть не смій, — сказав Нікі. — Він нам потрібен. Нумо, Люку. Допоможи мені довести його до паркана.

Новенький почав видавати звуки «урк-урк», видатне черевце заколихалося. Люк і Нікі підвели його до паркана, що відділяв

майданчик від лісу. І саме вчасно. Новенький уперся головою в сітку і ригнув крізь ромбічні отвори, посилаючи назовні останню їжу, яку він з'їв удома, коли ще був вільним, а не новеньким.

— Фу-у-у, — сказала Гелен. — Хтось їв кукурудзу на молоці, ото гидота.

— Легше? — спитав Нікі.

Новенький кивнув.

— Усе?

Новенький потрусив головою і знову вивергнув, цього разу з меншою силою.

— Я, по-моєму...

Він прочистив горло, і з рота знов полетіли бризки.

— Господи Ісусе, — мовив Нікі, витираючи собі щоку. — А ти рушників до своїх ригалів не докладаєш?

— Я, по-моєму, зомлію.

— Та де там, — сказав Люк.

Насправді щодо цього він був не певен, але краще було зберігати оптимістичний настрій.

— Ходімо сюди, в затінок.

Діти довели хлопця до столика для пікніків. Каліша присіла поруч і наказала опустити голову. Той послухався, не сперечаючись.

— Як тебе звати? — спитав Нікі.

— Гаррі Кросс. — Уся лють вивітрилась, голос звучав утомлено й сумирно. — Я з Сельми. Це в Алабамі. Не знаю, як я сюди потрапив і що зі мною сталося, нічо' не знаю.

— Ми тобі можемо дещо розказати, — пообіцяв Люк, — але зав'язуй з оцією сранню і поведься по-людськи. Тут і так непереливки, ще між собою битися не вистачало.

— І ти маєш вибачитись перед Ейвері, — додав Джордж. Від шкільного блазня не лишилось і сліду. — Саме з цього починається людське поводження.

— Усе гаразд, — сказав Ейвері. — Він мене не забив.

Каліша не зважала:

— Вибачайся.

Гаррі Кросс підвів погляд. Повів рукою по своєму розпашілому, грубуватому обличчю.

— Вибач, що штовхнув тебе, малий. — Він роззирнувся до інших. — Згодиться?

— Наполовину згодиться. — Люк указав на Калішу. — Перед нею також.

Гаррі важко зітхнув.

— Вибач, як тебе там звати.

— Каліша. Якщо ми таки потоваришуємо, що наразі здається не дуже вірогідним, то називатимеш мене Ша.

— Тільки не молодчинкою, — сказав Люк.

Джордж засміявся і поплескав його по спині.

— Байдуже, — пробурмотів Гаррі й ще щось стер із підборіддя.

— А тепер, коли ми всі трохи заспокоїлись, — сказав Нікі, — чому б нам не закінчити наш клятий бадмін...

— Привіт, дівчата, — сказала Айріс. — Не хочете до нас приєднатися?

Люк озирнувся. Джо вже не було. На його місці стояли дві маленькі біляві дівчинки. Вони трималися за руки, і на їхніх обличчях були написані однакові емоції — приголомшення і жах. Усе в них було однакове, крім футболок: одна зелена, друга червона. Люк згадав доктора Сьюза: Перше створіння і Друге створіння^[58].

— Ходіть сюди, — сказала Каліша. — Усе гаразд. Буча вщухла.

«Якби ж то», — подумав Люк.

13

За п'ятнадцять хвилин до четвертої того ж дня Люк сидів у себе в кімнаті й набирався інформації про вермонтських юристів, які спеціалізувалися на Акті про сумлінні практики стягання боргів. Поки в нього ніхто не питав, чому його цікавить саме це питання. Ніхто не питав і про Невидимця Веллса. Люк гадав, що можна було б розробити якийсь тест і дізнатися, чи моніторять його комп'ютер (наприклад, пошукати в гуглі способи вчинити самогубство — це, мабуть, спрацювало б), та потім вирішив, що це безглуздо. Навіщо копати сонного пса? І оскільки, враховуючи теперішній спосіб життя, легше йому від цього не стане, то краще й не знати.

У двері коротко постукали. Вони прочинилися, не встиг Люк і припросити. Це була одна з доглядачок. Висока, з темним волоссям і табличкою на рожевій блузі, де було зазначено «ПРИСЦИЛЛА».

— Очний тест, так? — спитав Люк, вимикаючи ноутбук.

— Так. Ходімо.

Жодної усмішки, жодного радісного щебетання. Після Гледіс Люк був цьому тільки радий.

Вони знову скористалися ліфтом і вийшли на поверсі «С».

— Скільки тут підземних поверхів? — спитав Люк.

Присцилла глипнула на нього.

— Не твоє діло.

— Я тільки хотів зав'я...

— Не треба. Просто заткнися.

Люк заткнувся.

У старому доброму кабінеті «С-17» на нього чекав не Зік, а інший технік, на чиєму бейджику стояло ім'я «БРЕНДОН». Ще там були двоє чоловіків у костюмах, один тримав у руках айпад, другий — папку-планшет. Вони не мали жодних бейджиків, і Люк здогадався, що це лікарі. Один був напрочуд високий і з таким черевом, що Гаррі Кроссу й не снилося. Чоловік ступив уперед і простягнув руку.

— Привіт, Люку. Я лікар Гендрікс, керівник з медичних процедур.

Люк просто дивився на простягнуту руку, не відчуваючи потреби її тиснути. Він засвоював багато нових поведінкових моделей. Було цікаво, але в жаский спосіб.

Лікар Гендрікс видав якесь дивне віслюче іржання, піввидих і піввдих.

— Нічого страшного, анічогісінько! Це лікар Еванс, керівник з офтальмологічних процедур.

Він знову видав свій віслючий вдих-видих, тож Люк припустив, що «офтальмологічні процедури» — це якийсь місцевий лікарський гумор.

Лікар Еванс, маленький чоловік з вигадливими вусами, не посміявся з жарту, навіть не всміхнувся. І руку теж не став простягати.

— То ти один із наших новобранців. Ласкаво просимо. Будь ласка, сідай, — сказав він.

Люк зробив, як загадано. Сидіти у кріслі було безумовно краще, ніж перехилитися через нього й випинати голу дупцю. Окрім того, Люк був майже певен, що то за процедура. Він уже проходив огляд в окуліста. У кіно малі ботани-вундеркінди завжди носили товсті окуляри, але Люк мав стовідсотковий зір, принаймні поки що. І він не

сильно нервувався, поки Гендрікс не наблизився до нього з черговим шприцом. При вигляді голки серце в Люка трохи стислось.

— Не хвилюйся, це просто ще один укольчик. — Гендрікс знову гиготнув, сяйнувши випнутими передніми зубами. — Тут у нас багато ін'єкцій, геть як в армії.

— Звісна річ, бо ж я призовник, — сказав Люк.

— Точно, точнісінько так. Не смикайся.

Люк не опираючись дозволив себе вколоти. Цього разу жар не приливав, проте стало відбуватися дещо інше. Дещо погане. Поки Присцилла ліпила йому на руку прозорий пластир, Люк почав задихатися.

— Не можу...

«Ковтнути», — хотів сказати він, але не вийшло. Горло стислось і склепилось.

— З тобою все гаразд, — сказав Гендрікс. — Це мине.

Обіцянка трохи підбадьорила, але в цю саму мить до Люка став наближатись інший лікар з трубкою в руках, яку, вочевидь, мав намір засунути йому в горло, як у цьому буде потреба. Гендрікс поклав руку колезі на плече.

— Дай йому ще пару секунд.

Люк із відчаєм вдивлявся в лікарів, підборіддям стікала слина, і він уже був певен, що це останні обличчя, які він побачить у житті... аж раптом горло розклепилось. Люк зі свистом набрав повні легені повітря.

— Бачиш? — сказав Гендрікс. — Усе гаразд. Обійдемося без інтубації, Джиме.

— Що... що ви зі мною зробили?

— Анічогісінько. Ти в нормі.

Лікар Еванс передав пластикову трубку Брендону і став на місце Гендрікса. Він посвітив Люку в очі, тоді взяв невелику лінійку і виміряв відстань між ними.

— Контактні лінзи носиш?

— Я хочу знати, що це було! Я *дихати* не міг! *Ковтати* не міг!

— З тобою все гаразд, — сказав Еванс. — Ковтаєш будь здоров. Колір повертається до норми. То ти носиш контактні лінзи чи ні?

— Не ношу, — відповів Люк.

— Добре. Молодчинка. Будь ласка, дивись прямо перед собою.

Люк поглянув на стіну. Відчуття, наче він забув, як дихати, зникло. Брендон опустив білий екран і приглушив світло.

— Дивися прямо, — сказав лікар Еванс. — Один раз відведеш очі, і Брендон дасть тобі ляща. Другий раз відведеш погляд, і він ударить тебе струмом — з низькою напругою, але дуже болісно. Зрозумів?

— Так, — сказав Люк.

Він ковтнув. Усе було в нормі, горло було в нормі, але серце билось вдвічі швидше за норму.

— А Американська медична асоціація в курсі про це?

— Заткни пельку, — мовив Брендон.

Люк подумав, що «заткнути пельку» — це тутешнє налаштування за замовчанням. Він почав себе заспокоювати, що найгірше вже позаду, що зараз буде звичайний офтальмологічний огляд, що інші діти це вже проходили і нічого з ними не трапилось, та все одно продовжував ковтати, наче перевіряв, чи досі може. Зараз на екрані з'явиться офтальмологічна таблиця, він її прочитає, і все скінчиться.

— Прямо перед собою, — мало не проворкував Еванс. — Дивись на екран і нікуди більше.

Зазвучала музика, скрипки вигравали якусь класичну мелодію. Для заспокоєння, як подумав Люк.

— Присцилло, вмикай проєктор, — сказав Еванс.

Замість офтальмологічної таблиці посеред екрана з'явилася синя цятка, злегка запульсувала, наче мала власне серцебиття. Під нею показалася червона точка, і Люк згадав про ЕАЛ — «Вибач, Дейве». Потім — зелена. Червона і зелена цятки пульсували в такт із синьою, потім усі три почали миготіти. Стали проявлятися інші, спершу по одній, потім парами, тоді дюжинами. Невдовзі весь екран заповнили сотні миготливих різнокольорових цяток.

— На екран, — проворкотав Еванс. — На екра-а-а-ан. Тільки туди.

— То якщо я їх сам не бачу, ви робите мені показ? Наче помпу перед запуском розкачуєте чи щось таке? Це не...

— Заткнися.

Цього разу це був голос Присцилли.

Тепер цятки почали вихрувати. Ганялися одна за одною мов навіжені, літали по спіралі, збивалися в зграї, утворювали кола, що піднімалися, спадали і носилися хрест-навхрест. Скрипки пришвидшувались, легка класична мелодія почала перетворюватись на

«гоудаун»^[59]. Цятки вже не просто рухались, а утворили щось на кшталт електронного табло на Таймс-сквер, тільки з розпаяними платами і постійним нервовим зривом. Люк почувався так, наче зрив у нього самого. Він згадав, як Гаррі Кросс блював крізь сітчастий паркан, і зрозумів, що з ним станеться те саме, якщо він не покине дивитися на ці божевільні, невпинні кольорові цятки, а йому не хотілося блювати, бо все виллється на коліна, воно...

Брендон зарядив йому ляща, хорошого та сильного. Звук нагадував тріскіт невеличкої петарди, що вибухнула десь поруч і водночас десь далеко.

— Дивися на екран, соколику.

По верхній губі текло щось тепле. «Цей сучий син поціливі мені не тільки в щоку, а й у ніс», — подумав Люк, та це вже видавалось неважливим. Вихори цятки немов залізли до нього в голову, проникали в мозок, наче енцефаліт або менінгіт. Точно, що якийсь там «-іт».

— Окей, Присцилло, вимикай, — сказав Еванс.

Але Присцилла його, певно, не почула, бо цятки не зникали. Вони розпросторювались і стискалися, з кожним разом їх обсяг тільки збільшувався: *ву-у-уш!* — зникла, *зін!* — з'явилась знову, *ву-у-уш* і *зін*. Вони стали тривимірні, вийшли за межі екрана, кинулися до Люка, потім назад, до нього і назад, до...

Люку здалося, що Брендон щось там говорить про Присциллу, але ж усі ці голоси звучали в його уяві, хіба не так? І невже це хтось насправді кричить? Якщо так — невже це сам Люк?

— Молодчинка, Люку, усе добре, з тобою все гаразд.

Це був голос Еванса, що долинав з далекого далека. Линув із якогось безпілотної в самій стратосфері. А може, з іншого боку Місяця.

Різноколірних цятки побільшало. Тепер вони були не тільки на екрані, а заповзали на стіни, вихрували на стелі, навколо Люка, всередині Люка. За кілька секунд перед тим, як він знепритомнів, до нього дійшло, що цятки стали йому за мозок. Він побачив, як його руки злітають угору поміж світних цятки, як ті танцюють і ганяються по його шкірі, усвідомив, що його тіло вихляє в кріслі з боку в бік.

Він спробував сказати: «У мене судоми, ви мене вбиваєте», але з рота вирвалося тільки придушене клекотіння. Цятки щезли, і він став

падати з крісла, падати в темряву, і від цього Люкові стало легше. О Господи, наскільки ж легше.

14

З непам'яті Люка виводили ляпасами. Не дуже сильними, не тими, від яких у нього ніс заюшило (якщо насправді так було), але і ніжним ляпанням їх не можна було назвати. Люк розплющив очі й побачив, що лежить на підлозі. В іншій кімнаті. Біля нього, спершись на одне коліно, стояла Присцилла. Саме вона навішувала лящі. Брендон і двоє лікарів теж були поруч і спостерігали за ним. Гендрікс так само тримав свій айпад, Еванс — папку-планшет.

— Він отямився, — сказала Присцилла. — Люку, ти можеш встати?

Люк не знав, чи може. Кілька років тому він зліг із гострим фарингітом і високою температурою. Тепер він почувався так само, немов наполовину вислизнув із власного тіла й витав десь в атмосфері. У роті було гидко, місце останнього уколу несамовито чухалось. Він і досі пам'ятав те жахливе відчуття, коли набрякло і стислось горло.

Брендон не дав Люкові змоги випробувати силу ніг, просто схопив його за руку і потягнув угору. Люк, хитаючись, став.

— Як тебе звати? — спитав Гендрікс.

— Люк... Лукас... Елліс.

Здавалосьь, що слова виходять в нього не з рота, а з тої відокремленої частини душі, що витала над головою. Люк почувався втомленим. Обличчя пульсувало від численних лящів, ніс болів. Він підняв руку (вона повільно полинула вгору, мов крізь воду), потер шкіру над верхньою губою і не здивувався, коли побачив на пальцях пластівці засохлої крові.

— Скільки я був без тями?

— Усадіть його, — сказав Гендрікс.

Брендон узяв Люка за одну руку, Присцилла — за другу. Повели його до стільця (звичайного кухонного стільця, без усіляких, слава Богу, перев'язів). Стілець стояв перед столом. За столом на іншому кухонному стільці сидів Еванс. Перед ним лежала колода карт. Карти були завбільшки з пейпербек^[60], із синьою сорочкою без візерунків.

— Я хочу до себе в кімнату, — сказав Люк.

Голос усе одно линув не з рота, хоча цього разу — вже ближче. Мабуть.

— Я хочу лягти. Мені зле.

— Запаморочення минеться, — сказав Гендрікс, — хоч я тобі радив би не вечеряти. А зараз я хочу, щоб ти уважно слідкував за лікарем Евансом. У нас для тебе є невеличкий тест. Щойно він скінчиться, ти повернешся у свою кімнату і... гм... віддихнеш.

Еванс узяв першу карту, глянув на неї.

— Що в мене? — спитав він.

— Карта, — відповів Люк.

— Прибережи свої жарти для ютьюбу, — мовила Присцилла і дала йому ляща — набагато сильнішого, ніж ті, якими виводила його з забуття.

У Люка задзвеніло у вусі, але в голові трохи прояснилось. Він глянув на Присциллу і ніякої нерішучості не помітив. Ніякого жалю. Нічого. Люк збагнув, що в її очах він ніяка не дитина. Їй вдалося створити у своїй уяві жорсткий розподіл. Люк для неї піддослідний. Піддослідного треба змусити зробити те, що від нього вимагається, а якщо не виходить, то вдатися до того, що психологи називають негативним підкріпленням. Але коли тести скінчаються? Ти ідеш собі в підсобку випити кави з лікером «Деніш», погугорити про своїх дітей (то справжні діти) чи побурчати на теми політики, спорту й погоди.

Та хіба він усього цього не знав? Нехай так, тільки от теоретичні знання і правда, від якої в тебе шкіру пече, — різні речі. Люк розумів, що колись (швидше за все, невдовзі) він здригатиметься щоразу, як перед ним здійматимуть долоню, — навіть щоби просто потиснути руку чи дати «п'ять».

Еванс охайно відклав карту вбік і взяв з колоди наступну.

— Як щодо цієї, Люку?

— Я ж сказав вам, що не знаю! Звідки мені знати, що...

Присцилла знову дала йому ляпаса. У вусі задзвеніло ще дужче, і Люк заплакав. Мимоволі. Раніше він гадав, що Інститут — це кошмар, але виявилось, що справжній кошмар — ось він: це коли ти наполовину вислизнув із тіла, а тебе питають, що намальовано на карті, якої ти не бачиш, і б'ють щоразу, як кажеш, що не знаєш.

— Постарайся, Люку, — мовив Гендрікс на те вухо, в якому не дзвеніло.

— Я хочу до себе. Я втомився! І мені зле.

Еванс відклав другу карту і взяв третю.

— Що це?

— Ви помилилися, — сказав Люк. — Я ТК, а не ТП. То, мабуть, Каліша могла б вам розказати, що це за карти, а Ейвері, він точно зміг би. Але я не ТП!

Еванс узяв четверту.

— Що це? Ляпаси вже скінчилися. Кажи, що це за карта, інакше Брендон вдарить тебе шокером, а це боляче. Певно, судомити більше не буде, але всяке можливо, тому скажи мені, Люку, що на цій карті?

— Бруклінський міст! — загорлав Люк. — Ейфелева вежа! Бред Пітт у смокінгу, собака, що сере, Інді 50061, *я не знаю!*

Він чекав на удар струмом — певно, доглядачі носили якийсь пристрій для того. Може, він тріщатиме, може, гудітиме. Може, взагалі буде безшумний, і Люк просто смикнеться й повалиться на підлогу, судомний і заслинений. Натомість Еванс відклав карту і махнув Брендону, щоб той відійшов. Люку від цього не полегшало.

«Краще б я помер, — подумав він. — Лежав би собі мертвий і нічого цього не знав».

— Присцилло, — мовив Гендрікс, — відведи Люка до його кімнати.

— Так, лікарю. Брене, допоможи мені з ним до ліфта.

Поки вони туди дійшли, Люк устиг оговтатися, думки знову побігли звичними коліями. Чи вимкнули вони тоді проєктор? А він *усе одно* бачив цятки?

— Ви помилилися. — Рот і горло в Люка вкрай пересохли. — Я не те, що ви тут називаєте ТП. Вам це відомо, правда?

— Та однаково, — байдуже мовила Присцилла.

Вона повернулася до Брендона і всміхнулася по-справжньому, перетворившись на абсолютно іншу людину.

— Побачимось пізніше, згода?

Брендон вишкірився.

— Ще б пак.

Тоді він повернувся до Люка, раптом стис пальці в кулак і сунув ним Люку в обличчя. Зупинився за дюйм від носа, але Люк устиг скривитися і зойкнути. Брендон задоволено розсміявся, а Присцилла всміхнулася з виразом «хлопці ніколи не дорослішають».

— Диви не ятри її, Люку, — сказав Брендон і манірно почвалав собі коридором поверху «С». Шокер у кобурі бився йому об стегно.

У головному коридорі (цю частину будівлі Люк означив для себе як житлове крило) стояли дві маленькі дівчинки, Герда і Грета. Вони дивилися широко розчахнутими переляканими очима, трималися за руки і стискали під пахвами ляльок — таких же ідентичних, як вони самі. Люкові вони нагадували близнючок із якогось старого жахастика.

Присцилла довела його до дверей кімнати і пішла геть, нічого не сказавши. Люк зайшов до себе, поглянув, чи не забрали в нього ноутбук, і повалився на ліжку, навіть не скинувши взуття. По тому він проспав п'ять годин.

15

Місіс Сігсбі вже чекала на лікаря Гендрікса, чи то пак Данкі Конга, коли той зайшов до неї в особистий кабінет, що межував із робочим. Жінка сиділа на краєчку маленького дивана. Лікар передав їй теку.

— Я в курсі, що ви волієте документи в паперовому вигляді, тож тримайте. Якщо вам від цього легше стане.

Вона не стала розгортати теку.

— Мені від цього ані легше, ані гірше, Дене. Це твої тести, твої вторинні експерименти, і вони, судячи з усього, не успішні.

Лікар уперто випнув щелепу.

— Агнес Джордан. Вільям Гортсен. Віна Пател. Кілька інших, чії імена я вже позабув. Донна як її там. З усіма ними ми отримали позитивні результати.

Місіс Сігсбі зітхнула і пригладила своє обрідкувате волосся. Гендрікс подумав, що в Сіггерс пташине обличчя: гострий ніс замість дзьоба, але очі такі самі — малі й зажерливі. Пташине обличчя, за яким ховається мозок бюрократа. Пропаций випадок, що й казати.

— І ще десятки рожевих, від яких ви не отримали результатів узагалі.

— Може, і справді так, але погляньте на це з іншого боку, — сказав Гендрікс, бо фраза, що крутилась у нього на язика («Як можна бути такою тупою?»), принесла б йому купу неприємностей. — Якщо телепатія і телекінез якимось чином пов'язані, а мої експерименти саме про це і свідчать, то можуть існувати й інші паранормальні здібності — латентні, які тільки й чекають, щоб їх виявили. Те, на що здатні ці діти, навіть найталановитіші, може бути тільки верхівкою айсберга. Уявіть, що телепатичне цілительство — це реальність.

Уявіть, що гліобластому, яка вбила сенатора Джона Маккейна, можна буде вилікувати за допомогою мислення. Уявіть, що ці здібності можна скерувати на збільшення тривалості життя, наприклад, до ста п'ятдесяти років чи навіть більше. Уявіть, що мета, з якою ми їх зараз використовуємо, це ще не кінець, а тільки початок!

— Я це все вже чула, — сказала місіс Сігсбі. — І читала у твоєму, як ти сам волієш називати, формулюванні місій і стратегій.

«Але ти не розумієш, — подумав Гендрікс. — І Стекгаус теж. Еванс розуміє начебто, але навіть він не може досягнути цього величезного потенціалу».

— Ви так говорите, наче цей Елліс або Айріс Стенгоуп становлять якусь особливу цінність. Ми ж не просто так називаємо їх «рожевими».

Він пшикнув і помахав рукою.

— Двадцять років тому так і було, але не зараз, — відповіла місіс Сігсбі. — Навіть десять років.

— Але...

— Годі, Дене. Малий Елліс виявив ознаки ТП чи ні?

— Ні, та продовжував бачити цятки після того, як вимкнули проєктор, а ми вважаємо це доброю ознакою. Слушним знаком. Але потім, на жаль, у нього почалися судоми. Як вам відомо, це нерідко трапляється.

Жінка зітхнула.

— Я абсолютно не проти того, щоб ти продовжував свої експерименти з вогниками Штазі, Дене, але ти не маєш права відволікатися від основного завдання. А нашим основним завданням є підготовка резидентів до переходу в Задню половину. Ось наш пріоритет, наша місія і стратегія. Усі побічні результати не настільки важливі. Керівництво не цікавить паранормальний еквівалент «рогейну»^[62].

Гендрікс відсахнувся, наче вона його вдарила.

— Ліки від гіпертонії, які поміж іншим допомагають голомозим мешканцям передмістя відростити шевелюру, навіть поруч не стояли з явищем, що може змінити якість людського життя!

— Певно, що ні, і певно, що якби твої тести були більш результативні, то я, а також ті, хто нараховує нам зарплатню, були би

більше в них зацікавлені. Але наразі ти лиш кілька разів наздогад влучив у ціль.

Лікар роззявив рота, щоб заперечити, але потім стулив, бо місіс Сігсбі глянула на нього вкрай погрозливо.

— Поки можеш проводити свої тести, тим і вдовольняйся. А як інакше, враховуючи те, що в результаті ми вже втратили кількох дітей?

— «Рожевих», — сказав Гендрікс і знову зневажливо пшикнув.

— Ти так поводишся, наче їм гріш ціна в базарний день, — сказала вона. — Може, колись так і було, але ті часи скінчились, Дене. Скінчились. А поки що — ось тобі досьє.

Червона тека. Навскіс на ній стояв штамп: «ПЕРЕВЕДЕННЯ».

16

Коли Люк того вечора зайшов у кімнату відпочинку, Каліша сиділа на підлозі, притулившись спиною до великого вікна, що виходило на дитячий майданчик. Вона попивала алкоголь з маленької пляшки, що їх можна було купити в автоматі зі снеками.

— Ти таке вживаєш? — спитав Люк, сідаючи на підлогу поруч із Калішею.

На майданчику були Ейвері та Гелен, стрибали на батуті. Гелен, вочевидь, учила малого виконувати переверт уперед. Невдовзі стемніє, і їм доведеться зайти всередину. Хоча майданчик ніколи не замикався, освітлення там не було, і це відбивало охоту тусити там по ночах.

— Уперше. Всі жетони витратила. Смак жахливий. Хочеш ковтнути?

Вона простягнула пляшечку з напоєм під назвою «Чай з причудою».

— Я пас. Ша, чому ти мені не сказала, що той світловий тест такий кепський?

— Зви мене Калішею. Ти єдиний, хто так робить, і мені це подобається.

Язик їй уже трохи плутався. Вона спожила не більш як пару унцій^[63] алкогольного чаю, але, вирішив Люк, Каліша просто не звикла до такого питва.

— Гаразд, Калішо. То чому ти мені не сказала?

Вона стенула плечима.

— Ну дивишся ти на стрибучі різнокольорові вогники, поки тобі трохи не запаморочиться. Що такого кепського?

«Кепського» прозвучало як «кеського».

— Невже? З тобою так і було?

— Ага. А що? Що з *тобою* було?

— Мені зробили перший укол, і почалася реакція. Горло склепилося. На якусь хвилину я подумав, що помру.

— Ого. Мені перед тестом зробили укол, але нічого не трапилось. А з тобою таки щось погане було. Мені шкода, Люкі.

— Це тільки перша половина того поганого. Я вирубився, поки дивився на вогники. Здається, в мене почались судоми. — Він також трохи напудив у штани, але цю інформацію розголошувати не збирався. — А коли отямився...

Тут він затнувся, щоб опанувати себе. Люк не збирався рюмсати перед цією симпатичною дівчиною з такими гарними карими очима і кучерявим чорним волоссям.

— Коли отямився, то мене ляпали по щоках.

Каліша виструнчилась.

— Що?!

Люк кивнув.

— Потім один лікар... Еванс, знаєш такого?

— Той, що з вусами-масюськами.

Каліша поморщила носа і ковтнула з пляшки.

— Ага, він. У нього були карти, і він хотів, щоб я вгадав, що на них зображено. Колода для ясновидців. Ти про них розказувала, пам'ятаєш?

— Авжеж. Я з ними десяток тестів склала. Два десятки. Але після вогників мені нічого такого не робили. Просто відвели до себе в кімнату. — Вона зробила ще один маленький ковток. — Мабуть, документацію поплутали і вирішили, що ти ТП, а не ТК.

— Я теж спочатку так подумав і сказав їм, та мене так само ляскали. Наче вирішили, що я прикидаюся.

— Я такої маячні давно не чула, — сказала Каліша.

«Чуя» замість «чула».

— Мабуть, це через те, що я, як ви тут кажете, не поз. Я звичайний. А нас, звичайних, тут називають «рожевими».

— Ага, «рожевими». Точно.

— А решта? З іншими дітьми щось таке траплялось?

— Ніколи не питала. Певен, що не хочеш ковточок?

Люк узяв у неї пляшку і насилу сьорбнув — здебільшого для того, щоб Каліша все сама не допивала. На його думку, їй уже було достатньо. Напій виявився таким огидним, як він і уявляв. Люк віддав пляшку дівчині.

— Хіба тобі не цікаво, що я тут відзначаю?

— Що?

— Айріс. На спогад. Вона — як ти, нічого особливого, звичайна маленька ТК. Годину тому по неї прийшли, її забрали. Як сказав би Джордж, більше ми її не побачимо.

Каліша заплакала. Люк оповив її рукою. Що ще було робити, він не знав. Дівчина похилила голову йому на плече.

17

Тієї ж ночі Люк знову зайшов на сайт містера Гріффіна, забив адресу «Стар Триб» і майже три хвилини вдивлявся в екран, перш ніж стерти запит, так і не натиснувши *enter*. «Боягуз, — подумав він. — Я боягуз. Якщо вони померли, то мені слід про це знати». Тільки він не уявляв, як можна дізнатися такі новини і не зламатися остаточно. Окрім того, хіба буде з того якась користь?

І натомість Люк забив у пошук «адвокат боргових зобов'язань вермонт». Він уже досліджував це питання, але подумав, що ніколи не завадить свої результати перевірити. І це допоможе згаяти час.

За двадцять хвилин він вимкнув ноутбук і завагався, чи не піти прогулятися і подивитися, хто ще не лягав (передусім — Каліша, якщо не відсипалася після свого «чаю»), аж тут повернулися різнокольорові цятки. Вони завертілися Люкові перед очима, і світ почав линути. Відходити, наче поїзд від станції, що Люк спостерігав за ним із платформи.

Хлопець поклав голову на закритий ноутбук і кілька разів повільно, глибоко вдихнув, наказуючи собі триматися, триматися, просто триматися. Примовляючи собі, що воно минеться, і не дозволяючи уявляти, що буде, якщо не минеться. Принаймні Люк міг ковтати. З ковтанням усе було нормально, і зрештою відчуття, мов він лине геть від самого себе, лине у всесвіт саяних вихрів, таки минулося. Люк не

знав, скільки часу пройшло, певно, хвилина чи дві, але йому здавалося, що набагато більше.

Він пішов у ванну і почистив зуби, роздивляюся при цьому себе в дзеркалі. Може, вони вже знають про цятки, тобто знають про них напевно, але дещо їм поки не відомо. Люк поняття не мав, що було на першій карті чи на третій, але на другій був хлопчик на велосипеді, а на четвертій — маленький песик із м'ячиком у зубах. Чорний песик, червоний м'ячик. Мабуть, він таки ТП.

Або став ним.

Люк прополоскав рота, вимкнув світло, роздягнувся в темряві і ліг на ліжко. Світні цятки його змінили. Ті лікарі знали, що таке може статися, але не напевно. Люк сам не розумів, звідки це все дізнався, але...

Він піддослідний, як і решта дітей, але зі слабшими ТП і ТК, з «рожевими», проводять додаткові тести. Навіщо? Бо вони не такі цінні? Ними можна пожертвувати, як щось піде не за планом? Дізнатися напевно не було можливості, але Люк вирішив, що це ймовірно. Лікарі постановили, що експеримент із картами провалився. От і добре. Вони погані люди, а мати секрети від поганців — це добре, правильно? Але він також гадав, що у вогників є і друге призначення, окрім як посилювати здібності «рожевих», бо сильні ТП і ТК, як-от Каліша і Джордж, також проходили ці тести. То що ж це за друге призначення?

Люк не знав. Знав тільки, що цятки пропали, і Айріс пропала, і що цятки ще можуть повернутись, а от Айріс — ні. Айріс пішла в Задню половину, і більше ми її не побачимо.

18

Наступного ранку за сніданком зібралось дев'ятеро дітей, але Айріс пішла, і вони мало розмовляли і не сміялися. Джордж не стругав жартів. Гелен Сіммз снідала солодкими сигаретами. Гаррі Кросс набрав із буфета гору бовтанки і став напихати собі рота, не забуваючи про бекон з картоплею фрі й не піднімаючи очей від тарілки, наче займався серйозною роботою. Малі дівчата, Грета і Герда Вілкокс, нічого не їли, доки не з'явилася Гледіс, уся така сонячна й усміхнена, і не вмовила їх на пару ложечок. Від її уваги двійнята пожвавились і навіть трохи посміялися. Люк думав був поговорити з ними потім

віч-на-віч і сказати, щоб вони цій посмішці не довіряли, але дівчата тільки перелякуються, тож яка з цього користь?

Фраза «Яка з цього користь?» стала ще однією мантрою. Люк усвідомлював, що це згубний спосіб мислення, ще один крок стежкою, яка веде до прийняття цього місця. Люку не хотілося нею йти, аж ніяк не хотілося, але від логіки нікуди дітися. Якщо увага великої Г. утішає двох маленьких Г., то хай краще так і буде, але коли Люк згадував, що ці дівчатка ще познайомляться з ректальним термометром... і світними цятками...

— Що з тобою? — спитав Нікі. — Ти такий, наче лимона вкусив.

— Нічого. Думаю про Айріс.

— Забудь про неї, чуваче.

Люк глянув на нього.

— Як безсердечно.

Нікі стенив плечима.

— Правда часто така буває. Хочеш піти погратися в «коняку»?

— Ні.

— Нумо. Я пробачу тобі одну «К», а потім навіть на спині покатаю.

— Я пас.

— Що, слабо? — беззлобно спитав Нікі.

Люк похитав головою.

— Тільки більше засмучуся. Я раніше часто грав у «коняку» з татком.

Люк почув «раніше» і зненавидів це слово.

— Окей, я зрозумів. — Нік поглянув на Люка з тим виразом, який Люк просто терпіти не міг, особливо у виконанні Вілгольма. — Слухай, чуваче...

— Що?

Нікі зітхнув.

— Якщо передумаєш, я надворі.

Люк вийшов із кафетерію і неспішно рушив далі коридором (коридором під назвою «ЩЕ ОДИН ДЕНЬ У РАЮ»), потім — наступним, який подумки охрестив «коридор автомата з льодом». Морін ніде не було видно, тож Люк пішов собі далі. Минув кілька мотиваційних постерів і ще кілька кімнат, по дев'ять з кожного боку. Усі двері були прочинені навстіж, а за ними виднілись незастелені ліжка і стіни, на яких нічого не висіло. І від цього було видно їхнє

справжнє призначення: в'язничні камери для дітей. Люк проминув прибудову з ліфтом і рушив далі повз порожні кімнати. Певні висновки напрошувались самі собою. Один, наприклад, полягав у тому, що колись в Інституті було набагато більше «гостей». Якщо тільки керівництво не склало собі надто оптимістичних прогнозів.

Врешті-решт Люк вийшов до іншої кімнати відпочинку, де широкими, апатичними рухами полірував підлогу прибиральник на ім'я Фред. Там також стояли автомати для снєків і напоїв, але порожні, вимкнені з розетки. Дитячого майданчика надворі не було, тільки посипана гравієм латка землі, ще один сітчастий паркан, за яким виднілись лавки (імовірно, що для співробітників, які хочуть перепочити за межами Інституту) і низька зелена адміністративна будівля ярдів за сімдесят чи трохи далі^[64]. Лігво місіс Сігсбі, яка повідомила Люку, що він тут на службі.

— Що ти тут робиш? — спитав прибиральник Фред.

— Просто гуляю, — відповів Люк. — Роздивляюся, що цікавого.

— Нічого цікавого тут нема. Іди туди, звідки прийшов. Пограйся з іншими.

— А що, як я не хочу?

Прозвучало це не зухвало, а якось жалюгідно, і Люк пошкодував, що відкрив рота.

На одному стегні у Фреда висіла рація, а на другому — шокер. І Фред уже його торкався.

— Іди звідси. Ще раз не повторюватиму.

— Окей. Гарного дня, Фреде.

— Якого ще нахер гарного дня.

Знову ввімкнулася полірувальна машинка.

Люк пішов геть, дивуючись, як швидко всі безумовні припущення щодо дорослих (насамперед що вони добре до тебе ставляться, якщо ти чиниш так само) розвіялися в прах. Він намагався не зазирати до порожніх кімнат, повз які проходив. Від них ставало моторошно. Скільки дітей у них пережило? Що з ними відбувалося, коли вони потрапляли в Задню половину? І де вони зараз? Удома?

— Які нахер удома, — пробурмотів Люк і пошкодував, що поруч немає мами, яка б почула лайку і докорила йому за це. Без батька було погано. А без мами він весь час почувався так, наче йому щойно вирвали зуба.

Дійшовши до коридору з автоматом для льоду, він побачив, що при дверях до кімнати Ейвері стоїть візочок Морін. Люк зазирнув усередину, і жінка всміхнулася до нього, розправивши брижі на покривалі.

— Усе гаразд, Люку?

Дурне питання, але він знав, що то без злого умислу. Яким чином він це знав — причина у вчорашньому світловому шоу. Або ж ні.

Обличчя в Морін від учора зблідло, зморшки навколо рота поглибилися. «З цією жінкою щось негаразд», — подумав Люк.

— Авжеж. А у вас?

— Добре. — Вона брехала. Це вже не чуйка, не видіння, а непорушний факт. — Окрім того, що цей... Ейвері... обмочив сьогодні ліжко. — Вона зітхнула. — Не він перший і не він останній. Пощастило, що матрац наскрізь не протік. А ти ходи собі, Люку. Гарного тобі дня.

Морін дивилася просто на нього, в очах була надія. Хоча, може, надія крилася в чомусь позаду цих очей. «Вони мене змінили, — подумав Люк. — Не знаю як і не знаю наскільки, але так, змінили. Чогось мені додали». Люк був дуже радий, що збрехав на тесті з картами. І дуже радий, що в його брехню вірили. Принаймні поки що.

Люк прикинувся, наче збирається йти, а тоді розвернувся.

— Я, мабуть, ще льоду наберу. Мені вчора понавішали лящів, обличчя болить.

— То ходи, синку. Ходи набери.

І знову це «синку» його зігріло. Від нього хотілось усміхатися.

Він узяв у себе в кімнаті відерце, вилив талу воду в раковину і повернувся з ним до автомата. Морін уже була там, вона стояла, перехилившись, упершись сідницями в шлакобетонну стіну, обхопивши руками литки майже біля щиколоток. Люк поспішив до неї, та вона відмахнулась.

— Просто потягаю спину. Кістками хрещу.

Люк відчинив кришку автомата і став набирати лід. Він не міг передати Морін записку, як це зробила Каліша, бо хоч у нього був ноутбук, та паперу і ручки не було. Навіть недогризка олівця. Може, воно й на краще. Записки тут передавати небезпечно.

— Лі Фінк, у Берлінгтоні, — пробурмотів він, нагрібаючи лід. — Рудольф Дейвіс, у Монпельє. В обох по п'ять зірок на «Legal Eagle». Це сайт для споживачів. Запам'ятаєте імена?

— Лі Фінк, Рудольф Дейвіс. Благослови тебе Боже, Люку.

Люк знав, що на цьому можна й закінчити, але йому було цікаво. Йому завжди було цікаво. Тож замість піти він заколотив кригу, наче хотів її подрібнити. Дрібнити не було потреби, але тріскіт виходив добрий і гучний.

— Ейвері сказав, що ви збираєте гроші для якогось хлопчика. Це, звичайно, не моя справа...

— Малий Діксон — один із ясновидців, так? Певно, дуже сильний, мочиться він у ліжко чи ні. У нього досьє *без* рожевих наліпок.

— Так і є. — Люк продовжив мішати лід совочком.

— Ну, він правий. Мого хлопчика всиновили через церкву, одразу як він народився. Я хотіла його собі лишити, але пастор і мама мене відмовили. Тобі справді небайдуже, Люку?

— Так.

Справді небайдуже, але розводити довгі розмови — погана ідея. Вони, може, і не чують, та можуть бачити.

— Коли в мене почала боліти спина, я вирішила, що маю знати, що з ним сталось, і я дізналась. За законом не можна розголошувати, куди потрапляють такі діти, але церква веде записи ще з тисяча дев'ятсот п'ятдесятого, і я добула комп'ютерний пароль. Пастор тримає його під

клавіатурою в приході. Мій хлопчик живе всього за два міста від мого, у Вермонті. Закінчує старші класи. Хоче ходити в коледж. І про це я дізналася. Мій син хоче в коледж. Ось для чого ці гроші, а не на оплату боргів того брудного собаки.

Вона витерла очі рукавом — швидкий, майже непомітний рух.

Люк зачинив автомат і випрямив спину.

— Не натруджуйте спину, Морін.

— Не буду.

А якщо це рак? Люк знав, що саме так вона і вважає.

Він уже розвертався, коли Морін торкнулася його плеча й нахилилася. З рота погано пахло. Запах хворої людини.

— Моєму хлопчику не треба навіть знати, звідки ті гроші взялися. Але вони йому потрібні. І ще, Люку. Роби як вони тобі кажуть. Усе роби. — Вона повагалася. — І якщо захочеш про щось таке з кимось поговорити... говори тут.

— Я думав, є ще інші місця, де...

— Говори тут, — повторила вона і покотила свій візок коридором у той бік, звідки прийшла.

19

Повернувшись на дитячий майданчик, Люк із подивом побачив, що Нікі грає в «коняку» з Гаррі Кроссом. Вони сміялися, штовхалися і лаяли один одного так, наче дружать із першого класу. Гелен сиділа за столиком і грала з Ейвері в «п'яничку» на дві колоди. Люк присів біля неї і спитав, хто виграв.

— Важко сказати, — відповіла Гелен. — Минулого разу Ейвері мене побив, але зараз у нас рівні шанси.

— Вона думає, що це нудно до всирачки, просто чемно поводить, — вставив Ейвері. — Правильно, Гелен?

— Так воно і є, малий Крескіне^[65], так і є. А після цього ми зіграємо в «оладки». І тобі це не сподобається, бо «оладки» я відвішую нівроку.

Люк роззирнувся, аж раптом у серці тривожно кольнуло. Перед очима розквітла ескадрилья примарних цяток, вони з'явилися й одразу щезли.

— Де Каліша? Її ж не...

— Ні-ні, нікуди її не забрали. Вона просто приймає душ.

— Люкові вона подобається, — оголосив Ейвері. — Пряма дуже подобається.

— Ейвері.

— Що, Гелен?

— Про деякі речі краще не говорити вголос.

— Чом?

— А чом ти не прийшов, як місяць зійшов? — Раптом вона відвела погляд. Прочесала пальцями своє двоколірне волосся, може, щоб приховати, як губи тремтять. Якщо так, то в неї не вийшло.

— У чому річ? — спитав Люк.

— Чому б тобі не запитати в малого Крескіна? Він усе бачить, усе знає.

— Їй градусник у дупу запихали, — відповів Ейвері.

— А-а, — сказав Люк.

— Атож, — мовила Гелен. — Нічогеньке таке, блядь, приниження.

— Наруга, — додав Люк.

— Але така солодка й бажана, — сказала Гелен, і вони обоє розсміялися.

Гелен сміялася зі сльозами на очах, але сміх — це завжди добре, і спромогтися на нього тут — справжній скарб.

— Не розумію, — сказав Ейвері. — Як градусник у дупі може бути солодкий і бажаний?

— Солодкий, це якщо лизнути кінчик, коли вже дістали, — сказав Люк, і вони всі аж заревіли.

Гелен ляснула по столу, і карти розлетілись навсібіч.

— Ой Божечки, я зараз упісяюсь, фу, як гидко, не дивіться!

Вона помчала геть і мало не збила з ніг Джорджа, який щойно вийшов надвір, наминаючи цукерку з арахісовим маслом.

— Що з нею таке? — спитав Джордж.

— Упісялася, — мимохідь повідомив Ейвері. — Я теж сьогодні ліжко обпісяв, тому я її розумію.

— Дякую за інформацію, — усміхаючись, відказав Люк. — Ходи погуляй в «коняку» з Нікі й новеньким.

— Ти здурів? Вони завеликі, і Гаррі мене вже раз штовхнув.

— То йди пострибай на батуті.

— Набридло.

— То все одно йди пострибай. Мені треба поговорити з Джорджем.

— Про вогники? Які вогники?

«Малий химерний до всирачки», — подумав Люк.

— Іди пострибай, Ейвестере. Покажи, як ти вмієш передом беркицати.

— Тільки шию собі не скрути, — сказав Джордж. — А як скрутиш, я тобі на похороні заспіваю «Ти така гарна»^[66].

Ейвері пару секунд незмигну дивився на Джорджа, а тоді сказав:

— Ти ж ненавидиш цю пісню.

— Так, — відповів Джордж. — Так, ненавиджу. Те, що я сказав, називається сатирою. Чи іронією. Я завжди їх плутаю. А тепер іди. Прикинься дверима і розчинися.

Хлопці подивилися вслід Ейвері, який поплентався до батута.

— Цьому малому десять, і якщо не брати до уваги сране ясновидіння, то поводитьсь він хіба що на шість, — сказав Джордж. — Оце хрінь.

— Ще й яка хрінь. Скільки тобі, Джордже?

— Тринадцять, — похмуро відповів Джордж. — Але нині почувуюся на сто. Слухай, Люку, вони ж сказали, що з нашими батьками все гаразд. Ти в це віриш?

Делікатне питання. Зрештою Люк мовив:

— Не... зовсім.

— А якби міг дізнатися напевно, то дізнався б?

— Не знаю.

— Я — ні, — сказав Джордж. — У мене і так скорбот по горло. А якщо ще й дізнатись, що вони... сам знаєш... я б зламався. Але не можу про це не думати. Ну, постійно думаю.

«Я міг би для тебе дізнатися, — подумав Люк. — Міг би нам обом дізнатися». Він мало не нахилився і не зашепотів Джорджу на вухо. А потім згадав, як Джордж сказав, що у нього і так скорбот по горло.

— Слухай, той тест на очі, — сказав Люк. — Тобі його робили?

— Звісно. Усім його роблять. Як і термометр у дупі, як і ЕЕГ, і ЕКГ, і МРТ і ЄЮЯ, і аналізи крові, і перевірки рефлексів, і ще купа різних радостей, що вони для нас припасли, Люкі.

Люк думав був спитати, чи бачив Джордж цятки після того, як вимкнули проєктор, та передумав.

— У тебе були судоми? У мене були.

— Не. Але мене посадили за стіл, і цей мудило, той лікар із вусиками, показував мені фокуси з картами.

— Маєш на увазі, питав, що на них зображено.

— Так, це і маю на увазі. Я вирішив, що це карти Райна, напевно, мали бути вони. Мене на таких перевіряли за пару років до того, як я опинився в цій чарівній дірі. Тоді, як батьки дізналися, що я справді можу пересувати речі поглядом. Щойно вони переконались, що я не махлюю, як ото зі своїми вічними жартами, то їм захотілося дізнатися, що ще я можу, тож мене повезли до Принстона, де є ота штука під назвою «Центр дослідження аномалій». Чи була. Гадаю, вони вже закрились.

— Аномалій... ти серйозно?

— Ага. Мабуть, звучить якось краще за «дослідження паранормальних явищ». Узагалі-то — не повіриш — це був підрозділ на інженерному факультеті Принстона. Пара аспірантів перевірили мене на картах Райна, та я практично нічого не вгадав. Того дня навіть речі не сильно міг рухати. Таке буває час від часу. — Джордж знизав плечима. — Вони, певно, вирішили, що я махлюю, і мене це влаштувало. Я про те, що в найкращому випадку я можу перекинути гору кубиків, самою силою думки, але дівчат цим нізачо не привабиш. Скажи?

Як хлопець, який максимум що міг, так це не токаючись скинути тацю зі столика в ресторані, Люк цілком погоджувався з Джорджем.

— Тебе по щоках ляпали?

— Було діло, такого ляща піймав, наче молотком стукнули, — сказав Джордж. — Бо я спробував пожартувати. Ляснула та сука на ім'я Присцилла.

— Знаю таку. Сука, що не кажи.

Слово, яке його мама ненавиділа більше за «блядь», і, промовивши його вголос, Люк знову затужив за мамою.

— І ти не знав, що там на картах.

Джордж підозріливо на нього глянув.

— Я ТК, а не ТП. Як і ти. Звідки мені знати?

— Певно, нізвідки.

— У мене була колода Райна в Принстоні, тож я наздогад назвав хрест, тоді зірку, потім хвилясті лінії. Присцилла наказала мені не брехати, тому коли Еванс глянув на наступну карту, я повідомив, що

там фото Присцилли з голими цицьками. І ось тоді вона мене ляснула. А потім мені сказали повертатися до себе. По правді, їм якось і нецікаво було. Вони радше розставляли крапки над «і».

— Може, вони насправді нічого й не очікували, — мовив Люк. — Може, ти був просто контрольним піддослідним.

Джордж розсміявся.

— Чуваче, та що мені тут контролювати? Ти про що?

— Ні про що. Забудь. То ти знову їх бачив? Це я про цятки. Різнокольорові вогники.

— Ні. — Тепер Джорджу стало цікаво. — А ти бачив?

— Ні. — Люк раптом зрадив, що поруч немає Ейвері; лишалося тільки сподіватись, що в того малий радіус дії. — Просто... у мене ж судоми були... чи це так здалося... і я боявся, що знову їх побачу.

— Не розумію суть цього місця, — сказав Джордж, тепер уже зовсім похмуро. — Це, з ідеї, державна установа, але... моя мама була купила одну книжку, так? Незадовго до того, як мене повезли в Принстон. Називалася вона «Паранормальні факти і містифікації». Я прочитав, коли мама закінчила. Там був розділ про державні експерименти, про те, що ми можемо робити. ЦРУ такі проводило, ще в п'ятдесятих. Телепатія, телекінез, ясновидіння, навіть левітація і телепортація. Не без ЛСД. Якісь результати були, але нічого значущого. — Джордж нахилився вперед, зазирнув своїми синіми очима в зелені очі Люка. — Ось і ми такі — нічого значущого. Ми що, маємо вибороти світове панування для Сполучених Штатів? Яким чином — пересуваючи пачки крекерів «Салтін», тільки якщо порожні, чи гортаючи сторінки в якійсь книжці?

— Ейвері можна послати в Росію, — сказав Люк. — Буде переповідати, чим Путін снідав або які труси вдягнув, сімейки чи плавки.

На цих словах Джордж усміхнувся.

— І щодо батьків... — почав був Люк, аж тут на майданчик вибігла Каліша і спитала, хто хоче зіграти у «вибивайла».

Хотіли, як виявилось, усі.

Того дня в Люка тестів не було, окрім як випробувати силу власного духу, і цю перевірку він знову провалив. Ще двічі заходив на

«Стар Триб» і двічі виходив, хоч за останнім разом устиг глипнути на заголовок, щось про хлопа, який передавив на вантажівці купу людей, щоб довести свою відданість Богу. Жахливий випадок, але це хоча б відбувалося за межами Інституту. Зовнішній світ нікуди не дівся, а тут змінилося принаймні одне: замість щезлої Донни в привітанні ноутбука тепер стояло ім'я Люка.

Рано чи пізно йому доведеться пошукати інформацію про батьків. Він це знав, і тепер цілком зрозумів старий вислів про те, що жодних новин — це хороші новини.

Наступного дня його знову відвели на поверх «С», де лаборант на ім'я Карлос узяв у Люка три ампули крові, зробив укол (жодної реакції), потім спровадив у туалетну кабінку і наказав помочитися в баночку. Після того Карлос і похмура санітарка на ім'я Вайнона провели його вниз на поверх «D». Вайнона була начебто з поганців, і Люк навіть не намагався з нею заговорити. Його завели до великої кімнати з МРТ-трубою, що, мабуть, коштувала мегадорого.

«Це, з ідеї, державна установа», — сказав Джордж. Якщо так, то що сказали б Джон і Джозі К'ю Паблік^[67] про те, на що витрачаються гроші з їхніх податків? Люк вирішив, що в країні, де люди верещать про Великого Брата, навіть коли стикаються з такими мізерними вимогами, як надягати мотоциклетний шолом чи мати ліцензію на носіння зброї, відповідь буде — «нічого значущого».

На них чекав новий лаборант, але перш ніж він із Карлосом уклали Люка в трубу, залетів лікар Еванс, перевірів руку Люка в тому місці, де був останній укол, і оголосив, що Люк «чудовий, як картинка». Що б це не значило. Лікар спитав, чи його ще судомило, чи не було більше запаморочень.

— Ні.

— А кольорові вогники? Вони поверталися? Може, ти займався фізичними вправами, може, за ноутбуком сидів, може, під час проблем із випорожненням? Це значить...

— Я знаю, що це значить. Ні.

— Не бреш мені, Люку.

— Я не брешу.

Люк замислився, чи зможе МРТ виявити зміни в його мозку і тим довести, що він бреше.

— Окей, добре.

«Не добре, — подумав Люк. — Ти розчарований. А я від цього — щасливий».

Еванс щось начеркав у своєму планшеті.

— Продовжуйте, леді та джентльмени, продовжуйте!

І він вилетів із кімнати, мов білий кролик на якусь дуже важливу зустріч.

Лаборант з МРТ (ДЕЙВ, як було написано на бейджику) спитав, чи немає в Люка клаустрофобії.

— Ти, мабуть, і цей термін знаєш.

— Нема, — відповів Люк. — Єдина моя фобія, це коли мене тримають під замком.

Дейв був серйозним чоловіком середнього віку, в окулярах і майже облисілим. Він скидався на бухгалтера. Ясна річ, як і Адольф Ейхман^[68].

— Просто якщо так... я про клаустрофобію... можу дати тобі валіум. Це дозволено.

— Не треба.

— А я б радив один узяти, — сказав Карлос. — Ти там багато часу пробудеш, з перервами, а з валіумом цей досвід буде приємніший. Може, навіть поспиш, хоч апарат голосно працює. Стукає і трохкає, сам знаєш.

Люк знав. Він ніколи ще не бував в апараті МРТ, але бачив багато медичних телепередач.

— Я пас.

Але після ланчу (який принесла Гледіс) він випив валіум, почасти з цікавості, почасти з нудьги. Він уже зробив три заходи в МРТ, і Дейв сказав, що буде ще три. Люк не став питати, на що вони його перевіряють, що шукають і що сподіваються знайти. Відповідь звучала би десь як «не твоє мелеться». І Люк був не певен, чи їм самим це відомо.

Від валіуму він поплив, немов опинився вві сні, і протягом останньої процедури в трубі трохи задрімав, попри гучний тріскіт апарата, який саме робив знімки. Коли Вайнона прийшла провести його в житлове крило, ефект валіуму вивітрився, і Люк просто почувався задурманеним.

Вайнона потяглася в кишеню, дістала звідти жменю жетонів. І коли передавала їх Люку, один упав і покотився по підлозі.

— Підбирай, солопію.

Люк підібрав.

— У тебе був довгий день, — сказала вона і, та невже, усміхнулась. — Піди-но купи собі щось випити. Розслабитись. Відпочити. Я рекомендую «Брістольський крем від Гарвіз».

Вона була середніх років, достатньо доросла, щоб мати дитину віку Люка. Може, двох. А їм вона давала б такі рекомендації? Ой, у тебе такий важкий день був у школі, чому б тобі не розслабитись і не хильнути винного коктейлю, а потім уже за домашку сідати? Люк хотів це все висловити, і в найгіршому разі вона хіба що лясне його, але...

— Яка з цього користь?

— Га? — Вайнона насупилась на нього. — Яка з чого користь?

— З будь-чого, — відповів Люк. — З будь-чого на світі, Вінні.

Йому не хотілось ані «Брістольського крему від Гарвіз», ані «Чаю з причудою», навіть «Греначе Стамп-Джамп» — мабуть, про нього і думав поет Джон Кітс, коли казав щось на кшталт: «Звуть романтично, мов той місяць із західного схилу у щезливій стрічці ночі».

— Притримай свого розумного язика, Люку.

— Я над цим працюю.

Він поклав жетони до кишені. Їх, здається, було дев'ять. Він дасть три Ейвері і по три — двійнятам Вілкокс. На снеки вистачить, а на інші цікаві речі — ні. А собі йому зараз хотілося велику дозу протеїнів і вуглеводів. Байдуже, що там сьогодні в меню, якщо їдла буде багато.

21

Наступного ранку Джо і Хадад знову повели Люка на поверх «С», де йому наказали випити сульфат барію. Тоні стояв поруч зі своїм електричним кийком, готовий вдарити струмом, якщо Люк почне виказувати непокору. Щойно хлопець випив усе до останньої краплі, його запустили в кабінку розміром з душову в придорожніх убиральнях і зробили рентген. Ця процедура пройшла нормально, але коли Люк виходив з кабінки, живіт скрутило і він зігнувся навпіл.

— Навіть не думай вивергатись на цю підлогу, — сказав Тоні. — Якщо підступає, то йди до раковини в кутку.

Запізно. З Люка вилився напівперетравлений сніданок у барієвому пюре.

— От срака. А тепер ти все це витреш, і коли закінчиш, то підлога має бути така чиста, щоб я міг лизнути.

— Я витру, — сказав Хадад.

— Хера ти витреш. — Тоні не дивився на нього і голосу не підвищував, але Хадада все одно пересмикнуло. — Можеш принести швабру і відро. Решту Люк сам зробить.

Хадад приніс приладдя. Люк примудрився наповнити відро у раковині в кутку кімнати, але живіт і досі крутило, а руки трусились так сильно, що він не зміг би опустити відро на підлогу, не заляпавши все навколо мильною водою. Джо йому допоміг, прошепотівши Люкові на вухо: «Тримайся, малий».

— Просто дай йому швабру, — сказав Тоні, і крізь свою нову призму усвідомлення Люк збагнув, що санітар насолоджується процесом.

Люк витер і сполоснув швабру. Тоні оцінив результат, оголосив його неприйнятним і наказав переробити. Живіт уже не судомило, і цього разу Люку вдалося самотійно підняти й опустити відро. Хадад і Джо сиділи і обговорювали шанси «Янкіз» і «Сан-Дієго Падрес», на які вони, вочевидь, зробили ставки. Уже дорогою до ліфта Хадад похлопав Люка по спині і сказав:

— Ти молодчинка, Люку. Не знайдеться для нього жетонів, Джо? У мене всі скінчились.

Джо дав йому чотири.

— На що ці тести? — спитав Люк.

— На багато що, — відповів Хадад. — Не переймайся цим.

Люку подумалось, що дурнішої поради він у житті не чув.

— Мене колись звідси випустять?

— Ясна річ, — сказав Джо. — Але ти нічого про це не пам'ятатимеш.

Санітар брехав. Знову ж таки, Люк не читав його думок — принаймні не так, як він завжди це уявляв, типу почути якісь слова в уяві чи побачити їх як інформаційну стрічку, що біжить знизу екрана на кабельному каналі. Люк просто *знав*, як знав про гравітацію чи ірраціональність квадратного кореня з двох.

— А скільки в мене ще буде тестів?

— Ой, не засумуєш, — відповів Джо.

— Тільки не ригай на підлогу, по якій ходить Тоні Фіззале, — сказав Хадад і щиро засміявся.

22

Коли Люк повернувся до себе в кімнату, підлогу там пилюсила нова покоївка. Ця жінка, ДЖОЛІН, якщо вірити табличці з іменем, була пухленька, років двадцяти з чимось.

— Де Морін? — спитав Люк, хоча чудово знав де.

У Морін почався тиждень відпустки, і повернеться вона, певно, не до цього корпусу Інституту. Принаймні не одразу. Люк сподівався, що вона зараз у Вермонті, розбирається з лайном, що лишив її чоловік-утікач, та Люк усе одно за нею сумуватиме... хоч і гадав, що ще може зустрітися з нею в Задній половині, коли прийде час туди йти.

— Мо-Мо поїхала зніматися у фільмі з Джонні Деппом, — сказала Джолін. — Отой про піратів, що його всі діти люблять. Гратиме Веселого Роджера. — Вона засміялася, тоді додала: — Чому б тобі не звалити звідси, поки я тут закінчу?

— Тому що я хочу прилягти. Мені недобре.

— Ой, хлип-хлип-хлип, — сказала Джолін. — Ви, дітки, спорчені до мозку кісток. За вами тут прибирають, їсти вам готують, власний телевізор є... гадаєш, коли я була мала, в мене в кімнаті був телевізор? Або власна ванна? У мене було троє сестер і двоє братів, і ми постійно за це все билися.

— А ще нам дають барій, і потім ми ним ригаємо. Нема бажання таке спробувати?

Я дедалі частіше поводжуся як Нікі, подумалося Люку, та, зрештою, що в цьому поганого? Добре мати гарний приклад для наслідування.

Джолін обернулася до Люка і помахала насадкою для пилюсма.

— Нема бажання дізнатися, що буде, якщо я тебе в маківку цим стукну?

Люк пішов. Він повільно просувався коридорами житлового блоку, двічі зупинився притулитись до стіни, коли судоми поверталися. Хоч живіт уже крутило не так часто і не так сильно. Одразу перед входом до безлюдної зали відпочинку, що з неї було видно адміністративну будівлю, Люк зайшов до одної з порожніх кімнат, ліг на матрац

і заснув. І прокинувся він, уперше не сподіваючись побачити будинок Рольфа за вікном у власній спальні.

На думку Люка, це був крок у геть неправильному напрямку.

23

Наступного ранку йому зробили укол, а тоді під'єднали датчики для вимірювання серцебиття й тиску і наказали бігти на тренажері під наглядом Карлоса і Дейва. Вони розганяли бігову доріжку доти, доки Люк не почав задихатися і вже мало не падав з рухомого полотна. На маленькій панелі відображались показники, і коли Карлос уже зупиняв тренажер, Люк устиг помітити пульс — 170 ударів на хвилину.

Поки він попивав апельсиновий сік і відсапувався, у кімнату зайшов здоровий лисий чоловік і, схрестивши руки на грудях, притулився до стіни. На ньому був коричневий костюм, дорогий з вигляду, і біла сорочка без краватки. Темні очі обміряли Люка від почервонілого спітнілого обличчя до нових кросівок. Чоловік мовив:

— Мені повідомили, що ви, юначе, виявляєте ознаки поганої адаптації. Може, до цього якось причетний Нік Вілгольм. Не варто наслідувати такі поведінкові моделі. Ти ж розумієш, що я маю на увазі? Про поведінкові моделі?

— Так.

— Вілгольм поводить себе грубо і нахабно з людьми, які просто намагаються робити свою роботу.

Люк нічого не відповів. Найбезпечніша поведінкова модель.

— Не дозволяй собі виробити таке ставлення, ось що я раджу. Дуже наполегливо раджу. І зведи свою взаємодію з обслуговуючим персоналом до мінімуму.

Люк відчув укол тривоги, а тоді зрозумів, що лисий говорив не про Морін. Він говорив про прибиральника Фреда. Люк знав це напевно, хоча з Фредом перемовився лише раз, а з Морін говорив неодноразово.

— А ще тримайся подалі від Західного крила і порожніх кімнат. Якщо захочеш поспати, то займайся цим у себе. Зроби своє перебування в Інституті якомога приємнішим.

— Немає нічого приємного в цьому місці, — сказав Люк.

— Маєш право на власну точку зору, — сказав лисий. — Ти вже, напевно, чув, що вони як дупи — в кожного своя. Але, гадаю, тобі

стане розуму осягнути різницю між «нічого приємного» і «дещо неприємне». Не забувай про це.

Чоловік пішов.

— Хто це був? — спитав Люк.

— Стекгаус, — сказав Карлос. — Голова охорони й безпеки Інституту. Його краще не дратувати.

До Люка підійшов Дейв із голкою напоготові.

— Треба ще трохи крові взяти. Хвилина діла. Тож будь молодчинкою, окей?

24

Після бігової доріжки та останнього забору крові тестів не було пару днів — принаймні в Люка. Зробили кілька уколів (від одного цілу годину сказано чухалась рука), але й усе. Двійнята Вілкокс почали потроху адаптуватися, особливо після того, як з ними подружився Гаррі Кросс. Він був ТК і вихвалявся, що багато чого може рухати, але Ейвері сказав, що це чистісінька бздур.

— Він навіть слабший за тебе, Люку.

Люк закотив очі.

— Дивись не перестарайся з тактовністю, Ейвері, а то ще зі шкіри вискочиш.

— Що таке тактовність?

— Скористайся жетоном і подивись в інтернеті.

— Вибач, Дейве, я не можу цього зробити, — мовив Ейвері, навдивовижу вдало зімітувавши ніжно-зловісний голос ЕАЛ 9000, і загіготів.

Гаррі добре ставився до Грети і Герди, це беззаперечно. Щоразу, як він їх бачив, на обличчі в нього розтягалася велика дурнувата усмішка. Він присідав, широко розставляв руки, і дівчата бігли до нього в обійми.

— Він же їх не лащить, як гадаєте? — спитав якимсь уранці Нікі, сидючи на дитячому майданчику і спостерігаючи, як Гаррі доглядає дівчат на батуті.

— Фу-у, гидота яка, — сказала Гелен. — Щось ти передивився фільмів на «Лайфтаймі»^[69].

— Не-а, — сказав Ейвері. Він поїдав цукерки «Чоко-поп», через що відростив собі коричневі вуса. — Він не хоче...

Він поклав свої маленькі руки на сідниці й узявся рвучко рухати стегнами. Дивлячись на це, Люк подумав, що ось вам непоганий приклад, як телепатія може заважати жити. Ти забагато дізнаєшся і зарано.

— Фу-у, — знову протягнула Гелен і затулила собі очі. — Я краще осліпну, Ейвестере.

— У нього були кокер-спанієлі, — пояснив Ейвері. — Ще там, удома. Ці дівчата, вони стали для нього, ну, як це називається?

— Сурогатом, — сказав Люк.

— Точно, воно.

— Не знаю, як там Гаррі з собаками поводився, — сказав Нікі Люку того ж дня за ланчем, — але ці малявки просто верхи на ньому їздять. Так, наче їм нову ляльку подарували. З рудим волоссям і здоровим черевом. Поглянь-но.

Двійнята сиділи обабіч Гаррі й згодовували йому шматочки м'ясного рулету зі своїх тарілок.

— Як на мене, це любенько, — сказала Каліша.

Нікі всміхнувся до неї, і його обличчя знову засяяло (хоча сьогодні, не без допомоги якогось працівника, на ньому під оком з'явився синець).

— Це так на тебе схоже, Ша.

Вона всміхнулася у відповідь. І Люк відчув укол ревностів. Дуже нерозумно, враховуючи всі обставини... та нікуди не дінешся.

25

На наступний день Присцилла і Хадад відвели Люка на досі не звіданий поверх «Е». Там його поклали під крапельницю, яка, за словами Присцилли, мала його трохи розслабити. Натомість від крапельниці Люк відрубився. А коли отямився, то вже був голий, тремтів, а живіт, права нога і правий бік були перев'язані бинтами. Над ним схилялася ще одна лікарка (на білому халаті висіла табличка з ім'ям РІЧАРДСОН).

— Як відчуваєшся, Люку?

— Що ви зі мною зробили?

Він спробував закричати, але зміг видати тільки придушений рик. У горло йому теж щось вставили. Мабуть, якусь трубку для дихання. Із запізненням Люк затулив долонями пах.

— Просто взяли в тебе кілька зразків. — Лікарка Річардсон зняла хірургічну шапочку в індійських огірках і розпустила густе темне волосся. — Ми не вирізали в тебе нирку, щоб продати на чорному ринку, якщо ти за це хвилюєшся. Трохи болітиме, особливо між ребрами, але це минеться. А поки випий, ось.

Вона дала Люкові непідписану коричневу пляшечку з кількома таблетками. І пішла. Зайшов Зік з одягом.

— Одягайся, як відчуєш, що можеш стояти і не падати.

Зік, дбайливий як завжди, кинув одяг на підлогу.

Зрештою Люк зумів його підібрати й одягнутися. Присцилла, цього разу з Гледіс, провела його назад, на житловий поверх.

Коли його забирали на процедури, ще світило сонце, але зараз уже стемніло. Може, був пізній вечір, Люк не міг розібрати, бо відчуття часу зовсім спотворилось.

— Сам до своєї кімнати дійдеш? — спитала Гледіс, уже без своєї чергової посмішки — може, та в нічну зміну не працювала.

— Ага.

— То йди. І пігулку візьми. Це оксиконтин. Вони від болю, та ще й настрій піднімають. Як бонус. Уранці з тобою все буде гаразд.

Люк дійшов до своєї кімнати, потягнувся до дверної ручки, а тоді завмер. Хтось плакав. Плач лунав у районі того дурнуватога плаката «ЩЕ ОДИН ДЕНЬ У РАЮ», а це майже напевно означало, що звук доноситься з кімнати Каліші. Люк секунду вагався, не бажаючи знати причину плачу і явно не перебуваючи в настрої когось заспокоювати. І все одно, це ж Каліша, тому Люк пішов і тихо постукав їй у двері. Ніхто не відповів, тож Люк повернув ручку і зазирнув усередину.

— Калішо?

Вона лежала на спині, затуливши рукою очі.

— Іди геть, Люку. Не хочу, щоб ти мене такою бачив.

Він мало не вчинив, як вона просила, але ж Каліша цього не хотіла насправді. І замість того щоб піти, Люк зайшов у кімнату і присів біля дівчини.

— Що сталось?

Але він уже все знав. Хіба що без подробиць.

Діти були надворі, на майданчику — всі, окрім Люка, який лежав без тям на поверсі «Е», поки лікарка Річардсон вирізала свої зразки. З кімнати відпочинку вийшли двоє чоловіків. На них була червона уніформа — на відміну від рожевої та синьої, яку носили доглядачі й лаборанти в Передній половині, — і на сорочках не було бейджиків. Троє старожилів: Каліша, Нікі та Джордж — знали, що це означає.

— Я була впевнена, що вони прийшли по мене, — сказала Каліша Люкові. — Я тут найдовше пробула, і на тести мене десять днів не водили, хоч я після вітрянки вже давно одужала. Навіть кров не брали, а ти сам знаєш, як ці вампіри полюбують забирати кров. Вони прийшли по Нікі. *Niki!*

Тут її голос зірвався, і Люк через це зажурився, бо сам добряче сохнув за Калішею, але при цьому не здивувався. Щойно Нікі з'являвся в полі зору, Гелен оберталася за ним, як стрілка компаса за магнітним полюсом; з Айріс відбувалося так само; навіть маленькі Г. з роззявленими ротами і блискучими очима дивилися на Нікі, коли той проходив повз них. Але Каліша товаришувала з ним найдовше, вони були інститутськими ветеранами і приблизно одного віку. І як пара вони були хоча б імовірні.

— Він їм опирався, — сказала Каліша. — Щосили опирався.

Вона раптом сіла, мало не скинувши Люка з ліжка. Вишкірила зуби, притисла кулаки до грудей над своїм невеличким бюстом.

— Та я мала б їм опиратися! Ми всі мали б!

— Але все сталось надто швидко, так?

— Він одного стусонув — високо, в горлянку, а тоді другий вдарив його струмом у стегно. У Нікі, певно, нога заніміла, але він ухопився за мотузку на мотузковій трасі, щоб не впасти, і копнув його здоровою ногою, поки той покидьок не встиг ще раз вдарити шокером.

— І вибив його з рук, — сказав Люк.

Він усе побачив, та говорити про це було не слід — Каліша могла дізнатися те, чого їй знати не варто. Але дівчина, судячи з усього, не звернула уваги.

— Точно. Але потім той перший, якого Нікі стусонув у горло, ударив його шокером у бік, і ця клята штука, певно, була викручена на повну потужність, бо я почула тріскіт навіть попри те, що стояла аж біля корту для шафлборду. Нікі впав, а вони схилилися над ним і стали бити шокерами, і він *підстрибнув*, хоч і лежав без тям, але

підстрибнув, а тоді Гелен до них побігла з криками «Ви його вб'єте, ви його вб'єте», і один з тих двох копнув її в ногу, високо копнув і гукнув «кі-я!», наче якийсь каратист-недоробок, і засміявся, а вона впала і заплакала, а вони підхопили Нікі й понесли його геть. Але перш ніж зникнути за дверима...

Каліша зупинилася. Люк чекав. Він знав, що було далі, бо працювала та нова чуйка, сильніша за звичайне передчуття, та Люк мусив перечекати, доки Каліша сама все розкаже. Бо їй не треба знати, ким він став, нікому не треба цього знати.

— Він трохи отямився, — сказала дівчина. По щоках текли сльози. — Настільки, щоб нас побачити. Він усміхнувся і помахав рукою. Він помахав нам рукою. Ось який він був сміливий.

— Ага, — сказав Люк, почувши «був» замість «є». Подумавши: «І більше ми його не побачимо».

Каліша схопила його за шию і притягла обличчям впритул до себе так несподівано і так різко, що вони стукнулись чолами.

— Не смій такого казати!

— Вибач, — відповів Люк, гадаючи, які ще думки вона змогла прочитати.

Він сподівався, що небагато. Сподівався, вона надто засмучена через те, що хлопці в червоному забрали Нікі до Задньої половини. І наступні слова Каліші принесли йому відчутну полегкість.

— У тебе брали зразки? Брали, так? Ти в бинтах.

— Так.

— Та чорноволоса сучка, так? Річардсон. Скільки?

— Три. З ноги, з живота і ще один між ребер. Цей найбільше болить.

Вона кивнула.

— У мене брали один, із цицьки, як біопсію. Було дуже боляче. Але що, як вони нічого не вирізають? Що, як навпаки — врізають? Кажуть, що беруть зразки тканин, але ж вони про все брешуть!

— Ти маєш на увазі черговий датчик? Навіщо якщо вже ця штука є?

Люк тицьнув на чип у себе у вусі. Мочка більше не боліла, чип наче став частиною тіла.

— Не знаю, — з нещасним виглядом мовила Каліша.

Люк поліз у кишеню і дістав звідти пляшечку з пігулками.

— Ось що мені дали. Може, візьми собі одну. Гадаю, тебе трохи попустить. Допоможе заснути.

— Оксі?

Він кивнув. Каліша потяглася до пляшечки, потім забрала руку.

— Проблема в тому, що я хочу не одну і навіть не дві. Я хочу всі. Але вважаю, що мушу відчувати те, що відчуваю. З моєї точки зору, так буде правильно, а ти як гадаєш?

— Не знаю, — відповів Люк.

І не збрехав. Питання серйозне, і хоч яким розумним був Люк, йому було всього дванадцять.

— Облиш мене, Люку. Тепер я маю самотою пожуритися.

— Окей.

— Завтра мені стане краще. І якщо мене заберуть наступною...

— Не заберуть.

Люк розумів, що змолів дурницю, дуристикус максимус. Час уже приспів Каліші. І, чесно кажучи, давно.

— *Якщо* заберуть, не облиш Ейвері. Йому потрібен друг. — Каліша уважно глянула на Люка. — І тобі теж.

— Окей.

Вона спробувала усміхнутися.

— Яке ж ти сонце. Іди до мене.

Люк нахилився, і вона поцілувала його спочатку в щоку, потім — у кутик рота. Губи в неї були солоні. Але Люк на те не зважав.

Коли він прочинив двері, Каліша сказала:

— Це я мала б бути на його місці. Або Джордж. Тільки не Нікі. Він один ніколи не мирився з цим лайном. Він один ніколи не здавався. — Вона підвищила голос: — Ви там є? Слухаєте мене? Сподіваюся, що так, бо я вас ненавиджу і хочу, щоб ви про це знали! Я ВАС НЕНАВИДЖУ!

Дівчина повалилася на ліжко і захлипала. Люк думав був повернутися до неї, але не став. Він утішав Калішу стільки, скільки міг, і йому самому було боляче — не тільки з приводу Нікі, а ще й у тих місцях, де поколупалася лікарка Річардсон. Байдуже, що зробила та чорнява жінка: взяла зразки тканин чи зашила щось йому в тіло (сенсу вживляти нові чипи не було, але Люк гадав, що йому могли вколоти якусь експериментальну сироватку або ензими), бо складалося таке враження, що всі їхні тести та уколи не мають

жодного сенсу. Люк знову згадав про концентраційні табори і жахливі, безумні експерименти, які там проводились. Коли людей заморожували, спалювали, заражали хворобами.

Люк повернувся до себе в кімнату, міркуючи, чи не випити йому одну чи навіть дві пігулки «оксі». І не став.

Хотів був скористатися містером Гріффіном, щоб зазирнути на «Стар Триб», але теж не став цього робити.

Він думав про Нікі, красунчика, в якого всі дівчата були закохані. Про Нікі, який спершу поставив Гаррі Кросса на місце, а потім потоваришував із ним, що вимагало більше сміливості, ніж просто з ним побитися. Нікі, який опирався тестам, опирався чоловікам із Задньої половини, що прийшли забрати його, — хлопця, який ніколи не здавався.

27

Наступного дня Джо і Хадад відвели Люка і Джорджа до кабінету «С-11» і лишили на деякий час самих. Коли доглядачі повернулися, уже озброєні чашками з кавою, з ними зайшов Зік. Очі в нього були червоні, мов з бодуна. Він натягнув на хлопців гумові шапочки з електродами і претуго затягнув ремінці під підборіддям. Коли Зік перевірів показники приладів, хлопці стали по черзі вправлятися на автомобільному тренажері. Прийшов лікар Еванс зі своїм незмінним планшетом і взявся робити нотатки, поки Зік вигукував різні цифри, які могли (або ні) мати певний стосунок до швидкості реакції. Люк кілька разів проїхав на червоне світло і влаштував чимало кривавих аварій, перш ніж оволодів симулятором. Після того тест навіть почав приносити задоволення — уперше за весь час перебування Люка в Інституті.

Коли тест скінчився, до лікаря Еванса приєдналася лікарка Річардсон. Сьогодні на ній був костюм-трійка зі спідницею і високі підбори. Вона немов одяглася для ділової зустрічі з керівництвом.

— Люку, як ти сьогодні оцінюєш свій біль за десятибальною шкалою?

— На двійку, — сказав він. — А бажання забратися звідси нафіг за десятибальною шкалою дорівнює одинадцяти.

Річардсон хіхікнула, наче це був помірно смішний жарт, попрощалася з лікарем Евансом (назвавши його Джимом) і пішла.

— То хто виграв? — спитав Джордж у Еванса.

Лікар поблажливо посміхнувся.

— Тест не про це, Джордже.

— Розумію, але хто виграв?

— Ви обидва стали досить спритні, щойно при звичаїлись до тренажера, як це й очікується від ТК. Сьогодні тестів більше не буде, хлопці, хіба не чудово? Хададе, Джо, будь ласка, відведіть цих юнаків нагору.

Дорогою до ліфта Джордж сказав:

— Я, мабуть, шістьох пішоходів переїхав, поки збагнув, що до чого. А ти скількох?

— Тільки трьох, та я ще врізався в шкільний автобус. Там теж могли бути жертви.

— Ну ти паскуда. Я автобуса взагалі не помітив.

Приїхав ліфт, і всі четверо зайшли в кабінку.

— Насправді, я сімох збив, — сказав Джордж. — Останнього — навмисно. Уявив, що це Зік.

Джо з Хададом перезирнулися і розсміялися. І Люк відчув до них легку приязнь. Не хотів відчувати, та що поробиш.

Коли двійко доглядачів повернулися в ліфт і рушили вниз, мабуть, до себе в підсобку на перерву, Люк сказав:

— Після цяток вони влаштували тобі тест із картами. На телепатію.

— Так, я тобі вже казав.

— А на ТК вони тебе колись перевіряли? Просили ввімкнути лампу чи повалити низку доміно?

Джордж почухав голову.

— От як ти про це спитав, то розумію, що ні. Чого б їм перевіряти, як вони вже і так знають, що я все це можу? Тобто якщо вдалий день випаде. А тебе?

— Нє-а. І я зрозумів твою позицію, проте все одно якось дивно, що вони не бажають випробувати межі наших можливостей.

— Тут узагалі ні в чому немає сенсу, Люкі-Лю. Починаючи з нашого перебування тут. Ходімо гамати.

Більшість дітлахів їли ланч у кафетерії, але Каліша з Ейвері були на майданчику. Вони сиділи на гравії, притулившись спинами до сітчастого паркану, і дивилися одне на одного. Люк сказав Джорджу, щоб той ішов на ланч, а сам рушив надвір. Симпатична чорношкіра

дівчина і маленький білошкірий хлопчик не говорили... і водночас таки говорили. Ось і все, про що дізнався Люк, бо тема розмови лишилася для нього загадкою.

Він згадав академічні тести і дівчину, яка спитала про математичне рівняння, де йшлося про якогось хлопа Аарона і скільки він мав заплатити за номер в готелі. Це наче сталось в іншому житті, але Люк ясно пам'ятав, як не міг зрозуміти, чому така проста для нього задача виявилась такою складною для неї. А тепер він зрозумів. Те, що відбувалось між Калішею та Ейвері там, біля паркану, було для нього так само недосяжним.

Каліша озирнулася і помахала йому рукою.

— Пізніше поговоримо, Люку. Іди поки поїж.

— Окей, — сказав він, але за ланчем поговорити не зміг, бо Каліша так і не з'явилася.

Потім, після глибокого і міцного сну (він нарешті здався і випив одну пігулку), Люк рушив коридором у напрямку майданчика і зали відпочинку, але зупинився біля дверей до кімнати Каліші. Вони стояли навстіж. Рожеве покривало і подушки з рюшами зникли. Зникло і фото Мартіна Лютера Кінга в рамці. Люк стояв там, затуливши рота рукою, розчухнувши очі, намагаючись укласти це в себе в голові.

Люк вирішив, що якби вона опиралась, як Нікі, то шум його розбудив би попри всяку пігулку. Другий варіант, що вона пішла з ними добровільно, здавався менш приємним, але, треба визнати, більш вірогідним. У будь-якому разі дівчина, яка двічі його поцілувала, зникла.

Люк повернувся до себе в кімнату і зарився обличчям у подушку.

28

Тієї ж ночі Люк показав на камеру ноутбука жетон, щоб «розбудити» пристрій, а тоді пішов до містера Гріффіна. Те, що він і досі мав змогу туди заходити, було обнадійливо. Ясна річ, сракоголове керівництво цього закладу могло пречудово знати про чорний хід, яким користується Люк, але що з того? А з того напрошувався висновок, і досить резонний, як на Люка: зрештою, посіпаки місіс Сігсбі можуть підловити його на спогляданні зовнішнього світу, це, власне, було дуже навіть імовірно, але поки що ніхто нікого не зловив. Екран комп'ютера ніхто не моніторив. До

певних питань вони ставляться досить недбало, подумалося Люку. Може, навіть до багатьох питань, а чом би й ні? Вони ж мають справу не з військовими арештантами, а всього лиш з купкою переляканих, розгублених дітей.

Стартувавши на сайті містера Гріффіна, він перейшов на сторінку «Стар Триб'юн». У сьогоднішньому заголовку йшлося про безперестанну гризню за систему охорони здоров'я, яка вже тривала роками. Знайомий жах того, які новини можуть його чекати за першою шпальтою, — і Люк мало не вийшов на робочий стіл. Можна було б стерти пошукову історію, вимкнути ноутбук і лягти спати. Може, навіть ковтнути другу пігулку. Як не знаєш, то й не болітиме, як ішлося в ще одній примовці, і чи не зазнав він за сьогодні вже достатньо болю?

А тоді Люк подумав про Ніка. Чи відступив би Нікі Вілгольм, якби знав про чорний хід на кшталт містера Гріффіна? Може, і ні, майже напевно, що ні, тільки от Люк не був таким сміливим, як Нікі.

Він пригадав, як Вайнона видала йому жменю жетонів, як він впустив один, а вона назвала його солопієм і наказала підібрати. І Люк підібрав, навіть не пікнувши. Нікі так би теж не вчинив. Люк майже почув, як він каже: «Сама підбирай, Вінні», — а потім приймає удар. Може, навіть дає здачі.

Але Люк був не таким. Люк Елліс був звичайним чемним хлопчиком, робив усе як скажуть: і в хатніх справах, і в шкільному оркестрі. Він ненавидів свою кляту трубу, вона на кожній третій ноті видавала фальш, але діватись було нікуди, бо містер Грієр сказав, що Люкові потрібен ще якийсь гурток, окрім шкільної спортивної секції. Люк Елліс був одним із тих, хто наступає на горло власній пісні, щоб видаватись компанійським, щоб люди не подумали, наче він ще й дивак на додачу до вундеркінда. Люк збирав собі всі галочки з правильної комунікації, а тоді повертався до книжок. Бо існує така собі прірва, а в книжках ховаються магічні закляття, щоб викликати з глибин прірви всі її величні таємниці.

Для Люка ці таємниці багато важили. Може, колись у майбутньому він напише власну книгу.

Але тут єдиним майбутнім була Задня половина. І тут правду життя становила сентенція: «Яка з цього користь?»

— Ну і хер з ним, — прошепотів Люк і зайшов у розділ місцевих новин. Стук серця віддавався у вухах, пульсував у маленьких ранах, які вже починали загоюватись під бинтами.

Особливо щось вишукувати не знадобилось. Щойно Люк побачив свою торішню шкільну фотографію, то дізнався все, що хотів. Заголовок читати не було потреби, та він усе одно прочитав:

ТРИВАЮТЬ ПОШУКИ ЗНИКЛОГО СИНА ВБИТОГО ПОДРУЖЖЯ З ФАЛЬКОН-ГАЙТС

Різнобарвні вогні повернулись, завихрували, запульсували. Люк примружився на них, вимкнув ноутбук, став на ноги — наче не на свої, а на чужі — і за два тремтливі широкі кроки опинився на ліжку. Він лежав при тьмяному світлі настільної лампи і витріщався в стелю. Зрештою ці бридкі цятки в стилі поп-арт почали щезати.

«Вбите подружжя з Фалькон-Гайтс».

Люк відчув, що в центрі його свідомості розчахнулася незвідана до того ляда, і лиш одна думка — ясна і потужна — не дозволяла йому в ту ляду провалитися: «Вони можуть за мною підглядати». Він гадав, що їм невідомо про сайт містера Гріффіна і про його змогу отримувати доступ до зовнішнього світу. Гадав, що їм також невідомо про вогники, які спричинили суттєві зміни в його мозку, і що вони вважали свій експеримент невдалим. Принаймні поки що. Ось які надбання в Люка, і вони можуть виявитися дуже цінними.

Посіпаки місіс Сігсбі не всесильні. Доказ тому — можливість досі користуватися сайтом містера Гріффіна. Вони чекали від «резидентів» хіба що явних проявів непокори. І коли цю непокору вибивали переляком, шокером або кулаком, то дітей можна було ненадовго лишати на самоті, як це зробили Джо і Хадад, лишивши його віч-на-віч із Джорджем у кабінеті «С-11» і пішовши собі по каву.

«Вбите подружжя».

Ці слова і стали тою лядою, в яку дуже легко провалитися. Від самого початку Люк був майже певен, що йому брешуть, але це «майже» не дозволяло ляді прочинитися. Воно лишало місце для слабкої надії. А відвертий заголовок поклав надії край. І оскільки вони були мертві, «вбиті», то хто став найбільш вірогідним підозрюваним? «ЗНИКЛИЙ СИН», ясна річ. Детективи, які розслідували справу, вже мали б дізнатися, що Люк особливий, малий геній, а хіба малі генії не схильні мати нестабільну психіку? І легко з'їжджати з катушок?

Каліша криком висловила свій спротив, але Люк такого не робитиме, як би йому не хотілося. В душі він міг кричати скільки завгодно, але не вголос. Він не знав, чи буде якась користь із його таємниць, але знав, що в стінах цього закладу, який Джордж Айлс по праву називав пекельною дірою, є тріщини. І якщо в Люка вийде скористатися цими таємницями (а також своїм нібито високим рівнем інтелекту) як ломом, то якусь тріщину можна буде розширити. Він не знав, чи втеча взагалі реальна, але якщо знайти спосіб, вона стане тільки першим кроком до вищої мети.

Треба завалити стелю — так вирішив Люк. Як Самсон після стрижки, на яку його вмовила Даліла. Завалити їм стелю і розчавити. Розчавити їх усіх.

На деякий час Люк провалився в дрімоту. Йому снилося, що він удома і що мама з татом живі. Це був добрий сон. Тато нагадав йому виставити при дорозі баки зі сміттям. Мама наготувала оладків, і Люк вимочив їх у чорничному сиропі. Тато з'їв один з арахісовим маслом, дивлячись ранкові новини на CBS із Гейл Кінг і звабливою Норою О'Доннелл, а тоді поцілував Люка в щоку, Айлін — у губи і пішов на роботу. Гарний сон. Мати Рольфа збиралася відвезти хлопців до школи, і коли вона просигналила в клаксон, Люк схопив рюкзак і побіг до виходу.

«Агов, не забудь гроші на ланч!» — гукнула мама і передала йому... не монети, а жетони, і тоді Люк прокинувся і збагнув, що в нього в кімнаті хтось є.

29

Люк не бачив, хто то, бо в якийсь момент, певно, вимкнув лампу, хоч і не пам'ятав цього. Він чув, як біля столу тихо шарудять чийсь ноги, і першим йому спало на думку, що якийсь доглядач прийшов забрати ноутбук, бо весь цей час за ним таки стежили, і нерозумно було переконувати себе в протилежному. Дуристикус максимус.

Він пройнявся люттю, мов отрутою. Не встав, а скочив з ліжка з наміром розправитися з гостем, ким би той не був. І байдуже до лящів, стусанів або того клятого шокера. Люк устигне завдати хоч кілька добрячих ударів. Може, вони і не збагнуть справжньої причини нападу, але то нічого. Головне, що Люк знатиме.

Тільки це був не дорослий. Люк настовхнувся на маленьке тіло і збив його з ніг.

— Ай, Люкі, не треба! Не бий мене!

Ейвері Діксон. Ейвестер.

Люк намацав його, підняв і повів до ліжка, де ввімкнув лампу. Вигляд в Ейвері був нажаханий.

— Господи, що ти тут робиш?

— Я прокинувся і злякався. До Ші я не можу піти, бо її забрали. Тому я прийшов сюди. Можна мені лишитися? Будь ласка.

Це була правда, проте не цілковита. Люк зрозумів це з такою ясністю, що всі попередні «чуйки» видалися блідими і непевними. Бо Ейвері сильний ТП, набагато сильніший за Калішу, і зараз він... ну... *вів трансляцію*.

— Лишайся. — Але коли Ейвері поліз у ліжку, Люк додав: — Ні-ні-ні, спершу сходи в туалет. У моє ліжка ти не пудитимеш.

Ейвері не став сперечатись, і невдовзі Люк почув плескіт сечі в унітазі. Довгий плескіт. Коли Ейвері повернувся, Люк вимкнув світло. Ейвері вмоستився під ковдрою біля Люка. Як добре бути не самому. Чудово навіть.

Ейвері зашепотів йому на вухо:

— Мені шкода, що так сталося з твоєю мамцею і татком, Люку.

Кілька секунд Люк не міг вимовити ані слова. А коли зміг, то зашепотів у відповідь:

— Ви з Калішею про мене говорили вчора на майданчику?

— Так. Вона сказала мені ходити до тебе. Сказала, що посилатиме тобі листи, а я буду поштарем. Можеш розповісти Джорджу і Гелен, як вирішиш, що це безпечно.

Люк не міг так вирішити, бо тут усе небезпечно. Навіть думати небезпечно. Він прокрутив в уяві епізод, коли Каліша розповідала про бійку між Нікі і червоними доглядачами із Задньої половини. «І вибив його з рук», — ось що він тоді сказав, маючи на увазі шокер. Каліша не питала, звідки Люк про це дізнався, бо сама вже, напевно, здогадалась. Невже він думав, що зможе тримати від неї в таємниці свою нову здібність до телепатії? Від інших — так, але ж не від Каліші. І не від Ейвері.

— Дивися! — прошепотів Ейвері.

Люк ні на що не міг дивитися — лампа вимкнена, немає вікна, крізь яке зовнішнього світу б хоч якесь світло, але він все одно вдивлявся і наче побачив Калішу.

— З нею все добре? — прошепотів Люк.

— Так. Поки що.

— Нікі там? З ним усе добре?

— Так, — зашепотів Ейвері. — І з Айріс теж. Тільки голова час від часу болить. І в інших дітей також. Ша гадає, що це від фільмів. І цяток.

— Яких фільмів?

— Не знаю. Ша їх поки не дивилась, але Нікі вже бачив. І Айріс теж. Каліша каже, їй здається, що там є ще діти, типу, в задній половині Задньої половини, але там, де вони зараз, дітей небагато. Джиммі й Лен. І Донна.

«У мене комп'ютер Донни, — подумав Люк. — Я його успадкував».

— Спершу там був Боббі Вашингтон, але його вже забрали. Айріс сказала Каліші, що бачила його.

— Я цих не знаю.

— Каліша каже, що Донна перейшла в Задню половину за кілька днів до твого приїзду. Тому ти отримав її комп'ютер.

— Ну ти химерний, — сказав Люк.

Певно, Ейвері й так знав, що химерний, тому не звернув уваги.

— Їм роблять болючі уколи. Уколи і цятки, уколи і цятки. Ша каже, думає, що в Задній половині кояться страшні речі. Каже, може, в тебе вийде із цим щось вдіяти. Каже...

Ейвері замовк, та говорити не було потреби. На одну коротку мить Люк побачив сліпучо ясний образ, який, без сумніву, йому послала Каліша Бенсон через Ейвері Діксона: канарка в клітці. Дверцята розчахнулись, і пташка полетіла геть.

— Вона каже, що тобі єдиному розуму стане.

— Якщо вийде, так і зроблю, — мовив Люк. — Що ще вона тобі казала?

Але відповіді не було. Ейвері вже спав.

Втеча

1

Минуло три тижні.

Люк їв. Спав, ходив і знову їв. Скоро він завчив меню напам'ять і саркастично плескав у долоні разом з іншими, коли щось змінювалось. Траплялись дні, коли були тести. Траплялись дні, коли були уколи. Інколи — те і друге. А інколи — нічого взагалі. Від кількох уколів йому стало зле. Від більшості — ні. Горло не склепалось, хоч за це можна дякувати. Він вигулювався на майданчику. Дивився телевизор, потоваришувавши з Опрою, Еллен, доктором Філом, суддею Джуді^[70]. Переглядав відео на ютьюбі, як котики роздивляються себе в дзеркалі чи собачки ловлять фрисбі. Інколи сам, інколи — з кимось із дітей. Коли до нього в кімнату заходив Гаррі, з ним завжди були двійнята, і вони вимагали мультиків. Коли ж Люк приходив до Гаррі, двійнята майже завжди були там. Гаррі чхати хотів на мультики. Натомість він був ласий до відеороликів з реслінгу, мішаних бойових мистецтв і масових зіткнень автомобілів NASCAR^[71]. Зазвичай він вітав Люка фразою «Глянь-но». Двійнята до одуру любили розмальовувати, і доглядачі без кінця постачали їм книжки-розмальовки. Малі здебільшого не вилізали за лінії, але одного дня в них явно не виходило, вони багато сміялись, і Люк дійшов висновку, що дівчата чи то п'яні, чи то під кайфом. Коли він попитав про це в Гаррі, той сказав, що вони самі захотіли спробувати. Йому стало совісті через це засоромитись, а коли двійнята блювонули (тандемом, як вони все робили), то йому стало совісті засоромитись іще дужче. Він навіть прибрав за ними. А ще одного дня Гелен виконала на батуті потрійний гвинт, засміялася, поклонилася, а тоді розридалася і не давала себе втішати. Коли Люк спробував, вона замолотила його своїми маленькими кулаками — тук-тук-тук-тук. Певний час Люк обігрував усіх новачків у шахи, а коли набридло, став вигадувати способи програти, що, на диво, було досить важко.

Він почувався мов уві сні, коли не спав. Відчував, як знижується коефіцієнт інтелекту, достоту відчував — неначе вода витікає з кулера,

бо хтось кран не закрутив. Він відміряв плин цього химерного літа за таймером у себе на комп'ютері. Окрім як дивитись відео на ютубі, він використовував ноутбук з єдиною (за одним важливим винятком) метою: переписуватися з Джорджем і Гелен, коли вони сиділи по своїх кімнатах. Люк ніколи не був ініціатором розмов і намагався чимшвидше їх закінчити.

«Що з тобою, блін, таке?» — якось написала Гелен.

«Нічого», — відповів він.

«Чого ми досі в Передній половині, як гадаєш? — вигулькнув Джордж. — Ну, я не жаліюся...»

«Не знаю», — відписав Люк і вийшов з чату.

Він дізнався, що приховувати своє горе від доглядачів, лаборантів і лікарів неважко. Вони вже звикли мати справу з пригніченими дітьми. Та навіть глибоко нещасний, Люк час від часу згадував яскравий образ, який передав йому Ейвері: канарка, що вилітає з клітки.

Інколи його гіркий сон наяву пронизували сяйні уламки спогадів, які завжди з'являлися неочікувано: батько поливає його з садового шланга; батько робить штрафний кидок, обернувшись спиною до кошика, м'яч влучає, Люк кидається на батька, і вони вдвох, сміючись, падають на траву; мама несе до столу велетенський кекс із запаленими свічками на його дванадцятий день народження; мама обіймає його зі словами «Ти вже такий великий»; мама з татом танцюють, мов скажені, на кухні під пісню Ріанни «Pon de Replay». Чудові спогади, і вони жалили, мов кропива.

Коли Люк не думав про «вбите подружжя з Фалькон-Гайтс» і коли не бачив їх уві сні, то думав про клітку, в якій опинився, і про вільну пташку, якою мріяв стати. Це були єдині випадки, коли до нього поверталися колишня зосередженість і гострий розум. Люк помічав деталі, які начебто потверджували його враження, що Інститут працює за інерцією, мов ракета, яка вимкнула двигуни, досягши космічної швидкості. Наприклад, камери спостереження в бульбашках із чорного скла, які висіли на стелі в коридорі. Більшість були брудні, наче їх уже давно не чистили. Особливо це стосувалося безлюдного Західного крила житлового блоку. Певно, камери в тих плафонах ще працювали, але зображення вони передавали в кращому випадку нечітко. При цьому складалося враження, що Фред і його колеги-прибиральники

(Морт, Конні й Джоуд) не отримували доручень їх чистити, а це означало, що тому, хто мав би слідкувати за цим коридором, затуманене зображення до сраки.

Люк гаяв дні, не висовуючись і не сперечаючись, роблячи все, як накажуть, та коли не залипав у себе в кімнаті, він перетворювався на одне суцільне вухо. Більша частина інформації, яку він чув, не мала ніякої користі, та попри те Люк вбирав усе поспіль. Всотував і зберігав у пам'яті. Наприклад, плітки. Про лікаря Еванса, який постійно бігав за лікаркою Річардсон і намагався зав'язати розмову, такий пиздоприбитий (фразочка від доглядальниці Норми), що навіть не розумів: Фелісія Річардсон і п'ятиметровою жердиною його не торкнеться. Або про Джо і двох інших доглядачів, Чеда й Гері, які час від часу спускали жетони на винні коктейлі чи пляшечки з міцним лимонадом, що продавалися в торговельних автоматах у буфеті Східного крила. Інколи вони говорили про сім'ї або про пиятику в барі «Поза законом», де виступали музичні гурти. «Якщо це можна назвати музикою», — як сказала одна доглядачка на ім'я Шеррі в розмові з Гледіс Фальшивою Посмішкою. Лаборанти й доглядачі чоловічої статі звали цей бар «Пиздодраконом», і розташований він був у містечку під назвою Деннісон-Рівер-Бенд. Люк не міг чітко вловити, на якій відстані розташовано це місто, але вважав, що миль за двадцять п'ять, максимум тридцять, бо працівники могли спокійно туди їздити у вільний час.

Люк подумки занотовував усі імена, які чув. Лікар Еванс був Джеймсом, лікар Гендрікс — Деном, Тоні мав прізвище Фіззале, Гледіс — Гікон, Зік — Йонідіс. Якщо Люк колись звідси вибереться, якщо канарка вилетить із клітки, то він сподівався надати нічогенький список, коли свідчитиме проти цих падлюк на суді. Люк розумів, що ці мрії можуть ніколи не справдитись, але вони надавали йому сил жити далі.

Тепер, коли він коротав дні таким собі маленьким чемним хлоп'ятком, його почали ненадовго лишати на самоті на поверсі «С», завжди при цьому наказуючи сидіти нишком. Люк кивав, чекав, поки лаборант піде у своїх справах, а тоді і сам ішов. На підземних поверхах було багато камер, і їх тримали в чистоті, але ще жодного разу не врубилась ніяка сигналізація і до нього по коридору не мчали доглядачі, розмахуючи своїми шокерами. Двічі Люка перехопили за

такими прогулянками і відвели назад у кабінет: в одному випадку насварили, а в другому дали попереджального потиличника.

Протягом одної експедиції (а він завжди старався виглядати змучено, мов хлопчик, що без особливої мети бавить час перед черговим тестом чи просто повертається до себе в кімнату) Люк натрапив на скарб. У кабінеті МРТ, де того дня нікого не було, він помітив картку, якою запускали в дію ліфт. Краєчок визирав з-під комп'ютерного монітора. Люк пройшовся повз стіл, підібрав її і, зазираючи в трубу МРТ-апарата, сховав до себе в кишеню. Він майже наготувався, що картка почне волати «Крадій, крадій!», щойно він вийде з кабінету. Як та чарівна арфа, яку Джек украв у велетня в казці про бобове дерево. Але нічого не відбулося, ані тоді, ані потім. Хіба вони не слідували за своїми картками? Вочевидь, що ні. А може, строк дії скінчився, і картка стала непотрібною, як електронні ключі в готелях, що з них після від'їзду гостей стирається інформація.

Але день по тому Люк випробував картку в ліфті і з задоволенням переконався, що вона працює. Коли ще за день на нього натрапила лікарка Річардсон, а він саме зазирає у кабінет із водним резервуаром, то Люк уже чекав покарання — може, удару шокером, який вона носила під своїм звичним білим халатом, чи, може, прочухана від Тоні або Зіка. Натомість Річардсон дала Люкові жетон, за що він їй подякував.

— Я там іще не був, — сказав Люк, указавши на бак. — Як воно, страшно?

— Та ні, весело, — відповіла вона, і Люк усміхнувся так широко, наче справді повірив у цю маячню. — То що ти тут робиш?

— Прокатався в ліфті з якимось доглядачем. Не знаю, з ким саме. Мабуть, він забув почепити бейджик.

— І добре, — сказала вона. — Якби ти знав його ім'я, мені б довелося про це доповісти, і він би втрапив у халепу. А після того? Писанина, писанина, писанина.

Вона закотила очі, і Люк «з розумінням» глянув на лікарку. Річардсон відвела його до ліфта, спитала, де він має бути, і Люк сказав, що на поверсі «В». Вона повезла його туди, спитала, чи не болять у нього шрами, а він відповів, що все гаразд і що біль минув.

Окрім того, картка дозволила йому потрапити на поверх «Е», де стояло багато механічних прибамбасів, але коли Люк спробував

опуститися ще нижче (а «нижче» таки існувало, він чув розмови про поверхи «F» і «G»), місіс Голос-у-Ліфті м'яко повідомила, що в доступі відмовлено. І це було нормально. Не спробуєш — не дізнаєшся.

У Передній половині письмових тестів не давали, зате було вдосталь ЕЕГ. Інколи лікар Еванс набирав цілі зграйки дітей, але не завжди. Якось, коли Люк опинився на огляді сам-один, лікар Еванс раптом скривився, приклав до живота руку і сказав, що зараз повернеться. Наказав нічого не чіпати і помчав геть. Скинути вантаж, як здогадався Люк.

Він став роздивлятися комп'ютерні монітори, поворушив пальцями над клавіатурою, подумав був трохи накапостити, вирішив, що це погана затія, і натомість рушив до дверей. Він визирнув саме в той момент, коли розчахнулися дверця ліфта і звідти вийшов лисий здоровань у тому самому дорогому коричневому костюмі. А може, і в іншому. Люк собі уявляв, що в Стекгауса ціла шафа дорогих коричневих костюмів. У руці він тримав пачку документів. Вийшов у коридор, гортаючи свої папірці, і Люк швидко сховався. У кабінеті «С-4», де стояли апарати ЕЕГ і ЕКГ, була невеличка комірчина для обладнання, з поличками, заставленими різноманітним устаткуванням. Люк туди втулився, і сам не знаючи навіщо: чи зі звичайного навіяння, чи за цим новим імпульсом телепатії, чи через стару добру параною. У будь-якому разі сховався він саме вчасно. Стекгаус просунув голову у двері, роззирнувся і пішов. Люк для певності перечекав, чи він не повернеться, а тоді знов засів на стілець біля ЕЕГ-апарата.

За дві-три хвилини примчав Еванс, розмахуючи полами білого медичного халата. Щоки в нього розчервонілись, очі були широко розчахнуті. Він схопив Люка за футболку.

— Що сказав Стекгаус, коли побачив тебе тут самого? Розповідай!

— Нічого не сказав, бо він мене не бачив. Я виглядав вас у дверях, а коли з ліфта вийшов містер Стекгаус, я сховався там. — Він указав на комірчину з обладнанням, а тоді глянув на Еванса невинними очима. — Я не хотів, щоб ви клопоту набралися.

— Молодчинка, — мовив Еванс і поплескав його по спині. — Мені треба було відлучитись за природною потребою, і я знав, що на тебе можна покластись. А тепер давай до обстеження, гаразд? Потім зможеш піти до себе нагору і погратися з друзями.

Перш ніж викликати доглядачку Йоланду (на прізвище Фріман), яка відвела б Люка на поверх «А», Еванс відсипав йому дюжину жетонів і ще раз приязно поплескав по спині.

— Це буде нашою маленькою таємницею, так?

— Добре, — відповів Люк.

«Він і справді вважає, що я йому симпатизую, — зачудувався Люк. — Як вам *таке* любиться? От як розповім про це Джорджу...»

2

Тільки він так і не розповів. Того дня на вечерю прибуло двоє новеньких, а один старенький зник. Джорджа забрали, і, як гадав Люк, це сталося саме тоді, коли він ховався в комірчині від Стекгауса.

— Він з рештою, — прошепотів Ейвері до Люка, коли вони вдвох уже лежали в ліжку. — Ша каже, він плаче, бо йому страшно. Вона йому сказала, що це нормальна реакція. Сказала, що їм усім страшно.

3

Під час своїх експедицій Люк двічі або тричі зупинявся перед кімнатою відпочинку на поверсі «В», і розмови там точилися цікаві й повчальні. Цим приміщенням користувався персонал, а також групи, що приходили ззовні, — подеколи з дорожніми сумками, що в них на ручках не було жодних багажних квитанцій з аеропортів. Коли вони бачили Люка (який чи то пив воду з найближчого фонтанчика, чи то прикидався, що вивчає плакат із правилами гігієни), то більшість дивилися просто крізь нього, наче він не хлопець, а предмет меблів. Люди, які ці групи утворювали, були досить суворі з вигляду, і Люк дедалі більше переконувався, що це мисливці-збирачі Інституту. Логічно, бо кількість дітей у Західному крилі зростала. Якось Люк почув, як Джо сказав Хададу (ці двоє були добрими друзями), що Інститут схожий на прибережне містечко на Лонг-Айленді, де він виріс. «Там то припливи, — сказав він тоді, — то відпливи». «Зараз у нас переважно відпливи», — відповів Хадад, але коли липень став добігати кінця, почався явний приплив.

Деякі ці «приїжджі» групи склалися з трьох осіб, деякі — з чотирьох. У Люка вони асоціювалися з військовими, мабуть, тільки через те, що всі чоловіки носили короткі зачіски, а жінки збирали волосся в тугий пучок на потилиці. Він чув, як один доглядач назвав

якусь групу Смарагдовими. А лаборант назвав другу групу Рубіновими. Остання складалася з трійці: двох жінок і одного чоловіка. Люк знав, що Рубінові — це саме той загін, який приїхав у Міннеаполіс, щоб убити його батьків і викрасти його з дому. Він спробував дізнатися їхні імена, вслухався як вухами, так і думками, і вловив тільки одне: жінка, яка тої останньої ночі у Фалькон-Гайтс розпилила йому щось в обличчя, звалася Мішель. Коли вона побачила в коридорі Люка, який саме схилявся над фонтанчиком, то погляд її промайнув повз нього... а тоді на секунду-дві повернувся.

Мішель.

Ще одне ім'я, яке треба запам'ятати.

Уже невдовзі Люк знайшов підтвердження своїй теорії про те, що цим людям доручено постачати в Інститут новеньких ТК і ТП. Загін Смарагдових саме сидів у кімнаті відпочинку, а Люк стояв біля входу, вкотре перечитуючи плакат із гігієни, і почув, як чоловік каже, що їм треба їхати в Міссурі, на ще один швиденький забір. Наступного дня до їхньої гінкої комуни в Західному крилі приєдналася спантеличена чотирнадцятирічна дівчина на ім'я Фріда Браун.

— Мені тут не місце, — сказала вона Люку. — Це якась помилка.

— Якби ж то, — відповів Люк, а тоді розказав, як можна дістати собі жетонів.

Він був не певен, що дівчина сприймає інформацію, та зрештою до неї все дійде. До всіх доходило.

4

Ніхто наче не заперечував, що Ейвері майже щоночі спить у кімнаті Люка. Він був поштарем, приносив із Задньої половини від Каліші листи, послання, які передавались не Поштовою службою США, а телепатією. Факт убивства батьків був ще надто свіжим і болісним, аби ці листи пробудили Люка від напівсновидницького стану, але новини все одно були тривожні. Вони також мали просвітницький характер, хоч без цього просвітництва Люк міг би спокійно обійтися. У Передній половині з дітлахами проводили тести й карали за непослух. У Задній половині їх ставили до роботи. Експлуатували. І, схоже, потроху знищували.

Від фільмів боліла голова, і цей біль після кожного кіноперегляду сильнішав і довшав. Каліша розповідала, що Джордж, коли тільки туди

потрапив, почувався нормально, хіба що перелякався, але за чотири чи п'ять днів цяток, фільмів і пекучих уколів у нього також розболілась голова.

Фільми показували в маленькому кінозалі з м'якими зручними кріслами. Починалося все зі старих мультиків — коли з Дорожнім Бігуном, коли з Багзом Банні, коли з Гуффі та Мікі. Потім, після розігріву, відбувався справжній показ. Каліші здавалося, що фільми короткі, з пів години максимум, але напевно було важко сказати, бо під час і після того в неї паморочилась і боліла голова. З усіма так відбувалось.

На перших двох сеансах, що на них побувала Каліша, дітям показували по два фільми. У першому головну роль виконував чоловік з обріділим рудим волоссям. Він носив чорний костюм і їздив на блискучій чорній автівці. Ейвері намагався показати машину Люку, але той побачив лиш розпливчасту картинку, може, тому, що Каліша більше не спромоглася передати. І попри те він вирішив, що то лімузин або таун-кар, бо Ейвері сказав, що пасажери рудоволосого чоловіка завжди їздили позаду. Крім того, водій відчиняв пасажирам двері, коли вони сідали чи виходили. З ним їздили практично одні й ті самі люди, переважно старі білі чоловіки, та був іще один, молодший, зі шрамом на щоці.

— Ша каже, це постійні клієнти, — прошепотів Ейвері, коли вони з Люком вляглися спати. — Каже, що це місто Вашингтон, бо чоловік їздить повз Капітолій і Білий дім, а інколи вона бачить оту велику кам'яну голку.

— Монумент Вашингтона.

— Ага, точно.

Під кінець фільму рудий змінив чорний костюм на повсякденний одяг. Показали, як він їздить верхи, потім гойдає на гойдалці маленьку дівчинку, потім їсть морозиво з цією ж дівчинкою на лавці в парку. Після того на екрані з'явився лікар Гендрікс, який тримав незапалений бенгальський вогник, що ними бавляться на Четверте липня.

Другий фільм був про чоловіка в, як це назвала Каліша, арабському головному уборі, тобто, судячи з усього, в куфії. Він ходив по якійсь вулиці, тоді пив зі склянки чай чи каву на літній терасі в кав'ярні, потім виголошував промову, потім крутив на руках маленького хлопчика. Одного разу його показали по телевізору. Фільм закінчився

лікарем Гендріксом, який знову тримав незапалений бенгальський вогонь.

Наступного ранку Ша разом з іншими подивилися мультик із Сільвестром і Твіті, за яким ішов фільм хвилин на п'ятнадцять чи двадцять — про того ж рудого водія. Потім — ланч у кафетерії Задньої половини, де сигарети роздавали безкоштовно. Після обіду — мультфільм про Поркі Піга, за ним — араб. Кожен фільм кінчався лікарем Гендріксом і незапаленим бенгальським вогником. Увечері дітям зробили пекучі уколи і свіжу порцію миготливих цяток. Потім їх завели назад у кінозал, де показали двадцять хвилин відеороликів з автомобільними аваріями. Після кожної аварії на екрані з'являвся лікар Гендрікс із незапаленим вогником.

Пригнічений горем, та аж ніяк не дурний, Люк почав дещо розуміти. Неймовірно припущення, але не неймовірніше за епізодичну змогу розрізняти, що коїться в головах чужих людей. Окрім того, це багато чого пояснювало.

— Каліша каже, їй здається, що під час тих аварій вона знепритомніла і їй наснився сон, — шепотів Ейвері Люку на вухо. — Тільки вона не певна, що це був сон. Вона каже, що діти, тобто вона, Нікі, Айріс, Донна, Лен і ще хтось, стояли колом серед тих цяток, обхопивши одне одного руками і притиснувшись одне до одного головами. Каже, що там був лікар Гендрікс, і цього разу він запалив вогник, і це було страшно. І поки вони трималися одне за одного, то голова не боліла. Але вона каже, що це, мабуть, таки був сон, бо прокинулася вона в себе в кімнаті. Кімнати у Задній половині не схожі на наші. Двері на ніч замикаються. — Ейвері помовчав. — Я більше не хочу про це сьогодні говорити, Люку.

— Гаразд. Спи тоді.

Ейвері задрімав, але Люк іще довго не міг заснути.

Наступного дня він нарешті скористався ноутбуком для чогось іншого, крім як перевіряти дату, переписуватися з Гелен чи дивитися черговий мультик про Коня Боджека. Люк зайшов до містера Гріффіна, а звідти — на сайт «Нью-Йорк Таймс», де йому повідомили, що безоплатно він тут може прочитати до десяти статей. Люк точно не знав, що шукає, але був певен, що дізнається, як знайде. Так і сталося. Заголовок на першій шпальті за 15 липня був такий: «ПРЕДСТАВНИК БЕРКОВІЦ ПОМЕР ВІД ОТРИМАНИХ ПОРАНЕНЬ».

Люк не став читати статтю і перейшов до новин за попередній день. Цього разу заголовок повідомив, що «КАНДИДАТ НА ПОСАДУ ПРЕЗИДЕНТА МАРК БЕРКОВІЦ У КРИТИЧНОМУ СТАНІ ВНАСЛІДОК АВТОМОБІЛЬНОЇ АВАРІЇ». І фотографія. У Берковіца, члена Палати представників від Огайо, було чорняве волосся і шрам на щоці, який лишився після поранення в Афганістані.

Люк швидко проглянув статтю. Як повідомлялось, Берковіц їхав на зустріч з іноземними високопосадовцями з Польщі та Югославії, водій втратив контроль над автомобілем і врізався в бетонну колону мосту. Водій помер одразу, а Берковіц отримав «надзвичайно тяжкі поранення», як повідомило анонімне джерело з лікарні «Медстар». У статті не написали, чи був водій рудоволосим, але Люк і без цього знав, а також не мав сумніву, що незабаром в якійсь арабській країні помре ще один чоловік, якщо вже не помер. Або ж уб'є якусь значущу персону.

Люк дедалі більше переконувався, що з нього та інших дітлахів готують екстрасенсорних дронів — так, навіть із благенького Ейвері Діксона, який і мухи не скривдить. Люк почав непокоїтись, але остаточно вирвати його з глибокого журного сну зміг лиш атракціон жахів, влаштований Гаррі Кроссом.

5

Наступного вечора в кафетерії зібралося чотирнадцять чи п'ятнадцять дітей. Хтось розмовляв, хтось сміявся, деякі новенькі плакали або кричали. Люк подумав, що Інститут у чомусь нагадує старомодний притулок для божевільних, де хворих не лікували, а просто утримували.

Гаррі на вечерю не прийшов, і на обіді його теж не було. Люк не особливо звертав увагу на цього велетня-незграбу, коли той з'являвся в полі зору, та в кафетерії його було важко не помітити, бо по обидва боки з ним завжди сиділи Грета і Герда у своїх однакових вбраннях. Вони з блиском в очах споглядали Гаррі, поки він розводився про NASCAR, реслінг, улюблені передачі й життя-буття «в рідній Сельмі». Якщо хтось просив його стулити пельку, маленькі Г. одразу звертали на нахабу вбивчі погляди.

Цього вечора Г. їли самі, і через це вигляд у них був нещасний. Проте вони лишили між собою місце для Гаррі, і коли він зайшов до

кафетерію — повільно, гойдаючи з боку в бік своїм голим обгорілим черевом, — вони з привітними криками кинулись до нього. І Гаррі вперше не звернув на них уваги. Очі немов спорожніли, зіниці рухалися порізно, геть не так, як у здорових людей. Підборіддя блищало від слини, на штанах у паху виднілась мокра пляма. Розмови стихли. Новоприбулі змішалися, перелякалися. Старожили, які вже встигли отримати свою порцію тестів, стривожено перезирнулися.

Люк із Гелен також обмінялися поглядами.

— З ним усе буде добре, — сказала вона. — Просто деяким дітям це важче дається, ніж...

Поруч із нею сидів Ейвері. Він огорнув її долоню обома руками. І заговорив з химерним спокоєм:

— Нічого з ним не добре. І ніколи не буде добре.

Гаррі скрикнув, упав на коліна і повалився на підлогу долілиць. На лінолеум з носа і губ бризнула кров. Спершу його затрусило, потім засудомило, ноги почали згинатися до живота і розкидатися літерою «У», руки бились у повітрі. Він став видавати якесь гарчання — не тваринне, а наче двигун, який з малої передачі різко перемкнули на високі оберти. Гаррі крутнувся на спину, не припиняючи гарчати і бризкати кривавою піною між лопотючих губ. Раз у раз клацали зуби.

Малі Г. заверещали. Коли з коридору примчала Гледіс, а з-за буфета вибігла Норма, одна з двійнят саме стала навколішки і спробувала обійняти Гаррі. Його велика правиця здійнялась угору, випросталась і різко вихнула назад. З величезною силою вона влучила дівчинці в скроню, і мала відлетіла вбік. З глухим стуком врізалась головою в стіну. Друга близнючка з криком побігла до сестри.

У кафетерії зчинилась буча. Люк і Гелен сиділи на місці, Гелен оповила рукою плечі Ейвері (радше для того, щоб самій заспокоїтися, бо малий на вигляд був непорушний), але більшість дітлахів зібралися навколо судомного хлопця на підлозі. Гледіс кількох відштовхнула і загарчала:

— Назад, ідіоти!

На сьогодні — жодних широченних удаваних посмішок.

Почали збігатися інші працівники Інституту: Джо з Хададом, Чед, Карлос, ще пара, яких Люк не знав, один з них — у повсякденному одязі, наче щойно заступив на чергування. Тіло Гаррі здіймалось і опускалось гальванічними стрибками, немов підлогою пустили

струм. Чед і Карлос притисли йому руки. Хадад ударив шокером у сонячне сплетіння, а коли судоми не припинились, Джо ударив другий раз, у шию, і шокер так гучно затріщав, що його було чутно навіть попри збентежений гомін дітлахів. Гаррі обм'як. Під напівзаплющеними повіками вибалушились очі. З кутиків рота потекла піна. Між губ стирчав кінчик язика.

— З ним усе гаразд, ситуація під контролем! — заволав Хадад. — Повертайтеся за столи! З ним усе добре!

Замовкнувши, витріщивши очі, діти посунулися геть. Люк нахилився до Гелен і тихо заговорив:

— Здається, він не дихає.

— Може, дихає, може, ні, — відказала Гелен, — але поглянь на неї.

Вона показала на близнючку, що відлетіла до стіни. Люк помітив, що очі в малої потьмяніли, а шия вивернулась під якимсь неприродним кутом. По одній щоці стікала кров і скрапувала на плече її платтячка.

— Прокинься! — закричала друга і стала трусити сестру.

Зі столів здійнялася хмара ножів і виделок. Діти й доглядачі пригнулися.

— Прокинься, Гаррі не хотів тебе скривдити, прокинься, ПРОКИНЬСЯ!

— Де з них яка? — спитав Люк у Гелен.

Але відповів йому Ейвері, тим самим химерним спокійним тоном:

— Та, що кричить і кидається обіднім приладдям, це Герда. Мертва — Грета.

— Вона не мертва, — шоковано вимовила Гелен. — Бути цього не може.

Ножі, виделки й ложки злетіли під стелю («Я б так ніколи не зміг», — подумав Люк), потім з лясканням упали долі.

— Таки мертва, — наче мимохідь мовив Ейвері. — І Гаррі теж.

Він підвівся, тримаючи за руки Гелен і Люка.

— Мені Гаррі подобався, навіть попри те, що він мене штовхнув. Я вже не голодний. — Він по черзі поглянув на друзів. — І ви теж.

Трійця непомітно пішла з кафетерію, широкою дугою обійшовши близнючку, що кричала, і її мертву сестру. По коридору від ліфта спішно крокував лікар Еванс, пошарпаний і очманілий. Мабуть, він також вечеряв, подумалося Люку.

У них за спинами почулись умовляння Карлоса:

— З ними все добре, дітки! Сідайте собі вечеряти, з ними все пречудово!

— Його вбили цятки, — сказав Ейвері. — Лікарю Гендріксу і лікарю Евансу не слід було показувати йому цятки, хоч він і був «рожевим». Може, в нього залишився високий МНФ. Може, ще щось типу алергії.

— Що таке МНФ? — спитала Гелен.

— Не знаю. Знаю тільки, що якщо він високий, то до Задньої половини дітям не слід давати потужні уколи.

— А ти знаєш? — спитала Гелен, повернувшись до Люка.

Люк похитав головою. Каліша колись про це згадувала, і під час своїх експедицій він пару разів чув, як дорослі використовують цю аббревіатуру. Люк тоді думав загуглити «МНФ», але боявся, що десь там спрацює сигнал тривоги.

— Тобі їх ніколи не робили? — спитав Люк в Ейвері. — Потужні уколи? Особливі тести?

— Ні. Але робитимуть. У Задній половині. — Він серйозно глянув на Люка. — У лікаря Еванса можуть бути неприємності через те, що він зробив із Гаррі. Я на це сподіваюся. І я до смерті боюся цих вогників. І потужних уколів. *Кре-е-енких* уколів.

— Я теж, — сказала Гелен. — Теперішні уколи й так кепські.

Люк хотів розповісти Гелен з Ейвері про ін'єкцію, від якої в нього горло склепилося, або про ті кілька, від яких він блював (і на кожному вивергу бачив ті кляті цятки), але ж це такі дрібниці порівняно з тим, що тільки-но сталося з Гаррі.

— Агов, дайте дорогу, — сказав Джо.

Вони стали попід стіною біля плаката з написом «БУДЕ НАМ ЩАСТЯ». Повз них пройшли Джо і Хадад із тілом Гаррі Кросса. Карлос ніс дівчинку зі зламанною шиєю. Голова з боку в бік гойдалася на його руці, волосся звисало долі. Люк, Гелен і Ейвері не відводили від них очей до самого ліфта, і Люк піймав себе на роздумах, на якому ж поверсі розташований морг — на «Е» чи на «F».

— Вона була схожа на ляльку, — почув Люк власний голос. — Так схожа на свою власну ляльку.

Ейвері, чий химерний пророчий спокій був звичайним наслідком шоку, заплакав.

— Я піду до себе, — сказала Гелен.

Вона поплескала Люка по плечу і поцілувала Ейвері в щоку.

— Побачимося завтра, хлопці.

Тільки не вийшло. Уночі по неї прийшли доглядачі в синій уніформі, і більше хлопці її не бачили.

6

Ейвері помочився, почистив зуби, перевдягнувся в піжаму, яка тепер лежала в Люковій кімнаті, і заліз у ліжко. Люк теж упорався у ванній, вмостився біля Ейвестера і вимкнув світло. Притулився чолом до чола Ейвері і прошепотів:

— Я маю звідси вибратись.

«Як?»

Не вимовлене слово — воно на мить засвітилось у нього в голові і згасло. У Люка вже трохи краще виходило вловлювати подібні думки, але тільки тоді, коли Ейвері був поруч, а інколи не виходило взагалі. Цятки (які Ейвері назвав вогниками Штазі) надали йому ТП, але небагато. Так само, як і ТК, — його теж завжди було небагато. Коефіцієнт інтелекту сягав вище неба, але в плані паранормальних здібностей Люк був сисунцем. «От би мені сили трохи більше», — подумав він, і на думку спала дідусева промовка «бажання в одній руці, гівно в другій — подивимось, яка швидше наповниться».

— Не знаю, — сказав Люк.

Він тільки знав, що надто довго тут перебуває — довше за Гелен, а її вже забрали. Скоро і по нього прийдуть.

7

Посеред ночі Ейвері збудив Люка від сну про Грету Вілкокс — Грета лежала під стіною, голова якось неправильно трималась на шії. Від такого сну не шкода було прокидатися. Ейвестер скрутився, притулився до нього — самі гострі коліна і лікті — і трусився, мов песик під зливою. Люк увімкнув лампу біля ліжка. Сльози заливали Ейвері очі.

— Що сталось? — спитав Люк. — Поганий сон?

— Ні. Вони мене розбудили.

— Хто?

Люк роззирнувся, але в кімнаті було пусто, двері зачинені.

— Ша. І Айріс.

— Ти Айріс чув так само, як Калішу?

Оце новина.

— Раніше не чув, але... вони дивилися фільми, бачили цятки, потім — бенгальський вогник, потім обіймалися і притулялись головами, я тобі вже розповідав...

— Так.

— Зазвичай потім стає легше, і голова деякий час не болить, але в Айріс розболілася одразу, як вони пообіймалися, і вона почала кричати і ніяк не вгавала. — Ейвері говорив на тон вище за своє звичне сопрано, голос тремтів так, що Люка з ніг до голови проймав мороз. — Голова, голова, зараз лусне, бідна моя голова, припиніть, припиніть це хтось...

Люк добряче струснув Ейвері.

— Не так голосно. Нас можуть підслуховувати.

Ейвері зробив кілька глибоких вдихів.

— От якби ти чув, що в мене в голові коїться, як Ша. Я б тобі тоді все розказав. Уголос мені важко.

— Спробуй.

— Ша з Нікі хотіли її заспокоїти, але не вийшло. Вона дряпала Шу і намагалася вдарити Нікі. Прийшов лікар Гендрікс, у піжамі, і викликав червоних хлопців. Вони хотіли забрати Айріс.

— У задню половину Задньої половини?

— Мабуть. Але їй стало легшати.

— Може, дали знеболювальне. Чи заспокійливе.

— Не думаю. Радше їй просто полегшало. Може, Каліша допомогла?

— Мене не питай, — сказав Люк. — Звідки мені знати?

Але Ейвері його не слухав.

— Є спосіб допомогти, мабуть... Так, щоб вони...

Він замовк. Люк уже вирішив, що Ейвері поринає в сон, коли малий поворухнувся і мовив:

— Там щось дуже погане відбувається.

— Там взагалі дуже погано, — сказав Люк. — Фільми, уколи, цятки... все погано.

— Так, але це щось інше. Щось гірше. Як... Не 'наю...

Люк притулився чолом до Ейвері і став вслухатися, як міг. І вловив гудіння, наче десь високо над головою летів літак.

— Звук? Мов щось у небі летить?

— Так! Але не літак. Радше як бджолиний рій. Гудіння. Здається, воно йде із задньої половини Задньої половини.

Ейвері посовався в ліжку. При світлі лампи скидався вже не на дитину, а на стурбованого дідуся.

— Голова болить усе дужче і дужче, довше і довше, бо їх без кінця змушують дивитися на цятки... сам знаєш, спалахи... і їм без кінця роблять уколи і показують фільми.

— І бенгальський вогник, — сказав Люк. — Вони мають його побачити, бо це пусковий сигнал.

— Ти про що?

— Ні про що. Засинай.

— Не думаю, що вийде.

— Спробуй.

Люк обійняв Ейвері й глянув на стелю. Він згадав стару блюзову пісню, яку була наспівувала його мама: «Із першого ж дня я була твоя. Забрав усе краще, то бери й решту, любий, — я пропадаю».

Люк дедалі більше переконувався, що саме для цього їх тут і тримають — забрати все краще. Їх перетворювали на зброю і використовували, аж доки висотували вщент. Тоді їх відправляли в задню половину Задньої половини, і вони приєднувались до гудіння... чи що воно таке.

Такого бути не може, сказав собі Люк. От тільки люди думають, що такого Інституту теж не може бути, і вже напевно в Америці, а якби був, то неодмінно пішли б чутки, бо в наші дні таємниць не існує: ніхто не тримає язика за зубами. Але ось маємо — він в Інституті. *Діти* в Інституті. Спогад про Гаррі Кросса, якого судомило на підлозі в кафетерії, і піна лилася з рота, — жахливий; маленька вразлива дівчинка зі звернутою шиєю і тьманими очима, які дивляться в порожнечу, — ще гірше; але ніщо не могло зрівнятися з тим, коли ти зазнаєш постійного мозкового штурму, аж доки не приєднуєшся до бджолиного гудіння. Якщо вірити Ейвестеру, саме це мало не сталося сьогодні з Айріс, і скоро це станеться з Нікі, за яким сохнуть усі дівчата, а також із дотепником Джорджем.

І з Калішею.

Зрештою Люк заснув. А коли прокинувся, сніданок уже скінчився, і в ліжку з ним нікого не було. Люк вибіг у коридор і помчав у кімнату

до Ейвері, здогадуючись, що він там може побачити, але постери висіли на місці, і солдатики нерівним строєм лежали на комоді.

Люк із полегкістю видихнув, а потім скривився, коли хтось зарядив йому потиличника. Він озирнувся і побачив Вайнону (на прізвище Бріггз).

— Одягни штани, юначе. Я волію не дивитися на мужиків у спідньому, якщо їм не двадцять два і стояка нема. А це не про тебе.

Вайнона дочекалась, поки Люк піде. Він показав їй середній палець (окей, коло грудей, а не в повітрі, але все одно було класно) і повернувся до себе вдягатись. У кінці коридору, на стикові з іншим крилом, він побачив візок з білизною і написом «Дендракс». Його там могла лишити Джолін чи будь-яка інша покоївка, що прийшла допомогти з поточним напливом «гостей», але Люк знав, що це Морін. Він її відчував. Вона повернулася.

8

Зустрівшись із Морін п'ятнадцять хвилин по тому, Люк подумав: «Такою хворою я її ще не бачив».

Вона прибиралася в кімнаті близнючок, знімала постери з диснейвськими принцями і принцесами, дбайливо укладала їх в картонні коробки. Ліжка малих Г. вже стояли голі, простирадла скинуті в кошик Морін з рештою брудної білизни, що вона назбирала.

— Де Герда? — спитав Люк.

Він також міркував, де можуть бути Гаррі з Гретою, уже не кажучи про інших, які померли в результаті цих сраних експериментів. Чи є десь у цій пекельній дірі крематорій? Може, на поверсі «Е»? Якщо так, то фільтри там стоять за останнім словом техніки, інакше він би чув дим від спалювання дитячих трупів.

— Не став мені жодних питань, і я не брехатиму. Іди собі, Люку, ходи у справах.

Вона говорила коротко і сухо, зневажливо, але це все було вдавано. Навіть слабка телепатія в чомусь допомагала.

Люк узяв із миски в кафетерії яблуко, і пачку цукрових сигарет («КУРИ, ЯК ТАТУСЬ!») із торговельного автомата. Льодяники нагадали йому про Калішу, він засумував, але й наче зблизився з нею. Люк визирнув на майданчик, де восьмеро чи дев'ятеро дітей розважали себе всіляким приладдям — натовп порівняно з тим часом,

коли він сам сюди потрапив. Ейвері сидів на гумовому покритті біля батута — голова на грудях, очі заплющені — і міцно спав. Люк не здивувався. В малого серунця видалася важка ніч.

Хтось поплескав його по плечу, сильно, але не ворожо. Люк озирнувся і побачив Стіві Віппла, одного з новеньких.

— Ох, друже, кепсько вчора було, — сказав Стіві. — Ну, рудий здоровань і та мала дівчинка.

— Не кажи.

— А сьогодні вранці прийшли хлопці в червоній формі і забрали до Задньої половини ту дівчину-панкуху.

У німому сум'ятті Люк глянув на Стіві.

— Гелен?

— Ага, її. Хріново тут, — сказав Стіві, позираючи на майданчик. — От би в мене були типу реактивні чоботи. Я б звідси так швидко полетів, що й оком ніхто не зморгнув би.

— Реактивні чоботи і бомба, — сказав Люк.

— Шо?

— Розбомбити цю срань, *тоді* полетіти.

Стіві замислився, його кругле обличчя обм'якло, а потім він засміявся.

— Круто. Ага, розбомбити на друзки, а тоді в чоботи — і летіти звідси. Чуєш, у тебе не буде зайвого жетона? Мені в цей час саме їсти хочеться, а яблуками не наситишся. Я більше по «твіксах». Чи «фан-янах». «Фан-яни» класні^[72].

Люк, який під личиною гарного хлопчика отримував багато жетонів, дав Стіві Віпплу три і сказав відриватися на повну.

9

Згадуючи, як він уперше побачив Калішу, і щоб якось відзначити подію, Люк пішов назад до автомата з льодом, сів і поклав у рот цукрову сигарету. Він уже розправлявся з другою, коли причовгала Морін зі своїм візочком, тепер уже повним свіжих простирадл і наволочок.

— Як спина? — запитав її Люк.

— Таблетки маю. Вони допомагають.

Вона нахилилась і обхопила литки, її обличчя опинилось поруч із Люковим. Він зашепотів:

— Мою подругу Калішу забрали. І Нікі з Джорджем. І от сьогодні — Гелен.

Більшість друзів Люка вже пішли. І хто ж залишився старожилом Інституту? Люк Елліс.

— Знаю. — Вона також шепотіла. — Я була в Задній половині. Нам не можна більше тут зустрічатися на розмови, Люку. Вони запідозрять.

Здавалося б, логічно, але і дивно водночас. Як Джо з Хададом, Морін весь час розмовляла з дітьми, давала жетони, коли мала їх. І чи нема інших «мертвих зон», де спостереження не працює? Каліша саме так гадала.

Морін випросталась і потягнулась, уперши руки в поперек. І заговорила нормальним голосом:

— Ти так і сидітимеш тут цілий день?

Люк засмоктав до рота цукрову сигарету, що висіла на нижній губі, і став на ноги.

— Стривай, ось тобі жетон. — Вона дістала його з кишені сукні і дала Люку. — Купи собі щось смачненьке.

Люк повільно побрів до себе в кімнату і повалився на ліжко. Тоді скрутився клубком і розгорнув квадратний папірець із запискою, яку жінка передала йому з жетоном. Почерк Морін був хиткий і старомодний, але це не єдина причина, з якої текст було важко читати. Почерк був *дрібним*. Вона заповнила аркуш літерами від краю до краю і згори донизу, з одного боку і трохи з другого. Це нагадало Люку, що містер Сіройс колись говорив на уроках англійської про найкращі оповідання Гемінґвея: «Дива лаконічності». Те саме можна було сказати про послання Морін. Скільки вона чернеток написала, перш ніж стисла все, що хотіла йому сказати, до цієї суті, викладеної на одному папірці? Люк був у захваті від її сміливості, хоч і починав уже розуміти, чим насправді займалася Морін. Ким вона була.

Люку, позбудься Записки, одразу як прочитаєш. Бог немов післав мені разом з тобою Останній шанс спокутувати кривди, які я вчинила. Я поговорила з Лі Фінком у Берлінгтоні. Все що ти казав, правда, і з моїми грошима буде Все Гаразд. А зі мною не Все Гаразд, бо зі спиною те, чого я боялась. АЛЕ тепер мої \$\$\$ цілі, і я перевела їх в готівку. Є спосіб передати їх моєму Синові, щоб він пішов у коледж. Він ніколи не дізнається, що це від мене, і я так хочу. Я так тобі вдячна!! Люку, тобі треба звідси забиратися. Тобі світить Задня

половина. Ти «Рожевий», і коли скінчатись тести, в тебе зостануться максимум три дні. Я хочу тобі дещо дати і дещо Важливе розповісти, але не знаю як, тільки біля Льоду безпечно, а ми там вже за багато були. Байдуже до мене, але я не хочу, щоб ти втратив Єдиний Шанс. Я шкодую, що займалася цим, шкодую, що взагалі побачила це Місце. Я думала про дитину, яку віддала, але це не Виправдання. Запізно вже. Якби ж то був інший варіант, крім Льоду, але треба ризикнуть. ПРОШУ позбудься записки, Люку, і БУДЬ ОБЕРЕЖНИЙ, не заради мене, моє життя скоро кінчиться, а заради себе. ДЯКУЮ, ЩО ДОПОМІГ. Морін А.

Отже, Морін була нишпоркою, вислуховувала дітей у місцях, де начебто безпечно, а тоді доповідала Сігсбі (або Стекгаусу) ті дрібки інформації, що вони їй нашепотіли. Може, вона й не сама; були ще двійко приязних доглядачів, Джо і Хадад, вони також могли нишпорити. У червні Люк би зненавидів за це Морін, але зараз був липень, і він дуже подорослішав.

Люк пішов у ванну і, стягаючи штани, впустив записку Морін в унітаз, так само як послання Каліші — здавалося, сто років тому.

10

Того дня після обіду Стіві Віппл затіяв гру у «вибивайла». Більшість узяли участь, але Люк відмовився. Він пішов по шахівницю до скрині з приладдям (у пам'ять про Нікі) і розіграв одну з найкращих партій в історії: Яків Естрін — Ганс Берлінер, Копенгаген, 1965 рік. Сорок два ходи, класика. Люк міняв сторони — білі, чорні, білі, чорні, рухав фігури з пам'яті, а розумом зосередився на записці Морін.

Він був не в захваті від того, що Морін — шпигунка, але розумів її мотивацію. Тут були люди з хоч якимись рештками совісті, але робота в подібних місцях знищує всі моральні орієнтири. Вони теж були приречені, знали про це чи ні. Морін, певно, також. Зараз важило тільки одне — чи вона справді знає спосіб звідси вибратись. І для цього їй потрібно передати інформацію так, щоб місис Сігсбі і той чоловік Стекгаус (ім'я: Тревор) нічого не запідозрили. Стояло ще природне питання, чи можна їй довіряти взагалі. Люк вважав, що можна. І не просто тому, що він допоміг із її бідною, але й тому, що записку сповнювала якась відчайдушність, наче жінка вирішила

поставити всі свої фішки на єдиний оберт рулетки. Окрім того, хіба в нього був вибір?

Ейвері ухилився від м'яча в центрі кола, і зрештою хтось поцілів йому просто в обличчя. Малий сів на землю і заплакав. Стіві Віппл допоміг йому підвестися й оглянув носа.

— Крові немає, ти в порядку. Не хочеш піти посидіти там з Люком?

— Ейвері! — покликав Люк і підняв руку з кількома жетонами. — Хочеш крекерів з арахісовим маслом і ко́ли?

Ейвері потупцяв до Люка, забувши про удар в обличчя.

— Авжеж!

Вони пішли в буфет. Ейвері вкинув жетон у шпарину автомата, а коли нагнувся підбирати снєк, Люк нахилився до нього і зашепотів на вухо:

— Хочеш допомогти мені звідси вибратись?

Ейвері підняв пачку «Набз».

— Будеш?

І в голові Люка засвітилось і згасло слово: «Як?»

— Візьму один, а ти решту бери, — сказав Люк і послав назад два слова: «Увечері розповім».

Відбувались одночасно дві розмови: одна — вголос, друга — в них у головах. Саме так вони вчинять і з Морін.

Люк на це сподівався.

11

Наступного дня після сніданку Гледіс і Хадад відвели Люка до кабінету з баком для занурень. І лишили його там із Зіком та Дейвом. Зік Йонідіс мовив:

— Ми тут проводимо тести, та, окрім того, ще й умочуємо поганих хлопчиків і дівчаток, які не кажуть нам правди. А ти кажеш правду, Люку?

— Так, — відповів Люк.

— То ти телеп?

— Хто? — Він чудово розумів, що Зік-Виродок має на увазі.

— Телеп. ТП. Утямив?

— Ні. Я ТК, хіба забули? Рухаю ложки й усяке таке. — Він спробував усміхнутися. — Але гнути їх не виходить. Я намагався.

Зік похитав головою.

— Якщо ти ТК і бачиш цятки, то стаєш телепом. Якщо ти ТП і бачиш цятки, то починаєш совати ложки. Сам знаєш, як воно працює.

«Це ви самі не знаєте, як воно працює, — подумав Люк. — У вас тут ніхто не знає». Він згадав, як хтось, чи то Каліша, чи то Джордж, сказав йому, що лікарі знатимуть, коли ти брехатимеш із приводу цятки. Люк прикинув, що, може, так і є, що, може, це видно з електроенцефалограми, та чи знали вони насправді? Ні. Зік блефував.

— Я бачив цятки, кілька разів бачив, але думки читати не можу.

— А Гендрікс і Еванс вважають, що можеш.

— Справді не можу.

Люк глянув на доглядачів до незмоги щирими очима.

— От зараз і дізнаємось, чи це правда, — сказав Дейв. — Роздягайся, соколику.

Іншого вибору не було, тож Люк зняв із себе одяг і заліз у резервуар. Бак був десь чотири фути глибиною і футів вісім у діаметрі. Вода виявилась прохолодною і приємною, що було добре.

— Я загадав тварину, — сказав Зік. — Яку?

Кіт. Люк побачив не образ, а тільки слово, велике і яскраве, як вивіска пива «Будвайзер» у вікні якогось бару.

— Не знаю.

— Окей, соколику, будемо грати за твоїми правилами. Роби глибокий вдих, пірнай і рахуй до п'ятнадцяти. Між цифрами вставляй «як ся маєш». Раз — як ся маєш, два — як ся маєш, три — як ся маєш, тощо.

Люк усе виконав. А коли виринув, Дейв (прізвище невідоме, принаймні поки що) спитав, яку тварину загадав *він*. У голові витало слово «КЕНГУРУ».

— Не знаю. Кажу ж, я ТК, а не ТП. Навіть не ТК-поз.

— Тому знову йдеш під воду, — сказав Зік. — Тридцять секунд і «як ся маєш» після кожної цифри. Я слідкуватиму за часом, орлику.

Третє занурення тривало сорок п'ять секунд, четверте — цілу хвилину. І після кожного Люку ставили питання. З тварин переключилися на імена доглядачів: Гледіс, Норма, Піт, Присцилла.

— Не можу я! — закричав Люк, витираючи воду з очей. — Як ви не розумієте?

— Розумію тільки те, що наступна спроба буде на хвилину з чвертю, — відповів Зік. — А поки рахуватимеш, подумай, скільки ще

триватиме наша розвага. Усе в твоїх руках, соколику.

Дорахувавши до шістдесяти семи, Люк спробував виринути. Зік ухопив його за голову і штовхнув назад під воду. Люк виринув за хвилину п'ятнадцять, серце важко калатало.

— Про яку спортивну команду я зараз думаю? — спитав Дейв, і подумки Люк побачив яскраву вивіску на барі з написом «ВІКІНГЗ».

— *Не знаю я!*

— Брехня, — сказав Зік. — Хвилина тридцять, поїхали.

— Ні, — відповів Люк, сіпнувшись геть від Зіка до центру резервуара. Він намагався не панікувати. — Я не можу.

Зік закотив очі.

— Не будь таким страхопудом. Нирці за морськими вушками проводять під водою по дев'ять хвилин. А мені треба якихось дев'яносто секунд. Якщо тільки ти не надумаєш розповісти, яка в дядька Дейва улюблена спортивна команда.

— Він мені не дядько, і нічого я не можу розповісти. Випустіть мене. — І мимоволі додав: — Будь ласка.

Зік відстебнув із пояса шокер і напоказ викрутив потужність на максимум.

— Хочеш, щоб я цим води торкнувся? То я торкнуся, і ти затанцюєш, як Майкл Джексон. А тепер сунь сюди.

Не маючи вибору, Люк посунув до краю резервуара. «Це весело», — сказала колись Річардсон.

— Останній шанс, — мовив Зік. — Про що я думаю?

«Вікінгз», «Вікінгз» з Міннесоти, земляки Люка.

— *Я не знаю.*

— Окей, — з удаваним жалем сказав Зік. — Субмарина ВМС США «Люк» іде на занурення.

— Стривай, дай йому пару сек наготуватися, — втрутився Дейв. Він мав занепокоєний вигляд, і це занепокоїло Люка. — Набери повні легені повітря, Люку. І намагайся зберігати спокій. Коли тіло б'є на сполох, то використовує більше кисню.

Люк із дюжину разів вдихнув і видихнув, тоді занурився. Рука Зіка торкнулася його голови, схопила за волосся. «Тихо, тихо, тихо, — думав Люк, а також: — Ах ти ж наволоч, Зіку, яка ж наволоч, терпіти не можу твою садистську пику».

Він витерпів дев'яносто секунд і, віддихуючись, зринув на поверхню. Дейв витер йому обличчя рушником.

— Припини, — прошепотів він Люку на вухо. — Просто скажи, про що я думаю. Цього разу — кінозірка.

«МЕТТ ДЕЙМОН» — засяяла вивіска в думках Дейва.

— Не знаю. — Люк заплакав, сльози текли по мокрому обличчю.

— Гаразд, — мовив Зік. — Хвилина сорок п'ять, поїхали. Сто п'ять довжелезних секунд, і не забудь примовляти між ними «як ся маєш». Зробимо з тебе нирця по морські вушка.

Люк знову подихав перед зануренням, але коли дійшов до сотої секунди, що відраховував їх подумки, то вже був певен, що зараз розтулить рота і набере в легені води. Його витягнуть, зроблять штучне дихання і знов занурять. І це триватиме, доки він не скаже те, що вони хочуть почути, або доки не потоне.

Нарешті Зік прибрав руку з голови. Люк зринув, кашляючи і хапаючи ротом повітря. Йому дали час передихнути, а тоді Зік мовив:

— Облишмо тварин, спортивні команди і все таке. Просто скажи. Скажи — я телеп, я ТП, і все скінчиться.

— Окей! Окей! Я телеп!

— Чудово! — скрикнув Зік. — Прогрес! Яке число я загадав? На яскравій вивісці було написано «17».

— Шість, — сказав Люк.

Зік зімітував звук, який означає хибну відповідь на телевікторинах.

— Звиняй, сімнадцять. Цього разу — дві хвилини.

— Ні! Я не можу! Прошу!

— Останній раз, Люку, — заговорив Дейв.

Зік так сильно стусонув колегу в плече, що мало з ніг не збив.

— Не кажи те, що може виявитися неправдою. — Він перемкнувся на Люка: — Даю тобі тридцять секунд, щоб насититись киснем,

і поїхали. Олімпійська збірна з дайвінгу, любчику.

Знову ж таки не маючи вибору, Люк почав швидко вдихати і видихати, але не встиг він подумки порахувати до тридцяти, як пальці Зіка вчепилися йому у волосся і заштовхали під воду.

Люк розплющив очі і втупив погляд у білу стінку резервуара. У кількох місцях фарба була обдряпана — мабуть, нігтями інших дітей, яких піддали цій тортурі, розрахованій лише на «рожевих». І навіщо? Цілком очевидно. Бо Гендрікс і Еванс вважали, що діапазон паранормальних здібностей можна поглибити, а «рожевими» можна пожертвувати.

«Поглибити, пожертвувати, — подумалося Люку. — Погребти, пожерти. Тихо, тихо, тихо».

І хоч він щосили старався досягти «дзену», легені зрештою почали вимагати повітря. Стан «дзену», який від самого початку не дуже вдався, урвався в той момент, коли Люк подумав, що як це занурення переживе, то далі йому світять дві хвилини п'ятнадцять секунд, потім дві тридцять, потім...

Люк замолотив руками і ногами. Зік його не пускав. Люк упер ноги в дно і відштовхнувся, майже виринув, але Зік скористався другою рукою і знову його потопив. Цятки повернулися, замиготіли перед очима, то набігали, то відступали, потім знов линули до Люка. Завихрували, мов несамовита карусель. «Вогники Штазі, — подумав Люк. — Я потону, дивлячись на...»

Зік витягнув його за волосся на поверхню. Біла сорочка геть змокла. Він незмигтно подивився Люку в очі.

— Я тебе ще раз занурю, Люку. Потім ще раз, і ще раз, і ще раз. Занурюватиму, доки ти не потонеш, тоді ми зробимо тобі штучне дихання і знов потопимо, потім знов приведемо до тями. Останній шанс: яке число я загадав?

— Не... — Люк вивергнув воду, — знаю!

Незмигний погляд Зіка тривав секунд п'ять. Люк дивився йому просто в очі, хоч у самого сльози текли рікою. Тоді Зік мовив:

— У сраку цей бак, і тебе теж у сраку, соколику. Дейве, висуши його і відправ назад. Не хочу більше дивитися на його блядське личко.

Він пішов, грюкнувши дверима.

Люк виборсався з резервуара, захитався, мало не впав. Дейв його підхопив, а тоді подав рушник. Люк витерся насухо і якомога швидше

натягнув на себе одяг. Йому хотілося опинитися чимдалі від цього чоловіка і цього місця, але навіть попри смертельну втому, цікавість нікуди не ділася.

— Чому це так важливо? Чому так важливо, якщо ми тут зовсім не для цього?

— Звідки тобі знати, для чого ви тут? — спитав Дейв.

— Бо я не дурний, ось звідки.

— Стули-но пельку, Люку, — сказав Дейв. — Ти мені подобаєшся, але це не значить, що мені подобається ще й слухати, як ти язиком мелеш.

— Для чого б не були ці цятки, вони ніяк не допоможуть вам дізнатися, чи додалося мені до телекінезу ще й ТП. Що ж ви робите, люди? Ви хоч знає...

Дейв ляснув його по обличчю, зарядив такого доброго ляща, що збив Люка з ніг. Вода, яка зібралася в калюжі на підлозі, промочила йому джинси на сідницях.

— Я тут не для того, щоб відповідати на твої питання. — Дейв нахилився до Люка. — Ми знаємо, що робимо, розумнику такий! Ми точно знаємо, що робимо! — І вже піднімаючи Люка, додав: — У нас тут минулого року був малий, який три з половиною хвилини протримався. Противний, мов скалка в дупі, та яйця мав залізні!

12

Ейвері зайшов до Люка в кімнату, бо непокоївся, але Елліс попросив його піти. Йому хотілося побути на самоті.

— Кепсько було, так? — спитав Ейвері. — Бак. Співчуваю, Люку.

— Дякую. А тепер іди. Потім поговоримо.

— Окей.

Ейвері пішов, завбачливо причинивши за собою двері. Люк лежав на спині і намагався не думати про ті нескінченні хвилини, проведені під водою, але не думати не міг. Він усе чекав, що знову з'являться ті вогники, знову гасатимуть і стрибатимуть перед очима, знову колуватимуть і літатимуть запаморочливими вихорами. А коли вони так і не з'явилися, Люк почав заспокоюватися. Одна думка перебивала всі інші — навіть страх того, що цятки можуть повернутись... і лишитися назавжди.

«Забиратися. Треба звідси забиратися. Якщо не вийде втекти, то треба померти ще до того, як мене переведуть у Задню половину і заберуть усе до останку».

13

Найкусючіша комашня пішла слідом за червнем, тож лікар Гендрікс зустрівся із Зіком Йонідісом перед адміністративною будівлею, де в тіні дуба стояла лавка. Поруч також був флагшток, і зірчастосмугастих прапор ліниво тріпотів під легеньким літнім вітерцем. Лікар Гендрікс поклав на коліна теку зі справою Люка.

— Ти певен? — мовив він до Зіка.

— Абсолютно. Я занурював цього малого покидька разів п'ять чи шість, щоразу на п'ятнадцять секунд довше, як ви й казали. Якби він умів читати думки, то зізнався б, і до бабки не ходи. Навіть «морські котики» такої срані не витримують, не кажучи вже про малого, в якого і шести волосин на яйцях не набереться.

Гендрікс начебто хотів наполягати, а тоді зітхнув і похитав головою.

— Гаразд. Якось переживу. У нас зараз повно «рожевих», і ще прибудуть. Як із рогу достатку. Та все одно — розчарування. Я покладав на цього хлопця великі надії.

Він розгорнув теку з маленьким рожевим колом у верхньому правому кутку. Дістав із кишені ручку і перекреслив по діагоналі першу сторінку.

— Він хоч здоровий. Еванс нічого не виявив. Ця ідіотка Бенсон так і не заразила його вітряною.

— А він був не щеплений? — спитав Зік.

— Щеплений, але вона так старанно його обслинювала. І випадок у неї був важкий. Не можна було ризикувати. Аж ніяк. Краще перебдіти, ніж потім шкодувати.

— То коли він піде в Задню половину?

Гендрікс злегка всміхнувся.

— Мрієш його позбутися, так?

— Мрію, мушу зізнатися, — сказав Зік. — Може, мала Бенсон і не заразила його вітряною, а от від Вілгольма він підхопив вірус «іди-ти-нахер».

— Піде, щойно мені дадуть зелене світло Гекль і Джекль.

Зак удав, що його морозець пройняв.

— Та двійця. Бр-р-р. Моторошні вони.

Гендрікс не став ділитися своєю думкою про лікарів Задньої половини.

— Ти певен, що в нього телепатії нуль?

Зік поплескав лікаря по плечу.

— Абсолютно, док. І до бабки не ходи.

14

Поки Гендрікс із Зіком обговорювали майбутнє Люка, він саме прямував на ланч. Окрім жаху, резервуар подарував йому відчуття скаженого голоду. Коли Стіві Віппл поцікавився, де він був і що з ним, Люк просто похитав головою. Йому не хотілося говорити про ті занурення. Ані зараз, ані будь-коли потім. Він гадав, що це наче пройти війну. Тебе призвали, ти повоював, але тобі в жодному разі не хочеться говорити про те, що ти там бачив чи що там з тобою відбувалося.

Наситившись у кафетерії інститутською версією «фетучині альфредо», Люк подрімав, а коли прокинувся, то почувався трохи краще. Він вирушив на пошуки Морін і пригледів її в колись безлюдному Східному крилі. Схоже, що скоро до Інституту завітає ще більше гостей. Люк пішов до покоївки і поцікавився, чи можна їй допомогти.

— Я не проти заробити кілька жетонів, — сказав він.

— Ні, я впораюсь.

Люк бачив, що вона немов старіє по годинах. Обличчя було смертельно блідим. Люк загадався, коли вже хтось помітить, у якому вона стані, і звільнить її від роботи. Йому не хотілось уявляти, що з Морін у такому разі станеться. Чи передбачена в Інституті пенсійна програма для покоївок і нишпорок за сумісництвом? Він сумнівався.

Візок Морін була наполовину повний свіжої білизни, туди Люк і підкинув свою записку. Написав її на аркуші, який украв у комірчині в кабінеті «С-4», разом із дешевою кульковою ручкою, яку ховав під матрацом. На корпусі ручки стояв напис «НЕРУХОМІСТЬ ДЕННІСОН-РІВЕР-БЕНДА». Морін помітила складену записку, прикрила її наволочкою і злегка кивнула. Люк пішов.

Лежачи в ліжку тієї ночі, він щось довго нашіптував Ейвері й тільки потім наказав малому спати. Є два сценарії, сказав він Ейвері.

Люк вирішив, що Ейвестер його зрозумів. А радше сподівався на це.

Люк ще довго не спав, прислухаючись до тихенького хропіння Ейвері і медитуючи на втечу. Ідея видавалась абсурдною і цілком реальною водночас. В арсеналі Люка були записані плафони на камерах спостереження і всі ті випадки, коли йому дозволяли мандрувати самотою, збирати крихітні уривки інформації. Існували фіктивні «мертві зони», про які знала Сігсбі та її посіпаки, і одна справжня, про яку вони не знали (Люк на це сподівався). Зрештою, рівняння досить просте. Треба спробувати. Якщо ні — світні цятки, фільми, головний біль, бенгальський вогник, від якого бозна-що коїться. І під самий кінець — гудіння.

«Коли скінчаться тести, в тебе зостануться максимум три дні».

15

Того ж дня по обіді Тревор Стекгаус прийшов до місіс Сігсбі в кабінет. Вона сиділа, схилившись над розгорнутою текою, читала і нотувала. Підняла палець, не підводячи голови. Тревор підійшов до вікна, що виходило на Східне крило будівлі, яку вони називали Гуртожитком, наче Інститут і справді був студентським містечком — просто розташований десь у дрімучому лісі на півночі Мейну. Він побачив двійко чи трійко дітей, які тинялися біля автоматів зі снеками і содовою, які щойно поповнили. У цьому залі для відпочинку не було сигарет і алкоголю, ще з 2005 року. У Східному крилі зазвичай перебувало мало дітей чи взагалі жодного, але коли вони там з'являлися, то по сигарети й винні коктейлі ходили на протилежний кінець будівлі. Деякі просто пробували, але на диво велика кількість дітей (в основному найбільш пригнічені й нажахані раптовими катастрофічними змінами в житті) дуже швидко ставали залежними. Від них було найменше неприємностей, бо вони не просто хотіли, а мали потребу в жетонах. Карл Маркс називав релігію опіумом для народу, але Стекгаус із ним не погоджувався. Він вважав, що цигарки «Лакі Страйк» і напої «Бунз Фарм» (що їх особливо полюбили дівчата) цілком виконують цю роль.

— Окей, — мовила місіс Сігсбі, закриваючи теку. — Слухаю тебе, Треворе.

— Ще четверо прибувають із Опаловими, — сказав Стекгаус.

Він зчепив за спиною руки, широко розставив ноги. Наче капітан на носі свого корабля, подумала місіс Сігсбі. На ньому був фірмовий коричневий костюм — жахливий вибір як для середини літа, з точки зору місіс Сігсбі, але Стекгаус вважав його частиною іміджу.

— Стільки мешканців у нас не було з дві тисячі восьмого, — додав він.

Тревор відвернувся від вікна, де насправді не було нічого цікавого. Інколи (навіть часто) він дуже втомлювався від дітей. Він не розумів, як воно виходить у вчителів, особливо якщо нема змоги врізати забіякам і вдарити струмом бунтарів, як того колишнього пожильця Ніка Вілгольма.

— Були часи, ще задовго до нас із тобою, коли тут збиралося більше сотні дітей. Існувала черга, — сказала місіс Сігсбі.

— Окей, ну існувала черга. Радий чути. То навіщо ти мене викликала? Опалові вже на місці, і принаймні один забір вимагає особливого підходу. Я вилітаю сьогодні ввечері. Та дитина перебуває під суворим наглядом.

— Тобто в реабілітаційній клініці.

— Абсолютно точно.

Високофункціональні ТК начебто непогано уживалися в суспільстві, але в таких самих високофункціональних ТП були проблеми, і вони часто зверталися до алкоголю й наркотиків. Полегшували дискомфорт від потоку інформації, як гадав Стекгаус.

— Але воно того варте. Не на рівні з малим Діксоном, він тут незрівнянний, проте близько. То кажи причину свого занепокоєння, і я піду у справах.

— Не занепокоєння, а просто завчасне попередження. І не нависай у мене за спиною, аж не по собі від того стає. Тягни стілець.

Поки він узяв стілець по інший бік столу, місіс Сігсбі відкрила на робочому столі файл і запустила відео. На екрані з'явився автомат зі снеками, що стояв при вході до кафетерію. Картинка була розпливчата, кожні десять секунд смикалась, і час від часу виникали статичні перешкоди. Місіс Сігсбі зловила білий шум і поставила на паузу.

— Перше, на що ти маєш звернути увагу, — сказала вона сухим лекторським тоном, який Стекгаус так ненавидів, — це якість зображення. Вона абсолютно неприйнятна. Те саме стосується

принаймні половини відеокамер. У тому сраному маленькому універсамі, що в Бенді, і то кращі за наші стоять.

Вона мала на увазі Деннісон-Рівер-Бенд і була права.

— Я передам кому слід, але, як нам обом відомо, базова інфраструктура в цьому місці — лайно. Останній капремонт робили сорок років тому, тоді в цій країні все було інакше. Легше. На даний момент у нас працюють усього два айтішники, і один із них у відпустці. Комп'ютерне обладнання застаріло, і генератори також. Сама це знаєш.

Місіс Сігсбі знала. Річ не в браку фінансування, а в неспроможності залучати допомогу ззовні. По суті, «Пастка 22»^[73]. Інститут мав лишатися непроникним, а в часи соціальних мереж і гакерів це стає дедалі важчим. Навіть легкий поголос про те, чим вони тут займаються, був рівнозначний поцілунку смерті. І для надзвичайно важливих завдань, що вони тут виконували, і для персоналу. Через те скрута з набором кадрів, із забезпеченням, а ремонти — то взагалі кошмар.

— Ці перешкоди від кухонного устаткування, — сказав Стекгаус. — Міксери, автомати з переробки сміття, мікрохвильовки. Може, вийде з цим почасти розібратися.

— Може, навіть вийде розібратися з плафонами, в яких встановлено камери. У якийсь низькотехнологічний спосіб. Якщо не помиляюсь, це називається «витерти пил». У нас же є прибиральники.

Стекгаус глипнув на годинник.

— Гаразд, Треворе. Я зрозуміла натяк.

Сігсбі знов увімкнула відео. На екрані з'явилася Морін Альворсон з візком білизни. За нею рушили двоє пожильців: Люк Елліс і Ейвері Діксон, унікальний ТП-поз, який тепер часто ночував з Еллісом. Якість картинки була така собі, зате звук хороший.

— Можемо поговорити тут, — сказала хлопцям Морін. — Мікрофон тут є, але він уже давно не працює. Просто більше усміхайтесь, щоб як хтось побачив відео, то вирішив, що ви в мене жетони виманюєте. То що вас непокоїть? І коротко.

Пауза. Малий хлопчик почухав руку, посмикав себе за ніздрі, тоді глянув на Люка. Отже, Діксон просто за компанію прийшов. Питання були в Елліса. Стекгаус не здивувався — Елліс із розумних. Шахіст.

— Ну, — почав Люк, — це щодо того, що сталося тоді в кафетерії. З Гаррі і малими Г. Ось що нас непокоїть.

Морін зітхнула.

— Я про це чула. Така прикрість, але з того, що мені казали, з ними все гаразд.

— Справді? З усіма трьома?

Морін помовчала. Ейвері напружено дивився на неї, чухав руку, смикав носа і взагалі мав такий вигляд, наче йому хотілося в туалет. Зрештою Морін мовила:

— Зараз, може, і не все гаразд, принаймні не зовсім, бо я чула, як лікар Еванс казав, що їх перевели в лазарет у Задній половині. Там чудові умови.

— А що там ще...

— Тихо. — Вона застережливо підняла руку і розирнулася. Картинка зіпсувалася, та звук був чистий. — Не питаєте мене про Задню половину. Я про це не можу говорити, тільки скажу, що там добре, краще за Передню половину, і коли хлопчики і дівчатка поживуть там деякий час, вони відправляються додому.

Коли зображення відновилося, Морін уже обіймала хлопців. Притискала до себе.

— Ти дивись, — з захватом мовив Стекгаус. — Матінка Сміливість. Яка вправна.

— Тихо, — сказала місіс Сігсбі.

Люк перепитав Морін, чи вона певна, що Гаррі і Грета живі.

— Бо вони скидалися... ну... на мертвих.

— Ага, всі діти так кажуть, — погодився Ейвері і особливо ревно смикнув себе за носа. — Гаррі засудомився, а тоді припинив дихати. І голова в Грети якось криво і неправильно сиділа на шії.

Морін не поспішала, Стекгаус бачив, як вона добирає слова. Подумав, що вона б могла стати пристойним агентом розвідки, там, де збір інформації справді корисний. А між тим обидва хлопчики дивилися на неї і чекали. Зрештою вона мовила:

— Мене там, звісно, не було, і я уявляю, яка це страшна ситуація, але думаю, що виглядало воно набагато гірше, ніж сталося насправді. — Морін знову замовкла, а коли Ейвері ще раз смикнув носа, наче заспокоював себе, вона продовжила: — Якщо в малого Кросса були судоми — я кажу *якщо*, — то йому дадуть відповідні ліки.

Щодо Грети, я була проходила повз підсобку і чула, як лікар Еванс розповідав лікареві Гендріксу, що вона потягнула шию. Скоріш за все, вона в гіпсі. А сестра біля неї. Ну, щоб Греті спокійніше було.

— Окей, — відповів Люк, наче з полегкістю. — Якщо ви в цьому певні.

— Наскільки мені це відомо, Люку, ось що я тобі скажу. Тут багато брехні точиться, але мене виховали так, щоб не брехати людям, особливо дітям. Тож наскільки мені відомо. А чому це так важливо? Ви непокоїтеся через друзів чи є якась інша причина?

Люк поглянув на Ейвері, який утнув ще один смик, і тоді кивнув. Стекгаус закотив очі.

— Господи Боже, малий, як хочеш поколупатися, то колупайся. Ця прелюдія мене вбиває.

Місіс Сігсбі зупинила відео.

— Це заспокійливий жест, краще, ніж хапатися за промежину. Я вже достатньо цих хапачів перебачила, як дівчат, так і хлопців. А тепер помовч. Починається найцікавіше.

— Якщо я вам дещо розповім, ви обіцяєте нікому не розказувати? — спитав Люк.

Морін замислилась, поки Ейвері безперестанку мучив свій бідний шнобель. Тоді вона кивнула. Люк стихив голос. Місіс Сігсбі викрутила гучність.

— Деякі діти поговорюють про те, щоб розпочати голодування. Ніякої їжі, доки ми не переконаємось, що з малими Г. і Гаррі все гаразд.

Морін і собі стихила тон:

— Які діти?

— Не знаю напевно, — відповів Люк. — Якісь новенькі.

— Передай їм, що це дуже погана затія. Ти розумний хлопчик, Люку, дуже розумний, і я певна, ти знаєш, що означає вираз «каральні заходи». Ейвері потім поясниш. — Вона впритул подивилася на молодшого хлопця, який виборсався з обіймів і затулив рукою ніс, мов захищався, мов боявся, що Морін сама зараз схопить його за носа або навіть відірве. — А тепер мені час іти. Я не хочу, щоб у вас, хлопці, були неприємності, і сама неприємностей не хочу. Якщо хтось питає, про що ми тут говорили...

— Ми просили роботи, щоб дістати жетонів, — сказав Ейвері. — Зрозумів.

— Добре. — Морін глянула в камеру, відвела погляд, тоді розвернулася. — Скоро я звідси піду, додому. А до того — не дуркуйте. Не розхитуйте човен.

Вона підбрала ганчірку, нашвидкуруч протерла лоток в автоматі з алкогольними напоями, а тоді взяла кошик і пішла. Люк з Ейвері трохи потинялися, а тоді також посунули геть. Місіс Сігсбі вимкнула відео.

— Голодування, — усміхаючись, сказав Стекгаус. — Це щось новеньке.

— Так, — погодилась місіс Сігсбі.

— Від самої думки жах пробирає. — Усмішка розтягнулася в широкий посміх. Сіггерс, може, і не схвалює такого, але нічого не може вдіяти.

Дивно, та вона навіть розсміялася. Коли він востаннє чув її сміх? Правильна відповідь — ніколи.

— Певний гумор у цьому є. Діти, коли ростуть, найгірші у світі голодувальники. Але ти правий, щось у лісі здохло. Хто з новоприбулих, по-твоєму, пустив ідею?

— Ой, годі тобі. Ніхто. У нас тут тільки один малий, який розуміє, що означає «голодування», і він у нас уже місяць.

— Так, — погодилась вона. — Я буду дуже рада, коли він піде з Передньої половини. Вілгольм чинив капості, але він принаймні був відвертий у своєму гніві. А от Елліс... він хитрун. Не люблю малих хитрунів.

— Коли він піде?

— У неділю чи понеділок, якщо Галлас і Джеймс із Задньої половини дадуть відмашку. А вони дадуть. Гендрікс уже майже з ним закінчив.

— Добре. Будеш розбиратися з голодуванням чи облишиш? Я пропоную облишити. Воно закінчиться саме по собі, якщо взагалі почнеться.

— Гадаю, треба розібратися. Як ти сам кажеш, наразі в нас багато пожильців, і треба хоч раз дати промову на загал.

— Якщо ти виступиш із промовою, то Елліс може здогадатись, що Альворсон нишпорить.

Враховуючи коефіцієнт інтелекту цього малого — не «може», а «напевно».

— Байдуже. За кілька днів він піде, і його малий друзяка-смиконіс скоро послідує за ним. А тепер щодо камер спостереження...

— Сьогодні ввечері перед від'їздом я напишу доручення Енді Фелловзу, і ми одразу цим займемося, щойно я повернуся. — Він похилився вперед, зчепив руки і втупив погляд своїх карих очей у її сталеву-сірі. — А поміж тим, не нервуйся. Виразку собі заробиш. Хоч раз на день собі нагадуй, що ми маємо справу з дітьми, а не з запеклими злочинцями.

Місіс Сігсбі нічого не відповіла, бо знала, що Стекгаус правий. Навіть Люк Елліс, хоч який розумний, — усього лиш дитина, і коли він трохи поживе в Задній половині, то так само лишиться дитиною, тільки вже геть не розумною.

16

Коли того вечора місіс Сігсбі прийшла в кафетерій, уся така худа і виструнчена, у багряному костюмі, сірій блузці і з єдиною низкою перлин на шії, їй зовсім не знадобилося стукати ложкою по склянці і закликати до уваги. Усі балачки одразу стихли. Лаборанти й доглядачі зібралися біля проходу в Західне крило. Навіть працівники кухні вийшли, стали за салатною стійкою.

— Як більшості з вас відомо, — почала місіс Сігсбі приємним, виразним голосом, — два дні тому в цьому кафетерії відбувся прикрий інцидент. Виникли чутки і плітки, що в цьому інциденті загинуло двоє дітей. Це абсолютна неправда. Ми тут в Інституті дітей не вбиваємо.

Вона обвела поглядом аудиторію. Усі дивилися на неї, широко розчухнувши очі, забувши про їжу.

— На випадок, якщо хтось із вас захопився фруктовим коктейлем і прослухав, я повторю свою останню фразу: ми не вбиваємо дітей. — Вона помовчала, щоб до всіх дійшла суть. — Ви сюди не просилися. Ми всі це розуміємо, але і не вибачаємось. Ви тут для того, щоб служити не просто своїй країні, а й усьому світу. Коли служба скінчиться, вам медалей не дадуть. На вашу честь не влаштують парад. Ви не почуєте щирих подяк, бо перед від'їздом усі ваші спогади про Інститут буде ліквідовано. Стерто, як хтось такого слова не знає. — Вона на мить зустрілася з Люком поглядом, який мов казав: «Але ти

точно знаєш». — Та зрозумійте, що вам усе одно вдячні. За час перебування тут ви складатимете тести, і деякі з них можуть видатися важкими, але ви все переживете і повернетесь в рідні сім'ї. У нас тут ще ніколи не помирали діти.

Вона знову зробила паузу, чекаючи на відповідь чи заперечення. Вілгольм міг би заперечити, але Вілгольма вже не було. Елліс мовчав, бо явний протест не в його стилі. Як шахіст, він надавав перевагу хитрим гамбітам, а не безпосередній атаці. І яка йому з того користь?

— У Гарольда Кросса сталися легкі судоми після тесту на гостроту зору й видимість, із яким дехто з вас уже знайомий, так звані «цятки» або «вогники». Він мимохіть ударив Грету Вілкокс, яка намагалася, і ми всі в захваті від її вчинку, прийти йому на допомогу. Вона дуже сильно потягла шию, але вже одужує. Сестра з нею. Близнята Вілкокс і Гарольд наступного тижня поїдуть додому, і ми бажаємо їм усього найкращого.

Її погляд знову зупинився на Люку, який сидів за столиком під стіною в протилежному кутку. З ним поруч був і його малий друг. Нижня щелепа в Діксона відвисла, але він хоч від свого носа відчепився.

— Якщо хтось заперечить мої слова, то знайте — це брехня, і про такі випадки треба негайно доповісти доглядачеві чи лаборанту. Зрозуміло?

Мовчання, навіть жодних нервових смішків.

— Якщо зрозуміло, то я хочу, щоб ви всі сказали: «Так, місіс Сігсбі».

— Так, місіс Сігсбі, — відповіли діти.

Губи Сігсбі розтягнулися в тонку посмішку.

— А тепер гучніше.

— Так, місіс Сігсбі!

— А тепер виразно.

— ТАК, МІСІС СІГСБІ!

Цього разу до дітей приєднались кухарі, лаборанти й доглядачі.

— Добре. — Місіс Сігсбі усміхнулась. — Що може бути кращим за ствердний виголос, який очищає легені й думки, чи не так? А тепер повертайтеся до вечері. — Вона звернулася до кухарів у білих халатах: — І на добавку перед сном усім по десерту, якщо у вас знайдеться морозиво і тістечка, гаразд, шефе Даг?

Шеф Даг скрутив великий і вказівний пальці в коло. Хтось почав плескати в долоні.

Решта приєдналися. Місіс Сігсбі закивала праворуч і ліворуч, приймаючи оплески, а тоді вийшла з кафетерію — голова високо піднята, руки гойдаються маленькими, точними дугами. Кутики рота розтягувались у легкий посміх, який Люк про себе назвав посміхом Мони Лізи. Персонал у білих халатах розступився, даючи їй дорогу.

Не припиняючи плескати, Ейвері нахилився до Люка і прошепотів:
— Вона про *все* збрехала.

Люк майже непомітно кивнув.

— Сучка злоїбуча, — сказав Ейвері.

Люк знову злегка кивнув і подумки відправив коротке послання: «Плескай, не зупиняйся».

17

Того вечора Люк з Ейвері лежали разом у Люковому ліжку й дослухалися до звуків, з якими Інститут готувався до нічного режиму.

Ейвері шепотів, переказуючи все, що розповідала йому Морін щоразу, як малий брався за носа, сигналізуючи прийом. Люк боявся, що Морін не зрозуміє записку, яку він опустив їй у візок (невелике підсвідоме упередження, певно, через коричневу уніформу покоївки, що її носила Морін, треба буде над цим попрацювати), але вона чудово все зрозуміла і передала Ейвері покрокову інструкцію. Люк вважав, що Ейвері міг би якось тонше подавати сигнали, але все наче вдалося. Він сподівався, що вдалося. Припустімо, це правда, і єдиним питанням для Люка лишався тільки перший крок — чи він спрацює. План був простий до елементарного.

Двійко хлопців лежали на спинах і вдивлялися в темряву. Люк уже вдесьте чи навіть уп'ятнадцяте повторював кроки операції, коли Ейвері вліз до нього в голову з трьома словами, які спалахнули червоним неоном, а тоді згасли, лишивши сяйний відбиток на рогівці.

«Так, місіс Сігсбі».

Люк тицьнув Ейвері під ребра.

Ейвері загиготів.

За кілька секунд літери вигулькнули знов, цього разу яскравіші.
«Так, місіс Сігсбі!»

Люк тицьнув його вдруге, та він усміхався, і Ейвері мав це знати, попри темряву. Бо усміхався він не тільки ротом, а й подумки, і Люк подумав, що має на це право. Може, втекти з Інституту не вийде (треба визнати, що шансів небагато), але сьогодні був гарний день. Надія — яке чудове слово, які чудові відчуття!

«ТАК, МІСІС СІґСБІ, СУЧКО ЗЛОЇБУЧА».

— Припини, бо залоскочу, — пробурмотів Люк.

— У нас вийшло, так? — прошепотів Ейвері. — Справді все вийшло. Гадаєш, у тебе...

— Не знаю. Знаю тільки, що спробую. А тепер стули рота і спи.

— Якби ж ти міг мене з собою взяти. Мені *так* цього хочеться.

— Мені теж, — сказав Люк і не збрехав.

Ейвері тут буде важко самому. Він більше пристосований у соціальному плані, ніж малі Г. або Стіві Віппл, але до титулу «Містер Душа Компанії» йому теж далеко.

— Коли повернешся, приведи з собою тисячу копів, — прошепотів Ейвері. — І чимшвидше, поки мене не забрали до Задньої половини. Поки ще можна врятувати Шу.

— Я постараюся, — пообіцяв Люк. — І припини волати в мене в голову. Цей жарт швидко набридає.

— Аби в тебе було більше ТП. І не так боліло, коли посилаєш. Ми б краще говорили.

— Якби бажання були кіньми, жебраки їздили б верхи. Останній раз кажу, спи.

Ейвері заснув, Люк і собі почав дрімати. Перший крок, який запропонувала Морін, був незграбний, що той автомат із льодом, біля якого вони розмовляли, але треба визнати, що крок в'язався з усіма деталями, які Люк встиг помітити: запилюжені камери, плінтуси, на яких уже давно облущилась фарба, і її не оновлювали, електронна картка для ліфта, недбало полишена на видноті. Люк знову подумав, як цей заклад схожий на ракету з вимкненими двигунами, що летить уже тільки за інерцією.

18

Наступного дня Вайнона відвела Люка на поверх «С», де його нашвидкуруч обстежили: тиск, пульс, температура, рівень О₂. Коли Люк спитав, що далі, Дейв поглянув у планшет, радісно всміхнувся

(наче ніколи не штовхав його на підлогу) і сказав, що на сьогодні за графіком усе.

— У тебе вихідний, Люку. Розважайся.

Він виставив уперед долоню. Люк усміхнувся навзаєм і дав Дейву «п'ять», тим часом міркуючи про записку Морін: «Коли закінчатся тести, в тебе буде максимум три дні».

— А завтра? — спитав він, поки вони верталися до ліфта.

— Завтра видно буде, — сказав Дейв. — Тільки так і не інакше.

Когось ця ситуація могла б влаштувати, тільки вже не Люка. Йому хотілося б мати більше часу на обміркування плану Морін (а радше на прокрастинацію), але він боявся, що його час тут майже сплив.

«Вибивайло» перетворилося на щоденну розвагу на інститутському майданчику, і грали майже всі, хоч потроху. Люк став у коло і хвилини десять ухилявся від ударів разом з іншими дітлахами, а тоді сам підставився під м'яч. Замість того щоб поповнити лави вибитих, він перетнув асфальтований квадрат із баскетбольним кошиком, пройшов повз Фріду Браун, яка стояла там на самоті і вправлялась у штрафних кидках. Люк подумав, що вона досі гадки не має, де опинилася. Він присів на гравій, спиною до сітчастого паркану. Зараз хоч трохи з комахами полегшало. Люк опустил руки і ліниво потер боки, не відриваючи погляду від гри у «вибивайла».

— Хочеш покидати? — спитала Фріда.

— Може, пізніше, — сказав Люк.

Він наче мимохідь потягнувся рукою за спину, обмацав низ паркану і збагнув, що так, Морін права: там знайшлася прогалина, де земля трохи просіла. Може, відлигою вимило на початку весни. Дюйм чи два, але прогалина була. Ніхто не потурбувався її засипати. Рука Люка опинилася по зовнішній бік паркану, дротяні зубці кололи долоню. Він кілька митей ворушив пальцями на вільному повітрі за межами Інституту, тоді підвівся, обтрусив штани на сидницях і спитав Фріду, чи не хоче вона зіграти в «коняку». Вона радо всміхнулася, мов казала: «Так! Звісно! Будь другом!»

Люкові аж серце стислось.

19

Тестів наступного дня також не було, і ніхто не збирався виміряти в нього показники життєдіяльності. Люк допоміг Конні, одному

з прибиральників, занести пару матраців у дві кімнати в Східному крилі й отримав за свої труди лиш один паршивий жетон (усі прибиральники скнарилися, коли йшлося про жетони), а дорогою до себе в кімнату він побачив Морін, яка стояла біля автомата з льодом і пила воду з пляшки, яку залишала там охолодитись. Люк спитав, чи не потрібна їй допомога.

— Ні, я впораюся. — Тоді тихіше: — Гендрікс і Зік мали розмову надворі, біля флагштока. Я сама бачила. Тести в тебе є?

— Ні. Уже два дні не було.

— Я так і думала. Сьогодні п'ятниця. У тебе може бути час до суботи чи неділі, але я б не ризикувала.

Люк жахнувся від суміші тривоги й співчуття, що відобразилась на її виснаженому обличчі.

«Сьогодні вночі».

Він не вимовив ці слова вголос, просто поворушив губами, затуливши долонею одну щоку, наче чухав у себе під оком. Вона кивнула.

— Морін... вони знають, що у вас...

Люк не зміг договорити, і не потрібно було.

— Вони вважають, що це запалення сідничного нерва. — Вона говорила тихим шепотом. — Може, Гендрікс здогадується, але йому байдуже. Їм усім байдуже, поки я в змозі виконувати роботу. Іди-но, Люку. Я приберу твою кімнату, поки ти будеш на ланчі. Коли лягатимеш спати, зазирни під матрац. Щастя тобі. — Вона завагалася. — Якби ж я могла тебе обійняти, синку.

Люк відчув, як очі сповнюються слізьми. І швидко пішов, поки Морін не помітила.

На ланчі він добряче поїв, хоч і не був особливо голодний. Так само він вчинить і на вечерю. Люк передчував, що як усе вийде, то пальним треба запасатися під зав'язку.

Увечері за обідом до них з Ейвері приєдналася Фріда, яка, вочевидь, вирішила пристати Люкові під крило. Поївши, вони вийшли на дитячий майданчик. Люк відмовився кидати з дівчинкою м'ячі, сказавши, що поглядить Ейвері на батуті.

Поки Люк дивився, як Ейвері скаче вгору-вниз, з байдужим виглядом приземляється на сідниці й відштовхується животом, у нього в голові знову загорілися червоні неонові слова.

«Сьогодні вночі?»

Люк кивнув.

— Але ти підеш ночувати до себе. Я хоч раз усі вісім годин посплю.

Ейвері зісковзнув з батута і серйозно глянув на Люка.

— Не кажи мені неправди, бо я знаю, що ти думаєш: що хтось побачить мене засмученим і почне питати, в чому річ.

Він розтягнув губи в безнадійно нещирій усмішці.

«Окей. Тільки не згай мені шансу, Ейвестере».

«Повернися по мене, як вийде. Будь ласка».

«Повернися».

Цятки верталися, вони принесли яскравий спогад про занурення в бак. Люк подумав, це через те, що він свідомо спробував передати думку.

Ейвері ще мить на нього позирав, а тоді побіг до баскетбольного кільця.

— Фрідо, хочеш у «коняку» пограти?

Вона поглянула на нього і всміхнулася:

— Малий, та я тебе як барабан поб'ю.

— Поступись мені К і О — і побачимо.

Вони грали, доки з дня не почало вибувати світло. Люк перетнув майданчик і ще раз глянув на Ейвері (якого Гаррі Кросс колись назвав «крихтнім друзякою Люка») — той утнув такий кидок гаком, який би в житті нікуди не влучив. Люк подумав, що Ейвері ще зайде до нього ввечері, хоч зубну щітку забрати, але малий не прийшов.

20

Люк зіграв на ноутбуку кілька раундів у «Slap Dash» і «100 Balls», тоді й собі почистив зуби, роздягнувся до трусів і заліз у ліжко. Він вимкнув лампу і засунув руку під матрац. Може, навіть порізав би пальці об ніж, який залишила йому Морін (на відміну від пластикових ножів у кафетерії, цей скидався на фруктовий, зі справжнім лезом), якби вона не загорнула його в кухонний рушник. Було ще дещо — він здогадався про предмет навпомацки. Бозна-скільки разів він користався ним, поки не потрапив сюди. Флешка. Люк перехилився в темряві через край ліжка й засунув обидва предмети в кишеню штанів.

Потім лишалося чекати. Якийсь час коридором бігали діти, може, гралися в квача, може, просто дуркували. Тепер так щоночі бувало, відтоді як дітей побільшало. Чулися скрики і сміх, за ними — заповзяте шикання, потім — знову сміх. Діти відводили душу. Відводили *страх*. Найголоснішим сьогодні був Стіві Віппл, і Люк здогадався, що Стіві добрався до вина й алкогольного лимонаду. Не було ніяких суворих дорослих, щоб їх угамувати. Керівництво не цікавилось впровадженням заходів зі зниження шуму чи комендантської години.

Зрештою в Люковій частині житлового крила стихло. Тепер лунали тільки звуки його власного розміреного дихання і плину думок — він востаннє повторював інструкції Морін.

Коли виберешся, йди до батута — нагадав він собі. Скористайся ножем, якщо доведеться. Тоді розвернися трохи праворуч.

Якщо він вибереться.

Люк із полегкістю збагнув, що завзяття в нього — вісімдесят відсотків, а страху — всього двадцять. На такий страх можна було не зважати, і Люк гадав, що він природний. А завзяття живилося (це він знав *на всі сто*) дуже просто: Люк отримав шанс, єдиний шанс, і збирався скористатися ним на повну.

Прикинувши, що в коридорі стихло з пів години тому, Люк виліз із ліжка і взяв з телевізора пластикове відерце. Він вигадав історію для доглядачів, якщо в таку годину взагалі хтось дивиться в ті монітори, а не сидить у себе в офісі на підземних поверхах і не розкладає солітери.

В історії йшлося про малого, який рано лягає спати, потім чомусь прокидається, може, в туалет захотілося, може, кошмар наснився. Пильні вічка відеокамер спостерігають, як він іде до автомата з льодом, щоб наповнити відерце. А повертається він не просто з відерцем, а ще й з ківшиком — мов малий надто сонний і не тямить, що забрав ківшик із собою. І помітить це лише вранці, на столі чи на раковині у ванній, ще й дивуватиметься, як він тут опинився.

Повернувшись до себе, Люк насипав у склянку льоду, наповнив водою з крана і випив половину. Гарне відчуття. Бо в роті і горлі все пересохло. Люк залишив ківшик на туалетному бачку і повернувся в ліжку. Взявся крутитись і вертітись. Бурмотіти собі під ніс. Може, як у тій історії, де малий сумує за своїм «крихтним друзякою». Може,

саме тому він і не може заснути. А може, його взагалі ніхто не бачить і не слухає. Але як слухає, то треба діяти, як задумано.

Урешті-решт він увімкнув лампу і вдягнувся. Сходив у ванну, де, як він сподівався, нагляду не було (*імовірно*, не було), і засунув ківшик за пояс на животі, прикривши футболкою. Якщо тут таки був нагляд, хтось таки вів спостереження, то його вже мали б спалити. Не лишалося нічого, крім як перейти до наступного кроку в його плані.

Люк вийшов у коридор і рушив у залу для дозвілля. Там були Стіві Віппл і якийсь хлопчик з новеньких. Вони лежали на підлозі й міцно спали. Навколо них валялося з пів дюжини пляшечок «Фаєрболз», усі порожні. Ці маленькі ємності вартували купу жетонів. Стіві і його новий друг прокинуться з похміллям і порожніми кишнями.

Люк переступив через Стіві й вийшов у кафетерій. Над салатною стійкою горіла єдина лампа, і від цього в кімнаті було похмуро і трохи моторошно. Він узяв з вічно повної миски з фруктами яблуко і відкусив, уже прямуючи в кімнату дозвілля, сподіваючись, що ніхто за ним не стежить, сподіваючись, що як хтось і стежить, то вони розтлумачать цю пантоміму і купляться на неї. Малий прокинувся. Малий дістав собі льоду з автомата і випив склянку доброї холодної водички, але після того йому взагалі спати розхотілося, тому зараз він іде в кафетерій чогось перехопити. А тоді малий думає: «О, а чому б мені не піти надвір і не подихати трохи свіжим повітрям?» Не він перший таке робить, бо Каліша розповідала, що вони з Айріс кілька разів ходили дивитися на зорі — тут вони сяють напрочуд яскраво, бо нема світлового забруднення. А ще буває, як вона казала, що діти любляться по ночах на майданчику. Та Люк сподівався, що сьогодні там ніхто не любить і не лічить зорі.

Ані душі, місяць не світив, і на майданчику було досить темно, різноманітне устаткування перетворилося на геометричні силуети. Як поруч нема одного, а то і двох товаришів, малі діти часто лякаються темряви. Старші діти також, хоч і не люблять цього визнавати.

Люк неспішно перетнув майданчик, усе чекаючи, що зараз вийде якийсь малознайомий доглядач і спитає, що він тут робить із тим ківшиком під футболкою. Він же не надумав утекти? Бо затія просто шизанута!

— Шизанута, — пробурмотів Люк і сів спиною до сітчастого паркану. — Оце і я такий, справжній шизик.

Він перечекав, чи не прийде хто. Нікого не було. Тільки сюркіт цвіркунів і гухання сови. Он висить камера, та чи дивиться хтось у монітори? Тут є система безпеки, Люк знав, але система *прогнила*. Це він також знав. Наскільки прогнила — зараз дізнаємось.

Він задер футболку і вийняв ківшик. Як Люк собі уявляв, на цьому етапі треба буде копати правою рукою в себе за спиною, може, перебирати ківш у ліву, коли втомлюватиметься. У реальності з цим виникли проблеми. Він постійно шкрябав ківшиком об край сітчастого паркану, а в тиші цей скрегіт звучав дуже гучно, та й просувався Люк повільно.

«Маячня якась», — подумав він.

Люк покинув перейматися камерою, став на коліна і почав копати яму під парканом, відкидаючи ґравій в обидва боки. Час немов розтягнувся. Люку здавалося, що минали години. Може, той хтось на посту охорони, кого Люк ніколи не бачив (але яскраво собі уявляв), уже почав задумуватися, чому це хлопчик із безсонням досі не повернувся з дитячого майданчика? Може, він чи вона відправить когось перевірити? А якщо в камери є функція нічого бачення, а, Люкі? Як тобі таке?

Він рив. Відчував, як обличчя зволожує піт, як на нього налітає комашня, що заступила на нічну зміну. Він рив. Чув запах у себе з-під пахв. Серце скакало галопом. Люкові здалося, що позаду хтось стоїть, але коли озирнувся через плече, то побачив лиш худорляву поставу баскетбольного стовпа, що вимальовувався на тлі зірок.

Тепер під парканом утворився рівчак. Неглибокий, але Люк і приїхав в Інститут худим, а відтоді втратив ще більше ваги. Може...

Та коли він ліг і спробував ковзнути назовні, паркан його зупинив. Люк і близько не проходив.

Повертайся. Повертайся і лягай у ліжко, доки тебе не знайшли і не зробили тобі казна-що за те, що ти хотів звідси втекти.

Але це не варіант, це лиш боягузтво. З ним і так казна-що роблять: фільми, головний біль, вогні Штазі... і зрештою гудіння.

Люк копав, уже хекаючи, туди й назад, правицею і лівицею. Прозір між низом паркану і землею потроху збільшувався. Які ж вони дурні, що не поклали асфальт по обидва боки паркану. Які дурні, що не пустили електричний струм, хоч слабенький. Але нічого вони не зробили, і Люк цим користувався.

Він знову ліг, спробував протиснутись, і знову його спинив край паркану. Але вже скоро. Люк став на коліна і продовжив рити, рити швидше, правою і лівою, туди і назад, взад і вперед. Щось клацнуло — у ківшика відлетіла ручка. Люк кинув її геть і став копати далі, відчуваючи, як у шкіру впирається кромка ківшика. Коли він зупинився і поглянув на долоні, то побачив кров.

Цього разу має вийти. Має.

І все одно він... не зовсім... пролазив.

Назад до роботи і до ківшика. Правою і лівою, по правому борту, по лівому борту. З пальців скрапувала кров, спітніле волосся липло до чола, у вухах співали комарі. Люк відклав ківшик, ліг і знову спробував прослизнути під парканом. Зубці сітки стягнули з нього сорочку, потім вгризлися в шкіру і пустили ще крові на лопатках. Люк ліз далі.

На півдорозі він застряг. Витріщився на гравій, побачив, як від швидкого дихання з-під ніздрів здіймаються маленькі вихорці пилу. Треба лізти назад, ще підкопати — лиш трохи. Та коли Люк спробував протиснутись назад на майданчик, то зрозумів, що тим боком сунути теж не виходить. Люк застряг — опинився в пастці. Коли зранку по нього прийдуть, він тут так і сидітиме, в пастці під цим клятим блядським парканом, як кролик у капкані.

Потроху поверталися цятки, червоні, зелені, пурпурові, налітали з дна ями, край якої завис у двох дюймах від очей Люка. Цятки кинулись до нього, розпорошилися, зібралися, завертілись, запульсували. Клаустрофобія стисла серце, стисла голову. У руках билась і співала кров.

Люк випростав руки, вчепився пальцями в ґрунт і щосили підтягнувся. На мить цятки заповнили не лише поле зору, а й увесь мозок, Люк загубився в їхньому світлі. А тоді край паркану став потихеньку підніматися. Може, це всього лиш його фантазії, але Люк так не думав. Він чув металевий скрегіт.

«Певно, це завдяки уколам і резервуару я став ТК-позом, — загадався він. — Як Джордж».

Люк вирішив, що байдуже. Зараз мало значення лиш те, що він знову рухався вперед.

Цятки вгамувались. Якщо край паркану справді тоді піднявся, то зараз він опустився. Металеві ікла дряпали не тільки лопатки, а й сідниці, стегна. На одну стражденну мить він знову застряг, паркан

жадібно в нього вгризнувся і не хотів пускати, але коли Люк повернув голову і вперся щокою в гальку, то побачив кущ. До нього можна було дотягнутися. Люк випростався, не дістав, ще раз сягнув і вхопився. І підтягся. Кущ вислизав, мало не вирвався з землі, та Люк уже рухався далі, вихляв стегнами і відштовхувався ногами. Стирчасті зуби паркану поцілували його наостанок, провівши на литці пекучу лінію, а тоді Люк вивернувся та опинився по інший бік.

Він був на волі.

Люк крутнувся, став на коліна і кинув дикий погляд назад, знаючи, що зараз увімкнеться світло, і не лише в залі, а й у коридорі і в кафетерії, і в цьому саяві він побачить силуети, що бігтимуть до нього: доглядачі з шокерами наготові, викрученими на повну потужність. Але нікого не було.

Люк підвівся на ноги і побіг наосліп, наступний важливий крок — орієнтування на місцевості — забувши в нападі паніки. Він міг забігти в ліс і загубитися, перш ніж знову переважив би здоровий глузд, якби не раптовий палючий біль у лівій п'ятці: Люк наступив на гострий камінець і збагнув, що під час останнього відчайдушного ривка загубив одну кросівку.

Люк повернувся до паркану, нахилився, забрав черевик і взувся. На сидницях і спині лишилися подряпини, а остання рана на литці виявилась іще глибшою, вона пекла, наче до неї приклали дріт під напругою. Пульс уповільнився, в голові прояснилося. «Як виберешся, порівняйся з батутом, — розповів Ейвері, переказуючи інструкції Морін. — Стань до нього спиною, тоді розвернися праворуч, на один середній крок. Це твій напрямок. Треба пройти близько милі, ідеально прямої лінії можна не триматися, бо місце призначення досить велике. Але ти все одно постарайся». Пізніше тієї ж ночі Ейвері сказав Люку, що можна було б за зірками орієнтуватися. Але він сам на тому не знався.

Гаразд, годі. Час іти. Але спершу треба ще дещо зробити.

Люк потягнувся до правого вуха і намацав у мочці маленький кругляк. Пригадав, як хтось, можливо Айріс, можливо Гелен, казав, що чип не болів, бо вуха вже були проколоті. Тільки звичайні сережки знімаються, Люк бачив, як його мама це робила. А цей кільчик намертво сидів на місці.

Боже, прошу, хай мені не знадобиться ніж.

Люк набрався духу, запустив нігті під вигнутий верхній край чипа і потягнув. Мочка розтягнулася, заболіла, дуже заболіла, але чип не зсунувся. Люк пустив вухо, зробив два глибокі вдихи (при цьому повернулися спогади про бак для занурень) і знову потягнув. Сильніше. Цього разу біль був ще дужчим, але трекер лишався на місці, а час спливав. У Західному житловому крилі, що під таким дивним кутом видавалося незнайомим, було темно і тихо, та чи надовго?

Люк хотів був ще раз потягти, але навіщо зволікати з тим, чого не минути? Морін знала, саме тому вона лишила ніж для фруктів. Люк дістав його з кишені (обережно, щоб при цьому не випала флешка) і підніс до очей при тьмяному світлі зірок. Намацав подушечкою великого пальця гостре лезо, потім узявся лівою рукою за праве вухо, відтягнув мочку, напнув її, як тільки міг, а міг він зараз небагато.

Він перечекав, дав собі секунду на усвідомлення того, що перебуває по вільний бік паркану. Знову гухнула сова — сонливий звук. Люк бачив, як у темряві вишивають світляки, і навіть у цю вкрай скрутну мить зачудувався, які ж вони гарні.

Треба діяти швидко, сказав він собі. Уяви, що ріжеш стейк. І не кричи, хоч як заболить. Кричати не можна.

Люк приклав кінчик леза до верхнього зовнішнього краю мочки і простояв так кілька секунд, кожна з яких тяглася вічність. Люк опустив ніж.

Я не можу.

Ти мусиш.

Не можу.

О Господи, доведеться.

Він знову приклав лезо до беззахисної м'якої плоті і відразу полоснув ножем, тільки й устиг загататися, чи стане в леза гостроти, щоб виконати завдання за один удар.

Лезо таки було гострим, але в останній момент рука зрадила, і мочка не відірвалась, а повисла на шматку хряща. Спершу болю не було, просто тепла кров потекла по шиї. А потім прийшов біль. Наче оса завбільшки з півлітрову пляшку вжалила і ввела отруту. Люк зробив довгий, шиплячий і свистячий вдих, схопив недорізану мочку і зняв її з хряща, як шкірку з курячої ніжки. Схилювся над нею,

знаючи, що вже позбувся цієї клятої штуки, та він усе одно мав її побачити. Мав переконатися. Ось він, чип.

Люк пересвідчився, що стоїть на рівні з батутом. Тоді розвернувся до нього спиною, крутнувся на крок (середній, як він сподівався) праворуч. Перед ним височіла темна маса мейнського лісу, що тяглася на бозна-скільки миль. Люк поглянув угору і знайшов Велику Ведмедицю, і одна з кутніх зірок указувала прямо за курсом. Треба йти за нею, вирішив Люк. Тільки те й робити. І це ж не до самого ранку, бо вона сказала Ейвері, що йти треба з милю, а потім уже переходити до наступного кроку. Не зважати на біль у лопатках, на гірший — у литці, на найгірший — у його вангогівському вусі. Не зважати, як тремтять руки й ноги. Треба йти. Але спершу...

Люк підняв стиснутий правий кулак до плеча і жбурнув за паркан шмат плоті з вживленим у неї чипом. Він почув (чи уявив, що почув) тихе клацання, коли чип упав на асфальт біля тої жалюгідної пародії на баскетбольне поле. Хай там його і знайдуть.

Тоді Люк пішов геть, піднявши очі до неба і зосередившись на тій єдиній зірці.

21

Зірка вказувала Люкові шлях із пів хвилини. Зникла, щойно він став пробиратися між деревами. Хлопець зупинився — Інститут і досі було частково видно крізь перші переплетені гілки лісової пущі.

«Усього миля, — сказав Люк сам собі. — Знайдеш, навіть якщо трохи зіб'єшся з курсу, бо Морін говорила Ейвері, що воно велике. Достатньо велике. Ти праворукий, а значить, хилитимешся праворуч, тож треба злегка це компенсувати, але не сильно, бо зіб'єшся з курсу з ухилом ліворуч. І лічи. Миля становить щось між двома і двома з половиною тисячами кроків. Цифра, звісно, навскидь, усе залежить від ландшафту. І обережно, не виколи собі око гілкою. У тобі вже й так забагато дірок».

Люк рушив. Принаймні не знадобилося продиратися крізь зарості. Дерева були старі, вони утворювали багато тіні, а на землі лежав товстий шар лісової підстилки, крізь який кущі погано проростали. Щоразу, як доводилося обходити таке старе дерево (мабуть, сосни, але він не знав напевно), Люк намагався зорієнтуватись і йти далі по прямій, яка, тепер це треба було визнати, виявилась суто гіпотетичною.

Наче він хотів перетнути здоровенну кімнату, завалену ледь помітними в темряві предметами.

Раптом ліворуч щось рикнуло й побігло, зламавши одну гілку і зашарудівши іншими. Міський хлопчина Люк завмер на місці. Що це було, олень? Господи, а якщо ведмідь? Олень чкурнув би, але ведмідь може виявитись голодним і ласим до нічного перекусу. Може, він просто зараз мчить до Люка, приваблений запахом крові. Бачить Бог, нею вщент просякнутий комір і ліве плече на сорочці.

Коли звук стихнув, стало чутно тільки цвіркунів, і раз у раз десь гухала та сама сова. Подолавши кроків вісімсот, Люк знову почув оте бозна-що. І знову пішов уперед, виставивши руки перед собою, мов сліпець, відраховуючи подумки кроки. Тисяча... тисяча двісті... ось дерево, справжній монстр, нижні гілки починаються далеко над головою, надто високо, щоб їх побачити, треба обходити... тисяча чотириста... тисяча п'я...

Він перечепився через повалений стовбур і розтягнувся на землі. Щось, якийсь сук на гілці, врізалось високо в ліву ногу, і Люк загарчав від болю. Хвильку полежав на лісовій підстилці, віддихуючись і сумуючи (ось у чому справжній, смертельний абсурд) за своєю кімнатою в Інституті. Кімнатою, де для всього знаходилось місце, і все стояло по місцях, і не було ніяких звірів невизначених розмірів, що шугали між деревами. Безпечне місце.

— Ага, доки не перетворюється в небезпечне, — прошепотів Люк, став на ноги, потер новий розрив на джинсах і нову подряпину на шкірі під тканиною.

Хоч собак у них немає, подумав Люк, згадавши старий чорно-білий фільм про тюрму, де парочка зчеплених ланцюгами в'язнів тікали на волю, а на п'яти їм наступала зграя слідців. До того ж ті хлопці бігли болотами. В яких водились алігатори.

«Бачиш, Люкі? — почувся уявний голос Каліші. — Усе добре. Просто йди далі. По прямій. Або хоч як у тебе вийде».

У районі двох тисяч кроків Люк почав виглядати попереду вогні, що мали б уже світити крізь дерева. «Завжди кілька світяться, — сказала Морін Ейвері, — але жовтий — найяскравіший». На двох тисячах п'ятистах Люк відчув занепокоєння. На трьох тисячах п'ятистах він зрозумів, що збився з курсу, і не трохи.

«Я там об дерево перечепився, — подумав він. — Те кляте дерево. І коли піднявся, то, певно, пішов не в той бік. Може, зараз я прямую до Канади. Якщо мене не знайдуть хлопці з Інституту, я помру тут, у цьому лісі».

Але оскільки повертатися — не варіант (він не зміг би знайти шлях назад, навіть якби захотів), Люк пішов далі, виставивши вперед руки і відкидаючи гілки, які могли б завдати нових ран. У вусі пульсувала кров.

Він облишив рахувати кроки, але зробив їх тисяч п'ять, набагато більше за дві милі, коли побачив між дерев слабке жовто-оранжеве сяйво. Люк спершу сприйняв його за галюцинацію чи одну з тих цяток, до якої скоро мали доєднатися і решта вихорів. Усі острахи пропали за кільканадцять кроків. Жовто-оранжевий вогник став яскравішим, і поруч засяяли ще два, набагато тьмяніші. Це мали бути електричні ліхтарі. Люк вирішив, що яскравий — це натрієво-газорозрядна лампа, які бувають на паркінгах. Якось пізно ввечері Рольфів батько повіз двох друзів у кіно в «АМС Саутдейл», і він розповідав, що такі лампи начебто відлякують грабіжників.

Люк відчув сильне бажання просто помчати вперед, але стримався. Йому аж ніяк не хотілося перечепитися через чергове повалене дерево чи ступити в якусь яму і зламати ногу. Вогнів побільшало, однак Люк не відводив погляд від першого. Велика Ведмедиця довго не протрималась, але він знайшов нову провідну зорю, кращу. За десять хвилин після того, як Люк помітив вогник, він вийшов до краю лісу. Навколо — ярдів п'ятдесят відкритого простору, потім — ще один сітчастий паркан. Цей згори був оздоблений колючим дротом, а вздовж нього з проміжками футів у тридцять стояли ліхтарі. З датчиками руху, як розповіла Морін Ейвері. Скажи Люку, щоб тримався від них подалі. Люк і без порад розумів, що робити.

За парканом стояли маленькі будиночки. *Дуже* маленькі. Навіть кота нікуди вкинути, як казав Люків батько. Вони можуть містити по три кімнати максимум, а певно, лиш по дві. І всі однакові. Ейвері сказав, що Морін назвала це селищем, але Люку воно більше скидалось на військові бараки. Будиночки розташувались групами по чотири, у центрі кожного кварталу — латка з газоном. У кількох будинках горіло світло, може, мешканці навмисно лишили його у ванній, щоб не перечепитися, якщо встануть вночі в туалет.

Єдина вулиця добігала кінця перед великою будівлею. З кожного боку будівлі були невеличкі стоянки, сповнені легковиками й пікапами, що стояли бік у бік. Усього тридцять чи сорок, прикинув Люк. Він згадав, що вже міркував над тим, де лишають свої транспортні засоби працівники Інституту. Тепер він дізнався, а от забезпечення харчами лишалося таємницею. Натрієва лампа висіла на стовпі перед цією великою будівлею і освітлювала дві бензинові колонки. Люк вирішив, що в будинку напевно має бути якийсь магазин, на кшталт інститутської версії військових крамничок «Пі-Екс».

Тепер він розумів трохи більше. У персоналу траплялися відпустки (Морін на тиждень їздила до Вермонту), але переважно вони жили тут, і коли закінчувалася зміна, поверталися до цих маленьких непоказних будиночків. Робочий графік розробляли так, щоб пожильці ділили приміщення. Коли хотілося розважитись, працівники сідали в персональні автівки і їхали в найближче містечко, Деннісон-Рівер-Бенд.

Місцевих, звісно, мало б зацікавити, чим ці жінки й чоловіки займаються там у лісі, вони б стали розпитувати, і на цей випадок, для прикриття, мала існувати якась легенда. Яка — Люк уявлення не мав (і в цю мить йому взагалі було байдуже), але, мабуть, цілком пристойна, якщо протрималася стільки років поспіль. «Іди просто вздовж паркану. Виглядай шарф».

Люк пішов: паркан і селище — ліворуч, крайка лісу — праворуч. Знову довелося стримуватися від поспіху, особливо зараз, коли стало краще видно. Час розмови з Морін довелося скоротити, почасти тому, що тривалі балачки могли викликати підозру, почасти тому, що Люк боявся, що демонстративне смикання носа Ейвері видасть їх з головою. У результаті він поняття не мав, де шукати шарф, і боявся його пропустити.

Але обійшлося без проблем. Морін прив'язала шарф до нижчої гілки високої сосни, одразу перед тим, як охоронна загорожа повертала ліворуч, від лісу. Люк зняв його і пов'язав навколо поясу, бо не хотів лишати такі очевидні вказівники тим, хто скоро пуститься навздогін. Він замислився, чи скоро місіс Сігсбі і Стекгаус про все дізнаються і чи зрозуміють, хто допоміг йому втекти. Певно, вже дуже скоро.

«Розкажіть їм усе, Морін, — думав Люк. — Щоб вони вас не мучили. Бо якщо ви будете мовчати, вони мучитимуть, а для бака

з водою ви надто стара і хвора».

Яскравий ліхтар біля ймовірної військової крамниці лишився далеко позаду, і Люку довелось обережно роззиратися, щоб майже навпомацки знайти стару дорогу, яка вела назад у ліс, — нею ще покоління тому могли користуватися лісоруби на виробництві целюлози. Початок затуляла щільна стіна чорничних кущів, і, незважаючи на постійну потребу поспішати, Люк зупинився рівно на стільки, щоб зірвати дві жмені ягід і закинути їх у рот. Вони були солодкі і смачні. Вони смакували *свободою*.

Щойно Люк знайшов стару дорогу, йти стало легше, навіть у темряві. На високому порепаному узбіччі росло багато підліску, а дві смуги з бур'яном вистеляли колишні ритвини від коліс.

Треба було переступати (або ж перечіплятись) через поламане гілля, але забрести назад до лісу вже стало неможливо.

Люк знову спробував рахувати кроки, спромігся вести більш-менш точний лік до чотирьох тисяч, а потім покинув. Інколи дорога піднімалася, але здебільшого йшла вниз. Пару разів він натикався на вітролом, а ще раз — на такі густі і сплутані кущі, що перелякався, чи не скінчилася там дорога. Та коли Люк проліз на інший бік, то віднайшов шлях і рушив далі. Він не відчував, скільки часу сплигло. Може, година, але радше дві. Напевно він знав лиш те, що зараз ще ніч, і хоч ходити тут самому в темряві було лячно, особливо як на міського хлопчика, та Люк сподівався, що темрява триватиме ще довго, дуже довго. Тільки от не вийде. У цю пору року перші сонячні промені прокрадалися на небо о четвертій ранку.

Він вийшов на горбочок наступного підйому і зупинився на хвилику, щоб перепочити. Робив це навстоячки. Люку не дуже вірилось, що він засне, якщо сяде, але сама думка лякала. Адреналін, який допоміг йому видряпатись, видертися з-під паркану, який виніс його крізь ліс до селища, тепер уже вивітрився. Подряпини на спині й ногах і рана на мочці вже не кровили, але пекли й пульсували. У вусі поки що найгірше. Люк несміливо його торкнувся і, засичавши від болю крізь стиснуті зуби, прийняв руку. Проте встиг намацати там нерівну рану із засохлою кров'ю.

«Я себе покалічив, — подумав Люк. — Мочка вже ніколи не відросте».

— Це через тих мудаків, — прошепотів він. — *Вони* мене до цього змусили.

Оскільки він не ризикнув сісти, то нахилився вперед і схопився за коліна — поза, в якій він стільки разів бачив Морін. Це ніяк не допомогло паркановим подряпинам на спині, забитим сидницям чи покаліченій мочці, але натружені м'язи трохи розслабилися. Люк виструнчився, готовий рушити далі, але зупинився. Попереду чувся тихий звук. Мов щось гуло, як вітер у соснах, але на маленькому горбочку, де зупинився Люк, не було навіть подиху вітерцю.

«От би не галюцинація, — подумав він. — От би справді річка».

Ще п'ять сотень кроків (ці він уже рахував), і Люк розпізнав шум водяного потоку. Шлях став ширший і крутіший — такий крутий, що довелося спускатися боком, тримаючись за гілки дерев, аби не впасти на дупу. Коли дерева обабіч дороги закінчилися, він зупинився. Тут ліс не просто вирубали, пні теж викорчували, від чого утворилася всуціль поросла кущами галявина. За нею і нижче виднілася широка смуга чорного шовку, вона так плавко струменіла, що в ній легкими брижами відбивалися зорі. Люк зміг уявити цих давніх лісорубів — чоловіків, які працювали тут у північних лісах ще до Другої світової війни: як вони привозили сюди деревину на старих лісовозах «Форд» чи «Інтернешнл гарвестер», а то й на конях. На галявині було місце, щоб розвернутися. Тут вони розвантажували дерево і сплавляли його вниз по річці Деннісон, де його розвозили по лісопильнях в усі куточки штату.

Люк подолав останній спуск на тремливих, зболілих ногах. Фінішні двісті футів були найкрутіші, шлях спадав аж до річкового русла — саме там колись давно у воду зіштовхували колоди. Люк присів, ковзнув униз, хапаючись за кущі, щоб трохи вповільнити процес, і, клацнувши зубами, зупинився на кам'янистому березі за тричотири фути від води. А там, як і обіцяла Морін, з-під зеленого, всипаного сосновими голками брезенту визирав ніс старого, грубо стесаного веслового човна. Він був прив'язаний до зубчастого пня.

Звідки Морін знала про це місце? Їй хтось розповів? Ризиковано все це, від цього старого слабкого човна залежало життя одного хлопця. Може, ще до того, як захворіти, вона тут гуляла сама. Або вона з кимось іншим (може, парочкою працівниць кафетерію, які

видавалися привітними) прийшли сюди з того квазівійськового селища на пікнік: сендвічі, кола чи пляшка вина. Байдуже. Човен був на місці.

Люк спустився у воду, що доходила йому до кісточок. Нахилився і став черпати її обома руками, щоб напиться. Річкова вода була холодна і смакувала солодше за чорниці. Утамувавши спрагу, він спробував розв'язати мотузку, що нею човен тримався на пні, але вузли виявилися складними, а час минав. Зрештою він скористався кінчиком ножа для фруктів і перепиляв пута, а через це права долоня знову закровила. Гірше того, тієї ж миті човен почав відпливати геть.

Люк кинувся, схопив його за ніс і підтягнув назад. Тепер кровили вже обидві долоні. Він спробував відкинути брезент, але щойно відпустив ніс човна, як течія знову понесла його геть. Люк став проклинати себе за те, що спершу не прибрав брезент. Упирати човен об берег не було де, бо бракувало самого берега, тож Люк вчинив у єдиний можливий спосіб: перекинув верхню частину тулуба через борт і під брезент, де пахло рибою і ветхим полотном, а тоді взявся за скабкувату середню банку і підтягувався, доки не забрався туди весь. Він приземлився в калюжу, а також на щось довге і кутасте. Тепер човен кормою вперед відносило вниз за течією.

«Нічогенька мені випала пригода, — подумав Люк. — Нічогенька».

Він сів під брезентом. Тканина напнулася навколо голови, від чого сморід став тільки дужчим. Люк відмахувався і ляпав брезент кривавими руками, доки не перекинув його через борт. Той спершу плів поруч із човном, а тоді почав тонути. Кутасти штука, на яку Люк приземлився, виявилась веслом. На відміну від човна, весло на вигляд було досить нове. Морін пов'язала для нього шарф, невже і весло підклала вона? Люк сумнівався, що у своєму теперішньому стані вона змогла б подолати той старий шлях лісорубів, уже не кажучи про останній крутий спуск. А якщо таки подолала, то на її честь треба писати епічні поеми, не менше. І просто через те, що він знайшов для неї в інтернеті якусь інформацію, на яку Морін сама б натрапила, якби не була така хвора? Люк не знав, що про це думати, не кажучи вже як це зрозуміти. Він тільки знав, що в нього є весло і ним треба користатись, попри втому і криваві руки.

Він принаймні знав, як гребти. Міський хлоп'як, але Міннесота — край ста тисяч озер, і Люк часто ходив на риболовлю зі своїм дідусем по татовій лінії (який любив себе називати «ще одне старе гівно

з Манкато»). Він влаштувався на середній банці і спершу за допомогою весла розвернувся носом уперед за течією. Після того вигріб на середину річки, яка в цьому місці сягала ярдів вісімдесяти завширшки, і повісив весло як стерно. Зняв кросівки й виставив їх на невисокій кормовій банці, щоб підсохли. На сидущі виднівся якийсь вицвілий чорний штамп, і Люк спромігся його прочитати: пароплав «Лінько». Хлопець навіть засміявся. А тоді відкинувся назад на лікті, задивився вгору на божевільне ройовище зірок і спробував переконати себе, що це не сон — він насправді вибрався з Інституту.

Десь позаду, з лівого боку, долинув подвійний рев електричного гудка. Люк повернувся на звук і побачив єдиний яскравий прожектор, що миготів крізь дерева, спершу порівнявся з човном, тоді промайнув повз. Він не бачив локомотива чи самого потяга, його затуляло забагато дерев, але чув, як торохтять фургони і капризно вищать сталеві колеса на сталевих рейках. І тоді до Люка остаточно дійшло. Це не якась там напрочуд деталізована фантазія, що розгорталася в його голові, поки він спав у себе в ліжку в Західному крилі. Там їде справжній поїзд, може, до Деннісон-Рівер-Бенда. Люк сидів у справжньому човні, який пливе на південь за цією повільною, чудовою течією. Над головою сяють справжні зірки. Звісно, посіпаки місіс Сігсбі кинуться навздогін, але...

— Я нізащо не піду до Задньої половини. Нізащо.

Він опустил руку за борт пароплава «Лінько», розчепірів пальці й став дивитися, як чотири крихітні хвилі спішать у темряву за кормою. Він так уже робив — у дідусевій маленькій алюмінієвій рибальській плоскодонці з торохкучим двотактним двигуном, багато разів робив, але ще ніколи (навіть чотирирічним хлопчиком, якому все на світі видається новим і дивовижним) його так не захоплював вигляд цих миттєвих борозенок. Прийшло усвідомлення, майже одкровення: щоб повністю зрозуміти свободу, треба посидіти у в'язниці.

— Помру, та не піду до Задньої половини.

Він знав, що це правда, що може і до цього дійти, але також знав, що зараз іще не час. Люк Елліс здійняв свої порізані скривавлені руки до нічного неба, відчув, як між пальцями струменить повітря свободи, і заплакав.

Люк задрімав, сидячи на середній банці: підборіддя лежить на грудях, руки звисають між ніг, голі ступні стоять у маленькій калюжі на дні човна. Він так і проспав би, «Лінько» так і промайнув би наступну зупинку в цьому надзвичайному Люковому паломництві, якби не гудок другого поїзда, що цього разу пролунав не з берега, а десь ізгори над головою. Звук був набагато гучніший — не просто короткий сигнал, а владне «УА-А-А!», від якого Люк оговтався і так смикнувся, що мало не розпластався спиною на кормі. Інстинктивно затуляючись від небезпеки, Люк здійняв руки і в процесі усвідомив, наскільки це жалюгідно. Гудок стих, і його заступив металевий скрегіт і грюкіт великих порожнистих ємностей. Люк ухопився за борти човна, де вони сходилися на носі, і втупив дикий погляд уперед — переконаний, що його ось-ось переїде потяг.

Сонце ще не сходило, але небо почало світлішати, від чого плесо, яке в цьому місці стало набагато ширшим, вкрилося глянцем. За чверть милі нижче течією через рамний міст, уповільнюючись, їхав вантажний потяг. Спостерігаючи за ним, Люк устиг розрізнити криті вантажні вагони з написами «New England Land Express» і «Massachusetts Red», пару вагонів-автомобілевозів, кілька цистерн, на одній з яких було написано «Canadian CleanGas», а на другій — «Virginia Util-X». Люк проплив під рамним мостом, затулившись рукою від сажі, що просипалася з поїзда. Обабіч Люкового судна плюхнулись кілька уламків жужелиці.

Люк схопив весло і став скеровувати човен до берега праворуч, де вже виднілися нечисленні сумовиті будівлі з позабиваними вікнами і кран, з вигляду іржавий і давно покинутий. Берег був усіяний уривками паперу, старими шинами і порожніми бляшанками. Тепер і поїзд, що під ним промайнув Люк, переїхав на цей бік річки, так само вповільнюючись, скрегочучи і грюкочучи. Вік Дестін, батько його друга Рольфа, казав, що немає у світі другого такого ж брудного і шумного транспортного засобу, як залізниця. І казав він це з задоволенням, а не огидою, що не здивувало обох хлопців. Містер Дестін просто млів за поїздами.

Люк майже дійшов останньої сходинки плану Морін, і тепер йому лишалося відшукати справжні сходи. Червоні. «Ну, не зовсім червоні, — сказав йому Ейвері. — Уже ні. Вона каже, зараз вони радше рожеві». І коли Люк їх побачив — хвилин за п'ять після того, як

проплив під мостом, — то сходинки і рожевими назвати було складно. Хоч на підйомах виднілись залишки рожево-червоної фарби, самі східці були здебільшого сірі. Вони піднімалися від самої води до вершечка набережної, десь на сто п'ятдесят футів. Люк туди погріб, і киль його маленького судна ліг на сходинку, що спускалася під воду.

Люк виліз на берег повільно, немов дід з артритом. Подумав був прив'язати пароплав «Лінько» (на стовпах обабіч східців уже обдерлося достатньо іржі, щоб стало зрозуміло — так тут робили й інші, ймовірно, рибалки), але рештки мотузки на носу виявилися закороткими.

Він відпустив човен і задивився, як «Лінько» лине геть, підхоплений повільною течією, аж раптом помітив своє взуття із запханими шкарпетками — воно досі стояло на кормовій банці. Люк упав навколішки на занурену сходинку і в останню мить примудрився схопити човен. Підтягнув до себе, перебираючи руками, і таки допнувся до кросівок. Тоді пробурмотів: «Дякую, Ліньку», — і відпустив.

Люк подолав кілька сходинок і присів одягнути взуття. Воно непогано просохло, тільки от сам він тепер був мокрий. Подряпана спина боліла від сміху, та він усе одно засміявся. Поліз угору сходинками, у минулому червоними, раз у раз зупиняючись, щоб дати ногам перепочити. Шарф Морін (пурпуровий, як стало видно в ранковому світлі) розв'язався і спав з талії. Люк уже хотів його покинути, та потім міцно вчепився в тканину. Малоімовірно, щоб вони аж сюди його простежили, та місто видавалося логічним пунктом призначення, і Люку не хотілося залишати по собі орієнтири, що їх можна знайти, бодай випадково. Окрім того, шарф тепер набув значення. Наче став... Люк намагався дібрати хоч приблизний термін. Не просто талісманом — оберегом. Бо він дістався від Морін, а вона врятувала Люка.

Поки хлопець дістався верхньої сходинки, сонце, велике й червоне, вже зійшло над обрієм і наділило яскравим сяйвом переплетиво залізничних колій. Вантажний поїзд, під яким проплив Люк, тепер зупинився в маневровому парку Деннісон-Рівер-Бенда. Локомотив, що віз потяг дотепер, повільно погрюкотів геть, а до кінцевого вагона вже під'їжджав другий яскраво-жовтий маневровий локомотив, що

невдовзі знову потягне вагони, поштовхає їх на сортувальну гірку, де валку розчеплять і переформують.

У Бродерікській школі не навчали азів вантажного транспорту, викладацький склад там більше цікавився такими езотеричними дисциплінами, як вища математика, кліматологія і сучасна англійська поезія. Уроки залізничної справи давав Вік Дастін, гікнутий на всю голову фанат поїздів і гордий власник величезної інсталяції «Лайонел», що зберігалася в його «чоловічому лігві» у підвалі. Люк і Рольф провели там багато годин у ролі завзятих підручних. Рольф любив запускати іграшкові поїзди, але інформація про справжню залізницю його мало цікавила. Люка вабило і те, і друге. Якби Вік Дестін збирав марки, Люк із такою самою цікавістю вислуховував би його екскурси у філателістику. Просто він так був влаштований. Люк підозрював, що справляє враження трохи ненормального (час від часу він перехоплював погляди Аліші Дестін, які саме про це й свідчили), але зараз він уклінно дякував містерові Дестіну за його запальні лекції.

Морін, з іншого боку, про поїзди не знала майже нічого, тільки те, що в Деннісон-Рівер-Бенді є депо, і потяги, які крізь нього проходять, роз'їжджаються в різноманітних напрямках. Що це за напрямки, вона уявлення не мала.

«Вона гадає, якщо тобі вдасться так далеко втекти, то можна буде стрибнути на якийсь товарняк», — сказав тоді Ейвері.

Ну ось він і втік, і далеко. Чи вдасться йому заскочити в товарняк — уже інше питання. Люк бачив, як таке роблять у кіно, і з легкістю, але ж кіно капець яке брехливе. Може, краще знайти в цьому провінційному північному містечку сякий-такий орган влади. Дістатися до поліцейського відділку, якщо такий є, або зателефонувати в поліцію штату, якщо немає. Тільки як телефонувати? Мобілки в Люка не було, а таксофони в наші дні — вже вимирущий вид. А якщо таксофон і знайдеться, що йому пускати в шпарину? Інститутський жетон? Певно, за номером «911» можна зателефонувати безкоштовно, але чи правильний це буде вчинок? Щось підказувало Люкові, що ні.

Він не рушив з місця, стояв серед білого дня, який надто швидко вступав у свої права, і нервово смикав шарф у себе на поясі. Варіант викликати поліцію чи одразу піти до копів зовсім неподалік від Інституту мав свої недоліки — їх було видно навіть попри страх і знесилення. У поліції швидко дізнаються, що його батьки мертві, що

їх убили і що найбільш імовірний підозрюваний — це саме Люк. Другий недолік — сам Деннісон-Рівер-Бенд. Міста існують виключно за рахунок припливу грошей, гроші — це їхня кров, а звідки вони беруться в Деннісон-Рівер-Бенді? Не від цього залізничного депо, де майже все устаткування автоматизоване. Не від тих сумовитих будиночків, що їх Люк бачив із човна. Можливо, колись там були заводи, але не тепер. З іншого боку, в одному сусідньому тауншипі^[74] є така собі установа («урядові штучки», сказали б місцеві, обізнано киваючи одне до одного в перукарні чи на міській площі), і в тамтешніх працівників водяться гроші. Вони навідуються до міста, і не тільки щоб фінансово жити «Поза законом» по вечорах, коли там виступають зачучверені музичні гурти. Вони несуть свої долари всьому місту. І, може, Інститут також зробив внесок у благоустрій. Наприклад, заснував громадський центр, чи відкрив спортивний майданчик, чи вклався в ремонт доріг. Усе, що ставить під загрозу цей долларовий потік, буде сприйматися скептично і невдоволено. Люк навіть гадав, що міські урядовці могли отримувати регулярну платню за те, щоб Інститут не привертав зайвої уваги непотрібних людей. Чи не параноя? Може. А може, й ні.

Люкові до смерті кортіло вивести на чисту воду місіс Сігсбі та її посіпак, але він вирішив, що найкращий і найбезпечніший варіант на цей момент — це забратися від Інституту якомога швидше і якомога далі.

Маневровий локомотив затягував валку вантажних вагонів на підвищення залізничного депо, яке в народі називають гіркою. На ганку маленької чепурної адмінбудівлі стояло два крісла-гойдалки. В одному сидів чоловік у джинсах і червоних гумових чоботах, читав газету і пив каву. Коли машиніст локомотива дав гудок, чоловік відклав газету і потюпав униз східцями, зупинившись тільки щоб махнути в бік скляної будки на сталевих підпорах. Хлоп, що сидів усередині, махнув у відповідь. Це мав бути оператор сортувальної гірки, а чоловік у червоних чоботах — складач поїздів.

Рольфів татко оплакував передсмертний стан американського залізничного транспорту, і тепер Люк побачив чому. Колії розбігалися в усіх можливих напрямках, але скидалося на те, що зараз експлуатуються тільки чотири-п'ять. Решта рейок вкрилася іржею, між шпалами проростав бур'ян. На деяких стояли стандартні вагони

і платформи, тож Люк скористався ними як прикриттям і став рухатись у бік адмінбудівлі. Він помітив, що на одному з опорних стовпів ганку, на гвіздку, висить картонний планшет для нотаток. Якщо там написано сьогоднішній розклад поїздів, то Люк має його побачити.

Він опустився навпочіпки за покинутим вагоном біля задньої стіни сортувального пункту і став звідти спостерігати, як складач іде до насувної колії. Новоприбулий товарняк уже стояв на самій гірці, і оператор мав зосередити всю увагу на ньому. Якщо Люка помітять, то, певно, вирішать, що це звичайний хлопчик — просто, як і містер Дестін, гікнутий на всю голову фанат поїздів. Звісно, більшість дітлахів не бігає дивитися на поїзди о пів на шосту ранку, якими б гікнутими на всю голову вони не були. Особливо дітлахи в мокрому від річкової води одязі та з серйозно покаліченим вухом.

Вибору не було. Люк мусив дізнатися, що написано в тому планшеті.

Містер Червоні Чоботи зробив крок уперед і, коли перший на черзі вагон повільно прокотився повз нього, прийняв зуб, що входив у зів наступного. Вагон (на боці якого красувався червоно-біло-синій напис «ПРОДУКЦІЯ ШТАТУ МЕЙН») під дією гравітації покотився з гори, причому швидкість контролювалася гальмовими пристроями на доплерівських радарх. Оператор на сортувальному пункті смикнув важіль, і «ПРОДУКЦІЯ ШТАТУ МЕЙН» повернула на колію 4.

Люк обійшов свій критий вагон і неспішним кроком, засунувши руки в кишені, рушив до адмінбудівлі. Вдихнув вільно лише тоді, коли опинився під вежею сортувального пункту, подалі від очей оператора. Як вирішив Люк, якщо оператор добре виконує свою роботу, то дивиться він тільки на гірку і нікуди більше.

Наступний вагон, цистерну, відправили на колію 3. Два автомобілевози пішли на неї ж. Вони каталися, зіштовхувались і ляскали. «Лайонельські» поїзди Віка Дестіна були досить тихі, а тут стояв божевільний грюкіт. Люк подумав, що мешканці будинків у радіусі милі отримують такий звуковий прочухан три-чотири рази на день. Може, уже і звикли до нього. У це було важко повірити, доки Люк не згадав, як діти в Інституті зо дня в день живуть звичним життям: з'їдають великі порції харчів, сьорбають алкоголь із пляшечок, час від часу скурюють по сигареті, забавляються на ігровому майданчику і носяться вночі по коридорах, заходячись

дурними криками. Люк вирішив, що до всього можна звикнути. Яка жаска думка.

Він дістався ганку адмінбудівлі, не потрапивши в поле зору оператора в будці, і складач так само стояв до нього спиною. Люк не думав, що той обернеться. «Втратиш пильність на такій роботі — то й руку можна втратити», — сказав якимсь містер Дестін хлопцям.

На верхньому перфорованому аркуші планшета інформації було небагато. У колонках колій 2 і 5 стояло всього три слова: «ЗА РОЗКЛАДОМ НІЧОГО». До колії 1 був приписаний товарняк до Нью-Брунсвіка в Канаді, і за розкладом він мав прийти о п'ятій вечора — не буде з нього користі. З колії 4 о другій тридцять дня мав виїхати поїзд до Берлінгтона і Монреаля. Краще, та все одно не дуже підходить. Якщо Люк не вибереться звідси до другої тридцяти, то, напевно, заживе собі великого клопоту. Підхожою видавалася колія 3, куди складач поїздів наразі спрямовував вагон «New England Land Express», що його Люк бачив на мосту. Відчеплення поїзда 4297 (після якого диспетчер станції, принаймні теоретично, не прийматиме інших товарняків) призначено на дев'яту ранку, а о десятій 4297-й за розкладом виїжджає з Деннісон-Рівер-Бенда до Портленда (штат Мейн), Портсмута (Нью-Гемпшир) і Стербриджа (Массачусетс). Останнє місто має бути як мінімум за триста миль звідси, може, набагато більше.

Люк повернувся до покинутого критого вагона і став спостерігати, як решта вагонів скочуються з гірки на численні колії: деякі вже сьогодні вирушать у путь у складі різних поїздів, решта просто стоятимуть на запасних коліях, доки не знадобляться.

Складач покінчив із відчепленням і піднявся на сходинку маневрового локомотива, щоб переговорити з машиністом. Оператор вийшов із будки і також приєднався до розмови. Почувся сміх. У ранковому безвітрі цей звук легко долинав до Люка, і він йому подобався. Люк часто чув, як у залі відпочинку на поверсі «С» сміються дорослі, але їхній сміх завжди видавався зловісним, наче то гиготіли орки в толкінівських оповіданнях. А цей сміх походив від чоловіків, які ніколи не тримали під замком дітей, ніколи не занурювали їх у баки. Це сміялися люди, які не носили на стегні тазери, чи то пак кийки-шокери.

Машиніст простягнув торбочку. Складач її взяв і зліз зі сходинок на землю. Локомотив повільно покотився з гірки, а складач і оператор узяли собі з торбочки по пончику. По великому такому, з цукровою пудрою і, певно, з желейною начинкою. У Люка забурчало в животі.

Двоє чоловіків усілися в крісла-гойдалки на ганку і стали наминати пончики. А Люк тим часом зосередився на вагонах, які чекали відправки на колії 3. Загалом їх було дванадцять, половина — криті. Певно, недостатньо, щоб скласти з них цілий поїзд до Массачусетсу, але решту можуть доправити з передаточного депо, де без діла їх стоїть штук п'ятдесят чи й більше.

Тим часом у пункт заїхала фура на шістнадцяти колесах і, вихитуючись, потулила через колії до вагона з написом «ПРОДУКЦІЯ ШТАТУ МЕЙН». За фурою слідував автофургон. З нього вийшли кілька чоловіків і взялися завантажувати в напівпричіп із вагона якісь бочки. Люк чув, як вони розмовляють іспанською, і зумів розібрати кілька слів. Одна бочка перекинулась, і з неї висипалась картопля. Чоловіки дружньо і добродушно засміялися, зав'язалася коротка картопляна перестрілка. Люк дивився на них із тугою.

Оператор і складач поспостерігали за перестрілкою з ганку, тоді зайшли всередину. Фура поїхала, навантажена свіжою бульбою для «МакДональдса» чи «Бургер Кінга». За фурою відбув і автофургон. На станції стало безлюдно, але це триватиме недовго, бо знову може початись розвантаження і завантаження, і машиніст локомотива може підвезти кілька вагонів для товарняка, що відходить о десятій за розкладом.

Люк вирішив скористатися нагодою. Уже майже вийшов з-за покинутого критого вагона, аж раптом чкурнув назад, побачивши машиніста локомотива, який саме піднімався на гірку і прикладав до вуха телефон. Він зупинився на хвилю, і Люк уже злякався, що його викрили, але чоловік, вочевидь, просто завершував розмову. Він склав телефон до нагрудної кишені свого робочого комбінезона і промайнув повз Люків вагон, навіть не глянувши в той бік. Здійнявся на ганок і також зайшов усередину будівлі.

Люк не став чекати, і цього разу він не тинявся, мов без діла. Він помчав униз гіркою, не зважаючи на біль у спині й натомлених ногах, перестрибуючи через колії та гальмівні позиції, ухиляючись від стовпчиків із датчиками руху. Серед вагонів, призначених на маршрут

Портленд—Портсмут—Стербридж, знайшовся один червоний, з написом «SOUTHWAY EXPRESS» — слова ледь помітні за графіті, що додавалося туди протягом довгих років експлуатації. Вагон виявився задимлений, безликий і суто утилітарний, але мав одну безперечну перевагу: розсувні двері були не до кінця причинені. Просвіт достатній, щоб один худенький хлопчик-відчайдух зміг ковзнути всередину.

Люк ухопився за помережану іржею ручку і підтягнувся. Просвіт таки виявився достатнім. Навіть ширший за той, який Люк прокопав під сітчастим парканом в Інституті. Здавалося, це було так давно, мов у минулому житті. Ребро дверей пошкрябало і без того хвору спину й сідниці, знову виступила кров, але за мить Люк уже заліз усередину. Вагон був на три чверті повний, і хоча ззовні видавався нечупарним, усередині там пахло пречудово: деревом, фарбою, меблевим поліролом і машинним мастилом.

Уміст вагона — збірна солянка, що нагадала Люкові горище в тітки Лейсі. Але тітка зберігала старі речі, а тут усе було нове. Ліворуч стояли газонокосарки, тримери, повітродувки, ланцюгові пилки й картонні коробки з автозапчастинами та підвісними двигунами. Праворуч були меблі — деякі в коробках, але більшість замотані, мов мумії, в довгі ярди захисного пластику. Ще була піраміда з торшерів, що лежали на боці, по три замотані в повітряно-бульбашкову плівку. Ще — стільці, столи, двомісні канапки і навіть дивани. Люк підійшов до дивана, що стояв найближче до прочинених дверей, і прочитав супровідний документ, приклеєний скотчем до бульбашкової плівки. Диван (як, імовірно, й решта меблів) мав бути доставлений у «Першокласні меблі від Бендера і Бовена» в Стербриджі, штат Массачусетс.

Люк усміхнувся. Поїзд 4297 має лишити кілька вагонів у Портленді й Портсмуті, але цей прослідує до самого кінця маршруту. Удача поки не покинула Люка.

— Хтось мене любить там, нагорі, — прошепотів він, а тоді згадав про загиблих маму й тата і подумав: «Проте не сильно».

Він трохи посунув коробки «Бендера і Бовена» від дальньої стіни вагона і зрадів, коли побачив за ними купу гумових підкладок під меблеві ніжки. Запах у них був затхлий, проте без плісняви. Люк заповз у просвіт і якомога ближче підтягнув до себе коробки.

Нарешті він опинився в порівняно безпечному місці, мав стосик гумових підкладок, на яких можна полежати, — а Люк був виснажений, і не просто після нічної пробіжки, а після днів, сповнених неспокоєм і чимдалі більшим страхом, що передували його втечі. Але Люк поки не смів засинати. Раз він і справді задрімав, та тоді ж почув звук — це наближався маневровий локомотив; «Саутвей експрес» смикнувся і рушив з місця. Люк підвівся і визирнув у напівпрочинені двері. Побачив, як повз нього пропливає залізничне депо. Тоді вагон знову сіпнувся й зупинився, мало не збивши Люка з ніг. Почувся металевий скрегіт, і хлопець вирішив, що це до його вагона чіпляють ще один.

Смики й грюкіт тривали десь годину — це вагони додавалися до валки, що мала стати поїздом № 4297, який вирушить на південь Нової Англії і геть від Інституту.

«Геть, — подумав Люк. — Чимдалі, чимдалі, геть».

Пару разів він чув, як десь дуже близько розмовляють якісь чоловіки, але крізь сильний шум слова неможливо було розібрати. Люк прислухався і гриз нігті, вже й так погризені до м'яса. Що як це про нього говорять? Він пам'ятав, як машиніст тріпався по мобільному. Що як Морін проговорилося? Що як його втечу вже виявили? Що як посіпаки місіс Сігсбі (швидше за все Стекгаус) уже зателефонували в депо і наказали оператору на сортувальному пункті обшукати всі вихідні вагони? Якщо так, то чи не почне він із вагонів, у яких двері не до кінця зачинені? Чи не знайдеться в лісі ведмежий слід?

Потім голоси стихли і замовкли. Тривали смики й грюкіт — 4297-й набував ваги і вантажу. Приїжджали і від'їжджали автівки. Раз у раз чулися клаксони. І щоразу Люк підстрибував. Він би душу продав, щоб дізнатися, котра година. Але він не знав, і лишалося єдине — чекати.

Здається, минула вічність, коли смики й грюкіт вщухли. Нічого не відбувалося. Люк знову почав западати в дрімоту і мало не заснув, коли стався найпотужніший смик, і Люк аж захитався з боку в бік. Потім — пауза, і поїзд знову рушив із місця.

Люк вивернувся зі своєї схованки і пішов до прочинених дверей. І визирнув саме вчасно, щоб побачити, як повз вагон пропливає зелена адміністративна будівля. Оператор і складач повернулись у свої крісла-гойдалки і взяли собі по газетній сторінці. 4297-й проторохкотів через

останній вузловий пункт, потім минув ще одне скупчення закинутих будинків. Далі — поросле бур'яном бейсбольне поле, сміттєзвалище, порожні автостоянки. Поїзд проїхав повз трейлерний парк, де гралися діти.

За кілька хвилин Люк зрозумів, що дивиться на діловий центр Деннісон-Рівер-Бенда. Він побачив крамниці, вуличні ліхтарі, скісний паркінг, тротуари, заправку «Шелл». Побачив брудний білий пікап, що чекав, поки проїде поїзд. Усі ці речі чудували його так само, як і зірки над рікою цієї ночі. Люк був на свободі. І жодних лаборантів, доглядачів чи автоматів на жетонах, в яких діти можуть купити собі випивку чи сигарети. На плавкому повороті вагон захитався, і Люк ухопився руками за стінки й трохи посовав ногами. Він був надто втомлений, щоб відривати їх від землі, тож вийшла хіба що жалюгідна пародія на танок переможця — але переможця, попри все.

23

Щойно на зміну місту прийшов густий ліс, на Люка навалилася втома. Він почувався так, наче його лавиною накрило. Знову заповз за коробки, спершу влігся на спину, бо в цій позі найбільше любив спати, тоді перевернувся на живіт — запротестували різані рани на лопатках і сідницях. Люк миттю заснув. Він проспав одну зупинку в Портленді, другу — в Портсмуті, хоч поїзд смикався щоразу, як від 4297-го відчіпляли старі вагони і додавали нові. Він спав, коли поїзд зупинився в Стербриджі, і насилу отямився лиш тоді, як двері вагона з грюкотом відсунулися вбік і всередину проникло спекотне світло липневого раннього вечора.

У вагон зайшли двоє чоловіків і взялися переносити меблі у вантажівку, яку підігнали до самих прочинених дверей: спочатку — дивани, потім — торшерні тріо, тоді — стільці. Скоро вони доберуться до коробок, і Люка викриють. Он-но всі ці двигуни й газонокосарки, і в дальньому кутку за ними вдосталь місця, але якщо Люк рушить зі схованки, його також викриють.

Підійшов один вантажник. Він стояв так близько, що Люк чув запах його лосьйону після гоління. Аж тут знадвору хтось гукнув:

— Агов, хлопці, маємо затримку зі зміною локомотива. Воно не надовго, але є час випити кави, якщо хочете.

— А як щодо пива? — спитав чоловік, який — ще три секунди — і помітив би Люка на ложі з меблевих підкладок.

У відповідь на пропозицію прозвучав сміх, і чоловіки пішли. Люк позадував зі схованки і на затерплих зболілих ногах почвалав до дверей. За вантажівкою, що в неї складали меблі, він побачив трьох осіб, які неспішним кроком прямували до невеличкого вокзалу. Цей був уже не зелений, а червоний і вчетверо більший за адмінбудівлю в Деннісон-Рівер-Бенді. Вивіска на фасаді виголошувала, що це «СТЕРБРИДЖ, МАССАЧУСЕТС».

Люк хотів був вислизнути в щілину між вагоном і вантажівкою, але на цій станції кипіла робота, багато робітників (і кілька робітниць) пересувалися туди й назад — хто пішки, хто на автівках. Люка неодмінно помітять і допитають, і він розумів, що в своєму теперішньому стані не зможе викласти зв'язну розповідь. Він невиразно усвідомлював, що зголоднів, трохи більше уваги вимагало наболіле вухо, але всі ці відчуття блідли перед потребою виспатися. Може, щойно розвантажать меблі, вагон відправиться на запасну колію, і коли стемніє, Люк дістанеться найближчого поліцейського відділку. На той час він, певно, вже зможе чітко висловлюватись і не скидатиметься на божевільного. Ну, *не зовсім* скидатиметься. Може, йому не повірять, але точно дадуть щось поїсти і, мабуть, навіть тайленолу дадуть, щоб вухо не боліло. Козирна карта — це розповісти про батьків. Інформація, яку можна перевірити. Його повернуть до Міннеаполіса. І добре, навіть якщо Люка відправлять у якийсь сиротинець. Там на дверях стоятимуть замки, але хоч бака для занурень не буде.

Массачусетс — чудовий початок, Люку пощастило, що він аж сюди дістався, але це все одно надто близько від Інституту. З іншого боку, Міннеаполіс — рідний дім. Знайомі люди. Містер Дестін може йому повірити. Або містер Грієр із Бродерікської школи. Або...

Але більше ніхто на думку не спадав. Люк надто втомився. Спроби мислити скидалися на спробу подивитися крізь шибку, геть вимашену брудом. Хлопець опустився на коліна, заповз у дальній правий кут вагона і визирнув поміж двох мотоблоків, чекаючи, коли повернуться чоловіки з вантажівки і закінчать пересувати меблі для «Бендера і Бовена». Його все одно можуть знайти, і Люк це знав. Чоловіки — вони люблять роздивлятися всі ці штуки з двигунами. Може, їм

заманеться глянути на садові трактори чи електрокосарки. Може, заманеться дізнатися потужність нових моторів «Евінруд» — вони стояли в коробках, але зовні мають бути документи з описами. Тож Люк чекатиме, Люк зіщулиться, Люк сподіватиметься, що удача (яку вже й так не раз випробовувано) усміхнеться йому ще раз. І якщо його не знайдуть, Люк знову порине в сон.

Тільки хлопець не дочекався і не додивився. Він підмостив під голову руку і за лічені хвилини заснув. Він спав, коли двоє чоловіків повернулись і покінчили зі своїм вантаженням. Спав, коли один з них нахилився роздивитися садовий трактор «Джон Дір», що стояв усього за чотири фути від місця, де Люк скрутився в клубочок і дрихнув без задніх ніг. Спав, коли чоловіки пішли і якийсь робітник причинив двері вагона «Саутвей», цього разу до кінця. Проспав весь грюкіт і ляск, поки до поїзда додавали нові вагони, і тільки злегка посовався, коли на місце 4297-го став новий локомотив. І він спав далі, дванадцятирічний утікач, виснажений, змучений і нажаханий.

Поїзд 4297 міг тягнути максимум сорок вагонів. Вік Дестін упізнав би в новому локомотиві «GE AC6000CW», де цифра 6000 позначала кінські сили, які міг видати тягач. Це був один із найпотужніших дизельних локомотивів в Америці, і він міг тягнути валку, більшу за милю завдовжки. Тягнучи за собою сімдесят вагонів, цей експрес-потяг № 9956 виїхав зі Стербриджа і рушив спершу на південний схід, а тоді — прямо на південь.

Вагон Люка тепер майже спорожнів, і так буде, доки № 9956 не зупиниться в Річмонді, штат Вірджинія, де до вантажу додадуться ще дві дюжини домашніх генераторів «Колер». Більшість із них прямуватиме до Вілмінгтона, але двійко (як і ціла низка деталей та приладдя для малогабаритних двигунів, за якими тепер спав Люк) мали прибути в крамницю під назвою «Малий двигун Фромі: продаж і обслуговування», розташовану в містечку Дюпрей, штат Південна Кароліна. 9956-й зупинявся там тричі на тиждень.

Великі події обертаються на малих шарнірах.

Пекло чекає

1

Коли поїзд 4297 виїжджав із Портсмута до Стербриджа, місіс Сігсбі вивчала справи й показники МНФ дітей, що невдовзі оселяться в Інституті. Один хлопчик й одна дівчинка. Загін Рубінових доправить їх сьогодні ввечері. Рівень МНФ десятирічного хлопчика з Су-Сент-Марі сягав усього 80. Чотирнадцятирічна дівчинка з Чикаго ж мала цілих 86. Згідно з матеріалами справи, в неї аутизм. Це ускладнить ситуацію як для персоналу, так і для інших пожильців. Якби її показник був меншим за 80, вони б її облишили. Але 86 — цифра неабияка.

Абревіатура МНФ означає «мозковий нейротрофічний фактор». Місіс Сігсбі досить туманно розумілася на основах хімії, це парафія лікаря Гендрікса, але щось таки петрала. Як і БРМ, базальний рівень метаболізму, МНФ — це певний показник. За ним вимірюється рівень росту й виживання нейронів по всьому тілу, особливо в мозку.

Та жменька людей із високим рівнем МНФ, менш ніж пів відсотка населення, — найщасливіші на світі. Гендрікс казав, що саме таких мав на думці Бог, коли творив людей. Таким майже ніколи не загрожує втрата пам'яті, депресія чи невропатичний біль. Вони рідко страждають на ожиріння або крайні ступені недоїдання, булімію та анорексію. Добре соціалізуються (дівчинка на підході — рідкісний виняток), радше розв'язують проблеми, ніж спричиняють їх (Нік Вілгольм — ще один рідкісний виняток), мають низьку схильність до неврозів на кшталт обсесивно-компульсивного розладу, а також володіють хорошими мовними навичками. У них рідко трапляються головні болі, й ці люди майже ніколи не страждають від мігреней. Холестерин їхньої крові тримається на низькому рівні, хоч би що вони їли. Вони мають схильність до проблем або розладів, пов'язаних із циклами сну, проте компенсують це передрімками, а не снодійними.

Хоча МНФ доволі стабільний, він може зазнавати ушкоджень, іноді навіть катастрофічних. Найчастішою причиною стає те, що Гендрікс називає хронічною травматичною енцефалопатією, скорочено ХТЕ.

Наскільки розуміла місіс Сігсбі, ХТЕ породжують усім відомі струси мозку. Середньостатистичний показник МНФ складає 60 одиниць на мілілітр; футболісти, чий стаж гри становить понад десять років, мають близько 30 одиниць, іноді й 20. Рівень МНФ повільно знижується з природним старінням, набагато швидше в людей, які страждають на хворобу Альцгеймера. Це нічого не важило для місіс Сігсбі, яка переймалася лише результатами, а за роки її перебування на посаді в Інституті результати були хороші.

Проте її, як і Інститут, як і людей, що фінансують Інститут і тримають його в таємниці ще з 1955 року, турбувало те, що діти з високим рівнем МНФ отримують у дар певні надприродні здібності: телекінез, телепатію або (у рідкісних випадках) комбінацію обох. Самі діти іноді й не здогадуються про ці вміння, бо такі таланти зазвичай приховані. Ті, які знають, — зазвичай високорозвинені телепати, як-от Ейвері Діксон, — інколи здатні застосовувати ці вміння, коли це їм корисно, але решту часу не зважають на них.

Майже всіх новонароджених тестують на МНФ. Дітей на кшталт цих двох, чії справи місіс Сігсбі саме читала, відзначають, спостерігають за ними й зрештою забирають. Їхні нерозвинуті здібності вдосконалюють і підсилюють. За словами лікаря Гендрікса, ці таланти також можна розширити, до телекінезу додати телепатію або навпаки, хоча таке розширення не впливає на місію Інституту — його *raison d'être*^[75]. Випадковий успіх цього лікаря з рожевими, яких йому давали в ролі піддослідних кроликів, ніколи ніде не буде записаний. Місіс Сігсбі не сумнівалася: Данкі Конг побивається через це, хоча й знає, що публікація в будь-якому медичному журналі приведе його до камери в тюрмі щонайсуровішого режиму, а не на вручення Нобелівської премії.

У двері недбало постукали, після чого з-за них вистромила голову Розалінд, чиє обличчя світилося винуватим виразом.

— Вибачте, що турбую, мем, але тут Фред Кларк хоче до вас зайти. Здається, він...

— Нагадай, хто такий Фред Кларк? — Місіс Сігсбі скинула окуляри для читання й потерла перенісся.

— Один із прибиральників.

— Дізнайся, що йому треба, розкажеш мені потім. Якщо хоче розповісти мені, що миші гризуть проводку, це може почекати.

Я зайнята.

— Він каже, що це важливо, й виглядає сильно засмученим.

Місіс Сігсбі зітхнула, закрила папку й поклала її в шухляду.

— Гаразд, нехай заходить. Та краще б це була якась добра новина.

Але ні. Новина була погана. Дуже.

2

Місіс Сігсбі упізнала Кларка, багато разів бачила його в коридорах, коли він мив підлогу чи підмітав, але таким побачила вперше. Блідий, наче крейда, з розкудланим сивим волоссям, ніби він його тер чи скубав, а рот його кволо смикався.

— У чому річ, Кларк? Ти ніби смерть побачив.

— Ідіть зі мною, місіс Сігсбі. Подивіться.

— На що?

Він похитав головою і повторив:

— Ідіть подивіться.

Місіс Сігсбі пішла з ним доріжкою між адміністративною будівлею і західним крилом житлової. Ще двічі запитала Кларка, у чому саме проблема, проте той лише хитав головою й повторював, що вона сама побачить. Роздратування через те, що її перервали, почало змінюватися тривогою. Хтось із дітей? Якась проблема під час перевірки, як із тим Кроссом? Звісно ж, ні. Якби з дітьми щось трапилося, це виявив би хтось із доглядачів, техніків чи лікарів, а не прибиральник.

Посередині здебільшого безлюдного коридору Західного крила якийсь хлопчик із чималим черевцем, випнутим з-під неохайно розхристаної сорочки, розглядав шматок паперу, що звисав із ручки зачинених дверей. Він побачив наближення місіс Сігсбі й одразу ж стривожився. Що цілком нормально, на думку місіс Сігсбі.

— Віплл, правильно?

— Ага.

— Що ти сказав?

Стіві закусив нижню губу, роздумуючи над відповіддю.

— Так, місіс Сігсбі.

— Отак краще. Тепер забирайся звідси. Якщо перевірок у тебе сьогодні нема, займися чимсь.

— Окей. Тобто так, місіс Сігсбі.

Стіві подався геть, наостанок кинувши погляд через плече. Місіс Сігсбі цього не побачила. Вона дивилася на папір, вкладений за дверною ручкою. На ньому було написано «НЕ ЗАХОДИТИ», найпевніше ручкою, пришпиленою до кишені сорочки Кларка.

— Я б замкнув, якби мав ключ, — пояснив Фред.

У прибиральників є ключі від різних кімнат на поверсі «А», а також автоматів продажу їжі й напоїв, щоб мати можливість їх поповнювати, та не від житлових і кімнат для обстежень. Перші, проте, рідко бувають замкнені, хіба якомусь розбишаці стрелить щось у голову, і його треба замкнути на день для покарання. У прибиральників також немає карток від ліфтів. Якщо їм потрібно спуститися на нижчі рівні, вони шукають когось із доглядачів чи техніків і їдуть із ними.

— Якби той малий товстун сюди зайшов, він би до найбільшої всирачки за своє юне життя перестрашився, — сказав Кларк.

Проігнорувавши цю репліку, місіс Сігсбі відчинила двері, і перед її очима постала порожня кімната — без картин і плакатів на стінах, лише ліжко й голий матрац. Така сама, як і всі інші кімнати в житловому крилі протягом останнього десятка років, відтоді, як колись рясний потік дітей із високими показниками МНФ змалів до струмочка. За теорією лікаря Гендрікса, високий рівень МНФ вироджується з геному людини, як і певні інші людські характеристики, на кшталт гострого зору й слуху. Або, за його словами, вміння рухати вухами. Що, можливо, жарт, а може, й ні. З Данкі Конгом ніколи не знаєш напевне.

Вона обернулася до Фреда.

— У ванній. Я зачинив двері, про всяк випадок.

Місіс Сігсбі відчинила їх і на кілька секунд завмерла. Вона багато набачилася на посаді голови Інституту, зокрема й самогубство одного з пожильців, спроби самогубства двох інших, але самогубство працівниці — вперше.

Покоївка (коричневу уніформу ні з чим не сплутаєш) повісилася на лійці душа, яка б зламалася під важчою людиною — навіть малим Віпплом, якого вона щойно прогнала. Мертве обличчя, що блимало на місіс Сігсбі, було чорне й розпухле. Язик випнувся з-поміж губ, ніби вона востаннє вирішила покривлятися. Кривими літерами на стіні було написане останнє послання.

— Це Морін, — тихим голосом озвався Фред. Він дістав згорнуту хустинку з задньої кишені робочих штанів і протер нею губи. — Морін Альворсон. Вона...

Місіс Сігсбі проламала кригу шоку й озирнулася через плече. Двері в коридор стояли прочинені.

— Зачини.

— Вона...

— *Двері зачини!*

Прибиральник зробив як звелено. Місіс Сігсбі лягнула себе по правій кишені піджака, але там було порожньо. Бля, подумала вона. Бля, бля, бля. Роззява, забула взяти з собою рацію, але хто ж знав, що тут таке?

— Повернися до мого кабінету. Скажи Розалінд, нехай дасть тобі мою рацію. Принеси мені.

— Ви...

— Заткнися. — Вона обернулася до нього. Рот стиснувся в тоненьку щілину, а очі так витріщилися на вузькому обличчі, що Фред на крок відступив. Вона ніби сказала. — Зараз же, швидко, і нікому про це ні слова.

— Добре-добре, як скажете.

Він вийшов, зачинивши за собою двері. Місіс Сігсбі присіла на голий матрац і зиркнула на жінку, що звисала з лійки душа. І на послання, написане помадою, яку місіс Сігсбі щойно помітила перед унітазом.

«ПЕКЛО ЧЕКАЄ. І Я ВАС ТУТ ЗУСТРІНУ».

3

Стекгаус перебував в інститутському містечку, а коли відповів на її дзвінок, голос його звучав слабко. Місіс Сігсбі припустила, що напередодні ввечері він відривався в «Поза законом», мабуть, у своєму коричневому костюмі, проте вирішила не питати. Просто наказала чимдуж прибути в Західне крило. Він зрозуміє, яка кімната, біля дверей стоятиме прибиральник.

Гендрікс і Еванс були на поверсі «С», проводили перевірку. Місіс Сігсбі сказала їм кинути все й відправити піддослідних назад по кімнатах. Обидва лікарі потрібні в Західному крилі. Гендрікс, який

просто неймовірно дратував, навіть коли все йшло добре, хотів знати навіщо. Місіс Сігсбі наказала йому заткнутися й виконувати.

Стекгаус прибув першим. Лікарі — одразу за ним.

— Джиме, — звернувся Стекгаус до Еванса, після того як збагнув, у чому річ. — Підніми її. Щоб я розв'язав.

Еванс обвив руками талію мертвої жінки — на мить здалося, ніби вони танцюють, — і підняв тіло. Стекгаус почав розплутувати вузол у неї під щелепою.

— Швидше, — озвався Еванс. — У неї тут багаж у штанях.

— Нічого, ти точно й гірше нюхав, — відказав Стекгаус. — Майже... чекай... усе, можеш пускати.

Він зняв петлю жінці з голови (лаючись собі під ніс, коли її рука дружньо ляпнула його по потилиці) й переніс тіло на матрац. Від петлі в жінки на шії залишилося чорно-фіолетове клеймо. Четвірка мовчки роздивлялася її. Тревор Стекгаус, заввишки шість футів три дюйми, був високий, проте Гендрікс перевершував його як мінімум дюймів на чотири. Місіс Сігсбі між ними виглядала куцою ельфійкою.

Стекгаус перевів погляд на шефіню, підвівши брови. Вона відповіла на погляд, проте нічого не сказала.

На столі біля ліжка стояв коричневий флакон із пігулками. Лікар Гендрікс підняв його й потрусив.

— Оксі. Сорок міліграмів. Не найбільша доза, але все одно дуже висока. Рецепти виписують на дев'яносто пігулок, а тут лише три залишилося. Я так думаю, розтин ми не робитимемо...

Усе ти правильно думаєш, зазначив мовчки собі Стекгаус.

— ...але якби його таки *довелося* провести, думаю, ми б виявили, що більшу частину вона проковтнула, перш ніж накинати собі петлю на шию.

— Від чого вона б усе одно померла, — підсумував Еванс. — Вона й сотню фунтів не важила. Очевидно, що ішіас — не головна її проблема, хоч би що вона там говорила. Усе одно ще недовго змогла б виконувати свої обов'язки, тож просто...

— Вирішила покінчити з цим, — завершив Гендрікс.

Стекгаус роздивлявся послання на стіні.

— «Пекло чекає», — вдумливо прочитав він. — Зважаючи на те, що ми тут робимо, хтось міг би назвати це розумним зауваженням.

— Хуйня, — озвалася місіс Сігсбі, зазвичай не схильна до лайки.

Стекгаус знизав плечима. Його лиса голова блищала під світильником, ніби натерта «тертл-ваксом»^[76].

— Я мав на увазі людей ззовні, людей, які не знають, у чому суть насправді. Та це не має значення. Тут усе зрозуміло. Жінка зі смертельною хворобою вирішила відкинути ноги. — Він показав на стіну. — Але спершу визнати свою провину. І нашу.

Це звучало розумно, але місіс Сігсбі це не подобалось. Остання комунікація Альвортсон зі світом, можливо, й висловлювала провину, але в ній звучав також якийсь тріумф.

— Вона мала тиждень вихідних нещодавно, — втрутився прибиральник Фред. Місіс Сігсбі не усвідомила, що він досі в кімнаті. Хтось мав його відправити геть. *Вона* мала б відправити його геть. — Їздила додому, у Вермонт. Там, певно, й дістала пігулки.

— Дякую, — сказав Стекгаус. — Молодець, Шерлоку. Тепер можеш іти далі мити підлогу.

— І протри нарешті камери спостереження, — гаркнула місіс Сігсбі. — Я ще минулого тижня про це просила. Втретє не повторюватиму.

— Так, мем.

— І нікому ні слова, містере Кларк.

— Звісно, мем. Звісно, ні.

— Кремуємо? — запитав Стекгаус, коли прибиральник пішов.

— Так. Кілька доглядачів заберуть її до ліфта, поки пожильці на ланчі. Маємо ще... — місіс Сігсбі глянула на годинник, — менше години.

— Якісь іще проблеми? — запитав Стекгаус. — Ну, окрім того, що треба якось приховати це від пожильців. Питаю, бо ти маєш такий вигляд, ніби це не єдина проблема.

Місіс Сігсбі перевела погляд зі слів, виведених на кахлях ванної, на чорне обличчя небіжчиці з висолопленим язиком. Від язика вона повернулася до двох лікарів.

— Вийдіть, будь ласка, обоє. Мені потрібно особисто поговорити з містером Стекгаусом.

Гендрікс і Еванс обмінялися поглядами й вийшли.

— Вона була твоєю стукачкою. У цьому проблема?

— *Нашою* стукачкою, Треворе, але так, проблема в цьому. Або це може стати проблемою.

Рік тому — ні, радше півтора року, на землі ще лежав сніг — Морін Альворсон попросила зустрітися з місіс Сігсбі й запитала, чи немає якоїсь роботи, щоб заробити додатково. Місіс Сігсбі, яка вже майже рік виношувала один особистий задум, проте не зовсім розуміла, як його втілити, запитала, чи зможе Альворсон доносити інформацію, яку вивідає в дітей. Альворсон погодилась і навіть показала певний рівень лукавства, коли запропонувала байку про наявність начебто мертвих зон, де мікрофони працюють погано чи не працюють узагалі.

Стекгаус знизав плечима.

— Те, що вона нам приносила, рідко виходило за межі звичайних чуток. Який хлопчик провів ніч із якою дівчинкою, хто написав «ТОНІ ЛОХ» на столі в кафетерії, отаке. — Він замовк. — Хоча стукацтво, мабуть, лише підсилило її почуття провини.

— Вона була одружена, — сказала місіс Сігсбі, — але, як бачиш, носити обручку перестала. Що ми знаємо про її життя у Вермонті?

— Так одразу не пригадаю, але це мусить бути в неї у справі, перегляну.

Місіс Сігсбі подумала про це й усвідомила, наскільки мало сама знає про Морін Альворсон. Так, Альворсон була одружена, носила обручку. Так, була військовою у відставці, як і багато хто з персоналу Інституту. Так, жила у Вермонті. Але поза тим Сігсбі не знала майже нічого. А як це взагалі можливо, зважаючи на те, що вона найняла цю жінку шпигувати за пожилцями? Можливо, це й не має тепер значення, коли Альворсон померла, але директорка згадала, як забула свою рацію, припускаючи, що той прибиральник через масляні вишкварки переймається. Також згадала про брудні камери, повільні комп'ютери і нечисленний та невмілий персонал, який ними опікується, про часті випадки псування їжі в кафетерії, перегризені мишами кабелі й неохайні звіти про спостереження, особливо від нічної зміни, що триває з 23:00 до 07:00, поки мешканці сплять.

Подумала про недбалість.

— Джуліє? Я сказав, я...

— Я почула. Не глуха. Хто зараз на спостереженні?

Стекгаус глянув на годинник.

— Мабуть, нікого. Середина дня. Діти або в кімнатах сидять, або своїми дитячими справами займаються.

Це ти так припускаєш, подумала вона, а хто ж є матір'ю недбалості, як не припущення? Інститут діє понад шістдесят років, навіть більше, і ніколи тут не траплялося витoku інформації. Ніколи не було причини (принаймні за її період на посаді) використовувати спеціальний телефон, який вони називали Нульовим, для чогось окрім рутинних звітів. Нічого, коротше кажучи, з чим вони б не могли впоратися внутрішньовідомчо.

У Бенді, звісно, ходять чутки. Найпоширеніша серед жителів думка, що обгороджений комплекс у лісі — це якась база з ядерними боєголовками. Або що це стосується біологічної чи хімічної зброї. Інша гіпотеза, вже ближча до правди, — що це державна станція експериментів. Чутки — це нормально. Чутки — це самостворювана дезінформація.

Усе нормально, казала вона собі. Усе так, як і має бути. Самогубство хворої покоївки — це просто ямка на дорозі, ще й невеличка. І все одно, це натякало на більші... ну, не *проблеми*, було б занадто по-панікерськи це так називати, але якісь негаразди, так. І деякі з цих негараздів — її провина. На початках каденції місіс Сігсбі камери нізащо б не були брудними, і вона б ніколи не вийшла з кабінету без рації. У ті дні вона б знала набагато більше про жінку, якій платить за доноси на пожильців.

Вона подумала про ентропію. Тенденцію рухатися накатом, коли все йде добре.

Припускати.

— Місіс Сігсбі? Джуліє? Маєш для мене якісь накази?

Вона повернулася в теперішнє.

— Так. Я хочу знати про неї все, і якщо в кімнаті спостереження нікого нема, хай там негайно хтось з'явиться. Думаю, Джеррі.

Джеррі Саймондс — один з їхніх комп'ютерників, найкращий, коли справа стосується роботи зі старим обладнанням.

— Джеррі у відпустці, — заперечив Стекгаус. — Рибалить у Нассау.

— Тоді Енді.

Стекгаус похитав головою.

— Фелловз у містечку. Я бачив, як він виходив з буфету.

— Блядство, він має бути тут. Тоді Зік. Грек. Він же раніше працював у спостереженні, так?

— Здається, — відповів Стекгаус, і от знову. Неясність. Здогад.
Припущення.

Брудні камери. Брудні плінтуси. Безтурботні балачки на поверсі «В». Порожня кімната спостереження.

Без особливих роздумів місіс Сігсбі вирішила, що багато має змінитися ще до того, як листя почне жовтіти і падати з дерев. Якщо самогубство Альворсон і дасть якусь користь, то принаймні як тривожний дзвіночок. Їй не подобалося говорити з чоловіком на іншому кінці дроту Нульового телефона, завжди відчуваючи дрижаки від слабкої шепелявості в його привітанні (завжди не «Сігсбі», а «Фікфбі»), але це треба зробити. Письмовий звіт не підійде. У них по всій країні позаштатні спостерігачі. Приватний літак на вимогу. Персоналу добре платять, вони отримують усі можливі пільги. Проте об'єкт чимдалі більше нагадує крамницю «Все по 1 долару» в торговельному центрі, куди вже майже ніхто не ходить. Це божевільня. Ситуація мусить змінитися. Ситуація *зміниться*.

— Скажи Зікові, щоб перевірів локатори, — сказала вона. — Варто впевнитися, що всі наші підопічні на місці та в порядку. Особливо мене цікавлять Люк Елліс та Ейвері Діксон. Вона багато з ними розмовляла.

— Ми знаємо, про що вони говорили, і там нічого особливого.

— Просто зробіть, що кажу.

— З радістю. Думаю, ти краще відпочинь тим часом. — Стекгаус указав на труп із почорнілим лицем та непоштиво випнутим язиком. — І глянь на проблему ширше. То була дуже хвора жінка, яка бачила наближення кінця й вирішила обійти його.

— Перевір пожильців, Треворе. Якщо всі на місці — не обов'язково веселі й усміхнені, — *тоді* я й розслаблюся.

Лишень вона так і не розслабилася. Уже й без того забагато розслаблення було.

5

Повернувшись до свого кабінету, вона сказала Розалінд, що не хоче, щоб її турбували, хіба Стекгаус чи Зік Йонідіс, які наразі перевіряли систему стеження на поверсі «D». Вона сиділа за столом,

розглядала заставку комп'ютера. Там був зображений піщаний пляж Сієста-Кі, де, як вона розповідала людям, планує осісти на пенсії. Вона вже припинила розповідати про це самій собі. Місіс Сігсбі цілком очікувала, що помре в лісі, ймовірно, у своєму будиночку в містечку, а найпевніше, за цим же столом. Двоє її улюблених письменників, Томас Гарді й Редьярд Кіплінг, померли за письмовими столами, а вона чим гірша? Інститут став її життям, із цим у неї проблем немає.

У більшості персоналу — та сама ситуація. Раніше вони були солдатами, чи охоронцями в поважних компаніях приватної охорони, на кшталт «Блеквотер» і «Томагок Глобал», чи працівниками правоохоронних органів. Денні Вільямс і Мішель Робертсон з Рубінових — колишні ФБР-івці. Якщо Інститут не був їхнім життям, то, коли їх завербували і вони вступили на службу, *став* їхнім життям. Річ не в оплаті. Не в пільгах і не у варіантах виходу на пенсію. Частково це через спосіб життя, настільки знайомий, аж схожий на своєрідний транс. Інститут — це наче невелика військова база; прилегле містечко навіть має свій гарнізонний магазин, де можна купити різноманітні товари за низькими цінами й заправити автомобілі всього по дев'яносто центів за звичайний бензин і долар п'ять центів за високоякісний. Місіс Сігсбі провела якийсь час на авіабазі в Рамштайні, в Німеччині, і місто Деннісон-Рівер-Бенд нагадувало їй — у набагато меншому масштабі, звичайно — Кайзерслаутерн, куди вони з друзями ходили випускати пару. У Рамштайні було все, навіть кінотеатр-твінплекс і «Джонні Рокетс»^[77], але іноді хотілося просто втекти геть. Те саме й тут.

Однак вони завжди повертаються, думала вона, роздивляючись піщаний пляж, який сама іноді відвідує, але ніколи там не житиме. Вони завжди повертаються, і хоч як недбало діють, вони не базикають. Бо якщо люди дізнаються, що ми робимо, про сотні дітей, яких ми знищили, нас засудять і повбивають, усіх до одного. Ін'єкцією, як Тімоті Маквея^[78].

Це темний бік медалі. Світлий бік простіший: увесь персонал, від часто нестерпного, але, безсумнівно, компетентного лікаря Дена «Данкі Конга» Гендрікса, лікарів Гекля і Джекль у Задній половині аж до найнижчого прибиральника, розуміють, що в їхніх руках не що інше, як доля світу, так само як вона була в руках їхніх попередників. Не просто виживання людської раси, а всієї планети. Вони розуміють,

що не обмежаться нічим для того, щоб досягти своїх цілей. Ніхто, хто цілком розуміє суть роботи Інституту, не назве її звірством.

Життя тут добре — досить добре, особливо для людей, які наковталися піску на Близькому Сході й бачили, як їхні посестри і побратими лежать у псячих містечках із відірваними ногами чи виваленими нутрощами. Час від часу отримуєш відпустку; можеш з'їздити додому й провести час із сім'єю, якщо вона в тебе є (у багатьох працівників та працівниць Інституту нема). Звісно, ти не можеш говорити з ними про роботу, і зрештою вони — дружини, чоловіки, діти — зрозуміють, що важливішу роль відіграє робота, а не вони. Бо вона тебе поглинула. Твоє життя стало, в низхідному порядку, Інститутом, містечком при ньому і містом Деннісон-Рівер-Бенд, де три бари, в одному з яких грає жива кантрі-музика. І коли ти це усвідомлюєш, обручку знімаєш частіше, ніж навпаки, як і зробила Альворсон.

Місіс Сігсбі відімкнула нижню шухляду столу, витягла телефон, схожий на той, що носять при собі загони реkvізиції: великий і масивний, ніби біженець із часів, коли плівкові касети поступалися компакт-дискам, а портативні телефони лише починали з'являтися в магазинах із технікою. Його називають Зеленим телефоном, через колір, або частіше Нульовим телефоном, бо він не має ні екрана, ні цифр, лише три маленькі білі кружальця.

Я подзвоню, подумала вона. Можливо, вони схвалять моє прогресивне мислення й привітають цю ініціативу. Можливо, вирішать, що я тіні своєї жахаюсь і що настав час підшукати заміну. У будь-якому разі це треба зробити. Обов'язок кличе, і треба було це зробити ще раніше.

— Але не сьогодні, — пробурмотіла вона.

Ні, не сьогодні, коли ще треба позбутись Альворсон. Може, й не завтра чи навіть не цього тижня. Вона роздумувала над зовсім не дрібницею. Слід буде робити нотатки, щоб, коли вона таки *потелефонує*, бути настільки коректною, наскільки можливо. Якщо вона дійсно планує скористатися Нульовим, необхідно бути готовою відповідати стисло, коли чутиме голос чоловіка на іншому кінці дроту: «Алло, міфіф Фікфбі, флухаю ваф?»

Це не прокрастинація, повторювала вона про себе. Зовсім ні. І я зовсім не хочу, щоб у когось з'явилися проблеми, але...

М'яко озвався інтерком:

— Тут Зік, місіс Сігсбі. На третій лінії.

Місіс Сігсбі підняла слухавку:

— Маєш щось для мене, Йонідісе?

— Повна присутність, — прозвітував він. — Двадцять вісім локаційних міток у Задній половині. У Передній половині двоє малих у кімнаті відпочинку, шестеро на майданчику, п'ятеро у своїх кімнатах.

— Дуже добре. Дякую.

— Немає за що, мем.

Коли місіс Сігсбі підвелася, то почувалася трохи краще, хоча не могла чітко пояснити чому. *Звісно*, всі пожильці на місці. Що вона собі думала — ніби хтось із них у «Диснейворлд» подався?

Тим часом треба братися до наступної справи.

6

Коли всі пожильці пішли на ланч, санітар Фред покотив візок, позичений із кухні буфету, до дверей кімнати, де Морін Альворсон покінчила з життям. Фред і Стекгаус загорнули тіло в шмат зеленого брезенту й швидким кроком покотили по коридору. З дальнього кінця доносилися звуки, ніби від тварин під час годівлі, але тут було порожньо, хоча хтось і залишив плюшевого ведмедика на підлозі перед ліфтом. Він втупився у стелю гудзиковими очима. Фред роздратовано копнув іграшку.

Стекгаус докірливо зиркнув на нього.

— До нещастя, мужик. Це ж якась дитина ним душу відводить.

— Мені однаково, — відповів Фред. — Порозкидають вічно свою херню всюди, а нам збирати.

Коли відчинилися двері ліфта, Фред потягнув візок усередину. Стекгаус відштовхнув його, і то досить різко.

— Твоя допомога надалі зайва. Підніми того ведмедика й поклади в кімнаті для відпочинку чи в буфеті, де дитина зможе його знайти, коли повернеться. А тоді нарешті попротирай ті довбані камери. — Він указав на об'єктив однієї з камер над головою, закотив візок у ліфт і підніс картку до зчитувача.

Фред Кларк дочекався, доки двері ліфта зачиняться, й лише тоді показав Стекгаусу середній палець. Але накази є накази, і камери він таки протре. Коли-небудь.

Місіс Сігсбі очікувала Стекгауса на поверсі «F». Тут було прохолодно, вона накинула кофту на піджак. Кивнула йому. Стекгаус кивнув у відповідь і покотив візок у тунель між Передньою і Задньою половинами. Тунель був уособленням практичності: бетонна підлога, вигнуті стіни в кахлях, флуоресцентні лампи на стелі. Кілька з них блимали, від чого в тунелі віяло фільмами жахів, а деякі зовсім не світили. Хтось наклеїв на стіні наліпку «Нью-Інгленд Петріотс»^[79].

Знову безтурботність, подумала вона. Знову інерція.

На дверях у кінці коридору, за якими починалася Задня половина, була табличка «ЛИШЕ ДЛЯ ДОПУЩЕНОГО ПЕРСОНАЛУ». Місіс Сігсбі скористалася своєю картою й прочинила їх. За дверима з'явився ще один вестибюль із ліфтом. Коротка мандрівка вгору привела їх до вже менш практичного вестибюлю, ніж службовий тунель до Задньої половини. Гекль — справжнє ім'я Еверетт Галлас — очікував на них. На ньому висіла широченна усмішка, а ще він постійно торкався кутика рота. Місіс Сігсбі це нагадало, як малий Діксон постійно смикав себе за ніс. Але Діксон — мала дитина, а Галласу вже за п'ятдесят. Робота в Задній половині потребує жертв, так само як і робота в середовищі, забрудненому радіацією.

— Привіт, місіс Сігсбі! Привіт, директоре служби безпеки Стекгаусе! Як приємно вас бачити! Нам варто збиратися частіше! Правда, шкодую, що збираємося ми сьогодні саме за таких обставин! — Він зігнувся і погладив брезент, у якому лежала загорнута Морін Альворсон. Тоді торкнувся кутика рота, ніби там заховалася болячка, яку бачив і відчував лише він. — У розповні віку, й так далі, й так далі.

— Треба з цим швидше розібратися, — поклавив його Стекгаус.

Тобто, подумала місіс Сігсбі, нам треба забиратися звідси. Вона, звісно, погоджувалася. Саме тут робиться реальна робота, а лікар Гекль і лікарка Джекль (справжнє ім'я Джоан Джеймс) — герої у своєму подвижництві, але від цього бути тут зовсім не легше. Вона відчувала атмосферу місця. Це ніби перебувати в електричному полі низької потужності.

— Так, безумовно, треба, робота кипить, шестерні крутяться, велика риба їсть малу, я знаю, аякже, ходімо, сюди.

З кімнати відпочинку, де стояли огидні крісла, не менш огидний диван і древній телевізор, вони ввійшли в коридор, устелений грубим синім килимом, — у Задній половині діти іноді падають і вдаряються своїми дорогоцінними голівоньками. Коліщатка візка залишали сліди у ворсі. Коридор скидався на такий же на житловому поверсі Задньої половини, окрім того, що тут усі двері були замкнені. За одними місіс Сігсбі чула удари і приглушені крики: «Випустіть мене!» та «Дайте мені хоч блядський аспірин!»

— Айріс Стенгоуп, — сказав Гекль. — На жаль, їй сьогодні не дуже. З іншого боку, кілька останніх новоприбулих тримаються напрочуд добре. У нас сьогодні кіновечір, знаєте. А завтра феєрверки. — Він хихотнув і торкнувся кутика рота, нагадавши місіс Сігсбі — якимсь гротескним чином — Ширлі Темпл^[80].

Вона погладила волосся, перевіряючи, чи нічого не стирчить. Звісно, не стирчить. Те, що вона відчувала, — низьке гудіння на відкритій шкірі, ніби очні яблука вібрують у черепі, — це не електрика.

Вони пройшли повз кінозал, де було близько десятка плюшевих сидінь. У передньому ряду сиділи Каліша Бенсон, Нік Вілгольм і Джордж Айлс. На них були червоні й сині майки. Мала Бенсон смоктала цукеркову сигарету; Вілгольм кутив справжню, повітря навколо звивалося сірим димом. Айлс м'яко погладжував скроні. Бенсон і Айлс обернулися в їхній бік, коли вони проходили повз, котячи перед собою вкритий брезентом тягар. Вілгольм просто не відривав очей від порожнього екрана. Цей стейк уже добряче висмажили, вдоволено відзначила місіс Сігсбі.

Тутешній буфет ішов за кінозалом, з іншого боку коридору. Цей був набагато менший, ніж у Передній половині. Тут завжди було більше дітей, але що більше часу вони проводили тут, то менше їли. Місіс Сігсбі припустила, що якийсь філолог назвав би це іронією. Наразі в буфеті було трійко дітей, двоє сьорбали щось схоже на вівсянку, третя — дівчинка років дванадцяти — просто сиділа перед повною тарілкою. Проте побачивши, як вони проходять повз неї з візком, вона просяяла.

— Привіт! Що там у вас? Труп? Труп, правда? Морріс її звали? Смішне ім'я для дівчини. Може, Морін. Можна глянути? У неї очі розплющені?

— Це Донна, — озвався Гекль. — Не зважайте на неї. Вона буде сьогодні на перегляді фільму, але невдовзі, думаю, піде далі. Може, цього тижня. Вигідніші умови, і тепе, і тепе. Ну, знаєте.

Місіс Сігсбі знала. Є Передня половина, є Задня половина... і є задня половина Задньої половини. Кінець маршруту. Вона знову торкнулася волосся. Усе на місці. Звичайно, на місці. Згадала триколісний велосипед, який мала ще дитиною, теплу цівку сечі в штанах, коли їздила вгору і вниз під'їзною доріжкою. Згадала потерті шнурівки. Згадала своє перше авто...

— Це був «валіум»! — закричала дівчина на ім'я Донна. Вона підскочила, перекидаючи стілець. Двоє інших дітей отупіло дивилися на неї, в одного з підборіддя скрапувала вівсянка. — «Плімут-валіум»^[81], я знаю! Боже, як я хочу *додому*! Господи, дай спокій моїй *голові*!

Двоє доглядачів з'явилися з... звідкись, місіс Сігсбі не знала звідки. Її це й не хвилювало. Вони схопили дівчинку за руки.

— Так, заберіть її до кімнати, — промовив Гекль. — Але жодних таблеток. Нам вона сьогодні ще потрібна.

Донна Гібсон, що якось ділилася була дівочими таємницями з Калішею, коли вони ще обидві перебували в Передній половині, почала кричати й звиватися. Наглядачі потягли її геть, волочучи кросівками по килимі. Уламки спогадів у голові місіс Сігсбі потьмяніли, затим зблякли. Проте гудіння на шкірі, навіть у зубних пломбах, залишилося. Тут воно не вгавало ніколи, ніби гудіння флуоресцентних ламп у коридорі.

— Усе добре? — запитав місіс Сігсбі Стекгаус.

— Так. Ходімо вже звідси геть.

— Я теж відчуваю. Якщо від цього легше.

Не легше.

— Треворе, можеш мені пояснити, чому тіла в крематорій треба котити саме через місце проживання цих дітей?

— У Бобограді^[82] бобів на всіх фатить, — відповів Стекгаус.

— Що? — не зрозуміла місіс Сігсбі. — Що ти сказав?

Стекгаус похитав головою, ніби намагаючись прочистити її.

— Вибач. Просто щось стрельнуло в голову...

— Так-так, — озвався Галлас. — Сьогодні тут літає багато... скажімо так, *загублених передач*.

— Я знаю, що це було, — відповів Стекгаус. — Просто мусив це сказати, та й все. Ніби...

— Давишся їжею, — закінчив за нього лікар Галлас, мовби між іншим. — А відповідь на ваше запитання, місіс Сігсбі... *ніхто не знає*. — Він хихикнув і торкнувся кутика рота.

Та вже заберіть мене звідси, подумала вона знову.

— Де лікарка Джеймс, лікарю Галлас?

— У своїй кімнаті. На жаль, їй сьогодні не дуже добре. Але вона передає привіт. Сподівається, ви в порядку, як огірочки, цвітете й пахнете, і тепе, і тепе. — Він усміхнувся і знову зіграв Ширлі Темпл («чи ж я не краля?»).

8

У кінозалі Каліша висмикнула сигарету з пальців Нікі, востаннє затягнулася з недопалка без фільтра, впустила на підлогу й наступила на нього. Тоді обійняла хлопця за плечі.

— Погано?

— Бувало й гірше.

— Від фільму стане краще.

— Ага. Але завжди є завтра. Тепер я знаю, чого мій тато виглядав як гівно варене, коли мав похмілля. А ти, Ша?

— Усе нормально.

Так і було. Лише незначне пульсування над лівим оком. Увечері припиниться. Завтра повернеться, і дуже навіть значне. Завтра це буде біль, перед яким сховаються всі похмілля, які коли-небудь були в тата Нікі (і в її власних батьків, час від часу): рівний тремкий грюкіт, ніби якийсь демонічний ельф, ув'язнений у неї в голові, лупить по черепу, намагаючись вибратися. Вона знала, що навіть це буде не настільки погано, наскільки може бути. У Нікі голова болить більше, в Айріс — іще більше, і біль не минає щораз довше й довше.

Джорджеві пощастило; незважаючи на його потужні здібності ТК, він поки взагалі майже не страждав від болю. Боліло в скронях і в потилиці, говорив він. Але стане гірше. Так завжди буває, принаймні перед самим кінцем. Що потім? Палата «А». Дзижчання. Гудіння. Задня половина Задньої половини. Каліша поки цього не очікувала, думка про те, що з неї зітруть особистість, досі лякала її, але це зміниться. Для Айріс уже змінилося; здебільшого вона виглядала

наче зомбі з «І мертві підуть»^[83]. Гелен Сіммз майже дослівно озвучувала відчуття Каліші стосовно палати «А», коли говорила, що будь-що краще, ніж вогники Штазі й пронизливий головний біль, який ніколи не вщухає.

Джордж нахилився вперед, повз Ніка подивився на неї ясними очима, у яких відносно не було болю.

— Він вибрався, — прошепотів він. — Зосередьтеся на цьому. І тримайтеся.

— Триматимемося, — підтвердила Каліша. — Правда, Ніку?

— Спробуємо, — відповів Нік і спромігся на усмішку. — Хоча сама думка про те, що людина, яка настільки погано грає в «коняку», як Люкі Елліс, приведе кавалерію, надто притягнута за вуха.

— Може, в «коняку» він і поганенько грає, зате в шахи — чудово, — сказав Джордж. — Тому поки що не зарікайся.

Один із червоних доглядачів з'явився біля відчинених дверей кінозалу. У Передній половині доглядачі носили бейджі, але тут такого не було. Тут доглядачі були взаємозамінні. Не було й техперсоналу, лише двоє лікарів Задньої половини й іноді лікар Гендрікс. Гекль, Джекль і Данкі Конг. Мерзенна трійця.

— Вільний час закінчився. Якщо їсти не збираєтесь, повертайтеся до своїх кімнат.

Старий Нікі, мабуть, послав би нахуй цього перекачаного примітива. Нова версія просто звелася на ноги, похитуючись і хапаючись за крісло, щоб утримати рівновагу. У Каліші серце розривалося, коли вона на це дивилася. Вони забрали щось у Нікі, а це навіть гірше за смерть. *Набагато* гірше.

— Ходімо, — сказала вона. — Підемо разом. Так, Джордж?

— Ну, — відповів Джордж, — я планував глянути спектакль «Хлопці з Джерсі»^[84] в обід, але якщо наполягаєш...

Отакі ми, три довбані мушкетери, подумала Каліша.

У коридорі дзижчання було набагато сильніше. Так, вона знала, що Люк на свободі, Ейвері повідомив їй, і це добре. А самовдоволені мудаки ще навіть не знають, що він утік, і це ще краще. Проте від головного болю надія не так обнадіювала. Навіть коли біль трохи відпускає, ти все одно очікуєш, що він повернеться, а це особливий вид тортур. А від гуготу, що долинав із палати «А», надія втрачала

будь-який сенс, і це вбивало. Вона ще ніколи не почувалася такою самотньою, такою загнаною.

Але я мушу триматися, скільки зможу, подумала вона. Хай що б вони з нами робили тими вогнями й тим сраним кіно, я мушу триматися. Мушу триматися за свій розум.

Вони повільно брели коридором під спостереженням доглядача, не як діти, а як інваліди. Або старигані, що доживають останні тижні в якомусь засцяному госпісі.

9

Ідучи слідом за лікарем Евереттом Галласом, місіс Сігсбі й Стекгаус, який котив візок, проминули зачинені двері, позначені табличкою «Палата “А”». Із-за дверей не долинали ні лементу, ні криків, але тут відчуття електричного поля було ще сильніше; воно пробігало шкірою, наче невидимі миші. Стекгаус також це відчував. Долонею, яка не штовхала кустарні дроги Морін Альворсон, він потирав гладенький лисий череп.

— Мені це завжди нагадує павутину, — прокоментував він. Тоді Геклеві: — Ви цього не відчуваєте?

— Я вже звик, — відповів той і торкнувся кутика рота. — Це процес асиміляції. — Він спинився. — Ні, неправильне слово. *Аклімації*, так краще. Чи правильно акліматизації? Може, і так, і так.

Місіс Сігсбі вразила така зацікавленість, що звучала ледь не ексцентрично.

— Лікарю Галлас, коли у вас день народження? Пам’ятаєте?

— Дев’ятого вересня. І я знаю, про що ви думаєте. — Він озирнувся через плече на двері з написом «Палата “А”» червоними літерами, тоді на місіс Сігсбі. — Я, прецінь, добре.

— Дев’ятого вересня, — повторила вона. — Тоді ви... хто? Терези?

— Водолій, — відказав Гекль, обдаровуючи її пустотливим поглядом, що ніби говорив: «Ви мене так легко не обманете, моя леді». — Коли місяць у сьомому домі, а Меркурій на одній лінії з Марсом. І теде, і тепе. Пригніться, містере Стекгаус. Тут низька стеля.

Вони пройшли короткий похмурий коридорчик, спустилися сходовим маршем (Стекгаус гальмував візком попереду, а місіс Сігсбі керувала ним позаду) і підійшли до чергових зачинених дверей. Гекль

скористався своєю карткою-ключем, і вони увійшли в круглу кімнату, де було аж надто тепло. Меблів там не стояло, лише на одній зі стін висів напис у рамці «ПАМ'ЯТАЙТЕ: ВОНИ БУЛИ ГЕРОЯМИ» під брудним вимазаним склом, якому неймовірно бракувало дози «віндексу»^[85]. У дальньому кінці кімнати, посередині грубої цементної стіни, був сталевий люк, неначе в промисловому м'ясосховищі. Ліворуч від нього — невеликий екран-індикатор, зараз порожній. Праворуч — дві кнопки, червона й зелена.

Тут осколки думок і фрагменти пам'яті, які мучили місіс Сігсбі, вгамувались, а скороминущий головний біль, що причепився до скронь, трохи відступив. Це добре, та вона не могла дочекатися, коли вже піде звідси. Вона рідко відвідувала Задню половину, її присутність тут не обов'язкова; командирові армії рідко є потреба навідуватися на фронт, якщо війна йде добре. І хоча вона почувалася краще, перебувати в цій голій круглій кімнаті було просто жахливо.

Галлас також ніби збадьорився — перед ними стояв уже не Гекль, а чоловік, який двадцять п'ять років пропрацював військовим медиком і здобув «Бронзову зірку»^[86]. Він випростався й припинив торкатися пальцем кутика рота. Очі проясніли, запитання стали коротшими.

— На ній є якісь прикраси?

— Ні, — відповіла місіс Сігсбі, пригадуючи відсутність обручки Альворсон.

— Я так розумію, вона одягнена?

— Звичайно. — Місіс Сігсбі це запитання, незрозуміло чому, образило.

— Кишені перевірили?

Вона перевела погляд на Стекгауса. Той похитав головою.

— Хочете? Якщо так, це остання можливість.

Місіс Сігсбі поміркувала, тоді відкинула цю думку. Жінка залишила останню записку на стіні ванної, а її сумочка в шафці. Це потрібно буде перевірити, суто для протоколу, але вона не збирається розкривати труп покоївки й дивитися на той безсоромно випнутий язик, просто щоб знайти «Чапстік»^[87], трубочку «Тамз»^[88] і кілька пожмаканих «клінексів».

— Я ні. А ти, Треворе?

Стекгаус знову похитав головою. У нього цілий рік тримається засмага, та сьогодні він ніби зблід під нею. Прогулянка Задньою

половиною і йому далася взнаки. Можливо, нам варто робити це частіше, подумала місіс Сігсбі. Тримати руку на пульсі. Тоді згадала, як лікар Галлас проголосив себе Водолієм і як Стекгаус говорив про боби в Бобоградї. Вирішила, що тримати руку на пульсі — погана ідея. І, між іншим, чи справді Галлас Терези, якщо народився дев'ятого вересня? Щось не зовсім правильно. Хіба не Діва?

— До справи, — промовила вона.

— *Гараздоньки*, — відповів Галлас і розплився в усмішці від вуха до вуха, яка вже належала Геклевї.

Він смикнув ручку блискучих сталевих дверей і прочинив їх. За ними ховалася чорнота, запах смаженого м'яса і закопчена стрічка транспортера, яка повертала вниз, у темряву.

Той знак треба стерти, подумала місіс Сігсбі. А стрічку — протерти, доки вона не застрягла й не зламалася. Знову та недбалість.

— Сподіваюся, ви піднімете її без моєї допомоги, — сказав Гекль, не приховуючи широченну усмішку ведучого телевікторини. — Боюся, я сьогодні себе не дуже добре почуваю. Не поїв зранку «Вітіз»^[89].

Стекгаус підняв загорнуте тіло й поклав на стрічку. Знизу брезент відігнувся, показалася взута нога. Місіс Сігсбі відчула потребу відвернутися від потертої підошви, але придушила її.

— Останні слова? — запитав Галлас. — Привіт-прощай? Дженні, ми тебе заледве знали?^[90]

— Не клейте дурня, — перебила місіс Сігсбі.

Лікар Галлас зачинив двері й натиснув зелену кнопку. Місіс Сігсбі почула шум і скрип, коли брудна конвеєрна стрічка почала рухатися. Звуки припинилися, Галлас натиснув червону кнопку. Екран ожив, на ньому швидко застрибали числа: від 200 до 400, до 800, до 1600 і зрештою до 3200.

— Набагато гарячіше, ніж звичайний крематорій, — уточнив Галлас. — І набагато швидше, хоча також забирає трохи часу. Залишайтеся, якщо хочете; з радістю проведем вам повну екскурсію. — Широка усмішка досі не сповзала з його обличчя.

— Не сьогодні, — відмовила місіс Сігсбі. — Надто зайнята.

— Я так і подумав. Що ж, тоді, може, іншим разом. Ми так рідко вас бачимо, але завжди відкриті до співпраці.

Коли Морін Альворсон почала свій останній спуск, Стіві Віпл наминав макарони з сиром у буфеті Передньої половини. Ейвері Діксон схопив його за м'ясисту, вкриту ластовинням руку.

— Ходи зі мною на майданчик.

— Я ще не доїв, Ейвері.

— Все одно. — Тоді тихіше: — Це важливо.

Стіві зробив останній велетенський укус, витер рот тильним боком долоні й пішов за Ейвері. На майданчику було порожньо, лише Фріда Браун сиділа на асфальті біля баскетбольного кільця й малювала крейдою мультяшних персонажів. Досить гарно. Усі усміхнені. Коли хлопці пройшли повз, вона не звернула на них уваги.

Вони підійшли до сітчастої огорожі, Ейвері вказав на рів у землі й гравії. Стіві витріщився.

— Хто це зробив? Бабак чи що? — Він роззирнувся, ніби очікував побачити бабака, можливо, скаженого, який заховався під трампліном чи скрутився за пікніковим столом.

— Не, не бабак, — відповів Ейвері.

— Ейвз, ти ж запросто можеш тут пролізти, зуб даю. Втікти геть.

Та знаю, подумав Ейвері. Але я загублюся в лісі. І навіть якщо не загублюся, човна вже нема.

— Забий. Допоможи мені його засипати.

— Нашо?

— Ну просто треба. І не говори «втікти», як ідіот. «Е», Стіві. Втекти.

Саме це і вдалося його другові, бережи та оборони його Господи. Де він тепер? Ейвері й гадки не мав. Вони втратили контакт.

— Втекти, — повторив Стіві. — Зрозумів.

— Чудово. Тепер допоможи мені.

Хлопці вклякли й узялися наповнювати впадину під огорожею, загрибаючи руками й здіймаючи хмари пилу. Робота була нелегка, й вони швидко спітніли. Обличчя Стіві пашіло рум'янцем.

— Хлопці, ви що тут робите?

Вони роззиралися. То була Гледіс, але її звичною посмішкою й близько не пахло.

— Нічого, — відповів Ейвері.

— Нічого, — погодився Стіві. — Просто бавимосся в грязюці. Ну, знаєте, півників з болота ліпимо.

— Дайте-но я гляну. Розступіться. — І коли вони не поворухнулися, Гледіс копнула Ейвері в бік.

— *Ой!* — скрикнув він і скрутився. — *Ой, боляче!*

— У тебе що, ПМС чи якась... — почав було Стіві, але отримав свого стусана в плече.

Гледіс глянула на рів, заповнений лише наполовину, тоді на Фріду, поглинуту своїми художніми справами.

— Це ти зробила?

Не піднімаючи голови, Фріда похитала головою.

Гледіс дістала рацію з кишені білих штанів і натиснула кнопку.

— Містере Стекгаус? Гледіс викликає містера Стекгауса.

Пауза, після чого:

— Стекгаус слухає, кажи.

— Думаю, вам варто підійти на майданчик, якнайшвидше. Мусите на дещо глянути. Можливо, нічого серйозного, але мені це не подобається.

11

Повідомивши керівника служби безпеки, Гледіс передала Вайноні, щоб забрала хлопців назад у їхні кімнати. Вони мають там залишатися до подальших вказівок.

— Я нічого не знаю про ту яму, — похмуро сказав Стіві. — Я думав, то бабак викопав.

Вайнона наказала йому замовкнути й загнала хлопців досередини.

Прибули Стекгаус і місіс Сігсбі. Жінка зігнулася, чоловік присів, спочатку оглянули заглибину під сіткою, тоді саму огорожу.

— Тут би ніхто не зміг пролізти, — сказала місіс Сігсбі. — Ну, може, Діксон, він не набагато більший за тих двійнят Вілкокс, але більше ніхто.

Стекгаус зачерпнув мішанину каміння й землі, яку хлопці засипали назад, від чого заглибина перетворилася на рів.

— Ти в цьому впевнена?

Місіс Сігсбі усвідомила, що кусає губи, і змусила себе припинити. Це ж безглуздя якесь, подумала. У нас камери, мікрофони, доглядачі, санітари й покоївки, у нас охорона. Усе це заради групки дітей, таких наляканих, що власної тіні бояться.

Звісно, є Вілгольм, який *точно* тіні не боїться, бувало й кілька інших, схожих на нього, за всі ці роки. Та все одно...

— Джуліє. — Дуже тихо.

— Що?

— Спустися сюди, до мене.

Вона почала, а тоді побачила, що на них дивиться дівчинка Браун.

— Марш усередину, — гаркнула місіс Сігсбі. — Зараз же.

Фріда кинулася геть, обтрушуючи від крейди долоні, залишивши по собі усміхнених мультяшних людей. Коли дівчинка зайшла в кімнату відпочинку, місіс Сігсбі побачила кількох дітей, що визирали з вікон. Де ж доглядачі, коли вони потрібні? У себе в кімнаті відпочинку, розводять історії з кимось із загону реквізиції? Розповідають брудні жа...

— Джуліє!

Вона опустила на одне коліно, скривившись, коли гострий камінець уп'явся в шкіру.

— Тут на огорожі кров. Бачиш?

Місіс Сігсбі не хотіла, проте бачила. Так, кров. Висохла до темно-брунатного, але точно кров.

— Тепер глянь сюди.

Він показав пальцем крізь ромбик огорожі на частково висмикнутий кущ. На ньому також виднілася кров. Коли місіс Сігсбі роздивилася ці кілька плям, плям *зовні*, її шлунок провалився і на одну тривожну мить вона подумала, що обмочить штани, як це сталося колись давно на велосипеді. Вона згадала Нульовий телефон і побачила, як її життя в ролі голови Інституту — бо це саме ним і було, не роботою, а життям — зникає в ньому. Що скаже шепелявий чоловік по той бік дроту, якщо вона потелефонує і повідомить, що із закладу, який мав би бути найтаємничішим і найубезпеченішим у країні, не кажучи вже про те, наскільки країні цей заклад *необхідний*, — втекла дитина, *пролізши під огорожею*?

Вони скажуть, що їй кінець, безумовно. Кінець і край.

— Усі пожильці тут, — хрипко прошепотіла вона. Ухопила Стекгауса за зап'ясток, уп'явшись нігтями йому в шкіру. Той не звернув уваги. Не зводив погляду з частково висмикнутого куща, ніби загіпнотизований. Він у такій же халепі, як і вона. Не гіршій, гіршого *нічого* не може бути, але такій же. — Треворе, *вони всі тут*. Я перевіряла.

— Думаю, тобі краще перевірити ще раз. Згодна?

Цього разу в неї була з собою рація (промайнула думка про зачинені двері стайні після того, як усю худобу вкрали), тож вона дістала її.

— Зіку. Місіс Сігсбі викликає Зіка. Краще відгукнись, Йонідісе. Бо буде гірше.

Він відгукнувся.

— Це Зік, місіс Сігсбі. Я пробивав інформацію про Альворсон, як мені сказав містер Стекгаус, бо Джеррі у відпустці, а Енді нема, і я потрапив до сусі...

— Поки що облиш це. Ще раз перевір локаційні чипи.

— Добре. — Його голос раптом зазвучав обережно. «Мабуть, почув моє напруження», — подумала вона. — Секунду, сьогодні зранку все повільно працює... ще трохи...

Місіс Сігсбі відчула, що зараз закричить. Стекгаус досі дивився крізь огорожу, немов думав, що довбаний чарівний гобіт вигулькне звідкись і пояснить, що тут до чого.

— Є, — озвався Зік. — Сорок одна дитина, присутність і досі повна.

Спокій охолодив її обличчя, ніби бриз.

— Добре, це добре. Дуже...

Стекгаус вихопив у неї рацію.

— Де вони зараз?

— Е... двадцять восьмеро досі в Задній половині, четверо в Східному крилі... троє в буфеті... двоє в кімнатах... троє в коридорі...

Троє — це Діксон, Віппл і та художниця, подумала місіс Сігсбі.

— І ще один на майданчику, — завершив Зік. — Сорок один. Як я й сказав.

— Зачекай, Зіку. — Стекгаус перевів погляд на місіс Сігсбі. — Ти бачиш дитину на майданчику?

Вона не відповіла. Це було зайвим.

Стекгаус знову підняв рацію.

— Зіку?

— Кажіть, містере Стекгаусе. Я слухаю.

— Можеш вказати точне місцеперебування дитини на майданчику?

— Е... зараз наближу... десь для цього є кнопка...

— Не треба, — озвалася місіс Сігсбі. Вона вже помітила об'єкт, що блискотів на денному сонці. Підійшла до баскетбольного майданчика, зупинилася на лінії фолу й підняла його. Повернулася до керівника служби безпеки та простягнула руку. На долоні лежала більша частина мочки вуха з приєднаним до неї чипом.

Жителям Передньої половини наказали повернутися до своїх кімнат і не виходити. Якщо хоч когось зловлять у коридорі — жорстоко покарають. Сили безпеки Інституту загалом склалися з чотирьох людей, включно з самим Стекгаусом. Двоє були в містечку Інституту, вони швидко прибули, скориставшись доріжкою для гольф-кара, яку Люк, на думку Морін, мав би знайти, але збився з маршруту менш ніж на сотню футів. Третя членкиня групи Стекгауса перебувала в Деннісон-Рівер-Бенді. Стекгаус не мав наміру чекати, доки вона з'явиться. Денні Вільямс і Робін Лекс із загону Рубінових були на місці, очікували нового завдання, тож залюбки погодилися на місію. До них приєдналися двоє здоровил — Джо Брінкс і Чед Грінлі.

— Малий із Міннесоти, — сказав Денні, коли його нашвидкуруч організована пошукова група зібралась і їх ввели в курс справи. — Той, якого ми доставили минулого місця.

— Так, — підтвердив Стекгаус, — малий із Міннесоти.

— Кажете, він вирізав локатор собі з вуха? — запитала Робін.

— Радше відрізав шматок вуха. Мабуть, ножем.

— Ну, все одно, це ж яйця треба мати, — сказав Денні.

— Його яйця *в мене* будуть, коли дістанемо його, — сказав Джо. — Він, може, й не б'ється, як Вілгольм, але має в очах той погляд «пішли ви всі нахуй».

— Він, найпевніше, блукатиме лісами, загубиться так, що кинеться до нас в обійми, коли знайдемо його, — сказав Чед. Він замовк. — *Якщо* знайдемо його. У лісі дерев багато.

— У нього кровотеча з вуха і, мабуть, по всій спині від того, як він проліз під парканом, — сказав Стекгаус. — На руках, напевно, теж. Ітимемо за кров'ю, наскільки це буде можливо.

— Було б непогано собаку мати, — озвався Денні Вільямс. — Бладгаунда якогось чи старого доброго блутіка.

— Було б непогано, якби він узагалі звідси не втік, — додала Робін. — Під огорожею проліз, та? — Вона ледь не розсміялася, тоді побачила виснажене обличчя й шалені очі Стекгауса і передумала.

Рейф Пуллман і Джон Волш, двоє охоронців із містечка, щойно прибули.

— Ми його не вб'ємо, це собі зятяйте, але *засмажимо* його до півсмерті, малого сучого потроха, коли знайдемо.

— *Якщо* знайдемо, — повторив доглядач Чед.

— Знайдемо, — відповів Стекгаус. — Бо якщо ні, мені каюк. Усьому цьому місцю каюк.

— Я повертаюся в кабінет, — озвалася місіс Сігсбі.

Стекгаус ухопив її за лікоть.

— І що робитимеш?

— Думатиму.

— Добре. Думай скільки завгодно, але жодних дзвінків. Домовилися?

Місіс Сігсбі глянула на нього з презирством, але те, як вона кусала губи, показувало, що вона, мабуть, також боїться. Якщо так, то страх полонив їх обох.

— Звичайно.

Та повернувшись до кабінету — благословенної тиші кондиціонованого кабінету — вона зрозуміла, що думається важко. Очі постійно тягнуло до замкнутої шухляди столу. Так, ніби всередині не телефон, а ручна граната.

13

Третя година дня.

Жодних новин від групи пошуку Люка Елліса в лісі. Комунікації багато, але новин жодних. Увесь персонал Інституту повідомили про втечу, це був аврал. Деякі приєдналися до пошуковиків. Інші прочісували містечко Інституту, обнишпорювали всі порожні житла у пошуках хлопчика чи принаймні його сліду. Задіяли весь особистий транспорт. Гольф-кари, якими персонал іноді користувався, усі були на місці. Позаштатних спостерігачів у Деннісон-Рівер-Бенді — включно з двома членами невеликого місцевого поліцейського відділку — повідомили і надали їм опис Елліса, але його ніхто не бачив.

А от стосовно Альворсон новини були.

Йонідіс виявив ініціативу і хитрість, на яку Джеррі Саймондс та Енді Фелловз, айтішники, були просто не здатні. Скориставшись спочатку «Google Earth», а тоді додатком локатора на телефоні, Зік зв'язався з сусідкою Альворсон у вермонтському містечку, де колишня працівниця мала дім. Він представився сусідці агентом Служби внутрішніх доходів, і вона повірила. Без жодних ознак стриманості, якою начебто відомі янкі, вона розповіла йому, як Морін просила її побути свідкою під час підписання деяких документів, коли Мо

востаннє була вдома. Також там була присутня юристка. Документи були адресовані кільком колекторським агентствам. Юристка називала документи вимогою про ПП, що сусідка правильно потрактувала як припинення порушення.

— Ті всі листи стосувалися кредитних карток її чоловіка, — переповіла Зікові жінка. — Мо не пояснила, але й не треба було. Я ж не вчора народилася. Вона просто розбиралася з рахунками того лобуря. Якщо СВД може її за це засудити, вам краще ворухитися швидше. Вона виглядала дуже хворою.

Місіс Сігсбі подумала, що вермонтська сусідка все правильно зрозуміла. Питання в тому, чому ж Альворсон вчинила саме так; це наче в ліс із дровами ходити. Весь персонал Інституту знав: якщо в них виникнуть будь-які фінансові проблеми (найчастіше через азартні ігри), вони можуть розраховувати на позики під майже нульовий відсоток. Цю частину пакета пільг пояснювали всім новим працівникам під час вступного інструктажу. Насправді це зовсім не пільга, а захист. Людей у боргах можна переконати розповісти таємниці.

Простим поясненням такої поведінки була гордість, можливо, у поєднанні з соромом через те, що нею скористався чоловік-утікач, але місіс Сігсбі це не подобалося. Жінка вже бачила кінець тунелю і, мабуть, знала про це. Вона вирішила вмити руки, а взяти гроші в організації, яка їх заплямувала, — погано. Це більше скидалося на правду чи принаймні щось ближче до правди. Вписувалось у слова Альворсон про пекло.

Та сука допомогла йому втекти, міркувала місіс Сігсбі. Звичайно, вона ж мислила про спокуту. Та розпитати її про це я не можу, вона сама подбала. Авжеж — знала ж бо наші методи. То що мені робити? Що робити, якщо той надто розумний, на своє нещастя, малий не знайдеться до заходу сонця?

Вона знала відповідь, і Тревор також знав. Доведеться дістати Нульовий телефон із замкнутої шухляди і натиснути всі три білі кнопки. Шепелявий чоловік підніме слухавку. Коли вона скаже йому, що один із мешканців утік уперше в історії Інституту — посеред ночі зробив підкоп під огорожею, — що той чоловік відповість? «Гофподи, мені дуже шкода»? «Так уфе погано»? «Не хвилюйтеся»?

Ага, вже.

Думай, говорила вона собі. Думай, думай, *думай*. Кому та нездала покоївка могла розказати ще? Як на те пішло, кому міг розказати *сам Е...*

— Блядь. Блядь!

Це ж було просто перед її носом, відколи вони дізналися про ту діру під огорожею. Місіс Сігсбі випросталася в кріслі, широко розплющила очі, викинула Нульовий телефон з голови вперше, відколи Стекгаус повідомив, що сліди крові зникли за п'ятдесят ярдів від огорожі.

Увімкнула комп'ютер і знайшла потрібний файл. Клацнула, почало відтворюватися відео. Альворсон, Елліс та Діксон стоять біля автомата з їжею.

«Ми можемо тут говорити. Тут є мікрофон, але вже роки не працює».

Говорив здебільшого Люк Елліс. Переймався за тих двійнят і Кросса. Альворсон заспокоювала його. Діксон стояв збоку, майже не говорив, лише чухав руки і смикав ніс.

«Господи Боже, — був сказав Стекгаус. — Як хочеш поколупатися, то колупайся».

Лише тепер, переглядаючи це відео крізь призму останніх подій, місіс Сігсбі усвідомила, що відбувалося насправді.

Вона закрила ноутбук і натиснула кнопку інтеркому.

— Розалінд, мені потрібен малий Діксон. Нехай Тоні з Вайноною приведуть його сюди. Зараз же.

14

Ейвері Діксон, одягнутий у футболку з Бетменом і брудні шорти, з-під яких визирали подряпані коліна, стояв перед столом місіс Сігсбі, дивлячись на неї переляканими очима. І без того малий, тепер, з Вайноною і Тоні обабіч, він виглядав не на десять років, а радше ледве дотягував до першокласника.

Місіс Сігсбі обдарувала його блідою усмішкою.

— Мені варто було дістатися до вас набагато раніше, містере Діксон. Мабуть, втрачаю хватку.

— Так, мем, — прошепотів Ейвері.

— Тож ви погоджуєтеся? Думаєте, втрачаю-таки?

— Ні, мем!

Ейвері облизав губи. Ну хоч за носа не смикає сьогодні.

Місіс Сігсбі нахилилася вперед, склавши руки.

— Якщо так, то тепер мої помилки позаду. Будуть зміни. Але найперше і найважливіше... *найнагальніше*... це привести Люка назад додому.

— Так, мем.

Вона кивнула.

— Ми погоджуємось, і це добре. Гарний початок. То куди він пішов?

— Не знаю, мем.

— А я думаю, знаєте. Ви зі Стіві Віпплом засипали яму, крізь яку він утік. Дурна ідея. Варто було облишити її.

— Ми думали, її зробив бабак, мем.

— Маячня. Ви точно знаєте, хто її викопав. Ваш друг Люк. Отже. — Вона поклала руки на стіл і усміхнулася йому. — Він розумний хлопчик, а розумні хлопчики просто так у ліс не кидаються. Пролізти під огорожею, напевно, була його ідея, але йому потрібна була Альворсон, яка б описала територію по той бік. Вона давала тобі вказівки, одну за одною, щоразу як ти смикав за ніс. Просто вклала їх тобі в маленьку талановиту голівку, правда? Пізніше ти переказав усе Еллісу. Не варто це заперечувати, містере Діксон, я бачила відео вашої розмови. Там усе видно, як — якщо ви не проти, що стара дурна леді пожартує, — оце я зараз ніс у вас на обличчі бачу. Мені варто було раніше здогадатися.

І Треворові, подумала вона. Він також це бачив і також мав зрозуміти, що відбувається. Якщо, коли це закінчиться, від нас вимагатимуть розлогої доповіді, наскільки ж сліпими ми здаватимемося.

— Тому розкажи мені, куди він пішов.

— Я справді не знаю.

— А очка ж у вас бігають, містере Діксон. Так у всіх брехунів. Дивіться мені в очі. Інакше Тоні викрутить вам руку за спиною, а це болітиме.

Вона кивнула Тоні. Той ухопив Ейвері за тонкий зап'ясток.

Ейвері подивився просто на неї. Це було важко, бо її обличчя було тонке і страшне, зле обличчя вчительки, яке наказувало: «Розкажи мені все», — але він не відвернувся. Сльози наповнювали очі й котилися по

обличчі. Він завжди був плаксієм; дві старші сестри називали його Плакса-Вакса, а на шкільному майданчику на перервах він постійно ставав чиєюсь боксерською грушею. Тут майданчик був кращий. Він сумував за мамою й татом, *дуже* сумував, але тут у нього принаймні є друзі. Гаррі його штовхнув, а потім вони подружилися. Доки Гаррі не помер. Доки вони не вбили його однією з тих їхніх дурних перевірок. Ша і Гелен зникли, але нова дівчинка, Фріда, гарно з ним поводитьсь і дозволяє вигравати в «коняку». Лише раз, та все одно. І Люк. Він найкращий з усіх. Найкращий друг, який коли-небудь був у Ейвері.

— Куди Альворсон наказала йому йти, містере Діксон? Який був план?

— Не знаю.

Місіс Сігсбі кивнула Тоні, який викрутив руку Ейвері йому за спиною і підняв зап'ястя ледь не до плеча. Біль був нестерпний. Ейвері закричав.

— Куди він пішов? Який був план?

— *Не знаю!*

— Відпусти його, Тоні.

Тоні так і зробив, Ейвері впав на коліна, плачучи.

— Дуже болить, будь ласка, не робіть так більше, прошу вас. — Він хотів додати «це нечесно», та хіба цим людям важить, що чесно, а що ні? Для них це порожнє слово.

— Я й не хочу, — сказала місіс Сігсбі.

Невелика частка правди в цих словах була, в кращому випадку. Більша правда полягала в тому, що роки, проведені в цьому кабінеті, призвичаїли її до болю дітей. І хоча табличка в крематорії не бреше — вони справді герої, хоч який вимушений їхній героїзм, — люблять же деякі з них пограти на нервах. Іноді аж до того, що в когось ці нерви здають.

— Я не знаю, куди він пішов, правда.

— Коли люди додають «правда» в кінці, це означає, що вони брешуть. Я на цьому зуби з'їла, мене не надуриш. Тому кажи: куди він пішов і який був план?

— Не знаю!

— Тоні, підними його футболку. Вайноно, дістань тазер. Середня потужність.

— Ні! — Ейвері кричав, намагаючись вирватися. — Тільки не шокер! Будь ласка, не шокером.

Тоні захопив його за талію і підняв футболку. Вайнона піднесла шокер Ейвері до пупка і ввімкнула його. Ейвері запискотів. Ноги почали смикатися, на килим полилася сеча.

— Куди він пішов, містере Діксон?

Обличчя хлопця вкрилося рожевими плямами, з носа текли соплі, темні кола обрамляли очі, він обмочився, і все одно малий виродок упирався. Місіс Сігсбі не могла в це повірити.

— Куди він пішов і який був план?

— *Не знаю!*

— Вайноно, ще раз. Середня потужність.

— Мем, ви впев...

— Тепер трохи вище, якщо можна. Під сонячним сплетінням.

Руки Ейвері стали липкі від поту, тож йому вдалося вирватися з хватки Тоні, від чого псяча ситуація ледь не стала ще гіршою — він би кинувся бігати по кабінету, ніби загнана в гараж пташка, перекидав би стільці й відбивався від стін — але Вайнона поставила йому підніжку і за руки підняла на ноги. Тож цього разу тазер використав Тоні. Ейвері закричав і обім'як.

— Він відключився? — запитала місіс Сігсбі. — Якщо так, покличте лікаря Еванса, щоби вколов його. Нам потрібні відповіді якнайшвидше.

Тоні захопив Ейвері за щоку (що була пухка, коли вони сюди зайшли, але тепер ніби сильно схудла) і викрутив. Очі Ейвері миттю розплющилися.

— Ні, не відключився.

— Містере Діксон, ці страждання дурні й непотрібні, — говорила місіс Сігсбі. — Розкажіть те, що мені треба, і все припиниться. Куди він пішов? Який був план?

— Не знаю, — прошепотів Ейвері. — Я правда-правда-правда не...

— Вайноно, будь ласка, спусти містерові Ейвері штани і вдар його тазером по яєчках. Повна потужність.

Хоча Вайноні було так само легко бити нахабних мешканців, як і дивитися на них, ця команда її очевидно не втішила. Проте вона потяглася до паска штанів хлопця. Тоді Ейвері й зламався.

— Добре! Добре! Я скажу. Лише не бийте мене більше струмом!

— Ви полегшите справу нам усім.

— Морін наказала йому йти через ліс. Сказала, що він може натрапити на доріжку для гольф-карів, але все одно варто йти прямо, навіть якщо не знайде. Вона казала, що він побачить вогні, особливо один яскраво-жовтий. Сказала, коли він дістанеться до будинку, нехай іде вздовж огорожі, доки не побачить шарф, прив'язаний до куша чи дерева, не пам'ятаю. Там буде шлях за ним... чи дорога... Цього також не пам'ятаю. Але також сказала, що так він пройде до річки. Там мав бути човен.

Він спинився. Місіс Сігсбі кивнула й лагідно всміхнулася йому, проте її серце билося з потрійною швидкістю. Щойно вона почула одразу і хорошу, і погану новину. Пошукова група Стекгауса може припинити плутатися в лісі, але човен? Елліс дістався до *річки*? І він випередив їх не на одну годину.

— А тоді що, містере Діксон? Де вона казала йому причалити? У Бенді, так? Деннісон-Рівер-Бенді?

Ейвері похитав головою і змусив себе дивитися прямо на неї, широко розплющеними очима, сповненими переляканої чесності.

— Ні, вона сказала, що це надто близько і щоб він тримався річки аж до Преск-Айла.

— Дуже добре, містере Діксон, можете повертатись у свою кімнату. Але якщо я дізнаюся, що ви збрехали...

— У мене будуть проблеми, — договорив за неї Ейвері, тремкими руками витираючи сльози зі щік.

На це місіс Сігсбі щиро розсміялася.

— Читаєте мої думки, — сказала вона.

15

П'ята дня.

Елліс утік як мінімум вісімнадцять годин тому, можливо більше. Камери на майданчику не записували, тож було неможливо сказати точно. Місіс Сігсбі і Стекгаус сиділи в неї в кабінеті, моніторили, як розвиваються події, та прослуховували звіти від позаштатних спостерігачів. У них є такі по всій країні. Здебільшого позаштатні спостерігачі Інституту виконують лише чорнову роботу: спостерігають за дітьми з високими показниками МНФ і збирають інформацію про їхніх друзів, сім'ю, район, ситуацію в школі. І, звісно, будинки. Усе, що

можна, про їхні будинки, особливо системи безпеки. Ця загальна інформація корисна для загонів реєвизиції, коли настає їхній час діяти. Вони також наглядують за особливими дітьми, яких поки немає в базах даних Інституту. Такі час від часу теж з'являються. Перевірка МНФ, а також п'яткова пункція на фенілкетонурію й оцінка за шкалою Апгара — звична річ для новонароджених в американських лікарнях, проте, звісно, не всі діти народжуються в лікарнях, і багато батьків, як-от дедалі активніші антивакцинатори, обходять ці перевірки.

Позаштатні спостерігачі не мають жодного уявлення про те, про кого чи для чого вони звітують; багато з них припускають (помилково), що це якась штука від влади США, типу Старший Брат. Більшість просто забирають додаткову зарплатню в п'ятсот доларів на місяць, вчасно здають свої звіти і не ставлять запитань. Звісно, час від часу деякі таки ставлять запитання, проте швидко дізнаються, що цікавість не лише до добра не доводить, а й щомісячні дивіденди відбирає.

Найщільніша концентрація позаштатних спостерігачів, близько п'ятдесяти, — на території навколо Інституту, і до їхніх обов'язків не належить слідкувати за талановитими дітьми. Для них головна робота — слухати людей, які ставлять неправильні запитання. Вони — натяжні шнури, рання система попередження.

Стекгаус обережно повідомив кількох спостерігачів у Деннісон-Рівер-Бенді, лише на випадок, якщо малий Діксон помилився або бреше («Він не брехав, я б зрозуміла», — наполягала місіс Сігсбі), проте більшість відправив на територію Преск-Айла. Один отримав завдання сконтактувати з місцевою поліцією й повідомити їх, начебто бачив хлопчика, що потрапив у новини на CNN. Хлопця, згідно з новинами, шукають для допиту стосовно вбивства його батьків. Його звуть Люк Елліс. Спостерігач повідомив поліцію, що не впевнений, чи це саме той малий, але дуже схожий, а ще він просив гроші, повадився загрозово й безладно. Що місіс Сігсбі, що Стекгаус знали: дозволяти поліції шукати їхнього загубленого хлопця — не ідеальне розв'язання проблеми, але з поліцією можна впоратися. Крім того, все, що Елліс їм скаже, можна списати на марення неврівноваженої дитини.

Мобільні не працюють на території Інституту та містечка — навіть більше, в радіусі двох миль, — тож пошуковики користувалися раціями. А ще там були *стаціонарні* телефони. Тепер один із таких задзвонив на столі місіс Сігсбі. Стекгаус ухопив слухавку.

— Що? З ким я говорю?

То була лікарка Фелісія Річардсон, що заміняла Зіка в серверній. Вона взялася за цю роботу з радістю. На кону і її дупа, що вона чудово усвідомлювала.

— Я зв'язалася з одним із наших позаштатників. Його звали Жан Левеск. Каже, знайшов човен, яким скористався Елліс. Переключити його на вашу лінію?

— Зараз же!

Місіс Сігсбі стояла перед Стекгаусом із піднятими руками, безгучно промовляючи: «Що там?»

Стекгаус проігнорував її. У слухавці клацнуло, й на лінії з'явився Левеск. Він говорив з таким грубим акцентом Сент-Джон-Веллі, що ним можна було б рубати деревину. Стекгаус ніколи раніше його не бачив, проте уявив старого засмаглого мужика в капелюсі зі жменею рибальських блешень, закладених у криси.

— Знийшоу я ту лодку, та.

— Мені сказали. Де?

— На переміль стала на березі дугури річков миль десь за п'єть від Преск-Айла. Троха притонула, то є так, але ручка весла — весло тіки 'дне було — була на сидушку сперта. Я не чіпов 'ї. Нікому не дзвунив. Там кров на веслі. Я вам так скажу, там як вверх по ріці йти, там троха пороги є. Якщо той малий, якого ви шукаєте, до човна незвикший, а ще й такий малий...

— Можливо, що він звідти вивалився, — закінчив за нього Стекгаус. — Лишайся на місці, я туди відправляю пару своїх людей. І дякую.

— Та за шо платите, то й маїте, — відповів Левеск. — Я так думаю, ви мині ни скажете, що він зробиу.

Стекгаус закінчив дзвінок, таким чином відповівши на *це* особливо дурне запитання, і ввів у курс справи місіс Сігсбі.

— Є надія, що малий мудак потонув і хтось знайде його тіло сьогодні-завтра, але на таке везіння розраховувати не можна. Мені потрібно, щоб Рейф і Джон — усі, хто в мене є на охороні, і *це зміниться*, коли ситуація закінчиться, — відправилися в центр Преск-Айла, зараз же. Якщо Елліс пересувається пішки, саме туди він і піде. Якщо зловить якусь машину, поліція штату або якийсь місцевий коп

його зловить і забере. Зрештою, він божевільний, що вбив своїх батьків, а тоді втік аж до самого Мейну.

— Ти настільки на це сподіваєшся? — Їй було дійсно цікаво.

— Ні.

16

Пожильцям дозволили вийти зі своїх кімнат на вечерю. Це була дуже тиха трапеза. Кілька доглядачів і техніків кружляли навколо дітей, наче акули. Було видно, що вони на межі, а руки так і чухаються, щоби шваркнути шокером першу-ліпшу дитину, яка захоче попащекувати. Проте в тій тиші таємно від усіх пробігало нервово піднесення, настільки сильне, що Фріда Браун навіть відчула себе трохи п'яною. Сталася втеча. Усі діти тішились і разом з тим не хотіли цього показувати. А вона радіє? Фріда не була певна. Частково так, але...

Ейвері сидів біля неї, занурював два хот-доги в запечену квасоллю, тоді діставав їх. Погребав і ексгумував. Фріда була не така розумна, як Люк Елліс, проте досить кмітлива і знала, що означає «погребати» й «ексгумувати». Вона лише не знала, що станеться, якщо Люк розпатякає про те, що тут відбувається, комусь, хто йому повірить. А особливо що це означатиме для *них*. Їх випустять? Відправлять додому до батьків? Вона була певна, що саме в це діти й хочуть вірити — звідси й той незримий потік, — але Фріда сумнівалася. Їй було лише чотирнадцять, проте вона вже стала холодною й цинічною. Її мультяшні люди усміхалися; вона сама — ніколи. А ще вона знала дещо, про що решта не відала. Ейвері забрали в кабінет місіс Сігсбі, де він, безумовно, пробовкався.

А це означає, що Люк далеко не втече.

— Ти їстимеш цю муйню чи просто бавитися будеш?

Ейвері відсунув тарілку і підвівся. Відколи повернувся з кабінету місіс Сігсбі, він виглядав ніби хлопчик, що побачив привида.

— Там яблучний пиріг з морозивом і шоколадний пудинг на десерт у меню, — попередила вона. — І це ж не як удома, принаймні в мене, де мусиш з'їсти все на тарілці і лише потім можеш мати десерт.

— Я не голодний, — відрізав Ейвері й вийшов з буфету.

Але через дві години, після того як дітей відправили по кімнатах (і кімнату відпочинку, і їдальню на сьогоднішній вечір оголосили

забороненою зоною, а двері на майданчик були замкнені), він забрів до Фріди в кімнату в піжамі, сказав, що голодний, і запитав, чи нема в неї жетонів.

— Смієшся? — запитала Фріда. — Я ж тут лише недавно з'явилася.

Насправді в неї було три жетони, але Ейвері їх віддавати вона не збиралася. Він їй подобався, але ж не *настільки*.

— А. Окей.

— Іди спати. Як спатимеш, не будеш голодний, а коли прокинешся, буде сніданок.

— Можна я ляжу з тобою, Фрідо? Люка ж нема.

— Іди до себе в кімнату. Можуть бути проблеми в нас обох.

— Я не хочу спати сам. Вони мене били. Били 'лектрошоком. А якщо повернуться й захочуть ще? Можуть, якщо дізнаються, що...

— Що?

— Нічого.

Фріда міркувала. Міркувала про багато речей насправді. Справжнім асом міркування була ця Фріда Браун зі Спрінгфілда, штат Міссурі.

— Ну... окей. Залазь у ліжко. Я ще трохи посиджу. По телеку програму про диких тварин показують, хочу глянути. Ти знав, що деякі дикі тварини їдять своїх дітей?

— Правда? — вражено спитав Ейвері. — Це так сумно.

Вона поплескала його по плечу.

— Більшість не їдять.

— А, ну добре.

— Так. Тепер лізь у ліжко й мовчи. Ненавиджу, коли я щось дивлюся, а хтось триндить під вухом.

Ейвері заліз у ліжко. Фріда дивилася програму про диких тварин. Алігатор бився з левом. Чи, може, то був крокодил. Хай там як, було цікаво. І з Ейвері було цікаво. Бо Ейвері мав таємницю. Якби вона була такою самою сильною ТП, як він, то вже б її дізналася. Наразі вона лише знала, що таємниця є.

Упевнившись, що хлопець заснув (він захропів — маленький ввічливий хлопчик, а хропе), вона вимкнула світло, залізла до нього в ліжко й потермосила.

— Ейвері.

Той щось пробуркотів і відвернувся. Вона не відпустила його.

— Ейвері, куди пішов Люк?

— Прекал, — пробурмотів той.

Фріда поняття не мала, що таке «Прекал», та й не переймалася цим, бо це була неправда.

— Ну ж бо, куди він пішов? Я нікому не розкажу.

— На червоні сходи, — промимрив Ейвері.

Він спав. Мабуть, думав, що це йому сниться.

— Які червоні сходи? — прошепотіла вона йому у вухо.

Ейвері не відповів, а коли спробував відвернутися, Фріда відпустила його. Бо вже отримала те, що хотіла. На відміну від Ейвері (й Каліші, принаймні в хороші часи), вона не зовсім могла читати думки. Вона мала інтуїцію, яка, мабуть, базується на думках, а іноді, якщо людина незвично відкрита (як маленький хлопчик спросоння), Фріда ловила поверхневі яскраві образи.

Вона лягла на спину і втупилася в стелю, роздумуючи.

17

Десята година. В Інституті було тихо.

Софі Тернер, одна з нічних доглядальниць, сиділа за пікніковим столом на майданчику, курила заборонену цигарку й струшувала попіл у кришечку пляшки «Вітамінвотер». Лікар Еванс сидів поруч, тримав руку в неї на стегні. Він нахилився й поцілував її в шию.

— Не треба, Джиммі, — сказала вона. — Не сьогодні, коли тут аврал. Ти ж не знаєш, хто на нас дивиться.

— Ти працівниця Інституту і куриш цигарку, коли тут аврал, — парирував він. — Якщо хочеш бути поганою дівчинкою, то вже *будь* поганою дівчинкою.

Він підняв руку вище, а вона обмірковувала, залишати її там чи ні, коли обернулася й побачила дівчинку — одну з новеньких — біля дверей у кімнату відпочинку. Та тримала руки на склі й дивилася на парочку.

— Бляха-муха! — лайнулася Софі.

Вона відбила руку Еванса й розтовкла цигарку. Кинулася до дверей, відімкнула їх, смикнула на себе й ухопила за шию цю допитливу Варвару.

— Ти що тут робиш? Ніяких нічних походеньок, чи ти недочула? Вхід у кімнату відпочинку та їдальню заборонений! Тож якщо не

хочеш добряче отримати по сраці, повертайся у свою...

— Я хочу поговорити з місіс Сігсбі, — перебила її Фріда. — Негайно.

— Ти здуріла? Востаннє кажу тобі, назад у...

Лікар Еванс безцеремонно проштовхнувся повз Софі, не просячи вибачення. Жодних ніжностей він сьогодні не отримає, вирішила Софі.

— Фрідо? Ти ж Фріда, правда?

— Так.

— Ну, розкажи мені, що це ти надумала?

— Я говоритиму лише з місіс Сігсбі. Бо вона тут начальниця.

— Правильно, і в нашої начальниці сьогодні був важкий день. Розкажи мені, а я вирішу, чи важливо це, щоб її сіпати.

— Та ну тебе, — озвалася Софі. — Ти не бачиш, що ця шмаркачка тебе намахати хоче?

— Я знаю, куди пішов Люк, — сказала Фріда. — Вам я не розповім, а їй — так.

— Бреше, — резюмувала Софі.

Фріда навіть не повернулася в її бік. Вона не відривала очей від лікаря Еванса.

— Не брешу.

Внутрішній діалог Еванса був короткий. Невдовзі з часу зникнення Люка Елліса мине повна доба, він може бути будь-де й розказувати будь-що будь-кому — копам чи, не дай Бог, журналістам. До Евансових обов'язків не належало судити про заяви дівчинки. Це робота місіс Сігсбі. Його справа — не робити помилок, від яких він може опинитися по вуха в ставку з лайна без весла.

— Краще б тобі не брехати, Фрідо, бо болітиме так, що забудеш, як тебе звуть. Сама знаєш, правда?

Погляду вона не відвела.

18

Десята двадцять.

Вагон «Саутвей експрес», у якому Люк спав за газонокосарками, автозапчастинами й підвісними двигунами в коробках, виїжджав зі штату Нью-Йорк на шляху в Пенсильванію й потрапляв у розширений швидкісний коридор, уздовж якого їхатиме наступні три години. Його

швидкість зросла до 79 миль на годину й несла горе будь-кому, хто вирішить затриматися на перехресті чи заснути на колії.

У кабінеті місіс Сігсбі Фріда Браун стояла перед столом. На ній була рожева суцільна піжама, гарніша за будь-яку з тих, що вона мала вдома. Волосся заплетене в буденні косички, а руки складені за спиною.

Стекгаус перебував у невеликому приватному приміщенні, прилеглому до кабінету, де дрімав на дивані. Місіс Сігсбі не бачила приводу будити його. Принаймні поки що. Вона змріяла очима дівчинку і не знайшла нічого неймовірного. Та була такою ж брунатною, як її прізвище: карі очі, попелясто-каштанове волосся, шкіра кольору кави з молоком. Згідно з даними про неї, рівень МНФ у неї такий же непримітний, принаймні за стандартами Інституту. Корисна, але нічого особливого. Проте щось таки було в тих карих очах, *щось*. Це міг бути погляд гравчині в бридж чи віст, у якої всі козири на руках.

— Лікар Еванс каже, що ти знаєш, де загублена дитина, — почала місіс Сігсбі. — Можливо, розповіси, звідки тобі сяйнула така ідея?

— Ейвері, — відповіла Фріда. — Він прийшов до мене в кімнату. Він там спить.

Місіс Сігсбі всміхнулася.

— Боюся, ти прийшла запізно, дорогенька. Містер Діксон уже розповів нам усе, що знав.

— Він вам збрехав. — Не прибираючи рук із-за спини, з тим же показним спокоєм.

Місіс Сігсбі працювала з багатьма, дуже багатьма дітьми і знала, що цій дівчинці тут страшно. Вона усвідомлює ризик. Але впевненість не зникає з тих карих очей. Це зачудовувало.

У кімнату увійшов Стекгаус, заправляючи сорочку.

— Це хто?

— Фріда Браун. Маленька дівчинка, яка вирішила трохи покаверзувати. Закладаюся, ти навіть не знаєш, що це означає, золотце.

— Знаю, — сказала Фріда. — Це означає брехати, а я не брешу.

— Ейвері Діксон також не брехав. Я вже говорила це містерові Стекгаусу, а тепер кажу тобі: я знаю, коли дитина бреше.

— О, та він, напевно, сказав вам правду, більшу частину. Тому ви йому й повірили. Але він не розповів вам правду про Прекал.

Брови насуплено вигнулися.

— Що за...

— Може, Преск-Айл? — Стекгаус підійшов до неї й ухопив за руку. — Ти про це?

— Це те, що сказав *Ейвері*. Але це брехня.

— Як ти... — почала місіс Сігсбі, але Стекгаус підняв руку, щоб зупинити її.

— Якщо про Преск-Айл він збрехав, то яка ж правда?

Дівчина йому лукаво всміхнулася.

— А що мені буде за те, що розкажу?

— Скажу, що тобі *не* буде — удару струмом, — озвалася місіс Сігсбі. — Такого, що ти заледве виживеш.

— Якщо шваркнете мене, я вам щось та скажу, але хтозна, правда це буде чи ні. Як Ейвері не розповів вам правду, коли ви шваркнули його.

Місіс Сігсбі вгатила долонею по столу.

— Навіть не намагайся, шмаркачко! Якщо маєш що сказати...

Стекгаус знову підніс долоню. Він став перед Фрідою на коліна. Враховуючи його зріст, вони все одно не стали очима на одному рівні, але близько до того.

— Чого ти хочеш, Фрідо? Додому? Одразу кажу тобі: цього не буде.

Фріда ледь не розсміялася. Додому? До її наркоші-мами з табуном наркош-бойфрендів? Останній хотів, щоб Фріда показала йому груди, аби він побачив, «наскільки швидко вона розвивається».

— Цього мені не треба.

— Добре, тоді що?

— Я хочу залишитися тут.

— Незвичне прохання.

— Але я не хочу більше уколів, не хочу перевірок і не хочу в Задню половину. Ніколи. Я хочу залишитися тут, вирости і стати доглядачкою, як Гледіс чи Вайнона. Або техпрацівницею, як Тоні чи Еван. Або можу навіть навчитися готувати, щоб стати шеф-кухаркою, як Даг.

Стекгаус глянув понад плечем дівчинки на місіс Сігсбі, щоб перевірити, чи вона настільки ж ошелешена, як він. Здається, так і було.

— Скажімо... ем... постійне проживання можна організувати, — промовив він. — Скажімо, ми його *організуємо*, якщо твоя інформація виявиться корисною і ми його впіймаємо.

— Ні, успіх вашої операції не може бути частиною умови, це нечесно. Упіймати його — це *ваша* робота. Лише якщо моя інформація корисна. І все.

Він знову глянув на місіс Сігсбі понад Фрідиним плечем. Та легенько кивнула.

— Добре, — сказав він. — Домовилися. Кажи.

Дівчина хитро посміхнулась, і йому різко закортіло вліпити їй по обличчі. Лише на мить, але думка була свідомою.

— І ще я хочу п'ятдесят жетонів.

— Ні.

— Тоді сорок.

— Двадцять, — озвалася позаду місіс Сігсбі. — І тільки якщо інформація буде корисна.

Фріда поміркувала.

— Добре. Але як я знатиму, що ви не обманюєте?

— Доведеться повірити нам на слово, — відповіла місіс Сігсбі.

Фріда зітхнула.

— Та напевно.

— Досить торгуватися, — відрубав Стекгаус. — Якщо маєш що сказати, кажи.

— Він зійшов на берег ще до Прекала. Вийшов на якихось червоних сходах. — Вона завагалася, тоді розповіла решту. Важливу: — Там залізнична станція, на вершині тих сходів. Туди він і пішов. На залізницю.

19

Після того як Фріду відправили назад у кімнату з її жетонами (і з погрозою, що всі обіцянки буде скасовано, якщо вона хоч словом комусь обмовиться про те, що відбулося в кабінеті місіс Сігсбі), Стекгаус зателефонував у комп'ютерний зал. Енді Фелловз прибув з містечка й замінив Фелісію Річардсон на посту. Стекгаус пояснив Фелловзу, що треба, й запитав, чи зможе він це дізнатися, не привертаючи нічиєї уваги. Фелловз сказав, що зможе, але на це знадобиться трохи часу.

— Зроби так, щоб знадобилося дуже трохи, — відповів Стекгаус.

Він повісив слухавку і скористався телефоном, щоб потелефонувати Рейфові Пуллману і Джонові Волшу, двом своїм охоронцям на зміні.

— А ти не можеш відправити когось із наших ручних копів, щоб сходить на те депо? — запитала місіс Сігсбі, коли він закінчив дзвінок. Двоє поліцейських з Деннісон-Рівер-Бенда — позаштатні спостерігачі Інституту, а це двадцять відсотків усього відділку. — Хіба так не швидше?

— Може, й швидше, та не безпечніше. Я не хочу, щоб про цей цирк з конями дізналося більше людей, ніж знає тепер, хіба якщо це стане зовсім необхідно.

— Але якщо він заліз у поїзд, то може зараз бути *де завгодно*.

— Ми не знаємо, чи він там узагалі був. Може, дівка вирішила нас наїбати.

— Не думаю.

— Ти вже так про Діксона не думала.

Це була правда, і досить неприємна. Але вона продовжила. Ситуація надто серйозна, щоб відступати.

— Візьму до уваги, Треворе. Але якби він залишився в такому маленькому місті, його б уже давно помітили!

— Може, й ні. Він розумний малий. Може, десь заховався.

— Але поїзд — найімовірніший варіант, сам знаєш.

Телефон задзвонив знову. Обоє кинулися до нього. Переміг Стекгаус.

— Так, Енді. Зробив? Добре, давай.

Він ухопив блокнот і кинувся писати. Місіс Сігсбі нахилилася над його плечем, щоб прочитати.

«4297 о 10:00.

16 о 14:30.

77 о 17:00».

Він обвів «4297 о 10:00», запитав про напрямок, тоді нашкрябав: «Порт, Портс, Стер».

— Коли він прибув у Стербридж?

Додав у блокноті «16—17». Місіс Сігсбі дивилася на нього з переляком. Вона знала, про що думає Тревор: малий хоче втекти якнайдалі й уже тоді вийти з поїзда — якщо він узагалі на нього сів.

І це був Стербридж, і навіть якщо поїзд прибув пізно, це все одно сталося мінімум годин п'ять тому.

— Дякую, Енді, — сказав Стекгаус. — Стербридж — це ж у західному Массачусетсі, так? — Він слухав, кивав. — Окей, тобто це дорожня застава, але все одно досить невеликий пункт. Може, це розвилка. Можеш дізнатися, чи поїзд або якісь його вагони йдуть ще кудись? Може, з іншим локомотивом чи щось таке? — Він слухав. — Ні, просто передчуття. Якщо він проник на той поїзд, можливо, Стербридж для нього недостатньо далеко, щоб нормально почуватися. Можливо, він захоче далі бігти. Я б так зробив на його місці. Перевір і повідом мене якнайшвидше.

Він повісив слухавку.

— Енді дістав інформацію з сайту станції, — повідомив він. — Жодних проблем. Вражає, правда? Зараз усе є в інтернеті.

— Окрім нас, — зауважила вона.

— Поки що, — відповів він.

— І що далі?

— Чекаємо на Рейфа з Джоном.

Так вони й зробили. Прийшла і минула північ. У нуль тридцять задзвонив телефон у неї на столі. Місіс Сігсбі цього разу випередила Стекгауса, гаркнула своє ім'я, тоді слухала, киваючи.

— Добре. Зрозуміло. Тепер ідіть на ту залізничну станцію... депо... парк... чи як там це називають... і перевірте, чи хтось ще... а, добре. Дякую.

Вона повісила слухавку й повернулася до Стекгауса.

— Це були твої сили безпеки. — Фразу вона промовила з певним сарказмом, оскільки Стекгаусові сили безпеки сьогодні склалися лише з двох чоловіків за п'ятдесят, жоден з яких не міг похвалитися пристойною фізичною формою. — Мала Браун не збрехала. Вони знайшли сходи, знайшли сліди, навіть кілька кривавих відбитків пальців десь на сходинках. Рейф припускає, що Елліс або зупинився там, щоб відпочити, або, може, зав'язував шнурки. Вони з ліхтариками, але Джон каже, що більше слідів, напевно, зможуть знайти, як розвидниться. — Вона замовкла. — І ще вони перевірили станцію. Там нікого, навіть нічного сторожа.

Хоча в кімнаті працював кондиціонер, налаштований на приємні сімдесят два градуси^[91], Стекгаус витер із чола піт.

— Джуліє, це зле, але ми все одно можемо розібратися з цим без допомоги тієї штуки. — Він указав на нижню шухляду її столу, де свого часу очікував Нульовий телефон. — Звісно, якщо він пішов до копів у Стербриджі, наша ситуація стає ще хисткішою. А в нього на це було п'ять годин.

— Навіть якщо він дійсно там зійшов, це не означає, що він так і вчинив, — сказала вона.

— Чому? Він же не знає, що в розшуку за вбивство батьків. Звідки йому знати, якщо він навіть не в курсі, що вони мертві?

— Якщо не знає, то підозрює. Він дуже розумний, Треворе, тобі не варто цього забувати. Якби я була на його місці, знаєш, що б я першим ділом зробила, зійшовши з поїзда в Стербриджі о... — вона глянула в блокнот, — четвертій чи п'ятій? Я б кинулася в бібліотеку й зайшла в інтернет. Щоб увійти в курс справ удома.

Цього разу вони обоє подивилися на замкнуту шухляду.

— Окей, гляньмо ширше, — сказав Стекгаус. — Мені це не подобається, але іншого вибору нема. Треба дізнатися, кого ми маємо неподалік від Стербриджа. Перевіримо, чи він там світився.

Місіс Сігсбі сіла за стіл, щоб узятися за це, але телефон подзвонив одразу, як вона потягнулася до нього. Вона трохи послухала, тоді передала слухавку Стекгаусу.

Це був Енді Фелловз. Останні кілька хвилин він часу не гаяв. У Стербриджі, здається, таки була нічна бригада, і коли Енді представився керівником служби постачання «Дауніст-фрахт», який перевіряє доставку партії живих лобстерів, що начебто десь заблукала, начальник нічної зміни станції з радістю кинувся йому допомагати. Ні, жодних живих лобстерів у Стербриджі не вивантажували. І так, більша частина рейсу 4297 поїхала далі, з набагато потужнішим локомотивом. Тепер це рейс 9956, який їде через Річмонд, Вілмінгтон, Дюпрей, Брунсвік, Тампу і аж до Маямі.

Стекгаус записав усе це, тоді розпитав про два міста, про які почув уперше.

— Дюпрей — у Південній Кароліні, — розповів Фелловз. — Просто полустанок — знаєте, три горби, дві хати. Але це точка перетину рейсів, що йдуть із заходу. Там є кілька складів. Мабуть, завдяки їм містечко й існує. Брунсвік у Джорджії. Трохи більше місто. Здається, вони там вивантажують багато сировини й морепродуктів.

Стекгаус повісив слухавку й перевів погляд на місіс Сігсбі.

— Припустімо, що...

— Припущення, — перебила вона. — Слово, що робить з тебе тупого осла і...

— Помовч.

Ніхто не мав права говорити з місіс Сігсбі таким тоном (уже не кажучи про грубість), але ніхто також не мав права казати їй «ти». Стекгаус узявся крокувати туди-сюди, лиса маківка блищала під лампами. Іноді місіс Сігсбі замислювалася, чи він її дійсно депілює воском.

— Хто в нас є в цьому комплексі? — запитав він. — Я скажу. Десь із сорок працівників у Передній половині і ще з двадцять у Задній, не рахуючи Гекля й Джекль. Ми тримаємося купи. Мусимо, але сьогодні це нам не допомагає. У тій шухляді — телефон, який забезпечить нам усю потрібну й непотрібну високопотужну допомогу; але якщо ми ним скористаємося, наші життя зміняться, і то не в кращий бік.

— Якщо доведеться скористатися тим телефоном, можливо, з життями доведеться взагалі *попрощатися*, — відзначила місіс Сігсбі.

Це він проігнорував.

— У нас по всій країні спостерігачі, хороша інформаційна мережа, до якої належать копи низького рангу, медики, працівники готелів, репортери в тижневиках невеликих міст і пенсіонери, у яких є купа часу, щоб сидіти й перевіряти сайти в інтернеті. У нас також два загони реквізиції й літак «Челенджер», який може їх доставити практично будь-куди максимально швидко. А ще в нас є мізки, Джуліє, наші мізки. Він — шахіст, доглядачі бачили, як він постійно грав у шахи з Вілгольмом, але це не шахи, а реальне життя, і в таку гру він ще не грав ніколи. Тож припустімо.

— Добре.

— Ми відправимо одного спостерігача перевірити відділ поліції в Стербриджі. Та сама історія, якою ми користувалися в Преск-Айлі: наш хлопець каже, начебто бачив малого, схожого на Елліса. Краще нам так само перевірити в Портленді й Портсмуті, хоча я й на мить не повірю, що він виліз так швидко. Стербридж — набагато вірогідніший варіант, але, думаю, наш піде звідти також із пустими руками.

— Упевнений, що ти не просто видаєш бажане за дійсне?

— О, в мене інше бажане — викрутитися з цього з цілою дупою. Але якщо він не просто тікає, а й думає, у цьому є сенс.

— Коли рейс 4297 став 9956, він залишився. Це твоє припущення.

— Так. 9956 зупиняється в Річмонді приблизно о другій ночі. Нам потрібен хтось, а краще декілька людей, щоб перевірили той поїзд. Те саме у Вілмінгтоні, де він зупиняється між п'ятою і шостою. Але знаєш що? Не думаю, що він десь там вийде.

— Думаєш, захоче проїхатися аж до кінцевої?

«Треворе, — подумала вона, — ти дедалі вище піднімаєшся деревом припущень, на якому кожна гілка тонша за попередню». Але що ще робити, якщо малий утік? Якщо доведеться скористатися Нульовим телефоном, їй скажуть, що їм варто було готуватися до чогось подібного. Легко сказати, але як *хоч хтось* міг передбачити, що з'явиться дванадцятирічна дитина, достатньо відчайдушна, щоб відрізати собі мочку вуха, аби позбутися трекера? Чи прибиральниця, яка вирішить допомогти й підбурити його? Потім скажуть, що персонал Інституту став лінивим і самовпевненим... і що їй на це відповісти?

— ...станції.

Вона повернулася в теперішнє й попросила повторити.

— Кажу, не обов'язково він вирішить їхати аж до кінцевої станції. Такий розумний малий *знає*, що ми туди відправимо людей, якщо дізналися про поїзд. І не думаю, що він захоче зійти в якомусь великому місті. Особливо в Річмонді, в незнайомому місті посеред ночі. Можливо, Вілмінгтон — місто невелике, а коли туди прибуде 9956-й, уже розвидниться. Проте я схилиюся до варіанта з одним із полустанків. Думаю, що це або той Дюпрей у Південній Кароліні, або Брунсвік у Джорджії. Якщо, звісно, він узагалі на тому поїзді.

— Він може навіть і не знати, куди поїзд іде після Стербриджа. У такому разі, *можливо*, проїде аж до кінця.

— Якщо біля нього лежить позначений вантаж, то знає.

Місіс Сігсбі усвідомила, що вже багато років не відчувала такого страху. Можливо, взагалі ніколи так не боялася. Вони будують припущення чи просто вгадують? І якщо друге, то чи можливо, щоб вони стільки разів підряд зробили це успішно? Але це все, що в них є. І вона кивнула:

— Якщо він зійде на одній з менших станцій, можемо відправити загін, щоб забрали його. Боже, Треворе, це було б ідеально.

— *Два* загони. Опалових і Рубінових. Рубінові — це ті самі, які його взяли. Було б непогано отак завершити це коло, еге ж?

Місіс Сігсбі зітхнула.

— Хотілось би мати більше певності стосовно поїзда.

— Я не знаю на всі сто, але досить переконаний, тож доведеться з цим миритися. — Стекгаус усміхнувся їй. — Сідай за телефон. Буди людей. Починай з Річмонда. Ми тим хлопцям і дівчатам з усієї країни платимо скільки, мільйон на рік? Перевіримо, чи варті вони тих грошей.

Через пів години місіс Сігсбі поклала слухавку на важіль.

— Якщо він у Стербриджі, то, мабуть, ховається у водопропускній трубі або покинутому будинку чи щось таке. У поліції його нема, бо якби був, то про це говорили б десь у їхній мережі. Наші люди спостерігатимуть за поїздом у Річмонді й Вілмінгтоні, у них є прикриття.

— Я чув. Добре попрацювала, Джуліє.

Вона підняла змучену руку на підтвердження цих слів.

— Спостереження дає чималу премію, яка стане ще більшою — цілий статок, якщо комусь вдасться схопити малого й доставити в безпечну точку. У Річмонді це малоймовірно, обоє наших там просто рядові американці, але один у Вілмінгтоні — коп. Молися, щоб він вийшов там.

— А як щодо Дюпрея і Брунсвіка?

— Двоє людей спостерігатимуть у Брунсвіку — пастор місцевої методистської церкви з дружиною. Лише один у Дюпреї, але той мужик там і живе. Власник єдиного там мотелю.

20

Люк знову був у резервуарі. Зік тримав його зверху, а перед очима кружляли вогники Штазі. Вони також роїлись і в його голові, що в десять разів гірше. Він потоне, дивлячись на них.

Спочатку він думав, що крик, який він чує, виборсуючись назад до свідомості, долинає від нього самого, і здивувався, як узагалі він міг вивергати такий лемент під водою. Тоді пригадав, що він у вагоні, а вагон — це частина рухомого поїзда, і той швидко зупиняється. Вищання — то сталеві колеса на сталевих рейках.

Цятки ще кілька секунд тремтіли перед очима, а тоді зблякли. У вагоні було темно хоч в око стрель. Люк спробував витягнути зсудомлені м'язи і дізнався, що саме його притисло. Упали три чи чотири картонні коробки з навісними двигунами. Йому хотілося вірити, що він сам їх скинув, молотячи кінцівками крізь кошмар, але

подумав, що, мабуть, зробив це телекінезом, у хватці тих довбаних вогників. Колись давно межею його надприродних сил було скинути тацю для піци зі столу в ресторані чи перегорнути сторінки книжки, але часи змінилися. *Він* змінився. Наскільки саме, він не знав, та й не хотів знати.

Поїзд сповільнився й почав гуркотіти на перемичках ще більше. Люк усвідомлював, що він у стані сильного стресу. Тіло ще не досягло повної тривоги, поки що, але воно точно на стадії «жовтого». Він був голодний, що погано, але, порівняно з цим, страшенна спрага мінімізувала проблему з голодом. Він пригадав, як спускався берегом річки до місця, де стояв прив'язаний «Лінько», як збризнув обличчя холодною водою й набрав її повен рот. Люк усе віддав би за ковток з тієї річки зараз. Він провів язиком по губах, але це не надто допомогло; язик також був сухим.

Поїзд зупинився, і Люк навромацки поскладав коробки. Ті були важкі, але він упорався. Він не мав уявлення, де перебуває, бо в Стербриджі двері вагона «Саутвей експрес» були постійно зачинені. Він повернувся до своєї нори-схованки за коробками й дрібним спорядженням для двигунів і чекав, сповнений туги.

Він знову закуняв, незважаючи на голод, спрагу, повний сечовий міхур і пульсування болю у вусі, коли двері вагона з грюкотом прочинилися, впускаючи всередину водоспад місячного сяйва. Принаймні так це виглядало для Люка після непроглядної темряви, в якій він прокинувся. До дверей задом під'їжджала вантажівка, якийсь чоловік щось вигукував.

— Давай... ще трохи... полегенько... ще трохи... *стоп!*

Двигун вантажівки затих. Прогуркотіли вантажні двері, один із чоловіків заскочив усередину. Люк відчув запах кави, живіт загурчав, досить гучно, щоб той чоловік почув. Але ні: коли Люк визирнув між мінітрактором і газонокосаркою, то побачив його, в робочому комбінезоні й у навушниках.

З'явився інший чоловік і поклав квадратний ліхтарик, який — на щастя — був націлений на двері, а не на Люка. Вони поклали сталевий пандус і почали засовувати ящики з вантажівки у вагон. На кожному стояв штамп «КОЛЕР, ЦИМ БОКОМ ДОГОРИ» і «ОБЕРЕЖНО». Тож, хай яке місто це було, це не кінцева станція.

Чоловіки зробили перерву після десяти чи дванадцяти ящиків і перекусили пончиками з паперового пакета. Люкові знадобилося все — думки про Зіка, що топив його в резервуарі, про близнючок Вілкокс, про Калішу, Нікі й бозна-скільки інших людей, чиї життя залежать від нього, — щоб не зламатися, не вибігти з укриття й не взятися благодати тих чоловіків бодай раз укусити. Він би все одно це зробив, якби один із них не сказав дещо, від чого Люк завмер:

— Слухай, ти не бачив десь тут малого?

— Що? — крізь наповнений пончиком рот.

— Та малого, малого. Коли ніс інженерові той термос.

— А що б там малий робив? Пів на третю ночі.

— Та якийсь мужик питав мене, коли я пішов за пончиками. Сказав, що його швагер подзвонив йому з Массачусетсу, пробудив серед ночі й попросив перевірити залізничну станцію. Син того з Массачусетсу втік із дому. Той сказав, що малий вічно говорив про те, що заскочить на поїзд до Каліфорнії.

— Це ж на іншому кінці країни.

— Та я *знаю*. І *ти* знаєш. А малому звідки знати?

— Якщо він хоч трохи в школі вчився, то знає, що з Річмонда до Лос-Анджелеса — як до неба рачки.

— Так, але це також транспортний вузол. Той мужик сказав, що він може бути на цьому поїзді, а тоді зійти й залізти на якийсь інший, що йде на захід.

— Ну, я ніякого малого не бачив.

— Мужик ще сказав, що його швагер заплатить, якщо що.

— Та хай то хоч мільйон баксів буде, Біллі, я ж усе одно не побачу хлопця, якщо його ніде нема.

Якщо живіт знову загурчить, мені каюк, подумав Люк. Триндець. Амба.

Ззовні хтось крикнув:

— Біллі! Двейне! Двадцять хвилин, хлопці, закінчуйте!

Біллі з Двейном завантажили ще кілька ящиків «Колер» у вагон, тоді запхали пандус назад у вантажівку й поїхали геть. У Люка з'явилася можливість глипнути на обриси міста, невідомого йому, після чого чоловік у робочому одязі й кашкеті залізничника підійшов і посунув двері вагона... але цього разу не до кінця. Люк припустив, що в рейці дверей було якесь липке місце. Минуло ще п'ять хвилин,

і поїзд знову рушив, спершу повільно, клацаючи на стрілках і перетинах, тоді поступово прискорився.

Якийсь мужик, що назвався швагром іншого мужика.

«Той сказав, що малий вічно говорив про те, що заскочить на поїзд».

Вони знають, що він утік, навіть знайшли «Лінька» вниз течією від Деннісон-Рівер-Бенда, їх так легко не обдуриш. Мабуть, змусили говорити Морін. Чи Ейвері. Думка про те, що вони тортурами витягли інформацію з Ейвері, була надто жахлива, щоб на ній затримуватися, тож Люк викинув це з голови. Якщо вони послали людей шукати його тут, у них також будуть люди й на наступній станції, а тоді вже напевно розвидниться. Може, ті й не захочуть створювати проблеми, лише спостерігатимуть і повідомлятимуть, але можуть і взяти його в заручники. Залежно від того, скільки людей навколо, звісно. І наскільки вони відчайдушні. Це також.

Може, я перемудрував самого себе, коли сів на поїзд, подумав Люк, але що ще я міг зробити? Вони не мали дізнатися так *швидко*.

Та була одна незручність, позбутись якої він міг. Тримаючись за сидіння газонокосарки, щоб не втратити рівновагу, Люк відкрутив кришку бензобака ґрунтофрези «Джон Дір», розстебнув ширінку й відлив ніби цілих два галони в порожній бак. Не дуже гарно, ще й вельми погана витівка для когось, кому та ґрунтофреза дістанеться, але це форс-мажор. Він поклав кришку назад і міцно закрутив її. Тоді сів на сидіння газонокосарки, руками накрив порожній живіт і заплющив очі.

Подумай про вухо, сказав він собі. І подумай про подряпини на спині. Подумай, як сильно це все болить, і ти забудеш про будь-який голод і спрагу.

Це діяло, доки не перестало. З'явилися образи дітей, які через кілька годин повиходять зі своїх кімнат і спускаються в буфет на сніданок. Люк не міг викинути з голови образи глечиків з помаранчевим соком і фонтанчиків з червоним «Гавайським пуншем». Якби ж він міг бути зараз там. Він би випив по склянці кожного, а тоді з теплого столу набрав би собі повну тарілку яєчні-бовтанки.

Тобі не хочеться бути там зараз. Це божевілля — так думати.

І все одно частина його мріяла про це.

Люк розплющив очі, щоб позбутися тих образів. Глечики з соком уперто не хотіли щезати, ніяк не хотіли... а тоді він побачив дещо на голій підлозі між новими ящиками і деталями до двигунів. Спочатку подумав, що це так місячне сяйво падає крізь не до кінця зачинені двері вагона чи просто галюцинація, проте коли двічі кліпнув очима, а нічого не змінилося, Люк піднявся з сидіння і підповз ближче. Праворуч за дверима вагона пролітали залиті місячним світлом поля. Залишаючи Деннісон-Рівер-Бенд, Люк із захопленням і зачудуванням упивався всім, що бачив, але тепер не звертав жодної уваги на зовнішній світ. Він міг дивитися лише на те, що лежало на підлозі вагона: крихти пончика.

І один шматочок, більший за крихту.

Його Люк підняв першим. Щоб дістати менші, наслинив великий палець і так їх позбирав. Боячись втратити найдрібніші між тріщинами в дошках, він зігнувся, витягнув язик і вилизав їх.

21

Настала черга місіс Сігсбі трохи поспати на дивані у внутрішній кімнаті, а Стекгаус зачинив двері, щоб жоден телефон — стаціонарний чи його супутниковий — її не турбував. Фелловз потелефонував із комп'ютерного залу за десять третя.

— 9956-й виїхав з Річмонда, — повідомив він. — Жодного сліду хлопця.

Стекгаус зітхнув і потер підборіддя, відчуючи шерхіт щетини.

— Ясно.

— Шкода, що ми не можемо просто зупинити той поїзд на якомусь обгінному шляху та обшукати. Одразу розв'язати питання, чи він там.

— Шкода, що всі люди світу не стоять у великому колі й не співають «Дайте миру шанс»^[92]. Коли він прибуває до Вілмінгтона?

— Має бути о шостій. Раніше, якщо трохи поквапляться.

— Скільки в нас там людей?

— Зараз двоє, ще один у дорозі з Голдсборо.

— Вони ж розуміють, що нагнітати ситуацію не варто, правда? Такі люди привертають увагу.

— Думаю, все буде з ними добре. Прикриття хороше. Малий утікач, стурбовані батьки.

— Краще тобі сподіватися, що все буде добре. Тримай мене в курсі.

Лікар Гендрікс увійшов до кабінету, не переймаючись тим, щоб постукати. Під очима в нього темніли кола, одяг був весь зім'ятий, а волосся стирчало сталевосірим гребенем.

— Якись новини?

— Ще ні.

— Де місіс Сігсбі?

— Відпочиває, їй це давно потрібно. — Стекгаус відкинувся в кріслі й витягнувся. — Діксона ще в резервуар не опускали, так?

— Звісно, ні. — Данкі Конга на позір дещо образила така думка. — Він не рожевий. Далеко не рожевий. Це божевілля — ризикувати пошкодити такі високі показники МНФ. Або посилити його вміння. Що мало ймовірно, але не неможливо. Сігсбі мені голову відкруть.

— Не відкруть, і малий відправляється в резервуар сьогодні, — сказав Стекгаус. — Топіть малого уйобка, доки він не подумає, що здох, а тоді ще трохи топіть.

— Ви серйозно? Він — цінність! Один з найпотужніших позитивних ТП за останні багато років!

— Мені пофіг, навіть якщо він може ходити по воді й стріляти блискавками зі сраки, коли пердить. Він допоміг Еллісу втекти. Нехай грек займається ним, щойно вийде на зміну. Він їх топити любить. Скажи Зікові, нехай не вбиває шмаркача, я розумію його цінність, але хочу, щоб він пережив щось таке, чого не забуде, аж доки *могтиме* щось пам'ятати. А тоді — в Задню половину його.

— Але місіс Сігсбі...

— Місіс Сігсбі цілком погоджується.

Чоловіки обернулися. Вона стояла у дверях між кабінетом і приватною кімнатою. Першою думкою Стекгауса було, що вона виглядає так, наче примару побачила, але це було не зовсім правдою. Вона виглядала так, ніби *і є* примарою.

— Зроби все, як він тобі сказав, Дене. Якщо це пошкодить його МНФ — нехай. Він мусить бути покараний.

22

Поїзд знову смикнувся під час руху, а Люк спробував згадати ще якусь пісню, що йому співала бабуса. Це та про Опівнічний експрес^[93]? Не міг пригадати. Крихти пончиків особливо не допомогли, лише загострили голод і посилили спрагу. Рот обернувся

пустелею, а язик — піщаною дюною. Він клював носом, однак заснути не міг. Минав час, скільки саме — Люк уявлення не мав, але зрештою передсвітанкове світло почало проникати у вагон.

Люк проліз по хиткій підлозі до частково прочинених дверей і визирнув. Дерев, здебільшого молоді розтріпані сосни, дрібні містечка, поля, знову дерева. Поїзд нісся по естакаді, Люк поглянув униз, на річку, жадібними очима. Цього разу на думку спала не пісня, а Колрідж. Вода навкруг, подумав Люк, але тріщить вагона кожен паз. Вода навкруг — але вже пити нема ні краплі в нас^[94].

Усе одно вона, мабуть, забруднена, говорив він собі і знав, що все одно випив би. Доки не випнувся б живіт. Вибльовувати ту воду було би блаженством, бо так він би міг випити ще більше.

Перед тим як зійшло червоне й гаряче сонце, Люк відчув у повітрі запах солі. Замість ферм тепер пролітали здебільшого склади й старі цегляні фабрики із забитими вікнами. Крани височіли на фоні проясненого неба. Деся неподалік злітали літаки. Якийсь час поїзд біг уздовж чотирисмугової дороги. Люк бачив людей у машинах, людей, які нічим не переймалися, окрім денної роботи. Тепер він відчував запах чи то берега моря після відпливу, чи то мертвої риби, чи всього зразу.

Я б з'їв мертву рибину, якщо вона не буде вся червива, подумав він. А може, й червиву. Згідно з «National Geographic», личинки — чудове джерело органічного білка.

Поїзд почав сповільнюватись, і Люк відступив до своєї схованки. Било й грюкало ще більше, коли вагон проїжджав над стрілками й перетинами. Зрештою поїзд зупинився.

Була рання година, та все одно в цьому місці кипіла робота. Люк чув гудіння вантажівок. Сміх і чоловічі голоси. З бумбокса чи магнітоли вантажівок долинав Каньє, відбиваючи бас, наче серцебиття, — спочатку гучно, потім поступово тихіше. На сусідній колії проїхав інший локомотив, залишаючи сморід дизелю. Кілька разів вагон страшно смикало, коли інші вагони від'єднували чи під'єднували. Чоловіки кричали щось іспанською, Люк почув якісь матюки: *puta mierda, hijo de puta, chupapollas*.

Минув ще час. Здавалося, години, хоча могло бути й п'ятнадцять хвилин. Зрештою ще одна вантажівка під'їхала до вагона «Саутвей експрес». Якийсь чоловік у робочому одязі відкотив двері навстіж.

Люк визирнув між ґрунтофрезою і мінітрактором. Чоловік застрибнув у вагон, і між вантажівкою й підлогою знову поставили пандус. Цього разу в бригаді було четверо: двоє темношкірих, двоє білих, усі здоровенні й татуйовані. Вони сміялися й балакали з дуже південним акцентом, від чого Люкові звучали наче співаки кантрі на радіостанції «BUZ'N 102», яку він слухав удома, в Міннеаполісі.

Один із білих сказав, що минулого вечора ходив на танці з дружиною чорного. Чорний удав, ніби б'є його, а білий — ніби падає назад, і всівся на купу коробок із навісними моторами, які Люк нещодавно поскладав.

— Давай, давай, — сказав інший білий. — Міні тре' поснідять.

І мені, подумав Люк. Як же це треба мені.

Коли вони почали складати ящики «Колер» у вантажівку, Люк подумав, що він наче дивиться фільм із минулої зупинки, лише у зворотному напрямку. Через це хлопець згадав фільми, які, за розповідями Ейвері, діти мусять дивитись у Задній половині, і від того цятки знову повернулися — великі й соковиті. Двері вагона смикнулися на рейці, ніби самі вирішили зачинитися.

— Йопта! — гукнув інший темношкірий. — Хто ту'? — Він роззирнувся. — Ги. Нікого.

— Бабайко, — озвався темношкірий, котрий вдавав, ніби б'є білого. — Давай-давай, тре' вже закінчувать. Начальник каже, що, курва, запізнюєцца.

Не кінцева станція *досі*, подумав Люк. Я тут не помру від голоду, так, але тому, що раніше помру від спраги. Із книжок, які він колись читав, Люк знав, що людина може прожити без води максимум три дні, перш ніж прийде непритомність, а за нею смерть, та зараз він вважав інакше.

Бригада з чотирьох людей завантажила у вантажівку всі ящики, окрім двох. Люк очікував, коли вони візьмуться за деталі до двигунів, після чого знайдуть його самого, але натомість вони запхали пандус назад у вантажівку й зачинили кузов.

— Ви йдіть, — гукнув білий, який жартував про танці з дружиною чорного. — Мені треба в сральник службового вагона. Собака з хати проситься.

— Та ну, Метті, потерпи троха.

— Не можу, — відповів білий. — Тут таке велике, що прийдеться злізати з нього, як закінчу.

Вантажівка рушила геть. На кілька секунд запала тиша, тоді Метті заліз у вагон, виграючи під майкою біцепсами. Як сказав би колись найкращий друг Люка Рольф Дестін: «руки-базуки».

— Окей, голодранцю. Я тебе побачив, коли всівся на ті коробки. Можеш виходити.

23

Якийсь час Люк залишався на місці, ніби якщо не рухатиметься й не видаватиме звуків, то чоловік вирішить, що помилився, і піде геть. Але так мислити — по-дитячому, а він уже не дитина. Далеко не дитина. Тож Люк виліз і спробував підвестися, проте ноги затерпли, а в голові запаморочилося. Він би звалився на підлогу, якби чоловік не схопив його.

— Блядь, малий, тобі хто вухо відрізав?

Люк спробував говорити. Спочатку з рота не доносилося нічого, окрім хрипу. Він прокашлявся й спробував знову:

— У мене були проблеми. Сер, у вас є щось поїсти? Чи попити? Я дико голодний і хочу пити.

Не відриваючи погляду від спотвореного вуха, білий — Метті — сягнув у кишеню й витягнув пів трубочки цукерок «Лайф Сейверз». Люк ухопив її, зірвав упаковку і закинув чотири цукерки в рот. Він був думав, що вся слина зникла, засмокталася назад у спрагле тіло, але навпаки, слина бризнула, ніби з невидимих двигунів, а цукор ударив у голову, наче бомба. Цятки на мить загорілися, забігали по обличчю білого. Метті роззирнувся, ніби відчув щось позаду, тоді повернув увагу знову на Люка.

— Ти коли востаннє їв?

— Не знаю, — відповів Люк. — Не дуже пам'ятаю.

— А скільки ти вже на поїзді?

— Десь добу. — Здається, це було правильно, але відчувалося, ніби набагато довше.

— Аж зі самої землі янкі^[95] їдеш, так?

— Так.

Більшої країни янкі, ніж Мейн, ще пошукати треба, подумав Люк. Метті показав на вухо Люка.

— Хто це зробив? Твій старий? Вітчим?

Люк із тривогою витріщився на нього.

— Хто... чому ви так думаєте? — Відповідь була очевидна. — Мене шукають. Так само було в минулому місці, де зупинявся поїзд. Скільки їх там? Що вони сказали? Що я втік з дому?

— Ага. Твій дядько. Він привів кількох друзів і копа з Райтсвілл-Біч. Вони не пояснили, але так, сказали, що ти втік з дому, з самого Массачусетса. І якщо хтось таке тобі зробив, то я розумію чому.

Те, що з тими чоловіками був коп, сильно злякало Люка.

— Я заліз у поїзд у Мейні, не в Массачусетсі, а мій тато мертвий. Мама теж. Усе, що вони кажуть, — брехня.

Білий думав над цим.

— То хто зробив це з твоїм вухом, голодранцю? Якийсь мудак із притулку?

У принципі, недалеко від правди, подумав Люк. Так, він був у певному притулку, і так, ним керують мудаки.

— Це важко пояснити. Просто... сер... якщо я попадусь цим людям, вони мене заберуть. Можливо, не змогли б, якби не мали копа з собою, але він там є. Вони мене заберуть туди, де все це сталося. — Він показав на вухо. — Будь ласка, не видавайте мене. Дайте мені лишитися на поїзді.

Метті почухав голову.

— Ну, не знаю. Ти малий, і в тебе проблеми.

— Проблеми будуть набагато більші, якщо ті чоловіки мене заберуть.

«Повір у це, — щосили думав він. — Повір у це, повір у це».

— Ну, не знаю, — повторив Метті. — Хоча я не дуже задивлявся на ту трійцю, але я тобі чесно кажу. Виглядали трохи знервованими, навіть коп. А ще з тобою зараз говорить чувак, який сам тікав з дому тричі, доки нарешті не вдалося. Перший раз я був десь твого віку.

Люк нічого не відповів. Принаймні Метті рухається в правильному напрямку.

— Куди їдеш? Хоч знаєш?

— Кудись, де зможу дістати їжі, води і сісти *подумати*, — сказав Люк. — Мені треба подумати, бо ніхто не повірить у ту історію, яку я розповім. Особливо враховуючи, що я дитина.

— Метті! — гукнув хтось. — Виходь, мужик! Чи хочеш безкоштовно прокататись до Південної Кароліни?!

— Малий, тебе що, викрали?

— *Так*, — видихнув Люк і заплакав. — І ті люди... той, що каже, що він мій дядько, і коп...

— МЕТТІ! Витирай сраку й ВИХОДЬ!

— Я правду кажу, — просто сказав Люк. — Якщо хочете допомогти мені, відпустіть.

— Ну, бля. — Метті сплюнув з краю вагона. — Це ніби якось не дуже правильно, але те твоє вухо... ті мужики, вони точно погані?

— Найгірші, — відповів Люк.

Насправді від найгірших він утік, але те, залишиться він тут чи ні, зараз залежить від того, як вирішить учинити цей чоловік.

— Хоч знаєш, де ти зараз?

Люк похитав головою.

— Це Вілмінгтон. Поїзд зупиниться в Джорджії, тоді в Тампі, а кінцева станція — Маямі. Якщо тебе шукатимуть, орієнтування на розшук, чи «Ембер-алерт»^[96], чи як там воно називається, то шукатимуть усюди. Але *наступна* зупинка — то просто гіменце на мапі. Ти можеш...

— Метті, де тебе, нахуй, носить? — Набагато ближче. — Де ти там шаройобишся? Нам уже виписуватися треба.

Метті знову непевно подивився на Люка.

— Будь ласка, — прошепотів той. — Вони мене топили в резервуарі. Майже втопили. Знаю, в це важко повірити, але це правда.

Шурхіт кроків на гравії, наближаються. Метті зіскочив і шарпнув двері вагона, зачинивши його на три чверті. Люк заповз назад у своє гніздо за деталями для двигуна.

— Я думав, ти срати пішов. А ти що тут робиш?

Люк чекав, що Метті скаже: «Там малий їде зайцем у тому вагоні, якусь фігню мені втирав про те, що його викрали в Мейні, запихали в бак з водою, щоб я його до дядька не повів».

— Та я зробив те, що мав, а потім хотів подивитися на ті ручні газонокосарки «Кубота», — сказав Метті. — Мій «Лон-бой» скоро накаже довго жити.

— Ну та пішли вже, поїзд не жде. Слухай, ти тут того малого ніде не бачив? Може, заскочив на поїзд на північ і вирішив, що Вілмінгтон — непогане місце, щоб зупинитися?

Настала пауза. Тоді Метті промовив:

— Ні.

Увесь цей час Люк сидів, напружено нахилившись уперед. Після цього слова він відкинувся, сперся головою на стіну вагона і заплющив очі.

Десь через десять хвилин поїзд 9956 різко смикнувся всіма вагонами (яких тепер налічувалося рівно сотня), ніби здригнувшись. Депо почало пробігати повз, спершу повільно, тоді потроху прискорюючись. Підлогою вагона промайнула тінь сигнальної вежі, після чого з'явилася ще одна тінь. Людська. Поплямований жиром паперовий пакет залетів у вагон і приземлився на підлозі.

Він не бачив Метті, лише почув:

— Хай щастить, голодранцю.

І тінь зникла.

Люк виповз зі своєї схованки так швидко, що вгатився боком голови з неушкодженим вухом об корпус газонокосарки. Він цього навіть не помітив. У пакеті ховався рай. Він відчував його запах.

Рай обернувся булочкою з сиром і ковбасою, фруктовим пирогом «Гостес» і пляшкою джерельної води «Кароліна-світвотер». Люк мусив задіяти усю силу волі, щоб не випити всі шістнадцять унцій води одразу. Він залишив чверть, відставив її, тоді знову вхопив і закрутив корок. Подумав, якщо поїзд раптом похилиться й вода розіллється, то він здуріє. Люк поглинув булочку з ковбасою за п'ять жадібних укусів і запив п'ятьма ковтками води. Облизав долоню від жиру, тоді взяв воду і пиріг «Гостес», з якими заліз назад у нору. Уперше, відколи він плив річкою на «Ліньку» і дивився на зорі, Люк відчув, що життя, мабуть, варте того, щоб жити. І хоча він не зовсім вірив у Бога, вважаючи докази проти зовсім трішки сильнішими, ніж докази за, та все одно молився, хоч і не за себе. Він молився, щоб дуже гіпотетична вища сила благословила чоловіка, який назвав його голодранцем і кинув коричневий пакет у вагон.

Наповнивши живіт, Люк відчув, що знову засне, але змусив себе залишатися при тямі.

«Поїзд зупиниться в Джорджії, тоді в Тампі, а кінцева станція — Маямі, — сказав Метті. — Якщо тебе шукатимуть, то шукатимуть усюди. Але *наступна* зупинка — то просто гіменце на мапі».

Його, можливо, шукатимуть навіть у маленькому місті, проте Люк не мав наміру їхати в Тампу чи Маямі. Загубитись у великому натовпі — у цьому є свої приваби, але у великих містах забагато копів, а зараз, найпевніше, всі вони мають фотографію хлопця, якого підозрюють у вбивстві власних батьків. Крім того, логіка підказувала, що так довго тікати він не зможе. Те, що Метті не здав його, — фантастичний щасливий випадок, а розраховувати на ще один — ідіотизм.

Люк подумав, що в нього може бути ще одна сильна карта в руці. Ніж для овочів, який Морін залишила йому під матрацом, зник десь по дорозі, але флешка була на місці. Він поняття не мав, що на ній, може, й нічого, окрім безладного, сповненого провини зізнання, що звучатиме радше як тарабарщина про дитину, яку вона віддала, хтозна. З іншого боку, там можуть бути докази. Документи.

Зрештою поїзд почав сповільнюватися. Люк підійшов до дверей, узявся, щоб утримати рівновагу, вихилився назовні. Він побачив багато дерев, двосмугову асфальтобетонну дорогу, тоді задні частини будівель. Поїзд минув семафор: жовтий. Це, мабуть, те гіменце, про яке йому говорив Метті; а може, просто поїзд сповільнюється, щоб почекати, поки інший очистить дорогу попереду. Це міг би бути кращий варіант для Люка, бо якщо на наступній зупинці його очікуватиме стурбований дядько, то чекатиме він у депо. Попереду Люк бачив складські приміщення з сяючими металевими дахами. За складами тягнулася двосмугова дорога, а за дорогою — знову дерева.

Твоя місія, говорив він собі, зійти з цього поїзда й утекти в ті дерева якомога швидше. І не забудь, що тобі треба приземлитися біжучи, щоб не торохнутися обличчям об шлакоблоки.

Люк почав розхитуватися вперед-назад, не відпускаючи двері, стиснувши губи в тонку лінію зосередження. Це саме *та* зупинка, про яку йому говорив Метті, бо тепер він бачив попереду вокзал. «ДЮПРЕЙ ПД і ЗХ» було виведено на блякло-зеленій дранці даху.

Треба стрибати вже, подумав Люк. Дядьків я зустрічати точно не хочу.

— Раз...

Він хитнувся вперед.

— Два...

Хитнувся назад.

— Три!

Люк стрибнув. Він почав бігти в повітрі, але корпусом врізався в шлакоблоки біля колії зі швидкістю поїзда, що все одно було трохи швидше, ніж могли витримати ноги. Верхня частина тіла похилилася вперед, а руки витягнулися назад, намагаючись зберегти рівновагу; він виглядав наче ковзаняр на фінішній прямій.

Не встиг Люк подумати, що може ще згрупуватися, перш ніж розпластатись, як хтось закричав:

— Агов, дивись!

Люк шарпнув голову догори й побачив чоловіка на вилчатому навантажувачі на півдорозі між складськими приміщеннями і депо. Інший чоловік підводився з крісла-гойдалки в затінку даху станції, з журналом у руках. Другий крикнув:

— Там же стовп!

Люк побачив другий семафор, цього разу червоний, надто пізно, щоб сповільнитися. Він інстинктивно повернув голову й спробував піднести руку, але не встиг і вгатився об сталевий стовп на повній біговій швидкості. Правий бік обличчя зіткнувся з металом, ушкоджене вухо взяло на себе головний удар. Він відлетів, упав на шлакоблоки і скотився з колії. Свідомості хлопець не втратив, проте втратив *безпосередність* свідомості, і небо понеслося кудись геть, тоді назад, тоді знову геть. Він відчув, як тепло стікає щокою, і знав, що то знову відкрилося вухо — його бідне пошматоване вухо. Внутрішній голос кричав йому, щоб зібрався, взяв ноги в руки й кинувся в ліс, але чути і діяти — то дві різні речі. Коли він спробував зіп'ястися на ноги, не вийшло.

Мій мотоцикл зламався, подумав Люк. Блядь. Ну й пройоб.

І над ним навис чоловік з навантажувача. Люкові він здавався футів шістнадцять ^[97] заввишки. Лінзи його окулярів відбивали сонячні промені, тому побачити його очі було неможливо.

— Господи, малий, ти якого дідька робиш?

— Намагаюся втекти. — Люк не був певен, чи дійсно говорить, але подумав, що, мабуть, так. — Не можна, щоб вони мене зловили, не віддавайте мене їм.

Чоловік схилювся.

— Помовч трохи, я все одно нічого не розумію. Ти нормально так врубався в той стовп, а тепер кровиш, як свиня на забої. Ану поворуши ногами.

Люк послухався.

— Тепер руками.

Люк підніс їх догори.

Чоловік із крісла приєднався до чоловіка з навантажувача. Люк спробував використати свої новонабуті здібності ТП, щоб прочитати думки хоч когось із них чи обох, дізнатися, про що думають. Нічого. У читанні думок зараз, очевидно, вплив. Можливо, удар назовсім вибив ТП йому з голови.

— З ним усе добре, Тіме?

— Та наче. Сподіваюся. Протокол невідкладної допомоги велить не рухатись у разі травми голови, але я ризикну.

— Хто з вас мій дядько? — запитав Люк. — Чи ви обоє?

Чоловік із крісла спохмурнів.

— Ти розумієш, що він несе?

— Ні, я його відведу в кімнату містера Джексона.

— Я за ноги візьму.

Люк уже повертався до тям. Вуха насправді допомагало в цьому. Відчуття були такі, наче воно хотіло просвердлитися йому крізь голову. І, можливо, сховатися там.

— Ні, я візьму, — сказав чоловік із навантажувача. — Він неважкий. Ти подзвони лікареві Роуперу й запитай, чи він виїжджає на дім.

— Радше на *склад*, — додав чоловік із крісла й засміявся, оголивши жовті зуби-кілочки.

— Та пофіг. Іди й подзвони. З телефона станції.

— Так, сер. — Чоловік із крісла незграбно відсалютував чоловікові з навантажувача і рушив геть. Чоловік з навантажувача підняв Люка.

— Покладіть мене, — озвався хлопець. — Я можу йти.

— Думаєш? Ану покажи.

Люк трохи захитався на ногах, тоді став рівно.

— Як тебе звати, синку?

Люк замислився, не певний того, чи хоче називати ім'я, коли не знає, чи цей чоловік — не «дядько». Він здавався нормальним... але, зрештою, Зік теж таким здавався в Інституті, коли бував зрідка в доброму гуморі.

— А вас як? — парирував він.

— Тім Джеймісон. Ходімо, треба тебе хоч у тінь забрати.

25

Норберт Голлістер, власник ветхого мотелю, досі відкритого лише завдяки його щомісячній винагороді за роботу позаштатним спостерігачем Інституту, скористався телефоном залізничної станції, щоб зателефонувати лікареві Роуперу, але перед тим на мобільному набрав номер, отриманий рано-вранці. Тоді він ще розсердився за те, що його розбудили. Зараз, проте, був задоволений.

— Той малий, — заговорив він. — Він тут.

— Секунду, — озвався Енді Фелловз. — Перемикаю.

Запала коротка тиша, тоді інший голос сказав:

— Це Голлістер? Із Дюпрея, Південна Кароліна?

— Ага. Той малий, якого ви шукаєте, щойно вискочив з вантажного поїзда. Розірване вухо. За нього ще діє винагорода?

— Так. І вона збільшиться, якщо ти зробиш так, щоб він з міста нікуди не дівся.

Норберт засміявся:

— Та, думаю, він нікуди не піде. Влетів у стовп із семафором, гупнувся головою добряче.

— Не зводь з нього очей, — сказав Стекгаус. — Дзвони мені щогодини. Зрозуміло?

— Типу тримати в курсі.

— Саме так. Про все решту ми самі подбаємо.

Пекло тут

1

Тім провів скривавленого хлопця, який міг іти самотужки, хоча памороки йому, очевидно, таки забило, в кабінет Крейга Джексона. Власник складських приміщень Дюпрея жив у місті Даннінг неподалік, але відтоді, як п'ять років тому розлучився, простора, кондиціонована кімната за кабінетом слугувала йому додатковим житлом. Джексона тут зараз не було, що Тіма й не здивувало: у дні, коли п'ятдесят шостий зупинявся, а не просто проносився повз, Крейг мав схильність кудись щезати.

За маленькою кухнею з мікрохвильовкою, електроплиткою і невеликою раковиною сховалася житлоплоща з м'яким кріслом перед широкоформатним телевізором. За ним старі постери з «Плейбоя» та «Пентгауса» споглядали охайно застелене розкладне ліжко. Тім запропонував хлопцеві полежати, доки не прийде лікар Роупер, але той похитав головою.

— Крісло.

— Точно?

— Так.

Хлопець сів. Сидіння стомлено гавкнуло. Тім став перед ним на коліно.

— То як тебе все ж таки звати?

Малий дивився на нього з недовірою. Кровотеча припинилась, але на правій щоці запеклася кров, а вухо виглядало як подерте жахіття.

— Ви чекали на мене?

— На поїзд. Я працюю тут зранку. Довше, коли за розкладом прибуває 9956-й. Як тебе звати?

— Хто той інший?

— Більше жодних запитань, доки не скажеш ім'я.

Малий подумав, тоді облизав губи й повідомив:

— Нік. Нік Вілгольм.

— Гаразд, Ніку. — Тім показав символ перемоги. — Скільки пальців бачиш?

— Два.

— А тепер?

— Три. Той інший сказав, що він мій дядько?

Тім спохмурнів.

— Це Норберт Голлістер. Власник місцевого мотелю. Якщо він комусь і дядько, то я про це не знаю. — Тім виставив один палець. — Слідкуй. Щоб я подивився, як рухаються очі.

Очі Нікі слідували за його пальцем, праворуч-ліворуч, угору-вниз.

— Думаю, тебе не дуже зле влупило, — сказав Тім. — Сподіваймося принаймні. Від кого тікаєш, Ніку?

Малий одразу стривожився й спробував вилізти з крісла.

— Хто вам таке сказав?

Тім його легенько штовхнув назад.

— Ніхто. Просто завжди, якщо я бачу, як дитина в брудному подертому одязі та з пошматованим вухом вискакує з поїзда, у мене виникає дике припущення, що вона втекла з дому. Тож хто...

— Що за крики? Я чула... Ой, Господи Ісусе, що сталося з цим хлопчиком?

Тім обернувся й побачив Сироту Енні Леду. Вона, певно, була в себе в наметі за депо. Енні часто там спала посеред дня. Хоча термометр на станції показував вісімдесят п'ять градусів^[98] о десятій ранку, Енні була вдягнута в те, що Тім називав її «максимально мексиканським костюмом»: серапе, сомбреро, браслети з цяцьками й старі ковбойські черевики, потріскані у швах.

— Це Нік Вілгольм, — пояснив Тім. — Він прибув у наше прекрасне село бозна-звідки. Вискочив із 56-го й з розгону вписався в семафорний стовп. Ніку, це Енні Леду.

— Дуже приємно познайомитися, — сказав Люк.

— Дякую, синку, навзаєм. Це об стовп він собі пів вуха роздер, Тіме?

— Не думаю, — відповів Тім. — От, сподіваюся витягти з нього цю історію.

— А ви чекали на прибуття поїзда? — запитав Енні хлопець.

Ніби зациквився. Може, тому що йому добряче дало по шпаківні, може, з якоїсь іншої причини.

— Я нічого не чекаю, лише на друге пришествя нашого Спасителя Ісуса Христа, — відповіла Енні й роззирнулась. — У містера Джексона

тут огидні зображення на стіні. Не здивована. — «Не» в неї звучало як «ни».

Тоді в кімнату зайшов засмаглий чоловік у комбінезоні поверх білої сорочки й у темній краватці. Кепка залізничника стриміла в нього на голові.

— Привіт, Гекторе, — поздоровкався Тім.

— І тобі здоров, — відповів Гектор. Він зиркнув на скривавленого хлопця в м'якому кріслі Крейга Джексона без особливого зацікавлення, після чого обернувся до Тіма. — Мій помічник каже, що в мене для тебе пара генераторів, трохи мінітракторів, щось таке, і десь тонна консервованих продуктів плюс тонна свіжих. Тіммі, хлопче, я запізнююсь, і якщо ви мене не розвантажите, то доведеться відправляти вантажівки, яких у цьому місті нема, аж у Брунсвік, щоб забрали ваше добро.

Тім підвівся.

— Енні, можеш скласти компанію цьому молодикові, доки сюди прийде лікар? Я мушу піти трохи на навантажувачі попрацювати.

— Можу. Якщо він закатає істерику, запхаю йому щось до рота.

— Нічого я не закатуватиму, — озвався хлопчик.

— Усі так кажуть, — різко заперечила Енні, досить похмуро.

— Синку, — сказав Гектор, — ти зайцем на моєму поїзді їхав?

— Так, сер. Вибачте.

— Ну раз ти вже зійшов, мені то не важить. З тобою копи розберуться, думаю. Тіме, бачу, тут у тебе ситуація, але добро не чекає, тож допоможи там хлопцеві. Де твоя бригада срана? Я лиш одного бачив, і той у кабінеті комусь дзвонив.

— Це Голлістер з місцевого мотелю, і я не бачив, щоб він щось розвантажував. Хіба, може, свої кишки сьогодні вранці.

— Гидота, — кинула Сирота Енні, хоча, мабуть, про постери, які саме роздивлялася.

— Ще мають бути Бімани, але ті двоє гевалів, певно, запізнюються. Як і ти.

— Та Господи. — Гектор зняв кепку й провів долонею по густому чорному волоссі. — Ненавиджу ці молочні рейси^[99]. У Вілмінгтоні теж повільно все йшло. В одному вагоні сраний «лексус» застряг. Ну, ходімо подивимося, що можна зробити.

Тім пішов за Гектором до дверей, тоді обернувся.

— Тебе ж звати не Нік, правда?

Хлопчик замислився, тоді відповів:

— Поки що нехай буде так.

— Нікуди не пускай його, — наказав Тім Енні. — Якщо щось влаштує, кричи. — Тоді скривавленому хлопцеві, що виглядав дуже маленьким і наче з ним дуже погано обходились: — Ми це обговоримо, коли я повернуся. Згода?

Малий ще трохи поміркував і стомлено кивнув:

— Думаю, інших варіантів нема.

2

Коли чоловіки пішли, Сирота Енні знайшла кілька чистих ганчірок у відрі під умивальником. Змочивши їх холодною водою, сильно скрутила одну і легенько — іншу. Подала йому першу.

— Приклади до вуха.

Люк так і вчинив. Запекло. Іншою вона змила кров йому з обличчя, ніжно, від чого він згадав маму. Енні спинилася й запитала — з такою ж ніжністю — чому він плаче.

— Сумую за мамою.

— Ой, ну, вона, мабуть, за тобою також сумує.

— Ні, хіба що свідомість якось продовжує існувати після смерті. Хотілося б у це вірити, проте емпіричні докази показують, що такого немає.

— Продовжує існувати? Ну *звичайно*. — Енні повернулася до раковини й вимивала кров із ганчірки. — Деякі кажуть, що душі в засвітах ніяк не цікавляться земною сферою, не більше, ніж ми переймаємося справами мурашок у мурашниках, але я так не думаю. Я вірю, що вони про це турбуються. Мені шкода, що вона відійшла, синку.

— Думаєте, їхня любов продовжує існувати?

Дурна думка, він знав, але *по-доброму* дурна.

— Звичайно. Любов не вмирає рівночасно із земним тілом, синочку. Це взагалі сміховинно. Як давно вона відійшла?

— Десь місяць-півтора. Я трохи втратив лік часу. Батьків убили, а мене викрали. Знаю, в це важко повірити...

Енні продовжувала вимивати кров.

— Неважко, якщо ти розумієшся. — Вона постукала собі по скронях під крисами сомбреро. — Вони приїхали на чорних машинах?

— Не знаю, — відповів Люк, — але я б не здивувався.

— Проводили експерименти над тобою?

У Люка відвисла щелепа.

— Звідки ви знаєте?

— Джордж Оллмен, — відповіла вона. — Він на WMDK з півночі до четвертої ранку. Веде шоу про замісників, НЛО і надприродні сили.

— Надприродні сили? Серйозно?

— Так, і про змову. Ти ж знаєш про змову, синочку?

— Та ніби, — відповів Люк.

— Шоу Джорджа Оллмена називається «Чужинці». Туди дзвонять люди, але здебільшого він просто говорить. Він не розповідає, ніби це інопланетяни чи влада, що *працює* з інопланетянами, він обережний, бо не хоче зникнути безвісти чи щоб його підстрелили, як Джека й Боббі^[100], але весь час розповідає про чорні машини й експерименти. Речі, від яких ти б посивів. Ти знав, що Син Сема^[101] був замісником? Ні? А він був. А потім диявол усередині нього вийшов і залишив тільки оболонку. Підніми голову, синочку, у тебе кров по всій шиї, якщо вона засохне, то доведеться відшкрябувати.

3

Брати Бімани, двійко неповоротких здоровил-підлітків з трейлерного парку на півдні міста, оприявнилися чверть по полудні, у час, коли Тім зазвичай мав ланч. На той момент більша частина речей для «Малого двигуна Фромі» вже стояла на потрісканому асфальтобетоні майданчика біля станції. Якби вирішував Тім, він би без зволікань звільнив Біманів, але вони якимсь складним південним чином родичалися з містером Джексоном, тож це був не варіант. Крім того, вони йому потрібні.

Дел Біман мав велику вантажівку, кузов якої стояв перед дверима вагона «Кароліна продьюс» о дванадцятій тридцять, і вони почали розвантажувати ящики з латуком, помідорами, огірками й літніми кабачками. Гектор і його помічник, яких цікавили не свіжі овочі, а лише те, щоб чимшвидше чкурнути з Південної Кароліни, також долучилися. Норб Голлістер стояв у тіні навісу і просто дивився на це важким поглядом, але більш нічого не робив. Тімові це перебування

тут здалося дещо дивним — раніше Голлістер не виявляв інтересу до прибуття й відправлення поїздів, — але він був надто зайнятий, щоб думати ще й про це.

Старий мікроавтобус «форд» заїхав на невеликий паркінг біля станції за десять перша, коли Тім завантажував останні ящики з овочами у вантажівку, яка повезе їх у бакалійну крамницю Дюпрея... якщо Філ Біман правильно доведе. Дорога була менш ніж у милю, але цього ранку Філ говорив вельми повільно, а очі його були червоні, як у тваринки, що намагається втекти від пожежі в підліску. Не потрібно бути Шерлоком Голмсом, щоб збагнути, що він ужив трішки веселої травички. На пару з братом.

З мікроавтобуса вийшов лікар Роупер. Тім помахав йому й указав на складське приміщення, де розташовувався кабінет-житло Джексона. Роупер помахав у відповідь і рушив у тому напрямку. Олдскульний, ледь не карикатурний персонаж; із тих лікарів, які досі виживають у тисячах бідних сільських місцевостей, де найближча лікарня — за сорок-п'ятдесят миль, реформу охорони здоров'я від Обама вважають богохульною ліберастією, а поїздка у «Волмарт» вбачається неабиякою подією. Товстий, шістдесятирічний, ревний баптист, який носить Біблію разом зі стетоскопом у чорному саквояжі, що його передавали від батька до сина впродовж трьох поколінь.

— Що з тим малим? — запитав помічник машиніста, банданою протираючи лоб.

— Не знаю, — відповів Тім, — але планую дізнатися. Їдьте, хлопці, заводьте і вперед. Хіба що ти ще мені хочеш один «лексус» залишити, Гекторе. Сам його з радістю дістану, якщо так.

— *Chupa mi polla*^[102], — відказав Гектор. Тоді потиснув Тімову руку і пішов до локомотива, сподіваючись надолужити час між Дюпреєм і Брунсвіком.

4

Стекгаус хотів вилетіти «челенджером» разом з обома загонами реквізиції, але місіс Сігсбі взяла гору. Вона могла, бо начальниця. І все одно вираз тривоги від цієї ідеї в Стекгауса межував з образою.

— Зітри цей вираз із обличчя, — сказала вона. — Кому голову відріжуть, якщо все полетить шкереберть?

— Нам обом, і цим не обмежаться.

— Так, але кому першій і чия відлетить найдалі?

— Джуліє, це просто польова операція, а ти ще ніколи в таких умовах не була.

— Зі мною будуть загони Рубінових та Опалових, четверо хороших чоловіків і три міцні жінки. Ще будуть Тоні Фіззале, колишній морпіх, лікар Еванс і Вайнона Бріггз. Вона раніше служила і має певні навички медичного сортування. Як тільки операція почнеться, командуватиме Денні Вільямс, але я маю намір там бути і написати звіт з погляду безпосередньої участі. — Вона заговорила. — Якщо звіт взагалі доведеться писати тобто, а я починаю думати, що уникнути не вдасться. — Вона глянула на свій годинник. Дванадцята тридцять. — Усе, досить розмов. Треба рухатися. Ти лишаєшся за старшого, і якщо все мине добре, я повернуся завтра до другої ночі.

Він провів її за двері й до ґрунтівки за воротами, яка зрештою виходить до двосмугового асфальтованого шосе за три милі на схід. День був гарячий. У густому лісі, через який той малий негідник якось утік, співали цвіркуни. Фургон «форд вінстар» а-ля «футбольна матуся»^[103] стояв перед воротами, а за кермом сиділа Робін Лекс. Мішель Робертсон — поруч. Обидві у джинсах і футболках.

— Звідси до Преск-Айла, — сказала місіс Сігсбі, — півтори години. Від Преск-Айла до Ері в Пенсильванії ще година десять. Там заберемо Опалових. З Ері в Алколу в Південній Кароліні дві години плюс-мінус. Якщо все піде добре, будемо в Дюпреї о сьомій вечора.

— Тримай зв'язок і пам'ятай, що все на відповідальності Вільямса, коли до того дійде. Не на твоїй.

— Знаю.

— Джуліє, я справді вважаю, що це помилка. Маю їхати я, а не ти.

Вона вдивлялася йому в обличчя.

— Скажеш це ще раз, і я тобі віржу.

Вона пішла до фургона. Денні Вільямс відсунув для неї бокові двері. Місіс Сігсбі уже залазила, а тоді обернулася до Стекгауса:

— І переконайся, що Ейвері Діксона добряче потопили. І щоб він був у Задній половині, коли я повернуся.

— Данкі Конгові це не подобається.

Вона обдарувала його страхітливою посмішкою.

— Це мене хвилює?

Тім дивився, як поїзд рушає, тоді повернувся до затінку під навісом депо. Футболка просякла потом. Зі здивуванням він відзначив, що Норберт Голлістер досі стоїть там. Як завжди, в жилеті пейслі й брудних штанах хакі, сьогодні підперезаний плетеним ременем трохи нижче грудей. Тім загадався (не вперше), як він може так високо носити штани й не розтовкти собі яйця в омлет.

— Що ти тут досі робиш, Норберте?

Голлістер знизав плечима й усміхнувся, продемонструвавши зуби, без споглядання яких Тім міг би й обійтися перед ланчем.

— Та просто час убиваю. На старому ранчеро вдень нема особливо чим зайнятися.

Так, ніби зранку і ввечері є, подумав Тім.

— Слухай, а може, все ж візьмеш ноги в руки і чкурнеш?

Норберт дістав із задньої кишені мішечок із «Ред-меном»^[104] і поклав собі трішки в рот. Давня звичка, зрозумів Тім, згадуючи колір його зубів.

— А хто то вмер, що ти раптом Папою став?

— Здається, це звучало як прохання, — сказав Тім. — Але це не прохання. Іди.

— Та добре-добре, я зрозумів. Гарного тобі дня, містере нічний патрульний.

Норберт побрів геть. Тім дивився йому в спину, спохмурнівши. Іноді він бачив Голлістера в харчевні «Бев» чи в «Зоуніз», де той купував варений арахіс або яйця вкруту зі слоїка на касі, але він рідко виходив зі свого кабінету в мотелі, де дивився якийсь спорт чи порно на супутниковому телебаченні. Яке, на відміну від ТБ у деяких кімнатах, працювало.

Сирота Енні чекала на Тіма в зовнішньому кабінеті містера Джексона за столом і переглядала папери в його кошику «ВХІДНІ/ВИХІДНІ».

— Це тебе не стосується, Енні, — м'яко сказав Тім. — А якщо там щось наплутаєш, проблеми будуть у мене.

— Все їдно нічо цікавого, — сказала вона. — Рахунки-фактури та й таке. *Хоча* в нього ще є купон на їжу в тому топлес-кафе в Гардівіллі. Ще два проколи, і він отримає безкоштовний шведський стіл. *Хоча* їсти ланч й одночасно дивитися на цицяндри якоїсь жінки... *брррр*.

Тім ніколи про таке не думав, а тепер йому хотілося про це не думати.

— Лікар з малим?

— Ага. Я зупинила кровотечу, але відтепер йому доведеться носити довге волосся, бо те вухо більше ніколи не виглядатиме як раніше. А тепер послухай мене. Батьків того хлопця вбили, а його викрали.

— Частина змови?

Вони з Енні багато балакали про змову під час його обходів у ролі нічного патрульного.

— Правильно. Вони приїхали по нього на чорних машинах, точно кажу тобі, і якщо вони відстежать його, то *приїдуть* сюди.

— Зрозумів, — сказав він, — обов'язково обговорю це з шерифом Джоном. Дякую, що вмила його й подивилася за ним, але тепер, думаю, тобі краще піти.

Енні підвелася й струсила своє серапе.

— Правильно, розкажи шерифові Джону. Вам усім треба бути наготові. Вони зазвичай приходять озброєними до зубів. У Мейні є місто, Джерусалемз-Лот^[105], можеш їх розпитати про чоловіків у чорних машинах. Якщо знайдеш там людей, звісно. Вони всі зникли сорок чи й більше років тому. Джордж Оллмен увесь час розповідає про те місто.

— Зрозумів.

Вона рушила в бік дверей, шурхочучи серапе, тоді обернулася.

— Ти мені не віриш, не дивно. Я роками була місцевою божевільною до того, як ти прийшов, і, якщо Всевишній не забере мене, залишатимуся нею ще роками після того, як ти підеш.

— Енні, я не...

— Цить. — Вона люто блимнула на нього з-під сомбреро. — Усе добре. Але ти пильнуй. Кажу тобі... але *він* розповів *мені*. Той хлопець. Тож нас двоє, так виходить? І не забудь, що я сказала. *Вони приїдять на чорних машинах.*

6

Лікар Роупер складав інструменти для огляду назад у сумку. Хлопець досі сидів у кріслі містера Джексона. Обличчя вмите від крові, а вухо перев'язане. Добрячий синець красувався на правому боці обличчя від зустрічі з семафором, але очі були ясні й пильні. Лікар

знайшов пляшку імбирного елю в маленькому холодильнику, і хлопець його швиденько лигав.

— Сиди спокійно, молодий чоловіче, — сказав Роупер. Застібнув сумку і підійшов до Тіма, який саме стояв в одвірку зовнішнього кабінету.

— Він у нормі? — запитав Тім, приглушуючи голос.

— У нього зневоднення, а ще він голодний, мало їв якийсь час, але все решта ніби гаразд. Діти його віку і гірше травмуються. Каже, що йому дванадцять, звати Нік Вілгольм і що заліз у поїзд ще там, де той рушив, аж у північному Мейні. Я запитав, що він там робив, каже, не може розповісти. Запитав адресу — каже, не пам'ятає. Можливо, сильний удар у голову може спричинити тимчасову дезорієнтацію й порушити пам'ять, але я не вчора народився і здатен відрізнити амнезію від приховування, особливо в дитини. Він щось приховує. Може, й багато чого.

— Ясно.

— Пораду дати? Пообіцяй йому великий обід у кафе, й отримаєш усю історію.

— Дякую. Надішлете мені рахунок.

Роупер відмахнувся.

— Купиш *мені* велику страву в якомусь елітнішому місці, ніж «Бев», і тим поквитаємось. — Крізь густий акцент діксі «поквитаємось» перетворилися на «пукитаємось». — А коли вивідаєш усе в малого, сам захочу послухати.

Коли лікар пішов, Тім зачинив двері, тож у кімнаті залишилися вони вдвох із хлопцем, і витягнув мобільний з кишені. Тім подзвонив Біллові Віклоу, який мав узяти на себе обов'язки нічного патрульного після Різдва. Хлопець пильно спостерігав за ним, допиваючи холодний напій.

— Білле? Це Тім. Ага, так. Слухай, таке питання: ти не хотів би провести генеральну репетицію роботи патрульного сьогодні вночі? Я в такий час зазвичай сплю, але дещо сталося в депо. — Він послухав. — Чудово. Буду тобі винен. Табельний годинник залишу у відділку. Не забудь, що його треба завести. І дякую.

Тім завершив дзвінок і взявся роздивлятися хлопчика. Синці в нього на обличчі розцвітуть, тоді зникнуть за тиждень-два. А от щоб змінився погляд, знадобиться більше часу.

— Краще почуваєшся? Голова не болить уже?

— Так, сер.

— Досить із тим «сером», можеш називати мене Тім. А мені тебе як називати? Яке справжнє ім'я?

Після недовгих роздумів Люк відповів.

7

У погано освітленому тунелі між Передньою і Задньою половинами було прохолодно, тож Ейвері одразу затремтів. На ньому досі був одяг, у якому Зік із Карлосом закидали його миршаве несвідоме тіло в резервуар, з нього стікала вода. Почали стукотіти зуби. І все одно він не забував того, про що дізнався. Це було важливо. Тепер усе було важливо.

— Припини цокотіти зубами, — сказала Гледіс. — Огидний звук.

Вона штовхала його в інвалідному кріслі, від усмішки й сліду не було. Чутка про те, що цей малий гівнюк зробив, обійшла всі усюди, і, як решта персоналу Інституту, Гледіс була перелякана й такою залишиться, доки Люка Елліса не повернуть і вони всі зможуть зітхнути з полегшенням.

— Н-н-н-не м-м-мож-жу, — затинаяся Ейвері. — Дуже х-х-холодно.

— Думаєш, мені не похер? — Гледіс заговорила гучніше, і голос відлунням відбився від стін. — Хоч знаєш, що наробив? Ти хоч *знаєш*?

Ейвері знав. Він багато чого знав, дещо про Гледіс (її страх був наче щур у колесі всередині її голови), дещо про себе самого.

Коли вони пройшли двері з табличкою «ЛИШЕ ДЛЯ ДОПУЩЕНОГО ПЕРСОНАЛУ», стало трохи тепліше, а в жалюгідній кімнаті відпочинку, де на них чекала лікарка Джеймс (неправильно застебнутий лабораторний халат, кучма волосся, розкиданого навсібіч, широка тупа усмішка на обличчі), — ще тепліше.

Ейвері став труситися повільніше, тоді зовсім припинив, але повернулися кольорові вогники Штазі. Усе нормально, бо він міг змусити їх зникнути в будь-який час. Зік ледь не вбив його в резервуарі, Ейвері навіть думав, що він таки *вмирає*, перш ніж знепритомнів, але той резервуар також дещо з ним зробив. Він розумів, що з деякими іншими дітьми, яких там топили, резервуар теж щось робив, але тут було інше. ТК і ТП — найменше, що це могло бути.

Гледіс лякалася через Люка, однак Ейвері знав, що він може змусити її боятися *його самого*, якщо захоче.

Проте ще не час.

— Вітаю, молодий чоловіче! — скрикнула лікарка Джеймс, ніби політикиня в рекламі на телебаченні. Думки її розліталися, мов клаптики паперу від сильного вітру.

Щось із нею дуже-дуже не так, подумав Ейвері. Ніби радіаційне зараження, тільки в мізках, а не в кістках.

— Добрий день, — відповів Ейвері.

Лікарка Джекль закинула назад голову й розсміялася, ніби «Добрий день» — це закінчення найсмішнішого жарту в її житті.

— Ми тебе так швидко не очікували, але вітаємо, ласкаво просимо! Тут є дехто з твоїх друзів!

Я знаю, подумав Ейвері, й уже не діждуся, щоб їх побачити. І, думаю, вони будуть раді побачити мене.

— Для початку нам треба зняти з тебе цей мокрий одяг. — Вона докірливо зиркнула на Гледіс, але та була надто зайнята тим, що чухала руки, намагаючись позбутися вібрації, що пробігала її шкірою (точніше, під шкірою). Хай щастить, подумав Ейвері. — Я покличу Генрі, щоби провів тебе в кімнату. У нас тут хороші доглядачі. Можеш сам іти?

— Так.

Лікарка Джекль іще трохи посміялася, закинувши голову й випнувши горлянку. Ейвері виліз із крісла і довгим оцінювальним поглядом зміряв Гледіс. Та припинила чухатись і тепер *сама* здригнулася. Не тому, що була мокра, і не від холоду. А через нього. Вона відчула його, і їй це не сподобалося.

Але це сподобалося Ейвері. Це було якось гарно.

8

Оскільки в кімнаті Джексона інших крісел не було, Тім приніс собі з зовнішнього офісу. Він подумав, чи не поставити його перед хлопчиною, а тоді вирішив, що це виглядатиме надто схоже на кімнату допиту. Натомість поставив його поруч із «Лей-зі-боєм» і сів біля хлопця, як сидять друзі, коли, наприклад, дивляться улюблене телешоу. Тільки плаский телевізор Джексона був вимкнений.

— Отже, Люку, — сказав він. — За словами Енні, тебе викрали, але Енні не завжди... має рацію у своїх здогадках, скажімо так.

— Стосовно цього вона цілком має рацію, — заперечив Люк.

— Окей, зрозуміло. Де тебе викрали?

— Міннеаполіс. Вони мене вирубили. І вбили моїх батьків. — Він протер долонею очі.

— Ці викрадачі забрали тебе з Міннеаполіса в Мейн. Як вони це зробили?

— Не знаю. Я був не при тямі. На літаку, певно. Я справді з Міннеаполіса. Можете перевірити, просто зателефонуйте в мою школу. Називається Бродерікська школа для виняткових дітей.

— То ти, виходить, дуже тямущий хлопець?

— А, звісно, — сказав Люк, без краплі гордості в голосі. — Я тямущий. А зараз я також дуже голодний. Я нічого не їв уже кілька днів, лише булочку з ковбасою і фруктовий пиріг. Кілька днів — то я так думаю. Я трохи втратив лік часу. Мені те все дав чоловік на ім'я Метті.

— Більше нічого?

— Шматочок пончика, — сказав Люк. — Не дуже великий.

— Господи, то давай тебе погодуємо.

— Так, — сказав Люк і додав: — Будь ласка.

Тім дістав з кишені мобільний.

— Венді? Це Тім. Можна тебе про дещо попросити?

9

Кімната Ейвері в Задній половині мала суто казенний вигляд. Ліжко — звичайна розкладачка. Жодних плакатів «Нікелодеон» на стінах, жодних іграшок «Джі-Ай Джо» на комоді. Ейвері це не важило. Йому всього десять, але тепер він мусить бути дорослим, а дорослі не бавляться іграшковими солдатиками.

«Тільки я не зможу зробити це самотужки».

Він пригадав торішнє Різдво. Про це було боляче думати, але Ейвері все одно думав. Він отримав замок «Лего», про який давно просив, та коли детальки лежали перед ним, він не знав, яким чином з усього цього безладу зібрати чудовий замок, як на коробці, з башточками, воротами і розвідним мостом. Ейвері почав плакати. Тоді тато (тепер мертвий, він знав) вклякнув поруч і сказав:

— Будемо дотримуватись інструкцій і зробимо це разом. *Крок за кроком.*

Так вони й зробили. Той замок стояв на комоді Ейвері разом із «Джі-Ай Джо» на варті, і це єдина річ, яку вони не змогли відтворити, коли він прокинувся в Передній половині.

Тепер, лежачи на розкладачці в цій голій кімнаті, в сухому одязі, Ейвері роздумував про те, як гарно виглядав готовий замок. І відчував гудіння. Тут, у Задній половині, воно лунало постійно. У кімнатах — гучне, у коридорах — ще гучніше, а найгучніше — в буфеті, де двері з двома замками позаду кімнати відпочинку доглядачів вели на задню половину Задньої половини. Доглядачі часто називали ту частину «Овочебазою», бо діти, які жили там (якщо це можна назвати життям), були овочами. Зумерами. Але вони корисні, припускав Ейвері. Як обгортка шоколадки «Герші» корисна, доки не вилижеш її начисто. А тоді можеш викинути.

У дверях були замки. Ейвері зосередився, намагаючись повернути свій. Не те щоб тут кудись можна було піти, окрім коридору з його синім килимом, але поекспериментувати було цікаво. Він відчував, як замок *намагається* прокрутитись, але не зовсім міг довершити справу. Цікаво, чи зміг би це зробити Джордж Айлс, бо ж він дуже сильний позитивний ТК. Ейвері подумав, що міг би, з невеликою допомогою. Він знову згадав слова батька: «Ми зробимо це разом. *Крок за кроком*».

О п'ятій двері відчинились і зодягнутий у червоне доглядач устроїв неусміхнене обличчя всередину. Вони тут не носили бейджів з іменами, але для Ейвері це було зайвим. Цього звали Дональд, також відомий серед колег як Дон Пітон. Колись він служив на флоті. Намагався стати «морським котиком», але не вдалося. «Вони тебе викинули. Думаю, ти занадто любив кривдити людей».

— Вечеря, — повідомив Дон Пітон. — Якщо хочеш, ходи. Якщо ні, я тебе замикаю, доки не почнеться кіно.

— Я хочу.

— Добре. Любиш кіно, малий?

— Так, — сказав Ейвері й подумав: «Але це мені не сподобається. Ці фільми вбивають людей».

— Тобі сподобається, — сказав Дон. — Там завжди починається з мультика. Буфет уперед по коридору і ліворуч. І не треба вештатися

без діла.

Дон грубо втелющив його по дупі, для прискорення.

У буфеті — похмурій кімнаті, пофарбованій тією ж брудно-зеленою фарбою, що й коридор житлової частини Передньої половини, — близько десятка дітей сиділи та їли щось, схоже за запахом на яловиче рагу «Дінті Мур». Мама вдома подавала його як мінімум двічі на тиждень, бо цю страву дуже любила його молодша сестра. Вона, мабуть, теж мертва. Більшість дітей скидалися на зомбі, у багатьох з рота текла слина. Ейвері побачив, як одна дитина, дівчинка, курила цигарку в процесі їжі. Вона струсила попіл собі в миску, порожнім поглядом роззирнулася навколо й продовжила з неї їсти.

Ейвері відчував присутність Каліші ще в тунелі, а тепер побачив її, за столом позаду. Мусив стримати потяг кинутися до неї та обійняти за шию. Це приверне увагу, а йому цього не хотілося. Навпаки. Гелен Сіммз сиділа біля Ші, а її руки ліниво лежали обабіч миски. Очі втупилися в стелю. Волосся, що строкато маяло, коли вона з'явилася в Передній половині, тепер безбарвно і волого звисало над обличчям — дуже *схудлим* обличчям — грубими пасмами. Каліша годувала її, принаймні намагалася.

— Ну ж бо, Гел, давай, літак летить в ангар. — Ша всунула ложку рагу Гелен у рот. Коли коричнева грудка м'яса невідомого походження спробувала випасти над нижньою губою Гелен, Ша ложкою запхала її назад. Цього разу Гелен проковтнула, і Ша всміхнулася. — *Отак*, правильно, добре.

«Ша, — подумав Ейвері. — Агов, Калішо».

Вона роззирнулася зі здивуванням, побачила його і розпливлася в широкій усмішці.

«Ейвестер!»

Коричнева юшка стікала Гелен по щоці. Нікі, який сидів по інший бік столу, витер її паперовою серветкою. Тоді він також побачив Ейвері, усміхнувся і показав великий палець. Джордж, що сидів навпроти Нікі, теж обернувся.

— Агов, дивіться, це ж Ейвестер, — сказав він. — Ша думала, що ти скоро прийдеш. Ласкаво просимо в нашу щасливу домівку, малий герою.

— Якщо їстимеш, бери миску, — сказала сувора старша жінка. Її звуть Корінн, дізнався Ейвері, і їй подобається давати ляпаси. Від цього вона краще почувається. — Мушу закриватися раніше, бо сьогодні кіноніч.

Ейвері взяв собі миску й поклав трохи рагу. Так, це «Дінті Мур». Зверху поклав шматочок глевкого білого хліба, тоді пішов зі своєю вечерею до друзів і присів. Каліша всміхнулася йому. Голова боліла сьогодні сильно, та вона все одно усміхалася, від чого йому хотілося водночас сміятись і плакати.

— Наминай, чуваче, — сказав Нікі, хоча сам свої поради не дотримувався; його тарілка стояла майже повна. Очі його були червоні, і він тер ліву скроню. — Виглядає як пронос, але на кіно краще не ходити з порожнім шлунком.

«Вони спіймали Люка?» — подумки запитала Ша.

«Ні. Вони всі налякані до всирачки».

«Добре. Добре!»

«Нам робитимуть болючі уколи перед фільмом?»

«Сьогодні не думаю, це новий, ми бачили його лише раз».

Джордж дивився на них мудрими очима. Він чув. Давніше, у Передній половині, Джордж Айлс був звичайним ТК, але тепер він став чимось більшим. Як і всі вони. Задня половина підсилює твої здібності, але завдяки резервуару Ейвері перевершував їх усіх. Він дещо знав. Про перевірки в Передній половині, наприклад. Багато з них були лише другорядним проектом лікаря Гендрікса, але уколи використовували через практичність. Деякі з уколів слугували обмежувачами, а Ейвері такого не зробили. Його відправили одразу в резервуар, де підвели до дверей смерті чи навіть дали переступити поріг, в результаті чого він міг викликати вогники Штазі, коли забажає. Йому не потрібні фільми, не потрібно ставати частиною групового мислення. А створювати групове мислення — головна робота Задньої половини.

Але йому все одно лише десять. Що означає проблеми.

Узявшись за їжу, Ейвері спробував достукатися до Гелен і з радістю відзначив, що вона досі там. Йому подобалася Гелен. Вона не така, як та сука Фріда. Йому не потрібно було читати думки Фріди, щоб знати, що вона його обдурила, аби вивідати правду, а тоді настукала; звідки ж *іще* вони могли дізнатися?

«Гелен?»

«Ні. Не говори зі мною, Ейвері. Мені треба...»

Далі тиша, але Ейвері, здається, зрозумів. Вона мусить ховатись. У неї в голові сидить наповнена болем губка, і вона ховається від неї, наскільки це можливо. Ховатися від болю — розумна реакція, в принципі. Проблема в тому, що губка роздимається. Так і триватиме, доки не залишиться місця, де можна сховатись, а тоді вона розмаже Гелен по задній стінці її ж черепа, наче муху по стіні. Тоді дівчина припинить існувати. Принаймні як Гелен.

Ейвері заліз їй у розум. Це було легше, ніж намагатися повернути замок у дверях кімнати, бо він перш за все сильний ТП, а ТК став для нього чимсь новим. Він був незграбним і мусив поводитись обережно. Не міг вилікувати її, але, здається, міг *полегшити* її стан. Трохи захистити. Їй від цього стане краще, і їм усім також... бо їм знадобиться вся допомога, на яку лише можна розраховувати.

Він знайшов болючу губку глибоко всередині голови Гелен. Наказав їй припинити розростатися. Наказав піти геть. Вона не хотіла йти. Ейвері натиснув на неї. Перед ним повільно закружляли різнокольорові вогники, ніби вершки в каві. Він натиснув сильніше. Губка піддавалась, але залишалася твердою.

«Калішо, допоможи».

«З чим? Що ти робиш?»

Він розповів. Каліша долучилася, спершу несміливо. Вони натиснули разом. Болюча губка трохи піддалася.

«Джордже, Нікі, — відправив думку Ейвері, — допоможіть».

Нікі зміг, трішки. Спочатку Джордж був розгубленим, тоді приєднався, але за мить знову здав назад.

— Не можу, — прошепотів він. — Там темно.

«Не зважай на темряву! — це Ша сказала. — Думаю, ми можемо допомогти!»

Джордж повернувся. Він вагався, не особливо допомагав, та принаймні був з ними.

«Це просто губка, — сказав їм Ейвері. Він більше не бачив свою миску з рагу. Її замінив вихор пульсації вогників Штазі. — Вона вам нічого не зробить. Тисніть! Усі разом!»

Вони спробували, і щось трапилося. Гелен відвела погляд від стелі. Натомість поглянула на Ейвері.

— Дивіться, хто прийшов, — сказала вона скрипучим голосом. — Голова болить уже менше. Дякувати Богові.

Вона взялася їсти самотужки.

— Блін, — сказав Джордж. — Це ми зробили.

Нік усміхнувся і підняв руку.

— Давай п'ять, Ейвері.

Ейвері дав йому п'ять, але всі хороші почуття зникли разом із цятками. Головний біль у Гелен повернеться і сильнішатиме щоразу після кіно. У Гелен, у Ші, у Нікі. І в нього теж. Зрештою вони всі приєднуються до гудіння з «Овочебази».

Але, можливо... якщо вони всі будуть разом у власному груповому мисленні... і якщо можна буде створити щит...

«Ша».

Вона перевела погляд на нього. Прислухалася. Нікі з Джорджем також слухали, принаймні наскільки могли. Так, наче вони частково глухі. Але Ша чула. Вона ковтнула ще трохи рагу, тоді відклала ложку й похитала головою.

«Ми не можемо втекти, Ейвері. Якщо ти про це думаєш, забудь».

«Я знаю, що не можемо. Але мусимо зробити хоча б *щось*. Допомогти Люкові й собі. Я бачу деталі, але не знаю, як їх скласти. Я не...»

— Ти не знаєш, як побудувати замок, — тихим замисленим голосом промовив Нікі.

Гелен знову припинила їсти й повернулася до огляду стелі. Болюча губка вже знову росла, роздимаючись і заковтуючи її розум. Нікі допоміг їй ковтнути ще ложку.

— Сигарети! — гукнув хтось із доглядачів. Він тримав перед собою коробку. Здається, тут курило було безкоштовне. Це навіть заохочували. — Хто хоче сигаретку перед показом?

«Ми не можемо втекти, — надіслав думку Ейвері, — тому допоможіть мені збудувати замок. Стіну. Щит. Наш замок. Нашу стіну. Наш щит».

Він перевів погляд з Ші на Нікі й на Джорджа, тоді знову на Шу, благаючи, щоб його зрозуміли. Її очі проясніли.

«Каліша розуміє, — подумав Ейвері. — Слава Богу, розуміє».

Вона почала говорити, але замовкла, коли повз проходив доглядач — на ім'я Клінт — і горланив:

— Сигарети! Хто хоче покурити перед показом?
Коли він пішов, Каліша промовила:
— Якщо ми не можемо втекти, треба захопити це місце.

10

Початкове прохолодне ставлення помічниці шерифа Венді Галліксон до Тіма значно змінилося з часу їхнього першого побачення в мексиканському ресторані в Гардівіллі. Тепер вони були визнаною парою, і коли вона прибула в заднє житло містера Джексона з великим паперовим пакетом, то поцілувала його в щоку, а тоді побіжно в губи.

— Це помічниця Галліксон, — представив її Тім, — але можеш називати її Венді, якщо вона не проти.

— Не проти, — сказала Венді. — Як тебе звати?

Люк подивився на Тіма, який йому ледь помітно кивнув.

— Люк Елліс.

— Приємно познайомитися, Люку. Ну в тебе й синець.

— Так, мем. Сам ударився.

— «Так, *Венді*». А пов'язка на вусі? Сам порізався?

Від цього він усміхнувся, бо це була абсолютна правда.

— Щось таке.

— Тім сказав, що ти зголоднів, тож я прихопила трохи їжі з ресторанчика на Мейн-стріт. Там є кола, курка, бургери і картопля фрі. Чого хочеш?

— Усього, — сказав Люк, а Венді з Тімом засміялися.

Вони спостерігали, як він з'їв дві курячі ніжки, потім гамбургер і більшу частину картоплі, а закінчив чималим рисовим пудингом з одноразової баночки. Тім, який ланч пропустив, доїв решту курки й випив колу.

— Тепер ти в нормі? — запитав Тім, коли їжі не залишилося.

Замість відповіді Люк розплакався.

Венді обійняла його й погладила волосся, пальцями розплутуючи кілька ковтунців. Коли Люк нарешті перестав схлипувати, Тім сів поруч.

— Вибачте, — сказав Люк. — Вибачте-вибачте-вибачте.

— Усе нормально. Тобі можна.

— Це тому, що я знову почуваюся живим. Не знаю, чому я від цього розплакався, але так сталося.

— Здається, це називається полегшення, — сказала Венді.

— Люк заявляє, що його батьків убили, а його самого викрали, — сказав Тім.

Венді округлила очі.

— Не заявляю! — вигукнув Люк, випнувшись уперед у кріслі Джексона. — Кажу правду!

— Може, я погано дібрав слова. Послухаймо твою історію, Люку.

Хлопець подумав, тоді сказав:

— Спершу зробите щось для мене?

— Якщо зможу, — сказав Тім.

— Визирніть на вулицю. Чи той інший чоловік досі там.

— Норберт Голлістер? — Тім усміхнувся. — Я сказав йому, щоб злиняв. Зараз він уже, напевно, в «Го-Марті», купує лотерейні квитки. Сподівається, що стане наступним мільйонером Південної Кароліни.

— Просто перевірте.

Тім зиркнув на Венді, яка стонула плечима і сказала:

— Я сходжу.

Вона повернулася за хвилину, спохмурніла.

— Між іншим, він сидить у кріслі-гойдалці в депо. Читає журнал.

— Думаю, він — дядько, — тихим голосом озвався Люк. — У мене були дядьки в Річмонді й Вілмінгтоні. Можливо, у Стербриджі теж. Ніколи не думав, що в мене так багато дядьків.

Він засміявся. Сміх більше скидався на металевий скрегіт.

Тім підвівся, підійшов до дверей і побачив, як Норберт Голлістер підводиться і крокує геть у бік свого занехаяного мотелю. Він не озирнувся. Тім повернувся до Люка з Венді.

— Він пішов, синку.

— Мабуть, щоб подзвонити їм, — сказав Люк. Він тицяв пальцем у порожню банку з-під коли. — Я не дам їм забрати мене. Думав, що помру там.

— Де? — запитав Тім.

— В Інституті.

— Починай із самого початку й розкажи нам усе, — попросила Венді.

Люк так і зробив.

Коли він завершив (це тривало майже пів години, протягом яких Люк спожив другу колу), на якийсь час запала тиша. Тоді Тім тихо озвався:

— Це неможливо. Почнімо з того, що стільки викрадень точно викликали б тривогу.

Венді на це похитала головою.

— Ти ж був копом. Сам знаєш. Кілька років тому проводили дослідження: понад пів мільйона дітей зникають щороку в США. Приголомшлива цифра, правда?

— Я знаю, що це число велике, в окрузі Сарасота повідомили про майже п'ятсот зниклих безвісти дітей в останній рік, що я там працював, але більшість — *переважна* більшість — повертаються додому самі.

Тім подумав про Роберта й Роланда Білсонів, близнюків, яких він помітив під час їхньої спроби втекти на сільськогосподарський ярмарок у Даннінгу.

— І все одно тисячі залишаються, — сказала вона. — *Десятки* тисяч.

— Так, але скільки з них зникають і залишають після себе мертвих батьків?

— Без поняття. Сумніваюся, що це досліджували.

Вона перевела свою увагу знову на Люка, який очима спостерігав за їхньою розмовою, наче за грою в теніс. Тримав руку в кишені, він погладжував флешку, ніби кролячу лапку.

— Іноді, — сказав він, — вони підлаштовують це як нещасні випадки.

Тім раптом уявив собі, як цей хлопчик живе з Сиротою Енні в її наметі, обоє ночами слухають того її божевільного по радіо. Розмовляють про змову. Розмовляють про *них*.

— Ти кажеш, що відрізав собі мочку вуха, бо в ній був пристрій відстеження, — сказала Венді. — Це дійсно так, Люку?

— Так.

Венді наче не знала, що казати далі. Вираз, із яким вона глянула на Тіма, промовляв: «Твоя черга».

Тім узяв порожню банку з-під коли й кинув її в пакет від їжі, який тепер наповнювали тільки обгортки та курячі кістки.

— Ти розповідаєш про таємний заклад, який виконує таємну програму на державній території і який існує вже бозна-скільки років. Колись це могло бути, теоретично, але не в еру комп'ютерів. Найбільші таємниці влади зливає в інтернет та брудна група, називається...

— «Вікілікс»^[106], я знаю, — нетерпляче перервав його Люк. — Знаю, як важко втримати це в таємниці, і знаю, як це божевільно звучить. З іншого боку, німці тримали концтабори під час Другої світової, де вбили сім мільйонів євреїв. А ще циган і геїв.

— Але ж люди навколо тих таборів знали, що там діється, — сказала Венді. Вона спробувала взяти його за руку.

Люк руку відібрав.

— І я на мільйон баксів закладаюся, що люди в Деннісон-Рівер-Бенді, а це найближче місто, знають: *щось* діється. Щось погане. Не знають, що саме, бо *не хочуть* знати. А що їм робити? Так вони можуть жити собі й не тужити. І крім того, хто їм узагалі повірить? Досі є люди, які не вірять у те, що німці вбили всіх тих євреїв, навіть багато думати. Це називається заперечення.

Так, подумав Тім, цей хлопець розумний. Його прикриття стосовно того, що з ним сталося насправді, звучить схиблено, але кебети в нього не бракує.

— Хочу переконатися, що правильно все розумію, — сказала Венді.

Вона говорила м'яким голосом. Вони обоє так говорили. Люк зрозумів. Не треба бути бляха-вундеркіндом, щоб зрозуміти, коли люди говорять із психічно неврівноваженим. Його це розчарувало, але не здивувало. Чого ще можна було очікувати?

— Вони якось знаходять дітей-телепатів і тих, телекі-щось там...

— Телекінетиків. ТК. Зазвичай можливості в них слабкі — навіть позитивні ТК нічого особливого показати не можуть. Але лікарі в Інституті підсилюють їх. Уколи, щоб бачити кола, вони так це називають, ми всі це так називаємо, а насправді це вогники Штазі, про які я вже розповідав. Уколи, які призводять до вогників, мають підсилювати те, що в нас є. Думаю, від деяких ми довше витримуємо. Або... — Йому раптом спало дещо на думку. — Або щоб ми не стали надто сильними. Від чого можемо виявитися для них небезпечними.

— Як вакцини? — запитав Тім.

— Так, думаю, можна й так сказати.

— Перед тим як тебе забрали, ти міг рухати об'єкти силою думки, — сказав Тім м'яким голосом з інтонацією «я говорю з божевільним».

— *Невеликі* об'єкти.

— І відколи пережив ледь не смерть у резервуарі, ти можеш читати думки.

— Ще до того міг. Резервуар... він підсилює це вміння. Але я все одно не... — Він потер шию. Це важко пояснити, а їхні голоси, тихі й спокійні, діяли йому на нерви, які й так були на межі. Скоро він здуріє, чим підтвердить їхні думки. Та все одно мусить спробувати. — Але я все одно ще не дуже сильний. Ми всі не дуже сильні, крім, напевно, Ейвері. Він неймовірний.

— Так, давай, чи я все правильно розумію, — почав Тім. — Вони викрадають дітей зі слабкими надприродними силами, годують їх розумовими стероїдами, а тоді змушують їх убивати людей. Як того політика, що збирався йти в президенти. Марка Берковіца.

— Так.

— А чому ж не бен Ладена? — запитала Венді. — Як на мене, це була б перша мішень для цього... ментального вбивства.

— Не знаю, — відповів Люк. Голос звучав виснажено. Синець на щоці ніби яскравішав щохвилини. — Я поняття не маю, як вони вибирають, кого вбивати. Я якось розмовляв про це зі своєю подругою Калішею. Вона також без поняття.

— Чому ця таємнича організація просто не використовує кілерів? Хіба так не простіше?

— У фільмах — простіше, — сказав Люк. — У реальному житті, думаю, їм або не вдається, або їх ловлять. Як ледь не зловили тих, котрі вбили бен Ладена.

— Випробуймо, — запропонував Тім. — Я загадав число. Скажи яке.

Люк спробував. Він зосередився і чекав появи кольорових цяточок, але вони не з'являлися.

— Не можу.

— Тоді щось порухай. Це ж твій звичайний талант, той, за який тебе забрали?

Венді похитала головою. Тім і без телепатії знав, що вона думає: «Досить чіплятися до нього, він і без того розгублений, дезорієнтований утікач». Але Тім думав, що якщо він зможе пробитися крізь абсурдну історію малого, то, можливо, йому вдасться дійти до чогось реального і почати рухатися вже звідти.

— От, наприклад, пакет від їжі. Там майже нічого нема, він легкий, тобі це має запросто вдатися.

Люк подивився на пакет, ще сильніше звівши брови. На мить Тімові здалося, що він щось відчув — ніби слабкий протяг пробігся шкірою, — але воно зникло, а пакет не ворухнувся. Звісно ж, не ворухнувся.

— Окей, — урвала тишу Венді, — думаю, досить на...

— Я знаю, що ви пара, — випалив Люк. — Це я знаю.

Тім усміхнувся.

— Не надто переконливо, малий. Ти ж бачив, як ми поцілувалися, коли вона ввійшла.

Люк перевів погляд на Венді.

— Ви їдете в подорож. У гості до вашої сестри, правда?

Вона витріщилася на нього.

— Як...

— Не піддавайся, — сказав Тім... але м'яко. — Це старий трюк медіумів — обґрунтований здогад. Хоча, визнаю, малий це класно зробив.

— Як я можу знати про сестру Венді? — запитав Люк, хоча й без особливої надії.

Він розіграв свої карти одну за одною, і жодної не лишилось. А ще він так утомився. Сон у поїзді був неглибокий і сповнений кошмарів. Здебільшого про резервуар.

— Ми вийдемо на хвилину, гаразд? — запитав Тім.

Не очікуючи відповіді, він повів Венді до дверей зовнішнього кабінету. Коротко щось сказав їй. Венді кивнула і вийшла, дістаючи з кишені телефон. Тім повернувся.

— Думаю, нам краще забрати тебе на станцію.

Спочатку Люк подумав, що він про залізничну станцію. Посадять на якийсь інший товарняк, щоб Тімові з його жінкою не довелося розбиратися з дитиною-утікачем і цією божевільною історією. Тоді усвідомив, яку станцію Тім мав на увазі.

«Ой, ну то й що? — подумав Люк. — Я весь час знав, що зрештою опинюся десь у поліції. І, можливо, менший відділок кращий за великий, де в них сотні різних людей — кримінальників».

Але вони думають, що в нього просто параноя через того чоловіка, Голлістера, а це недобре. Наразі він може лише сподіватися, що вони мають рацію і Голлістер — звичайний простак. Найпевніше, вони й *мають* рацію. Зрештою, Інститут же не може мати людей усюди, правда?

— Добре, але спочатку я хочу вам дещо сказати і показати.

— Давай, — сказав Тім.

Він нахилився вперед, пильно вдивляючись Люкові в обличчя. Може, він лише підіграє «божевільному малому», але принаймні слухає, а Люк вважав: це найкраще, на що він наразі може розраховувати.

— Якщо вони дізнаються, що я тут, то прийдуть по мене. Найпевніше, зі зброєю. Бо до смерті бояться, що хтось мені повірить.

— Матиму на увазі, — сказав Тім, — але в нас тут непоганий поліцейський загін, Люку. Думаю, ти в безпеці.

«Ви навіть не уявляєте, з чим можете зіткнутися», — подумав Люк, проте розумів, що зараз ні в чому не переконає співрозмовника. Він надто виснажений.

Повернулася Венді й кивнула Тімові. Люк не звернув на це уваги.

— Жінка, яка допомогла мені втекти з Інституту, дала мені також дві речі. Одна — це ніж, яким я собі розрізав вухо, щоб позбутися локатора. А ще оце. — Він дістав із кишені флешку. — Я не знаю, що на ній, та, думаю, вам варто глянути, перш ніж ви щось робитимете.

Він подав флешку Тімові.

Мешканці Задньої половини — передньої половини Задньої половини, якщо точніше (вісімнадцятеро поточних пожильців «Овочебази» лишалися за замками й гули собі), — мали двадцять хвилин вільного часу перед початком кіно. Джиммі Каллем, наче зомбі, поніс свою болючу голову в кімнату; Гал, Донна і Лен сиділи в буфеті: хлопці дивилися на свої недоїдені десерти (сьогодні — шоколадні пудинги), а Донна розглядала жевріючу цигарку, ніби забула, як її курити.

Каліша, Нік, Джордж, Ейвері й Гелен спустилися в кімнату відпочинку, обставлену огидними вживаними меблями і старим телевізором, який крутив лише доісторичні ситками штибу «Завороженого» і «Щасливих днів». Там була Кеті Гівенс. Вона не обернулася в їхній бік, невідривно зорячи на порожній екран. На подив Каліші, до них приєдналася Айріс, яка зараз мала кращий вигляд, ніж багато днів перед тим. Живіший.

Каліша щосили думала, і їй це вдавалося, тому що вона *почувалася* краще, ніж багато днів перед тим. Те, що вони зробили з головним болем Гелен — здебільшого Ейвері зробив, а вони всі долучилися, — допомогло їй самій. Те саме подіяло на Нікі й Джорджа. Вона це бачила.

«Захопити це місце».

Смілива й спокуслива ідея, але одразу виникали запитання. По-перше, як вони це зроблять, коли на зміні мінімум дванадцятеро доглядачів? А по кіновечорах їх завжди більше. По-друге, чому їм це не спало на думку раніше?

«Я про це думав», — сказав їй Нікі. І чи не звучав його ментальний голос сильніше? Вона подумала, що так, а ще ж до цього якимось долучився Ейвері. Бо *він* зараз сильніший. «Я думав про це ще коли мене сюди вперше привели».

Більше сказати розумом Нікі не міг, тож притиснувся ротом їй до вуха і прошепотів решту:

— Це я завжди боровся, пам'ятаєш?

Це правда. Чорноокий Нікі, побитий Нікі.

— Ми недостатньо сильні, — пробурмотів він. — Навіть тут, навіть після вогників, сил у нас небагато.

Ейвері тим часом дивився на Калішу з відчайдушною надією. Він думав їй у голову, але йому й не доводилось особливо старатися. Усе

було в його очах. «Ось усі деталі, Ша. Упевнений, вони всі тут. Допоможи мені зібрати їх. Допоможи мені збудувати замок, де ми будемо в безпеці, принаймні якийсь час».

Ша згадала стару збляклу наклейку з Гіллари Клінтон на задньому бампері маминого «субару». Там був напис «СИЛЬНІШІ РАЗОМ»^[107], і, звісно, саме так усе це працює тут, у Задній половині. Саме тому вони дивляться фільми разом. Саме тому вони в змозі сягнути за тисячі миль, іноді за пів світу, до людей із фільмів. Якщо вони вп'ятьох (можливо, вшістьох, коли зможуть щось вдіяти з головним болем Айріс, як уже попрацювали над Гелен) здужають створити об'єднану ментальну силу, таку собі розумову комбінацію «Вулкан»^[108], хіба цього не буде достатньо, щоб влаштувати заколот і захопити Задню половину?

— Чудова ідея, але я так не думаю, — сказав Джордж. Він узяв Калішу за руку й легенько стиснув. — Нам, може, і вдасться трохи покопирсатися їм у головах, може, й сильно налякати їх, але в них шокери, і щойно вони шваркнуть одного-двох із нас, гра закінчиться.

Каліші не хотілося це визнавати, але вона сказала, що він, найпевніше, має рацію.

Ейвері: «Крок за кроком».

— Народ, я не чую, що ви думаєте, — вступила Айріс. — Знаю, що ви щось думаєте, але мені дуже болить голова.

Ейвері: «Подивимося, що ми можемо для неї зробити. Спробуємо разом».

Каліша зиркнула на Ніка, той кивнув. На Джорджа, який стенив плечима й також кивнув.

Ейвері провів їх до Айріс у голову, ніби дослідник, що веде свою групу в печеру. Губка в її голові була дуже велика. Ейвері вона здавалася скривавленою, тож такою постала й перед усіма іншими. Вони обступили її й почали тиснути. Губка трішки піддалася... ще трішки... але тоді зупинилася, опираючись їхнім зусиллям. Джордж відступив першим, після нього Гелен (яка не дуже й могла щось зробити, насправді), а потім і Нік із Калішею. Ейвері залишився останній, устиг завдати болючій губці зухвалого ментального удару, перш ніж відступив.

— Стало краще, Айріс? — запитала Каліша без особливої надії.

— Що стало краще? — озвалася Кеті Гівенс. Вона підпливла до їхнього гурту.

— Голова, — відповіла Айріс. — Так і є. Трохи легше.

Вона всміхнулася Кеті, й на мить у кімнату повернулася дівчинка, яка колись перемогла в конкурсі правопису міста Абілін.

Кеті повернулася до телевізора.

— Де Річі Каннінгем і Фонз^[109]? — запитала вона й почала терти скроні. — Хотілося б, щоб мені полегшало, голова болить як *кака*.

«Бачите, в чому проблема», — подумав Джордж іншим.

Каліша бачила. Разом вони сильні, так, але цієї сили все одно недостатньо. Так само як Гіларі Клінтон, коли вона спробувала стати президенткою кілька років тому. Бо її суперник і його соратники мали політичний еквівалент шокерів доглядачів.

— Мені от допомогло, — сказала Гелен. — Мій головний біль майже минув. Ніби диво якесь.

— Не хвилюйся, — відказав Нікі. Глибока поразка в його голосі лякала Калішу. — Він повернеться.

У кімнату увійшла Корінн, доглядачка, що любить давати ляпаси. Одну руку вона тримала на шокері в кобурі, ніби щось відчуваючи. Мабуть, таки відчуває, подумала Каліша, але не знає, що саме.

— Час кіно, — оголосила вона. — Ходіть, дітки, рухайте задницями.

13

Двоє доглядачів, Дон і Дерик (відомі відповідно як Пітон і Штрик), стояли біля відчинених дверей кінозалу з кошиком у руках. Заходячи всередину, діти з сигаретами й сірниками (запальнички в Задній половині заборонені) складали їх у кошики. Вони зможуть забрати їх, коли шоу закінчиться... якщо згадають про це, звісно. Гал, Донна й Лен сіли в задньому ряду, втупившись порожніми очима на порожній екран. Кеті Гівенс сіла в середньому ряду поруч із Джиммі Каллемом, який апатично колупався в носі.

Каліша, Нік, Джордж, Гелен, Айріс та Ейвері сіли з самого переду.

— Вітаємо на ще одному сповненому веселощів вечорі, — гучно оголосив Нікі, наче ведучий концерту. — Цьогорічний переможець, відзначений «Оскаром» у категорії «Найдебільніший документальний фільм»...

Дерик Штрик влупив його по потилиці.

— Заткнися, уїбан, і насолоджуйся переглядом.

Він відійшов. Світло згасло, і на екрані з'явився лікар Гендрікс. Від самого вигляду незапаленого бенгальського вогню у нього в руці Каліші пересохло в роті.

Там було щось, чого їй бракувало. Якась важлива деталька замку Ейвері. Але вона не загубилася, Каліша її просто не бачила.

«Разом сильніші, але все одно недостатньо. Навіть якщо ті майже овочі Джиммі, Гал і Донна з нами, все одно недостатньо. Але ми *можемо* посилювати. Вечорами, коли горить вогник, ми *сильні*. Коли горить вогник, ми винищувачі, то чого ж я не враховую?»

— Ласкаво просимо, хлопці й дівчата, — гукнув лікар Гендрікс, — і дякую, що допомагаєте нам! Почнімо з кількох жартів, гаразд? І побачимося пізніше.

Він помахав незапаленим вогником і реально підморгнув їм.

Каліші від цього захотілося блювати.

«Якщо ми можемо дотягнутися аж на інший бік світу, то чому не можемо...»

На мить вона начебто зрозуміла, але тоді Кеті як завила, не від болю чи горя, а від радості.

— *Дорожній бігун!*^[110] *Найкраще, що може бути!* — Вона почала виспівувати напівкриком-фальцетом, який свердлив Каліші мозок. — *Дорожній бігун, Дорожній бігун, койот за ТОБОЮ біжить! Дорожній бігун, Дорожній бігун, як зловить — капець тобі ВМИТЬ!*

— Заткнися, Кейтс, — сказав Джордж не без доброти в голосі, і поки Дорожній бігун бібікав безлюдним пустельним шосе, а Дикий койот дивився на нього й уявляв вечерю на День подяки, Каліша відчула, як вислизає щось, що їй ледь не вдалося вловити.

Коли мультфільм закінчився і Дикий койот учергове залишився з носом, на екрані з'явився чоловік у костюмі. У руці він тримав мікрофон. Каліша подумала, що це якийсь бізнесмен, можливо, так і було, певним чином, але це не головне в його візитівці. Насправді він проповідник, бо, коли камера від'їхала назад, позаду нього можна було побачити великий старий хрест, облямований червоним неонам, а коли камера від'їхала вбік, з'явилася арена чи стадіон, наповнений тисячами людей. Вони підвелися, деякі розмахували руками в повітрі, деякі трусили Бібліями.

Спочатку чоловік проводив звичайну проповідь, цитував Біблію, а тоді почав розводитися про те, як країна розлітається на шматки через опі-ООО-їди і роз-ПУ-сту. А ще про політиків, і суддів, і те, що Америка — це осяйне місто на пагорбі, яке безбожники хочуть закаляти брудом. Він уже почав про те, як чаклунство заворожило людей Самарії (як це стосувалося Америки, Каліші було незрозуміло), але тоді з'явилися й замиготіли кольорові цятки. Гудіння гучнішало і тихішало. Каліша навіть відчувала його в носі, вібрацію маленьких волосинок там.

Коли цяточки щезли, вони побачили, як проповідник сідає в літак із жінкою, найпевніше, місіс Проповідницею. Цятки з'явилися знову. Гудіння гучнішало і тихішало. Каліша почула голос Ейвері в голові, щось схоже на «вони бачать».

«Хто бачить?»

Ейвері не відповів, мабуть, тому що захопився фільмом. Ось що роблять вогники Штазі; захоплюють тебе з головою. Проповідник знову провадив, провадив енергійно, сильно, цього разу з вантажного кузова через мегафон. Плакати повідомляли: «Г'ЮСТОН ЛЮБИТЬ ВАС», «БОГ ДАВ НОЄВІ ЗНАК ВЕСЕЛКИ», «ІВАНА 3:16». Тоді цятки. Тоді гудіння. Кілька незайнятих сидінь кінотеатру почали ляскати вгору-вниз самі по собі, ніби незакріплені жалюзі під сильним вітром. Двері залу розчахнулися. Дон Пітон і Дерик Штрик захряснули їх, тиснучи плечима.

Тепер проповідник був у якомусь притулку для безхатків, у кухарському фартуху він помішував здоровенний чан соусу для спагеті. Його дружина стояла поруч, обоє всміхалися, і цього разу в Каліші в голові зазвучав голос Ніка: «Усміхнися для фото!» Каліша невиразно усвідомлювала, що її волосся стирчить, наче від якогось електричного експерименту.

Цятки. Гудіння.

Тоді проповідник опинився вже на телешоу з якимись іншими людьми. Хтось із них звинуватив проповідника в тому, що він... щось там... великі слова, вчені слова, які Люк точно зрозумів би... а проповідник реготав, наче почув найкращий жарт у світі. Він прекрасно сміявся. Від цього хотілося почати сміятися разом із ним. Це якщо ти раптом не божеволієш.

Цятки. Гудіння.

Щоразу, як поверталися вогники Штазі, вони здавались яскравішими, щоразу проникали глибше Каліші в голову. У її теперішньому стані всі ці ролики, які разом поєднувалися в кіно, захоплювали. У них є *важелі*. Коли прийде час — напевно, завтра ввечері, а може, післязавтра, — діти в Задній половині натиснуть ці важелі.

— Ненавиджу це, — промовила Гелен зляканим голосом. — Коли вже закінчиться?

Проповідник стояв перед гарним маєтком, де, здається, відбувалася вечірка. Проповідник в автоколоні. Проповідник на барбекю надворі, а на будівлях за ним майорять червоні, білі й сині барви. Люди їдять корн-доги і великі шматки піци. Він проповідує про спотворення природного стану речей, постановленого Господом, але тоді його голос обірвався й зазвучав голос лікаря Гендрікса.

— Це Пол Вестін, дітки. Він живе в Дірфілді, Індіана. Пол Вестін. Дірфілд, Індіана. Пол Вестін, Дірфілд, Індіана. Повторюйте зі мною, хлопці й дівчата.

Частково тому, що вони не мали вибору, частково тому, що це принесе милосердний кінець кольорових цяток і то гучнішого, то тихішого гудіння, а здебільшого тому, що *їх це реально захопило*, десятеро дітей в кімнаті почали скандувати. Каліша приєдналася. Вона не знала про інших, але для неї це була найгірша частина кіновечорів. Вона ненавиділа те, наскільки це приємно. Ненавиділа відчуття *важелів*, які лише й чекають, щоб їх натиснути. Просто молять про це! Вона почувалася лялькою черевомовця на коліні того довбаного лікаря.

— Пол Вестін, Дірфілд, Індіана! Пол Вестін, Дірфілд, Індіана!
ПОЛ ВЕСТІН, ДІРФІЛД, ІНДІАНА!

Тоді на екрані знову з'явився лікар Гендрікс, усміхнений і з незапаленим бенгальським вогнем у руках.

— Отак, правильно. Пол Вестін, Дірфілд, Індіана. Дякую вам, дітки, і гарної вам ночі. Побачимось завтра!

Вогники Штазі з'явилися востаннє, мигочучи, крутячись і вихорячись. Каліша стиснула зуби і чекала, коли ж вони зникнуть, почувавши себе дрібною космічною капсулою, що несеться крізь бурю з гігантських астероїдів. Гудіння стугоніло як ніколи, та коли цятки зникли, гудіння одразу ж урвалося, ніби підсилювач висмикнули з розетки.

Вони бачать, як був сказав Ейвері. Яку деталь ми пропускаємо? Якщо так, то хто вони такі?

У кінозалі спалахнуло світло. Двері відчинилися, Дон Пітон стояв біля одних, Дерик Штрик — біля інших. Більшість дітей вийшли, але Донна, Лен, Гал і Джиммі залишилися на місцях. Мабуть, просидять там, розвалившись на зручних сидіннях, доки доглядачі не проженуть їх назад по кімнатах, а одне, двоє, троє чи й усі четверо відправляться на «Овочебазу» після завтрашнього шоу. Великого шоу. Де вони зроблять усе, що треба зробити з проповідником.

Їм дозволялося провести ще пів години в кімнаті для відпочинку, перш ніж їх замкнуть у кімнатах на ніч. Каліша вирушила туди. Джордж, Нікі та Ейвері — за нею. Через кілька хвилин причовгала Гелен і всілася на підлогу з незапаленою сигаретою в руці і звислим над обличчям колись яскравим волоссям. Айріс і Кеті прийшли останніми.

— Голова вже краще, — оголосила Кеті.

Так, подумала Каліша, головний біль відступає після фільмів... але ненадовго. Цей період дедалі коротший.

— Ще один веселий вечір у кіно, — пробурмотів Джордж.

— Отже, дітки, що ми вивчили? — запитав Нікі. — Що хтось десь не дуже турбується про преподобного Пола Вестіна з Дірфілда, Індіана.

Каліша провела великим пальцем собі по губах і глянула на стелю. «Жучки, — подумала вона для Нікі. — Будь обережним».

Нік склав палець пістолетом собі до голови і вдавав, що стріляється. Інші всміхнулися. Завтра все буде по-іншому, подумала Каліша. Жодних усмішок. Після завтрашнього шоу лікар Гендрікс з'явиться із запаленим бенгальським вогнем, а гудіння переросте в рев білого шуму. Важелі натиснуть. Невідь-скільки протриває період, одночасно благословенний і жахливий, коли головний біль у них зникне зовсім. Замість п'ятнадцяти-двадцяти хвилин після кіно можна буде насолодитися шістьма-вісьмома годинами блаженного полегшення. А тим часом десь там Пол Вестін з Дірфілда, Індіана, зробить щось, що змінить його життя або завершить його. Для дітей у Задній половині життя продовжиться... якщо це можна назвати життям. Головні болі повернуться з новою силою. Дедалі сильніші. Допоки,

замість просто відчувати гудіння, вони стануть його частиною. Просто одними з...

Овочів!

Це Ейвері. Ніхто не міг передавати думки з такою чіткою силою. Відчувалося так, наче він живе в неї в голові. *«Отак це й працює, Ша! Бо вони...»*

— Вони бачать, — прошепотіла Каліша, і ось воно, бінго, загублена деталь.

Каліша вперлася долонями в чоло, не тому що головний біль повернувся, а тому що це було так очевидно. Вона вхопила Ейвері за дрібне кістляве плече.

«Овочі бачать те, що й ми. Інакше навіщо їм вони?»

Нікі обвив Калішу однією рукою й прошепотів їй у вухо. Від дотику його вуст вона затремтіла.

— Про що ти говориш? Їхній розум згас. Як і наш згасне, зовсім скоро.

Ейвері: «Саме тому вони такі сильні. Усе інше зникло. Згасло. Вони — батарежки. А ми — просто...»

— Перемикач, — прошепотіла Каліша. — Перемикач запалювання. Ейвері кивнув.

— Нам потрібно їх використати.

«Коли? — Голос Гелен Сіммс, голос маленької переляканої дитини. — Треба поспішати, бо я вже більше не витримую».

— Ми всі не витримуємо, — додав Джордж. — Крім того, просто зараз та сука...

Каліша із застереженням похитала головою, і Джордж продовжив розумово. Йому це не дуже вдавалося, принаймні поки що, але Каліша вловила суть. Вони всі зрозуміли. Просто зараз та сука, місіс Сігсбі, зосереджена на Люку. І Стекгаус також. Усі в Інституті, бо вони знають, що він утік. Це їхній шанс, поки всі налякані й збентежені. Іншої настільки хорошої можливості в них не буде.

Нікі заушміхався. «Не відкладаймо на потім те, що потрібно зробити зараз».

— Як? — запитала Айріс. — Як ми це зробимо?

Ейвері: «Думаю, я знаю, але нам потрібні Гал, Донна і Лен».

— Точно? — запитала Каліша, після чого додала: — Вони майже згасли.

— Я їх дістану, — сказав Нікі. Він підвівся. Усміхався. «Ейвестер має рацію. Будь-яка дрібна допомога корисна».

Його ментальний голос посилювався, усвідомила Каліша. Це з боку передачі чи прийому?

«З обох, — відповів Ейвері. Він також усміхався. — Бо зараз ми робимо це для себе».

Так, подумала Каліша. Бо вони роблять це для себе. Їм не треба бути купкою засліплених ляльок на колінах черевомовця. Це було настільки просто, але разом з тим — одкровенням: те, що робиш для себе, дає тобі силу.

14

Приблизно одночасно з тим, як Ейвері, мокрого і тремтячого, штовхали тунелем між Передньою і Задньою половинами, літак «Челенджер» Інституту («940NF» на хвості й «ПАПЕРОВА ПРОМИСЛОВІСТЬ МЕЙНУ» на фюзеляжі) здійснював в небо з Ері в Пенсильванії з повною штурмовою командою на борту. Коли літак досягнув круїзної висоти і взяв курс на містечко Алколу, Тім Джеймісон і Венді Галліксон проводили Люка Елліса в управління шерифа округу Фейрлі.

Багато шарнірів у синхронному русі.

— Це Люк Елліс, — представив його Тім. — Люк, познайомся з помічниками Фарадесом і Віклоу.

— Приємно познайомитися, — сказав Люк без особливого ентузіазму.

Білл Віклоу роздивлявся побите обличчя Люка і перев'язане вухо.

— А що з іншим чуваком?

— Довга історія, — втрутилася Венді ще до того, як Люк устиг відповісти. — Де шериф Джон?

— У Даннінгу, — відповів Білл. — Його мама там у домі для літніх. У неї... ну, знаєш. — Він постукав собі по скроні. — Казав, що повернеться біля п'ятої, хіба що вона себе добре почуватиме. У такому випадку залишиться і повечеряє з нею. — Він зиркнув на Люка, побитого хлопця в брудному одязі, у якого ніби табличка «ВТІК З ДОМУ» на шії. — Щось термінове?

— Хороше запитання, — сказав Тім. — Тагу, ти знайшов, що Венді тебе просила?

— Знайшов, — сказав той, із прізвиськом Фарадей. — Якщо зайдеш у кабінет шерифа Джона, можу тобі переповісти.

— Нема потреби, — відказав Тім. — Не думаю, що ти мені розповіси щось таке, чого Люк ще не знає.

— Ти впевнений?

Тім глипнув на Венді, вона кивнула, тоді на Люка, який знизав плечима.

— Так.

— Добре. Батьків цього малого, Герберта й Айлін Еллісів, убили в них удома сім тижнів тому. Застрелили в спальні.

Люку здалося, ніби душа його вилетіла з тіла. Цятки не повернулись, але саме так він почувався, коли вони з'являлися. Він ступив два кроки до крісла перед диспетчерським столом і завалився в нього. Крісло відкотилося назад і впало б на нього, але спершу вдарилося об стіну.

— Люку, тримаєшся? — запитала Венді.

— Ні. Так. Наскільки це можливо. Ті мудаки в Інституті — лікар Гендрікс, місіс Сігсбі, доглядачі — казали, що з батьками все нормально, все добре, але я знав, що вони мертві, ще до того, як у комп'ютері побачив. Я знав, але все одно, це... жах.

— У тебе там *комп'ютер* був? — запитала Венді.

— Так. Здебільшого для того, щоб гратися чи дивитися відео на ютьюбі. Нічого серйозного. Сайти з новинами були заблоковані, але я знав, як це обійти. Вони мали б моніторити мої результати пошуку і впіймати мене, але вони були... просто недбалі. Зарозумілі. Інакше я б не вибрався.

— Про що він, бляха, говорить? — спитав Віклоу.

Тім похитав головою. Він поки не відвертав уваги від Тага.

— Ти ж не від поліції Міннеаполіса це дізнався, так?

— Ні, але не тому, що ти мені так сказав. Шериф Джон вирішить, з ким зв'язуватись і коли. Тут усе так працює. А поки що достатньо інформації дав гугл. — Він зміряв Люка поглядом «я тобі не довіряю». — Він є в базі даних Національного центру зниклих та експлуатованих дітей, а ще про нього *beaucoup*^[111] новин у «Стар Триб'юн» Міннеаполіса і «Пайонір Прес» Сент-Пола. У тих статтях сказано, що він малий вундеркінд. Дитина-геній.

— Важко не погодитися, — озвався Білл. — Багато довгих слів знає.

«Я ж перед вами, — подумав Люк. — Говоріть про мене так, щоб було ясно, що я тут».

— Поліція не називає його фігурантом, — сказав Таг, — принаймні про це нема в статтях, але вони, звісно, залюбки його б допитали.

Настала Люкова черга заговорити.

— Ну звичайно, допитали б. І першим запитанням було б, найпевніше: «Малий, а де ти дістав ствол?»

— *Ти їх убив?* — Білл поставив це запитання цілком буденно, ніби просто знічев'я. — Краще скажи правду зараз, малий. Це тобі вельми допоможе.

— Ні. Я люблю моїх батьків. Люди, які вбили їх, викрали мене. Я їм потрібен не тому, що отримав тисячу п'ятсот вісімдесят балів на академічних тестах, чи тому, що можу розв'язувати складні рівняння в голові, чи тому, що знаю, що Гарт Крейн наклав на себе руки, вистрибнувши з судна в Мексиканську затоку. Вони вбили маму й тата і викрали мене тому, що іноді я можу згасити свічку самим поглядом чи перевернути тацю для піци в «Рокет піці». *Порожню* тацю. Повну я б не зрушив з місця. — Він підняв погляд на Тіма з Венді й розсміявся. — Мене б навіть на роботу в довбаний придорожній цирк не взяли б.

— Не бачу в цьому нічого смішного, — спохмурнівши, промовив Таг.

— І я не бачу, — підтримав Люк, — але іноді все одно сміюся. Я багато сміявся зі своїми друзями, Калішею й Ніком, хоч нам там було зовсім не весело. Крім того, літо було довге. — Цього разу він не засміявся, лише всміхнувся. — Ви навіть не уявляєте наскільки.

— Думаю, тобі б не завадило відпочити, — сказав Тім. — Тагу, у тебе є вільні камери?

— Є.

— Ну то, може, ми...

Люк відступив назад, обличчя пронизала тривога.

— Нізащо. *Нізащо*.

Тім здійняв руки.

— Ніхто тебе не замкне. Ми залишимо двері прочиненими.

— Ні. Будь ласка, не треба. Будь ласка, не змушуйте мене йти в камеру.

Тривога змінилася жахом, і Тім уперше повірив, принаймні частково, в історію хлопця. Про надприродні сили — це херня, звісно, але він уже раніше бачив таке — погляд і поведінку дитини, з якої знущалися.

— Окей, а що скажеш про диван у зоні очікування? — Венді вказала пальцем. — Він уже старий, але не зовсім нездалий. Я там кілька разів спала.

Якщо це правда, Тім ніколи цього не бачив, зате малому стало помітно легше.

— Так, давайте. Містере Джеймісон — Тіме — флешка ще у вас, так?

Тім дістав її з нагрудної кишені й простягнув.

— Ось.

— Добре. — Люк потрюхикав до дивана. — І краще перевірте того містера Голлістера. Я майже повністю впевнений, що він — дядько.

Таг і Білл кинули на Тіма ідентичні сторопілі погляди. Тім похитав головою.

— Люди, які за мною спостерігають, — пояснив Люк. — Вони прикидаються, ніби хтось із них — мій дядько. Чи кузен, чи просто друг сім'ї. — Він помітив, як Таг і Білл водночас заковчують очі, і знову всміхнувся. Це одночасно втомлювало й веселило. — Ага, я знаю, як це звучить.

— Венді, може, проведеш наших колег у кабінет шерифа Джона і введеш у курс справ стосовного того, про що нам розповів Люк. Я залишуся тут.

— Ага, лишайся, — сказав Таг. — Бо доки шериф Джон не дасть тобі значок, ти всього-на-всього місцевий нічний патрульний.

— Взяв до уваги, — відрік Тім.

— А що на флешці? — запитав Білл.

— Не знаю. Коли шериф повернеться, усі разом і подивимось.

Венді провела двох поліцейських у кабінет шерифа Ешворта й зачинила двері. Тім почув приглушені голоси. Зазвичай у такий час він лягав спати, але зараз бадьорість сповнювала його як ніколи. Він не почувався так ще відколи покинув Управління поліції Сарасоти,

мабуть. Йому хотілося знати, хто насправді цей хлопець, що ховається за цією сказеною історією, де він був і що з ним сталося.

Тім узяв чашку кави з кавоварки «Банн» у кутку. Кава була міцна, але придатна для пиття, на відмінну від тієї, якою він зазвичай частувався близько десятої години, коли зазірав у відділення під час нічних обходів. Він поніс чашку назад до крісла диспетчера. Люк або справді заснув, або добре вдавав. Мимохіть Тім узяв швидкозшивач зі списком усіх підприємств Дюпрея й зателефонував у мотель. На дзвінок не відповіли. Схоже, Голлістер таки не повернувся у свій блощичник. Що нічого не означає, звісно.

Тім повісив слухавку, дістав з кишені флешку й роздивився її. Це, мабуть, теж нічого не означає, найпевніше, але, як наполягає Таг Фарадей, тут слово за шерифом Ешвортом. Вони почекають.

А хлопець тим часом нехай поспить. Якщо він дійсно приїхав сюди у вантажному вагоні з самого Мейну, йому цей сон не завадить.

15

«Челенджер» з одинадцятьма пасажирами на борту — місіс Сігсбі, Тоні Фіззале, Вайноною Бріггз, лікарем Евансом та об'єднаними загонами Рубінових і Опалових — торкнувся землі в Алколу п'ятнадцять по п'ятій. Задля зручнішої комунікації зі Стекгаусом цю команду назвали загonom Золотих. Місіс Сігсбі першою зійшла з літака. Денні Вільямс із Рубінових і Луїс Грант із Опалових залишилися на борту, взявши на себе турботу про особливий багаж Золотих. Місіс Сігсбі стояла на асфальтобетоні, незважаючи на приголомшливу спеку, і з мобільного телефонувала на стаціонарний телефон свого кабінету. Відповіла Розалінд й одразу передала слухавку Стекгаусу.

— Ти вже... — почала вона, але замовкла, коли пропустила пілота з його напарником, які мовчки пройшли повз. Один з них раніше був у Повітряних силах, інший — у Нацгвардії, обидва мали вигляд нацистів зі старого ситкому «Герої Гогана»: нічого не бачать, нічого не чують, їхня робота — суто перевезення.

Тільки-но вони щезли, місіс Сігсбі запитала Стекгауса, чи він уже чув щось від їхньої людини в Дюпреї.

— Звісно ж, чув. Елліс набив собі гулю, коли вистрибував з поїзда. Головою лупнувся об семафор. Миттєва смерть від субдуральної

гематоми вирішила б більшість наших проблем, але Голлістер каже, що малий навіть не вирубився. Чоловік, що працював на автотранспортувачі, побачив Елліса, заніс його на склад біля станції, викликав місцевого лікаря. Той прийшов. Трохи пізніше підійшла поліцейська. Вона з тим першим мужиком забрали нашого шмаркача до шерифа. У малого перев'язане вухо, в якому був трекер.

Денні з Луїсом вигулькнули з літака, тримаючи по обидва боки довгий сталевий ящик. Вони знесли його по трапу й затягли всередину.

Місіс Сігсбі зітхнула:

— Ну, цього варто було очікувати. Ми й очікували. Це ж маленьке місто, так? З маленькими правоохоронними органами?

— Та там дідько добраніч каже, — підтвердив Стекгаус. — І це чудово. І це ще не все. Наш чоловік каже, що шериф водить великий сріблястий пікап «Титан», і він не був припаркований перед відділком чи на майданчику для працівників поруч. Тож Голлістер пройшовся до місцевої цілодобової крамниці. Каже, що чурки, які там працюють, — це його слова, не мої — усе про всіх знають. Той, який був на зміні, розповів йому, що шериф заїжджав і взяв пачку «Свішер-світс»^[112], сказав, що їде відвідати маму, яка чи то в притулку, чи то в госпісі, чи щось таке в сусідньому місті. Але сусіднє місто десь миль за тридцять.

— І яким чином це нам допомагає? — Місіс Сігсбі обмахувала блузкою собі шию.

— Я не впевнений, що копи в такому загумінку, як Дюпрей, дотримуватимуться протоколу, але якщо так, то вони просто триматимуть малого в себе, доки не прибуде біг бос. Він і вирішуватиме, що робити далі. Скільки часу вам туди їхати?

— Дві години. Можна й скоріше, але ми веземо багато забавок, тому було б нерозумно перевищувати швидкість.

— Правильно кажеш, — сказав Стекгаус. — Послухай, Джуліє. Селюцтво Дюпрея може в будь-який час зв'язатися з копами Міннеаполіса. А то й уже зв'язались. У будь-якому разі це не має значення. Ти ж розумієш, так?

— Звичайно.

— Про будь-який безлад, з яким доведеться розібратися, будемо думати потім. Наразі нам треба вирішити питання заблукалого малого.

Стекгаус мав на увазі вбивство, і цього, напевно, не минути. Убити Елліса і будь-кого, хто заважатиме. Такий безлад неминуче потягне за

собою дзвінок з Нульового телефона, але якщо їй вдасться переконати той шепелявий голос на іншому кінці, що проблему вирішено, мабуть, вдасться зберегти життя. А може, навіть роботу, хоча вона цілком може обійтись життям, якщо до цього дійде.

— Я знаю, що робити, Треворе. Дай мені це зробити.

Місіс Сігсбі завершила дзвінок і пішла всередину. Вентиляція повітря в невеликій кімнаті очікування вдарила їй по спітнілій шкірі, ніби ляпас. Усередині чекав Денні Вільямс.

— Усе готове? — запитала вона.

— Так, мем. Готові до рок-н-ролу. Беру керівництво на себе, як тільки ви скажете.

Під час польоту з Ері місіс Сігсбі здебільшого сиділа у своєму «айпаді».

— Ми ненадовго зупинимося на виїзді 181. Там я й передам керівництво тобі. Підходить?

— Цілком і повністю.

Решта стояли на вулиці. Жодних чорних позашляховиків із затонованими вікнами, лише три «мамські» фургони непримітних кольорів: блакитного, зеленого і сірого. Сирота Енні була б розчарована.

16

На виїзді 181 загін Золотих з'їхав з платного шосе й потрапив у типову глухомань. Там була заправка і «Ваффл-гауз», і все. Найближче місто, Латта — за дванадцять миль. Через п'ять хвилин після того, як вони проїхали повз «Ваффл-гауз», місіс Сігсбі, що їхала попереду в головному фургоні, наказала Денні зупинитися біля ресторану, який виглядав так, наче збанкрутував ще тоді, коли Обама вперше став президентом. Навіть знак «ВЛАСНИК ПОБУДУЄ ПІД ОРЕНДАРЯ» був занедбаним.

Сталевий ящик, який Денні з Луїсом винесли з «челенджера», відкрили, і Золотий загін озброївся. Семеро Рубінових і Опалових узяли по «глоку-37», пістолету, який вони брали з собою в місії реквізиції. Тоні Фіззале також вручили цей пістолет, і Денні вдоволено відзначив, як Тоні одразу ж пересмикнув затвор, щоб упевнитися, що патронник порожній.

— Кобуру було б непогано, — сказав Тоні. — Не хочеться закладати його ззаду за пояс, як якийсь бандюга з МС-13^[113].

— Наразі просто заховай під сидіння, — порадив Денні.

Місіс Сігсбі й Вайноні Бріггз вручили по «зіг-зауеру П238», достатньо компактному, щоби вмістився в сумочці. Коли Денні запропонував ствол Евансу, лікар підняв руки й на крок відступив. Том Джонс із Опалових зігнувся над переносним арсеналом і дістав дві штурмові гвинтівки «ейч-кей-37».

— А як щодо цього, лікарю? Магази на тридцять куль, вб'є корову крізь стіну хліва. Маємо ще кілька світлозвукових.

Еванс похитав головою.

— Я тут з примусу. Якщо плануєте вбити малого, я взагалі не знаю, для чого я тут здався.

— Ага, з хуїмусу, — озвалася Еліс Грін, також з Опалових.

Це зустріли специфічним сміхом — нервовим, напруженим, трохи скаженим, який з'являється лише перед операцією, в якій передбачена стрілянина.

— Досить, — перервала його місіс Сігсбі. — Лікарю Евансе, є ймовірність, що ми можемо взяти хлопця живим. Денні, в тебе є на планшеті карта Дюпрея?

— Так, мем.

— Отже, відтепер ця операція — під твоєю орудою.

— Дуже добре. Ходіть сюди, люди. Ви також, лікарю, не соромтеся.

Вони зібралися навколо Денні Вільямса, варячись у спекоті призахідної пори. Місіс Сігсбі глянула на годинник. Чверть по шостій. Десь за годину від потрібного місця, а може, й більше. Трохи вибилися з графіка, але це прийнятно, зважаючи на швидкість, з якою це все організували.

— Тут центр Дюпрея, все, що є, — почав Денні Вільямс. — Просто одна головна вулиця. Пів дороги вниз — управління шерифа округу, просто між міською радою і маркетом.

— У якому значенні «маркет»? — Джош Готтфрід, з Опалових.

— У значенні «крамниця», — відповіла Робін Лекс.

— Щось схоже на старий добрий «Усе по п'ять», — сказав Тоні Фіззале. — Я років десять прожив в Алабамі, переважно на службі у військовій поліції, і я вам кажу: ці південні містечка — ніби машина

часу на п'ятдесят років назад. Окрім «Волмартів». Вони здебільшого стоять.

— Досить триндіти, — урвала його місіс Сігсбі й кивнула, щоб Денні продовжував.

— Нічого особливого, — сказав Денні. — Паркуємося тут, за місцевим кінотеатром, зараз він зачинений. Отримуємо підтвердження від джерела місіс Сігсбі, що ціль досі у відділку. Ми з Мішель прикинемось одруженою парочкою на відпочинку, під час якого їздити маловідомими містечками американського півдня...

— Парочкою їбанутих, коротше кажучи, — кинув Тоні, що викликало ще трохи того нервового сміху.

— Ми пройдемося вулицею, роздивимося, що там і як...

— За ручку, як ті закохані пташечки, — продовжила Мішель Робертсон, ухопивши долоню Денні та обдарувавши його скромною, але благоговійною усмішкою.

— А може, ваш місцевий усе перевірить? — запропонував Луїс Грант. — Може, так безпечніше.

— Ми його не знаємо, його інформації не довіряємо, — відповів Денні. — Крім того, він цивільний.

Він глянув на місіс Сігсбі, яка кивнула, щоб продовжував.

— Можливо, заїдемо у відділок запитати дорогу. А може, й ні. Подивимося по ситуації. Нам потрібно лише дізнатися, скільки там приблизно людей і де вони перебувають. Тоді... — Він знизав плечима. — Нападаємо. Якщо буде стрілянина, у чому я сумніваюся, — нейтралізуємо малого. Якщо ні — забираємо його. Менше безладу, якщо виглядатиме схоже на викрадення.

Місіс Сігсбі дала Денні договорити, де їх чекатиме «челенджер», і зателефонувала Стекгаусові, запитала, які новини.

— Щойно говорив з нашим другом Голлістером, — повідав той. — Шериф припаркувався перед відділком десь п'ять хвилин тому. Зараз, мабуть, знайомиться з нашим заблудлим хлопцем. Час рухатися.

— Так. — Вона відчула не такий уже й неприємний тиск у шлунку та промежині. — Я зв'яжуся з тобою, коли все закінчиться.

— Зроби це, Джуліє. Витягни нас із цього клятого бардаку.

Вона завершила дзвінок.

Шериф Джон Ешворт повернувся в Дюпрей біля шостої двадцять. За тисячу чотириста миль на північ напівпритомні діти викидали сигарети й сірники в кошики і наповнювали кінозал, де зіркою фільму цього вечора буде священник мегацеркви з Індіани, з багатьма впливовими політичними друзями.

Шериф зупинився одразу за дверима й роздивився велике головне приміщення відділку, тримаючи руки на товстих стегнах, відзначаючи, що тут зібрався весь персонал, окрім Ронні Гібсон, яка проводила відпустку в таймшері її матері в Сент-Пітерсбургу. І Тім Джеймісон тут.

— Ну, будьте здорові, родичі гарбузові, — привітався він. — Це ж не вечірка-несподіванка, у мене ж не день народження. А це хто такий?

Він указав на хлопця на невеликому дивані в кімнаті очікування. Люк скрутився в позу ембріона настільки, наскільки це було можливо. Ешворт обернувся до Тага Фарадея, якого був залишив за старшого:

— І, суто між іншим, хто його побив?

Замість відповіді, Таг обернувся до Тіма й махнув рукою в жесті «після тебе».

— Його звати Люк Елліс, і його ніхто не побив, — відповів Тім. — Він вискочив з товарняка і вгатився в семафор. Від того й синці. Що стосується пов'язки, то він каже, що його викрали і причепили йому до вуха пристрій відстеження. Стверджує, що відрізав собі мочку вуха, щоб позбутися тієї штуки.

— Складаним ножем, — доклалася Венді.

— Його батьки мертві, — підхопив Таг. — Убиті. Ця частина історії — правда. Я перевірів. За тридев'ять земель, у Міннесоті.

— Але він каже, що місце, з якого він утік, — у Мейні, — додав Білл Віклоу.

Ешворт трохи помовчав, не відриваючи рук від стегон, переводячи погляд зі своїх працівників і нічного патрульного на хлопця на дивані. Розмова взагалі не потривожила Люка: він спав як убитий. Зрештою шериф Джон поглянув на свою зібрану правоохоронну команду.

— Я тепер починаю думати, що краще б залишився на вечерю з мамою.

— Ой, їй не дуже добре? — запитав Білл.

Шериф Джон проігнорував це запитання.

— Якщо ви всі тут трави не понакурювалися, мені хтось може дати зв'язну історію?

— Сідайте, — запропонував Тім. — Я введу вас у курс, а тоді, думаю, ми подивимось оце. — Він поклав флешку на диспетчерський стіл. — Потім уже самі вирішите, що робити.

— А ще, напевно, захочете подзвонити в поліцію Міннеаполіса або поліцію штату в Чарльстоні, — озвався Беркетт. — Або тим і тим. — Він смикнув головою в бік Люка. — Хай думають, що з ним робити.

Ешворт сів.

— З іншого боку, я радий, що приїхав раніше. Ніби щось цікаве, правду кажу?

— Навіть дуже, — підтвердила Венді.

— Ну добре. Зазвичай тут мало цікавого відбувається, якась пертурбація нам би не завадила. У Міннеаполісі копи думають, що він своїх старих уколошків?

— Судячи з газет — так, — відповів Таг. — Хоча вони в цьому дуже обережні, пишуть, що він неповнолітній і все таке.

— Він страшенно розумний, — сказала Венді, — але цілком приємний малий.

— Угу, з тим, наскільки він приємний чи неприємний, нехай розбираються інші, але наразі мені цікаво як ніколи. Білле, досить уже бабратися з тим годинником, поки не зламав, а краще принеси кок'коли з мого кабінету.

18

Поки Тім переказував шерифові Ешворту історію, яку Люк розповів їм із Венді, поки загін Золотих наближався до гардівіллського виїзду з шосе I-95, де вони рушають до маленького містечка Дюпрей, Нік Вілгольм збирав дітей, які залишилися в кінозалі, в невеликій кімнаті відпочинку у Задній половині.

Іноді діти тримаються на диво довго; Джордж Айлс — тому наочний приклад. А іноді ламаються одразу. Саме це начебто трапилося з Айріс Стенгоуп. Те, що діти в Задній половині називають відскоком, — недовготривала відстрочка головного болю після кіно — не сталося з нею після першого разу. Очі посоловіли, а нижня щелепа відвисла. Вона стояла під стіною опустивши голову, а волосся спадало

їй перед очима. Гелен підійшла та обійняла її, але Айріс цього наче й не помітила.

— Що ви тут робите? — запитала Донна. — Я хочу назад у свою кімнату. Я хочу спати. Я *ненавиджу* кіновечори.

Голос її звучав жалібно, от-от розплачеться, але вона ще була присутня і при тямі. Те саме можна було більш-менш упевнено сказати про Джиммі й Гала. Вони здавалися напівпритомними, але не такими причмеленими, як Айріс.

«Більше жодних фільмів, — сказав Ейвері. — Ніколи».

Його голос лунав у Каліші в голові гучніше, ніж будь-коли, і це саме по собі доводило: вони дійсно разом сильніші.

— Сміливе передбачення, — висловився Нікі. — Особливо від такого малого гівнюка, як ти, Ейвестере.

Гал і Джиммі всміхнулися на це, а Кеті навіть хихотнула. Лише Айріс здавалася зовсім втраченою, несвідомо чухаючи пах. Лена відволік телевізор, хоч там нічого й не показували. Каліша подумала, що він там, мабуть, роздивляється власне відображення.

«У нас мало часу, — сказав Ейвері. — Скоро хтось із них прийде, щоб розвести нас по кімнатах».

— Корінн, напевно, — сказала Каліша.

— Ага, — підтакнула Гелен. — Лиха Відьма Сходу.

— І що будемо робити? — спитав Джордж.

На мить Ейвері наче розгубився, і Каліша злякалася. Тоді цей хлопчик, який усього кілька годин тому думав, що його життя скінчиться в резервуарі з водою, простягнув руки.

— Беріться, — звелів він. «Ставайте в коло».

Усі, крім Айріс, рушили вперед. Гелен Сіммз узяла Айріс за плечі й посунула в нерівне коло, в яке всі стали. Лен жадібним поглядом через плече окинув телевізор, тоді зітхнув і витягнув руки.

— А, нахуй. Яка різниця.

— Правильно, нахуй, — підтвердила Каліша. — Втрачати все одно нічого.

Вона взяла Ленову праву долоню своєю лівицею, а ліву долоню Нікі — правицею. Айріс приєдналася останньою, й одночасно з тим, як вона з'єдналася з Джиммі Каллемом і Гелен обабіч, її голова різко піднялася.

— Де я? Що ми робимо? Кіно вже скінчилося?

— Тихенько, — сказала Каліша.

— Мені голова майже не болить!

— Добре. А тепер тихо.

Приєдналися й інші: «Тихо... тихо... Айріс, тихо».

Кожне «тихо» звучало дедалі гучніше. Щось мінялося. Щось заряджалося.

«Важелі, — подумала Каліша. — Є важелі, Ейвері».

Він кивнув їй з іншого боку кола.

Це ще не сила, принаймні поки що, і вона знала, що фатальною помилкою було б у це повірити, але *потенціал* сили. Каліша подумала, що це наче дихати під час затишшя перед найбільшою літньою зливою.

— Народ? — боязко запитав Лен. — У мене голова прочистилася. Не пам'ятаю, коли востаннє вона була такою ясною. — Він поглянув на Калішу з виразом, схожим на паніку. — Не відпускай мене, Ша!

«Усе добре, — подумала вона йому. — Ти в безпеці».

Але це неправда. Ніхто з них не в безпеці.

Каліша знала, що станеться далі, що *мусить* статись, і жахалася цього. Звісно, їй цього й хотілося. То було щось більше, ніж бажання. Хіть. Вони — діти, що бавляться з вибухівкою, і хоч це, може, й неправильно, але так приємно.

Ейвері заговорив тихим чистим голосом:

— Думайте. Думайте зі мною, всі.

Він почав, разом з цим з'явився сильний і чистий образ. Приєднався Нікі. Кеті, Джордж і Гелен — також. І Каліша з ними. Тоді всі решта. Вони співали в кінці фільмів, співали й тепер.

«Думайте про бенгальський вогонь. Думайте про бенгальський вогонь. Думайте про бенгальський вогонь».

З'явилися цятки, яскравіші, ніж будь-коли. Гудіння, гучніше, ніж будь-коли. Вогник, що розсипався блискітками.

І раптом їх перестало бути одинадцятро. Раптом їх стало двадцять восьмеро.

«Запалювання», — подумала Каліша. Вона вжахнулася; вона торжествувала; вона освятилася.

«О БОЖЕ».

Коли Тім закінчив Люкову історію, шериф Ешворт сидів мовчки кілька секунд за диспетчерським столом, сплівши пальці на чималому пузі. Тоді взяв флешку, роздивився, наче вперше побачив таку річ, і відклав.

— Він сказав тобі, що не знає, що там, правильно? Йому це просто дала доглядачка, разом з ножем, яким він собі вухо почикрижив.

— Так і сказав, — погодився Тім.

— Проліз під огорожею, пішов лісом, сів на човен, спустився річкою, ніби Гек із Джимом, тоді проїхав на товарняку більшу частину східного узбережжя.

— За його словами, так, — цього разу Венді.

— Ну, цікава історія. Найбільше мені сподобалося про телепатію й керування матерією за допомогою думки. Наче історії, які бабусі розповідають на посиденьках з прядивом і закруткових вечірках^[114], про криваві дощі й про лікування з водою з-під викорчуваного дерева. Венді, ану розбуди малого. Розбуди спокійно, я бачу, що він багато пережив, яка б не була реальна історія. Але коли ми будемо дивитися, я хочу, щоб і він бачив.

Венді перетнула кімнату й потермосила Люка за плече. Спершу ніжно, тоді сильніше. Він щось пробурмотів, застогнав і відсунувся від неї. Вона взяла його за руку.

— Давай, Люку, розплющуй очі і...

Він зірвався догори так різко, що Венді аж відкинуло назад. Очі були розплющені, але невидючі, волосся стирчало по всій голові, наче пір'я.

— *Вони щось роблять! Я бачив бенгальський вогонь!*

— Про що він? — запитав Джордж Беркетт.

— Люку! — гукнув Тім. — Усе нормально, тобі просто нас...

— *Убийте їх!* — закричав Люк, і двері всіх чотирьох камер у невеликій прибудові для обмеження волі затраснулися. — *Знищте тих уйобків!*

Папери полетіли з диспетчерського столу, ніби зграя переляканих птахів. Тім відчув, як повз нього пронісся вихор вітру, такий справжній, аж волосся настовбурчилося. Венді легенько зойкнула, не закричала. Шериф Джон уже був на ногах.

Тім щосили струсонув хлопця один раз.

— Прокинься, Люку, *прокидайся!*

Папери, що носилися по кімнаті, впали на підлогу. Копи, включно з шерифом Джоном, роззявившись витріщалися на Люка.

Той молотив руками повітря.

— Ідіть геть, — бурмотів він. — Ідіть геть.

— Окей, — сказав Тім і відпустив хлопцеве плече.

— Не ви, цятки. Вогники Шта... — Він видихнув і провів рукою по брудному волоссі. — Усе. Зникли.

— Це ти зробив? — запитала Венді. Вона показала на розкидані документи. — Це реально ти зробив?

— *Щось* це точно зробило, — озвався Білл Віклоу. Він дивився на годинник нічного патрульного. — Стрілки на ньому крутилися... *неслися* аж... а тепер стоять.

— Вони щось роблять, — сказав Люк. — Мої друзі, вони щось роблять. Я це відчув, аж сюди. Як таке можливо? Боже, *голова*.

До Люка підійшов Ешворт і простягнув руку. Тім помітив, що другу він тримає на пістолеті в кобурі.

— Я шериф Ешворт, малий. Потиснеш?

Люк потиснув його долоню.

— Добре. Гарний початок. Тепер мені потрібна правда. Це все ти щойно зробив?

— Я не знаю, це я чи вони, — відповів Люк. — Я не знаю, *як* це зробили б вони, вони ж так далеко, але й не знаю, як це зробив би я. Я ще ніколи в житті нічого подібного не робив.

— Ти спеціалізуєшся на тацях для піци, — вторувала Венді. — Порожніх.

Люк ледь помітно всміхнувся.

— Ага. Ви не бачили вогників? Хтось із вас? Кольорові цятки?

— Я бачив лише як папери літають, — сказав шериф Джон. — І чув, як грюкають ті довбані двері камер. Френку, Джордже, попіднімайте, можете? Венді, дай малому аспірин. А тоді подивимося, що на цій комп'ютерній штучці.

— Сьогодні ваша мама постійно говорила про шпильки, — сказав Люк. — Вона казала, що хтось краде в неї шпильки.

У шерифа Джона щелепа відвисла.

— Звідки ти знаєш?

Люк похитав головою.

— Без поняття. Ну, я навіть не напружуюсь. Боже, якби ж я знав, що вони роблять. І якби ж я міг бути з ними.

— Думаю, історія малого не така вже й безглузда, як бачимо, — озвався Таг.

— Я хочу подивитися, що тут на флешці, і то негайно, — сказав шериф Ешворт.

20

Спочатку вони побачили порожнє крісло, старомодне вольтерівське крісло під стіною, на якій у рамці висів вітрильний корабель «Кар'єр-енд-айвз»^[115]. Тоді в кадрі з'явилося жіноче обличчя, зазирнуло в об'єktiv.

— Це вона, — сказав Люк. — Це Морін, жінка, що допомогла мені вибратися.

«Пише? — почала Морін. — Вогник горить, тому, гадаю, так. Сподіваюся, бо не думаю, що матиму силу зробити це двічі».

Обличчя зникло з екрана ноутбука, на який дивилися поліцейські. Тімові від цього стало трохи легше. Від такого крупного плану було схоже, наче вони спостерігають за жінкою, яка опинилася в акваріумі.

Її голос трохи стих, але все одно було чути.

«Але якщо доведеться, я зроблю».

Вона сіла в крісло й поправила крайку квітчастої спідниці на колінах. Зверху мала червону блузку. Люк ніколи не бачив її не в уніформі, тож йому це здалося гарним поєднанням, але яскраві кольори не могли приховати, яке худе й виснажене в неї обличчя.

— Зроби гучніше, — сказав Френк Поттер. — Їй варто було «петличку» вдягнути.

А Морін тим часом говорила. Таг відмотав назад, зробив гучніше й знову натиснув кнопку відтворення. Морін знову всілася в крісло й поправила крайку спідниці. Тоді зазирнула прямо в об'єktiv.

«Люку?»

Було так неочікувано почути власне ім'я від неї, що він ледь не відгукнувся, але Морін продовжила, і її слова загнали крижаний клинок йому в серце. Хоча він же знав, правда? Так само, як не потребував, щоб «Стар Триб'юн» повідомляла йому про батьків.

«Якщо ти це бачиш, значить, ти втік, а я мертва».

Поліцейський на ім'я Поттер шепнув щось Фарадееві, але Люк не зважав. Він цілком зосередився на жінці, яка була єдиною дорослою подругою для нього в Інституті.

«Я не розповідатиму тобі історію свого життя, — сказала мертва жінка в кріслі. — На це немає часу, і я рада, бо мені соромно за більшу частину. Хоча не за мого хлопчика. Я пишаюся тим, яким він виріс. Він піде в коледж. Він і не знатиме, що ті гроші — від мене, але це гаразд. Це добре, як і мало бути, бо я віддала його. І без тебе, Люку, я б напевно втратила ті гроші й шанс зробити йому добро. Я лише сподіваюся, що зробила добро й тобі».

Вона замовкла, збираючись із думками.

«Я розкажу тільки частину історії, бо вона важлива. Я була в Іраку під час другої війни в Затоці, і в Афганістані була, і займалася там тим, що називають посиленням допитом».

Для Люка її спокійне плавне мовлення — жодних «е-е-е», «ну, знаєте», «типу» чи «ніби» — стало одкровенням. Через це до скорботи додалася ніяковість. Вона говорила набагато розумніше, ніж під час їхнього шепотіння біля машини з льодом. Тому що прикидалася дурною? Можливо, але ймовірніше — *найпевніше* — тоді він бачив жінку в коричневій уніформі прибиральниці й просто припускав, що кебети в неї не особливо багато.

«Іншими словами, що вона не така, як я», — подумав Люк і усвідомив, що ніяковість — це не зовсім те, що він у ту мить відчув. Правильніше це було б назвати соромом.

«Я бачила тортури водою, бачила чоловіків — і жінок також, кілька разів, — які стояли в тазах із водою з електродами на пальцях чи в анусах. Бачила, як плоскогубцями висмикують нігті. Бачила, як чоловікові прострелили колінну чашечку, коли він плюнув допитувачеві в обличчя. Спочатку це шокувало, але з часом перестало. Іноді, коли це були люди, які ставили СВП^[116] нашим хлопцям чи відправляли смертників на переповнені ринки, мені було приємно. Я майже повністю... Згадаю те слово...»

— Знечулилася, — сказав Тім.

«...знечулилася», — закінчила Морін.

— Боже, вона ніби тебе почула, — прошепотів Беркетт.

— Тихо, — цитьнула Венді, і від цього слова Люк чомусь здригнувся. Так, ніби щойно перед нею його теж хтось промовив. Він

знову зосередився на відео.

«...ніколи не брала участь після перших двох-трьох, бо вони дали мені іншу роботу. Коли вони ніяк не хотіли говорити, я слугувала такою собі доброю унтерофіцеркою, яка заходила, в кишені проносила випити й поїсти, батончик “Квест” чи пару “Орео”. Казала їм, що всі допитувачі пішли на перерву чи поїсти і що мікрофони вимкнуті. Казала, що мені їх шкода і що хочу допомогти. Казала, якщо вони мовчатимуть, їх уб’ють, хоча це й проти правил. Ніколи не говорила “проти Женевської конвенції”, бо більшість не знали, що це таке. Казала, якщо вони мовчатимуть, то повбивають їхні *сім’ї*, а цього мені справді не хотілося. Зазвичай це не спрацьовувало — вони підозрювали. Але іноді, коли допитувачі поверталися, в’язень говорив те, чого від нього очікували, чи тому, що повірив мені, чи тому, що хотів вірити. Іноді вони мені говорили якісь речі тому, що розгубилися... дезорієнтувалися... і тому, що вірили мені. Та й бачить Бог, у мене обличчя, якому дуже довіряєш».

«Я знаю, чому вона мені це розповідає», — подумав Люк.

«Як я опинилася в Інституті... це надто довга історія для змученої хворої жінки. Дехто зайшов до мене в гості, скажімо так. Не місіс Сігсбі, Люку, і не містер Стекгаус. І не якийсь чиновник. Він був старий. Сказав, що він вербувальник. Запитав, чи не потрібна мені робота, коли мій термін закінчиться. Легка робота, запевняв він, але тільки для людей, які вміють тримати рот на замку. Я подумувала, чи не залишитися на додатковий термін, але це звучало краще. Бо той чоловік сказав, що там я допомагатиму країні набагато більше, ніж у пісочниці. Тож я погодилася на роботу, і коли вони мене зробили прибиральницею, я була не проти. Знала, чим вони займаються, і спочатку також була не проти, бо знала чому. Мені пощастило, бо Інститут, це, кажуть, як мафія — якщо туди потрапляєш, то так просто не виберешся. Коли в мене стало скрутно з грошима через чоловікові борги і я стала боятися, що ті стерв’ятники заберуть гроші, які я відклала для свого хлопчика, то попросила про роботу, якою займалася під час військових дій, і місіс Сігсбі з містером Стекгаусом дозволили спробувати».

— Доносити, — пробурмотів Люк.

«Це було легко, наче старі капці взути. Я пробула там дванадцять років, але донощицею — лише останні півтора року, десь так, і під

кінець почала шкодувати через те, що роблю, і це я не про стукацтво. Я стала знечуленою в тих так званих “чорних будинках”^[117] і залишалася такою в Інституті, але зрештою це почало зноситися, як восковий блиск на машині, якщо його не наносити час від часу. Вони ж просто діти, розумієш, а діти хочуть вірити тим дорослим, які добрі й співчутливі. Не те щоб вони когось здавали. Це їх підставили, їх і їхні сім’ї. Та з цим я, може, й змирилася б. Якщо бути чесною — а вже трохи пізно лукавити, — думаю, так і було б. Але тоді я захворіла і познайомилася з тобою, Люку. Ти допоміг мені, однак я допомогла тобі не тому. Принаймні це не єдина й не основна причина. Я бачила, який ти розумний, набагато розумніший, ніж інші діти, і розумніший, ніж люди, які тебе викрали. Я знала, що їм плювати на твій ясний розум, чи тонке почуття гумору, чи те, з яким завзяттям ти вирішив допомогти такій старій хворій шкарбунці, як я, хоча й знав, що через це можеш мати проблеми. Для них ти був просто черговим коліщатком у машині, яке можна використовувати, доки не зноситься. Врешті-решт ти пройшов би той же шлях, що й усі інші. Сотні. Може, й тисячі, якщо рахувати від самого початку».

— Вона божевільна? — запитав Джордж Беркетт.

— Заткнися! — перебив Ешворт. Він схилявся над власним животом, не відриваючи очей від екрана.

Морін спинилася, щоб ковтнути води, тоді потерла очі, які тонули у глибочинах плоти. Хворі очі. Сумні очі. Очі на порозі смерті, подумав Люк, що дивляться вічності просто в обличчя.

«Це все одно було важке рішення, і не лише тому, що вони можуть зробити зі мною чи з тобою, Люку. Це було важко, бо якщо ти таки *втечеши*, якщо вони не спіймають тебе в лісі чи в Деннісон-Рівер-Бенді і якщо ти знайдеш людей, які тобі повірять... якщо ти пройдеш через усі ці “якщо”, то отримаєш можливість дістати й витягти назовні все, що тут відбувається останні п’ятдесят чи шістдесят років. Звалити всю цю змову їм же на голови».

Як Самсон у храмі, подумав Люк.

Вона схилилася вперед, дивлячись прямо в об’єктив. Прямо на нього.

«І це може означати кінець світу».

Призахідне сонце обернуло колію, що тягнулася вздовж шосе 92, на рожево-червоні лінії полум'я й наче прожектором освітлювало знак попереду:

ЛАСКАВО ПРОСИМО В ДЮПРЕЙ, ПІВДЕННА КАРОЛІНА
СТОЛИЦЯ ОКРУГУ ФЕЙРЛІ

НАСЕЛЕННЯ: 1 369

ГАРНЕ МІСЦЕ ДЛЯ ТУРИЗМУ І ЩЕ КРАЩЕ — ДЛЯ ЖИТТЯ!

Денні Вільямс повернув першим фургоном на ґрунтове узбіччя. Інші — за ним. Він поговорив з людьми у фургоні — місіс Сігсбі, лікарем Евансом, Мішель Робертсон — і підійшов до інших двох.

— Рації вимкнути, навушники вийняти. Ми не знаємо, на яких частотах слухають місцеві чи штатські. Мобільні вимкнути. Тепер це закрита операція, і вона такою залишиться, аж доки ми не дістанемося льотного поля.

Він повернувся до головного фургона, сів за кермо та обернувся до місіс Сігсбі.

— Мем, усе добре?

— Усе добре.

— Я тут з примусу, — нагадав усім лікар Еванс.

— Заткнися, — сказала місіс Сігсбі. — Денні? Їдьмо.

Вони заїхали в округ Фейрлі. Там були хліви, поля і групки сосен з одного боку дороги; залізнична колія та інші дерева — з другого. Саме місто стояло лише за дві милі.

22

Корінн Ровсон стояла перед кінозалом і тринділа з Доном «Пітоном» Гаулендом і Дериком «Штриком» Чеффітцом. Після знущань у дитинстві від батька і двох із чотирьох старших братів Корінн цілком подобалась її робота в Задній половині. Вона знала, що дітваки називають її Корінн-Ляскалка, і це нормально. Їй удосталось давали ляпасів у трейлерному парку в Ріно, де вона виросла, і, на її погляд, як гукнеться, так і відгукнеться. Крім того, це все задля доброї справи. Типова ситуація, в якій усі виграють.

Звісно, тутешня робота має й недоліки. Як мінімум те, що тобі в голову набивається забагато інформації. Вона знала, що Дерик хотів би її трахнути, а Дон — ні, бо Донові подобаються жінки лише з удвічі більшими цицяндрами й додатковим баластом на кормі. І вона знала,

що *вони* знають, що їй нічого такого від них не треба, принаймні нічого подібного; з сімнадцяти років вона грає лише за іншу команду.

Телепатія завжди має крутий вигляд у книжках і кіно, але в реальному житті капець як бісить. А ще оце гудіння, ще одна болячка. І телепатія посилюється — ще більший недолік. Прибиральники й санітари ходять туди-сюди між Передньою і Задньою половинами, це допомагає, але червоні доглядачі й доглядачки працюють лише тут. Є дві команди, «Альфа» і «Бета». Кожна працює по чотири місяці, потім чотири місяці відпустки. Корінн уже майже відбула свою теперішню чотиримісячну зміну. Вона ще проведе тиждень-два відпочинку в містечку для персоналу неподалік, відновлюючи своє звичне «я», а тоді повернеться до свого будиночка в Нью-Джерсі, де вона живе з Андреа, яка вважає, що її партнерка працює в надзвичайно таємному військовому проєкті. Надзвичайно таємний — так, військовий — ні.

Телепатія низького рівня мине за час перебування в містечку, і коли Корінн повернеться до Андреа, й сліду не залишиться. А після кількох перших днів наступної зміни телепатія знову почне повільно проникати в голову. Якби Корінн могла співчувати (це вміння з неї здебільшого вибили до тринадцяти років), вона б поспівчувала лікареві Галласу й лікарці Джеймс. Вони тут майже весь час, а значить, це гудіння для них постійне, і видно, як це на них впливає. Вона знала, що лікар Гендрікс, головний медик Інституту, дає лікарям Задньої половини уколи, щоб обмежити поступову деградацію, але є вагома різниця між обмеженням впливу і блокуванням.

Горіс Келлер, червоний доглядач, з яким вони дружили, називав Гекля й Джекль високофункціональними психами. Він казав, що хтось із них врешті-решт здуріє назовсім, і верхівці доведеться шукати свіжі медичні таланти. Для Корінн це не важило. Її робота полягає в тому, щоб діти їли тоді, коли мають їсти, розходилися по кімнатах тоді, коли мають розходитися (що вони там роблять, її вже не турбує), дивилися кіно під час кіновечорів і не порушували стрій. А якщо порушують, ляпасами вона їх повертає куди треба.

— Овочі сьогодні якісь буйні, — зауважив Дон Пітон. — Їх чути звідти. Тазери ж готові, коли підемо годувати їх о восьмій?

— Уночі з ними завжди гірше, — сказав Дерик. — Я не... Та якого хера?

Корінн також відчула. Вони звикли до гудіння, так само як люди звикають до шуму холодильника чи деренчання кондиціонера. А тепер раптом він зріс до рівня, який їм доводилося терпіти під час кіновечорів із бенгальським вогнем. Та під час кіновечорів він долинав із-за замкнутих дверей палати «А», відомої також як «Овочебаза». Тепер вона відчувала його там, але також і з інших напрямків, ніби вихор сильного вітру. Із кімнати для відпочинку, куди діти подалися згаяти час після показу. Спочатку туди пішла група тих, яких ще можна було вважати дієздатними, тоді кілька в передовочевому стані.

— Якого хера вони роблять? — крикнув Дерик. Він стиснув голову руками.

Корінн побігла в кімнату для відпочинку, на ходу дістаючи шокер. Дон — за нею. Дерик — мабуть, чутливіший до гудіння, а може, просто більш наляканий — залишився на місці, стискаючи долонями скроні, наче боявся, що в нього вибухне мозок.

Коли вона дісталася до дверей, то побачила близько десятка дітей. Навіть Айріс Стенгоуп, яка після завтрашнього кіно стовідсотково відправиться на «Овочебазу». Вони стояли колом, тримаючись за руки, і гудіння тут було таке, що в Корінн засльозилися очі. Їй здалося, що в неї навіть пломби завібрували.

Треба новенького дістати. Недоростка. Думаю, це він усе затіяв. Треба шваркнути його, і коло розірветься.

Та після цієї думки пальці в неї розігнулись і шокер упав на килим. Позаду, ледь чутно крізь гудіння, до неї долинав голос Дерики, який кричав, щоб діти припинили те, що вони там роблять, і розійшлися по кімнатах. Чорна мала дивилася на Корінн, а на вустах у неї грала пихата посмішка.

«Зараз я її з тебе виб'ю», — подумала Корінн, а коли підняла руку, чорна кивнула:

«Правильно, лясни».

Ще один голос приєднався до Каліші: «Лясни!»

Тоді всі інші: «Лясни! Лясни! Лясни!»

Корінн Ровсон узялася лупити сама себе, спочатку правою рукою, тоді лівою, раз за разом, дедалі сильніше, усвідомлюючи, що її щокі спочатку печуть, тоді палають, але це усвідомлення було слабким і віддаленим, бо тепер гудіння стало зовсім не гудінням, а грандіозним *БВАААААА* — відлунням ізсередини.

Вона впала на коліна, а Дон пронісся повз неї.

— Ану припиніть, що ви робите, довбані малі...

Його рука здійнялася, тоді пролунав електричний тріск, бо він шваркнув себе межи очі. Дон смикнувся назад, ноги розбіглися й зібралися знов до купи у смішному піруеті, очі вилізли з орбіт. Рот роззявився, і всередину він всадив дуло шокера. Тріск електрики вийшов приглушеним, але результат було видно. Горло роздулося, наче сечовий міхур. У ніздрях блимнуло блакитне світло. Тоді він повалився на обличчя, від чого тонке дуло шокера забилося йому ще глибше в горлянку, аж до основи, а палець усе ще конвульсивно смикався на гачку.

Каліша повела їх у коридор житлової частини, не розмикаючи рук, ніби першокласників на шкільній екскурсії. Дерик-Штрик побачив дітей і подався назад, однією рукою стискаючи шокер, другою — ручку дверей кінозалу. Далі по коридору, між буфетом з одного боку і палатою «А» з іншого, стояв лікар Еверетт Галлас, роззявивши рота.

Тоді по двійчастих замкнених дверях «Овочебази» загупали кулаки. Дерик впустив шокер і підняв руку, яка його перед тим стискала, демонструючи, що він беззбройний.

— Я вам нічого не зроблю, — заскиглив він. — Робіть що хочете, я вам нічого не...

Двері кінозалу захряснулись, обрубуючи його речення й заодно три пальці.

Лікар Галлас обернувся і втік. Двоє інших червоних доглядачів з'явилися з кімнати для персоналу за сходами крематорію. Вони побігли в бік Каліші та її імпровізованої команди, обоє з шокерами наготові. Пара зупинилася біля замкнених дверей палати «А», шваркнула одне одного й упала на коліна. Так вони й продовжували обмінюватися ударами струму, доки зрештою обоє без тям не звалилися на підлогу. З'явилися нові доглядачі, які чи то почули, чи то відчували, що відбувається... і відступили, деякі — вниз сходами крематорію (а це мертвий кут, і не лише метафорично), інші — назад до кімнати для персоналу чи лікарської кімнати позаду.

«Ходімо, Ша». Ейвері дивився в коридор, повз Дерика, який ревів над скривавленими куксами пальців, і двох непритомних доглядачів.

«Ми що, не тікаємо?»

«Тікаємо. Але спершу маємо випустити їх».

Шеренга дітей рушила коридором до Палати «А», у серце гудіння.

23

«Я не знаю, як вони обирають, кого вбивати, — продовжувала Морін. — Часто замислювалася над цим, але це, напевно, працює, бо ще ніхто за останні сімдесят п'ять років не скинув атомну бомбу й не почав чергову світову війну. Лише задумайся, наскільки це фантастичне досягнення. Знаю, деякі люди кажуть, що це Бог за нами наглядає, деякі — що річ у дипломатії або ВГЗ, взаємно гарантованому знищенні, але я не вірю. Це все Інститут».

Вона спинилася, щоб сьорбнути води, тоді продовжила:

«Вони знають, яких дітей брати, завдяки тесту, що його більшість проходять одразу після народження. Я не мала б знати, що це за тест, я ж просто скромна покоївка, але я ще слухаю, крім того що доношу. А ще я шпигую. Це називається МНФ, означає мозковий нейротрофічний фактор. Дітей з високим рівнем МНФ позначають, вистежують і зрештою забирають в Інститут. Іноді в шістнадцять, але більшість у молодшому віці. Вони викрадають тих, у кого реально високі показники МНФ, забирають їх якнайшвидше. У нас бували й восьмирічні».

Тому й узяли Ейвері, подумав Люк. І близнючок Вілкокс.

«Їх готують у Передній половині. Частково шляхом ін'єкцій, частково впливами якихось вогників Штазі, як їх лікар Гендрікс називає. Деякі діти, котрі сюди приходять, мають телепатичні здібності — читають думки. Деякі телекінетичні — рухають предмети. Після уколів і вогників Штазі деякі діти залишаються такими ж, як були, але більшість стають трішки сильнішими в тій здібності, через яку їх узяли. А є ще кілька тих, яких Гендрікс називає рожевими. Вони отримують додаткові перевірки та уколи й іноді набувають *обох* здібностей. Якось я чула, як лікар Гендрікс говорив, що здібностей може бути й більше, і якщо ми їх відкриємо, то зможемо змінити все на краще».

— ТП і ТК, — бурмотнув Люк. — Так сталося зі мною, але я це приховав. Принаймні спробував.

«Коли вони готові до... до роботи, їх переводять з Передньої половини в Задню. Вони там дивляться фільми, де показують одну й ту саму особу, раз за разом. Удома, на роботі, під час гри, під час

сімейних зустрічей. Тоді дістають образ-ініціатор, який повертає вогники Штазі та об'єднує їх. Розумієш... це діє так... що коли вони самі, їхні сили незначні навіть після підсилень, але коли вони разом, їхні здібності зростають... як там, є математичний термін...»

— Експоненційно, — закінчив Люк.

«Не пам'ятаю те слово. Я змучилася. Важливо те, що з допомогою цих дітей усувають деяких людей. Іноді це схоже на нещасний випадок. Іноді виглядає як самогубство. Іноді — як убивство. Але це завжди діти. Пам'ятаєш того політика, Марка Берковіца? То діти. Джангі Гафур, чоловік, який начебто помилково підірвався на своїй фабриці вибухівки в провінції Кундуз два роки тому? І то діти. Було багато інших, навіть лише за мій час перебування в Інституті. Можна сказати, що для цього немає логічних причин — шість років тому був аргентинський поет, що наковтався луку, — і я принаймні цих причин не бачу, але мусять бути, бо світ ще існує. Якось я чула, як місіс Сігсбі, вона тут головна, говорила, що ми ніби люди, які постійно рятують судно, бо інакше воно б потонуло, і я їй вірю».

Морін знову потерла очі, тоді схилилася вперед, дивлячись просто в камеру.

«Їм постійно потрібні нові діти з високими показниками МНФ, бо в Задній половині вони виснажуються. У них головні болі, які дедалі гіршають, і щоразу, коли вони дивляться на вогники Штазі чи на лікаря Гендрікса з його феєрверком, вони втрачають щораз більше своєї особистості. Врешті-решт їх відправляють на “Овочебазу” — так персонал називає палату “А”. Там вони, діти, ніби страждають від старечого маразму чи Альцгеймера. Їм стає дедалі гірше, і врешті вони помирають. Зазвичай через пневмонію, бо в “Овочебазі” спеціально підтримують низьку температуру. Іноді вони... — Морін знизала плечима. — Боже, іноді вони ніби просто забувають зробити наступний вдих. Тіл позбуваються в потужному інститутському крематорії».

— Ні, — тихо промовив шериф Ешворт. — *О ні*.

«Персонал Задньої половини працює так званими довгими запливами. Кілька місяців роботи, кілька місяців відпочинку. Інших варіантів нема: там отруйна атмосфера. Проте, оскільки персонал не має високого рівня МНФ, процес у них іде повільніше. Деякі взагалі наче й нічого не відчувають».

Вона спинилася, щоб відпити води.

«Там є лікар і лікарка, які працюють майже весь час, і обоє дуріють. Знаю, бо я там бувала. Доглядачі й санітари іноді недовго працюють в обох частинах. Те саме і з працівниками буфету. Знаю, багато треба перетравити, і це ще не вся інформація, але наразі це все, на що я здатна. Мушу йти, однак я ще дещо маю тобі показати, Люку. Тобі і людям, які, мабуть, дивитимуться з тобою. Дивитися буде важко, але, сподіваюся, переглянете, бо я ризикнула життям, щоб це дістати».

Морін тремтяче втягнула повітря й спробувала всміхнутися. Люк почав безгучно плакати.

«Люку, допомогти тобі втекти — це найважче рішення в моєму житті, навіть коли мені в обличчя заглядає смерть і пекло, без сумніву, по той бік смерті. Це було важко, бо тепер човен може затонути, і це буде моя провина. Я мусила вибрати між твоїм життям і, можливо, життями мільярдів людей на землі, які залежать від діяльності Інституту і навіть не замислюються про це. Я вибрала тебе, і хай Бог мені простить».

Екран став синім. Таг потягнувся до клавіатури ноутбука, але Тім схопив його за руку.

— Стоп.

На екрані з'явилася лінія білого шуму, тоді тріскучий звук, після чого почалося нове відео. Камера рухалася коридором з м'яким блакитним килимом на підлозі. Лунав уривчастий хрипучий звук, час від часу картинку переривала темрява, що з'являлася й зникала разом із тріском.

Вона записує відео, подумав Люк. Крізь дірку чи розрив у кишені уніформи. Тріскучий шум — це тканина треться об мікрофон.

Він сумнівався, що мобільні телефони годяться для дзвінків у глибоких лісах північного Мейну, але здогадувався, що вони абсолютно *verboden*^[118] в Інституті, бо камери все ж працюють. Якби Морін спіймали, вона б не просто втратила зарплатню чи роботу. Вона дійсно ризикувала життям. Від цього сльози полилися рясніше. Люк відчув, як поліцейська Галліксон — Венді — обійняла його. Він вдячно схилився до її боку, але очей від екрана не відривав. Там нарешті з'явилася Задня половина. Там було те, від чого він утік. Там зараз, без сумніву, перебуває Ейвері, якщо він ще живий.

Камера минула відчинені подвійні двері праворуч. Морін ненадовго повернулася, даючи можливість глядачам побачити кінозал з приблизно двома десятками м'яких сидінь. Кілька дітей також там сиділи.

— Та дівчинка *курить*? — запитала Венді.

— Так, — відповів Люк. — Мабуть, сигарети дозволяють і в Задній половині. Та дівчинка — одна з моїх подруг. Її звати Айріс Стенгоуп. Вони забрали її невдовзі перед тим, як я вибрався. Цікаво, чи вона ще жива. А якщо так, то чи здатна ще мислити.

Камера знову повернулася в коридор. Повз пройшло кілька інших дітей, споглядаючи Морін без жодного помітного інтересу, перш ніж вийти з кадру. З'явився доглядач у червоній спеці. Його голос приглушувала тканина кишені, в яку Морін сховала телефон, але слова були зрозумілі: він питав, чи вона рада, що повернулася. Морін запитала, чи вона схожа на божевільну, і засміялася. Чоловік сказав щось про каву, але тканина голосно шаруділа, тож Люкові не вдалося розібрати слова.

— Це в нього пістолет? — запитав шериф Джон.

— Це шокер, — відповів Люк. — Ну, знаєте, тазер. Там є ще шкала, на якій можна піднімати напругу.

Френк Поттер:

— Та ти гониш!

Камера пройшла повз ще одні відчинені подвійні двері, цього разу ліворуч, подолала ще двадцять-тридцять кроків, тоді зупинилася перед зачиненими дверима. Червоними буквами виднілася табличка «ПАЛАТА “А”». Тихим голосом Морін промовила: «Це “Овочебаза”».

У кадрі з'явилась її долоня в блакитній латексній рукавичці. Вона тримала ключ-картку. Окрім кольору, ця виглядала так само, як та, що її вкрав Люк, але він підозрював, що працівники Задньої половини не так ними легковажать. Морін притиснула картку до електронного квадратика над ручкою, пролунало дзижчання, після чого двері відчинилися.

За ними ховалося пекло.

Сирота Енні була фанаткою бейсболу, і теплі літні вечори вона проводила здебільшого в себе в наметі, прослуховуючи перебіг ігор

клубу «Файрфлайз» із Колумбії^[119], що грав у нижчій лізі. Вона тішилася, коли одного з їхніх гравців відправили в «Рамбл Поніз», дабл-А^[120] франшизу в Бінгемтоні, але їй завжди шкода було їх втрачати. Коли гра закінчувалася, вона могла трохи поспати, тоді прокинутися, налаштуватися на шоу Джорджа Оллмена й послухати, що діється в місці, яке Джордж називає Дивовижний світ дивини.

Проте сьогодні їй було цікаво, що там із хлопцем, який вискочив з поїзда. Вона вирішила пройти до управління шерифа і спробувати щось довідатися. Вони, найпевніше, не пустять її всередину, але іноді Френкі Поттер чи Біллі Віклоу виходять покурити на алею, де вона тримає надувний матрац і запаси. Вони могли б розказати, що там малий, якщо вона гарно попросить. Зрештою, це ж вона його вмила й заспокоїла, що й породило інтерес.

Шлях від намету біля складів проходив через ліс у західній частині міста. Коли вона йшла на алею, щоб переночувати на своєму надувному матраці (чи всередині, якщо прохолодно, — зараз вони їй дозволяють, за те що допомогла Тімові з його банером), то обходила «Діамант», місцевий кінотеатр, де в молодшому (і трохи нормальнішому) віці бачила багато цікавих фільмів. Старий «Діамантик» стояв зачинений останні п'ятнадцять років, а паркінг позаду нього обернувся пустирем з бур'янів і золотушника. Там вона зазвичай зрізала й ішла вздовж цегляної потрісканої стіни старого кінотеатру до хідника. Управління і маркет стояли по інший бік Мейн-стріт, а алея (так вона собі думала) пробігала між ними.

Цього вечора, щойно Енні збиралася зійти зі стежки на паркінг, вона побачила, як якесь авто повертає на Пайн-стріт. Тоді ще одне... і ще. Три фургони, впритул один до одного. І хоча насувалися сутінки, у них навіть габаритні фари не світили. Енні стояла між дерев, спостерігала, як вони заїжджають на стоянку, яку вона саме збиралася перетнути. Автівки, наче в одному строю, повернули й зупинилися рядом, «носами» в бік Пайн-стріт. Так, наче їм може знадобитися швидко забратися звідси, подумала вона.

Відчинилися двері. Вийшло кілька жінок і чоловіків. Один із чоловіків мав спортивну куртку й гарні штани зі складкою. Одна з жінок, старша за інших, була вдягнута в темно-червоний костюм зі штанами. Ще одна мала на собі квітчасту сукню. В однієї сумочка.

В чотирьох інших жінок — ні. Більшість були вдягнені в джинси й темні футболки.

Усі, окрім чоловіка в спортивній куртці, який просто стояв осторонь і спостерігав, рухалися швидко й осмислено, наче на місії. Енні вони здавалися військовими, і це враження за мить підтвердилося. Двоє чоловіків й одна з молодших жінок відчинили задні дверцята фургонів. З одного чоловіки дістали довгий сталевий ящик. З іншого — кобури, які жінка роздала всім, окрім чоловіка в спортивній куртці, іншого чоловіка з коротким білявим волоссям і жінки в квітчастій сукні. Відкрили сталевий ящик, з якого дістали кілька довгих видів зброї, але не мисливські рушніці. На думку Енні Леду, це була зброя для шкільних стрілянин.

Жінка в сукні запхала невеликий пістолет собі в сумочку. Чоловік біля неї засунув трохи більший собі ззаду за пояс, а поверх накинув край футболки. Інші повставляли зброю собі в кобури. Вони скидалися на диверсійну групу. Та вони й *були* диверсійною групою. Енні не бачила інших пояснень.

Людина з нормальною кебетою — наприклад, така, яка не отримує вечірніх новин від Джорджа Оллмена, — мабуть, так і продовжила б спостерігати, безсило й розгублено, загадуючись, що, заради всього святого, групка озброєних чоловіків і жінок може робити в сонному містечку в Південній Кароліні, де лише один банк, та й той уночі замкнений. Людина з нормальною кебетою, мабуть, дістала б мобільний і набрала 911. Енні, проте, нормальної кебети не мала, і вона повністю розуміла, що ці чоловіки й жінки, яких принаймні десяток, а може, й більше, замислили. Вони не приїхали в чорних позашляховиках, як вона очікувала, але вони тут через хлопця. Звісно ж, через нього.

Варіанта дзвонити 911 і попередити людей в управлінні в будь-якому разі не було, бо вона б не носила з собою мобільний навіть якби могла собі дозволити таку розкіш. Мобільники опромінюють тобі голову, це будь-який дурень знає, а ще через ці апарати тебе можуть вистежити *вони*. Тож Енні пішла далі стежкою, тепер уже бігом, доки не досягла заднього фасаду перукарні, через дві будівлі. Розхитані сходи вели до квартири нагорі. Енні щодуху піднялася ними, підтримуючи серапе й довгу спідницю, щоб не перечепитися й не покотитися вниз. Нагорі вона загнукала в двері, доки за рваною

фіранкою не побачила Корбетта Дентона, що сунув до неї, несучи перед собою здоровенне пузо. Він посунув фіранку й визирнув назовні, лисою макітрою відбиваючи світло від закаляної мухами круглої люстри на стелі.

— Енні? Що ти хочеш? Я тобі не дам нічого їсти, якщо ти...

— Там якісь особи, — видушила вона, віддихуючись. Могла б сказати «люди», але «особи» звучало набагато грізніше, принаймні для неї. — Припаркувалися позаду «Діаманта»!

— Енні, йди собі. У мене нема часу для твоїх дур...

— Хлопець! Я думаю, ті особи хочуть напасти на відділок і забрати його! Думаю, може бути стрілянина!

— Що ти, бляха...

— Будь ласка, Барабанщику, *будь ласка!* У них кулемети, здається, і той хлопець, він дуже гарний!

Він відчинив двері.

— Ану дихни.

Енні вхопила його за сорочку піжами.

— Я не пила десять років! Будь ласка, Барабанщику, вони прийшли по хлопця!

Дентон шморгнув носом, спохмурнівши.

— Не пахне. У тебе галюцинації?

— Ні!

— Ти сказала «кулемети». Маєш на увазі автоматичні рушниці, як АР-15? — Барабанщик Дентон начебто пожвавився.

— Так! Ні! Не знаю! Але в тебе є зброя! Дістань її!

— Ти вже геть здуріла, — сказав він, і тоді Енні розплакалася.

Барабанщик знався з нею більшу частину життя, навіть зрідка ходили разом на танці, коли були набагато молодшими, але він ніколи не бачив, щоб Енні плакала. Вона реально вірить, що щось відбувається, тож Барабанщик вирішив, що ну к бісу. Він же просто робить те, що робить щовечора, тобто просто роздумує про безглуздість життя.

— Гаразд, ходімо подивимось.

— А зброя? Ти візьмеш зброю?

— Та чорта з два. Я ж сказав, ми просто підемо подивимось.

— Барабанщику, будь ласка!

— *Подивитися*, — сказав він. — Це все, на що я погоджуюсь. Ідемо чи ні?

Не маючи іншого вибору, Сирота Енні вибрала йти.

25

— Господи милий, що це таке?

Слова Венді лунали приглушено, бо рот вона прикрила долонею. Відповіді не було. Вони всі вражено дивилися на екран, Люк, як і решта, завмер водночас від подиву і жаху.

Задня половина Задньої половини — палата «А», «Овочебаза» — виявилася довгою кімнатою з високою стелею, що нагадувала Люку якесь покинуте фабричне приміщення, де в кінці зазвичай відбувається стрілянина у фільмах, які вони з Рольфом любили дивитися ще тисячу років тому, коли він був справжньою дитиною. Її освітлювали флуоресцентні лампи в дроті, який відкидав тіні й надавав палаті похмурого підводного вигляду. Були довгі вузькі вікна, вкриті грубішим дротом. Жодних ліжок, лише голі матраци. Кілька з них лежали в проходах, кілька перекинулись, один, наче п'яничка, стояв спертий на голу бетонну стіну. Він був закаляний якоюсь жовтою мерзотою, схожою на блювоту.

Довгий жолоб, наповнений водопровідною водою, тягнувся вздовж однієї зі стін, на якій виднілося гасло «ВИ — РЯТІВНИКИ!». Гола дівчинка, в самих брудних шкарпетках, присіла над цим жолобом, прихилившись спиною до стіни і спершись руками в коліна. Вона випорожнялася. Пролунав той тріскачий звук тканини на телефоні в кишені Морін, де він, напевно, був приклеєний, і зображення ненадовго зникло, коли щось прикрило щілину, крізь яку прозирала камера. Коли зображення знову з'явилося, дівчинка йшла собі геть, наче п'яна, а її лайно неслося жолобом.

Якась жінка в коричневій уніформі прибиральниці «Рінсенваком»^[121] відмивала ще якусь чи то блювоту, чи то лайно, чи розсипану їжу, чи ще бозна-що. Вона побачила Морін, помахала їй, сказала щось, чого не було чутно не лише через «Рінсенвак», а й тому, що «Овочебаза» була психушкою, переповненою сумішшю голосів і криків. Якась дівчинка крутилася колесом уздовж нерівних проходів. Хлопчик у брудних штанах, з прищами на обличчі й у вимазаних окулярах, що з'їжджали з носа, пройшов повз камеру. Він викрикував

«я-я-я-я-я» і бив себе по маківці в такт із кожним наголошеним складом. Люк пригадав, як Каліша говорила про хлопця з прищами й в окулярах. Це було в його перший день в Інституті. «Таке враження, що Піті вже цілу вічність нема, хоча його тільки минулого тижня забрали», — сказала тоді вона, й ось цей хлопець. Те, що від нього лишилося.

— Літлджон, — промовив Люк. — Здається, це його прізвище. Піт Літлджон.

Його не почули. Усі дивилися на екран, ніби загіпнотизовані.

Навпроти жолоба для виведення було довге корито на залізних ніжках. Біля нього стояли двоє дівчат і хлопчик. Дівчата долонями зачерпували якусь коричневу мерзоту собі в роти. Тім, який не міг повірити, що бачить таку огидну чудасію, подумав, що це схоже на «Мейпо», вівсянку з його дитинства. Хлопчик згинався й занурював обличчя в ту квашу, тримаючи долоні по краях і клацаючи пальцями. Кілька інших дітей просто лежали на матрацах, витріщалися в стелю, а на їхніх обличчях трималися татуювання тіней від дроту.

Коли Морін підійшла до жінки з «Рінсенваком», мабуть, щоб зайняти її пост, картинка зникла і знову все посиніло. Вони чекали, чи не з'явиться знову Морін у своєму вольтерівському кріслі, можливо, щоб іще щось пояснити, але більше нічого не з'явилося.

— Господи, що це *було*? — запитав Френк Поттер.

— Задня половина Задньої половини, — відповів Люк. Він був білий як ніколи.

— Що за люди тримали б *дітей* у такому...

— Монстри, — відповів Люк. Він підвівся, тоді торкнувся рукою голови й ледь не впав.

Тім підхопив його.

— Ти нормально, свідомість не втратиш?

— Ні. Не знаю. Мені треба вийти. Подихати свіжим повітрям. На мене ніби стіни напірають.

Тім глянув на шерифа Джона, той кивнув.

— Виведи його на алею. Подивися, щоб йому краще стало.

— Я з вами, — сказала Венді. — Усе одно треба, щоб я відімкнула двері.

На дверях у дальньому кінці зони утримання великими білими буквами було виведено: «АВАРІЙНИЙ ВИХІД. СПРАЦЮЄ

СИГНАЛІЗАЦІЯ». Венді ключем зі свого кільця вимкнула сигналізацію. Тім однією долонею натиснув кнопку, а іншою повів Люка, що йшов уже нормально, але все ще був смертельно блідий, на алею. Тім знав, що таке ПТСР, але бачив таке лише по телевізору. Тепер він міг лицезріти це наживо, у хлопчика, який ще й голитися не буде років три.

— Лише не наступіть на речі Енні, — сказала Венді. — Особливо надувний матрац. Вона вам не подякує.

Люк не запитав, що на алеї роблять надувний матрац, два рюкзаки, візок із супермаркету на трьох колесах і скручений спальний мішок. Він повільно побрів у бік Мейн-стріт, глибоко дихаючи, і зупинився лише раз, щоб зігнутихся, впершись руками у коліна.

— Краще? — запитав Тім.

— Мої друзі їх випустять, — відповів Люк, не розгинаючись.

— Кого випустять? — спитала Венді. — Тих...

Вона не знала, як закінчити. Це й не мало значення, бо Люк її ніби й не чув.

— Я не бачу їх, але знаю. Не розумію як, але знаю. Думаю, то все Ейвестер. Тобто Ейвері. З ним Каліша. І Нікі. Джордж. Боже, вони такі сильні! Такі сильні разом!

Люк випрямився і пішов далі. Коли спинився скраю алеї, шість вуличних ліхтарів на Мейн-стріт загорілися. Він вражено глянув на Тіма з Венді.

— Це я щойно зробив?

— Ні, дорогенький, — легенько сміючись, сказала Венді. — Це вони за розкладом. Ходімо назад, усередину. Тобі б краще випити трохи кóли з запасів шерифа Джона.

Вона торкнулася його плеча. Люк скинув її руку.

— Стоп.

Безлюдну вулицю, тримаючись за руки, перетинала пара. Чоловік із коротким білявим волоссям. Жінка в квітчастій сукні.

26

Потужність, яку генерували діти, знизилася, коли Нікі відпустив долоні Каліші й Джорджа, проте не набагато. Бо інші зараз стояли за дверима палати «А», і більшу частину потужності давали саме вони.

Це ніби гойдалка, подумав Нік. Коли здатність мислити знижується, ТП і ТК ростуть. А в тих інших, за дверима, розуму майже не лишилося.

«Правильно, — сказав Ейвері. — Так це й працює. Вони акумулятори».

Голова в Нікі була ясна — жодного болю. Дивлячись на інших, він бачив, що в них така ж ситуація. Чи повернуться головні болі — і якщо так, то коли, — сказати було неможливо. Наразі він був просто вдячний.

Більше нема потреби в бенгальському вогні; вони це вже пройшли. Тепер вони панують над гудінням.

Нікі схилився над доглядачами, які тазернули одне одного й знепритомніли, і почав порпатися в них по кишнях. Він знайшов, що шукав, і передав Каліші, яка передала Ейвері.

— Це ти маєш зробити, — промовила вона.

Ейвері Діксон — який зараз мав би бути вдома й вечеряти з батьками після чергового важкого дня в ролі найдрібнішого в себе в п'ятому класі — узяв помаранчевий ключ-картку і притиснув до сенсорної панелі. Замок гупнув, і двері відчинилися. Мешканці «Овочебази» збилися по той бік, наче вівці в зливу. Вони були брудні, здебільшого роздягнуті, безпам'ятні. У декількох з рота текла слина. Піті Літлджон репетував «я-я-я-я-я-я» і бив себе по голові.

Вони ніколи не повернуться, подумав Ейвері. Вони розгубили всі клепки назовсім. Можливо, що й Айріс теж.

Джордж: «Але решта з нас ще має шанс».

Так.

Каліша, усвідомлюючи, що це цинічно, але необхідно: «А поки що можемо їх використати».

— І що тепер? — запитала Кеті. — Що тепер, що *тепер*?

Якусь мить вони не могли відповісти, бо просто не знали. Тоді заговорив Ейвері.

«У Передню половину. Визволимо решту дітей і заберемося звідси».

Гелен: «А потім куди?»

Загорланила сирена, *віу-віу-віу*, то гучніше, то тихіше. Діти не звернули на це уваги.

— Про це потурбуємося пізніше, — сказав Нікі. Він знову взявся за руки з Калішею і Джорджем. — Спершу ходімо відплатимо їм. Влаштуємо трохи руйнації. Хтось проти?

Ніхто. Руки знову зімкнулися, й одинадцятро, які почали повстання, кинулися по коридору в бік вестибюля Задньої половини і тамтешніх ліфтів. Мешканці палати «А» пішли слідом зі своєрідним зомбі-шарканням. Можливо, їх вабив магнетизм дітей, які ще можуть думати. Гудіння знизилося, перетворилося на дудніння, але не зникло.

Ейвері Діксон тягнувся увсебіч у пошуках Люка, сподіваючись, що знайде його десь далеко, де він не зможе їм допомогти. Бо це означатиме, що принаймні одна дитина-раб Інституту в безпеці. Були вагомі причини думати, що решта з них загинуть, бо персонал цієї пекельної діри зробить усе, щоб не дати їм утекти.

Абсолютно все.

27

Тревор Стекгаус перебував у кабінеті далі по коридору від кабінету місіс Сігсбі, крокував туди-сюди, бо був надто напружений, щоб сидіти. І це надовго, доки не почує новин від Джулії. Новини від неї можуть бути і добрі, і погані, але будь-які кращі за таке очікування.

Задзвонив телефон, але то була не традиційна мелодія стаціонарного і не *брр-брр* супутникового; то був владний подвійний гудок червоного екстреного телефона. Востаннє цей апарат дзвонив, коли в буфеті трапився той пиздець із близнючками і малим Кроссом. Стекгаус узяв слухавку й не встиг і слова промовити, як лікар Галлас заторохтів у вухо.

— Вони вибралися, ті, що дивляться фільми, точно, і, напевно, овочі також утекли, вони вирубили як мінімум трьох доглядачів, ні, чотирьох, Корінн каже, що думає, що Дерик Чеффітц мертвий, електр...

— **ЗАТКНИСЯ!** — загорлав у слухавку Стекгаус. А тоді, впевнившись (ні, не впевнившись, а сподіваючись), що Гекль його уважно слухає, промовив: — Зберись і поясни, що сталося.

Галлас, до якого від шоку повернулася якась подоба його колишньої раціональності, розповів Стекгаусові, що побачив. Коли історія добігала кінця, почала завивати загальна сирена Інституту.

— Господи, це ти ввімкнув, Еверетте?

— Ні, ні, не я, це, напевно, Джоан. Лікарка Джеймс. Вона була в крематорії. Ходить туди медитувати.

Стекгауса ледь не занесло туди, куди не хотілося, від химерного образу, що виник у голові: лікарка Джекль сидить, схрестивши ноги перед дверима печі, молиться за мир, — але він змусив себе повернутися до теперішньої ситуації: діти Задньої половини влаштували якесь повстання. Як це може бути? Раніше такого не траплялось. І чому саме *тепер*?

Гекль іще говорив, але Стекгаус почув усе, що йому потрібно було.

— Слухай мене, Еверетте. Знайди всі оранжеві картки, які можеш, і спали їх, зрозумів? *Спали*.

— А як... як я маю...

— У вас же пічка, бля, на поверсі «Е»! — заревів Стекгаус. — Спали в ній, бля, хоч щось, окрім дітей!

Він поклав слухавку і скористався стаціонарним, щоб зателефонувати Фелловзу в комп'ютерний зал. Енді хотів знати, чому залунала сирена. Він говорив зі страхом у голосі.

— У нас певні проблеми в Задній половині, але я з цим розбираюся. Передай на мій комп'ютер відео з камер. Нічого не питай, просто зроби, що я кажу.

Стекгаус повернувся до свого ноутбука (чи раніше те одоробло теж так повільно завантажувалось?!) і натиснув «КАМЕРИ БЕЗПЕКИ». Він побачив буфет Передньої половини, здебільшого порожній... кількох дітей на майданчику...

— Енді! — гукнув він. — Не Передня половина, а *Задня*! Хулі ти, блядь...

Зображення перемкнулось, і він крізь плівку пилу на об'єктиві побачив Гекля, зіщуленого в себе в кабінеті, коли зайшла Джекль, мабуть, із перерваного сеансу медитації. Вона дивилася назад собі через плече.

— Добре, так краще. Далі я сам.

Стекгаус перемкнув зображення і побачив кімнату відпочинку доглядачів. Кілька скоцюрбилися там, зачинивши і, ймовірно, замкнувши двері в коридор. Жодної користі від них.

Клац — і з'явився головний коридор із синім килимом, на якому непритомно лежали мінімум троє доглядачів. Ні, четверо. Дон Гауленд

сидів на підлозі біля кінозалу, притискаючи руку до верху уніформи, який весь просяк кров'ю.

Клац — і буфет, порожній.

Клац — і кімната відпочинку. Корінн Ровсон стояла на колінах біля Дерика Чейффітца, белькочучи до когось по рації. Дерик справді здавався мертвим.

Клац — і вестибюль з ліфтами, двері в одного з ліфтів саме починали зачинятися. Кабіна була завбільшки з ті, у яких транспортують пацієнтів у лікарнях, і її вщерть заповнили пожильці. Більшість роздягнуті. Значить, овочі з палати «А». Якби ж можна було зупинити їх там... замкнути...

Клац — і крізь ту довбану плівку пилу й бруду Стекгаус побачив інших дітей на поверсі «Е», близько десятка, що зібралися там перед дверима ліфта і чекали, доки ті прочиняться й випустять решту малих заколотників. Чекали біля тунелю, що веде в Передню половину. Недобре.

Стекгаус підняв стаціонарний телефон і почув лише тишу. Фелловз із того боку поклав слухавку. Проклинаючи змарнований час, Стекгаус знову набрав його.

— Ти можеш вирубити електрику в ліфті Задньої половини? Зупинити його в шахті?

— Не знаю, — відповів Фелловз. — Можливо. Про це може бути в буклеті з надзвичайних ситуацій. Зараз, я гля...

Але було вже пізно. Двері ліфта відчинилися на поверсі «Е», й утікачі з «Овочебази» вийшли подивитися на вестибюль, ніби там є на що дивитися. Це було зле, але Стекгаус побачив дещо гірше. Гекль і Джекль, може, зберуть десятки ключ-карток від Задньої половини і сплять їх, але це не матиме значення. Бо один з дітей — малий чмошник, що змовився з прибиральницею про втечу Елліса, — тримав одну таку картку в руці. Вона відчинить двері в тунель, а також двері, що ведуть на поверх «F» у Передній половині. А якщо вони проникнуть у Передню половину, може статися будь-що.

На мить, яка здавалася нескінченною, Стекгаус завмер. Фелловз щось там варнякав йому у вухо, але звук долинав ніби звідкись здалеку. Бо так, малий гівнюк скористався картокою й повів свою веселу банду в тунель. Вони за якихось двісті ярдів від Передньої половини. За останньою дитиною зачинилися двері, після чого нижній

вестибюль з ліфтом лишився порожній. Стекгаус перемкнувся на нову камеру і побачив, як вони крокують кахльованим тунелем.

У кімнату влетів лікар Гендрікс, старий добрий Данкі Конг, із сорочкою, що стирчала зі штанів, незастібнутою ширінкою і червоними очима з мішками під ними.

— Що діється? Що за...

І, на додачу до всього цього психозу, супутниковий телефон Стекгауса почав своє *брр-брр-брр*. Стекгаус підніс руку, щоб Гендрікс замовк. Телефон продовжив висловлювати свої вимоги.

— Енді. Вони в тунелі. Вони йдуть сюди, і в них є ключ-картка. Нам треба їх спинити. Маєш якісь ідеї?

Він очікував лише паніку, проте Фелловз здивував його.

— Думаю, я можу вимкнути замки.

— Що?

— Картки деактивувати я не можу, але замки можу. Коди входу генерує комп'ютер, тож...

— Кажеш, що ти можеш їх замкнути, так?

— Ну, так.

— Роби це! Роби негайно!

— Що таке? — запитав Гендрікс. — Господи, я саме збирався йти, і тут сирена...

— Заткнися, — відрубав Стекгаус. — Але нікуди не йди. Ти можеш мені знадобитися.

Телефон не вгавав. Не відриваючи очей від тунелю з тими прудкими дебілами, Стекгаус підняв слухавку. Тепер він біля обох вух тримав по телефону, як персонаж якоїсь старої комедії-фарсу.

— Що? *Що?*

— Ми тут, і хлопець також тут, — повідомила місіс Сігсбі. Зв'язок був добрий; вона ніби з сусідньої кімнати говорила. — Скоро ми його заберемо. — Замовкла. — Або вб'ємо.

— Чудово, Джуліє, але в нас тут одна ситуація. Сталось...

— Що би там не було, розберися. У нас тут усе *терміново*. Я подзвоню, коли будемо повертатися.

Вона зникла. Стекгаусові було плювати, бо якщо Фелловз не зробить свої комп'ютерні чари-бари, Джулії не буде *куди* повертатися.

— Енді! Ти ще тут?

— Тут.

— Зробив?

Стекгаус відчув моторошну певність, що Фелловз зараз скаже, що їхня стара комп'ютерна система вирішила вибрати цей критичний момент, щоб вимкнутися.

— Так. Ну, думаю, так. Я дивлюся на повідомлення в себе на екрані, де написано: «ПОМАРАНЧЕВА КЛЮЧ-КАРТКА НЕДІЙСНА. ВВЕДІТЬ НОВИЙ КОД АВТОРИЗАЦІЇ».

«Думаю, так» від Енді Фелловза Стекгауса не заспокоїло. Він нахилився вперед у себе на кріслі, склавши руки, і спостерігав за тим, що відбувається на екрані. Гендрікс приєднався, позираючи з-за плеча.

— Господи, що вони там роблять?

— Ідуть по нас, напевно, — процідив Стекгаус. — Зараз дізнаємося, чи їм вдасться.

Парад потенційних утікачів вийшов з кадру. Стекгаус натиснув кнопку, яка перемикає зображення, на мить побачив Корінн Ровсон, що тримала на колінах Дерикову голову, тоді отримав те, чого хотів. Там були двері на поверх «F» з боку Передньої половини. Діти добігли до них.

— Та хоч би ви всі розтовклися там, — прошипів Стекгаус. Він так сильно стискав кулаки, що на долонях залишилися сліди.

Діксон підняв помаранчеву картку і підніс до панелі зчитувача. Коли він натиснув на ручку, але нічого не сталося, Тревор Стекгаус врешті розслабився. Гендрікс біля нього видихнув повітря, що сильно відгонило бурбоном. Випивка на зміні *verboden*, як і телефон, але Стекгаус наразі цим не переймався.

«Мухи в банці, — подумав він. — От хто ви тепер, хлопчики й дівчатка. А от що з вами буде далі...»

Це, на щастя, не його проблема. Що з ними буде далі, після того, як з проблемою в Південній Кароліні розберуться, — тим нехай займається місіс Сігсбі.

— За це вони й платять тобі гору бабла, Джуліс, — сказав він і відкинувся в кріслі, щоб подивитися, як діти — тепер під керівництвом Вілгольма — повертаються і пробують відчинити двері, через які ввійшли. Безуспішно. Дурбецало Вілгольм відкинув голову. Розкрив рота. Якби ж Стекгаус міг почути аудіо, щоб насолодитися криком злості.

— Ми обмежили поширення проблеми, — повідомив він Гендріксові.

— Ем, — сказав Гендрікс.

Стекгаус повернувся, щоб побачити, що він має на увазі.

— Ти про що?

— Думаю, не до кінця.

28

Тім поклав руку Люкові на плече.

— Якщо ти не проти, нам справді варто повернутися всередину й усе обговорити. Ми дамо тобі ко́ли і...

— Чекайте.

Люк пильно дивився на парочку, яка, тримаючись за руки, перетинала вулицю. Вони не помітили трійцю, що стояла на початку алеї Сироти Енні; були зосереджені суто на копівському відділку.

— З'їхали з магістралі й загубилися, — сказала Венді. — Ставлю на що завгодно. У нас таких по десять щомісяця. То як, ходімо назад?

Люк не звертав уваги. Він досі міг відчувати інших дітей, і тепер вони звучали з тривогою, але вони десь далеко в його голові, ніби голоси, що проходять крізь вентиляційну шахту в іншій кімнаті. Та жінка... у квітчастій сукні...

Щось падає і будить мене. Це, мабуть, приз, який ми виграли на Північно-Західному дебатному турнірі, бо він найбільший і до дідька голосно гуркотить. Хтось схиляється наді мною. Я кажу «мамо», бо хоч і знаю, що то не вона, але це жінка, і «мама» — перше слово, що спадає мені на сонну думку. А вона каже...

— Еге ж, — промовив Люк. — Як тільки схочеш.

— Чудово! — схвалила Венді. — Тоді ми...

— Ні, це *вона* так сказала. — Він показав пальцем. Пара дійшла до хідника перед управлінням шерифа. За руки вони більше не трималися. Люк обернувся до Тіма, подивився широкими й панічними очима. — Це вона одна з тих, хто викрав мене! Я її потім ще бачив, в Інституті! У кімнаті для персоналу! Вони тут! Я ж казав, що вони *прийдуть*, і от *вони тут*!

Люк розвернувся і побіг до дверей, які ззовні були відчинені, щоб Енні могла зайти вночі, якщо їй забажається.

— Що... — почала Венді.

Але Тім не дав їй закінчити. Він кинувся за хлопцем з поїзда, і в голові в нього трималася думка, що, можливо, малий таки не помилявся стосовно Норберта Голлістера.

29

— Ну? — Шепіт Сироти Енні був занадто шаленим, щоб його так називати. — Тепер віриш мені, містере Корбетте Дентон?

Спочатку Барабанщик узагалі не відповів, бо намагався усвідомити, що він бачить: три фургони припарковані поряд, а за ними — групка чоловіків і жінок. Десь дев'ятеро, вдосталь для сраної бейсбольної команди. Й Енні мала рацію, озброєні. Уже настали сутінки, але пізно влітку світло ще лишалося, крім того, ліхтарі загорілися. Барабанщик бачив пістолети в кобурах і дві довгі гвинтівки, схожі на «ейч-кей». Машини для вбивства людей. Ця бейсбольна команда зібралася перед старим кінотеатром, але здебільшого їх приховував із хідника цегляний бік. Очевидно, вони на щось чекають.

— У них розвідники! — зашипіла Енні. — Бачиш, вулицю переходять? Вони зазирнуть до шерифа, щоб побачити, скільки їх там! То тепер ти дістанеш свої срані стволи чи мені піти самій їх узяти?

Барабанщик обернувся й уперше за двадцять, а може, й тридцять років щодуху побіг. Він подолав сходи до квартири над перукарнею і зупинився на сходовому майданчику лише щоб три-чотири рази глибоко вдихнути. І ще щоб загадатися, чи серце витримає напруження, чи просто розірветься.

Його гвинтівка 30-06, якою він планував застрелитись одного гарного південнокаролінського вечора (вже давно б це зробив, якби не періодичні цікаві розмови з новим нічним патрульним), лежала в шафі, заряджена. Як і автоматичний пістолет 45-го калібру та револьвер 38-го на верхній полиці.

Він узяв усі три види зброї та збіг сходами вниз. Віддихувався, пітнів і, мабуть, смердів, як кнуряка в парилці, але вперше за багато років відчув себе по-справжньому живим. Він прислухався, чи не чути стрілянини, але наразі було тихо.

Можливо, то копи, але малоймовірно. Копи одразу зайшли б, показали посвідчення й пояснили, навіщо прибули. А ще вони би приїхали на чорних позашляховиках, «субурбанах» чи «ескалейдах».

Принаймні так показують у телевізорі.

30

Нік Вілгольм повів різношерстий взвод загублених хлопців і дівчат назад дещо схиленим тунелем до замкнутих дверей з боку Передньої половини. Деякі з колишніх в'язнів палати «А» рушили слідом; деякі просто збилися до купи. Піт Літлджон узявся гамселити себе по маківці з криками «я-я-я-я-я». У тунелі було відлуння, від якого ці ритмічні співи не просто дратували, а доводили до сказу.

— Берімося за руки, — сказав Нікі. — Усі разом. — Він смикнув підборіддям у бік групи овочів і додав: «Думаю, це їх приманить».

«Як жуків на світло», — подумала Каліша. Не дуже гарно, але правда рідко буває гарною.

Вони пішли. Коли всі приєдналися до кола, гудіння посилювалося. Стіни тунелю перетворили їхнє коло радше на якусь капсулу, але це не важило. Сила не зникала.

Каліша розуміла, про що думає Нікі, але не тому, що підхопила цю думку, а тому, що тільки це їм і лишалося.

«Сильніші разом», — подумала вона, а тоді вголос, до Ейвері:

— Ламай замок, Ейвестере.

Гудіння переросло в отой внутрішній крик, і якби хоч у когось із них ще був головний біль, то він би миттю втік зі страху. Каліша знову відчувала величну силу. Така з'являлася вечорами з бенгальським вогнем, але тоді це було брудно. Тут ця сила була чиста, бо *їхня*. Діти з палати «А» мовчали, проте всміхалися. Вони також це відчували. І їм подобалося. Каліша підозрювала, що це найближчий процес до мислення, на який вони ще коли-небудь будуть спроможні.

З дверей почувся слабкий скрипучий звук, і вони посунулися в одвірку, але більше нічого. Ейвері стояв навшпиньках, його дрібне обличчя напружилось від зосередженості. Тоді він сповз і видихнув.

Джордж: «Ні?»

Ейвері: «Ні. Якби вони були просто замкнуті, я б зміг, але таке відчуття, ніби замка взагалі нема».

— Здох, — промовила Айріс. — Здох, здох, він не лох, так нам завжди каже Бог, замок взяв собі і здох.

— Вони якось їх вимкнули, — припустив Нікі. «І пробити їх ми не можемо, так?»

Ейвері: «Ні, суцільна сталь».

— Де ж Супермен, коли він так потрібен? — запитав Джордж. Він потер щоки, невесело всміхнувся.

Гелен сіла, піднесла руки до обличчя й почала плакати.

— І на що ж ми здатні? — Тоді знову, розумовим відлунням: «І на що ж ми здатні?»

Нікі обернувся до Каліші: «Є ідеї?»

«Ні».

Тоді до Ейвері: «А в тебе?»

Ейвері похитав головою.

31

— Тобто «не до кінця»? — перепитав Стекгаус.

Замість відповіді Данкі Конг подався через кімнату до апарата внутрішнього сповіщення. Зверху корпус припав грубим шаром пилу. Стекгаус ним жодного разу не скористався — він наче не збирався оголошувати про прийдешні танці чи ігрові вечори. Лікар Гендрікс нахилився, щоб роздивитися елементарні засоби керування, і клацнув перемикачем, від чого загорілася зелена лампочка.

— Що ти...

Цього разу Гендрікс наказав йому заткнутись, і замість люті Стекгаус відчув певне захоплення. Що б там не спало на думку тому лікареві, він вважає це чимсь важливим.

Гендрікс узяв мікрофон, тоді спинився.

— Можна якось перевірити, чи ті діти не чутимуть, що я говорю? Їм дарувати ідеї я не хочу.

— У тунелі колонок немає, — сказав Стекгаус, сподіваючись, що не помиляється. — Що стосується Задньої половини, думаю, у них своя окрема система гучного зв'язку. А що ти надумав?

Гендрікс подивився на нього, як на ідіота.

— Те, що їхні тіла замкнено, не означає, що те саме стосується й умів.

«Бля, — подумав Стекгаус. — Я й забув, для чого вони тут».

— То це... ну, я зрозумів. — Гендрікс притиснув кнопку збоку мікрофона, прокашлявся і заговорив: — Увага. Увага всьому персоналу. Говорить лікар Гендрікс. — Він провів рукою по рідкому волоссі, ще більше зворохоблюючи зачіску, яка й без того виглядала достатньо схиблено. — Із Задньої половини втекли діти, але причин для паніки немає. Повторюю, причин для паніки немає. Вони замкнені в тунелі між Передньою і Задньою половинами. Проте вони можуть спробувати вплинути на вас, як... — Він спинився, обливав губи. — Так, як вони під час роботи впливають на інших людей. Вони можуть змусити вас завдати собі шкоди. Або... ну... напасти одне на одного.

«О Боже, — подумав Стекгаус, — які *радісні* ідеї ти їм подаєш».

— Слухайте уважно, — сказав Гендрікс. — Вони здатні досягти такого розумового проникнення лише якщо ціль про це не знає. Якщо ви щось відчуваєте... відчуваєте думки, які вам не належать... зберігайте спокій та опирайтеся. Проганяйте їх. Вам це має вдаватися досить легко. Можна говорити вголос, це допоможе. Повторювати: «Я тебе не слухаю».

Він уже відкладав мікрофон, але його перехопив Стекгаус.

— Говорить Стекгаус. Персоналу Передньої половини. Усі діти мусять негайно повернутися до своїх кімнат. Якщо хтось опиратиметься, користуйтеся шокерами.

Він вимкнув апарат і повернувся до Гендрікса.

— Може, малі уйобки в тунелі до цього не додумаються. Вони ж діти, як-не-як.

— Та звісно ж, додумаються, — сказав Гендрікс. — Зрештою, вони ж мають досвід.

32

Тім наздогнав Люка, коли той відчинив двері в зону обмеження волі.

— Люку, ти сиди тут. Венді — за мною.

— Ти ж не думаєш, що...

— Я не знаю, що думаю. Пістолет не витягуй, але перевір, щоб ремінець був розстебнутий.

Коли Тім із Венді поспішили коротким проходом між чотирма порожніми камерами, то почули чоловічий голос. Досить приємний. У ньому навіть вчувався хороший гумор.

— Нам із дружиною сказали, що в Бофорті багато цікавих старих будівель, тож ми вирішили зрізати, але наш джі-пі-ес трохи облажався.

— То я його змусила спинитися запитати дорогу, — додала жінка, і коли Тім ввійшов, то побачив, як вона знизу дивиться на свого чоловіка — якщо вона справді дружина цьому блондинові — з задовolenим роздратуванням. — Він не хотів. Чоловіки ж завжди знають, куди їхати, правда?

— Скажу вам так: ми зараз трохи зайняті, — промовив шериф Джон, — і в мене нема часу...

— Це *вона*! — закричав Люк за спинами Тіма з Венді, від чого обоє підскочили. Інші поліцейські озирнулися. Люк відштовхнув Венді достатньо сильно, вона аж сперлася на стіну. — Це вона бризнула мені чимсь в обличчя й вирубила мене! *Сука ти, ти вбила моїх батьків!*

Він спробував побігти на неї. Тім ухопив його за горловину футболки і смикнув назад. Блондин і жінка в сукні здавалися здивованими й розгубленими. Цілком нормальними, коротше кажучи. От тільки Тім начебто побачив інший вираз на обличчі жінки, лише на мить: ледь помітне усвідомлення.

— Думаю, тут якась помилка, — вимовила вона. Спробувала натягнути збентежену усмішку. — Що це за хлопчик? Він що, божевільний?

Хоча він лише місцевий нічний патрульний і на цій посаді й залишатиметься протягом наступних п'яти місяців, Тім перейшов

у режим копа без зайвих роздумів, як тієї ночі, коли ті пацани обчистили «Зоуніз» й стріляли в Абсіміла Добіру.

— Народ, може, покажете свої документи?

— Хіба є причина, справді? — запитала жінка. — Я не знаю, що про нас думає той хлопчик, але ми загубились, а коли я була малою, мама казала мені, що як загубишся, питай дорогу в поліцейських.

Шериф Джон підвівся.

— Угу, це, може, й правда, але якщо так, то ви все ж продемонструєте свої водійські права?

— Звісно, без проблем, — сказав чоловік. — Зараз, дістану гаманець. — Жінка вже лізла в сумочку з роздратованим виразом на обличчі.

— *Стережіться!* — крикнув Люк. — *У них зброя.*

Таг Фарадей і Джордж Беркетт остовпіли, Френк Поттер з Біллом Віклоу стояли приголомшені.

— Агов, секундочку! — озвався шериф Джон. — Руки так, щоб я їх бачив!

Парочка не звернула на це уваги. Рука Мішель Робертсон вискочила з сумочки, але в ній були не водійські права, а «зіг-зауер-найтмар-мікро», який їй видали. Денні Вільямс потягнувся за спину й дістав з-за пояса замість гаманця «глок». І шериф, і Фарадей діставали свою зброю, але вони рухалися повільно, надто повільно.

Тім рухався швидко. Він дістав пістолет Венді з її кобури і націлився ним обома руками.

— *Кинули зброю, вже!*

Вони не кинули. Робертсон навела пістолет на Люка, і Тім вистрелив, від чого її так відкинуло на великі подвійні двері відділку, що аж матове скло потріскалося.

Вільямс став на коліно й націлився на Тіма, якому вистачило часу лише подумати: «Цей чувак профі, а я труп». Але пістолет Вільямса смикнувся вгору, ніби від невидимої нитки, і куля, яка мала би вбити Тіма, влучила в стелю. Шериф Джон Ешворт уперішив блондина в скроню, від чого той розпластався на підлозі. Віклоу наступив йому на долоню.

— Відпусти, уйобок, відпусти, блядь...

У цю ж мить місіс Сігсбі, усвідомлюючи, що все пішло шкереберть, наказала Луїсові Гранту й Тому Джонсу відкрити вогонь із

великих стволів. Вільямс і Робертсон неважливі.

Важливий хлопець.

33

Дві гвинтівки «ейч-кей-37» наповнили раніше спокійні сутінки Дюпрея громовицею. Грант і Джонс проорали цегляний передній фасад поліцейського відділку, здіймаючи хмарки рожевувато-червоного пилу, вибиваючи всередину вікна і скляні двері. Вони стояли на хіднику; решта Золотих — позаду них на вулиці. Єдиним винятком був лікар Еванс, який стояв збоку, руками прикриваючи вуха.

— *Отак!* — вигукнула Вайнона Бріггз. Вона перестрибувала з однієї ноги на іншу, ніби їй хотілося в туалет. — *Убийте їх нахер!*

— Вперед! — гукнула місіс Сігсбі. — Усі, негайно! Заберіть малого або пристрельте! Заберіть або...

Раптом звідкись позаду:

— Стояти, мем. Спасителем клянуся, ви в мене зараз повиздыхаєте всі, лиш попробуйте. Двоє спереду, ану кинули ті свої пукавки, вже.

Луїс Грант і Том Джонс обернулись, але свої «ейч-кей» не відклали.

— Швидко, кажу я вам, бо копита повідкидаєте. Ми тут не в ігри бавимось, хлопці. Ви на півдні.

Вони перезирнулися, тоді обережно поклали гвинтівки на землю.

Місіс Сігсбі побачила двох неправдоподібних нападників, що стояли під звислим навісом «Діаманта»: товстого лисого чоловіка в піжамній сорочці й пелехату жінку в чомусь на кшталт мексиканського серапе. Чоловік тримав рушницю. Жінка в серапе — автоматичний пістолет в одній руці й револьвер в іншій.

— А тепер ви, решта, повторили за ними, — сказав Барабанщик Дентон. — Ви на прицілі.

Місіс Сігсбі глянула на двох селяків, що стояли перед покинутим кінотеатром, і думка її була проста й виснажена: це хоч колись закінчиться?

Постріл ізсередины управління шерифа, пауза, ще один. Коли селяки обернулися на звук, Грант і Джонс зігнулися, щоб підняти зброю.

— Навіть не думайте! — закричала жінка в серапе.

Робін Лекс, яка не так давно застрелила Люкового батька крізь подушку, скористалася цим маленьким вікном можливості й дістала

свій «зіг-мікро». Інші члени загону Золотих упали на землю, щоб дати Грантові й Джонсу чисту лінію вогню. Так їх учили реагувати. Місіс Сігсбі не поворухнулася, ніби сам гнів мав би захистити її від цієї несподіваної проблеми.

34

Коли в Південній Кароліні почалося зіткнення, Каліша з друзями згорблено й згорьовано сиділи біля дверей у Передню половину. Дверей, які вони не могли відчинити, бо Айріс мала рацію: замок здох.

Нікі: «Можливо, ми все ж можемо щось зробити. Дістати персонал Передньої половини так само, як захопили червоних доглядачів».

Ейвері хитав головою. Він більше скидався на змученого діда, ніж на хлопчика. «Я пробував. Досягнув Гледіс, мабуть, тому що ненавиджу її. Її і ту фальшиву посмішку. Вона сказала, що не слухає, і відштовхнула мене».

Каліша глянула на дітей з палати «А», які знову порозходилися, ніби мали куди йти. Одна дівчинка робила «колесо», хлопець у брудних плавках і подертій футболці легенько стукався головою об стіну, Піт Літлджон продовжував я-якати. Але, якщо їх покликати, вони прийдуть, сили на це вдосталь. Вона взяла Ейвері за руку.

— Усі разом...

— Ні, — перебив Ейвері. «Можливо, нам вдасться змусити їх почуватися трохи дивно, спричинимо запаморочення, нудоту...» — ... але це все.

Каліша: «Але чому? Чому? Якщо ми могли вбити того мужика, що робить бомби аж в Афганістані...»

Ейвері: «Бо він про це не знав. Той священник, чувак з Вестіна, теж не знав. А якщо вони знають...»

Джордж: «То можуть нас блокувати».

Ейвері кивнув.

— То що ми можемо зробити? — запитала Гелен. — *Хоч щось?*

Ейвері похитав головою. «Хтозна».

— Є одна штука, — сказала Каліша. — Ми тут застрягли, проте знаємо декого, хто на волі. Але нам потрібні всі. — Вона кивнула в бік заблудлих утікачів з палати «А». — Покличмо їх.

— Я не знаю, Ша, — вагався Ейвері. — Я трохи змучився.

— Ще разочок спробуймо, — умовила вона.

Ейвері зітхнув і простягнув руки. Каліша, Нікі, Джордж, Гелен і Кеті взялися. За мить до них приєдналася й Айріс. Знов інші посунули в їхній бік. Вони стали у форму капсули, від чого гудіння погучнішало. Доглядачі, техніки й санітари Передньої половини відчували його й злякалися, але гудіння було націлене не на них. За тисячу чотириста миль Тім щойно загнав кулю Мішель Робертсон між грудей, Грант і Джонс саме піднімали автоматичні гвинтівки, щоб обстріляти фасад відділку, Біллі Віклоу стояв на долоні Денні Вільямса, а поруч нього — шериф Джон.

Діти в Інституті викликали Люка.

35

Люк не думав про те, щоб розумом вибити пістолет блондина вгору, він просто зробив це. З'явилися вогники Штазі, на мить затіняючи все. Коли вони почали гаснути, Люк побачив, як хтось із копів став блондинові на зап'ястя, намагаючись вибити пістолет йому з руки. Губи блондина витягнулися в болісному вишкірі, а кров стікала збоку по обличчі, але він тримався. Шериф замахнувся ногою, очевидно, щоб знову вгатити блондина по голові.

Люк устиг побачити лише це, коли вогники Штазі повернулися, яскраві як ніколи, і голоси друзів ударили його, ніби молотком поміж лоба. Він позадкував крізь одвірок у зону обмеження волі, піднісши руки, ніби щоб сховатися від удару, але перечепився через власну ногу. Він упав на дупу в ту ж мить, коли Грант і Джонс відкрили вогонь.

Люк побачив, як Тім повалив Венді на підлогу, прикриваючи її власним тілом. Бачив, як кулі врізаються в шерифа й поліцейського, що стояв на долоні блондина. Обоє попадали. Полетіло скло. Крик. Люк подумав, що то Венді. Він почув, як ззовні жінка з голосом, химерно схожим на голос місіс Сігсбі, кричала щось на кшталт: «Усі, негайно».

Для Люка, засліпленого водночас вогниками Штазі та об'єднаними голосами друзів, світ неначе сповільнився. Він побачив, як хтось із інших поліцейських — поранений, кров стікала йому по руці — повертається в бік пробитих дверей головного входу, мабуть, щоб подивитися, хто стріляє. Чоловік рухався ніби дуже повільно. Блондин став на коліна й теж рухався ніби дуже повільно. Люк мовби дивився підводний балет. Блондин вистрелив поліцейському в спину, тоді почав

повертатися в бік Люка. Уже швидше, світ повертався до нормальної швидкості. Не встиг блондин вистрелити, як рудий поліцейський нагнувся, майже вклонившись, і поцілів йому в скроню. Блондин відлетів убік і приземлився на жінку, яка грала роль його дружини.

Жінка ззовні — не та, з голосом як у місіс Сігсбі, а інша, з південним акцентом — крикнула: «Навіть не думайте!»

Знову стрілянина, після чого перша жінка скрикнула: «*Малий! Нам потрібен малий!*»

«Це вона, — подумав Люк. — Не знаю як, але це вона. Там надворі місіс Сігсбі».

36

Робін Лекс добре стріляла, однак сутінки були вже густіші, а дистанція завелика для пістолета типу «мікро». Її куля поцілила Барабанщикові Дентону високо в плече, замість того щоб уразити корпус. Від цього чоловіка відкинуло на забиту дошками касу, а наступні два постріли пішли в молоко. Сирота Енні стояла на своїй позиції. Так її в заростях очерету Джорджії виховав батько, який завжди казав: «Ніколи не відступайси, дівко, що би там не було». Жан Леду стріляв точно, хоч п'яний, хоч тверезий, і він її добре цього навчив. Тож Енні відкрила вогонь одночасно з обох Барабанщикових пістолетів, компенсуючи важчу віддачу 45-го калібру й навіть не замислюючись над цим. Вона пристрелила одного з гвинтівкою (то був Тоні Фіззале, який більше ніколи не візьме в руки шокер), не зважаючи на три-чотири кулі, що промайнули повз, одна навіть зачепила крайку її серапе.

Барабанщик повернувся й прицілився в жінку, яка його підстрелила. Робін стала на одне коліно посеред вулиці, кленучи «зіг», який заклинило. Барабанщик втулив гвинтівку 30-06 у плече, яке не кровило, і просто прикінчив її.

— *Припиніть стріляти!* — кричала місіс Сігсбі. — *Нам потрібно забрати малого! Малий — наша основна ціль! Томе Джонс! Еліс Грін! Луїсе Грант! Чекайте мене! Джошу Готтфріде! Вайноно Бріттз! Тримайте позицію!*

Барабанщик з Енні презирнулися.

— А ми стріляємо далі чи як? — запитала Енні.

— Та бля, а я звідки знаю, — відповів Барабанщик.

Том Джонс і Еліс Грін обходили побиті двері відділку. Джош Готтфрід з Вайноною Бріггз задкували, обминаючи місіс Сігсбі й націливши свою зброю на несподіваних стрільців, які їх отак зненацька запопали. Лікар Джеймс Еванс, якому перед тим призначили позицію, перепризначив собі її. Він пройшов повз місіс Сігсбі й підійшов до Барабанщика з Сиротою Енні, піднявши руки й з утихомирливою усмішкою на обличчі.

— Ану назад, придурку! — гаркнула місіс Сігсбі.

Він її проігнорував.

— Я не з ними, — сказав він товстому чоловікові в сорочці від піжами, який виглядав нормальнішим з парочки нападників. — Я взагалі не хотів брати в цьому участь, я просто...

— Ой, та всядься, — відрізала Енні й вистрелила йому в стопу. Їй вистачило турботи вистрелити з 38-го калібру, який спричиняє менше шкоди. Принаймні в теорії.

Залишилася тільки жінка в червоному брючному костюмі, головна. Якщо стрілянина почнеться знову, її, мабуть, на шматки розірве перехресним вогнем, але вона не боялась, а мала лише зосереджено-роздратований вигляд.

— Зараз я зайду у відділок, — звернулася вона до Барабанщика й Сироти Енні. — Уже досить цього абсурду. Припиніть, і з вами буде все гаразд. Почнете стріляти — і Джош із Вайноною вас приберуть. Зрозуміло?

Вона не чекала на відповідь, а просто розвернулася й покрокувала в бік залишків її команди, цокаючи низькими підборами по хіднику.

— Барабанщику? — запитала Енні. — То що ми робимо?

— Може, нам і не треба нічого робити, — відповів він. — Глянь ліворуч. Головою не рухай, просто поглядом.

Вона так і зробила й побачила, як один із братів Добіра квапився тротуаром. У нього був пістолет. Пізніше поліції штату він розповість, що хоча вони з братом і мирні люди, але вважають мудрим тримати в магазині зброю відтоді, як сталося пограбування.

— Тепер праворуч. Головою не рухай.

Вона скосила погляд, куди він сказав, і побачила вдову Гулсбі й містера Білсона, батька близнюків. Адді Гулсбі була в халаті й домашніх капцях. Річард Білсон був одягнутий у смугасті шорти й червону футболку «Крімсон-тайд». В обох у руках були мисливські

рушниці. Групка перед відділком їх не бачила; вони цілком зосередилися на тій справі, яку прийшли сюди виконати.

«Ви на півдні», — була сказала Енні цим озброєним чужинцям. Вона розуміла, що дуже швидко вони усвідомлять, наскільки ці слова описують їхню ситуацію.

— Томе, Еліс, — командувала місіс Сігсбі. — Всередину. Заберіть малого.

Вони ввійшли.

37

Тім підняв Венді на ноги. Вона виглядала причмеленою, ніби не знала, де перебуває. У волоссі їй застряг клаптик паперу. Стрілянина зовні припинилася, принаймні поки що. Її замінили розмови, але в Тіма дзвеніло у вухах, тож слів розібрати він не міг.

Та це й не важило. Якщо вони там про мир домовляються, добре. Проте було б розсудливіше очікувати продовження війни.

— Венді, ти як?

— Вони... Тіме, вони вбили шерифа Джона! І скількох ще?

Він трусонув нею.

— *З тобою все добре?*

Венді кивнула.

— Т-так. Думаю...

— Виведи Люка назад.

Вона потягнулася до хлопця. Люк ухилився й побіг до столу шерифа. Таг Фарадей намагався вхопити його за руку, але Люк ухилився й від нього. Куля надщербила ноутбук, перекинула його, однак домашній екран, хоча й надтріснутий, досі світився, а маленький помаранчевий вогник рівномірно блимав. У нього теж дзвеніло у вухах, та зараз він перебував неподалік від дверей і чув голос місіс Сігсбі: «Заберіть малого».

«Ну ти й сука, — подумав він. — Ну й безсердечна ж ти сука».

Люк схопив ноутбук і став на коліна, притискаючи його до грудей, коли Еліс Грін і Том Джонс увійшли через розбиті подвійні двері. Таг підняв свій пістолет, але шквал вогню з «ейч-кей» прошив його, перш ніж він устиг вистрелити, і розпоров формену сорочку на спині. Його «глок» вилетів з руки й ковзнув по підлозі. Єдиний живий з решти поліцейських, Френк Поттер, навіть не поворухнувся, щоб

захиститися. На його обличчі застиг вражений вираз, наче він не вірив у те, що відбувається. Еліс Грін вистрелила йому в голову, тоді пригнулася, коли з вулиці позаду них знову залунали постріли. Почулися вигуки й зболені крики.

Стрілянина і крики на мить відволікли чоловіка з «ейч-кей». Джонс повернувся в той бік, і Тім двома пострілами — у потилицю й у голову — вбив його. Еліс Грін випрямилася й кинулася вперед, переступаючи через Джонса, зосередившись, а Тім побачив, як за нею з'являється ще одна жінка. Старша, у червоному брючному костюмі, з пістолетом. Господи Боже, скільки ж їх там? Вони цілу армію по малого хлопця прислали?

— Він за столом, Еліс, — сказала старша жінка. Навіть в умовах бійні вона говорила зі зловісним спокоєм. — Я бачу, як стирчить перев'язка на його вусі. Витягни і пристрель його.

Жінка на ім'я Еліс обійшла стіл. Тім навіть не думав казати їй зупинитися — вони вже закінчили з цими люб'язностями. Він натиснув гачок на «глоку» Венді. Той сухо клацнув, хоча там мав бути ще один набій чи й два. Навіть у цю мить між життям і смертю Тім усвідомив, чому так сталося: Венді не до кінця перезарядила його після того, як востаннє проходила навчальну стрільбу в тирі в Даннінгу. Такі речі стоять не надто високо в списку її пріоритетів. Він навіть мав час подумати, як у свої перші дні в Дюпреї, що Венді робота поліцейської не надто підходить.

«Їй варто було лишатися на диспетчерстві, — подумав він, — але вже пізно. Певно, ми тут зараз помремо».

Люк підвівся з-за столу, стискаючи в руках ноутбук. Він махнув ним і щосили влупив Еліс Грін по обличчі. Тріснутий екран розлетівся на друзки. Грін відступила до жінки в брючному костюмі, з носа й рота закровило, і підняла пістолет.

— *Кинь на землю, на землю кинь, ану!* — закричала Венді.

Вона схопила «глок» Тага Фарадея. Грін не зважала. Вона цілилася в Люка, який витягував з гнізда ноутбука флешку Морін Альворсон, замість того щоб сісти за укриття. Венді вистрелила тричі, звузивши очі й пронизливо скрикуючи після кожного пострілу. Перша куля поцілила Еліс Грін трохи вище перенісся. Друга полетіла в дірку в дверях, на місці якої лише дві з половиною хвилини тому ще було скло.

Третя влучила Джулії Сігсбі в ногу. Її пістолет вилетів з руки, жінка зігнулася зі збентеженим виразом на обличчі.

— Ти в мене вистрелила. Чому ти в мене вистрелила?

— Ти тупа? А ти як думаєш? — скрикнула Венді.

Вона підійшла до жінки, що спиралась на підлогу. Взуття хрускотіло на битому склі. Повітря смерділо порохом, відділок — колись охайний, а тепер зруйнований — був наповнений блакитним димом.

— Ти ж наказувала їм стріляти в дитину.

Місіс Сігсбі обдарувала її посмішкою, яку берегла для тих, хто мусить терпіти безумних^[122].

— Ти не розумієш. А як інакше? Він належить мені. Він — *власність*.

— Тепер ні, — озвався Тім.

Люк улякнув перед місіс Сігсбі. На щоці в нього були бризки крові, а з брови стирчав осколок скла.

— Кого ви лишили за головного в Інституті? Стекгауса? Так, його?

Вона не відповіла.

— *Стекгауса?*

Нічого.

Усередину зайшов Барабанщик Дентон і роззирнувся. Піжамна сорочка була вся мокра від крові з одного боку, але його це приголомшливим чином ніби й не обходило. Гутаал Добіра заглядав йому з-за плеча, округливши очі.

— Песець, — промовив Барабанщик. — Та тут бійня ціла.

— Мені довелося застрелити чоловіка, — сказав Гутаал. — Місіс Гулсбі, вона стріляла в жінку, що цілилася в неї. То була чиста самооборона.

— Скільки надворі? — запитав Тім. — Вони вже мертві чи є ще якісь живі?

Енні відштовхнула Гутаала Добіру і стала поруч із Барабанщиком. У своєму серапе, з задимленими стволами в руках вона скидалася на героїню спагеті-вестерну. Тіма це не здивувало. Його зараз мало що могло здивувати.

— Думаю, ми обробили всіх, хто приїхав у тих фургонах, — повідомила вона. — Кілька поранених, в одного куля в нозі, інший поранений серйозно. То його Добіра поцілів. Решта ушльопків наче

мертві. — Вона роздивилася кімнату. — Але, Господи, з ваших тут хоч хтось живий лишився?

«Венді», — подумав Тім, але не сказав нічого. Здається, вона тепер виконуватиме обов'язки шерифа. Або, можливо, Ронні Гібсон, коли повернеться з відпустки. Найпевніше, Ронні. Венді на цю посаду не захочеться.

Адді Гулсбі й Річард Білсон підійшли і стали біля Гутаала, за Енні з Барабанщиком. Білсон роздивлявся головну кімнату з переляком — обстріляні стіни, розбите скло, калюжі крові, розпростерті тіла — аж долонею рот прикрив.

Адді виявилася міцнішою.

— Лікар уже їде. Там пів міста на вулиці, більшість озброєні. Що тут сталося? І хто це такий? — Вона показала на худого хлопця з перев'язаним вухом.

Люк не звернув уваги. Він не зводив погляду з жінки в брючному костюмі.

— Стекгаус, звісно. Інших варіантів нема. Мені треба з ним зв'язатися. Як мені це зробити?

Місіс Сігсбі лише дивилася на нього. Тім став на коліна біля Люка. В очах жінки в костюмі він бачив біль, невіру й ненависть. Не міг сказати, що переважає, але якби змусили відповісти, він би спинився на ненависті. Ненависть завжди найсильніша, принаймні в короткій перспективі.

— Люку...

Люк не звертав уваги. Усю увагу він зосередив на пораненій жінці.

— Мені треба з ним зв'язатися, місіс Сігсбі. Він тримає моїх друзів в'язнями.

— Вони не в'язні, вони — *власність*!

До них присіла Венді.

— Думаю, ви пропустили в школі день, коли весь клас вивчав про те, як Лінкольн звільнив рабів, мем.

— Приїхали, щоб стріляти в нашому місті, — втрутилася Енні. — Думаю, цей урок ви засвоїли, так?

— Тихо, Енні, — цитьнула Венді.

— Мені треба з ним зв'язатися, місіс Сігсбі. Я хочу запропонувати угоду. Скажіть, як мені це зробити.

Коли вона не відповіла, Люк запхав великий палець у діру від кулі в червоних штанах. Місіс Сігсбі заверещала:

— *Ні, ой, ні, БОЛИТЬ!*

— Шокери болять! — закричав на неї Люк. Осколки скла задрижали на підлозі, складаючись у невеликі потічки. Енні витріщилася на це очима, повними захвату. — Уколи болять! Утоплення болить! А коли тобі розривають розум? — Він знову натиснув пальцем на рану від кулі. Хряснули двері відділку, від чого всі підскочили. — А коли твій розум *знищують*?! Оце болить найбільше!

— *Скажіть, щоб він припинив!* — скрикнула місіс Сігсбі. — *Скажіть, щоб перестав мучити мене!*

Венді нахилилася, щоб відтягнути Люка. Тім похитав головою і відвів її руку:

— Ні.

— Це змова, — зашепотіла Енні до Барабанщика. Вона широко розплющила очі. — Ця жінка працює на змовників. Вони всі за них! А я ж із самого початку знала, я *казала*, а ви мені ніхто не вірили!

Дзвін у вухах Тіма почав тихішати. Він не чув сирен, що його й не дивувало. Мабуть, поліція штату й не знає, що в Дюпреї сталася стрілянина, принаймні поки що. І всі, хто телефонує 911, потрапляють не в дорожній патруль Південної Кароліни, а до шерифа округу Фейрлі — на руйновище, іншими словами. Він глянув на годинник і не міг повірити, що світ був звичайним лише якихось п'ять хвилин тому. Максимум шість.

— Місіс Сігсбі, правильно? — запитав він, підсунувшись до Люка. Вона не відповіла.

— У вас великі проблеми, місіс Сігсбі. Я раджу вам розповісти Люкові те, що він хоче дізнатися.

— Мені потрібна медична допомога.

Тім похитав головою:

— Насправді вам потрібно трохи поговорити. А тоді вже побачимо, що там з медичною допомогою.

— Люк говорив правду, — промовила Венді, радше сама собі. — Про все.

— А я що *казала*? — мало не виспівувала Енні.

Лікар Роупер проштовхнувся у відділок.

— Йсусе Христе, сину Божий, — промовив він. — Хто ще живий? Наскільки серйозна травма в цієї жінки? Це був типу терористичний напад?

— Вони мене катують, — озвалася місіс Сігсбі. — Якщо ви лікар, а чорна сумка у вас у руках підказує цю думку, ви зобов'язані змусити їх припинити.

— Хлопець, якого ви зранку перев'язували, втік від цієї жінки з її пошуковою групою, лікарю, — сказав Тім. — Я не знаю, скільки там мертвих, але ми втратили п'ятьох, включно з шерифом, і це все за її наказом.

— З цим ми потім розберемося, — сказав Роупер. — Зараз я мушу оглянути її. У неї кровотеча. І хтось, викличте, бляха, швидко.

Місіс Сігсбі глянула на Люка, вишкірившись промовистим «Я виграла», після чого повернулася знову до Роупера.

— Дякую, лікарю. Дякую вам.

— А в цієї карги в жижках взагалі не шпигає, бачу, — прорекла Енні, не без дрібки захоплення. — У мужика, якого я підстрелила в ногу, думаю, трохи таки шпигає. Я б на вашому місці спочатку подивилася на нього. Думаю, він свою бабцю в біле рабство продав би за укол морфію.

Місіс Сігсбі стривожено округлила очі:

— Лишіть його. Я забороняю вам з ним говорити.

Тім підвівся.

— Забороняй і йди гуляй. Не знаю, леді, на кого ви працюєте, але дні, коли ви могли викрадати дітей, скінчилися. Люку, Венді, ходіть зі мною.

38

Вікна світилися в усьому місті, а жителі Дюпрея з'юрмилися на головній вулиці. Тіла загиблих накрили чим могли. Хтось дістав спальний мішок Сироти Енні й накрив ним Робін Лекс.

Про лікаря Еванса зовсім забули. Теоретично він міг дошкутильгати до одного з припаркованих «мамських» фургонів і втекти, але навіть не старався. Тім, Венді й Люк побачили, як він сидить на тротуарі перед «Діамантом». Його щоки блищали від сліз. Йому вдалося зняти один черевик, тож тепер він дивився на скривавлену шкарпетку, що прикривала щось схоже на сильно

деформовану ногу. Чи то сильне ураження кістки, чи просто набряк, який зрештою розсмокчеться, Тім не знав, та й не переймався цим.

— Сер, як вас звуть? — запитав Тім.

— Яка різниця. Мені потрібен адвокат. І ще мені потрібен лікар. Мене підстрелила якась жінка. Я хочу, щоб її заарештували.

— Його звати Джеймс Еванс, — сказав Люк. — І він сам лікар. Як Йозеф Менгеле.

Еванс наче вперше Люка помітив. Він указав на хлопця тремтячим пальцем.

— Це все ти винен.

Люк кинувся на Еванса, але цього разу Тім стримав його і м'яко, але міцно підштовхнув до Венді, яка взяла його за плечі.

Тім сів навпочіпки, щоб мати можливість дивитися блідому переляканому чоловікові просто в очі.

— Послухайте мене, лікарю Евансе. І слухайте уважно. Ви зі своїми людьми нахабно ввірвалися в наше місто, щоб забрати цього хлопця, і вбили п'ятьох людей. Усі п'ятеро — поліцейські. Так от, може, ви й не знаєте, але в Південній Кароліні діє смертна кара, і якщо ви думаєте, що це не буде застосовано, на секунду, за вбивство шерифа округу й чотирьох його підлеглих...

— Це мене ніяк не стосується! — кркнув Еванс. — Я тут з примусу! Я...

— Заткнися! — сказала Венді. Вона ще мала при собі «глок» загиблого Тага Фарадея і тепер націлилася ним на ще взуту стопу. — Ті поліцейські були також мені друзями. І якщо ти думаєш, що я тобі зараз права зачитуватиму чи щось подібне, то в тебе дах поїхав. Якщо ти Люкові не скажеш те, що він хоче почути, я пушу кулю тобі в іншу...

— Добре! Гарзд! Так! — Еванс потягнувся вниз, намагаючись долонями захистити неушкоджену ногу, від чого Тім ледь не пожалів його. Майже. — Чого вам треба? Що ти хочеш знати?

— Мені треба поговорити зі Стекгаусом, — сказав Люк. — Як я можу це зробити?

— Її телефон, — сказав Еванс. — У неї особливий телефон. Вона телефонувала йому перед тим, як вони почали... ну... операцію. Я бачив, як вона сховала його в кишеню куртки.

— Я дістану, — сказала Венді й повернулася в бік відділку.

— Принесіть не лише телефон, — сказав Люк. — Її приведіть також.

— Люку... її підстрелили.

— Вона нам може знадобитися, — пояснив Люк. Від його погляду віяло холодом.

— Для чого?

Тому що зараз це шахи, а в шахах ти ніколи не живеш лише ходом, який зараз зробиш, і навіть не наступним. На три кроки наперед, таке правило. І до кожного по три альтернативи, залежно від дій опонента.

Вона глянула на Тіма, той кивнув:

— Приведи її. В наручниках, якщо доведеться. Ти ж тут закон, врешті-решт.

— Але сама ідея... — промовила вона й пішла.

Тоді зрештою Тім почув сирену. Можливо, навіть дві. Хоча поки ще слабкі.

Люк ухопив його за зап'ясток. Тім подумав, що хлопець виглядає цілком зосередженим, цілком свідомим, але разом з тим до смерті вимученим.

— Мені не можна на цьому спинятись. У них мої друзі. Вони їх тримають у пастці, й ніхто їм не допоможе, окрім мене.

— У пастці в тому Інституті.

— Так. Тепер ви ж мені вірите, правда?

— Було б важко не повірити, після тієї флешки й усього цього. До речі, що там флешка? Вона ще в тебе?

Люк поплескав себе по кишені.

— Місіс Сігсбі і люди, з якими вона працює, хочуть зробити щось цим твоїм друзям таке, від чого ті стануть як діти в палаті?

— Вони вже це робили, але мої друзі втекли. Здебільшого завдяки Ейвері, а він там опинився, бо допоміг мені. Думаю, це можна назвати іронією. Але я впевнений, що вони знову в пастці. Боюся, Стекгаус уб'є їх, якщо мені не вдасться з ним домовитися.

Поверталася Венді. У руках вона тримала громіздкий пристрій, який Тімові скидався на телефон. Три скривавлені подряпини виднілися на тильному боці долоні з телефоном.

— Не хотіла віддавати. А вона на диво сильна, навіть після кульового поранення.

Венді подала пристрій Тімові й озирнулася через плече. Сирота Енні та Барабанщик Дентон допомагали місіс Сігсбі перейти вулицю. Хоча вона була бліда й скривлена від болю, жінка опиралася їм, наскільки могла. Близько трьох десятків місцевих Дюпрея тягнулися за ними, з лікарем Роупером на чолі.

— Ось вона, Тіммі, — сказала Сирота Енні. Вона віддихувалася, щоки і скроня світилися червоним від ляпасів місіс Сігсбі, проте Енні виглядала аніскілочки не засмученою. — Що нам з нею зробити? Думаю, повісити вже не можна, але було б чудово, правда?

Лікар Роупер відклав свою чорну сумку, вхопив Енні за серапе й відтягнув убік, щоб поговорити з Тімом.

— Заради Бога, що ви собі думаєте? Не можна нікуди транспортувати цю жінку! Ви ж її вб'єте!

— Я не думаю, що вона аж так при смерті, лікарю, — зауважив Барабанщик. — Так влупила мене, що чуть носа не вломила.

Після цього він засміявся. Тімові здавалося, що він ніколи раніше не чув, щоб цей чоловік сміявся.

Венді проігнорувала що Барабанщика, що лікаря.

— Якщо ми збираємося кудись вирушати, Тіме, нам краще поквапитися, перш ніж прибуде поліція штату.

— *Будь ласка.* — Люк глянув спершу на Тіма, тоді на лікаря Роупера. — Мої друзі помруть, якщо ми нічого не зробимо, я знаю, що кажу. А з ними ще інші, ті, яких вони називають «овочі».

— Мені потрібно в лікарню, — вимагала місіс Сігсбі. — Я втратила багато крові. І я хочу побачити свого адвоката.

— Писок стули, або я тобі стулю, — відказала Енні й глянула на Тіма. — Вона не так сильно поранена, як хоче здаватися. Кровотеча вже спинилася.

Тім відповів не одразу. Він згадував один день, не так давно, коли їздив у торговельний центр «Вестфілд» у Сарасоті, просто щоб купити взуття, а якась жінка підбігла до нього, бо він був в уніформі. Якийсь хлопець розмахує пістолетом біля кінотеатру, повідомила вона, тож Тім сховався, і йому довелося прийняти рішення, яке змінило все його життя. Рішення, яке, між іншим, привело його сюди. Тепер йому знову потрібно прийняти рішення.

— Перев'яжіть її, лікарю. Думаю, ми з Венді та Люком заберемо цих двох у невелику поїздочку й подивимося, чи зможемо з усім

розібратися.

— І від болю їй щось дайте, — додала Венді.

Тім похитав головою.

— Ні, болезаспокійливе дайте мені. А я сам вирішу, чи вона цього заслуговує.

Лікар Роупер дивився на Тіма й на Венді, наче побачив їх уперше в житті.

— Це *неправильно*.

— Ні, лікарю, — сказала Енні, яка говорила несподівано м'яко. Вона взяла Роупера за плече і вказала йому на прикриті трупи на вулиці й на відділок з розтросченими вікнами та дверима. — *Оце неправильно*.

Лікар на мить остовпів, роздивляючись тіла і розстріляний відділок. Тоді зрештою вирішив:

— Подивимося, наскільки все серйозно. Якщо в неї ще сильна кровотеча або тріснута кістка, я вам не дозволю її нікуди забрати.

«Та дозволиш, — подумав Тім. — Бо ти нас не зупиниш».

Роупер став на коліно, розкрив сумку і дістав пару хірургічних ножиць.

— Ні, — сказала місіс Сігсбі, задкуючи від Барабанщика. Він одразу вхопив її й притягнув до себе, проте Тім із цікавістю відзначив, що перш ніж Барабанщик це зробив, жінка спокійно стала на поранену ногу. Роупер це також побачив. Він саме підводився, але все одно небагато пропустив. — Ви не проводите ніяку польову операцію на мені тут, на вулиці!

— Єдине, на чому я робитиму операцію, це на вашій штанині, — сказав Роупер. — Звісно, якщо не пручатиметесь. Якщо будете, то я вам нічого не гарантую.

— Ні! Забороняю вам...

Енні вхопила її за шию.

— Жінко, я не хочу більше чути, що ти там кому забороняєш. Стій на місці, або нога — то буде останнє, що тебе хвилюватиме.

— Заберіть від мене руки!

— Лише якщо сидітимеш тихо. Інакше я тобі твою шию кістляву прикручу.

— Краще зробить, як вона каже, — порадила Адді Гулсбі. — Енні скаженіє, коли на неї находить.

Місіс Сігсбі припинила пручатися, мабуть, не лише від страху удушення, а й від втоми. Роупер охайно розрізав її слакси за два дюйми над раною. Штанина обвисла навколо кісточки, відкриваючи білу шкіру, сплетіння варикозних вен і щось схоже радше на ножовий поріз, ніж на діру від кулі.

— Ну, дороженька, — промовив Роупер значно полегшеним тоном. — Біди нема. Гірше, ніж подряпина, але не набагато. Вам, мем, пощастило. Кров уже зсілась.

— *Я серйозно поранена!* — заверещала місіс Сігсбі.

— Якщо не заткнешся — точно будеш, — пригрозив Барабанщик.

Лікар протер рану антисептиком, наклав пов'язку й закріпив її застібками-метеликами. Доки він закінчив, здавалося, що все населення Дюпрея, принаймні з околиць, зібралось подивитись. Тім тим часом роздивлявся телефон. Від натиску бічної кнопки загорівся екран, на якому світилося повідомлення «РІВЕНЬ ЗАРЯДУ 75%».

Він знову вимкнув його й подав Люкові.

— Поки що тримай у себе.

Коли Люк поклав телефон у кишеню з флешкою, якась рука смикнула його штани. То був Еванс.

— Тобі варто бути обережним, юний Люку. Це якщо ти не хочеш нести відповідальність.

— Відповідальність за що? — запитала Венді.

— За кінець світу, міс. За кінець світу.

— Заткнись, ідіоте, — гаркнула місіс Сігсбі.

Тім над цим замислився. Тоді обернувся до лікаря.

— Я не до кінця розумію, з чим ми тут маємо справу, але знаю, що це щось надприродне. Нам потрібно на якийсь час забрати цих двох. Коли з'являться штатські коп, скажіть їм, що ми повернемося за годину. Максимум дві. Уже тоді спробуємо почати хоч щось схоже на нормальну поліцейську процедуру.

Сам він сумнівався, що дотримається цієї обіцянки. Тім подумав, що його час у Дюпреї, Південна Кароліна, майже точно збіг, і йому було шкода цього.

Він був думає, що зможе тут жити. Можливо, з Венді.

Гледіс Гіксон стояла перед Стекгаусом у стійці «вільно», з руками за спиною. Фальшивої посмішки, про яку знала (і яку ненавиділа) кожна дитина Інституту, і близько не було.

— Ви усвідомлюєте поточну ситуацію, Гледіс?

— Так, сер. Мешканці Задньої половини перебувають у тунелі доступу.

— Правильно. Вибратися вони наразі не можуть, а ми не можемо проникнути до них. Наскільки я розумію, вони вже спробували... скажімо так, *ошукати* декого з персоналу за допомогою своїх здібностей?

— Так, сер. Це не діє.

— Але спричиняє незручності.

— Так, сер, незначні. Звучить якесь... *гудіння*. Це відволікає. Воно не звідси, не в адміністративній частині, але всі в Передній половині його відчують.

«Логічно», — подумав Стекгаус. Передня половина ближче до тунелю. Можна сказати, прямісінько над ним.

— І воно ніби сильнішає, сер.

Може, це лише її уява. Стекгаус міг на це сподіватися, як і на те, що Данкі Конг не помилився, коли наполягав, що Діксон з друзями не зможуть вплинути на підготованих людей, навіть якщо до цього рівняння додати незаперечну силу овочів; але, говорив його дід, сподіваннями в кінних перегонах не виграєш.

Мабуть, через незручну тишу Гледіс продовжила:

— Але ми знаємо, що вони надумали, сер, і в цьому проблеми немає. Ми їх тримаємо за петельки.

— Дуже добре, Гледіс. Тепер про те, чому я вас сюди покликав. Я так розумію, ви в молодості вчилися в Массачусетському університеті.

— Правильно, сер, але тільки три семестри. Навчання виявилося не для мене, тож я покинула це й пішла в морпіхи.

Стекгаус кивнув. Нема сенсу соромити її, вказуючи на факти в її справі: після непоганого першого року навчання у Гледіс з'явилися доволі серйозні проблеми під час другого. У студентському барі біля кампусу вона пивним кухлем вирубила суперницю в боротьбі за прихильність її хлопця, після чого Гледіс попросили покинути не лише

заклад, а й коледж. Цей інцидент не був першим її сплеском поганої вдачі. І не дивно, що вона вибрала морську піхоту.

— Наскільки я розумію, вашою спеціальністю була хімія.

— Ні, сер, не зовсім. Я не визначилася зі спеціальністю, до того як... до того як вирішила піти.

— Але це була ваша мета.

— Ем, так, сер, тоді так.

— Гледіс, припустімо, що нам потрібне — скористаюся несправедливо спаплюженою фразою — остаточне рішення стосовно тих у тунелі. Я не кажу, що так і буде, зовсім ні, але припустімо, що так...

— Ви запитуєте, чи їх можна якось отруїти, сер?

— Скажімо, так.

Тепер Гледіс посміхнулася, й цього разу цілком щиро. Може, навіть від полегшення. Якщо пожильці зникнуть, щезне й те кляте гудіння.

— Дуже просто, сер, якщо тунель підключено до системи ОВК, а я в цьому не сумніваюся.

— ОВК?

— Опалення, вентиляція й кондиціювання, сер. Потрібні відбілювач і засіб для миття унітазів. У прибиральників того добра вдосталь. Якщо їх змішати, отримаємо хлор у формі газу. Поставити кілька відер під впускним каналом ОВК, що веде до тунелю, накрити брезентом, щоб добряче тягнуло, і вуаля. — Вона спинилася, роздумуючи. — Звісно, можливо, варто буде перед тим вивести персонал Задньої половини. Мабуть, є лише один впускний канал, від якого повітря йде по всьому комплексу. Не впевнена. Можу переглянути плани системи опалення, якщо...

— Нема потреби, — сказав Стекгаус. — Але, можливо, ви з Фредом Кларком, санітаром... ем... приготуйте потрібні інгредієнти. Просто про всяк випадок, зрозуміло?

— Так, сер, звичайно. — Гледіс аж не терпілося рушити. — А можна запитати, де місіс Сігсбі? Її кабінет порожній, а Розалінд сказала питати вас, якщо мені цікаво.

— Чим займається місіс Сігсбі, вас не стосується, Гледіс. — А оскільки вона ніби свідомо підтримувала військовий тон, додав: — Ви вільні.

Гледіс рушила на пошуки санітара Фреда, щоб із ним розпочати збирання матеріалів, які прикінчать і дітей, і те гудіння, що вгніздилося у Передній половині.

Стекгаус відкинувся в кріслі, роздумуючи, чи доведеться вжити таких радикальних заходів. Думав, що це цілком можливо. Та чи настільки вони радикальні, зважаючи на те, що вони тут роблять останні сімдесят чи скільки років? У їхній справі смерті не уникнути, врешті-решт, а іноді погані ситуації вимагають починати спочатку.

Цей новий початок залежить від місіс Сігсбі. Її експедиція в Південну Кароліну досить безрозсудна, але такі плани нерідко спрацьовують. Він пригадав, як Майк Тайсон колись сказав: коли починається власне бійка, стратегія летить у трубу. Його ж стратегія відступу в будь-якому разі готова. Готова вже багато років. Гроші відкладено, фальшиві паспорти (три штуки) відкладено, плани

подорожі на місці, місце прибуття очікує. Проте він триматиметься тут скільки зможе, частково з вірності Джулії, але здебільшого тому, що вірить у їхню роботу. Підтримувати безпеку у світі заради демократії — справа другорядна. Просто підтримувати безпеку — першорядна.

Поки причин тікати нема, переконував він себе. Вони в нокдауні, але ще мають змогу підвестися. Краще почекати. Подивитися, хто залишиться на ногах, коли бій закінчиться.

Стекгаус чекав, коли телефон видасть своє пронизливе *брр-брр*. Коли Джулія повідомить йому про результат польової операції, він вирішить, що робити далі. Якщо телефон так і не задзвонить, це також буде відповіддю.

40

На перетині шосе 17 і 92 стояв невеликий занехаяний косметичний салон. Тім зупинився й підійшов до пасажирського боку фургона, де сиділа місіс Сігсбі. Відчинив їй двері й потягнув назад. Люк із Венді сиділи обабіч лікаря Еванса, який похмуро споглядав свою спотворену стопу. Венді тримала «глок» Тага Фарадея. Люк тримав супутниковий телефон місіс Сігсбі.

— Люку, зі мною. Венді, залишайся, будь ласка, на місці.

Люк вийшов. Тім попросив телефон. Хлопець передав йому апарат. Тім увімкнув його, тоді сперся на пасажирські двері.

— Як воно працює?

Місіс Сігсбі не відповіла, просто дивилася перед собою на забиту дошками будівлю з вицвілою вивіскою «Гейрпорт 2000». Сокотали цвіркуни, а з боку Дюпрея долинали звуки сирен. Уже ближче, але все одно ще не в місті, виснував Тім. Скоро будуть там.

Він зітхнув.

— Не ускладнюйте, мем. Люк каже, що є можливість домовитися, а він розумний.

— Надто розумний, собі на лихо, — сказала вона, тоді стиснула губи. Не відриваючи очей від вітрового скла, схрестивши руки на дрібних грудях.

— Зважаючи на ситуацію, в якій ви опинилися, я б сказав, що й вам на лихо теж. Коли я прошу не ускладнювати, я маю на увазі, не змушуйте мене робити вам боляче. Як на людину, яка кривдить дітей...

— Кривдить і вбиває, — втрутився Люк. — І не лише дітей, а й інших людей.

— Як на людину, яка таке робить, ви сама здаєтеся дивовижно несхильною терпіти біль. Тож досить бавитися в мовчанку й поясніть мені, як це працює.

— Активується голосом, — сказав Люк. — Правда?

Вона здивовано глянула на нього.

— Ти ж ТК, а не ТП. І не настільки сильний ТК, як уже на те.

— Дещо змінилося, — відказав Люк. — Завдяки вогникам Штазі. Активуйте телефон, місіс Сігсбі.

— Щоб домовитися? — запитала вона й гавкнула сміхом. — Яка домовленість може принести мені хоч якусь користь? Мені кінець, хай там що. Я провалила роботу.

Тім сперся на ковзкі двері.

— Венді, подай мені пістолет.

Та без зайвих запитань підкорилася.

Тім націлив ствол табельної зброї Фарадея на штанину, яка ще лишалася, нижче коліна.

— Це «глок», мем. Якщо я натисну, ви більше ніколи не зможете ходити.

— Вона ж помре від шоку і втрати крові! — пискнув лікар Еванс.

— У місті п'ятеро трупів, і вони на її відповідальності, — сказав Тім. — Думаєте, мені не наплювати? Місіс Сігсбі, з мене вже досить. Це ваш останній шанс. Ви, може, і знепритомнієте одразу, але зуб даю, світло у вас у голові ще трохи світитиметься. Перш ніж ви відключитесь, біль буде такий, що та подряпина на іншій нозі вам здаватиметься поцілунком на добраніч.

Вона не відповіла.

— Не роби цього, Тіме, — озвалася Венді. — Ти ж не зможеш так холоднокровно.

— Зможу. — Тім не був упевнений, чи це правда. Напевне він знав одне: він хоче це перевірити. — Допоможіть мені, місіс Сігсбі. Допоможіть собі.

Нічого. Час збігав. Енні не скаже поліції штату, куди вони поїхали; так само Барабанщик і Адді Ґулсбі. Лікар Роупер — можливо. Норберт Голлістер, який передбачливо не з'являвся на людях під час стрілянини на Мейн-стріт, — і поготів.

— Усе. Безжалісна ти сука, але мені все одно не хочеться цього робити. До трьох не рахуватиму.

Люк прикрив долонями вуха, щоб приглушити звук пострілу, і це її переконало.

— Не треба. — Вона простягла руку. — Дай телефон.

— Ні, так не піде.

— Тоді піднеси його мені до рота.

Тім так і зробив. Місіс Сігсбі щось пробурмотіла, і телефон озвався. «Активацію відхилено. У вас дві спроби».

— Можете ж краще, — відзначив Тім.

Місіс Сігсбі прокашлялась і цього разу заговорила майже нормальним тоном.

— Сігсбі один. Начальство Канзас-Сіті.

Екран, що загорівся кольорами, виглядав точнісінько як у Тімового айфона. Чоловік натиснув значок телефона, тоді «НЕЩОДАВНІ». Тоді, на вершині списку, «СТЕКГАУС».

Передавав телефон Люкові.

— Твоя черга. Я хочу, щоб він почув твій голос. Після цього віддаси мені.

— Тому що ви дорослий і вас він слухатиме.

— Сподіваюся, ти не помиляєшся. **41**

Майже через годину після останнього контакту з Джулією — надто довго — Стекгаусів супутниковий телефон ожив і задеренчав. Він схопив його.

— Узяли його, Джуліє?

Голос, який пролунав у відповідь, приголомшив його настільки, що Стекгаус ледь не впустив телефон.

— Ні, — заговорив Люк Елліс, — вийшло навпаки. — Стекгаус чув незаперечне задоволення в голосі малого гівнюка. — Це ми її взяли.

— Що... що...

Йому на думку не спадала жодна відповідь. І не подобалося оте «ми». Заспокоїла лише думка про три паспорти, замкнуті в сейфі в кабінеті, й чітко продуману стратегію втечі.

— Не розумієте? — запитав Люк. — Може, вас трохи в резервуарі потопити треба. Це позитивно впливає на розумові здібності. Ось я — живий приклад. Ейвері, мабуть, також.

Стекгаус відчував сильне бажання зараз же завершити дзвінок, просто зібрати паспорти й забратися звідти, швидко й по-тихому. Його зупинив сам факт, що малий подзвонив. Це означає: йому є що сказати. Може, має якусь пропозицію.

— Люку, де місіс Сігсбі?

— Отут, — сказав Люк. — Вона нам розблокувала телефон. Як гарно з її боку, правда?

«Нам». Ще один поганий займенник. *Небезпечний* займенник.

— Сталося непорозуміння, — сказав Стекгаус. — Якщо є можливість якось це залагодити, нам варто нею скористатися. Ставки вищі, ніж ти думаєш.

— Можливо, і є, — припустив Люк. — Було б непогано.

— Чудово! Тоді передай телефон місіс Сігсбі на хвилину-дві. Просто щоб я знав, що з нею все добре...

— Може, краще поговорите з моїм другом? Його звати Тім.

Стекгаус чекав, піт стікав йому по щоках. Він дивився на монітор комп'ютера. У тунелі діти, що почали бунт — Діксон із друзями, — мали вигляд, наче сплять. Але не овочі. Ті безцільно бродили туди-сюди, мекали щось, іноді зіштовхуючись одне з одним, як машинки в парку розваг. Одне тримало кольорову крейду чи щось схоже й малювало по стіні. Стекгаус здивувався. Він і не подумав би, що хтось із них ще здатний на письмо. Може, то просто каракулі якісь. Срана камера показує нечітко. Довбане низькоякісне обладнання.

— Містере Стекгаус?

— Так. З ким я говорю?

— Тім. Це поки що все, що вам треба знати.

— Я хочу поговорити з місіс Сігсбі.

— Скажіть щось, але швидко, — мовив чоловік, що назвався Тімом.

— Я тут, Треворе, — озвалася Джулія. — І вибач. Просто не спрацювало.

— Як...

— Не має значення як, містере Стекгаус, — знову заговорив чоловік на ім'я Тім, — і не зважайте на цю стерву тут. Нам треба домовитись, і то швидко. Заткнутись і слухати можете?

— Так. — Стекгаус підсунув до себе блокнот. На сторінку капнув піт. Він протер лоб рукавом, перегорнув на нову сторінку й узяв

ручку. — Кажіть.

— Люк із того місця, де ви його тримали, Інституту, приніс флешку. Там відео, яке зняла жінка на ім'я Морін Альворсон. Вона розповідає фантастичну історію, в яку досить важко повірити, якби не додаткове відео з місця, яке у вас називається палата «А» чи «Овочебаза». Встигаєте за мною?

— Так.

— Люк каже, що ви його друзів тримаєте в заручниках, разом із дітьми з палати «А».

До цього моменту Стекгаус і не подумав би про них як про заручників, але, мабуть, з точки зору Елліса...

— Скажімо, так і є, Тіме.

— Так, скажімо. А тепер найважливіша частина. Наразі лише двоє людей знають про історію Люка і про те, що на тій флешці. Я один із них. Моя подруга Венді — друга, і вона зі мною і Люком. Були й інші, які все це бачили, поліцейські, проте через цю стерву і людей, яких вона з собою привела, вони всі мертві. Більшість її людей також мертві.

— Це неможливо! — вигукнув Стекгаус. Сама думка про те, що якась купка копів з маленького міста змогла знищити загони Опалових і Рубінових, була сміховинною.

— Ваша шефіня була надто заповзятою, друже, і, на додачу до всього, їх чекав неприємний сюрприз. Але не відволікаймося, окей? Флешка в мене. Також у мене місіс Сігсбі і лікар Джеймс Еванс. Вони обоє поранені, проте якщо виберуться звідси, все буде добре. У вас — діти. Як щодо обміну?

Стекгаус був ошелешений.

— Стекгаусе? Мені потрібна відповідь.

— Вона залежатиме від того, чи зможемо ми втримати цей об'єкт у таємниці, — відповів Стекгаус. — Без якихось гарантій цей договір не має сенсу.

Пауза, після чого Тім заговорив знову:

— Люк каже, що, можливо, це вдасться. Але поки що, куди мені їхати, Стекгаусе? Як ваша команда піратів так швидко дісталася сюди з Мейну?

Стекгаус розповів йому, де біля Алколу чекає «челенджер», — іншого вибору він не мав.

— Місіс Сігсбі може дати вам точні вказівки, коли доїдете до Бофорта. Тепер мені знову треба поговорити з Еллісом.

— Це дійсно необхідно?

— Дуже необхідно.

Коротка пауза, після якої хлопець знову з'явився на захищеній лінії.

— Чого вам треба?

— Я так підозрюю, ти мав контакт зі своїми друзями, — сказав Стекгаус. — Мабуть, із одним конкретним другом, містером Діксоном. Можеш не підтверджувати й не заперечувати, я розумію, що часу небагато. Якщо ти не знаєш точно, де вони...

— Вони в тунелі між Задньою і Передньою половинами.

Це бентежило. Та Стекгаус продовжив:

— Правильно. Якщо ми домовимося, вони зможуть вийти і знову побачити сонце. Якщо ні, я пущу в той тунель хлор, і вони помруть повільною й болісною смертю. Я цього не побачу, бо через дві хвилини після того, як дам наказ, мене тут уже не буде. Я це тобі кажу тому, що впевнений: твій новий друг Тім захоче вивести тебе з будь-якої домовленості, якої ми дійдемо. Цього допустити не можна. Розумієш?

Пауза, після чого Люк сказав:

— Так. Я розумію. Я прибуду з ним.

— Добре. Принаймні поки що. Закінчили?

— Не зовсім. Телефон місіс Сігсбі працюватиме на літаку?

Стекгаус здалеку почув, як місіс Сігсбі сказала, що працюватиме.

— Не відходьте від телефону, містере Стекгаус, — сказав Люк. — Нам треба буде ще поговорити. І краще припиніть думати про втечу. Якщо втечете, я знатиму. З нами поліцейська, і якщо я попрошу її зв'язатися з Міністерством національної безпеки, вона це зробить. Ваша фотографія буде в кожному аеропорту країни, і жоден фальшивий паспорт вам не допоможе. Ви будете як кролик у відкритому полі. Зрозуміло вам?

Стекгаус удруге був надто ошелешений, щоб говорити.

— Зрозуміло?

— Так, — відповів він.

— Добре. Ми ще вийдемо на зв'язок, щоб уточнити деталі.

По цьому хлопець закінчив дзвінок. Стекгаус повільно відклав телефон на стіл. Він відзначив, як його рука трохи тремтить. Частково зі страху, частково з люті. «Ми ще вийдемо на зв'язок», — сказав малий, ніби він якесь велике цабе, гендиректор з Кремнієвої долини, а Стекгаус — лише дрібний чинуша, який мусить робити те, що йому велять.

«Ну подивимося, — подумав він. — Подивимося».

42

Люк передав телефон Тімові, ніби тішився від того, що позбувся його.

— Звідки ти знаєш, що в нього є фальшиві паспорти? — запитала Венді. — Ти його думки прочитав?

— Ні, — відповів Люк. — Але, думаю, того добра в нього вдосталь: паспорти, водійські посвідчення, свідоцтва про народження. Думаю, там багато таких. Доглядачі, техніки й кухарі, мабуть, ні, але верхівка — точно. Вони як Айхман^[123] чи Вальтер Рауфф^[124], який придумав будувати мобільні газові камери. — Люк глянув на місіс Сігсбі. — Рауфф би добре вписався у вашу компанію, правда?

— У Тревора, може, і є фальшиві документи, — сказала місіс Сігсбі. — У мене — ні.

І хоча Люк не зміг прочитати її думки (вона закрилася від нього), він подумав, що вона не бреше. Для людей її штибу є спеціальне слово: бузувіри. Айхман, Менгеле і Рауфф утекли, як корисливі боягузи; а їхній бузувір-фюрер залишився й наклав на себе руки. Люк був цілком упевнений, що ця жінка, якби опинилася в схожій ситуації, вчинила б так само. Якщо це відносно безболісно.

Він заліз у фургон, обережно, щоб не зачепити поранену стопу Еванса.

— Містер Стекгаус думає, що я їду до нього, але це не так.

— Ні? — уточнив Тім.

— Ні, я їду *по* нього.

Вогники Штазі горіли в Люка перед очима дедалі більшим саявом, і ковзні двері фургона зачинилися самі.

Великий телефон

1

Дорогою в Бофорт у фургоні було здебільшого тихо. Лікар Еванс спробував раз почати розмову, знову бажаючи повідомити про те, що він тут просто невинна жертва. Тім повідомив його, що він має вибір: або заткнутись і прийняти кілька таблеток оксикодону, які дав лікар Роупер, або продовжувати говорити й терпіти біль у пораненій стопі. Еванс віддав перевагу мовчанню і таблеткам. У маленькому коричневому флаконі лишилося ще кілька штук. Тім запропонував одну пігулку місіс Сігсбі, яка заковтнула її насухо й без подяки.

Тім хотів, щоб усе було тихо, задля Люка, який тепер став мозком операції. Тім знав: більшість людей вважали б його божевільним через те, що дозволяє дванадцятирічному розробляти стратегію порятунку дітей з тунелю так, щоб їх самих не вбили, але помітив, що Венді також не протестує. Вони з Тімом знають, що Люк зробив, щоб сюди дістатися, бачили його в дії й розуміють.

Що саме розуміють? Ну, окрім того, що в малого багато хоробрості, він також справдешній геній найвищого гатунку. Ті бандити в Інституті змусили його відточити вміння, яке (принаймні до підсилень) усього на децицію серйозніше за якийсь дешевий трюк. Вони вважали його розум лише доважком до того, що їм насправді треба, і були в цьому схожі на браконьєрів, які вбивають слона вагою дванадцять тисяч фунтів тільки заради дев'яности фунтів слонової кістки.

Тім сумнівався, що Еванс може оцінити таку іронію, а от Сігсбі — так (якщо дозволить бодай приткнутись у своїй розумовій кімнаті такій думці): приховану операцію, що триває десятиліттями, зламало щось зовсім несуттєве, на їх погляд, — дитина зі значним інтелектом.

2

Близько дев'ятої, перетнувши межі міста Бофорт, Люк попросив Тіма знайти мотель.

— Але зупиняйтеся не перед ним. Об'їдьте ззаду.

На Баундарі-стріт стояв «Еконо-Лодж», перед яким простягнувся затінений магноліями паркінг. Тім зупинився біля огорожі й вимкнув двигун.

— Тут ми з вами попрощаємося, Венді, — повідомив Люк.

— Тіме? — запитала Венді. — Про що він?

— Про те, що тобі треба взяти собі кімнату, і він має рацію, — відповів Тім. — Ти лишаєшся, ми їдемо.

— Після того як отримаєте ключ, поверніться, — сказав Люк. — І принесіть якийсь папір. Ручку маєте?

— Звісно, і блокнот. — Вона поплескала себе по кишені штанів уніформи. — Але...

— Я поясню стільки, скільки зможу, коли повернетесь; але якщо коротко, то ви — наша страховка.

Місіс Сігсбі вперше звернулася до Тіма після закинутого салону краси.

— Те, що цей хлопець пережив, зробило його божевільним, і варто бути не менш навіженим, щоб слухати його. Найкраще, що ви можете зробити, — це залишити мене з лікарем Евансом тут і втекти.

— Тобто залишити моїх друзів на певну смерть, — сказав Люк.

Місіс Сігсбі посміхнулася:

— Ну справді, Люку, подумай. Що вони для тебе взагалі зробили?

— Ви не зрозумієте, — зітхнув Люк. — Навіть якщо мільйон разів пояснювати.

— Іди, Венді, — наголосив Тім. Він узяв її за руку, стиснув. — Візьми кімнату, тоді повернися.

Вона зміряла його невпевненим поглядом, але віддала «тлок», вийшла з фургона й рушила в бік адміністрації.

— Я б хотів наголосити, що я тут з... — завів лікар Еванс.

— Примусу, так, — перебив Тім. — Ми це вже чули. Тепер замовкни.

— Ми можемо вийти? — запитав Люк. — Я хочу поговорити з вами без... — Кивнув на місіс Сігсбі.

— Звісно, можемо.

Тім відчинив і пасажирські, і ковшні двері, тоді став перед огорожею, що відділяла мотель від зачиненого салону продажу автомобілів по сусідству. Люк вийшов теж. Із цього місця Тім бачив обох їхніх вимушених пасажирів і міг зупинити їх, якщо хтось

вирішить утекти. Він не вважав, що це дуже вірогідно, адже обох підстрелили в ногу.

— Що таке? — запитав Тім.

— Ви граєте в шахи?

— Правила знаю, але ніколи особливо не грав.

— Я граю, — сказав Люк тихо. — І тепер я граю в шахи з ним. Стекгаусом. Розумієте?

— Думаю, так.

— Намагаюся думати на три ходи вперед, плюс продумую контрудари на *його* майбутні ходи.

Тім кивнув.

— У шахах час не грає проти тебе, хіба що у швидкісних, а в цій грі — ще й як. Ми маємо дістатися звідси на льотне поле, де чекає літак. Тоді кудись біля Преск-Айла, де літак сяде. Звідти — в Інститут. Думаю, ми будемо там не скоріше, ніж о другій ночі. Погоджуетесь?

Тім подумки прикинув, тоді кивнув. Може, й пізніше, але скажімо, що о другій.

— Таким чином, у моїх друзів п'ять годин, щоб зробити щось самим, але також п'ять годин має і Стекгаус, щоб іще раз обдумати свою позицію і змінити думку. Пустити газ тим дітям і просто втекти. Я сказав йому, що його фото буде в кожному аеропорту, і він на це купився, думаю, тому що його фото мають бути десь в інтернеті. Багато працівників Інституту — колишні військові. Мабуть, він також.

— Його фото може бути навіть у телефоні тієї стерви, — зауважив Тім.

Люк кивнув, хоча сумнівався в тому, що місіс Сігсбі належить до тих людей, які багато фотографують.

— Але він може вирішити пішки перетнути канадський кордон. Упевнений, у нього повністю готовий альтернативний спосіб утечі — покинута лісова стежка чи потічок. Це один з тих майбутніх ходів, про які не можна забувати. Тільки...

— Тільки що?

Люк потер долонею щоку — дорослий жест утоми й нерішучості.

— Мені потрібна ваша думка. Мої ідеї для мене виглядають добре, але я лише дитина. Не можу бути впевненим. Ви дорослий, і ви з них, з хороших хлопців.

Тіма це приємно вразило. Він глянув на будівлю, але Венді поки не було видно.

— Кажи, що думаєш.

— Що я його роз'їбав. Що я все йому похерив. Думаю, він може залишитися, щоб убити мене. Скористатися моїми друзями як приманкою, щоб я точно прибув. Як гадаєте, розумно? Але кажіть правду.

— Розумно, — сказав Тім. — Точно сказати важко, але помста — сильний мотиватор, а цей Стекгаус — далеко не перший, хто проігнорує власні інтереси, щоби вчинити її. І ще, думаю, є як мінімум одна причина, чому він може лишитися чекати.

— Яка?

Люк нетерпляче дивився на нього. Венді Галліксон з'явилася з-за будівлі з ключем-карткою в руці. Тім кивнув головою в бік прочинених дверцят фургона, тоді схилився ближче до Люка.

— Сігсбі ж начальниця, так? Стекгаус — просто її солдафон?

— Так.

— Ну, — з ледь помітним усміхом сказав Тім, — а хто її шеф? Думав про це?

Очі Люка загорілись, а рот розкрився. Він зрозумів. І всміхнувся.

3

Дев'ята п'ятнадцять.

В Інституті було тихо. Діти в Передній половині спали після седативів, які роздали Джо і Хадад. У тунелі доступу п'ятеро, які почали заколот, спали також, проте, мабуть, не надто міцно; Стекгаус сподівався, що головний біль їх добряче довбе. Єдині з дітей, які не спали, були овочі. Вони безцільно блукали, від чого складалося враження, ніби їм навіть є куди йти. Іноді вони ходили колами, наче бавилися в «коло навкруг Розі»^[125].

Стекгаус повернувся до кабінету місіс Сігсбі й відімкнув замкнену нижню шухляду її столу ключем-дублікатом, який вона йому колись дала. Тепер він тримав у руці супутниковий телефон, який вони називали Зеленим чи іноді Нульовим. Міркував над тим, що Джулія якось сказала про цей телефон із трьома кнопками. Це було одного дня минулого року в містечку, ще коли в Гекля і Джекль працювала більшість мозкових клітин. Діти із Задньої половини саме

нейтралізували саудівського «бігунця»^[126], що пересилав гроші терористичним угрупованням у Європі, і це виглядало цілком як нещасний випадок. Життя було чудовим. Джулія запросила його на вечерю, відсвяткувати. Вони перед тим роздушили пляшку вина, а другу — під час і після. Це розв'язало їй язика.

— Ненавиджу дзвонити звітувати на Нульовий. Той чоловік шепелявить. Мені завжди уявляється альбінос. Не знаю чому. Може, я щось таке бачила в коміксах, коли була малою. Злочинець-альбінос із очима-рентгенами.

Стекгаус із розумінням кивнув.

— Де він? *Хто* він?

— Не знаю і знати не хочу. Я дзвоню, звітую, потім приймаю душ. Гірше, ніж *дзвонити* на Нульовий, є лиш одне. *Відповідати* на дзвінок.

Тепер Стекгаус дивився на Нульовий телефон з якимсь забобонним переляком, ніби від самих роздумів про ту розмову в нього задзвенить у...

— Ні, — промовив він. Порожній кімнаті. Мовчазному телефону. Мовчазному, принаймні поки що. — Жодних забобонів. Ти *подзвониш*. Звичайна логіка.

Звісно. Бо люди на іншому кінці Нульового — шепелявий чоловік і більша організація, що він її представляє, — дізнаються про веремію в тому містечку в Південній Кароліні. Звісно ж, дізнаються. Воно все буде на перших шпальтах новин по всій країні чи й по всьому світі. Може, вони вже знають. Якщо знають про Голлістера, позаштатного спостерігача з Дюпрея, може, зв'язалися з ним, щоб дізнатися деталі бійні.

Але Нульовий не дзвонив. Це означає, що вони не знають чи що дають йому час із усім розібратися?

Стекгаус сказав чоловікові на ім'я Тім, що будь-яка домовленість залежатиме від того, чи існування Інституту залишиться в таємниці. Стекгаус не такий дурний, щоб повірити, наче продовжить тут працювати, принаймні в лісах Мейну, але якби йому вдалося розрулити ситуацію, не розпустивши по всьому світі новини про надприродних дітей, яких катують і вбивають... або *чому* ці речі відбуваються... було б непогано. Його, можливо, навіть винагородять, якщо придумає якесь беззаперечне прикриття, хоча навіть зберегти життя — вже непогана винагорода.

Знають лише троє людей, за словами цього Тіма. Інші, які бачили, що на флешці, мертві. Декотрі з безталанного загону Золотих, може, й живі, але вони її не бачили, і вони мовчатимуть про все інше.

Нехай Люк Елліс зі своїми спільниками дістанеться сюди. Це перший крок. Вони прибудуть близько другої години ночі. Навіть якщо о пів на другу, я матиму достатньо часу, щоб спланувати засідку. У моєму розпорядженні техніки й товстуні, але деякі з них — Зік, наприклад, — міцні хлопці. Треба забрати флешку і взяти їх. Тоді, коли подзвонить шепелявий — а він подзвонить — і запитає, чи я розв'язую проблему, скажу...

— Скажу, що проблему вже розв'язано, — виголосив Стекгаус.

Він поклав Нульовий телефон на стіл місіс Сігсбі й відправив йому думками повідомлення: не дзвони. Навіть не думай дзвонити до третьої ночі. Четверта-п'ята було б навіть краще.

— Дай мені вдосталь ча...

Телефон задзвонив, від чого Стекгаус перелякано скрикнув. Тоді розсміявся, хоча серце продовжувало надто швидко гупати в грудях. Не Нульовий телефон, а його власний. Що означало дзвінок з Південної Кароліни.

— Алло? Це Тім чи Люк?

— Це Люк. Слухайте мене, я поясню, як усе буде.

4

Каліша загубилася в дуже великому будинку й уявлення не мала, як вибратися, бо не знала, як туди потрапила. Вона була в коридорі, схожому на коридор житлового крила Передньої половини, де вона якийсь час мешкала, перш ніж її забрали, щоб угробити мозок. Лише цей коридор був облаштований комодами й дзеркалами з вішалками для пальт і чимсь схожим на слонячу лапу, наповнену парасолями. Там стояв приставний столик із телефоном, подібним до телефона вдома на кухні, і він дзвонив. Каліша підняла слухавку і, не в змозі сказати те, що її вчили говорити з чотирьох років («Дім Бенсонів»), просто промовила:

— Алло.

— *Hola? Me escuchas?* — Голос дівчинки, слабкий і перериваний шумом, ледве чутний.

Каліша знала, що означає *hola*, бо рік учила іспанську в середній школі, але її бідний словниковий запас не містив *escuchas*. Проте вона знала, що дівчинка має на увазі, й усвідомила, що це сон.

— Так, ага, я тебе чую. Де ти? *Хто* ти?

Але дівчинки вже не було.

Каліша поклала слухавку і пішла далі коридором. Вона зазирнула в щось схоже на ігрову кімнату зі старого кіно, тоді в бальну залу. Підлога там була з чорно-білих квадратів, які нагадали їй про те, як Люк із Ніком на майданчику грали шахи.

Задзвонив ще один телефон. Вона кинулася швидше й потрапила в гарну сучасну кухню. На холодильнику були розклеєні зображення, магніти і наліпки з написами «ГОЛОСУЙ ЗА БЕРКОВІЦА!». Вона сном-духом не відала, хто такий Берковіц, проте розуміла, що вона в нього на кухні. Телефон висів на стіні. Цей був більший за попередній, точно більший за телефон на кухні Бенсонів, майже як іграшковий. Але він дзвонив, тож вона підняла слухавку.

— Алло? *Hola*? Мене звати — *me llamo* — Каліша.

Але це була не іспанська дівчинка. То був хлопчик.

— *Bonjour, vous m'entendez?* — Француз. *Bonjour* — це французька. Інша мова, те саме запитання, і цього разу кращий зв'язок. Не набагато, але трохи.

— Так, ві-ві, я тебе чую! Де...

Але хлопчик зник, після чого задзвонив інший телефон. Каліша кинулася через комору в кімнату з солом'яними стінами і підлогою зі спресованої землі, більша частина якої була вкрита кольоровим в'язаним килимом. Це було останнє пристанище африканського воєначальника-втікача Баду Бокасси, якому перерізала горло одна з коханок. Хоча насправді його вбила група дітей за тисячі миль від цього місця. Лікар Гендрікс махнув чарівною паличкою — яка суто випадково була дешевим бенгальським вогником з Четвертого липня, — і містер Бокасса помер. Телефон на килимі був ще більшим, ледь не з настільну лампу. Щоб підняти слухавку, довелося піднатужитися.

Ще одна дівчинка, цього разу голос лунав чітко, як дзвіночок. Що більший телефон, то чіткіші голоси, здається.

— *Zdravo, čuješ li me?*

— Так, я добре тебе чую, що це за місце?

Але голос замовк, а задзвонив інший телефон. Той був у спальні з канделябром і завбільшки з ослінчик для ніг. Слухавку їй довелося підняти обома руками.

— *Hallo, hoor je me?*

— Так! Звісно! Звичайно! Не мовчи!

Він замовк. Гудка не було. Просто зник.

Наступний телефон розташовувався в сонячній кімнаті з величезною скляною стелею, і він був завбільшки зі стіл, на якому стояв. Від звуку дзвінка Каліші боліли вуха. Це було наче слухати телефонний дзвінок, підключений до підсилювача на рок-н-рольному концерті. Каліша побігла до нього, простягнувши руки долонями догори, й скинула слухавку з бази, не тому, що очікувала просвітлення, а тому, що від звуку в неї могли луснути барабанні перетинки.

— *Ciao!* — ударив голос хлопчика. — *Mi senti? MI SENTI?*

Від цього вона й прокинулася.

5

Вона була зі своїми друзями: Ейвері, Нікі, Джорджем і Гелен. Решта ще спали, але неміцно. Джордж і Гелен стогнали. Нікі щось бурмотів і витягував руки, від чого Каліша згадала, як бігла до великого телефона, щоб спинити звук. Ейвері крутився й видихав слова, які вона вже чула: «*Hoor je me? Hoor je me?*»

Їм снилося те саме, що і їй, і, зважаючи на те, де вони зараз — що з ними зробив Інститут, — це цілком логічно. Вони створюють якусь групову силу, телепатію й телекінез, то чому б їм і не снилися однакові сни? Єдине питання: хто з них це почав? Каліша подумала про Ейвері, бо він найсильніший.

«Бджолиний вулик, — подумала вона. — Ось хто ми зараз. Вулик надприродних бджіл».

Каліша підвелася й роззирнулася. Вони досі замкнені в тунелі доступу, тут поки жодних змін, але вона подумала, якого рівня ця груповою сила. Може, саме тому діти з палати «А» не сплять, хоча вже досить пізно. Відчуття часу в Каліші завжди було хороше, і вона прикидала, що зараз десь пів на десяту, може, трішки пізніше.

Гудіння ревіло, як ніколи, і тепер лунало з циклічною пульсацією: *ммм-МММ-ммм-МММ*. Вона з цікавістю (але без подиву) відзначила,

що флуоресцентні лампи над головою також пульсують у такт із гудінням, то яскравіше, то трохи блякнуть, тоді знову яскравішають.

ТК, який реально можна побачити, подумала вона. Хоч якась користь.

Піт Літлджон, хлопчик, який бив себе по голові й вигукував «я-я-я-я», розмашистими стрибками наблизився до неї. У Передній половині Піт був трохи милим, трохи докучливим, як молодший брат, який хвостиком тягається за тобою всюди й намагається підслуховувати, коли ви з подругами ділитеся таємницями. Тепер на нього важко було дивитися: мокрий заслинений рот і порожні очі.

— *Me escuchas?* — залепетав він. — *Hörst du mich?*

— І тобі це теж сниться, — відзначила Каліша.

Піт не звернув уваги, лише повернувся в бік блукаючих друзів і сказав щось схоже на «*styzez minny*». Бозна-яка то була мова, але Каліша не сумнівалася, що слова означають те, що й іншими мовами.

— Я тебе чую, — відповіла нікому Каліша. — Але що тобі треба?

На півдорозі до замкнених дверей у Задню половину на стіні тунелю з'явився якийсь напис восковими олівцями. Каліша пішла подивитися, ухиляючись дорогою від кількох дітей з палати «А». Великими фіолетовими літерами було виведено: «ПОЗВОНІТЬ У ВИЛИКИЙ ТИЛИФОН. ВІЗЬМІТЬ ВИЛИКИЙ ТИЛИФОН». Виходить, овочам *також* це сниться, лише вони не сплять. Зважаючи, що мізків у них майже не залишилося, можливо, вони весь час щось снять. Жахлива думка: снити, снити і снити й ніяк не мати змоги знайти реальний світ.

— Тобі теж, так?

Нік, із розпухлими від сну очима, волосся стирчить навсібіч. Це було навіть трохи мило. Каліша підняла брови.

— Сон. Великий будинок, дедалі більші телефони? Як у «500 капелюхів Бартолом'ю Куббінза»?

— Якого Бартолом'ю?

— Книжка Доктора Сьюза. Бартолом'ю постійно намагається зняти капелюх перед королем, і щоразу, як він це робить, під ним виявляється ще один, більший і гарніший.

— Ніколи не читала, але сон, так. Думаю, це від Ейвері. — Вона вказала на малого, який досі спав сном повного виснаження. — Або почалося принаймні з нього.

— Не знаю, чи він це почав, чи просто отримує, підсилює й передає далі. Та це, мабуть, і неважливо. — Нік роздивився повідомлення на стіні, тоді роззирнувся: — Овочі ніяк не вгамуються.

Каліша спохмурніла.

— Не називай їх так. Це рабське слово. Це як називати мене негритоскою.

— Окей, — сказав Нік, — розумово виснажені ніяк не вгамуються. Так краще?

— Так. — Вона дозволила собі всміхнутися йому.

— Як голова, Ша?

— Краще. Насправді добре. А в тебе?

— Те саме.

— І в мене теж, — озвався Джордж, приєднуючись до них. — Дякую, що спитали. Слухайте, вам снівся той сон? Великі телефони і «Привіт, мене чути?»

— Ага, — підтвердив Нік.

— Той останній телефон, одразу перед тим як я прокинувся, був більшим за мене. І гудіння сильнішим стало. — Тоді, тим же буденним тоном: — Як думаєте, скільки ще ми тут будемо, доки вони не вирішать пустити газ? Мені дивно, що вони досі цього не зробили.

6

Дев'ята сорок п'ять, паркінг біля «Еконо-Лоджу» в Бофорті, Південна Кароліна.

— Слухаю, — мовив Стекгаус. — Якщо дозволиш допомогти тобі, можливо, ми це якось разом владнаємо. Давай обговоримо це.

— Давайте ні, — відрізав Люк. — Вам треба лише слухати. І записувати, бо повторювати я не люблю.

— Твій друг Тім ще з...

— Вам потрібна флешка чи як? Якщо ні, продовжуйте говорити. Якщо так, то *заваліть їбальник*.

Тім поклав Люкові руку на плече. На передньому сидінні фургона місіс Сігсбі сумно хитала головою. Люкові не потрібно було читати її думки, щоб знати, про що вона думає: хлопчик намагається робити чоловічу роботу.

Стекгаус зітхнув.

— Кажи. Ручка і папір готові.

— Перше. Поліцейська Венді не має при собі флешки, яка буде в нас, але вона знає імена моїх друзів — Каліші, Ейвері, Нікі, Гелен, ще кількох — і звідки вони. Якщо їхні батьки мертві, як і мої, цього буде достатньо, щоб почати розслідування, навіть без флешки. Їй не доведеться казати про якісь надприродні здібності в дітей чи подібну вбивчу фігню. Вони знайдуть Інститут. І навіть якщо ви втечете, Стекгаусе, ваші боси спіймають вас. Ми — ваш найкращий шанс це пережити. Ясно?

— Обійдуся якимось без твоїх послуг. Як прізвище поліцейської Венді?

Тім, який нахилився, щоб чути обидві сторони розмови, похитав головою. Ця порада була для Люка зайвою.

— Вас це не стосується. Друге. Зателефонуйте на літак, яким прилетіли ваші люди. Скажіть пілотам, щоб замкнулися в кабіні, як тільки побачать, що ми йдемо.

Тім прошепотів два слова. Люк кивнув.

— Але перед цим скажіть опустити трап.

— Як вони знатимуть, що це ви?

— Бо ми будемо в одному з фургонів, якими приїхали ваші найняті вбивці.

Люкові було приємно давати Стекгаусу цю інформацію, сподіваючись, що вона б'є в ціль: місіс Сігсбі замахнулася і промазала.

— Ми не бачимо пілотів, вони не бачать нас. Ми сідаємо там, звідки літак вилетів, вони залишаються в кабіні. Встигаєте за мною?

— Так.

— Третє. Я хочу, щоб у пункті призначення на нас чекав фургон, дев'ятимісний, такий самий, яким ми виїхали з Дюпрея.

— Ми не...

— Яке там нафіг «не», у вас там цілий автопарк у тому казарменому місті. Я бачив. То ми співпрацюємо в цьому чи мені краще просто відмовитися?

Люк рясно пітнів, і не лише тому, що ніч видалася теплою. Йому було дуже приємно відчувати Тімову руку на плечі й стурбований погляд Венді. Набагато краще, коли ти в такій ситуації не сам. Він справді дотепер не усвідомлював, який важкий його тягар.

Стекгаус зітхнув, ніби несправедливо обтяжений.

— Далі.

— Четверте. Ви забезпечуєте автобус.

— *Автобус? Ти це серйозно?*

Люк вирішив проігнорувати цю репліку, відчуваючи, що це виправдано. Тім і Венді були приголомшені.

— Я впевнений, що у вас усюди є друзі, включно з деякими поліцейськими з Деннісон-Рівер-Бенда. Може, й усі вони. Зараз літо, тож діти на канікулах, і всі автобуси на муніципальному паркінгу, разом зі снігоочисниками, сміттєвими машинами тощо. Нехай хтось із ваших копів відімкне будівлю, де вони тримають ключі. Нехай вставить ключ у запалення автобуса на як мінімум сорок місць. Хтось із ваших техніків чи доглядачів може підігнати його до Інституту. Залиште автобус біля флагштока перед адміністративною будівлею зі вставленим ключем. Усе зрозуміло?

— Так.

По-діловому. Тепер жодних заперечень і перебивань, і Люкові не потрібне було Тімове знання психології та мотивації, щоб зрозуміти, чому так. Стекгаус, мабуть, думає, що це просто дитячий схиблений план, який межує з фантазією. Він бачив те саме на обличчях Тіма й Венді. Місіс Сігсбі чула розмову, і здавалося, ніби їй важко втримати серйозний вираз обличчя.

— Простий обмін. Ви отримуєте флешку, я — дітей. І тих, що в Задній половині, і тих, що в Передній. Нехай усі будуть готові до шкільної екскурсії о другій ночі. Поліцейська Венді мовчатиме. Отак домовимось. А, ще ви отримаєте свою паскудну шефиню і паскудного лікаря.

— Можна дещо запитати, Люку? Це дозволяється?

— Питайте.

— Коли ти втиснеш тих тридцять п'ять — сорок дітей у великий жовтий шкільний автобус із написом збоку «ДЕННІСОН-РІВЕР-БЕНД», куди ти їх повезеш? Май на увазі, що в більшості з них розуму не залишилося.

— У «Диснейленд», — відповів Люк.

Тім торкнувся рукою брови, наче йому раптом заболіла голова.

— Ми триматимемо зв'язок із поліцейською Венді. Перед зльотом. Після приземлення. Дорогою в Інститут. І дорогою з Інституту. Якщо вона не отримає від нас дзвінка, то почне сама дзвонити, починаючи з поліції штату Мейн, тоді ФБР і Міністерство нацбезпеки. Ясно?

— Так.

— Добре. Останнє. Коли ми туди прибудемо, я хочу, щоб *ви* особисто там були. З розведеними руками. Одна рука на капоті автобуса, друга на флагштоку. Як тільки діти будуть в автобусі, а мій друг Тім — за кермом, я передаю вам флешку Морін і сам сідаю всередину. Це зрозуміло?

— Так. — Ввічливо. Намагаючись уникнути тону чоловіка, який щойно зірвав чималий джекпот.

«Він розуміє, що Венді може створити проблеми, — подумав Люк, — бо вона знає імена кількох дітей, але він думає, що вирішить цю проблему. Флешка — річ серйозніша, і її важче позбутися, назвавши фейком. Я подаю її йому на срібній таці. Як він може відмовитися? Відповідь: ніяк».

— Люку... — почав Тім.

Люк похитав головою: не зараз, я думаю.

Він знає, що ситуація погана, але тепер бачить проблиск світла. «Дякувати Богові, Тім нагадав мені про те, про що мені варто було не забувати: на Сігсбі й Стекгаусі все не закінчується. У них є свої шефи, люди, перед якими вони відповідають. Коли гівно полетить на вентилятор, Стекгаус може сказати їм, що могло б бути набагато гірше; фактично, вони мали б дякувати йому за те, що він усе врятував».

— Ти ще подзвониш перед зльотом? — поцікавився Стекгаус.

— Ні. Я довіряю вам усе організувати. — Хоча «довіра» — не перше слово, що спадало на гадку, коли Люк думав про Стекгауса. — Наступного разу ми говоритимемо вже в Інституті, віч-на-віч. Фургон в аеропорту. Автобус біля флагштока. Наїбете мене хоч десь — і поліцейська Венді почне роздзвонювати й переповідати історію. Щасливо.

Він завершив дзвінок і обім'як.

7

Тім передав «глок» Венді й указав на двох заручників. Вона кивнула. Щойно Венді стала на чати, Тім відтягнув хлопця вбік. Вони були біля огорожі, в тіні магнолії.

— Люку, це нізащо не спрацює. Якщо ми туди поїдемо, фургон, може, й чекатиме нас в аеропорту, але якщо цей Інститут такий, як ти описуєш, на нас зроблять засідку і вб'ють, коли доїдемо. Твоїх друзів

та інших дітей також. Залишиться Венді, і вона зробить усе, що може, але доки хтось туди приїде, минуть дні — я ж знаю, як працюють правоохоронні органи, коли стається щось за межами протоколу. Якщо вони знайдуть те місце, там буде порожньо, самі тіла. Та і їх, може, вже не буде. Ти казав, у них є система ліквідації... — Тім не знав, як це сказати, — використаних дітей.

— Я все це розумію, — не заперечував Люк. — Річ не в нас, річ у *них*. У дітях. Я просто виграю час. Там дещо відбувається. І не лише там.

— Не розумію.

— Я тепер сильніший, — пояснив Люк. — а ми за тисячі миль від Інституту. Я також належу до дітей з Інституту, але тепер вони не самі. Якби були самі, я б нізащо думкою не штовхнув пістолет того чоловіка. Порожні таці для піц — єдине, що я міг, пам'ятаєте?

— Люку, я просто не...

Люк зосередився. На мить він побачив, як дзвонить телефон у передньому коридорі вдома, і знав — якщо підняти слухавку, там хтось запитає: «Мене чути?» Тоді на місце цього образу прийшли кольорові цятки й слабке гудіння. Цятки були радше тьмяні, ніж яскраві, і це добре. Він хотів показати Тімові, але не зробити йому боляче... а це дуже легко.

Тім наткнувся на ланцюгову огорожу, ніби його штовхнули невидимі руки, і вчасно підняв руку, щоб не розбити собі обличчя.

— Тіме? — гукнула Венді.

— Усе добре, — відповів Тім. — Не зводь з них очей, Венді. — Він перевів погляд на Люка. — Це ти зробив?

— Це пішло не *від* мене, а *через* мене, — пояснив Люк. Оскільки тепер у них був час (принаймні трішки) й оскільки йому було цікаво, він запитав: — І як воно?

— Сильний порив вітру.

— Звісно ж, сильний, — сказав Люк. — Бо разом ми сильніші. Ейвері так каже.

— Він малий.

— Так. І найсильніший з усіх дітей за довгий час. Може, за кілька років. Я не знаю, що точно сталося, але думаю, вони топили його в резервуарі — доводили до того передсмертного стану, який підсилює вогники Штазі, але не кололи обмежувачів.

— Я тебе не зовсім розумію.

Люк ніби й не чув.

— Зуб даю, це було покарання за те, що він допоміг мені втекти. — Він кивнув у бік фургона. — Місіс Сігсбі, напевно, знає. Можливо, то навіть вона придумала. У будь-якому разі план спрацював не так, як їм хотілося б. Інших варіантів нема, бо вони вчинили бунт. Справжня сила — у дітей з палати «А». Ейвері її вивільнив.

— Але цієї сили недостатньо, щоб вибратися з місця, де вони замкнені.

— *Поки що* ні, — сказав Люк. — Але, думаю, вони звільняться.

— Чому? Як?

— Ви наштовхнули мене на цю думку, коли сказали, що в місіс Сігсбі й Стекгауса є ще вище начальство. Я сам мав би додуматись, але так далеко не заглядав. Мабуть, тому, що батьки і вчителі — єдине начальство в дітей. Якщо є ще більше начальників, чому б не могло бути більше Інститутів?

На паркінг заїхала машина, промайнула і зникла, блимнувши на прощання червоними задніми фарами. Коли вона зникла з поля зору, Люк продовжив:

— Можливо, той, що в Мейні — єдиний на всю Америку, або є ще один, на Західному узбережжі. Ну, знаєте, як дві підпорки. Але вони ще можуть бути у Великій Британії... і в Росії... Індії... Китаї... Німеччині... Кореї. Це досить розумно, якщо подумати.

— Гонка розумових здібностей замість гонки озброєнь, — промовив Тім. — Ти про це?

— Не думаю, що це гонка. Думаю, всі Інститути працюють разом. Точно не знаю, проте це логічно. Спільна мета. Ніби хороша — вбивати кількох дітей, щоб уся людська раса не вбила саму себе. Компроміс. Бог його зна, скільки це триває, але дотепер ніколи не було заколотів. Це почали Ейвері з моїми друзями, та воно може й поширитися. Можливо, вже поширюється.

Тім Джеймісон не був ні істориком, ні соціологом, але був у курсі останніх подій і подумав, що Люк може мати рацію. Заколот — чи революція, щоб не вживати такий зневажливий термін, — ніби вірус, особливо в інформаційну добу. Вона *може* розповсюджуватися.

— Сила, яка у всіх нас є, тобто причина, чому вони взагалі викрали нас і привезли в Інститут, вона невелика. Але сила нас усіх разом —

потужніша. Особливо дітей з палати «А». Їхню свідомість знищено, залишилася сила. Та якщо є багато Інститутів, якщо діти там знають, що діється в нашому, і якщо вони всі об'єднуються...

Люк похитав головою. Він знову думав про телефон у них у передньому коридорі, лише здорового розміру.

— Якщо це станеться, то буде грандіозно, дуже грандіозно. Тому нам потрібен час. Коли Стекгаус думає, що я ідіот, який тільки й хоче врятувати своїх друзів і тому погоджується на ідіотську домовленість, це добре.

Тім ще відчував той примарний подув вітру, який штовхнув його на огорожу.

— Ми ж летимо туди не зовсім для того, щоб рятувати їх, так?

Люк подивився на нього серйозними очима. З брудними синцями на обличчі й перев'язаним вухом він був схожий на зовсім невинну дитину. А тоді усміхнувся, й усю невинність як рукою зняло.

— Ні, ми летимо, щоб розібрати залишки.

8

Каліша Бенсон, Ейвері Діксон, Джордж Айлс, Ніколас Вілгольм, Гелен Сіммз.

П'ятеро дітей сиділи в кінці тунелю, біля замкнутих дверей, що ведуть (хоча *не* пропускають) на поверх «F» Передньої половини. Кеті Гівенс і Гал Леонард трохи побули з ними, але тепер приєдналися до інших дітей з палати «А», ходили з ними й ставали в коло, коли тим цього забагалось. Як і Лен. Надія Каліші на Айріс блякла, хоча поки що Айріс лише дивилася, як діти з палати «А» кружляють, розбігаються, знову кружляють. Гелен повернулася, була цілком з ними й при тямі. Айріс, можливо, вже не повернути. Те саме стосується Джиммі Каллема й Донни Гібсон, яких Каліша знала ще з Передньої половини, — завдяки вітрянці Каліша пробула там набагато довше, ніж більшість пожильців. Дивлячись на дітей з палати «А», вона сумнішала, але від погляду на Айріс у неї просто серце краялося. Те, що вона, напевно, довбанулася надто сильно для відновлення... це просто...

— Жахливо, — закінчив Нікі.

Каліша з докором глянула на нього:

— Ти в мене в голові копирсаєшся?

— Так, але не заглядаю у твою розумову шухляду з білизною, — уточнив він, і Каліша пирснула.

— Ми всі зараз одне в одного в голові, — сказав Джордж. Він вказав великим пальцем на Гелен. — Реально думаєш, ніби я хотів знати, що вона так сильно сміялася на якійсь піжамній вечірці у своїх подруг, що обпіялася? Оце реально перебір інформації.

— Це хоч краще, ніж дізнатися, що ти боїшся, ніби в тебе псоріаз... — почала Гелен, але Каліша зацитькала її.

— Як думаєте, котра година? — запитав Джордж.

Каліша глипнула на свій голий зап'ясток.

— Шкірна година.

— Десь одинадцята, як на мене, — сказав Нікі.

— Знаєте, що смішно? — озвалася Гелен. — Я завжди ненавиділа те гудіння. Знала, що воно мені мозок виносить.

— Та ми всі знали, — додав Джордж.

— А тепер воно мені ніби й подобається.

— Тому що це сила, — сказав Нікі. — Їхня сила, яку ми забрали собі.

— Опорний сигнал, — додав Джордж. — І тепер він постійний. Тільки й очікує передачі.

«Алло, мене чути?» — подумала Каліша, і раптовий дроз, що пробіг тілом, був не такий уже й неприємний.

Кілька дітей з палати «А» взяли за руки. До них приєдналися Айріс і Лен. Тоді гудіння зациклилося. Як і пульс флуоресцентних ламп на стелі. Діти відпустили руки, і гудіння затихло до попереднього низького рівня.

— Воно в повітрі, — сказала Каліша. Ніхто не запитав, про що вона.

— Хотілось би мені ще політати, — тужливо озвучила Гелен. — *Як же хотілося б.*

— Вони його почекають, Ша? — запитав Нікі. — Чи просто пусять газ? Як думаєш?

— А я що, професор Ксав'є^[127]? — Вона стукнула ліктем Ейвері в бік... але ніжно. — Ейвестере, прокидайся. Прокинься і співай.

— Я не сплю, — відповів Ейвері. Не зовсім правда; він був дрімав, насолоджуючись гудінням. Думав про телефони, які росли, мов капелюхи Бартолом'ю Куббінза, що ставали дедалі більшими

й гарнішими. — Вони чекатимуть. Мусять, бо якщо з нами щось станеться, Люк знатиме. І *ми* почекаємо, доки він сюди прибуде.

— А тоді що? — запитала Каліша.

— Скористаємося телефоном, — відповів Ейвері. — Великим телефоном. Усі разом.

— Наскільки великим? — знервовано запитав Джордж. — Бо останній, який я бачив, був просто капець який здоровенний. Майже як я сам.

Ейвері похитав головою. У нього злипалися повіки. Усередині він досі залишався малою дитиною, якій уже давно пора в ліжко.

Діти з палати «А» — було важко подумки не називати їх овочами, навіть Каліші — досі трималися за руки. Лампи пояскравішали; одна трубка навіть перегоріла. Гудіння поглибшало і посильнішало. У Передній половині це відчули, Каліша не сумнівалася — Джо й Хадад, Чед і Дейв, Присцилла і той мудакуватий Зік. І решта теж. Чи налякало це їх? Може, трохи, але...

Але вони впевнені, що ми в пастці, подумала вона. Впевнені, що самі в безпеці. Що повстання придушено. Нехай і далі вірять у це.

Десь там є великий телефон — *найбільший* телефон, з розгалуженнями в багатьох кімнатах. Якщо вони подзвонять у той телефон (*коли* вони в нього подзвонять, іншого вибору нема), сила в цьому тунелі, де вони загнані, сягне потужності, більшої за будь-яку бомбу, що коли-небудь вибухала на землі чи під нею. Гудіння, яке зараз — лише опорний сигнал, може зрости до вібрації, здатної зносити будівлі чи знищувати цілі міста. Точно вона не знала, але думала, що, можливо, так. Скільки дітей, у чийх головах не залишилося нічого, окрім сил, за які їх сюди взяли, очікують дзвінка з того великого телефона? Сотня? П'ять сотень? Може, й більше, якщо Інститути є по всьому світі.

— Нікі?

— Що? — Він також куняв, і в голосі чулося роздратування.

— Можливо, нам вдасться його ввімкнути, — сказала вона, і не було потреби уточнювати, що означає «він». — Але якщо так... потім ми зможемо його вимкнути?

Він поміркував про це, тоді всміхнувся.

— Не знаю. Але після того, що вони з нами зробили... чесно, дорогенька, мені так похер.

П'ятнадцять по одинадцятій.

Стекгаус повернувся в кабінет місіс Сігсбі, де на столі стояв Нульовий телефон — досі мовчазний. Через сорок п'ять хвилин останній день нормального функціонування Інституту закінчиться. Завтра це місце залишиться покинутим, чим би там не закінчилася справа з Люком Еллісом. Утримати програму в таємниці загалом можливо, незважаючи на ту Венді, яку Люк зі своїм другом Тімом лишають на півдні, але цій будівлі капут. Зараз важливо дістати флешку й упевнитися, що Люк Елліс мертвий. Врятувати місіс Сігсбі було б непогано, але зовсім не обов'язково.

Фактично, з Інституту вже тікали. З місця, де він сидів, було добре видно дорогу, що вела від Інституту, спочатку в Деннісон-Рівер-Бенд, тоді в решту нижніх 48^[128]... уже не кажучи про Канаду й Мексику, для тих, хто з паспортами. Стекгаус викликав Зіка, Чеда, шеф-кухаря Дага (двадцять років з «Галлібертон»^[129]) і лікарку Фелісію Річардсон, яка прибула до них з «Гок сек'юриті груп». Це люди, яким він довіряє.

Стосовно інших... він спостерігав, як їхні фари миготливо віддаляються між деревами. Стекгаус прикинув: поки близько десятка, але буде більше. Скоро в Передній половині не залишиться нікого, окрім дітей, які там наразі мешкають. Може, вже так і є. Але Зік, Чед, Даг і лікарка Річардсон залишаться; вони — вірнопіддані. І Гледіс Гіксон. Вона також залишиться, може, навіть після того, як усі решта підуть. Гледіс — не просто бійчиня; Стекгаус дедалі більше впевнювався, що вона на всю голову психована.

«Та я й сам псих, бо лишаюся, — подумав Стекгаус. — Але шмаркач має рацію — вони мене вистежать. І сам повзе просто сюди. Хіба що...»

— Хіба що він мене намахує, — пробурмотів Стекгаус.

Розалінд, асистентка місіс Сігсбі, засунула голову в кабінет. Її ідеальний макіяж було зруйновано протягом останніх дванадцяти годин, а зазвичай ідеальне сивуване волосся тепер стирчало навсібіч.

— Містере Стекгаус?

— Так, Розалінд.

Її обличчя світилося стурбованістю.

— Здається, лікар Гендрікс уже поїхав. Здається, я бачила його машину хвилин десять тому.

— Я не здивований. Ти теж їдь, Розалінд. Їдь додому. — Він усміхнувся. Було дивно усміхатися в таку ніч, але це була приємна дивина. — Я щойно усвідомив, що знаю тебе відколи прибув сюди — багато місяців, — але й гадки не маю, де твій дім.

— Міссула, — сказала Розалінд. Вона й сама наче здивувалася. — Це в Монтані. Принаймні думаю, що це ще дім. У мене будинок у Міззу, але я там не була років п'ять. Просто оплачую рахунки. Коли в мене вихідні, лишаюся в містечку. На відпустку їжджу в Бостон. Я люблю «Ред Сокс», «Брюїнс» й артгаузний кінотеатр у Кембриджі. Але завжди готова повернутися.

Стекгаус усвідомив, що це найдовша його розмова з Розалінд за ці понад п'ятнадцять років. Вона була тут, вірна ішачка місіс Сігсбі, коли Стекгаус пішов зі служби військового слідчого (КВА^[130]), і досі тут, і майже не змінилася. Їй десь шістдесят п'ять або сімдесят, просто добре збереглася.

— Сер, ви чуєте це гудіння?

— Чую.

— Це якийсь трансформатор чи що? Я такого ніколи раніше не чула.

— Трансформатор. Так, думаю, можна так сказати.

— Дуже дратує. — Вона потерла вуха, ще більше розкуйовджуючи волосся. — Мабуть, то діти. А Джулія — місіс Сігсбі — повернеться? Повернеться ж, правда?

Стекгаус усвідомив (радше з захопленням, ніж роздратуванням), що Розалінд, завжди така правильна й ненав'язлива, добре за всім пильнує, з гудінням чи без гудіння.

— Думаю, що так.

— Тоді я б хотіла дещо вам сказати. Знаєте, я вмію стріляти. Раз на місяць ходжу на полігон у Бенді, іноді двічі. Я маю звання в тирі, щось типу еквівалент піхотної снайперки, а ще минулого року виграла у змаганнях зі стрільби з короткостволу.

Тиха асистентка Джулії не лише чудова стенографія, а й має звання за влучну стрільбу... або його еквівалент, як вона сказала. Життя не припиняє дивувати.

— З чого стріляєш, Розалінд?

— «Сміт-енд-вессон» M&P45.

— І віддача не заважає?

— Маю спеціальну опору для зап'ястка, тому з віддачею даю собі раду досить добре. Сер, якщо ви плануєте вирвати місіс Сігсбі з рук викрадачів, які її утримують, я б дуже хотіла взяти участь у цій операції.

— Добре, — погодився Стекгаус, — тебе прийнято. Мені знадобиться вся можлива допомога.

Але тепер йому треба бути обережним з нею, бо врятувати Джулію може бути поза межами можливого. Вона зараз стала розмінною монетою. Найважливіше — флешка. І довбаний надто розумний собі ж на лихо хлопчак.

— Дякую, сер. Я вас не підведу.

— Не сумніваюся, Розалінд. Я тобі поясню, як ми все розіграємо, але спочатку запитання.

— Так?

— Знаю, справжній джентльмен не має права таке питати, а справжня леді має право не відповідати, але скільки тобі років?

— Сімдесят вісім, сер.

Вона відповіла досить швидко й підтримувала зоровий контакт, однак це була брехня. Розалінд Довсон насправді був вісімдесят один.

10

За п'ятнадцять дванадцять.

«Челенджер» з написом «940NF» на хвості й «ПАПЕРОВА ПРОМИСЛОВІСТЬ МЕЙНУ» на фюзеляжі гудів на північ у бік Мейну на висоті 39 000 футів. З допоміжним поштовхом реактивного потоку його швидкість коливалася між цифрами 520 і 550 миль на годину.

Прибуття в Алколу й подальший зліт минули без пригод, здебільшого тому, що місіс Сігсбі мала VIP-перепустку від «Регал Ейр», і вона з радістю скористалася нею, щоб відчинити ворота. Вона відчула можливість — хоч і незначну, проте можливість — вибратися з цієї ситуації живою. «Челенджер» стояв самотньо й велично зі спущеним трапом. Тім самотужки підняв сходи, замкнув двері й гупнув у зачинену кабінку рукояткою «глока» загиблого поліцейського.

— Ми вже на місці. Якщо готові, рушайте.

З іншого боку не відповіли, але двигуни закрутилися. Через дві хвилини літак відірвався від землі. Тепер вони перебували десь у небі над Західною Вірджинією, згідно з монітором на перегородці, а Дюпрей залишився позаду. Тім не очікував, що покине місто так несподівано, і точно не за таких катастрофічних умов.

Еванс дрімав, Люк — також, як немовля. Не спала лише місіс Сігсбі, сиділа рівно й не відривала очей від Тімового обличчя. У тих широких безвиразних очах було щось від рептилії. Завдяки решткам болетамувальних лікаря Роупера вона б могла заснути, але жінка відмовилася, незважаючи на те, що, мабуть, відчувала досить сильний біль. Їй пощастило, рана несерйозна, але навіть та подряпина болить добряче.

— У тебе є досвід у правоохоронних органах, наскільки я розумію, — озвалася вона. — Це видно з того, як ти тримаєшся і реагуєш — швидко й правильно.

Тім не відповів, лише подивився на неї. Він відклав «глок» на сидіння поряд себе. Стріляти на висоті 39 000 футів — дуже погана ідея, та й, як на те пішло, чи на нижчій висоті щось змінилося б? Він везе цю суку саме туди, куди вона хоче.

— Я не розумію, чому ти погоджуєшся на цей план. — Місіс Сігсбі кивнула на Люка, який — з брудним обличчям і перев'язаним вухом — виглядав набагато молодшим, ніж на дванадцять років. — Ми обоє знаємо, що він хоче врятувати друзів, і, мені здається, обоє розуміємо, що цей план дурний. Навіть ідіотський. Але ти погодився. Чому, Тіме?

Тім не відповів.

— Чому ти взагалі поліз у цю справу, от що мені реально цікаво. Допоможи зрозуміти.

Він такого наміру не мав. Одна з перших речей, яких його навчив поліцейський-наставник протягом чотиримісячного випробувального періоду новобранця, — треба допитувати злочинців, але ніколи не дозволяти злочинцям допитувати тебе.

Навіть якби Тім був налаштований на розмову, він не знав, що б такого сказати, що звучало б хоч трохи розумно. Сказати, що його присутність на цьому надсучасному літаку, інтер'єр якого щастить бачити лише багатим, — це випадковість? Що одного разу чоловік, який мав летіти в Нью-Йорк, підвівся на набагато простішому літаку, погодившись віддати своє місце за оплату готівкою і ваучер на

проживання в готелі? Що все — прогулянка на північ, затор на I-95, похід у Дюпрей, робота нічного патрульного — наслідок тієї єдиної імпульсивної дії? Чи, може, він скаже, що це все доля? Що його посунула в Дюпрей рука якогось космічного шахіста, щоб урятувати хлопця від людей, які його викрали й хотіли доценту використати його неймовірний розум? І якщо все так, хто в цій історії шериф Джон, Таг Фарадей, Джордж Беркетт, Френк Поттер і Білл Віклоу? Просто пішаки, якими можна пожертвувати у великій грі? А сам він яка фігура? Приємно, звісно, уявляти себе офіцером, але, найпевніше, він просто ще один пішак.

— Точно не хочете таблетку? — запитав Тім.

— Ти не відповіси на моє запитання, так?

— Ні, мем, не відповім. — Тім повернув голову і подивився на ліги темряви й поодинокі вогники внизу, наче світляки на дні криниці.

11

Опівнічна година.

Супутниковий телефон видав хрипкий крик. Стекгаус відповів. Голос на іншому кінці належав одному з вільних доглядачів, чоловікові на ім'я Рон Черч. Фургон уже на місці в аеропорту, повідомив Черч. Деніз Олгуд, вільний технік (хоча вони тепер усі, мабуть, вільні), їхав позаду Черча в седані Інституту. Ідея полягала в тому, що, залишивши транспорт на асфальтобетоні, Рон поїде назад із Денізом. Але ті двоє дещо задумали, і Стекгаус про це знав. Знати — це, зрештою, його робота. Він був упевнений: коли хлопчикова мандрівочка закінчиться, Рон і Деніз мчатимуть куди завгодно, *подалі* від цього місця. І це окей. Хоча така кількість утеч наганяє сум, можливо, це на краще. Настав час підводити ризику під цією операцією. Удосталь його людей залишаться для фінального акту, а тільки це й має значення.

Люку і його другові Тіму кінець, й альтернатив він навіть не обдумував. Це або задовольнить шепелявого на тому кінці Нульового, або ні. Це вже не Стекгаусові вирішувати, що полегшує роботу. Він припускав, що носить у собі цю рису фаталізму, ніби сплячий вірус, ще з Іраку й Афганістану і просто не усвідомлював цього дотепер. Він зробить те, що в його силах, все, на що здатний будь-хто. Собаки гавкають, караван іде.

У двері постукали, зазирнула Розалінд. Вона щось зробила з волоссям, що покращило ситуацію. Те саме не можна було сказати про плечову кобуру, яка була на ній. Вона виглядала дещо сюрреалістично, наче собака у святковому ковпаку.

— Гледіс прийшла, містере Стекгаус.

— Нехай увійде.

Зайшла Гледіс. Нижче підборіддя в неї теліпалася киснева маска. Очі були червоні. Стекгаус сумнівався, що вона плакала, — то подразнення, мабуть, від отрути, яку вона намішала.

— Готово. Залишилося додати засіб для унітаза. Як тільки скажете, містере Стекгаус, я пущу їм газ. — Вона швидко й різко смикнула головою. — Те гудіння мене до сказу доводить.

«А з твого вигляду й не скажеш, що аж так сильно», — подумав Стекгаус, хоча про гудіння вона мала рацію. Проблема в тому, що до нього неможливо звикнути. Лише подумаєш, що звук, як воно раптом гучнішає — не у вухах, не зовсім, а в голові. Тоді раптом тихішає до попереднього, трішки терпимішого рівня.

— Я говорила з Фелісією, — повідомила Гледіс. — З лікаркою Річардсон тобто. Вона дивиться за ними на моніторі. Каже, гудіння гучнішає, коли вони беруться за руки, і тихішає, коли відпускають одне одного.

Стекгаус уже сам до цього допетрав. Як то кажуть, не треба бути генієм.

— Скоро, сер?

Він подивився на годинник.

— Думаю, ще десь години три, плюс-мінус. Насос ОВК на даху, правильно?

— Так.

— Можливо, мені вдасться подзвонити тобі, Гледіс, коли настане час, але, може, й ні. Усе, мабуть, станеться дуже швидко. Якщо почувеш постріли перед адміністративною будівлею, пускай той хлор, не чекай команди від мене. Тоді спускайся. Не всередину, просто біжи по даху до лівого крила Передньої половини. Зрозуміло?

— Так, сер! — Гледіс осяяла його широкою посмішкою. Тією, яку діти ненавиділи.

Дванадцята тридцять.

Каліша спостерігала за дітьми з палати «А» й думала про маршовий оркестр штату Огайо. Її татові подобалися «Бакайз», і їхні ігри вона завжди з ним дивилася, для відчуття близькості, але насправді її цікавило лише шоу в перерві, коли оркестр («Гоооордість “Бакайз”!» — завжди голосив ведучий) виходив на поле, одночасно граючи на інструментах і вистроюючись у силуети, які можна було розібрати згори, — що завгодно, від «С» на грудях Супермена до фантастичного динозавра з логотипу «Парку юрського періоду», що ходив і клював своєю ящеровою головою.

Діти з палати «А» музичних інструментів не мали й ставали, взявшись за руки, лише в коло — нерівне, оскільки тунель був вузький, — але вони мали однакову... яке ж там слово...

— Синхронність, — сказав Нікі.

Каліша перелякано повернулася. Він їй усміхнувся, зачісуючи рукою волосся, щоб вона краще побачила його очі, які, слід зізнатися, вражали.

— Дуже серйозне слово, навіть як на білого хлопця.

— У Люка набрався.

— Ти його чуєш? Тримаєш контакт?

— Та ніби. То є, то нема. Важко сказати, які думки мої, а які його. Добре, що я спав. Коли не спиш, власні думки заважають.

— Як перешкоди?

Він знизав плечима.

— Напевно. Але якщо відкриєш розум, ти теж почувеш. Ще чіткіше чути, коли вони в коло стають. — Він кивнув на дітей з палати «А», які продовжували безцільно блукати. Джиммі з Донною ходили вдвох, розмахуючи зчепленими руками. — Хочеш спробувати?

Каліша спробувала припинити думати. Спочатку це було на диво важко, але коли вона прислухалася до гудіння, стало легше. Гудіння слугувало ніби ротовим ополіскувачем, лише для мозку.

— Що смішного, Ка?

— Нічого.

— А, вшарив, — сказав Нікі. — Мозкоополіскувач. Непогано.

— Трохи чую, але небагато. Може, спить.

— Та напевно. Але, думаю, скоро прокинеться. Бо ми не спимо.

— Синхронність, — повторила вона. — Класне таке слово. І ніби для Люка створене. Знаєш, жетони, які вони нам давали для автоматів,

Люк називав *заслужениною*? Ще одне кльове слово.

— Люк особливий, тому що такий розумний. — Нікі глянув на Ейвері, який схилився на Гелен, обоє міцно спали. — А Ейвестер особливий, просто тому що... ну...

— Просто тому що він Ейвері.

— Ага. — Нікі всміхнувся. — А ті ідіоти взяли й посилили його, а регулятор на мотор не поставили. — Усмішка його, слід визнати, вражала не менше, ніж очі. — Це ж вони вдвох зробили так, що ми зараз тут. Люк — це шоколад, а Ейвері — арахісове масло. Сам по собі жоден з них нічого не змінив би. А от разом вони — корзинка з арахісовим маслом «Різ», яка порве нафіг це все.

Каліша засміялася. Звучало по-дурному, та разом з тим влучно. Принаймні вона сподівалася.

— Але ми тут застрягли. Як щури в забитій трубі.

Його блакитні очі зустрілися з її карими.

— Ще недовго, сама знаєш.

— Ми помремо, правда? — промовила вона. — Якщо вони не газ пустять, то... — Каліша смикнула головою в бік дітей з палати «А», які знову кружляли. Гудіння посилювалося. Лампи пояскравішали. — Це станеться, коли вони вирвуться. Вони і всі інші, де б не були.

«Телефон, — послала вона йому думку. — Великий телефон».

— Напевно, — сказав Нікі. — Люк каже, що ми їх знесемо, як Самсон зніс храм на филистимлян. Я не знаю, як там було — у мене в сім'ї Біблією особливо не захоплювались. Але суть розумію.

Каліша ж *знала* цю історію. Вона знову поглянула на Ейвері й згадала дещо інше з Біблії: «А дитина мала їх водитиме».

— Можна я тобі щось скажу? — запитала Каліша. — Ти, мабуть, посмієшся, але мені однаково.

— Давай.

— Я хочу, щоб ти мене поцілував.

— Ну, не особливо складне завдання, — сказав Нікі. Він усміхнувся.

Каліша нахилилася до нього. Він нахилився їй назустріч. Під гудіння вони поцілувалися.

«Гарно, — подумала Каліша. — Думала, що так буде, й так воно і є».

Цю одразу ж наздогнала думка Нікі, верхи на гудінні: «Давай ще раз. Думаю, буде вдвічі приємніше».

13

Перша п'ятдесят.

«Челенджер» торкнувся землі на приватній злітно-посадковій смузі, якою володіла компанія-пустушка під назвою «Паперова промисловість Мейну». Він порулив до темної будівлі. Коли вони наблизилися, трійка ліхтарів на стелі, що реагували на світло, спрацювали, освітлюючи приземкувату електростанцію й гідравлічний навантажувач контейнерів. Транспорт, що очікував на них, виявився не «мамським» фургоном, а «шевроле субурбан» на дев'ятьох пасажирів. Чорний, із затонованими вікнами. Сирота Енні була б у захваті.

«Челенджер» максимально близько під'їхав до «субурбана», двигуни затихли. Хоча Тім не був упевнений в останньому: він чув слабе гудіння.

— Це не літак, — пояснив Люк. — Це діти. Звук посилиться, коли ми наблизимося.

Тім підійшов до передньої частини салону, потягнув великий червоний важіль, який відчинив двері, й розклав сходи. Ті спустилися на асфальтобетон менш ніж за чотири фути від водійського боку «субурбана».

— Окей, — сказав Тім, повернувшись до решти. — Ми на місці. Але перш ніж поїдемо, місіс Сігсбі, у мене для вас дещо є.

На столику в зоні для розмов «челенджера» він знайшов значний запас глянцевих брошур, де рекламувалися різні дива повністю фіктивної фірми «Паперова промисловість Мейну», і кілька її брендових бейсболок. Він передав одну їй і взяв собі іншу.

— Надягніть. Щоб міцно сиділа. Волосся маєте коротке, тож неважко буде сховати все під неї.

Місіс Сігсбі подивилася на бейсболку з огидою.

— Для чого?

— Ви підете перша. Якщо нас чекатиме засідка, приймете вогонь на себе.

— Навіщо їм ховати людей *тут*, якщо ми їдемо *туди*?

— Так, це малоймовірно, тож вам не буде складно сісти в машину першою.

Тім натягнув свою бейсболку, тільки задом наперед, і ремінець прорізвав йому чоло. Люк подумав, що Тім уже застарий, щоб так подитячому носити бейсболку, але вирішив змовчати. Подумав, що, мабуть, це Тім так себе підбадьорює.

— Евансе, ви одразу за нею підете, — розпорядився Тім.

— Ні, — відказав той. — Я з літака не зійду. Не впевнений, що зміг би, навіть якби схотів. У мене дуже болить нога. Не можу ступати.

Тім подумав над цим, перевів погляд на Люка:

— Що скажеш?

— Не бреше, — сказав Люк. — Йому доведеться зістрибувати сходами, а вони круті. Може впасти.

— Я взагалі тут не мав би бути, — промовив лікар Еванс. Велика сльоза викотилася йому з ока. — Я медик!

— Монстр ти медичний, — сказав Люк. — Ти бачив, як дітей топлять. Вони думали, що вже *вмирають*. А ти просто записував собі. Були діти, які померли через сильну реакцію на уколи, які ви з Гендріксом їм давали. А ті, хто вижив, насправді зовсім не живуть, правда? Я тобі так скажу: я б тобі зараз із задоволенням став на ногу. Нормально так, п'яткою.

— *Ні!* — запищав Еванс. Він зіщулювся в кріслі й затягнув розпухлу ногу за здорову.

— Люку, — сказав Тім.

— Не хвилюйтеся, — відповів той. — Я хочу, але не зроблю цього. Якби зробив, то був би таким, як він. — Він перевів погляд на місіс Сігсбі. — А от у *вас* вибору нема. Вставайте і вперед по сходах.

Місіс Сігсбі нап'яла бейсболку «Паперової промисловості» і підвелася з крісла настільки гордо, наскільки могла собі дозволити. Люк уже рушив був за нею, але Тім його стримав.

— Ти за мною. Бо ти важливий.

Люк не сперечався.

Місіс Сігсбі стала на поріг трапа й підняла руки над головою:

— *Це Сігсбі!* Якщо там хтось є, не стріляйте!

Люк чітко перехопив Тімову думку: «Не така впевнена, як говорила».

Відповіді не було; жодного звуку зовні, тільки сюрчання, жодного звуку всередині, тільки тихе гудіння. Місіс Сігсбі повільно спустилася

сходами, тримаючись за поручні й намагаючись не наступати на поранену ногу.

Тім постукав у двері кабіни рукояткою «глока».

— Дякую, джентльмени. Хороший був політ. У вас іще один пасажир на борту. Забирайте його куди завгодно.

— У пекло найкраще, — сказав Люк. — В один бік, без права повернення.

Тім рушив сходами, остерігаючись можливого пострілу, — він не очікував, що місіс Сігсбі отак викрикнує й назветься. Варто бути обережним. Але не пролунав жоден постріл.

— Переднє пасажирське, — сказав Тім місіс Сігсбі. — Люку, за нею. У мене буде пістолет, але ти мене прикриваєш. Якщо вона поворухнеться в мій бік, роби свої ментальні чари. Зрозумів?

— Так, — відповів Люк і сів позаду.

Місіс Сігсбі сіла й пристебнула ремінь. Коли потяглася, щоб зачинити двері, Тім похитав головою.

— Ще ні. — Він став, однією рукою притримуючи двері, й потелефонував Венді, яка була в безпеці в бофортському «Еконо-Лоджі». — Орел приземлився.

— У тебе все добре?

Зв'язок добрий — вона ніби з сусідньої кімнати говорить. «Якби ж то», — подумав Тім, а тоді згадав, куди вони прямують.

— Поки нормально. Зв'яжуся з тобою, коли все закінчиться.

«Якщо зможу», — подумав він.

Тім підійшов до водійського боку й заліз усередину. Ключ лежав у тримачі для чашки. Він кивнув місіс Сігсбі:

— А *тепер* можете й зачинити двері.

Так вона й зробила, обдарувавши його презирливим поглядом, й озвучила те, про що думав і Люк:

— Ви виглядаєте просто феєрично по-дурному, коли у вас кепка так натягнута, містере Джеймісон.

— Ну що тут скажеш, люблю Емінама. А тепер заткнися.

14

У темній будівлі «Паперової промисловості Мейну» чоловік колінкував перед вікнами і спостерігав, як засвітилися вогні «субурбана» й авто покотило в бік воріт, що стояли прочиненими. Ірвін

Моллісон, безробітний фрезерувальник, був одним із позаштатних спостерігачів Інституту в Деннісон-Рівер-Бенді. Стекгаус міг наказати залишитися Ронові Черчу, але з досвіду знав, що давати наказ людині, яка може не скоритися, безглуздо. Краще використати шістку, яка просто хоче заробити кілька зайвих баксів.

Моллісон зателефонував за номером, заздалегідь запрограмованим у телефон.

— Поїхали, — повідомив він. — Чоловік, жінка і хлопець. У жінки на голові бейсболка, не зміг роздивитись обличчя, але вона стояла на вході літака й викрикнула своє прізвище. Сігсбі. У чоловіка теж бейсболка, але повернута козирком назад. Хлопець саме той, який вам треба. На вусі в нього пов'язка і величезний синець на пів обличчя.

— Гаразд, — сказав Стекгаус.

Він уже отримав дзвінок від другого пілота «челенджера», який повідомив, що лікар Еванс залишився на літаку. Це добре.

Поки що все добре... ну настільки, наскільки можливо в таких обставинах. Автобус стояв біля флагштока, як і вимагалось. Він розмістить шеф-кухаря Дага й доглядача Чеда в деревах за адмінбудівлею, де починається під'їзна доріжка Інституту. Зік Йонідіс і Фелісія Річардсон займуть позиції на даху адмінбудівлі, за парашетом, звідки їх не буде видно, коли почнеться стрілянина. Гледіс почне пускати отруту в систему ОВК, тоді приєднається до Зіка й Фелісії. Ці дві позиції забезпечать класичний перехресний вогонь, як тільки «субурбан» під'їде — принаймні в теорії. Стоячи біля флагштока, тримаючи руку на капоті автобуса, Стекгаус буде як мінімум ярдів за тридцять від перехресних куль. Є ризик, що його наздожене якась заблукана, він знає, але з цим можна змиритися.

Розалінд він відправить на варту під двері тунелю на поверсі «F» Передньої половини. Вона не повинна усвідомити, що її давня й кохана начальниця також на лінії вогню. Ну, й не тільки це. Він розумів: постійне гудіння — це сила. Можливо, її наразі недостатньо, щоб знести двері, а може, й достатньо. Може, вони лише очікують прибуття Елліса, щоб напасти з тилу і спричинити такий самий хаос, як у Задній половині. В овочів недостатньо мізків, щоб придумати щось подібне, але є ж інші. Якщо так станеться, Розалінд буде на місці з її 45-м «сміт-енд-вессоном», і перші, які вийдуть із тих дверей,

пошкоджують, що не лишилися за ними. Стекгаус міг лише сподіватися, що той триклятий Вілгольм буде на чолі прориву.

«Чи готовий я до цього?» — запитав він себе, і відповідь була наче ствердною. Готовий настільки, наскільки можливо. І все може пройти добре. З іншого боку, вони ж мають справу всього-на-всього з Еллісом. Просто дитина, а з ним якийсь обманутий герой, якого хлопець підібрав по дорозі. За півтори години ця лажа скінчиться.

15

Третя година. Гудіння звучало гучніше.

— Стоп, — сказав Люк. — Отут повертайте.

Він указав на ґрунтову стежку, приховану за здоровенними старими соснами, ледь видну.

— Ти цим шляхом тікав? — запитав Тім.

— Та ні, де там. Вони б мене зловили.

— То як ти...

— *Вона* знає, — сказав Люк. — А що знає вона, те знаю і я.

Тім повернувся до місіс Сігсбі:

— Там є ворота?

— *Його* запитай, — майже виплюнула вона.

— Воріт нема, — сказав Люк. — Лише великий знак, де написано «Експериментальна станція “Паперова промисловість Мейну”» і «Вхід заборонено».

Тім вимушено всміхнувся від виразу чистої люті на обличчі місіс Сігсбі.

— Малий копом росте, правда, місіс Сігсбі? Будь-яке алібі розкусить.

— Не треба цього, — сказала вона. — Через вас ми всі троє загинемо. Стекгауса ніщо не зупинить. — Вона повернулася через плече до Люка. — Ти ж читаєш думки, знаєш, що я не брешу, то *йому* скажи.

Люк промовчав.

— Далеко ще до того Інституту? — запитав Тім.

— Десять миль, — відповіла місіс Сігсбі. — Може, трохи більше.

Очевидно, вирішила, що тактика повного ігнору нічого не дає.

Тім повернув погляд на дорогу. Проїхавши повз великі дерева (гілля терлося об дах і боки автомобіля), він виявив, що дорога

гладенька й доглянута. Місяць у третій чверті над головою осяяв щілину між деревами, від чого земля набрала кольору кістки. Тім згасив фари «субурбана» й поїхав далі.

16

Третя двадцять.

Ейвері Діксон холодною рукою вхопив Калішу за зап'ясток. Вона дрімала на плечі в Нікі. А зараз підняла голову.

— Ейвестере?

«Буди їх. Гелен, Джорджа й Нікі. Розбуди».

— Що...

«Якщо хочеш жити, розбуди їх. Уже скоро почнеться».

Нік Вілгольм уже прокинувся.

— А ми *виживемо*? — запитав він. — Думаєш, це можливо?

— Я вас там чую! — Голос Розалінд долинув з того боку дверей, приглушений лише трішки. — Про що ви там говорите? І чому так гудите?

Каліша розторсала Джорджа й Гелен. Вона знову бачила кольорові цятки. Бляклі, але вони були. Цятки проносилися тунелем, наче діти на ковзанці, і це мало сенс, бо певним чином це й *були* діти, правда? Чи те, що від них залишилося. Це думки, що стали видимими, кружляли, танцювали й вихорилися, ніби блукальці з палати «А». І чи не стали ці діти трішечки живішими? Зовсім трохи? Каліші так здавалося, хоча, може, то лише її уява. Видавати бажане за дійсне. До цього дуже звикаєш в Інституті. Живеш цим.

— Знайте, у мене пістолет!

— У мене теж, леді, — гукнув Джордж. Ухопив себе за пах і повернувся до Ейвері: «Що за кіпіш, Бебі-бос?»

Ейвері подивився на них усіх по черзі, й Каліша побачила, що він плаче. Від цього їй у шлунку поважчало, наче вона з'їла щось не те і зараз виблює.

«Коли це станеться, рухайтесь швидко».

Гелен: «Коли *що* станеться, Ейвері?»

«Коли я поговорю по великому телефону».

Нікі: «З ким?»

«З іншими дітьми. Дітьми далеко звідси».

Каліша кивнула на двері: «У тієї жінки пістолет».

Ейвері: «Це останнє, про що вам треба турбуватися. Просто рухайтесь. Ви всі».

— Ми всі, — виправив Нікі. — *Ми*, Ейвері. Ми всі підемо.

Але Ейвері хитав головою. Каліша спробувала проникнути в ту голову, дізнатися, що в ній діється, що він знає, але видобула лише три слова, які раз за разом повторювалися:

«Ви мої друзі. Ви мої друзі. Ви мої друзі».

17

— Вони його друзі, але він не може піти з ними, — озвався Люк.

— Хто не може піти з ким? — запитав Тім. — Про що ти?

— Про Ейвері. Він мусить лишитися. Він — той, хто мусить подзвонити на великий телефон.

— Люку, не розумію, про що ти.

— Мені вони потрібні, але і він також! — скрикнув Люк. — Мені потрібні вони *всі*! Це нечесно!

— Він здурів, — промовила місіс Сігсбі. — Тепер ви це, звісно, розумі...

— Заткнися, — гаркнув Тім. — Востаннє тобі кажу.

Вона поглянула на нього, роздивилася обличчя, підкорилася.

Тім повільно провів «субурбан» над підвищенням і зупинився. Дорога попереду поширшала. Крізь дерева він бачив вогні й темний корпус будівлі.

— Думаю, ми на місці, — сказав він. — Люку, не знаю, що там відбувається з твоїми друзями, але поки що ми на це вплинути не можемо. Треба, щоб ти взяв себе в руки. Зможеш?

— Так. — Голос прозвучав хрипко. Він прокашлявся і спробував знову: — Так. Окей.

Тім вийшов, обійшов до пасажирських дверей і відчинив їх.

— І що тепер? — запитала місіс Сігсбі.

Вона говорила буркотливо й нетерпляче, але навіть у тому бідному освітленні Тім бачив, що вона боїться. І має на це всі підстави.

— Виходь. Далі ти поведеш. Ми з Люком сидітимемо позаду, і якщо надумаєш якусь дурницю, наприклад заїхати в дерево перед тим, як дістанемося тих ліхтарів, я крізь сидіння прострелю тобі хребет.

— Ні. *Hi!*

— Так. Якщо Люк має рацію стосовно того, що ви робили з тими дітьми, ти багато їм винна. Настав час сплачувати борги. Виходь, сідай за кермо і вперед. Повільно. Десять миль на годину. — Він замовк. — І поверни бейсболку козирком назад.

18

Енді Фелловз зателефонував з комп'ютерної кімнати стеження. Говорив голосно й захоплено:

— Вони тут, містере Стекгаус! Зупинилися за сотню ярдів від того місця, де дорога повертає на під'їзну доріжку. Фари в них вимкнуті, але від місяця і будівлі світла вдосталь, щоб роздивитися. Якщо хочете, виведу вам на монітор, щоб ви підтвердили...

— Нема потреби.

Стекгаус кинув свій супутниковий телефон на стіл, востаннє глипнув на Нульовий — той, дякувати Богові, мовчав — і подався до дверей. Рація була в нього в кишені, з увімкненим підсилювачем і з підведеним до вуха навушником. Усі його люди були на цьому каналі.

— Зіку?

— Тут, бос. З леді лікаркою.

— Дагу? Чеде?

— На місці. — То був Даг, шеф-кухар, який у кращі дні іноді сидів за вечерею з дітьми й показував їм магичні трюки, від яких молодші сміялися. — Також бачимо транспорт. Чорний дев'ятимісник. «Субурбан» або «тахо», правильно?

— Ага. Гледіс?

— На даху, містере Стекгаус. Усе готово. Тільки змішати треба.

— Якщо почнеться стрілянина, дій.

Хоча тут було вже не «якщо», а «коли», і це «коли» почнеться за три-чотири хвилини. Може, й швидше.

— Прийнято.

— Розалінд?

— На позиції. Тут дуже гуде. Я думаю, вони щось *замислили*.

Стекгаус не сумнівався, що так і є, але це ненадовго. Скоро в них будуть клопоти з тим, щоб дихати.

— Тримай позицію, Розалінд. Не встигнеш озирнутися, як будеш на матчі «Сокс» на «Фенвеї».

— Складете мені компанію, сер?

— Лише якщо дозволиш уболівати за «Янкіз».

Стекгаус вийшов назовні. Нічне повітря несло приємну прохолоду після гарячого дня. Він відчув наплив прихильності до своєї команди. До тих, які залишилися з ним. Вони отримають за це винагороду, що б там не сталося, якщо його про це питатимуть. Це важка служба, і вони залишилися, щоб нести її. Чоловіка за кермом «субурбана» обманули, нехай. Він не розуміє, не *може* зрозуміти, що життя всіх, кого він коли-небудь любив, залежать від того, що вони тут роблять... але вже все. Усе, на що годиться обманутий герой, — це померти.

Стекгаус підійшов до шкільного автобуса, який стояв біля флагштока, й востаннє звернувся до своїх підлеглих:

— Снайпери, зосередьтеся на водієві, зрозуміло? У нього бейсболка назад повернута. Тоді розстрілюєте всю машину, від переду до задку. Цільтеся високо, виб'єте оте темне скло і зможете вціляти в голови. Підтвердьте.

Підтвердили.

— Стрільбу почнете, коли я підніму руку. Повторюю, коли я підніму руку.

Стекгаус став перед автобусом. Поклав праву руку на прохолодну, вкриту росою поверхню. Лівою вхопився за флагшток. І став чекати.

19

— Рушай, — наказав Тім.

Він лежав на підлозі за водійським сидінням. Люк — під ним.

— Будь ласка, не змушуйте мене цього робити, — сказала місіс Сігсбі. — Якщо дасте пояснити, чому це місце настільки важливе...

— Рушай.

Вона рушила. Ліхтарі наближалися. Вона вже бачила автобус, флагшток і Тревора між ними.

20

«Час настав», — сказав Ейвері.

Він думав, що боятиметься, страх не покидав його, відколи він прокинувся в кімнаті, схожій на його власну, тільки не до кінця, а коли Гаррі Кросс штовхнув його — то й поготів. Але зараз він не боявся. Відчував бадьорість. Була одна пісня, яку його мама вмикала на

програвачі, коли прибирала, і зараз він згадав звідти один рядок: «Я звільнюся»^[131].

Він підійшов до дітей з палати «А», які вже ставали в коло. Каліша, Нікі, Джордж і Гелен — за ним. Ейвері простягнув руки. Каліша взяла одну з них, Айріс — бідна Айріс, яку можна було би врятувати, якби це сталося хоча б на день раніше, — другу.

Жінка, що тримала варту за дверима, викрикнула щось, якесь запитання, але воно зникло в дедалі гучнішому гудінні. З'явилися цятки, тепер не бляклі, а яскраві, і ставали ще яскравішими. Вогники Штазі заповнили центр кола, закрутилися й замиготіли, ніби стрічка на вивісці перукарні, линучи з якогось глибокого джерела сили, повертаючись зі свіжими й потужнішими силами.

«ЗАПЛЮЩТЕ ОЧІ».

Уже не думка, а *ДУМКА*, верхи на гудінні.

Ейвері роздивився, щоб упевнитися, що вони це зробили, і сам заплющив. Він очікував побачити свою кімнату вдома чи, може, їхній задній двір з гойдалкою та басейном, який тато надував кожного Дня пам'яті, але ні. За заплющеними очима він — як і всі вони — побачив майданчик Інституту. І, можливо, це не мало б дивувати. Так, його там якось штовхнули, і він плакав, чим погано почав ці останні тижні свого життя, але тоді він завів друзів, гарних друзів. Удома в нього друзів не було. У школі вважали, що він дивак, навіть сміялися з його імені, підбігали й кричали йому в обличчя: «Діксон-Дуріксон». Тут такого не було, бо тут вони всі разом. Тут друзі дбали про нього, ставились як до нормальної людини, і тепер він подбає про них. Про Калішу, Нікі, Джорджа і Гелен. Подбає.

А найбільше — про Люка. Якщо зможе.

Заплющивши очі, Ейвері побачив телефон.

Той стояв біля батута, перед неглибоким ровом, яким Люк протиснувся, щоб пролізти під огорожею. Старомодний телефон, заввишки з п'ятнадцять футів^[132], чорний як смерть. Ейвері з друзями й дітьми з палати «А» стояли навколо нього. Вогники Штазі кружляли, яскраві як ніколи, над набірним диском, тоді запаморочливо ковзали над його гігантською бакелітовою слухавкою.

«Калішо, ВПЕРЕД. Майданчик!»

Заперечень не було. Вона відпустила руку Ейвері, але перш ніж у колі з'явилася проріха, яка б перервала силу й зупинила цей образ,

Джордж перехопив руку Ейвері. Гудіння тепер було всюдисущим, вони його, звісно, чують у всіх тих віддалених місцях, де інші діти, які також стоять колами. Ті діти почули, як і мішені, задля вбивства яких дітей і дозволили в усі ті різні Інститути. І так само як ті мішені, діти підкоряються. Єдина різниця в тому, що вони підкоряються, усвідомлюючи це, з радістю. Повстання відбувається не лише тут; повстання всюди.

«Джордже, ВПЕРЕД. Майданчик!»

Рука Джорджа відірвалась, і його місце зайняв Нікі. Нікі, який заступився за нього, коли Гаррі штовхнув. Нікі, який називав його Ейвестером, ніби це особливе ім'я, що його можуть використовувати лише друзі. Ейвері стиснув його долоню й відчув, як Нікі зробив те саме. Нікі, завжди в синцях. Нікі, який не робив того, що від нього вимагали, й не приймав ті срані жетони.

«Нікі, ВПЕРЕД. Майданчик!»

Нік пішов. Тепер руку Ейвері стискала Гелен, Гелен із вицвілим панківським волоссям, Гелен, яка навчила його робити перекиди вперед на батуті й пояснювала, як правильно, «щоб ти не вилетів і не розбив свою дурну головешку».

«Гелен, УПЕРЕД. Майданчик!»

Вона пішла, остання з його тутешніх друзів, але замість неї долоню взяла Кеті, тому прийшов час.

Ззовні — глухий звук пострілів.

«Будь ласка, тільки б я не запізнився!»

Це була його остання свідома думка як особи, як Ейвері. Тоді він приєднався до гудіння і вогнів.

Настав час зробити міжнародний дзвінок.

21

Крізь кілька дерев, що залишилися, Стекгаус бачив, як «субурбан» повзе вперед. Світло з адмінбудівлі відбивалося від його хромованих деталей. Авто рухалося дуже повільно, однак наближалося. Стекгаусові спало на думку (надто пізно вже щось змінити, але хіба ж завжди так не трапляється?), що в хлопця, можливо, вже нема флешки, що він міг залишити її з тією поліцейською, Венді. Або десь захвати між цим місцем і аеропортом, щоб останнім подихом обманутого героя був дзвінок їй з повідомленням про те, що все пішло не так добре.

«Але що я можу з цим зробити? — подумав він. — Нічого. Маємо те, що маємо».

«Субурбан» з'явився на початку під'їзної доріжки. Стекгаус стояв між автобусом і флагштоком, розвівши руки, ніби Ісус на хресті. Гудіння досягло ледь не оглушливого рівня, і йому стало цікаво, чи Розалінд досі на позиції, чи мусила втекти. Згадав про Гледіс і сподівався, що вона готова замішати свою бовтанку.

Стекгаус примружився на постать за кермом «субурбана». Неможливо було добре розгледіти, і він знав, що Даг і Чед узагалі ніхера не побачать крізь затемнені задні вікна, доки ті не вибухнуть, але лобове скло було прозоре, і коли «субурбан» скоротив відстань до двадцяти ярдів (дещо ближче, ніж він сподівався), Стекгаус побачив ремінець повернутої бейсболки, що прорізав чоло водія, і відпустив флагшток. Водій шалено захитав головою. Одна рука злетіла з керма, притислася до лобового скла, і він усвідомив, що його намахали. Трюк настільки простий, як і пролізти під огорожею, але настільки ж ефективний.

За кермом був не обманутий герой. Там була місіс Сігсбі.

«Субурбан» знову зупинився й почав здавати назад.

— Вибач, Джуліс, нічим не можу зарадити, — промовив Стекгаус і підняв руку.

Стрільба з адмінбудівлі й із-за дерев почалася. В задній частині Передньої половини Гледіс Гіксон зняла накривки з двох великих відер відбілювача, що стояли під насосом ОВК, який обігрівав і охолоджував тунель доступу до Задньої половини. Вона затамувала подих, вилила вміст пляшок із засобом для миття унітазів у відра з відбілювачем, помішала в кожному відрі ручкою швабри, накрила їх і насос брезентом і кинулася до Східного крила Передньої половини, витираючи обпечені очі. Коли вона бігла по даху, то усвідомила, що той рухається в неї під ногами.

22

— *Ні, Треворе, ні!* — закричала місіс Сігсбі. Вона хитала туди-сюди головою.

Зі своєї позиції позаду Тім побачив, як вона піднімає руку й притискає її до лобового скла. Іншою вона перемкнула «субурбан» на задню передачу.

Одразу як авто почало рухатися, зчинилася стрілянина, кулі летіли з правого боку, з лісу, спереду і — Тім не сумнівався — згори. Лобове скло «субурбана» вкрилося дірками. Скло стало матовим і обвисло всередину. Місіс Сігсбі перетворилася на ляльку, смикаючись, стрибаючи і здавлено зойкаючи після кожного вцілання в її тіло.

— Люку, не піднімайся! — закричав Тім, коли хлопець почав звиватися під ним. — *Лежи тихо!*

Кулі пробивали задні вікна «субурбана». Осколки падали Тімові на спину. Кров текла по спинці водійського сидіння. Навіть крізь рівне гудіння, яке лунало ніби звідусіль, Тім чув, як над ним пролітають кулі, кожна з негучним дзижчанням.

Лунав скрегіт куль, що вбивалися в метал. Капот «субурбана» розкрився. Тім усвідомив, що думає про фінальну сцену якогось старого гангстерського фільму, як Бонні Паркер і Клайд Барроу танцюють смертельний танець, а кулі прошивають їхню машину й тіла. План Люка катастрофічно пішов шкереберть. Місіс Сігсбі загинула, Тім бачив бризки її крові на залишках лобового скла. Вони наступні.

Аж раптом — крики згори й вигуки справа. Ще дві кулі пробili правий бік «субурбана», одна з них навіть шарпнула комірець Тімової сорочки. Ті дві були останніми. Тепер він чув лише глибокий скреготливий рев.

— Пустіть мене! — шипів Люк. — Я не можу дихати!

Тім відпустив хлопця і визирнув між передніми сидіннями. Він усвідомлював, що його голову можуть у будь-яку мить прострелити, але мусив подивитися. Люк біля нього підвівся. Тім уже хотів був сказати хлопцеві знову пригнутись, але слова застрягли йому в горлі.

«Це не насправді, — подумав він. — Не може бути».

Але це було.

23

Ейвері разом з іншими стояли в колі навколо великого телефона. На нього було важко дивитися через вогники Штазі, такі яскраві й гарні.

«Бенгальський вогонь, — подумав Ейвері. — Тепер треба показати вогонь».

Вогники об'єдналися в бенгальський вогонь десять футів заввишки, який навсібіч розсипався поблиском. Спочатку вогонь

тремтів, але тоді групове мислення почало сильніше його контролювати. Він вдарився об величезну слухавку телефона і скинув її з величезної бази. Гантелеподібна штуkenція криво приземлилася на гімнастичний снаряд. З динаміка полилися голоси різними мовами, і всі питали те саме: «Алло, мене чути? Алло, ви там?»

«ТАК, — відповіли діти з Інституту одним голосом. — ТАК, МИ ВАС ЧУЄМО! ПОЧИНАЙТЕ!»

Це почуло коло дітей в іспанському національному парку Сьєрра-Невада. Коло боснійських дітей, ув'язнених у Динарському нагір'ї. На Пампусі, острові на сторожі входу в гавань Амстердама, це також почуло коло нідерландських дітей. Коло німецьких дітей почуло це в гірських лісах Баварії.

У П'єтрапертозі, Італія.

У Намвоні, Південна Корея.

За десять кілометрів від покинутого сибірського міста Черській.

Вони почули, відповіли, стали єдиним цілим.

24

Каліша та інші дісталися замкнених дверей між ними і Передньою половиною. Тепер вони чітко чули постріли, бо гудіння раптово спинилося, ніби десь висмикнули вилку з розетки.

«О, воно нікуди не зникло, — подумала Каліша. — Просто вже лунає не для нас».

Стіни застогнали майже як люди, а тоді сталеві двері між тунелем і поверхом «F» Передньої половини вилетіли, розстроївши Розалінд Довсон і миттєво вбивши її. Двері приземлилися за ліфтом, химерно вигнуті на тому місці, де були завіси. Угорі дріт, що захищав флуоресцентні лампи, звивався, кидаючи скажені підводні тіні.

Стогін погучнішав, він лунав звідусіль. Здавалося, ніби будівля розриває себе зсередини. Тім у «субурбані» згадав «Бонні і Клайда», а Каліша згадала оповідання По про дім Ашерів.

«Ходімо! — передала вона іншим. — Швидко!»

Вони пробігли повз вирвані двері й розірвану жінку, що лежала під ними в калюжі крові.

Джордж: «А може, ліфтом? Осьде ж він!»

Нікі: «Ти здурів? Не знаю, що діється, але ні в який ліфт я, бляха, не полізу».

Гелен: «Це землетрус?»

— Ні, — відповіла Каліша.

«Розумотрус. Не знаю, як...»

— ...як вони це роблять, але це саме... — Вона вдихнула, відчула щось ядуче, закашлялася. — Це саме воно і є.

Гелен: «Щось із повітрям».

— Думаю, якась отрута, — сказав Нікі. «От уйобки, ніяк не вгамуються».

Каліша штовхнула двері з табличкою «СХОДИ», і діти кинулися вгору, тепер кашляли всі. Між рівнями «D» і «C» під ними почали двигіти сходи. Тріщини зигзагами потяглися по стінах. Флуоресцентні лампи згасли, натомість загорілось аварійне світло, розсіюючи жовте сяйво. Каліша спинилася, нагнулася, векнула, тоді кинулася знову вгору.

Джордж: «А Ейвері й решта дітей унизу? Вони ж задуються!»

Нікі: «А Люк? Він тут? Він ще живий?»

Каліша не знала. Вона усвідомлювала лише те, що вони мусять вибратися, перш ніж задихнуться. Або перш ніж їх задавить, якщо Інститут завалиться.

Титанічний дроз пробіг будівлею, і сходовий марш похилився праворуч. Вона подумала, як би склалася їхня доля, якби вони скористалися ліфтом, тоді відкинула цю думку.

Поверх «В». Каліша задихалась, але тут повітря було краще, і вона змогла побігти швидше. Дівчина тішилася, що не підсіла на сигарети з автоматів, — хоча б щось добре. Стогін стін перетворився на низький крик. Вона чула тріскучий звук порожнього металу і здогадалася, що то розриваються труби й електропроводка.

Усе розривається. Їй згадалося одне відео на ютьюбі, яке вона дивилася, жахливе, але відірватися вона не могла: стоматолог кліщами виринає комусь зуб. Зуб не давався, намагаючись залишитися в яснах, з-під нього текла кров, проте зрештою його висмикнули з корінням. Це було щось схоже.

Каліша дісталася дверей першого поверху, але ті перекошилися, сюрреалістично, ніби п'яні. Вона натиснула, двері не відчинилися. Нікі приєднався, вони натиснули разом. Нічого. Підлога під ними піднялася, тоді з грюкотом упала. Шматок стелі відламався, впав на сходи й зісковзнув униз, дроблячись на шматки.

— Нас тут розмаже, якщо не виберемося! — гукнула Каліша.

Нікі: «Джордже. Гелен».

Він простягнув руку. Сходовий колодязь був вузький, але вчотирьох вони втиснулися перед дверима, плече до плеча, стегно до стегна. Волосся Джорджа залізло Каліші в очі. Гелен дихала їй в обличчя, від неї відгонило страхом. Вони пововтузилися й узялися за руки. З'явилися цятки, і двері зі скреготом відчинилися, забравши з собою шматок верхнього одвірка. За ними простягнувся коридор для пожильців, який тепер перекосився набік. Каліша першою вискочила через кривий одвірок, наче корок від шампанського. Вона впала на коліна, порізала руку об світильник, що впав і розсипав увсібіч скло й метал. На стіні, перекошений, але ще висів плакат із трьома дітьми, які бігли по галявині, той, що повідомляв про ще один день у раю.

Каліша підвелася, роззирнулася й побачила, що решта троє роблять те саме. Разом вони кинулись у кімнату відпочинку, повз кімнати, де більше не житиме жодна викрадена дитина. Двері розчахувалися й захряскувалися зі звуком якихось божевільних оплесків. Кілька автоматів у їдальні перевернулися, розсипавши снеки. Розбиті пляшечки наповнювали повітря гострим ароматом алкоголю. Двері на майданчик вигнулися і застрягли, але скло зникло, а вітерець кінця літа загнав усередину свіже повітря. Каліша потяглася до дверей і завмерла. На мить вона забула, що вся будівля розривається зсередини навколо них.

Перша її думка була, що інші таки втекли, може, через інші двері тунелю, бо осьде вони: Ейвері, Айріс, Гал, Лен, Джиммі. Донна і решта дітей з палати «А». Тоді усвідомила, що насправді бачить не зовсім їх. То були проєкції. Аватари. Як і величезний телефон, навколо якого вони кружляли. Він мав би розчавити батут і сітку для бадмінтону, але і те, і те було на місці, а сітчаста огорожа тяглася не за телефоном, а *крізь* нього.

Тоді і діти, і телефон щезли. Каліша усвідомила, що підлога знову піднімається і цього разу не збирається гупатись назад. Вона бачила, як розширюється ущелина між кімнатою відпочинку і краєм майданчика. Поки лише дюймів дев'ять, але росте. Їй довелося трохи підстрибнути, щоб вибратися назовні, ніби з другої сходинки.

— Ходімо! — крикнула вона решті. — Швидше! Поки ще можете!

Стекгаус почув крики з даху адмінбудівлі, і стрільба звідти припинилася. Він обернувся й побачив щось, що спершу не міг визнавати за правду. Передня половина піднімалася. Якась постать на фоні місяця стояла з витягнутими руками на даху й намагалася втримати рівновагу. То, напевно, Гледіс.

«Це не насправді», — подумав він.

Але це було насправді. Передня половина піднялася вище, з хрустом і тріском відриваючись від землі. Будівля затулила місяць, тоді похилилася, ніби ніс величезного неповороткого гелікоптера. Гледіс шугонула вниз. Стекгаус устиг почути її крик, перш ніж вона зникла в тінях. На адмінбудівлі Зік із лікаркою Річардсон покидали зброю і вхопилися за парашут, витріщаючись на видовище ніби зі сну: будівлю, що повільно здіймалася в небо, розсипаючи скло і шматки бетону. Вона потягла за собою більшу частину огорожі майданчика. Вода з відірваних труб полилася з-під розідртого дна будівлі.

З розбитих дверей кімнати для відпочинку Західного крила вилетів автомат для продажу сигарет і впав на майданчик. Джорджа Айлса, який, роззявившись, спостерігав за низом Передньої половини, що летіла в небо, він би розчавив, якби Нікі не вхопив його.

Шеф-кухар Даг і доглядач Чед вибігли з-за дерев, повитягували ший і витріщилися, а їхні рушники висіли в них у руках. Вони, напевно, припустили, що всі в розстріляному «субурбані» мертві, хоча радше взагалі забули про нього від зачудування й страху.

Тепер низ Передньої половини завис над дахом адмінбудівлі. Він підібрався до нього зі статечною й незграбною грацією канонерського човна Королівського флоту під вітрилом у легкий бриз. Ізоляція й дроти, кілька з яких ще іскрили, висіли, ніби відірвані пуповини. Вистовбурчений шматок труби зірвав корпус вентиляції. Зік і Фелісія Річардсон побачили це й кинулися до люка, крізь який вилізли сюди. Зік устиг; лікарка Річардсон — ні. Вона підняла руки над головою в захисному жесті, який був одночасно інстинктивний і жалюгідний.

І в ту мить тунель доступу — ослаблений роками недогляду й катаклізмичною левітацією Передньої половини — завалився, розчавлюючи дітей, які вже вмирили від хлоргазу й ментального перевантаження. Вони стояли в колі до кінця, і коли стеля ринула на них, Ейвері Діксон помислив одну останню річ, ясну й спокійну: як гарно було мати друзів.

Тім не пам'ятав, як виліз із «субурбана». Він намагався осмислити те, що бачив на власні очі: здоровенна будівля піднялася в повітря й ковзнула над меншою, затьмарюючи її. Він бачив, як людина на даху меншої будівлі підняла руки над головою. Тоді почувся приглушений хрускіт звідкись позаду цієї неймовірної ілюзії Девіда Копперфілда, піднялася величезна хмара пилу... і летюча будівля впала, наче брила.

Могутній удар струсонув землю, від чого Тім втратив рівновагу. Менша будівля — офісна, припустив Тім — не мала жодних шансів витримати таку вагу. Вона вибухнула назовні в усі боки, вивергаючи деревину, бетон і скло. Піднялося ще більше пилу, вдосталь, щоб затулити місяць. Сигналізація автобуса (хтось знав, що вона в ньому є?) завила *BIU-BIU-BIU*. Людина на даху, звісно, загинула, та й ті, хто залишився всередині, перетворилися на желе.

— *Тіме!* — Люк ухопив його за руку. — *Тіме!*

Він указав на двох чоловіків, які вийшли з-за дерев. Один ще витріщався на руйновище, але другий піднімав здоровенний пістолет. Дуже повільно, як у сні.

Тім підняв свій пістолет набагато швидше.

— Навіть не думай. Поклади.

Вони подивилися на нього, ошелешені, тоді зробили, як Тім звелів.

— Тепер підійдіть до флагштока.

— Закінчилося? — запитав один із чоловіків. — Будь ласка, скажіть, що закінчилося.

— Думаю, так, — сказав Люк. — Робіть, як каже мій друг.

Вони побрегли крізь вал пилуки в бік флагштока й автобуса. Люк підняв їхню зброю, подумав, чи не кинути її в «субурбан», тоді усвідомив, що вони вже не будуть їхати в цьому розстріляному, закривавленому транспорті. Один з автоматичних пістолетів він залишив собі. Інший пожбував у ліс.

Стекгаус на мить глянув, як Чед і шеф-кухар Даг ідуть до нього, тоді повернувся спостерігати за руїнами свого життя.

«Але хто ж знав? — подумав він. — Хто ж знав, що вони мають доступ до такої сили, яка може підняти будівлю? Ні місіс Сігсбі, ні Еванс, ні Гекль і Джекль, ні Данкі Конг — де б він сьогодні не був.

І точно не я. Ми думали, що працюємо з високою напругою, хоча насправді то був лише слабкий струм. З нас посміялися».

Хтось постукав його по плечі. Він обернувся й побачив обманутого героя. Той був широкоплечий (яким і має бути істинний герой), але носив окуляри, а це не вписувалося в стереотип.

«Звісно, завжди ж є Кларк Кент», — подумав Стекгаус.

— Озброєний? — запитав чоловік на ім'я Тім.

Стекгаус похитав головою й слабо підняв руку.

— Це вони мали бути озброєні.

— Ви троє останні?

— Не знаю. — Стекгаус іще ніколи не відчував такої втоми. Припускав, що це через шок. І через видиво будівлі, що піднімалася в нічне небо, затуляючи місяць. — Може, ще хтось із персоналу в Задній половині живий. І лікарі тамтешні, Галлас і Джеймс. Що стосується дітей у Передній половині... Не уявляю, як хтось міг би пережити *таке*. — Він показав на руїни рукою, яка здавалася свинцевою.

— А решта дітей? — запитав Тім. — Що з ними? Хіба вони не в іншій будівлі?

— Вони в тунелі були, — сказав Люк. — *Він* спробував отруїти їх газом, але тунель обвалився швидше. Обвалився, коли піднялася Передня половина.

Стекгаус думав заперечити, однак що це дасть, якщо малий Елліс здатний читати його думки? Крім того, він змучився. Його це доценту виснажило.

— І твої друзі теж? — запитав Тім.

Люк розкрив рота, щоб сказати, що точно не знає, але, мабуть, так. Тоді його голова смикнулася назад, ніби на поклик. Якщо так, то поклик пролунав у нього в голові, бо Тім почув голос лише за якихось кілька секунд.

— *Люку!*

Якась дівчинка бігла по засміченому газоні, обминаючи камені, що розсипалися назовні своєрідним ореолом. За нею — троє інших, два хлопці й дівчинка.

— *Люкі!*

Люк кинувся назустріч першій дівчині та обійняв її. Трійця приєдналася до них, і коли група обійнялася, Тім знову почув гудіння,

тільки нижче. Якись рештки заворушилися, шматки дерева й каменю здійнялися в повітря, тоді впали. І він наче почув шепотіння їхніх об'єднаних голосів у голові? Може, то лише гра уяви, але...

— Навіть тепер виділяють оту свою силу, — промовив Стекгаус. Він говорив без емоцій, ніби просто на дозвіллі. — Я їх чую. І ти також. Будь обережний. Цей вплив має здатність накопичуватися. Від цього з Галласа та Джеймс стали Гекль і Джекль. — Він коротко гавкнув сміхом. — Просто парочка мультяшних сорок із неймовірно цінними медичними дипломами.

Тім проігнорував ці репліки й дав дітям насолоджуватися радісним возз'єднанням — на Бога, хто більше за них цього заслуговує? Він дивився на трьох дорослих працівників Інституту, які вижили. Хоча вони не виглядали так, наче створять йому якісь проблеми.

— А з вами, мудаками, що я маю робити? — запитав Тім. Не зовсім у них, радше в самого себе.

— Будь ласка, не вбивай нас, — озвався Даг. Він указав на групі обійми, які досі не роз'єдналися. — Я годував тих малих. Я їх не вбивав.

— Я б не виправдовував те, чим ви тут займалися, якщо *ви* хочете лишитися живими, — сказав Тім. — Заткнутися — мабуть, найкраще рішення. — Він повернувся до Стекгауса. — Здається, нам уже не знадобиться автобус, бо ви вбили більшість дітей...

— *Ми* нікого...

— Ти глухий? Я сказав заткнутися!

Стекгаус роздивився вираз обличчя цього чоловіка. То був не героїзм, обманутий чи не обманутий. Погляд був убивчий. Він заткнувся.

— Нам треба звідси забратися, — сказав Тім. — І мені не дуже хочеться пішки вести вас, веселих солдатиків, через ліс у ваше містечко, про яке мені Люк розповідав. День був довгий і важкий. Які пропозиції?

Стекгаус наче й не чув його. Він споглядав залишки Передньої половини й адмінбудівлі, розчавленої під нею.

— Усе це... — дивувався він, — усе через хлопця-втікача.

Тім легенько копнув його в литку.

— Увагу на мене, гівноїде. Як мені вивезти звідси малих?

Стекгаус не відповів, так само як і чоловік, котрий стверджував, що годував дітей. А от інший, схожий на лікарняного санітара в халаті, заговорив:

— Якщо я дам ідею, ти мене відпустиш?

— Як тебе звати?

— Чед, сер. Чед Грінлі.

— Ну, Чеде, це залежатиме від того, наскільки добра твоя ідея.

28

Останні вцілілі мешканці Інституту обіймались, обіймались, обіймались. Люкові здавалося, що він може обіймати їх отак вічно і відчувати їхні обійми, бо й не сподівався їх ще коли-небудь побачити. Зараз їм хотілося просто перебувати в цьому колі обіймів, яке вони зробили на засміченому газоні. У цілому світі вони потребували лише одне одного. Світ зі всіма його потребами міг сходити нахуй.

«Ейвері?»

Каліша: «Ні. Він і решта. Коли їх задавило тунелем».

Нікі: «Так краще, Люку. Він би вже не був таким самим. Не був би собою. Те, що він зробив, що вони зробили... це позбавило б його розуму, як і інших».

«А діти в Передній половині? Хтось із них вижив? Якщо так, нам треба...»

Відповіла Каліша, хитаючи головою й посилаючи не слова, а зображення: загиблого Гаррі Кросса з Сельми, Алабама. Хлопця, що помер у буфеті.

Люк ухопив Шу за руку. «Усі вони? Тобто хочеш сказати, що всі вони померли від приступу ще до того, як усе завалилося?»

Він указав на руїни Передньої половини.

— Думаю, це сталося тоді, коли вона піднялася, — сказав Нікі. — Коли Ейвері підняв слухавку великого телефона. — І пояснив, бо Люк зрозумів не до кінця: «Коли приєднались інші діти».

— Діти здалеку, — додав Джордж. — З інших Інститутів. Діти в Передній половині були просто надто... Не знаю, як сказати.

— Надто вразливі, — закінчив за нього Люк. — Це маєш на увазі. Вони були вразливі. Це було наче одна з тих довбаних ін'єкцій. Тих поганих.

Вони кивнули.

— Мабуть, вони померли, дивлячись на цятки, — прошепотіла Гелен. — Який жах, правда?

Відповідь Люка була дитячим запереченням, на яке дорослі дивляться з цинічною посмішкою, а зрозуміти можуть лише діти: «Це нечесно! Нечесно!»

Так, погодилися всі. Нечесно.

Вони відпустили одне одного. Люк по черзі роздивився їх під запорошеним місячним сяйвом. Гелен, Джорджа, Нікі... й Калішу. Він пригадав день, коли познайомився з нею, як вона вдавала, що курить цукеркову цигарку.

Джордж: «То що тепер, Люкі?»

— Тім скаже, — відповів Люк і міг лише сподіватися, що це правда.

29

Чед повів їх навколо обвалених будівель. Стекгаус і шеф-кухар Даг трюхикали позаду, понутивши голови. Тім за ними, з пістолетом у руці. Люк із друзями йшли позаду Тіма. Цвіркуни, які були замовкли від руйнування, знову почали сюркотати.

Чед зупинився на краю асфальтової доріжки, вздовж якої стояли впритул припарковані кілька пікапів. Серед них був також вантажний автофургон «Тойота» з написом «ПАПЕРОВА ПРОМИСЛОВІСТЬ МЕЙНУ» на боковому бампері. Він указав на неї.

— Як вам ця, сер? Підійде?

Тім подумав, що так, принаймні для початку.

— А ключі?

— Цими машинами обслуговування користуються всі, тому завжди лишають ключі під козирком.

— Люку, — звернувся до нього Тім, — перевіриш?

Люк підійшов до машини, інші рушили слідом, ніби не могли витримати розлуку одне з одним і на хвилю. Люк відчинив водійські дверцята й опустив козирок. Щось упало йому в долоню. Він підняв ключі вгору.

— Добре, — сказав Тім. — Тепер відчиняй багажник. Якщо там щось є, повикидай.

Цим зайнялися кремезніший хлопець на ім'я Нік і дрібніший на ім'я Джордж: повикидали граблі, сапи, ящик з інструментами і кілька

мішків добрива для газону. Поки вони це робили, Стекгаус сів на траву і поклав голову собі на коліна. То був глибокий жест поразки, але Тім його не жалів. Він постукав Стекгауса по плечі.

— Ми зараз будемо їхати.

Стекгаус голови не підняв.

— Куди? Здається, малий говорив щось про «Диснейленд». — Він безутішно пирхнув сміхом.

— Тебе не стосується. Але мені цікаво: куди поїдеш *ти*?

Стекгаус не відповів.

У задній частині фургона не було сидінь, тож діти по черзі сиділи спереду, починаючи з Каліші. Люк втиснувся на металевій підлозі між нею і Тімом. Нікі, Джордж і Гелен скупчилися під задніми дверима й поглядали крізь два невеликих запилених віконця на світ, який вони і не сподівалися побачити знову.

Люк: «Калішо, а ти чому плачеш?»

Вона пояснила, тоді повторила вголос, для Тіма:

— Бо це все так гарно. Навіть у темряві — так гарно. Мені тільки хотілося б, щоб Ейвері також це бачив.

31

На східному обрії про світанок лише чутка виникла, коли Тім повернув на шосе 77. Хлопець на ім'я Нікі зайняв місце Каліші на передньому сидінні. Люк із дівчиною пересіли в задню частину фургона, і тепер вони вчотирьох лежали вкупі й міцно спали, наче цуценята. Нікі також нібито спав, головою стукаючись об вікно щоразу, як фургон наїжджав на яму... а ям було багатенько.

Одразу за знаком, який повідомляв, що до Міллінокета п'ятдесят миль, Тім глянув на свій телефон і побачив, що в нього дві лінійки і дев'ять відсотків заряду. Він зателефонував Венді, яка відповіла після першого ж гудка. Хотіла знати, чи з ним усе гаразд. Він сказав, що так. Вона запитала, як Люк.

— Усе добре. Він спить. У мене тут ще четверо дітей. Були й інші — не знаю скільки, трохи було. Але вони загинули.

— Загинули? Господи, Тіме, що сталося?

— Поки що не можу тобі сказати. Коли зможу, розповім, і ти навіть, можливо, у щось повіриш, але зараз я в якомусь задуп'ї, в кишені маю біля тридцяти баксів, а кредиткою не можу скористатися. Там просто кабздець, не хочу ризикувати й лишати сліди. І ще я до смерті змучений. У фургоні ще десть пів бака бензину, і це добре, але я сам ледь тримаюся. Сука-сука-сука, не?

— Що... ти... маєш якісь...

— Венді, я тебе не чую. Якщо чуєш мене, передзвоню. Я люблю тебе.

Тім не знав, чи почула вона ті останні слова і що подумала про це, якщо почула. Він ніколи їй раніше такого не говорив. Він вимкнув телефон і поклав його на панель приладів біля пістолета Тага Фарадея.

Те, що сталося в Дюпреї, здавалося, було дуже давно, ніби в житті іншої людини. Йому тепер важили тільки ці діти і що він з ними робитиме.

І ще. Хто за ними може прийти.

— Чуєте, Тіме.

Він повернувся до Нікі:

— Я думав, ти спиш.

— Ні, просто думав. Можна вам щось сказати?

— Звичайно. Що завгодно. Говори, щоб я не заснув.

— Просто хотів подякувати. Не скажу, що ви відновили мою віру в людство, але отак приїхати з Люкі, як ви це зробили... для цього треба мати яйця.

— Слухай, малий, ти мої думки читаєш?

Нік похитав головою:

— Зараз не можу. Не думаю, що мені ще коли-небудь вдасться посунути хоч одну з тих обгортки від цукерок тут на підлозі, а це ж був мій талант. Але якби я з ними об'єднався... — Він нахилив голову в бік дітей, що спали позаду. — Було б по-іншому. Як мінімум якийсь час.

— Як думаєш, можна це повернути? До стану, в якому сила була спочатку?

— Хезе. Та мені воно не надто й треба. І раніше не треба було. Для мене важливо було займатися футболом і вуличним хокеєм. — Він зиркнув на Тіма. — Мужик, та у вас не мішки, а цілі валізи під очима.

— Та, мені б поспати не завадило, — визнав Тім.

Ага, годин дванадцять. Він раптом згадав роздубаний заклад Норберта Голлістера, де телевізор не працює, а таргани бігають, як у себе вдома.

— Думаю, дорогою будуть незалежні мотелі, де не ставитимуть запитань, якщо запропонувати їм готівку, — зауважив Тім. — Але з готівкою, боюся, в нас проблеми.

Нікі всміхнувся, і Тім побачив привабливого чоловіка, яким той виросте, дасть Бог, за кілька років.

— Думаю, ми з друзями можемо трохи допомогти в плані готівки. Не зовсім упевнений, але мабуть. Бензину до наступного міста вистачить?

— Так.

— Зупиніться там, — сказав Нікі й знову притиснувся головою до вікна.

32

Невдовзі перед тим, як міллінокетська філія «Сіменз-траст» відчинилася того дня о дев'ятій годині, касирка на ім'я Сандра Робіншо викликала менеджера банку з його кабінету.

— У нас проблема, — повідомила вона. — Гляньте.

Вона всілася перед відтворенням відео з камери банкомата. Браян Стірнз усівся поруч. Камера апарата між транзакціями не працювала, а в містечку Міллінокет на півночі Мейну це зазвичай означало всю ніч, і пробуджували її вже перші клієнти орієнтовно о шостій ранку. На екрані, який вони споглядали, показувало 5:18. Стірнз дивився, як п'ятеро людей підходять до банкомата. У чотирьох із них футболки затуляли роти й носи, наче маски бандитів зі старих вестернів. П'ятий натягнув бейсболку собі низько на очі. Стірнз бачив напис «Паперова промисловість Мейну» спереду.

— Вони ж виглядають як діти!

Сандра кивнула.

— Хіба що вони карлики, але це мені здається малоймовірним. Дивіться далі, містере Стірнз.

Діти взялися за руки й стали в коло. Картинкою пробігло кілька ліній шуму, ніби від якогось короткого впливу електрики. Тоді з гнізда банкомата почали сипатися гроші. Було схоже на виплату виграшу автомата в казино.

— Що за херня?

Сандра похитала головою.

— Не *знаю*, що за херня, але вони дістали дві тисячі доларів з автомата, який не може видавати нікому більш як вісім сотень. Він так налаштований. Думаю, можна комусь подзвонити, запитати про це, але не знаю кому.

Стірнз не відповів. Він лише дивився, вражений, як маленькі бандити — схожі на учнів середньої школи — збирають гроші.

А потім вони пішли.

Шепелявий

1

Прохолодного жовтневого ранку десь через три місяці Тім Джеймісон прогулювався під'їзною доріжкою від ферми Катоба-Гілл до шосе 12-А штату Південна Кароліна. Прогулянка тривала трохи часу, доріжка була завдовжки майже з пів милі^[133]. Ще трохи, любив він жартувати з Венді, й вони могли б її назвати шосе 12-В штату Південна Кароліна. На ньому були вицвілі джинси, брудні робочі черевики «Джорджія Джаєнт» і світшот такий завеликий, що досягав стегон. Це був подарунок від Люка, який він замовив в інтернеті. Спереду золотим було виведено єдине слово: «ЕЙВЕСТЕР». Тім ніколи не бачив Ейвері Діксона, але з радістю носив цей одяг. Обличчя в нього було дуже засмагле. Катоба не діяла як реальна ферма вже десять років, але був акр городу за стодолю, а зараз ще й сезон урожаю.

Він потягнувся до поштової скриньки, відкрив її, став діставати звичне сміття (здається, в наш час ніхто вже не отримує справжньої пошти), а тоді завмер. Шлунок, з яким було начебто все гаразд під час прогулянки, стиснуло. До нього наближалася якась машина, сповільнилася, тоді з'їхала на узбіччя. Нічого особливого, просто «шеві малібу», замацьканий червонуватим пилом, зі звичними жуками, розчавленими на ґратках радіатора. Не сусіди, він знав автомобілі всіх тутешніх, проте це міг бути якийсь комівояжер, або хтось загубився й попросить показати дорогу. Але ні. Тім не знав, що за чоловік за кермом, однак знав, що чекав на нього. І от він приїхав.

Тім закрив поштову скриньку і заклав руку за спину, ніби для того, щоб поправити ремінь. Ремінь був на місці, як і пістолет, «глок», що колись належав рудому помічникові шерифа на ім'я Таггарт Фарадей.

Чоловік вимкнув двигун і вийшов. На ньому були джинси, набагато новіші, ніж у Тіма, — досі з вигинами з магазину — і біла сорочка, застебнута під саму шию. Обличчя його було одночасно привабливе й неопиране — суперечність, яка, здавалось би, неможлива, доки ви самі не побачите цього чоловіка. Очі блакитні, волосся — того

скандинавського відтінку, що здається майже білим. Фактично він виглядав майже повністю так, як його собі уявляла покійна Джулія Сігсбі. Чоловік побажав Тімові доброго ранку, Тім відповів тим же, не відводячи руку з-за спини.

— Ви Тім Джеймсон. — Гість простягнув руку.

Тім глянув на неї, проте не потис.

— Так. А ви хто?

Блондин усміхнувся.

— Хай буде Вільям Сміт. Таке ім'я в мене на водійському посвідченні. — «Сміт» прозвучало нормально, як і «водійське», але «посвідчення» перетворилося на «пофвідчення». Шепелявість, проте незначна. — Можете називати мене Біллом.

— Чим можу допомогти вам, містере Сміт?

Чоловік, що назвався Біллом Смітом — іменем настільки ж анонімним, як і його седан, — примружився від ранкового сонця, слабо всміхаючись, ніби обдумував кілька можливих відповідей на запитання, усі приємні. Тоді знову перевів погляд на Тіма. З обличчя усмішка не зникла, проте очі не усміхалися.

— Ми можемо довго ходити околясом, але, не сумніваюся, у вас попереду важкий день, тож я не заберу часу більше, ніж потрібно. Почну з того, що я тут не тому, що хочу спричинити вам проблеми, тож якщо у вас за спиною пістолет, а не просто сверблячка, можете його лишити на місці. Думаю, ми обидва згодні, що в цій частині світу цьогоріч було вже вдосталь стрілянини.

Тім думав запитати, як містер Сміт знайшов його, але навіщо цим перейматися? Мабуть, було неважко. Ферма Катоба належить Гаррі й Риті Галліксонам, що тепер живуть у Флориді. Їхня донька поклала око на стару домівку ще три роки тому. Хто ж її заслуговує більше, ніж заступниця шерифа?

Ну, вона *була* заступницею шерифа й досі отримує зарплатню від округу, принаймні поки що, але важко сказати, які саме в неї зараз функції. Ронні Гібсон, відсутня в ніч нападу загону місіс Сігсбі, тепер була в. о. шерифа округу Фейрлі, але скільки це протриває, не знає ніхто; ходили розмови, щоб перевести відділення шерифа в сусіднє місто Даннінг. А Венді взагалі ніколи не була особливо придатна для роботи польової правоохоронниці.

— Де поліцейська Венді? — запитав Сміт. — Мабуть, у будинку?

— А де Стекгаус? — парирував Тім. — Ви, мабуть, дізналися про поліцейську Венді від нього, бо ж та Сігсбі загинула.

Сміт стенив плечима, засунув долоні в задні кишені нових джинсів, хитнувся на п'ятах і роззирнувся навколо.

— Ну й красиво ж тут, правда? — «Красиво» прозвучало як «крафиво», але шепелявість справді була зовсім незначна, майже непомітна.

Тім вирішив не розпитувати далі про Стекгауса. Було очевидно, що це йому нічого не дасть, і крім того, зі Стекгаусом давно покінчено. Він може бути в Бразилії; може бути в Аргентині чи Австралії; може бути й мертвим. Тіма не хвилювало, де він. І цей шепелявий має рацію: нема сенсу ходити околясом.

— Помічниця шерифа Галліксон у Вашингтоні на закритому слуханні у справі стрілянини, що відбулася минулого літа.

— Я гадаю, вона там з історією, на яку ті люди в комітеті купляться.

Тім не мав наміру підтверджувати це припущення.

— Вона також відвідає зустрічі, де вирішиться майбутнє правоохоронних органів тут, в окрузі Фейрлі, оскільки найманці, яких ви відправили, вбили більшу частину.

Сміт розвів руками.

— Я і люди, з якими я працюю, не мають до цього жодного стосунку. Місіс Сігсбі діяла цілком самостійно.

«Може, й правда, та не зовсім, — міг би сказати Тім. — Вона діяла так, тому що боялася вас і людей, з якими ви працюєте».

— Я так розумію, що Джорджа Айлса і Гелен Сімміз тут уже немає, — сказав містер Сміт. «Фіммз» замість «Сімміз». — Юний містер Айлс у дядька в Каліфорнії, а міс Сімміз у дідуся з бабусею в Делавері.

Тім не знав, звідки цей шепелявий узяв інформацію (Норберт Голлістер давно щез, мотель «Дюпрей» зачинився, а перед ним з'явилася табличка «НА ПРОДАЖ», яка там, найпевніше, надовго), але інформація була правдива. Тім і не очікував утекти непоміченими, це було б наївно, але йому не подобався обшир знань про дітей у містера Сміта.

— Це означає, що Ніколас Вілгольм і Каліша Бенсон досі тут. І, звісно, Люк Елліс. — Усмішка з'явилася знову, цього разу тонша. —

Винуватець усіх цих прикростей.

— Що вам треба, містере Сміт?

— Насправді небагато. Ми до цього ще дійдемо. А тим часом дозвольте вас похвалити. Не лише за сміливість, яка була очевидно в ніч, коли ви напали на Інститут, по суті, самотужки, а й за турботу, яку ви з поліцейською Венді показали по закінченні тих подій. Ви їх примістили, так? Спочатку Айлса, десь через місяць після повернення в Південну Кароліну. Дівчинку Сіммз — через два тижні після нього. Обох відправили з історіями про те, як їх з невідомих причин викрали, тримали невідомо скільки часу в невідомому місці, а тоді відпустили... теж із невідомих причин. Ви з поліцейською Венді спромоглися організувати все це, хоча в самих вас справи йшли досить скрутно.

— Звідки ви про це все знаєте?

Настала черга шепелявого не відповідати, але це пусте. Тім здогадувався, що принаймні частку інформації він отримав прямо з газет чи інтернету. Повернення викрадених дітей завжди потрапляє в новини.

— Коли черга Вілгольма й Бенсон?

Тім поміркував, тоді вирішив відповісти:

— Нікі вирушає цієї п'ятниці. До дядька й тітки в Неваду. Його брат уже там. Нік не в захваті від поїздки, але розуміє, що не може тут залишатися. Каліша побуде ще місяць-два. У неї є сестра, на дванадцять років старша, живе в Г'юстоні. Каліша з нетерпінням очікує зустрічі з нею.

Це була частка правди. Як і решта дітей, Каліша потерпала від ПТСР.

— І їхні історії також витримають поліцейську перевірку?

— Так. Історії досить прості, і, звісно, вони всі бояться, що з ними станеться, якщо розкажуть правду. — Тім замовк. — Хоча їм навряд чи повірили б.

— А юний містер Елліс? Що буде з ним?

— Люк залишиться зі мною. У нього немає близьких родичів, тож йому нікуди податись. Він уже повернувся до навчання. Це його заспокоює. Хлопець сумує, містере Сміт. За батьками, за своїми друзями. — Він зробив паузу, докірливо дивлячись на блондина. — Також, підозрюю, сумує за дитинством, яке ваші люди в нього вкрали.

Тім чекав відповіді від містера Сміта на ці слова. Сміт не відповів, Тім продовжив:

— Зрештою, якщо ми вигадасмо достатньо переконливу історію, він продовжить там, де закінчив. Подвійний вступ у коледж Емерсона й Массачусетський технологічний. Він дуже розумний. — «Ви й самі знаєте, цього додавати не потрібно було». — Містере Сміт... вам не все одно?

— Здебільшого все одно, — відповів Сміт. Він дістав з нагрудної кишені пачку «Американ Спиритс». — Курите?

Тім похитав головою.

— Я й сам рідко це роблю, — сказав містер Сміт, — але шукав якесь розв'язання проблеми моєї шепелявості й дозволяю собі одну як винагороду, коли вдається контролювати її під час розмови, особливо довгої й напруженої, як оце в нас зараз. Помітили, що я шепелявлю?

— Зовсім трохи.

Містер Сміт кивнув, помітно вдоволений, і прикурив. Запах цього прохолодного ранку був солодкий та духмяний. Запах, ніби створений для тютюнової місцевості, а це місце — саме воно... хоча тут, на Катобі, тютюн уже не вирощували з вісімдесятих.

— Сподіваюся, ви простежите, щоб вони тримали язика на припоні, як то кажуть. Якщо хтось із них заговорить, наслідки відчують усі п'ятеро. Незважаючи на ту флешку, яка начебто у вас. Не всі мої... люди... вірять в її існування.

Тім усміхнуся, не показуючи зубів:

— Було б нерозумно з боку ваших... людей... перевіряти це твердження.

— Я вас зрозумів. І все одно, якщо хтось із тих дітей вирішить пробовкатися про їхні пригоди в лісах Мейну — це буде вельми погана ідея. Якщо тримаєте зв'язок із містером Айлсом і міс Сіммз, можливо, краще передати їм. Або, можливо, Вілгольм, Бенсон та Елліс можуть зв'язатися з ними інакше.

— Ви про телепатію? Я б на це не розраховував. Вона повертається до стану, в якому ваші люди їх забрали. Те саме з телекінезом.

Тім говорив Смітові те, що йому сказали діти, але вірив у це не до кінця. Він знав лише, що те жахливе гудіння не поверталось.

— Як ви все це прикрили, містере Сміт? Просто цікаво.

— Ну, цікавістю можете вдовольнятися і надалі, — відповів блондин. — Але мусите *знати*, що нам довелося потурбуватися не лише про комплекс у Мейні. У різних частинах світу було ще двадцять Інститутів, і жоден наразі не діє. Два з них — у країнах, де слухняність насаджується дітям майже від народження, — ще трималися з півтора місяця, а потім в обох відбулися масові самогубства. — Прозвучало як «фамогубства».

«Масові самогубства чи масові вбивства?» — замислився Тім, але цю тему йому не хотілося порушувати. Чим скоріше він позбудеться цього чоловіка, тим краще.

— Той малий Елліс, із вашою допомогою, вельми й вельми вагомою, нас зруйнував. Це звучить дуже мелодраматично, але так і є.

— Думаєте, мені не плювати? — запитав Тім. — Ви вбивали дітей. Якщо існує пекло, вам туди й дорога.

— А ви тим часом, містере Джеймисон, без сумніву, вірите, що потрапите в рай, якщо таке місце існує. І хто-зна, може, й маєте рацію. Який Бог відвернеться від чоловіка, що кинувся рятувати беззахисних дітей? Якщо дозволите процитувати розіп'ятого Христа, вам відпустять, бо ви не знаєте, що вчинили. — Він викинув цигарку. — Але я поясню. Саме тому я прибув, з дозволу моїх колег. Завдяки вам з Еллісом світ тепер на самогубчій вахті. — Цього разу складне слово прозвучало чисто.

Тім нічого не сказав, просто чекав.

— Перший Інститут, хоч він і називався по-іншому, діяв у нацистській Німеччині.

— І чому це мене не дивує? — мовив Тім.

— А чому ви одразу такий швидкий на осуд? Нацисти відкрили поділ ядра атома раніше за США. Вони створили антибіотики, якими ми користуємося досі. У певному розумінні відкрили сучасну ракетну техніку. А деякі німецькі науковці проводили експерименти екстрасенсорного сприйняття із завзятою допомогою Гітлера. Вони відкрили, майже випадково, що групи обдарованих дітей можуть змушувати певних настирливих осіб — ворогів прогресу, можна сказати — припиняти бути настирливими. Цих дітей цілком використали до 1944 року, бо не було точного методу, жодного наукового способу шукати заміну після того, як вони перетворювалися на, як говорили в Інституті, овочів. Найкорисніший тест прихованих

парапсихологічних умінь з'явився пізніше. Знаєте, в чому полягав той тест?

— МНФ. Мозковий нейротрофічний фактор. Люк сказав, що це і є той показник.

— Так, він розумний, знаю. Дуже розумний. Усі причетні до цієї справи тепер шкодують, що взагалі його взяли. У нього навіть МНФ не такий високий.

— Люк, думаю, також шкодує, що ви його взяли. Як і його батьки. Можете продовжити й договорити те, що збиралися.

— Гаразд. Були конференції, до і після Другої світової. Якщо пам'ятаєте хоч трохи історію двадцятого століття, мабуть, знаєте про них.

— Знаю про Ялту, — сказав Тім. — Рузвельт, Черчилль і Сталін зібралися, щоби просто розкроїти між собою світ.

— Так, ця найвідоміша, але найважливіша зустріч відбулася в Ріо-де-Жанейро, і там не було жодних представників влади... хіба що людей, які там зустрілись, і їхніх наступників можна було б назвати тіньовою владою. Вони — *ми* — знали про німецьких дітей і вирішили шукати інших. До 1950-го ми зрозуміли користь показників МНФ. Було створено Інститути, один за одним, у віддалених місцевостях. Технології покращилися. Вони діяли понад сімдесят років і, за нашими підрахунками, врятували світ від ядерного апокаліпсису більш ніж п'ятсот разів.

— Маячня, — різко відповів Тім. — Це просто смішно.

— Та ні. Я вам розкажу один приклад. Коли діти з Інституту в Мейні вирішили влаштувати повстання, яке, ніби вірус, поширилося на інші Інститути, вони вже були почали працювати над самогубством євангеліста на ім'я Пол Вестін. Завдяки Люку Еллісу цей чоловік досі живий. За десять років він стане найближчим колегою одного джентльмена-християнина, який буде міністром оборони США. Вестін переконає міністра, що війни не уникнути, міністр переконає президента, а той зрештою вирішить завдати превентивного ядерного удару. Усього одна бомба, але вона може штовхнути всі кісточки доміно. Що буде далі, ми передбачити не можемо.

— Ви взагалі не можете знати щось подібне.

— А як, по-вашому, ми відбирали мішені, містере Джеймісон? З капелюха папірці витягували?

— Телепатією, напевно.

Містер Сміт подивився на нього, як терплячий учитель на недолугого учня.

— ТК рухають предмети, а ТП читають думки, але ніхто з них не може передбачати майбутнє. — Він знову дістав сигарету. — Точно не хочете?

Тім похитав головою.

Сміт закурив.

— Діти на кшталт Люка Елліса й Каліші Бенсон трапляються рідко, але є люди, які трапляються ще рідше. Вони цінніші за найцінніші метали. І знаєте, що найкраще? Їхні таланти не згасають з віком і не знищують розум власників.

Тім помітив якийсь рух боковим зором і повернувся. По дорозі підійшов Люк. Згори на пагорбі стояла Енні Леду з дробовиком через руку. З боків її обступали Каліша й Нікі. Сміт поки нікого з них не бачив; він вдивлявся над затягнутою серпанком далечиною в маленьке містечко Дюпрей і блискучу колію, що пробігала через нього.

Тепер Енні проводила більшу частину часу на Катоба-Гілл. Вона була в захваті від дітей, а їм подобалась її компанія. Тім указав на неї, тоді провів у повітрі рукою: стій на позиції. Вона кивнула й залишилася на місці, спостерігати. Сміт досі насолоджувався краєвидом, який і справді тішив око.

— Припустімо, є інший Інститут — дуже маленький, дуже *особливий*, де все першокласне й найсучасніше. Де немає старих комп'ютерів і трухлявої інфраструктури. Він розташований у цілком безпечному місці. Інші Інститути діяли на територіях, які ми вважали ворожими, але не цей. Там нема тазерів, уколів, покарань. Нема сенсу піддавати резидентів цього особливого Інституту близьким до смерті ураженням, як-от резервуар з водою, щоб допомогти розкрити глибші вміння. Скажімо, він у Швейцарії. Може, й ні, але нехай поки буде. Він *точно* на нейтральній території, бо багато країн зацікавлені в його утриманні й спокійній діяльності. Дуже багато. Зараз у цьому місці шестеро особливих гостей. Вони вже не діти; на відміну від телепатів і телекінетиків у різних Інститутах, їхні таланти не слабшають і не зникають наприкінці підліткового віку, після двадцяти. Двоє з цих людей навіть уже літні. Їхні показники МНФ не співвідносяться з їхніми дуже особливими вміннями, тому їх надзвичайно важко

відшукати. Ми постійно шукаємо заміну, але наразі пошуки припинено, бо в цьому, здається, немає сенсу.

— Що це за люди?

— Прекогніти, — відповів Люк.

Сміт крутнувся від переляку.

— О, привіт, Люку. — Він усміхнувся, але й на крок відступив. Злякався? Тім подумав, що так. — Прекогніти, точно.

— Про що ви? — запитав Тім.

— Про прекогніцію, — сказав Люк. — Людей, які можуть бачити майбутнє.

— Ти ж жартуєш, правда?

— Ні я, ні він не жартуємо, — промовив Сміт. — Тих шістьох можна назвати лінією ВРП^[134] — старим акронімом часів холодної війни. Або, якщо хочете бути більш сучасними, вони — наші дрони, що залітають у майбутнє і позначають місця, де почнуться пожежі. Ми зосереджені на тому, щоб зупинити принаймні найбільші. Світ виживає тому, що ми можемо застосовувати ці превентивні заходи. Тисячі дітей померли в процесі, але *мільярди* врятовано. — Він повернувся до Люка й усміхнувся: — Звісно ж, ти розумієш — це проста дедукція. Наскільки я знаю, ти ще й тямущий математик, тож точно бачиш, яке тут відношення витрат і вигоди. Може, воно тобі не подобається, але ти розумієш.

Енні з двома молодими підопічними знову почали спускатися пагорбом, але цього разу Тім вирішив не вказувати їм зупинитися. Його приголомшило почуте.

— Ні, нехай телепатія, нехай телекінез, але якась прекогніція? Це ж не наука, а циркова фігня!

— Запевняю вас, що ні, — сказав Сміт. — Наші прекогніти знаходили мішені. ТК і ТП, діючи групами задля більшої потужності, знищували їх.

— Прекогніція існує, Тіме, — тихо промовив Люк. — Я ще до того, як утік з Інституту, знав, що це воно. І Ейвері також це зрозумів. Більше це ніяк не пояснити. Я читав весь час, відколи ми вибрались, усе, що міг знайти про це. Статистика, в принципі, незаперечна.

Каліша й Нікі приєдналися до Люка. Вони з цікавістю споглядали білявого чоловіка, що назвався Біллом Смітом, проте обоє мовчали. Енні стала позаду них. Одягнена в серапе, хоча було тепло, вона

виглядала як мексиканська стрільчиня. Очі в неї були ясні й свідомі. Діти змінили її. Тім не думав, що це через їхню силу — у тривалій перспективі вона спричиняє протилежний вплив. Він вважав, що це просто зв'язок з ними, а можливо, той факт, що діти прийняли її саме такою, яка вона є. У будь-якому разі він радів за неї.

— Бачите? — підкреслив Сміт. — Це підтвердив навіть ваш геній. Наші шестеро екстрасенсів — якийсь час їх було восьми, а якось, у сімдесятих, лише четверо, дуже скрутний час — постійно шукають певних людей, яких ми називаємо *шарнірами*. Вони — точки повороту, на яких можуть крутитися двері людського вимирання. Шарніри — не виконавці знищення, а його *вектори*. Вестін — один із таких. Щойно ми дізнаємося про них, то досліджуємо, вивчаємо, спостерігаємо, записуємо на відео. І зрештою передаємо їх дітям у різних Інститутах, які їх нейтралізують тим чи іншим способом.

Тім хитав головою:

— Я в це не вірю.

— Як сказав Люк, статистика...

— Статистика може будь-що довести. Ніхто не може бачити майбутнє. Якщо ви зі своїми колегами в це вірите, то у вас не організація, а секта якась.

— У мене була вуйна, що могла бачити майбутнє, — раптом випалила Енні. — Одного разу вона змусила своїх хлопців сидіти вдома, коли вони хотіли піти в джук-джойнт^[135], і тієї ночі там вибухнув пропан. Двадцятьох людей згоріли, як миші в бовдурі, а її хлопці безпечно вдома пересиділи. — Вона заговклала, тоді додала, ніби підсумовуючи: — А ще вона знала, що Трумена виберуть президентом, а в *таку* херню ніхто не вірив.

— І про Трампа знала? — запитала Каліша.

— О, та вона давно вмерла, як з'явився той діляга сраний, — сказала Енні, й коли Каліша підняла відкриту долоню, Енні хвацько ляснула її.

Сміт проігнорував це втручання в розмову.

— Світ стоїть, Тіме. І це не статистика, а факт. Через сімдесят років після того, як на Хіросіму й Нагасакі скинули атомні бомби, світ стоїть, хоча в багатьох країн є ці бомби, хоча примітивні людські емоції все одно беруть гору над раціональним мисленням, а забобони, замасковані під релігію, досі вирішують курс людської політики. Чому

так? Бо ми його захищали. А тепер цей захист зник. Ось що зробив Люк Елліс, і ви в цьому взяли участь.

Тім перевів погляд на Люка:

— Ти в це віриш?

— Ні, — сказав Люк. — І він теж, принаймні не до кінця.

Хоча Тім і не знав, Люк думав про дівчину, яка питала його про математичну задачу на академічному тесті, про ціни на кімнати в готелі Аарона. У неї вийшла неправильна відповідь, і тут те саме, лише в набагато більшому масштабі; неправильна відповідь, що вийшла через хибу в рівнянні.

— А от вам би точно хотілося в це вірити, — сказав Сміт.

— Енні має рацію, — продовжив Люк. — Дійсно, є люди, в яких трапляються спалахи прекогніції, і, можливо, її тітка — одна з таких. Що б цей мужик тут не говорив і в що б він не вірив, це явище не настільки рідкісне. Може, і у вас таке траплялося, Тіме, але ви це якось по-іншому називаєте. Може, інстинктом.

— Або передчуттям, — додав Нікі. — У телепрограмах у копів завжди якісь передчуття.

— Телепрограми — це не життя, — заперечив Тім, але згадав дещо в минулому: раптове рішення без якихось видимих причин зійти з літака й натомість прогулятися в північному напрямку.

— І доброго в тому мало, — сказала Каліша. — Я так люблю «Рівердейл»^[136].

— Слово «осаяння» постійно використовують у тих історіях, — сказав Люк, — тому що саме на це воно й схоже, щось наче спалах, удар блискавки. Я в це вірю, і також вірю, що можуть бути люди, здатні це контролювати.

Сміт підняв руки в жесті «ось, сам чуєш».

— Що й потрібно було довести.

«Довефти» замість «довести». Шепелявість повернулася. Тімові це здалося цікавим.

— Тільки він вам дечого не говорить, — продовжив Люк. — Мабуть, тому що йому самому не подобається це собі говорити. Їм усім не подобається. Так само як нашим генералам не подобалося говорити самим собі, що немає способу виграти в'єтнамську війну, навіть після того, як це стало очевидним.

— Взагалі не розумію, про що ти, — відказав Сміт.

— Розумієте, — сказала Каліша.

— Розуміє, — додав Нікі.

— Ти краще зізнайся, містере, — сказала Сирота Енні. — Ці дітваки твої думки читають. Лоскотно, правда?

Люк обернувся до Тіма:

— Як тільки я переконався, що всім цим має керувати прекогніція, і отримав доступ до нормального комп'ютера...

— Тобто до такого, для якого жетонів не треба, — уточнила Каліша.

Люк тицьнув у неї пальцем:

— Помовч хвилику, можеш?

Нікі вишкірився:

— Ой, ти диви, Ша, Люкі шаленіє.

Вона засміялася. Сміт — ні. Він утратив контроль над розмовою разом із приходом Люка з друзями, а його вираз обличчя — стиснуті губи, зведені брови — демонстрував, що він не звик до такого.

— Як тільки я отримав доступ до нормального комп'ютера, — продовжив Люк, — то провів розподіл Бернуллі. Знаєте, що це таке, містере Сміт?

Блондин похитав головою.

— Але ж знає, — сказала Каліша. В очах у неї гралися бісики.

— Ага, — погодився Нікі. — І йому не подобається. Дурника грати він не дуже вміє.

— За допомогою Бернуллі можна точно подати ймовірність, — сказав Люк. — Розподіл має за основу те, що є два можливі результати певних емпіричних подій, як-от кинутої монети чи перемоги команди у футболі. Результати можна подати буквами p для позитивного результату і n — для негативного. Не грузитиму вас деталями, але з цього випливає результат зі значенням булевого типу, що чітко показує різницю між випадковими і не випадковими подіями.

— Ага, легким матеріалом нас теж не грузи, — сказав Нікі, — давай по суті.

— Падіння монети випадкове. Футбольні результати *здаються* випадковими, якщо взяти малу вибірку, але якщо взяти більшу, стає очевидним, що ні, бо з'являються ще й інші чинники. Тоді це стає ситуацією ймовірності, і якщо ймовірність події A більша за

ймовірність події В, то в більшості випадків станеться А. Самі розумієте, якщо хоч раз робили ставки на спорт, правда?

— Звісно, — підтвердив Тім. — Можна вирахувати шанси і ймовірний розрив в очках у щоденній газеті.

Люк кивнув:

— Усе досить просто, справді, а якщо застосувати Бернуллі до статистики прекогніції, з'являється цікава тенденція. Енні, як швидко сталася пожежа після того, як тітка подумала, що варто залишити синів удома?

— Тієї ж ночі, — сказала Енні.

Люк був задоволений.

— І це чудовий приклад. Розподіл Бернуллі, який я провів, показує, що осяяння прекогніції — або видіння, якщо вам таке слово більше подобається — точніші тоді, коли передбачена подія має відбутися за лічені години. Коли час між передбаченням і передбаченою подією довший, імовірність того, що передбачення правильне, знижується. Коли він сягає тижнів, то просто стає несуттєвим, і p перетворюється на n . — Люк звернув свою увагу до блондина: — Ви це *знаєте*, так само як і люди, з якими ви працюєте. Вони це роками знають. Навіть десятиліттями. Мусять знати. Будь-який знавець математики з комп'ютером може провести розподіл Бернуллі. Може, це було неясно, коли ви затіяли все це в сорокових-п'ятдесятих, але до вісімдесятих уже мали знати. Мабуть, навіть десь у шістдесятих.

Сміт похитав головою:

— Люку, ти вельми розумний, але ти все одно дитина, а діти люблять мріяти про магію — вони викручують правду так, щоб вона вписувалася в ту нібито правду, якої їм хотілося б. Думаєш, ми не проводили перевірок, щоб *довести* прекогнітивні можливості нашої групи?

Шепелявість із кожним словом посилювалася.

— Ми проводимо перевірку щоразу, як додаємо нового прекогніта. Вони отримують завдання передбачити кілька випадкових подій, як-от: запізнення певних авіарейсів... смерть Тома Петті^[137]... голосування про Брекзйт... навіть транспорт, що перетинає певні перехрестя. У нас є записи про успішні передбачення — *зафіксовані* передбачення — за майже три чверті століття!

«Майвфе три чверті фтоліття».

— Але ваші перевірки завжди зосереджені на подіях, які стануться *невдовзі*, — зауважила Каліша. — Не заперечуйте цього, воно ж у вас у голові як неоновий знак. Ну й це ж логічно. Яка користь із перевірки, якщо результат не вдасться підтвердити чи заперечити протягом п'ятидесяти років?

Вона взяла Нікі за руку. Люк відступив до них і взяв за руку Калішу. Тоді Тім знову почув гудіння. Низьке, але рівне.

— Член палати представників Берковіц був саме там, де наші прекогніти й передбачили, у день, коли помер, — не здавався Сміт, — а ми це передбачили ще рік тому.

— Окей, — сказав Люк, — але ви обирали людей — Пола Вестіна, наприклад — на основі передбачень, які мали б здійснитися через десять, двадцять чи навіть двадцять п'ять років. Ви знаєте, що це ненадійно, адже будь-що може повернути людей і події, в яких вони беруть участь, у зовсім інший бік, щось таке банальне, як пропущений телефонний дзвінок; але продовжуєте все одно.

— Гаразд, скажімо, в цьому є сенс, — процідив Сміт. — Та хіба не краще перестрахуватися, ніж потім шкодувати? — «Фенс». «Перефтрахуватифя». — Подумай про передбачення, які справдились, а тоді подумай, які могли б бути можливі наслідки, якщо не робити нічого!

Енні відставала від темпу розмови на крок. Може, навіть на два.

— Як ви можете бути впевнені в передбаченнях, якщо вбиваєте людей, яких вони стосуються? Я цього не розумію.

— Та він і сам не розуміє, — промовив Люк, — але не може навіть на мить подумати, що всі їхні вбивства не мали жодного сенсу. Ніхто з них не може.

— Треба було знищити село, щоб урятувати його, — сказав Тім. — Здається, щось таке говорили про В'єтнам?

— Якщо ви стверджуєте, ніби наші прекогніти водили нас за ніс і вигадували різні...

— А ви впевнені, що ні? — урвав його Люк. — Можливо, навіть несвідомо, але... у них же чудове життя, правда? Легке й приємне. Не зовсім таке, як у нас в Інституті. І, можливо, їхні передбачення й правдиві в момент, коли їх роблять. Але тут все одно до уваги не беруться випадкові чинники.

— Або ж Бог, — раптом озвалася Каліша.

Сміт, який грався в Бога бозна-скільки часу, сардонічно всміхнувся на цю репліку.

— Ви розумієте, що я кажу, я ж знаю, — сказав Люк. — *Забагато змінних.*

Якусь мить Сміт мовчав, дивлячись за горизонт. Тоді озвався:

— Так, у нас є математики, і так, розподіл Бернуллі згадувався у звітах і обговореннях. Навіть кілька років. Тож, скажімо, ти маєш рацію. Скажімо, наша мережа Інститутів не врятувала світ від ядерного знищення п'ятсот разів. А якщо лише п'ятдесят? Чи п'ять? Хіба воно того все одно не варте?

Дуже тихо Тім відповів:

— Ні.

Сміт виричався на нього, як на божевільного:

— *Ні?* Ви кажете *ні*?

— Люди при здоровому глузді не приносять у жертву дітей на олтарі ймовірності. Це не наука, це забобон. А тепер, я думаю, настав вам час піти.

— Ми все відбудуємо, — сказав Сміт. — Інакше настане час, коли світ летітиме в прірву, як дитячий драндулет, і не буде руки, щоб зупинити його. Я прийшов, зокрема, про це вас повідомити й попередити. Жодних інтерв'ю. Статей. Постів у фейсбуку чи твітері. З таких історій більшість людей однаково лише посміються, але ми це дуже серйозно сприймемо. Якщо хочете жити, *сидіть тихо*.

Гудіння гучнішало, і коли Сміт дістав свої «Американ Спиритс» із кишені, рука в нього тремтіла. Чоловік, що вийшов із невиразного «шеві», був упевненим і володів ситуацією. Він звик роздавати накази, звик і до того, що їх виконують якнайшвидше. Той, хто стояв перед ними зараз, із сильною шепелявістю й плямами поту, що виповзали з-під пахв сорочки, був іншим.

— Думаю, тобі краще піти, синку, — дуже м'яко порадила йому Енні. Може, навіть доброзичливо.

Пачка цигарок випала у Сміта з руки. Коли він нахилився підняти її, та відскочила геть, хоча вітру не було.

— Курити вам шкідливо, — прорік Люк. — Не треба бути прекогнітом, щоб сказати, що з вами буде, якщо не кинете.

У «малібу» активізувалися двірники. У салоні спалахнуло світло.

— Я би вже їхав на вашому місці, — сказав Тім. — Поки ще можете. Ви злитесь від того, як усе склалося, розумію, але навіть не уявляєте, наскільки лютують ці діти. Вони були в епіцентрі.

Сміт підійшов до машини й відчинив двері. Тоді показав пальцем на Люка.

— Ти віриш у те, у що хочеш вірити, — сказав він. — Ми всі такі, містере Елліс. Колись сам усе осягнеш. І пожалкуєш.

Він поїхав геть, розкидаючи з-під шин клуби пороху, що полетіли в бік Тіма й решти... а тоді його занесло вбік, ніби від вихору, якого вони не відчували.

Люк усміхнувся з думкою, що тут навіть Джордж краще не зробив би.

— Може, було би ліпше позбутися його, — ніби між іншим сказала Енні. — У нас у тому дальньому кінці городу місця вдосталь, щоб позбутися тіла.

Люк зітхнув і похитав головою:

— Є ж інші. Він просто дозорець.

— Крім того, — додала Каліша, — тоді ми б нічим не відрізнялися від *них*.

— І все одно, — замріяно промовив Нікі. Він не продовжив, але Тімові не треба було читати думки, щоб зрозуміти закінчення цієї думки: «...було б непогано».

2

Тім очікував, що Венді повернеться з Вашингтона до вечері, проте вона зателефонувала й сказала, що залишиться там на ніч. На наступний ранок призначили ще одне засідання на тему майбутнього правоохоронних органів округу Фейрлі.

— Господи, коли це вже закінчиться? — запитав Тім.

— Я впевнена, що це вже останнє. Сам знаєш, ситуація складна, а бюрократія ускладнює все ще більше. Як ви там?

— Усе добре, — відповів Тім і сподівався, що не лукавить.

На вечерю він зварив велику каструлю спагеті, Люк зварганив соус болоньезе, а Каліша з Нікі приготували салат. Енні кудись зчезла, як це часто траплялося.

Вони добре поїли. Була гарна балачка і вдосталь сміху. Тоді, коли Тім діставав торт «Пеперидж Фарм» із холодильника, тримаючи його

високо, ніби офіціант у комічній опері, він побачив, що Каліша плаче. Нік і Люк обійняли її обабіч, але не шепотіли заспокійливих слів (принаймні Тім не чув). Вони виглядали замисленими, замкнутими. З нею, але, мабуть, не до кінця; мабуть, загублені десь у власних роздумах.

Тім поставив торт.

— Ка, що не так? Вони ж то знають, але не знаю я. Допоможи-но старому.

— А якщо він правий? Якщо той чоловік правий, а Люк помиляється? Якщо світ загине через три роки... або через три місяці... бо ми його не захищаємо?

— Я не помиляюся, — сказав Люк. — У них є математики, але я кращий. І це я не вимахуюся, це правда. А про мене він що сказав? Мрію про магію? Вони теж так мріють. І не можуть витерпіти, що вони помиляються.

— Ти ж не впевнений! — скрикнула вона. — Я ж чую це в тебе в голові, Люкі, *ти ж однаково не впевнений!*

Люк не заперечував, просто втупився в тарілку.

Каліша підняла погляд на Тіма:

— А якщо вони мали рацію принаймні *раз*? Це буде наша провина!

Тім вагався. Йому не хотілося думати, що те, що він зараз скаже, може мати значний вплив на те, як ця дівчинка проживе решту свого життя; він зовсім не хотів брати на себе таку відповідальність, але боявся, що все одно вже це зробив. Хлопці також слухали. Слухали й чекали. Надзвичайних сил у нього не було, лише одна звичайна: він дорослий. Зрілий. Вони хотіли, щоб він їм розповів, що монстра під ліжком немає.

— Це *не ваша* провина. Нікого з вас. Той чоловік прийшов не для того, щоб попередити вас, аби ви сиділи тихо. Він прийшов, щоб отруїти вам життя. Не дозволяй йому цього, Калішо. Ви всі не дозволяйте. Як вид ми призначені для того, щоб робити перш за все одну просту річ, і саме це ви зробили.

Він потягнувся обома руками й стер сльози Каліші зі щік.

— Ви вижили. Ви скористалися своєю любов'ю й розумом і вижили. А тепер нумо їсти торт.

Настала п'ятниця, а з нею — черга Ніка рушати.

Тім і Венді стояли з Люком, дивилися, як Нікі з Калішею крокують під'ізною доріжкою, тримаючись за руки. Венді мала б відвезти його на автобус у Брунсвіку, але всі троє розуміли, що ця пара потребує — і заслуговує — провести спочатку трохи часу вдвох. Попрощатися.

— Повторімо знову, — сказав Тім годину тому, після ланчу, яким ні Нікі, ні Каліша особливо не переймалися.

Тім і Нікі вийшли за задній поріг, поки Люк із Калішею мили нечисленні тарілки.

— Нема потреби, — відповів Нікі. — Я все зрозумів. Правда.

— І все одно, — наголосив Тім. — Це важливо. З Брунсвіка в Чикаго, так?

— Так. Автобус рушає сьогодні о сьомій п'ятнадцять.

— В автобусі з ким говориш?

— Ні з ким. Не привертаю уваги.

— А коли дістанешся на місце?

— Телефоную з Флотського пірса дядькові Фреду. Бо саме там мене випустили викрадачі. Там же, де випустили Джорджа й Гелен.

— Але про це ти не знаєш.

— Ні, не знаю.

— А Джорджа й Гелен знаєш?

— Ніколи не чув про них.

— А хто ті люди, що тебе викрали?

— Не знаю.

— Чого вони хотіли?

— Не знаю. Це загадка. Вони мене не розбещували, нічого не питали, і я не чув інших дітей, я ніфіга не знаю. Коли поліція мене допитуватиме, я нічого не кажу.

— Правильно.

— Зрештою копи здадуться, і тоді я їду в Неваду і живу-поживаю з тіткою, дядьком і Боббі.

Боббі — брат Ніка, який був на ночівлі, коли Ніка забрали.

— А коли дізнаєшся, що твої батьки загинули?

— Це для мене новина. І не хвилюйтесь, я плакатиму. Це неважко. І я не прикидатимусь. Повірте. Може, на цьому закінчимо?

— Ще трохи. Спочатку трохи кулаки розтисни. Ті, що на кінцях рук у тебе, і той, що в голові. Дай родичам шанс.

— Мужик, не так це й легко. — Очі Нікі блищали слізьми. — От ніфіга не легко.

— Я знаю, — сказав Тім і ризикнув обійняти хлопця.

Нік не протестував, спочатку поводився пасивно, а тоді обійняв Тіма у відповідь. Сильно. Тім подумав, що це вже початок і що з хлопцем усе буде добре, хоч скількима питаннями поліція його засипатиме, хоч скільки разів йому скажуть, що його розповідь не має ніякого сенсу.

За кого Тім боявся, то це за Джорджа Айлса, коли доходило до зайвих деталей. Малий був шкільним базікалом і природженим любителем прикрасити факти. Але Тім думав — *сподівався*, — що зрештою доніс до Джорджа: те, чого не знаєш, дає тобі безпеку. А через те, що домальовуєш, можна згодом перечепитися.

Тепер Нік і Каліша обіймалися біля поштової скриньки на початку під'їзної доріжки, де містер Сміт своїм шепелявим голосом сіяв звинувачення, намагаючись виростити провину в дітей, які просто хотіли залишитися живими.

— Він у неї дійсно закоханий, — сказав Люк.

«Так, — подумав Тім. — І ти також».

Але Люк не перший, хто виявився зайвим у любовному трикутнику, і не останній. Та й чи доречно тут говорити про кохання? Люк розумний, проте йому лише дванадцять. Його почуття до Каліші минуть, як застуда, хоча казати йому про це марно. Однак він це запам'ятає, так само як Тім пам'ятав дівчину, яка його зводила з розуму у дванадцять (їй було шістнадцять — між ними світлові роки). Так само як Каліша запам'ятає Нікі, красеня, котрий боровся.

— Вона тебе теж любить, — м'яко промовила Венді й легенько стиснула вигорілу Люкову шию.

— Але ж не так само, — зітхнув Люк, а потім усміхнувся. — Та й ну його, життя йде далі.

— Ти краще виїжджай, — сказав Тім Венді. — Автобус не чекатиме.

Вона виїхала. Люк проїхався з нею до скриньки, тоді стояв разом з Калішею. Вони махали, прощаючись із автомобілем. Рука Нікі вигулькнула з вікна й помахала у відповідь. А потім вони зникли. У правій передній кишені Ніка — тій, з якої вокзальним злодюжкам

найважче буде щось дістати, — лежало сімдесят доларів і сім-картка. У взутті — ключ.

Люк і Каліша разом ішли під'їзною доріжкою. На півдорозі Каліша затулила обличчя руками й почала плакати. Тім уже рушив був до них, але передумав. Це Люкова робота. Він її й виконав, обійнявши дівчину. Оскільки та була вищою, то поклала голову йому на голову, а не на плече.

Тім почув гудіння, що зараз озвалося лише тихим шепотом. Вони розмовляли, але Тім не чув слів, і це нормально. То не для нього.

4

Через два тижні настала черга Каліші їхати з ферми на вокзал не в Брунсвіку, а в Грінвіллі. Вона прибуде в Чикаго ввечері того ж дня і зателефонує сестрі в Г'юстон з Флотського пірса. Венді подарувала дівчині маленьку сумочку, прикрашену бісером. Усередині лежали сімдесят доларів і сім-картка. І був ключ, такий самий як у Нікі, теж у кросівці. Гроші й картку можуть украсти, ключ — нізащо.

Каліша міцно обійняла Тіма.

— Цього недостатньо, щоб подякувати за те, що ви зробили, але в мене більше нічого нема.

— Цього достатньо, — сказав Тім.

— Сподіваюся, світ через це не загине.

— Востаннє кажу тобі, Ша: якщо хтось і натисне велику червону кнопку, це будеш не ти.

Вона кволо всміхнулася:

— Коли тоді ми були разом, у нас була велика червона кнопка, щоб покінчити з усіма великими червоними кнопками. І її було дуже приємно натискати. Це не дає мені спокою. Як же це було приємно.

— Але скінчилося.

— Так. Воно все вже зникає, і я рада. Нікому не потрібна така сила, особливо дітям.

Тім подумав, що деякі люди, здатні натиснути на великі червоні кнопки, насправді і є дітьми, в голові, а не зовні; але вирішив, що казати цього не варто. У неї попереду невідоме й непевне майбутнє, а це вже досить страшно.

Каліша обернулася до Люка й полізла у нову сумочку.

— У мене є дещо для тебе. Воно лежало у мене в кишені, коли ми втекли з Інституту, а я й не помітила. Я хочу, щоб це було в тебе.

Вона вручила йому зім'яту пачку сигарет. Спереду на ній був намальований ковбой, що розмахував ласо. Над ковбоєм напис: «ЦИГАРКИ-ЦУКЕРКИ». Нижче — «КУРИ, ЯК ТАТУСЬ!».

— Там лише одна штучка лишилася, — сказала вона. — Уже поламалась і, мабуть, черства, але...

Люк розплакався. Цього разу Каліша його обійняла.

— Не треба, дорогий, — сказала вона. — Не треба. Будь ласка. Хочеш розбити мені серце?

5

Коли Каліша й Венді пішли, Тім запитав Люка, чи той не хоче зіграти в шахи. Хлопець похитав головою:

— Думаю, піду на задній двір і трохи посиджу під тим великим деревом. У мене всередині зовсім порожньо. Ніколи ще так не почувався.

Тім кивнув:

— Воно ще наповниться. Повір мені.

— Думаю, мусить. Тіме, як думаєте, чи комусь із них доведеться скористатися тими ключами?

— Ні.

Ключі відмикають сейф у банку в Чарльстоні. Усередині лежить те, що Люкові передала Морін Альворсон. Якщо щось станеться з дітьми, які вже покинули ферму Катоба, або з Люком, або з Венді, або з Тімом, — хтось із них поїде в Чарльстон і відчинить сейф. Може, й усі приїдуть, якщо зв'язок, закладений в Інституті, лишиться.

— А хтось повірить у те, що на тій флешці?

— Енні — так точно, — усміхаючись відповів Тім. — Вона вірить у привидів, НЛО, замісників і ще купу чортзна-чого.

Люк не всміхнувся у відповідь.

— Так, але вона трохи... ну, знаєте, ку-ку. Хоча тепер їй краще, коли вона часто відвідує містера Дентона.

Тім підняв брови:

— Барабанщика? Ти хочеш сказати, що в них *стосунки*?

— Думаю, так, якщо це так називається.

— Ти це у неї в голові прочитав?

Люк легенько всміхнувся.

— Ні. Я тепер знову лише рухаю таями для піци й гортаю сторінки книжок. Вона сама розповіла. — Люк замислився. — І думаю, це нічого, що я розповів вам. Вона ж не сказала мені, що це таємниця чи щось таке.

— Чорти б мене вхопили. А що стосується флешки... ти ж знаєш: якщо потягнути за одну нитку, можна розпороти цілий светр? Думаю, флешка може мати такий же ефект. Там на ній діти, яких упізнають. І їх багато. Почнеться розслідування, і будь-які надії на те, що організація шепелявого перезапустить свою програму, полетять у трубу.

— Та я й не думаю, що їм вдасться. Він, може, так і мислить, але це радше примітивне мислення. Світ вельми змінився з п'ятдесятих років. Слухайте, я зараз... — Він неясно вказав у бік будинку й саду.

— Звісно, йди.

Люк пішов, а радше побрів, опустивши голову.

Тім майже відпустив його, але передумав. Він наздогнав Люка й схопив його за плече. Коли хлопець обернувся, Тім обійняв його. Він обіймав Нікі — бляха, та він усіх їх обіймав, іноді після того, як вони прокидалися від кошмарів, — але цей означав більше. Цей означав цілий світ, принаймні для Тіма. Він хотів сказати Люкові, що він сміливий, мабуть, найсміливіший хлопець поза сторінками хлопчачих пригодницьких книг. Хотів сказати йому, що він сильний і достойний і батьки б ним пишалися. Хотів сказати, що любить його. Але слів не було, та й, мабуть, не було в них потреби. Як і в телепатії.

Іноді обійми — це вже телепатія.

6

Позаду, між порогом і городом, ріс великий старий болотний дуб. Люк Елліс — колись із Міннеаполіса, штат Міннесота, колись улюблений син Герберта й Айлін Еллісів, колись друг Морін Альворсон, Каліші Бенсон, Ніка Вілгольма і Джорджа Айлса — сів під ним. Він поклав руки на коліна й подивився в бік місцевості, яку поліцейська Венді називає «пагорби-атракціони».

«А ще колись я був другом Ейвері», — подумав він. Насправді їх звідти визволив Ейвері. «Якщо і є серед нас герой, то це не я. Це Ейвестер».

Люк дістав зім'яту пачку цигарок з кишені й витягнув один шматочок. Він згадав, як уперше побачив Калішу, як вона сиділа на підлозі з такою штучкою в роті. «Хочеш? — запитала вона його тоді. — Може, від цукру тобі в голові проясниться. Мені завжди допомагає».

— Що думаєш, Ейвестере? Проясниться від цього мені в голові?

Люк захрумтів цукеркою. Прояснилося, хоча він і не уявляв чому. Цьому точно немає ніякого наукового пояснення. Він зазирнув у пачку й побачив ще два-три шматочки. Міг з'їсти їх зараз, але вирішив, що краще не квапитися.

Краще залишити на потім.

23 вересня 2018 року

Від автора

Кілька слів, якщо дозволиш, Постійний Читачу, про Расса Дорра.

Я познайомився з ним сорок — та ні, більше — років тому в Бриджтоні, штат Мейн, де він був єдиним помічником лікаря в медичному центрі на трьох лікарів. Він допомагав більшості моєї сім'ї навіть з найдрібнішими болячками, з усім, від шлункового грипу до вушної інфекції в дітей. Його стандартним дотепом про лікування застуди був такий: пити чисті рідини — «лише джин і горілку». Він запитав мене, чим я заробляю на життя, а я відповів, що пишу романи та оповідання, здебільшого страшні, про надприродні явища, вампірів й інших різносортних монстрів.

— Вибачай, я такого не читаю, — відказав він.

Ми обоє й не відали, що він зрештою прочитає все, що я написав, зазвичай у рукописах і часто в процесі різних робіт. Окрім моєї дружини, він був єдиним, хто бачив моє письмо до того, як воно повністю причепуриться й стане готовим для фото з близького ракурсу.

Я почав розпитувати його, спочатку про різні медичні речі. Саме Расс розповів мені про те, як грип змінюється з кожним роком, унаслідок чого кожна нова вакцина стає неактуальною (це було для «Протистояння»). Він дав мені список вправ, щоби м'язи в коматозників не ставали негодящими (це було для «Мертвої зони»).

Він терпляче пояснював, як у тварин передається сказ і як ця хвороба прогресує (для «Куджо»).

Його сфера послуг значно розширилася, тож на пенсії він став моїм помічником з досліджень на повну ставку. Ми з ним разом відвідали Техаську шкільну бібліотеку для «11.22.63» — книги, яку я б справді без нього не написав, — і поки я насичувався ґешталтом того місця (вишукуючи привидів... і знаходячи їх), Расс усе фотографував і вимірював. Коли ми відвідали «Техаський театр», де Лі Гарві Освальда спіймали, саме Расс запитав, яке кіно йшло того дня (подвійний сеанс: «Бойовий клич» і «Війна — це пекло»).

Для «Під куполом» він збирав масу інформації про мікроекосистему, яку я намагався створити, від обсягу роботи електричних генераторів до того, як довго можуть триматися запаси їжі; але те, чим він найбільше пишався, спало йому на думку, коли я запитав його, чи не знає він способу дати персонажам повітря, щось схоже на балони для дайвінгу, якого б вистачило хвилин на п'ять. Це було для кульмінації книжки, і я застряг. Як і Расс, доки одного разу не застряг у заторі й добре роздивився машини навколо.

— Шини, — сказав тоді він мені. — У шинах є повітря. Воно буде спертим і неприємним на смак, але придатним для дихання.

І саме так, дорогі читачі, з'явилися шини.

Расс залишив свої відбитки пальців по всій книжці, яку ви щойно прочитали, від тестів на МНФ для новонароджених (так, це є насправді, лише тут воно більш белетризоване) до того, як можна з домашніх засобів зробити отруйний газ (діти, не намагайтеся повторити це вдома). Він перевірів кожен рядок і факт, допоміг мені в тому, що завжди було моєю метою: зробити неможливе правдоподібним. Він був великим, білявим, широкоплечим чоловіком, який любив пожартувати, випити пива й стріляти пляшковими ракетами на Четверте липня. Він виховав двох неймовірних доньок і пробув зі своєю дружиною, аж доки її не забрала тривала хвороба. Ми разом працювали, але він також був мені другом. Ми були кентами. Жодного разу не сварилися.

Расс помер від ниркової недостатності восени 2018 року, і я за ним страшенно сумую. Сумую, звісно, коли мені потрібна інформація (останнім часом про ліфти й айфони першого покоління), але набагато більше — коли забуваю, що його вже нема, і думаю: «Гм, треба

подзвонити Рассові чи на мейл написати, запитати, як там у нього справи». Ця книжка присвячена моїм онукам, бо вона здебільшого про дітей, але саме про Расса я згадую, лягаючи спати. Відпускати давніх друзів дуже важко.

Я сумую за тобою, друзяко.

Перш ніж я закінчу, Постійний Читачу, маю подякувати «постійним клієнтам»: Чаку Верріллу, моєму агентові; Крісові Лоттсу, який розбирається із зарубіжними правами й знайшов десяток різних способів сказати: «Чи мене чути?»; Рандові Голстену, на якому лежать угоди про кіно (останнім часом їх багато); Кеті Монаган, яка керує промоцією для видавництва «Скрібнер». І величезне дякую Нен Грем, яка редагувала книжку, переповнену деталями, паралельними часовими лініями та десятками персонажів. Вона зробила її кращою. Також дякую Марші ДеФіліппо, Джулі Юглі й Барбарі Мак-Інтайр, які приймають дзвінки, призначають зустрічі й дають мені ті життєво необхідні години, щоб я щодня міг писати.

Останніми, але тільки в цьому списку, дякую своїм дітям Наомі, Джо й Овену та дружині. Якщо Джордж Р. Р. Мартін дозволить себе процитувати, вона — моє сонце й зорі.

17 лютого 2019 року

Літературно-художнє видання

КІНГ Стівен

Інститут

Роман

Головний редактор *С. І. Мозгова*

Відповідальний за випуск *О. В. Приходченко*

Редактор *Р. А. Ставицький*

Художній редактор *А. О. Попова*

Технічний редактор *В. Г. Євлахов*

Коректори *О. В. Вискірка, В. С. Яковлєв*

Підписано до друку 01.04.2020. Формат 84x108/32.

Друк офсетний. Гарнітура «Minion». Ум. друк. арк. 31,92.

Наклад 6000 пр. Зам. № .

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61001, м. Харків, вул. Б. Хмельницького, буд. 24
E-mail: cor@bookclub.ua
Віддруковано у АТ «Харківська книжкова фабрика “Глобус”»
61052, м. Харків, вул. Різдва, 11.
Свідоцтво ДК № 3985 від 22.02.2011 р.
www.globus-book.com

СТІВЕН КІНГ

МІСТЕР МЕРСЕДЕС	КУДЖО
ЩО ВПАЛО, ТЕ ПРОПАЛО	ТЕМНА ВЕЖА (ЦИКЛ)
КІНЕЦЬ ЗМІНИ	ЧОТИРИ СЕЗОНИ
11/22/63	КРАЇНА РОЗВАГ
СЯЙВО	ЧОТИРИ ПІСЛЯ ПІВНОЧІ
ДОКТОР СОН	КРІСТІНА
ЗОНА ПОКРИТТЯ	ПРОТИСТОЯННЯ
ІСТОРІЯ ЛІЗЗИ	СЕРЦЯ В АТЛАНТИДІ
ПІД КУПОЛОМ	ПУЛЬТ ҐВЕНДІ
МІЗЕРІ	КЕРРІ
ЯРМАРОК НІЧНИХ ЖАХІТЬ	СПЛЯЧІ КРАСУНІ
ВОНО	АУТСАЙДЕР
ВІДРОДЖЕННЯ	ПІДНЕСЕННЯ
ЛОВЕЦЬ СНІВ	

Примітки

1

Переклад Івана Огієнка. (Тут і далі прим. перекл.)

2

«Take It on the Run» — пісня американського гурту «REO Speedwagon».

3

5 футів і 10 дюймів $\approx$ 178 см (1 фут = 30,5 см, 1 дюйм = 2,5 см).

4

«Case IH» — американська компанія, що випускає сільськогосподарську техніку.

5

Американський карикатурист, скульптор, письменник; у роботах часто фігурують складні пристрої, які мають виконувати елементарні завдання.

6

Waylon Jennings, Shooter Jennings, Marty Stuart — впливові автори-виконавці, які працюють в стилях кантрі, гонкі-тонк, рокабілі тощо.

7

70 миль $\approx$ 112 км (1 миля = 1,6 км).

8

Звертання до жінки, що, на відміну від «міс» і «місіс», не вказує на її сімейний стан.

9

Термін, яким у США називають спеціальний вагон для екіпажу потяга.

10

Бічний аміотрофічний склероз; Геріг — бейсболіст, який від нього помер і з яким цю хворобу найчастіше пов'язують американці.

11

«Walking Tall» (1973) — бойовик, сюжет якого засновано на реальних подіях із життя Бурфорда Пассера, шерифа з південного штату Теннессі.

12

Резонансна подія, яка відбулася 22 листопада 2014 року; поліцейський Тімоті Ломанн, не розбираючись, застрелив на смерть дванадцятирічного Таміра Райса, який сидів на дитячому майданчику і наставляв іграшковий пістолет на перехожих.

13

«The Dukes of Hazzard» — американський комедійний телесеріал, що виходив у 1979—1985 роках; «Босс» Гогг — корумпований комісар, жаднуго і ненажера, типовий для художніх творів лиходій.

14

Пиріг із фруктами і бісквітним тістом.

15

«Little Black Sambo» (1899) — популярна дитяча книжка шотландської письменниці Гелен Баннерман про пригоди хлопчика з Південної Індії.

16

«Драйв» у гольфі — перший дальній удар по лунці.

17

«Brink's Company» — американська приватна охоронна компанія.

18

Реаліті-шоу, де учасники наввипередки скидають вагу.

19

Час після Громадянської війни, 1865—1877 рр.

20

Діксі — неофіційна назва південних штатів, переважно конфедеративних.

21

Серія фентезі-романів американського письменника і сценариста Джорджа Мартіна; Тиріон Ланністер — один із персонажів саги.

22

Ідеться про прапори сучасних США і Конфедеративних Штатів Америки.

23

Інопланетна душа, яка підселяється в людське тіло.

24

$\approx 96\text{—}112$ км/год.

25

Вільям Джеймс (1842—1910) — філософ, «батько американської психології»; у «Великій книзі АА» (анонімних алкоголіків) описано принципи боротьби із залежністю; Кормак Мак-Карті — американський романіст, сценарист і драматург, працює в жанрах «південної готики» і постапокаліптики.

26

Професійний спортсмен маленького, як на баскетбол, зросту в 170 см; 1986 року переміг на конкурсі з кидків згори.

27

Різновид баскетбольної гри, коли учасники намагаються певним особливим чином закинути м'яч у кошик, а тому, в кого не виходить, присвоюється по літері зі слів «к-о-н-я-к-а» або «с-в-и-н» (англ. «h-o-r-s-e»/«p-i-g»), щоб зрештою вони склалися в таке собі «почесне звання».

28

SAT Reasoning Test — стандартизований тест для вступу в коледжі США.

29

«Hellbent for Election» (1944) — алегоричний мультфільм про перегони на президентських виборах.

30

Ліки, що нормалізують кислотність шлунку.

31

Гра слів на основі французького *ménage à trois* — «кохання на трьох».

32

Мамусю (*исп.*).

33

Багато (*исп.*).

34

«Mambo No. 5» — танцювальна пісня 1949 року, хіт Лу Беги 1999 року.

35

«Naked Lunch» (1959) — скандальний на свій час роман американського письменника Вільяма Берроуза.

36

Жарт, який виник після пресконференції Дональда Трампа в маленькому місті штату Індіана, коли той зізнався, що ночував не в якомусь люксовому п'ятизірковому готелі, а в звичайному «Голідей Інн Експрес»; після цього фраза неодноразово звучала в багатьох ситкомках і комедійних сценках у контексті «я не дуже кваліфікований / я на цьому не знаюся, але ж ночував у “Голідей Інн Експрес”».

37

≈ 41 кг (1 фунт = 0,45 кг).

38

Міста-Близнюки — назва спільної метрополії Міннеаполіса і Сент-Пола.

39

Розрахунковий час прибуття.

40

«Donkey Kong» — персонаж однойменної відеогри; від англ. *donkey* — віслик і *kong* — частина імені величезної мавпи Кінг-Конга.

41

Фраза, яку промовляє Дороті до свого песика, коли вперше потрапила до Країни Оз.

42

Люк цитує вірш Томаса Стернза Еліота «Любовна пісня Дж. Альфреда Пруфрока».

43

Комедія 2004 року з Беном Стіллером і Барбарою Стрейзанд.

44

Deputy Dawg — персонаж однойменного мультсеріалу 1962 року, дурненький і добродушний помічник шерифа; Гірам Гоугендл — імовірно, прізвисько білих неосвічених мешканців сільської глушини в США.

45

Різновид монети в 10 центів; ≈ 18 мм у діаметрі.

46

Марки попкорну з горішками і тістечок із начинням.

47

Американський актор 1950-х років, часто грав буремних персонажів, у віці 24 років загинув в автокатастрофі.

48

Лабораторний пристрій для спостереження за поведінкою тварин.

49

Стів Гарві — американський комік, ведучий багатьох ток-шоу; його гість — актор, відомий за серіалом «Рятувальники Малібу».

50

Місто в штаті Каліфорнія, де розташовані офіси «Майкрософт», «Гугл» тощо.

51

Американський письменник і політичний активіст, один із лідерів «Партії чорних пантер».

52

Чорношкіра героїня диснейвського мультиту «Принцеса і Жаба» (2009).

53

Картярська гра на двох зі спеціальною дошкою для підрахунку очок.

54

«Дім для срання» (*фр.*).

55

Опіоїдний анальгетик.

56

Офіс, де оператори практикують агресивні методи торгівлі телефоном, особливо якщо йдеться про ризиковані інвестиції тощо.

57

Супергерой всесвіту коміксів «Марвел», сильний м'язистий здоровань, альтер-его хирлявого науковця.

58

Доктор Сьюз — американський дитячий письменник («Як Грінч викрав Різдво»); Перше створіння і Друге створіння (Thing One, Thing Two) — двійко ідентичних антагоністів із книжки «Кіт у капелюсі».

59

Жвавий народний танок у США.

60

Книжки «кишенькового» формату в м'якій палітурці.

61

Інді 500 — щорічні автомобільні перегони на величезній трасі Індіанаполіс-Мотор-Спідвей.

62

Засіб проти облісіння.

63

1 унція $\approx$ 50 мл.

64

$\approx$ 64 м (1 ярд = 0,9 м).

65

Надзвичайний Крескін — популярний американський менталіст і ілюзіоніст.

66

«You Are So Beautiful» — ліричний хіт Джо Кокера 1974 року.

67

Загальне прізвисько для пересічних платників податків у США.

68

Один із нацистських організаторів Голокосту.

69

Платна телевізійна мережа з фільмами й передачами, розрахованими на жіночу аудиторію.

70

Опра Вінфрі, Еллен Дедженерес — ведучі популярних ток-шоу; Доктор Філ — американський телевізійний психолог, «Суддя Джуді» — реаліті-шоу, де відтворюють судові засідання.

71

NASCAR — організація, що з 1949 року влаштовує автомобільні перегони.

72

«Funyuns» — снєк із повітряних пластівців у вигляді смажених цибуляних кілець із відповідним смаком.

73

«Catch-22» — психологічний сатиричний роман Джозефа Геллера про абсурдність війни; вираз «Пастка 22» означає безвихідну, абсурдну ситуацію.

74

Одиниця адміністративного поділу в США, що входить до округу на рівні з міським муніципалітетом.

75

Сєнс існування (*фр.*).

76

«Turtle Wax» — американська марка засобів для полірування автомобілів.

77

«Johnny Rockets» — американська франшиза закладів їжі швидкого приготування.

78

Timothy McVeigh (1968–2001) — американський терорист, що в 1995 році організував підлив вантажівки біля восьмиповерхового будинку в Оклагома-Сіті. До 11 вересня 2001 року цей теракт вважався наймасштабнішим в історії США.

79

«New England Patriots» — професіональна команда з американського футболу, Бостон.

80

Shirley Temple (1928—2014) — американська акторка, відома своїми дитячими ролями.

81

Донна плутає назву автомобіля «Plymouth Valiant» і заспокійливого препарату «Valium».

82

Beantown (місто бобів) — одна з назв міста Бостон.

83

«The Walking Dead» — серія американських коміксів, а також однойменний телесеріал за їх мотивами.

84

«Jersey Boys» (2005) — американський мюзикл.

85

«Windex» — американська марка засобів для очищення скла та інших твердих поверхонь.

86

Військова медаль США, четверта за значущістю в Збройних силах.

87

«ChapStick» — американська марка бальзаму для губ.

88

«Tums» — препарат для покращення роботи шлунка.

89

«Wheaties» — марка пшеничних пластівців.

90

Змінена назва популярної ірландської антивоєнної пісні «Johnny, I Hardly Knew Ye».

91

≈ 22 °C.

92

«Give Peace a Chance» (1969) — антивоєнна пісня Джона Леннона.

93

«Midnight Special» — американська народна пісня, яка вперше з'явилася в тюрмах США.

94

Використано рядки з «Повісті про старого мореплавця» в перекладі Максима Стріхи.

95

Yankee land — північноамериканська сленгова назва регіону Нова Англія.

96

«AMBER Alert» — американська система сповіщення про викрадення дітей.

97

≈ 5 м.

98

≈ 29 °C.

99

Milk run — термін, що походить з місцевості Верхнього Середнього Заходу США й означає маршрут поїзда чи літака, який дорогою робить багато зупинок у різних містах. Назва походить від поїздів, які часто зупинялися, щоб підібрати фермерське молоко й доставити його на молокозаводи для обробки й бутілювання.

100

Тут маються на увазі брати Кеннеді, Джон (якого також називали прізвиськом Джек) і Роберт (Боббі), обоє загинули внаслідок політичних убивств (1963 і 1968 рр. відповідно).

101

The Son of Sam — прізвисько американського серійного вбивці Девіда Берковіца.

102

Відсмокчи мені (*icn.*).

103

Soccer mom — біла жінка середнього класу, яка багато часу витрачає на те, що возить своїх дітей-школярів зі школи й дому на спортивні та інші секції. «Футбольні мами» користуються здебільшого мінівенами, універсалами, позашляховиками тощо.

104

«Red Man» — марка жувального тютюну.

105

Jerusalem's Lot — вигадане місто, де розгортаються події або яке згадується в багатьох романах і оповіданнях Стівена Кінга.

106

«WikiLeaks» — організація, заснована в 2006 році Джуліаном Ассанжем, яка спеціалізується на публікації «зливів» новин і таємних матеріалів, наданих анонімними джерелами.

107

«Stronger Together» — гасло президентської кампанії Гіллари Клінтон 2016 року, а також однойменна книжка, написана

у співавторстві з кандидатом на пост віцепрезидента Тімом Кейном.

108

Vulcan mind meld — поняття з усесвіту франшизи «Зоряний шлях». Означає телепатичний зв'язок між двома людьми.

109

Персонажі вже згаданого серіалу «Щасливі дні».

110

Дорожній бігун і Вайл І. Койот — дует мультиплікаційних персонажів мультсеріалів «Looney Tunes» і «Merrie Melodies».

111

Багато (*фр.*).

112

«Swisher Sweets» — марка сигар.

113

MS-13 — міжнародне злочинне угруповання, засноване іммігрантами з Сальвадору в Лос-Анджелесі в 1970-х.

114

Вечірки, на яких люди разом займаються консервацією.

115

«Currier and Ives» — американська друкарська фірма, відома літографськими копіями картин відомих художників.

116

Саморобний вибуховий пристрій.

117

Таємні тюрми для незаконного утримання людей.

118

Заборонені (нім.).

119

Місто в Південній Кароліні.

120

Double-A — другий рівень нижчої бейсбольної ліги США.

121

«Rinsenvac» — марка промислових мийних пілососів.

122

2 до Коринтян 11:19, у перекладі Івана Огієнка.

123

Adolf Eichmann (1906—1962) — співробітник гестапо, відповідальний за «остаточне вирішення єврейського питання».

124

Walter Rauff (1906—1984) — один із командирів СС середньої ланки.

125

«Ring a Ring o' Rosie» — дитяча наспівка, а також однойменна дитяча гра, під час якої учасники ходять колом, тримаючись за руки.

126

Bagman — людина, яка збирає й розповсюджує гроші, здобуті незаконним шляхом, рекетирством, «кришуванням» тощо.

127

Professor Xavier — персонаж усесвіту «Marvel Comics», відомий як лідер і засновник «Людей Ікс». Екстрасенсорика — одне з його вмінь.

128

Lower 48 — територія США, за винятком штатів Аляска й Гаваї, а також інших острівних територій.

129

«Halliburton» — нафто- й газовидобувна транснаціональна корпорація.

130

Корпус військових адвокатів збройних сил США (*Judge Advocate General's Corps*).

131

«I Shall Be Released» — пісня, написана в 1967 Бобом Діланом для його гурту «The Band».

132

≈ 4,6 м.

133

≈ 0,8 км.

134

DEW line (Distatnt Early Warning — віддалене ракетне попередження) — система радіолокаційних станцій на півночі Канади, а також на Алеутських і Фарерських островах, у Гренландії та Ісландії, створена під час холодної війни для попередження про наступ радянських бомбардувальників.

135

Juke joint — вид дешевих американських барів з музичними апаратами.

136

«Riverdale» — американський підлітковий телесеріал сервісу «Netflix».

137

Tom Petty (1950—2017) — американський рок-музикант. Несподівано помер унаслідок передозування ліків.